

Vergaderjaar 2022–2023

36 200 XV

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor het jaar 2023

Nr. 1

VOORSTEL VAN WET

Ontvangen 20 september 2022

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge artikel 105 van de Grondwet de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Rijk bij de wet moet worden vastgesteld en dat artikel 2.1 van de Comptabiliteitswet 2016 bepaalt welke begrotingen tot de rijksbegroting behoren;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1

De bij deze wet behorende departementale begrotingsstaat voor het jaar 2023 wordt vastgesteld.

Artikel 2

De vaststelling van de begrotingsstaat geschiedt in duizenden euro's.

Artikel 3

Deze wet treedt in werking met ingang van 1 januari van het onderhavige begrotingsjaar. Indien het Staatsblad waarin deze wet wordt geplaatst, wordt uitgegeven op of na deze datum van 1 januari, treedt zij in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van dat Staatsblad en werkt zij terug tot en met 1 januari.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

De Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen

Vastgestelde departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2023 (bedragen x € 1.000)

Art. Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting		
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal	50.547.854	50.350.804	2.300.813
Beleidsartikelen			
1 Arbeidsmarkt	1.718.614	1.505.632	206.505
2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet	6.850.529	6.855.655	18.232
3 Arbeidsongeschiktheid	9.893	9.893	0
4 Jonggehandicapten	3.763.461	3.763.461	0
5 Werkloosheid	234.511	237.578	0
6 Ziekte en verlofregelingen	57.606	57.606	0
7 Kinderopvang	4.314.657	4.317.157	1.765.766
8 Oudedagsvoorziening	36.835	36.835	0
9 Nabestaanden	1.714	1.714	0
10 Tegemoetkoming ouders	7.662.279	7.662.279	225.743
11 Uitvoeringskosten	657.751	657.751	0
12 Rijksbijdragen	24.100.898	24.100.898	0
13 Integratie en maatschappelijke samenhang	387.946	389.946	1.000
Niet-beleidsartikelen			
96 Apparaat Kerndepartement	498.365	501.604	83.567
99 Nog onverdeeld	252.795	252.795	0

Vergaderjaar 2022–2023

36 200 XV

**Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie
van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor het jaar 2023**

Nr. 2

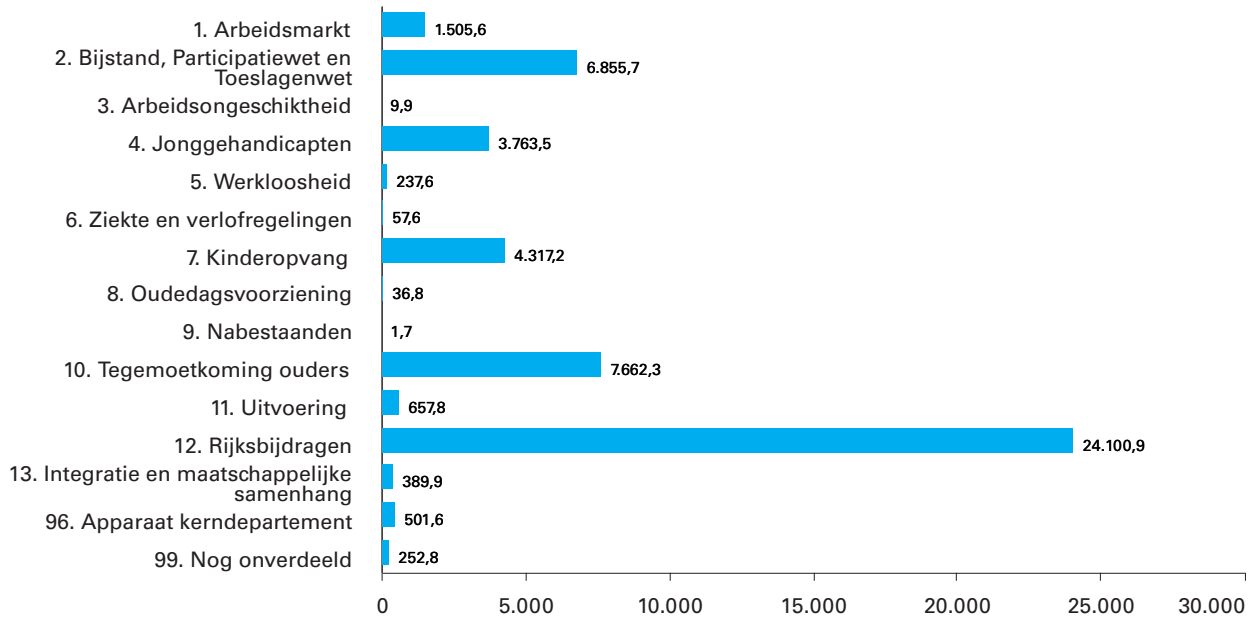
MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

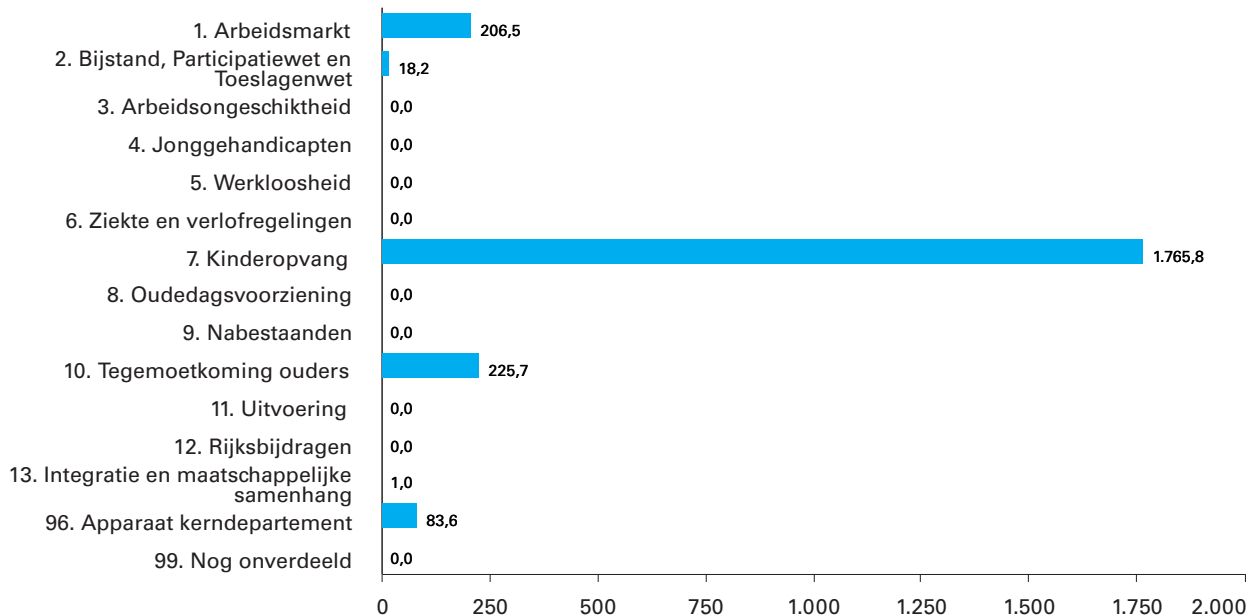
Geraamde uitgaven en ontvangsten	3
A. Artikelsgewijze toelichting bij het begrotingswetsvoorstel	5
B. Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen	6
1. Leeswijzer	6
2. Beleidsagenda	9
2.1 Beleidsprioriteiten	9
2.2 Budgettaire ontwikkeling uitgavenplafond Sociale Zekerheid	22
2.3 Openbaarheidsparagraaf	27
2.4 Strategische Evaluatie Agenda	29
2.5 Overzicht risicoregelingen	43
2.6 Overzicht coronamaatregelen	44
3. Beleidsartikelen	47
3.1 Artikel 1 Arbeidsmarkt	47
3.2 Artikel 2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet	66
3.3 Artikel 3 Arbeidsongeschiktheid	87
3.4 Artikel 4 Jonggehandicapten	97
3.5 Artikel 5 Werkloosheid	102
3.6 Artikel 6 Ziekte en verlofregelingen	111
3.7 Artikel 7 Kinderopvang	121
3.8 Artikel 8 Oudedagsvoorziening	130
3.9 Artikel 9 Nabestaanden	140
3.10 Artikel 10 Tegemoetkoming ouders	145
3.11 Artikel 11 Uitvoering	151
3.12 Artikel 12 Rijksbijdragen	159
3.13 Artikel 13 Integratie en maatschappelijke samenhang	162
4. Niet-beleidsartikelen	172
4.1 Artikel 96 Apparaat Kerndepartement	172
4.2 Artikel 98 Algemeen	175
4.3 Artikel 99 Nog onverdeeld	176
5. Departementspecifieke informatie	177
5.1 Sociale fondsen SZW	177
5.2 Koopkracht en specifieke inkomensaspecten	181
5.3 Horizontale overzichtconstructie integratiebeleid etnische minderheden	203
6. Bijlagen	204
Bijlage 1: Rechtspersonen met een wettelijke taak en zelfstandige bestuursorganen	204
Bijlage 2: Specifieke uitkeringen	205
Bijlage 3: Verdiepingshoofdstuk	207
Bijlage 4: Moties en toezeggingen	231
Bijlage 5: Subsidieoverzicht	274
Bijlage 6: Uitwerking Strategische Evaluatie Agenda	276
Bijlage 7: Rijksuitgaven Caribisch Nederland	289
Bijlage 8: NGF-bijlage	294
Bijlage 9: Lijst van afkortingen	295

GERAAMDE UITGAVEN EN ONTVANGSTEN

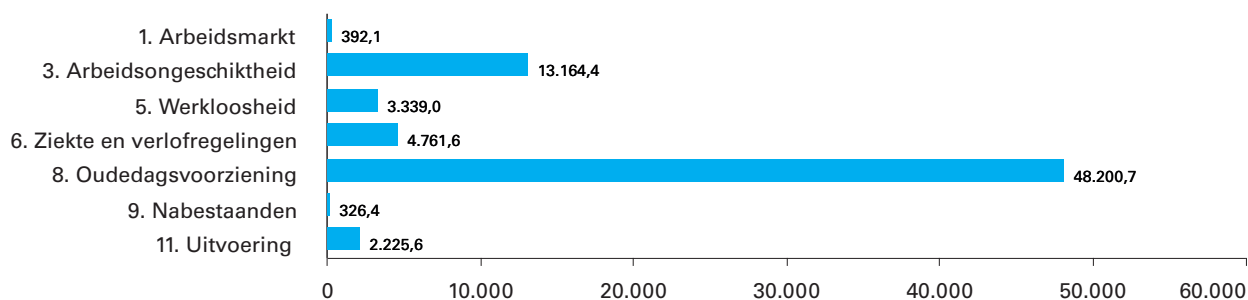
Figuur 1 Geraamde begrotingsgefinancierde uitgaven verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (bedragen x € 1 mln.). Totaal € 50.350.804.000,-

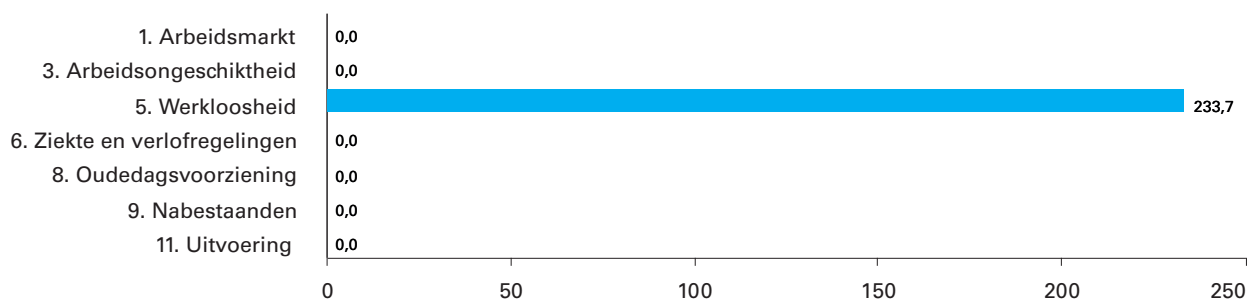
Figuur 2 Geraamde begrotingsgefinancierde ontvangsten verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (bedragen x € 1 mln.). Totaal € 2.300.813.000,-

Figuur 3 Geraamde premiegefinancierde uitgaven verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (bedragen x € 1 mln.) Totaal € 72.409.828.000,-

Figuur 4 Geraamde premiegefinancierde ontvangsten verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (bedragen x € 1 mln.) Totaal € 233.665.000,-

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETSVOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld.

Het wetsvoorstel strekt ertoe om de onderhavige begrotingsstaat voor het aangegeven jaar vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor dat jaar. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten vastgesteld. De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenoemde begrotingstoelichting).

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

C.E.G. Van Gennip

De Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen

C.J. Schouten

B. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELLEN

1. Leeswijzer

Opbouw begroting

De begroting van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) is vormgegeven conform de Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV), die zijn gestoeld op de Comptabiliteitswet 2016. Na deze leeswijzer volgen hoofdstukken met de beleidsagenda, de beleidsartikelen en de niet-beleidsartikelen. Hoofdstuk 5 bevat paragrafen met departementspecifieke informatie, hoofdstuk 6 de bijlagen.

Beleidsagenda

In de paragraaf beleidsprioriteiten van de beleidsagenda worden de hoofdlijnen van het beleid van SZW voor het komende jaar beschreven. In de daarop volgende paragrafen wordt ingegaan op de budgettaire ontwikkelingen van de uitgaven die onder het Uitgavenplafond Sociale Zekerheid vallen en zijn enkele ingevolge de RBV verplichte tabellen opgenomen en toegelicht.

Beleidsartikelen

De beleidsdoelstellingen van SZW zijn in afzonderlijke beleidsartikelen opgenomen. De begroting van SZW bestaat uit 13 beleidsartikelen. Alle beleidsartikelen hebben dezelfde opbouw. Allereerst wordt de algemene doelstelling en de rol en verantwoordelijkheid van de Minister toegelicht. Daarna komen de beleidswijzigingen 2023 aan de orde. Vervolgens worden de budgettaire gevolgen van beleid in tabelvorm vermeld. In zeven van de dertien artikelen is naast begrotingsuitgaven sprake van premiegefinancierde uitgaven, welke eveneens in tabelvorm worden weergegeven. Ten slotte wordt in elk artikel een toelichting gegeven op de financiële instrumenten. Hierbij wordt gefocust op:

- het doel van het financiële instrument;
- wie er voor in aanmerking komen;
- de financiële regeling;
- de budgettaire ontwikkeling;
- de beleidsrelevante kerncijfers.

De begrotingsuitgaven en premiegefinancierde uitgaven luiden in constante prijzen. In de Miljoenennota 2023 is een voorziening gecreëerd voor de loon- en prijsbijstellingen op alle begrotingshoofdstukken. De hiervoor gereserveerde middelen worden via de eerste suppletore wetten 2023 naar de departementale begrotingen overgeboekt. Bij de premiegefinancierde uitgaven wordt het effect van deze loon- en prijsstijging op een afzonderlijke regel «nominaal» in de tabellen van deze begroting opgenomen. In het onderdeel nominaal wordt de geraamde ontwikkeling van de prijzen per jaar gereserveerd.

Niet-beleidsartikelen

De begroting van SZW bevat twee niet-beleidsartikelen. Deze artikelen bevatten de apparaatsuitgaven voor het kerndepartement en de nog niet verdeelde reserveringen.

Departementspecifieke informatie

Voor de paragrafen «Sociale fondsen SZW» en «Koopkracht en specifieke inkomensaspecten» zijn geen RBV-modellen voorgeschreven. De horizontale overzichtsconstructie integratiebeleid etnische minderheden

bevat een interdepartementaal overzicht van doelstellingen op dit beleids-terrein en is op de RBV gebaseerd, hoewel voor deze bijlage geen model is voorgeschreven.

Bijlagen

De begroting van SZW bevat negen bijlagen. De eerste acht van deze bijlagen zijn op basis van de RBV verplicht. Deze bijlagen betreffen de bijlage Rechtspersonen met een wettelijke taak en zelfstandige bestuursorganen, de bijlage Specifieke uitkeringen, het Verdiepingshoofdstuk, de bijlage Moties en toezeggingen, het Subsidieoverzicht, de Uitwerking Strategische Evaluatieagenda, de bijlage Rijksuitgaven Caribisch Nederland en de NGF-bijlage. De lijst van afkortingen is niet verplicht.

Begrotingsgefinancierde en premiegefinancierde regelingen en Uitgavenplafond Sociale Zekerheid

De Minister van SZW is beleidsverantwoordelijk voor de begrotingsgefinancierde regelingen zoals opgenomen in deze begroting. Zij is daarnaast ook beleidsverantwoordelijk voor een aantal regelingen die niet begrotings- maar (grotendeels) premiegefinancierd zijn. In de begrotingen en de jaarverslagen van het Ministerie van SZW wordt daarom gerapporteerd over zowel begrotingsgefinancierde als premiegefinancierde regelingen. In de beleidsartikelen waar premiegefinancierde uitgaven en ontvangsten voorkomen zijn deze opgenomen in een afzonderlijke budgettaire tabel. In de beleidsagenda (in de paragraaf Uitgavenplafond Sociale Zekerheid) en in de verdiepingsbijlage wordt gedetailleerd ingegaan op de ontwikkeling van het totaal van deze uitgaven. De analyse in de paragraaf Uitgavenplafond Sociale Zekerheid komt inhoudelijk in belangrijke mate overeen met de in de RBV voor de beleidsagenda voorgeschreven overzichtstabel van belangrijke beleidsmutaties. Laatstgenoemde tabel is daarom niet in de begroting 2023 van SZW opgenomen.

Rol en verantwoordelijkheid: taakverdeling Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen

De politieke leiding van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bestaat uit de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen. De verdeling van de beleidsterreinen is vastgelegd in de portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Waar in deze begroting gesproken wordt van 'de Minister', wordt bedoeld de Minister in wier portefeuille betreffend beleidsterrein valt.

Bronvermelding tabellen met kerncijfers

In tabellen waarin realisatiegegevens van kerncijfers zijn opgenomen wordt in noten onder de tabel verwezen naar de bron van deze gegevens. Hierbij wordt uitgegaan van de meest recente informatie. Dit betekent dat deze cijfers kunnen afwijken van gegevens die in vorige publicaties werden gepresenteerd. Ramingen van de kerncijfers komen – tenzij anders vermeld – voor rekening van het Ministerie van SZW.

Motie Schouw

In juni 2011 is de motie Schouw ingediend en aangenomen. Deze motie zorgt er voor dat de landenspecifieke aanbevelingen van de Raad op grond van de nationale hervormingsprogramma's een eigenstandige plaats krijgen in de departementale begrotingen. In de beleidsagenda wordt ingegaan op de uitwerking van de aanbevelingen.

Groeiparagraaf

Conform de RBV 2022 is aan de begroting SZW 2023 een bijlage specifieke uitkeringen toegevoegd, waarin voor het Ministerie van SZW wordt aangegeven welke specifieke uitkeringen er uitgekeerd worden en welke voornemens er zijn voor specifieke uitkeringen. Tevens is een NGF-bijlage toegevoegd met daarin een overzicht van de projecten uit het Nationaal Groeifonds die door het Ministerie van SZW worden uitgevoerd. Aan de beleidsagenda is op grond van de RBV 2022 een openbaarheidsparagraaf toegevoegd (paragraaf 2.3 van het Beleidsverslag). In de openbaarheidsparagraaf wordt aandacht besteed aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Wet open overheid (Woo).

2. Beleidsagenda

2.1 Beleidsprioriteiten

Inleiding

De coronacrisis was ingrijpend, maar de samenleving en de economie hebben een enorme veerkracht getoond. De steunmaatregelen, om de banen van mensen te behouden en bedrijven door de moeilijke periode heen te helpen, hebben succes gehad. De Nederlandse economie herstelde zich snel na het opheffen van de contactbeperkende maatregelen. Hierdoor was noodsteun steeds minder nodig en konden de meeste steunmaatregelen per 1 april 2022 worden stopgezet.

Ondertussen staat Nederland voor een aantal nieuwe uitdagingen waardoor opnieuw een beroep wordt gedaan op de veerkracht van onze samenleving en economie. Denk daarbij aan de oorlog in Oekraïne, de hoge inflatie en de krapte op de arbeidsmarkt. Dit zijn grote uitdagingen die ook nog eens tegelijkertijd plaatsvinden. Het is belangrijk dat we in deze zware tijden oog voor elkaar blijven houden.

De oorlog in Oekraïne leidt tot een toestroom van ontheemden uit Oekraïne naar Nederland. Het kabinet wil hen ruimhartig opvangen met leefgeld, recht op opvang, toegang tot de arbeidsmarkt en bemiddeling naar werk, als zij dit nodig hebben. Steeds meer Oekraïners zijn aan het werk. Werkende ontheemden kunnen ook kinderopvangtoeslag krijgen.

Grote groepen huishoudens hebben moeite om rond te komen door de hoge inflatie en maken zich steeds meer zorgen. Het kabinet zal niet elke tegenslag kunnen compenseren, maar heeft wel maatregelen genomen. Naast de energietoeslag en accijnsverlaging in 2022 zullen we in 2023 huishoudens met een lager- en middeninkomen extra ondersteunen met een zeer omvangrijk pakket aan maatregelen. Dit doen we op het terrein van Sociale Zaken en Werkgelegenheid door het minimumloon versneld en meer te verhogen, het kindgebonden budget te verhogen, ook in 2023 een energietoeslag uit te keren en door geld te reserveren voor huishoudens die extra ondersteuning nodig hebben. Ondanks het forse maatregelenpakket, staat Nederland voor een grote maatschappelijke opgave, waarbij overheidsbeleid alleen niet genoeg is. Zo heeft het kabinet ook een oproep gedaan aan werkgevers om de lonen te verhogen.

Werkgevers hebben moeite om personeel te vinden. De aanhoudende personeelstekorten leiden tot zorgen over de kwaliteit en beschikbaarheid van bijvoorbeeld het onderwijs, de zorg en de techniek. Daardoor komt het verdienvermogen van Nederland onder druk te staan, evenals het aanpakken van maatschappelijke opgaven zoals de klimaat- en energietransitie. Tegelijkertijd biedt de krapte op de arbeidsmarkt ook kansen voor mensen die aan de kant staan of een minder sterke positie op de arbeidsmarkt hebben. En het biedt de kans voor werkgevers om te laten zien dat goed werkgeverschap loont.

De plannen voor 2023 zijn een uitwerking van het coalitieakkoord «Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst». Het akkoord heeft de ambitie om de bestaanszekerheid te verbeteren met gelijkwaardige kansen voor iedereen. We richten ons op onevenwichtigheden op de arbeidsmarkt en armoede en schulden. Deze ambities willen we verwezenlijken door

wetswijzigingen, actieprogramma's en pilots. En we werken aan grote stelselwijzigingen, zoals de kinderopvang, pensioenen en de certificering van de uitzendsector. Deze ingrijpende wijzigingen leiden tot een structureel sterker Nederland. De mensen staan daarbij centraal en niet het systeem. De dienstverlening van de overheid is vaak te ingewikkeld. De mensen moeten ervan uit kunnen gaan dat de overheid hen vertrouwt en hen met vertrouwen tegemoet treedt.

Op zeven thema's gaat het kabinet aan de slag met de uitdagingen van vandaag en morgen: het mogelijk maken van werk en het bieden van kansen (arbeidsmarkt, participatie en kinderopvang), het bieden van een fatsoenlijk inkomen nu en straks (inkomen en pensioenen), tot het helpen wanneer het even tegenzit (armoede & schulden). Daarbij is het van belang dat dit beleid de burger op de juiste manier bereikt (uitvoering).

1. Arbeidsmarkt in beweging

Aanpak krapte

De huidige en structurele tekorten op de arbeidsmarkt vormen een uitdaging voor het kabinet om de ambities in het coalitieakkoord waar te maken. Het aantal mensen dat kan en wil werken stijgt nauwelijks, terwijl het aantal vacatures blijft stijgen. Onder meer demografische ontwikkelingen liggen hieraan ten grondslag. De arbeidsmarkt past zich nog niet voldoende aan. Om die redenen ziet het kabinet een duidelijke rol voor de overheid in het aanpakken van krapte, zowel in haar rol als werkgever in sectoren als de zorg en het onderwijs, als door overkoepelend beleid om krapte tegen te gaan. Dit kan de overheid niet alleen. Daarom is ook de rol van werkgevers en werkenden essentieel.

Om krapte aan te pakken zet het kabinet in op het verminderen van de vraag naar arbeid, het vergroten van het arbeidsaanbod en het verbeteren van de match tussen vraag en aanbod. Het kabinet heeft een oproep gedaan aan werkgevers om bijvoorbeeld betere arbeidsvoorwaarden te bieden, anders te werven en te kijken naar onderbenutte deeltijders. Voor het kabinet is er ook werk aan de winkel. Zo gaan we bijvoorbeeld innovatie meer stimuleren, evenals meer uren werken. Ook zal het kabinet inzetten op Leven Lang Ontwikkelen (LLO) en de aansluiting verbeteren tussen initieel onderwijs en arbeidsmarkt. Samen met tal van partners verbeteren we de match tussen werkgevers en werknemers. Het kabinet onderzoekt, in aanvulling op bovenstaande acties, onorthodoxe maatregelen om personeelstekorten terug te dringen.

Naar een arbeidsmarkt die werkt voor iedereen

Het kabinet werkt aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Het goed functioneren van de arbeidsmarkt is belangrijk voor mensen individueel én voor de samenleving als geheel. Een arbeidsmarkt die een positieve bijdrage aan de samenleving levert en mensen kansen biedt, is echter geen vanzelfsprekendheid meer. Te veel mensen komen in de knel, zijn onzeker over hun inkomen of dragen individueel hoge risico's, bijvoorbeeld als ze niet verzekerd zijn voor ziekte. Naast trends als vergrijzing en globalisering, zijn beleidskeuzes en regels uit het verleden een brede oorzaak van de problemen op de arbeidsmarkt. Samen met werkenden, werkgevers en ondernemers werkt het kabinet daarom aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

Het kabinet wil het aangaan van duurzame arbeidsrelaties stimuleren zodat werkenden meer werk- en inkomenszekerheid ervaren. Arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd vormen de basis voor het organiseren van structureel werk. Een vaste baan heeft zowel voor de werknemer als

werkgever voordelen. Het loont voor hen in elkaar te investeren. Andere contractvormen worden waar dat nodig is beter gereguleerd, zodat ze niet meer gebruikt kunnen worden om te concurreren op arbeidsvoorwaarden. Daarbij dient werkgeverschap aantrekkelijk te zijn en behouden ondernemingen wendbaarheid om te anticiperen op veranderende omstandigheden. Het kabinet werkt aan maatregelen die bijdragen aan die ambitie.

Het kabinet wil echte zelfstandigen de ruimte geven en ondersteunen en schijnzelfstandigheid tegengaan. Zelfstandig ondernemerschap levert een belangrijke bijdrage aan de economie maar kent ook keerzijden. De kwetsbare positie van zelfstandigen is tijdens de coronacrisis extra zichtbaar geworden. Daarnaast is de bestrijding van schijnzelfstandigheid van belang vanuit het oogpunt van een houdbaar solidair stelsel. De fiscale regels en sociale zekerheid hebben prikkels die zelfstandig werken op opdrachtbasis nu aantrekkelijker maken dan arbeidsovereenkomsten. Het kabinet gaat dit aanpassen. Meer duidelijkheid rondom de beoordeling van arbeidsrelaties en maatregelen die het effectief opeisen van de rechtspositie vergemakkelijken, dragen eveneens bij aan het tegengaan van schijnzelfstandigheid. Ook het intensiveren van de handhaving speelt bij de naleving van het wettelijk kader een belangrijke rol. Samen met sociale partners en uitvoerders werkt het kabinet aan een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen, die zo wordt vormgegeven dat oneerlijke concurrentie en te grote inkomensrisico's voor zelfstandigen worden voorkomen.

Het kabinet werkt aan een certificeringsstelsel voor uitzendbureaus en beoogt met deze stelselwijziging misstanden in de uitzendsector aan te pakken. Om een certificaat te verkrijgen en behouden, moeten uitleners aantonen dat zij voldoen aan de Certificatnormen. Inleners moeten aantonen dat zij met gecertificeerde bedrijven werken.

Om misstanden bij arbeidsmigratie tegen te gaan, voert het kabinet de aanbevelingen uit van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten. Het eerdergenoemde certificeringsstelsel voor uitzendbureaus is één van deze aanbevelingen. Verder wordt de handhaving versterkt en verbeteren we de informatievoorziening aan arbeidsmigranten. Daarnaast zal arbeidsuitbuiting en ernstige benadeling van onder andere arbeidsmigranten beter worden aangepakt door modernisering van het Strafrecht.

Verbeterde regulering van flexibele arbeid werkt alleen als het ook in de praktijk tot uiting komt. Vooral kwetsbare groepen, zoals flexibele werknemers en arbeidsmigranten, hebben moeite met toegang tot recht. Arbeidsrecht is grotendeels civielrechtelijk, waardoor werknemers zelf in actie moeten komen bij rechtsproblemen. Het aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten heeft gepleit voor een arbeidscommissie. Een arbeidscommissie biedt laagdrempelige ondersteuning aan kwetsbare werknemers waardoor ze gemakkelijker hun recht kunnen halen. Momenteel vindt er onderzoek plaats hoe de arbeidscommissie het beste ingezet kan worden.

Leven Lang Ontwikkelen

Om een toekomstbestendige arbeidsmarkt te realiseren, zet het kabinet in op Leven Lang Ontwikkelen (LLO). We willen dat mensen nieuwe kennis en vaardigheden opdoen, zodat ze kunnen bijdragen aan de grote opgaven van onze maatschappij, zoals de energie- en klimaattransitie. Door mensen uit te dagen zich te blijven ontwikkelen, verhogen we hun kans op het behoud

of krijgen van werk. Een sterke ontwikkelcultuur binnen bedrijven en organisaties is daarvoor cruciaal. Dit vraagt gezamenlijke inzet vanuit de overheid, sociale partners, opleiders, intermediairs, uitvoeringsorganisaties en regionale arbeidsmarktpartijen.

Extra inzet op leerrechten via het STAP-budget en aanvullend beleid stimuleert deelname aan leven lang ontwikkelen. Niet alle groepen in de samenleving nemen even veel deel aan scholing. Het kabinet stelt daarom meer scholingsbudget beschikbaar voor mensen die minder initieel onderwijs hebben gevolgd en daardoor een kwetsbaarder positie op de arbeidsmarkt hebben. Vanuit het coalitieakkoord is er 4 x € 125 miljoen (voor 2023 t/m 2026) extra beschikbaar voor het bevorderen van permanente scholing. Dit wordt toegevoegd aan de STAP-regeling. Per 2023 zal het eerste deel van de aanvullende middelen beschikbaar komen voor mensen die maximaal een mbo-diploma hebben op niveau 4. Naast extra middelen zal er ook aanvullend beleid ingezet worden om deze groep extra ondersteuning te bieden.

Gezond en veilig werken

Het kabinet zorgt ervoor dat gezond en veilig werken de norm blijft, juist op een veranderende arbeidsmarkt. Met de Arbovisie 2040 zetten we onder meer in op preventie, eigen regie, en gezondheid. De Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) speelt een belangrijke rol. Daarom blijven we inzetten op de kwaliteit en naleving hiervan. Veilig werken met gevaarlijke stoffen blijft een speerpunt. De Regeling Tegemoetkoming Stoffengerelateerde Beroepsziekten (TSB) treedt in 2023 gefaseerd in werking. Met deze regeling krijgen (ex-) werknemers die door hun werk met gevaarlijke stoffen een ernstige beroepsziekte hebben opgelopen een eenmalige tegemoetkoming, wat een erkenning is van hun beroepsziekte. Ook blijft het kabinet zich inzetten om in Europees verband afspraken te maken over grenswaarden voor gevaarlijke stoffen. Daarnaast werkt het kabinet samen met diverse partners aan een Brede Maatschappelijke Samenwerking Burn-outklachten (BMS). De ambitie van de BMS is om de opwaartse trend van het aantal werkenden met burn-outklachten te keren.

Om seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld tegen te gaan, werkt het kabinet aan een nationaal actieplan. Hierbij is het voornaamste doel om een fundamentele cultuurverandering in gang te zetten. Dit vraagt om een overheid die bewustwording creëert, faciliteert, normeert, handvatten biedt en waar nodig handhaaft. Het kabinet doet dit in nauwe samenwerking met regeringscommissaris, Mariëtte Hamer, en met maatschappelijke organisaties, sociale partners, wetenschappers en ervaringsdeskundigen. Op die manier werken we aan een samenleving waarin geen plek is voor seksuele intimidatie en geweld.

Het kabinet denkt na over de toekomst van het hybride werken. Het kabinet zal in 2023 een beleidsagenda uitwerken met als doel de voor- en nadelen van thuiswerken te balanceren. Denk daarbij aan thema's als eerlijk werk, economische groei en duurzaamheid. Hybride werken heeft ook raakvlakken met grotere transities in de samenleving, zoals digitalisering, globalisering en verduurzaming. Het hybride werken kan aan deze transities bijdragen.

Het kabinet heeft een Staatscommissie Demografische ontwikkelingen 2050 ingesteld. Deze commissie brengt advies uit over wat het kabinet kan doen aan de maatschappelijke gevolgen van de demografische ontwikkelingen tot 2050 tegen de achtergrond van de brede welvaartsbenadering. De staatscommissie is verzocht om het advies in het vierde kwartaal van 2023 op te leveren.

Senioren zijn van grote meerwaarde voor onze samenleving en arbeidsmarkt. Die meerwaarde kan zitten in werk, in mantelzorg en in bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Om de positie van senioren op de arbeidsmarkt te verbeteren, werken we aan een seniorenkansenvisie. Senioren hebben namelijk een kleinere kans op werkhervatting na baanverlies dan andere leeftijdsgroepen.

2. Participatie en inclusie

Iedereen in Nederland verdient een goed bestaan en moet mee kunnen doen. Dat is één van onze drijfveren. Werk is de sleutel tot een inkomen, maatschappelijke participatie en integratie. De sociale zekerheid is van waarde voor zowel het individu als de samenleving als geheel. Niet iedereen heeft gelijke kansen op de arbeidsmarkt. Voor bepaalde groepen mensen is het lastiger om een baan te vinden, zoals mensen met een arbeidsbeperking of mensen met een migratieachtergrond. Daarom werkt het kabinet aan een inclusieve arbeidsmarkt waar mensen kunnen meedoen. Dit doet het kabinet onder meer via het programma 'Verdere integratie op de Arbeidsmarkt'. Hierin is ook specifiek aandacht voor verbetering van de arbeidsmarktpositie van statushouders.

Als mensen langs de kant staan, kunnen problemen zich snel opstapelen. Naast stress en zorgen op persoonlijk vlak, is er kans op toenemende maatschappelijke kosten op het gebied van zorg en huisvesting. Daarom onderschrijft het kabinet het belang van een goede samenwerking tussen de departementen en met gemeenten en uitvoeringsorganisaties. Het belang van samenwerking tussen sociale zekerheid en andere terreinen komt bijvoorbeeld terug bij de kostendelersnorm. We wijzigen de kostendelersnorm, zodat ouders met een bijstandsuitkering geen inkomensonzekerheid ervaren wanneer hun inwonende kinderen 21 jaar worden. De beoogde inwerkingtreding is 1 januari 2023. Het doel van het kabinet is hiermee bij te dragen aan het verminderen van dak- en thuisloosheid onder jongeren.

Mensen die aan het werk willen, of hun huidige baan dreigen te verliezen, kunnen naar een regionaal mobiliteitsteam. Daar krijgen ze advisering, scholing en banen aangeboden die bij hen passen. Deze teams zijn opgericht tijdens de pandemie en willen we in 2023 behouden. Het is een regionale voordeur, waarachter tal van partijen (publiek en privaat) samenwerken. De teams zijn er voor alle burgers, dus ook voor mensen die voorheen niet of nauwelijks recht hadden op begeleiding, zoals niet-uitkeringsgerechtigden en zelfstandig ondernemers.

We willen de komende jaren meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk begeleiden. Daarom willen we de Participatiewet wijzigen, zodat deze meer aansluit bij de behoeften en mogelijkheden van de mensen om wie het gaat. Daarnaast maakt het wetsvoorstel het voor werkgevers eenvoudiger om deze mensen in dienst te nemen en te houden. De beoogde inwerkingtreding van dit wetsvoorstel (breed offensief) is 1 januari 2023. Daarbij is de banenafpraak een belangrijk instrument om mensen een

steuntje in de rug te geven om aan de slag te gaan bij een reguliere werkgever. Ook stimuleert het kabinet de inzet van beschut werk, voor mensen die veel begeleiding of aanpassing van de werkplek nodig hebben. Mensen zoeken makkelijker werk als ze zich veilig voelen om die stap te zetten. Zoals mensen die een arbeidsbeperking hebben en bijvoorbeeld van beschut werk naar gewoon werk willen overstappen. Om die overgangen te vergemakkelijken continueert het kabinet het project 'simpel switchen'.

De Participatiewet draagt bij aan de ondersteuning van veel mensen, maar in de praktijk knelt de wet voor een deel van de mensen. Het gevoel overheerst dat de overheid met de wet vooral op de regels let en weinig oog heeft voor de menselijke maat en de problemen waarmee zij kampen. Het kabinet wil toewerken naar een Participatiewet die eenvoudiger is, een toereikend bestaansminimum biedt en mensen passende ondersteuning biedt om mee te doen in de samenleving. Een wet met rechten en verplichtingen die zinvol en begrijpelijk zijn.

Inburgering en inclusief
samenleven

Het nieuwe inburgeringsstelsel is ingegaan op 1 januari 2022. Met de invoering van deze wet start de inburgering sneller, wordt een hoger taalniveau gevraagd en wordt maatwerk en begeleiding geboden door gemeenten. Het kabinet houdt goed in de gaten of het nieuwe stelsel werkt zoals het moet werken en heeft daarbij ook volop aandacht voor de ondersteuning van inburgeraars die vallen onder de oude Wet inburgering.

We willen dat iedereen in Nederland vrij kan zijn om eigen keuzes te maken binnen de grenzen van de rechtsstaat. Dit vraagt om een weerbare en veerkrachtige samenleving. Het kabinet is voornemens de werking te versterken van de taskforce Problematisch gedrag en ongewenste buitenlandse financiering. Daarnaast werken we aan een brede aanpak van discriminatie en institutioneel racisme. Deze aanpak krijgt een plek in het Nationaal Programma tegen Discriminatie en Racisme.

Het kabinet zet in op gendergelijkheid op de arbeidsmarkt. We willen zwangerschapsdiscriminatie tegengaan en beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen aanpakken door de controle op loonverschillen te verbeteren. Op dit moment wordt in de Europese Unie onderhandeld over de richtlijn loontransparantie. Vooruitlopend hierop gaan we de Nederlandse uitwerking van dit voorstel voorbereiden, want loontransparantie levert een belangrijke bijdrage aan de aanpak van beloningsverschillen. Naast loonverschillen spelen sociale normen een belangrijke rol. Het kabinet gaat hierover een maatschappelijke dialoog starten met burgers. Denk bijvoorbeeld aan de keuzes die mensen maken rond werk en gezin, en de vraag of en in hoeverre zij daarbij gesteund worden thuis, op het werk en door het overheidsbeleid. Het is hierbij van belang dat arbeid en zorg goed te combineren zijn. Daarom wordt bijvoorbeeld fors geïnvesteerd in kinderopvang (zie hoofdstuk 6).

3. Inkomen dat zekerheid geeft

Verhoging minimumloon

Het kabinet wil werken lonender maken en het bestaansminimum verstevigen. Qua minimumloon behoort Nederland al tot de Europese top. Een verhoging van het minimumloon past bij de oproep van het kabinet aan werkgevers om waar die ruimte bestaat, de lonen te laten stijgen. Dat is, zeker nu de inflatie uitzonderlijk hoog is, van belang voor de koopkracht van werknemers. Daar komt bij dat verhoging van het minimumloon de inkomensongelijkheid verkleint. Ook structureel draagt een passende beloning voor arbeid bij aan de welvaart van Nederland. Primair zijn sociale

partners hier aan zet, de verhoging van het minimumloon is een stap vanuit de overheid die hierbij past. Zo zijn vakbonden en de Rijksoverheid als werkgever overeengekomen dat binnen de CAO Rijk per 1 juli een minimumuurloon van 14 euro geldt. Daarnaast is in de huidige markt reeds een stijging van de lonen waarneembaar. In de cao's die in de eerste helft van 2022 werden afgesloten is een gemiddelde stijging van 3% opgenomen.

Tegen deze achtergrond heeft het kabinet besloten om het minimumloon te verhogen. De verhoging van het minimumloon is een unieke stap: voor het eerst sinds de invoering van het minimumloon in 1969 voert het kabinet een bijzondere verhoging door. Het minimumloon stijgt per 2023 met ruim 10%. De verhoging van het minimumloon komt eerder en gaat verder dan aangekondigd in het coalitieakkoord. Het kabinet vindt de versnelling en verhoging nu passend vanwege de hoge inflatie. Daarnaast omarmt het kabinet het initiatiefwetsvoorstel van de leden Kathmann (PvdA) en Maatoug (GroenLinks) voor een wettelijk minimumuurloon op basis van een 36-urige werkweek. Hierdoor verdient elke minimumloonverdiener straks hetzelfde uurloon, waar het feitelijke uurloon nu nog afhankelijk is van de lengte van de werkweek. Na de verwachte invoering per 2024 leidt dit tot een hoger loon voor werknemers die meer dan 36 uur werken.

De verhoging van het minimumloon werkt direct door op een groot aantal regelingen. De meeste regelingen waar het minimumloon automatisch op doorwerkt, zijn onderdeel van de sociale zekerheid. Dit betekent dat met de verhoging van het minimumloon niet alleen de basis van het loongebouw wordt verstevigd. Ook het bestaansminimum, waar elke Nederlander bij tegenspoed op kan terugvallen, wordt op deze manier verhoogd. Ook de AOW stijgt mee met de verhoging van het minimumloon. Op die manier wordt de basis van AOW-gerechtigden versneld verstevigd. Het kabinet is van mening dat met het stijgen van de AOW-uitkering de noodzaak tot een aanvullende Inkomensondersteuning IOAOW vervalt. Daarom verlagen we de IOAOW in 2023 en schaffen we deze af in 2025. Per saldo leidt dit tot een hoger inkomen bij AOW-gerechtigden, waarmee het kabinet gehoor geeft aan de diverse moties uit zowel Eerste- als Tweede Kamer. Hierdoor zijn met name gepensioneerden zonder of met een laag aanvullend pensioen beter in staat om de stijgende kosten voor levensonderhoud te dragen.

Overige koopkrachtmaatregelen

Verder neemt het kabinet aanvullende koopkrachtmaatregelen. In 2023 voeren we een pakket van ruim € 15 miljard door om huishoudens te ondersteunen bij de gestegen prijzen. Op het terrein van SZW verlengen we de energietoeslag voor gezinnen met de laagste inkomens en verhogen we het kindgebonden budget in 2023 met ruim € 730 miljoen. In de jaren daarna bouwen we de verhoging van het kindgebonden budget in stappen af, waarna structureel (vanaf 2028) nog een verhoging van € 100 miljoen resteert. Met deze maatregel worden gezinnen met kinderen extra ondersteund. Ook is geld gereserveerd voor huishoudens die extra ondersteuning nodig hebben.

WIA

Daarnaast willen we zo geheten hardheden wegnemen in de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). Dit onderzoeken we in overleg met de sociale partners en met oog voor uitvoerbaarheid, betaalbaarheid en uitlegbaarheid. Het wegnemen van hardheden betreft in sommige gevallen relatief kleine ingrepen, die passen binnen het stelsel en binnen de wet. Echter, andere zaken die als hardheid benoemd worden, vloeien voort uit de fundamentele uitgangspunten waarvoor bij invoering van de WIA is gekozen. Het wegnemen daarvan vergt dan ook fundamenteel ingrijpen in

het stelsel. Dit soort hervormingen zal moeten landen in een stelsel dat op dit moment onder grote druk staat door de mismatch in sociaal medische beoordelingen.

Tegelijkertijd werkt het kabinet aan de aanpak van de mismatch in sociaal medische beoordelingen. We hebben te maken met een mismatch tussen de vraag naar en het aanbod van sociaal-medische beoordelingen. Mensen moeten hierdoor lang wachten op hun beoordeling, wat onzekerheid geeft over het recht op (en de hoogte van) een uitkering. Het kabinet wil de mismatch verminderen en komen tot structurele verbeteringen in het stelsel. Dit betreft enerzijds acties van UWV om de uitvoering te verbeteren en anderzijds het tijdelijk toestaan om bepaalde sociaal-medische beoordelingen vereenvoudigd of niet uit te voeren. Voor de lange termijn wil het kabinet een integrale verkenning van het stelsel laten doen door een onafhankelijke onderzoekscommissie. Dit is nodig om te komen tot een houdbaar stelsel, waar de mismatch is opgelost en ruimte is voor nieuwe beleidsinitiatieven, bijvoorbeeld voor het wegnemen van meer fundamentele hardheden.

4. Armoede en schulden voorkomen

Aanpak armoede

Het bestrijden van armoede en het bevorderen van bestaanszekerheid zijn belangrijke en grote opgaven, die het kabinet aanpakt vanuit verschillende departementen (onderwijs, wonen en energiebeleid). De coördinatie hiervan is in handen van de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen. Werken of meer uren werk is en blijft de belangrijkste weg om uit armoede te komen. Daarnaast heeft de overheid een taak om te voorkomen dat mensen terecht komen in de armoede. En mensen te ondersteunen om uit de armoede te komen.

Om de bestaanszekerheid van mensen te vergroten willen we regelingen vereenvoudigen, het niet-gebruik verlagen en de armoedeval tegengaan. Het versterken van de bestaanszekerheid vereist een samenhangende aanpak, daarom sluiten we aan bij programma's over zorg, onderwijs en leefbaarheid. Ook het verhogen van het minimumloon is een belangrijke pijler om bestaanszekerheid te vergroten.

Het kabinet wil voorkomen dat armoede overgaat van generatie op generatie. Een kind dat opgroeit in armoede krijgt niet alleen te maken met financiële tekorten, maar staat op tal van momenten in het leven op achterstand. Ook hebben we aandacht voor het bereiken van mensen met een laag inkomen en de sociale componenten van armoede. Te veel mensen in Nederland kampen met ernstige geldzorgen, problematische schulden of leven rondom de armoedegrens. Daar gaat enorm veel leed en verdriet achter schuil. De stress, eenzaamheid en uitsluiting die geldzorgen met zich meebrengen, beperken mensen om volwaardig deel te nemen aan de samenleving.

Het kabinet heeft kwantitatieve doelstellingen voor de aanpak geldzorgen, armoede en schulden. Met deze ambities sluiten we aan bij de Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling (SDG) van de VN om armoede te beëindigen. Voor gezinnen met kinderen scherpen we de ambitie aan, zoals ook aangegeven in het coalitieakkoord. De doelstellingen zijn:

- Een halvering van het aantal kinderen dat in armoede opgroeit in 2025 ten opzichte van 2015;
- Een halvering van het aantal mensen in armoede in 2030 ten opzichte van 2015;

- Een halvering van het aantal huishoudens met problematische schulden in 2030 ten opzichte van 2015.

Het kabinet is zich ervan bewust dat het een zware opgave zal zijn de doelen te realiseren en dat de haalbaarheid van deze ambities betwist kan worden. De middelen zijn niet onuitputtelijk en de werkelijkheid is weerbarstig. Dat laat onverlet dat de ambities een aanmoediging zijn voor het kabinet en de partners om alle zeilen bij te zetten om de realisatie van deze doelen dichterbij te brengen.

Schuldenaanpak

Het kabinet continueert de schuldenaanpak en zet in op: 1) een overheid die werkt voor de burger, 2) preventie van geldzorgen en 3) sneller perspectief op een zorgeloze toekomst. We willen grotere problemen voorkomen door mensen snel ondersteuning te bieden bij het ontstaan van geldzorgen. Daarom streven wij ernaar om in 2023 zoveel mogelijk mensen de weg naar passende ondersteuning te laten vinden. Het is een verantwoordelijkheid van alle schuldeisers om oog te hebben voor de menselijke maat, waarbij de overheid het goede voorbeeld geeft. De afgelopen periode zijn stappen gezet, maar dit moet nog beter. Mensen moeten kunnen rekenen op een solide beslagvrije voet, bij samenloop van incasso- en beslagactiviteiten moeten partijen beter samenwerken om schulden te signaleren en verergering te voorkomen. Met de Rijksorganisaties streven wij er naar om in 2023 tot één gezamenlijke betalingsregeling te komen als er schulden bij meerdere organisaties zijn. In 2023 zetten we stappen om schuldhulpverleningstrajecten te verkorten en de doorstroming naar de wettelijke schuldsanering te verbeteren. Het kabinet wil daarnaast de opstapeling van schulden tegengaan door een maximum te stellen aan verhogingen en rente en incassokosten.

Sociaal minimum

Een volgende pijler voor het waarborgen van bestaanszekerheid is het sociaal minimum. Het kabinet wil het sociaal minimum elke vier jaar herijken. We willen vaststellen of dit toereikend is om van te leven en mee te doen in de samenleving. Daarom gaat een onafhankelijke commissie onderzoek doen naar het sociaal minimum, en hoe de systematiek beter kan aansluiten op de normen voor het bestaansminimum. De commissie brengt haar eindrapport voor de zomer van 2023 uit. Deze informatie over de toereikendheid van het sociaal minimum is van belang voor het beoordelen van de hoogte van minimumuitkeringen en de manier waarop die wordt vastgesteld.

Caribisch Nederland

Inwoners van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (BES) moeten, net zoals in Europees Nederland, kunnen voorzien in de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud. Hiervoor moeten de inkomens worden verhoogd en de kosten van levensonderhoud worden verlaagd. Om toe te werken naar het sociaal minimum zet het kabinet in 2023 een volgende stap door het wettelijk minimumloon en de minimumuitkering (AOV, AWW en onderstand) verder te verhogen. Daarnaast verhoogt het kabinet de kinderbijslag per 1 januari en wordt beoogd per 1 juli 2023 een verdubbeling van de kinderbijslag in te voeren, voor ouders met een kind dat intensieve zorg nodig heeft. Vooruitlopend op de invoering van de dubbele kinderbijslag intensieve zorg werken we aan een tijdelijk maatregel om deze ouders te ondersteunen in de tussenliggende periode. Daarnaast verlengen we ook op Caribisch Nederland de energietoeslag in 2023, verlagen we de eigen bijdrage voor de kinderopvang en verhogen we de kinderbijslag extra om de koopkracht op Caribisch Nederland te verstevigen. Verder versterken we de arbeidsmarkt met daarin speciale aandacht voor de positie van jongeren en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Met het wetsvoorstel Kinderopvang BES draagt het kabinet bij aan het verlagen van de kosten voor levensonderhoud. Het wetsvoorstel heeft als doel het verbeteren van de kwaliteit en het verhogen van de financiële toegankelijkheid van de kinderopvang in Caribisch Nederland. Het streven is dat het wetsvoorstel in de loop van juli 2023 gefaseerd in werking treedt. Tot die tijd kunnen ouders en kinderopvanginstellingen gebruik blijven maken van de tijdelijke subsidieregeling KO BES.

5. Een pensioen voor iedereen

Nieuw pensioenstelsel

Het kabinet werkt aan een toekomstbestendig pensioenstelsel voor huidige en toekomstige generaties. Het pensioenstelsel kent nu een aantal kwetsbaarheden. Zo moeten pensioenuitvoerders hoge reserves aanhouden. In combinatie met een langdurige periode van lage rente zorgde dit ervoor dat veel aanvullende pensioenen de afgelopen jaren niet zijn verhoogd (indexatie). Daarnaast betaalt iedereen op dit moment dezelfde premie en krijgt daarvoor dezelfde opbouw (los van de leeftijd). Deze zogenaamde doorsneesystematiek sluit onvoldoende aan bij de veranderende arbeidsmarkt, waarop werknemers vaker van baan wisselen of aan het werk gaan als zelfstandige. Het wetsvoorstel toekomst pensioenen (Wtp) pakt deze kwetsbaarheden aan met behoud van de sterke elementen van het Nederlandse pensioenstelsel, zoals een collectieve uitvoering en het gezamenlijk delen van risico's.

Het wetsvoorstel maakt het pensioenstelsel transparanter, persoonlijker en sluit beter aan bij de ontwikkelingen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. In het nieuwe stelsel zullen pensioenen meer meebewegen met de economische ontwikkelingen. Gaat het goed met de economie dan zullen de pensioenen eerder stijgen en als het tegenzit ook eerder dalen. Pensioenfondsen hoeven daardoor minder hoge reserves aan te houden. Het streven is om het wetsvoorstel toekomst pensioenen op 1 januari 2023 in werking te laten treden. Vervolgens krijgen pensioenuitvoerders en sociale partners tot en met 2026 de tijd om de overstap naar het nieuwe stelsel te maken. In het pensioenakkoord zijn ook nog andere afspraken gemaakt. Bijvoorbeeld over een minder snelle stijging van de AOW-leeftijd, de mogelijkheid om bij de start van het pensioen maximaal 10% van het pensioen ineens op te nemen, en een mogelijkheid voor werknemers om een aantal jaar voor hun AOW-leeftijd te stoppen met werken. Ook investeert het kabinet fors in duurzame inzetbaarheid via een tijdelijke subsidieregeling (MDIEU) die loopt van 2021 tot en met 2025.

Meer mensen met pensioenopbouw

We nemen een aantal maatregelen waardoor zoveel mogelijk mensen pensioen opbouwen, ongeacht de arbeidsvorm. We bieden experimenteer-ruimte voor zelfstandigen om makkelijker zelf pensioen op te bouwen. Ook introduceren we een pensioenkader waarbij we de fiscale ruimte voor pensioensparen voor werknemers en zelfstandigen zo veel mogelijk gelijk willen trekken. Daarnaast treffen we maatregelen zodat het aantal werknemers zonder pensioenregeling afneemt. Ook is de periode waarin uitzendkrachten geen pensioen opbouwen verkort van 26 tot 8 weken. Deze maatregel maakt deel uit van het aanvalsplan Witte Vlek dat we uitvoeren samen met sociale partners en de pensioenkoepels. Eind 2023 worden de acties van het aanvalsplan afgerond.

Nabestaandenpensioen

De wet toekomst pensioenen geeft ook aandacht aan het nabestaandenpensioen. De huidige variëteit binnen het nabestaandenpensioen leidt tot onduidelijkheden bij deelnemers en hun partners met onbedoelde financiële risico's tot gevolg. De wijzigingen in het nabestaandenpensioen

zorgen ervoor dat het nabestaandenpensioen meer wordt gestandaardiseerd, adequater en begrijpelijker wordt, zodat de risico's voor nabestaanden verkleinen.

6. Een toegankelijke kinderopvang

Stelselherziening Kinderopvang

Het kinderopvangstelsel staat aan de vooravond van een grote herziening. Tienduizenden ouders en kinderen zijn groot onrecht aangedaan met ernstige gevolgen voor alle facetten van hun leven. Het is voor het kabinet duidelijk dat de geconstateerde problemen van het toeslagenstelsel niet binnen het huidige stelsel kunnen worden opgelost. We hebben de ambitie de toeslagen af te schaffen, zodat mensen niet meer verdwalen in de ingewikkelde regelingen of te maken krijgen met hoge terugvorderingen. Het kabinet investeert daarom fors in een stelselwijziging van de kinderopvang. We kiezen voor een hoge inkomensafhankelijke vergoeding van 96% voor alle werkende ouders en de toeslag wordt direct uitgekeerd aan kinderopvanginstellingen. Ouders betalen alleen nog een beperkte eigen bijdrage.

Met deze investeringen is het voor ouders makkelijker om arbeid en zorg te combineren. Hiermee bevorderen we de arbeidsparticipatie en economische zelfstandigheid van ouders. Dit vergroot de bestaanszekerheid van gezinnen. Daarnaast draagt een toegankelijke kinderopvang bij aan de ontwikkeling van het jonge kind en vergroot daarmee de kansengelijkheid voor kinderen. De krapte op de arbeidsmarkt onderstreept het belang van goede kinderopvang, omdat het ouders in staat stelt te werken. Tegelijkertijd heeft de kinderopvangsector zelf ook last van de krapte. De krappe arbeidsmarkt is daarom ook een aandachtspunt bij deze stelselherziening. Om op dit moment verlichting te bieden aan de krapte verlengen we bijvoorbeeld de maatregel dat beroepskrachten in opleiding ruimer ingezet kunnen worden, met twee jaar.

Een dergelijke stelselherziening kost tijd. Het is een omvangrijk traject en vraagt om zowel snelheid als zorgvuldigheid. In 2023 zullen we de eerste concrete stap zetten door de koppeling gewerkte uren los te laten, waarmee we het stelsel vereenvoudigen en (hoge) terugvorderingen voorkomen. Vooral voor ouders met onregelmatige werktijden, zoals ondernemers, waarvoor het lastig is in te schatten hoeveel uren per maand diegene werken, hebben hier baat bij. Daarnaast geven we het nieuwe stelsel vorm in nauwe samenwerking met de beoogde uitvoerder.

Maatregelen binnen huidige stelsel

In de tussentijd werken we aan verbetering van het huidige stelsel. In 2023 geven we een vervolg aan het verbetertraject kinderopvangtoeslag (KOT) om ouders meer zekerheid over de toeslag te geven en de dienstverlening te verbeteren. Ook breiden we het recht op KOT uit voor ouders met een tijdelijke indicatie voor langdurige zorg (Wlz) en ouders met een partner die buiten de EU verblijft. Daarnaast is het kabinet voornemens om mensen die gehuwd zijn en vanwege huiselijk geweld opgevangen worden in een noodopvang zelfstandig aanspraak te geven op toeslagen. Hiermee lossen we een aantal belangrijke knelpunten op die zijn uitgewerkt naar aanleiding van de motie Lodders/Van Weyenberg.

Herstel gedupeerden toeslagen-affaire

Ook het herstel voor gedupeerden van de toeslagenaffaire verdient onverminderd onze aandacht. Ook in 2023 wordt, in nauwe samenwerking met de betrokken departementen gewerkt aan de realisatie van de benodigde

schone lei en compensatie voor getroffen ouders en hun kinderen. Daarbij ondersteunen we gemeenten en onze uitvoeringsorganisaties bij het kwijtschelden van schulden van gedupeerde ouders.

7. Uitvoering

Burger en overheid

In de afgelopen jaren is veel aandacht gegaan naar de relatie tussen burger en overheid. De uitvoering is waar de burger de overheid ervaart. Het kabinet wil de gesignaleerde problemen aanpakken, zoals harde regelgeving, vooringenomen handelen, het ontbreken van de menselijke maat en het geen gehoor geven aan noodsignalen. Het kabinet werkt aan het herstel van vertrouwen van burgers in de overheid. Enerzijds door de hersteloperatie Toeslagen, onder leiding van de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane. Anderzijds door bij alle departementen kritisch te kijken naar de regels en procedures waar burgers en bedrijven mee te maken hebben. Dit doen we in het volle besef dat vertrouwen te voet komt, en te paard gaat.

Bij het verbeteren van de relatie tussen burger en overheid, is het belangrijk om zowel ambitieus als realistisch te zijn in onze verwachtingen. We werken vanuit het besef dat niet alles tegelijk kan. We benadrukken het belang van een zorgvuldige uitwerking, met oog voor de uitvoering, gemeenten, de praktijk en de samenwerking met sociale en maatschappelijke partners. We werken aan onderling vertrouwen en weten wat er speelt in onze samenleving. Mensen willen gehoord worden, en door te luisteren kan de overheid betere dienstverlening bieden. Daarom investeren we meer tijd in het ophalen van signalen uit de praktijk. Zo krijgen dienstverleners als UWV en de SVB steun om mensen en bedrijven beter te kunnen helpen. Het kabinet heeft hiervoor extra middelen gereserveerd. Hiermee investeren we in vakmanschap van de medewerkers.

Om het vertrouwen van de burger terug te winnen, zijn niet alleen investeringen nodig in dienstverlening, maar moeten we ook beter nagaan of burgers zich voldoende geholpen voelen en of de overheid zorgvuldig heeft gehandeld. Momenteel hebben we een top-down relatie met onze uitvoerders, we sturen voornamelijk op meetbare cijfers en prestaties. In plaats daarvan maken we samenwerkingsafspraken. Waarbij we de publieke waarde van de sociale zekerheid centraal stellen, dat is het bieden van werk en bestaanszekerheid voor iedereen. Dit biedt ruimte aan professionals om te doen wat nodig is. De verantwoording wordt, met een beperkt aantal kerncijfers, merkbaar in plaats van meetbaar. Daarnaast betrekken we uitvoerders eerder bij het opstellen van wet- en regelgeving.

Menselijke maat

We gaan wetten beoordelen op eenvoud, menselijke maat en uitvoerbaarheid en daarmee willen we de bestaanszekerheid vergroten. Het mag bijvoorbeeld niet zo zijn dat mensen die onbedoeld een fout maken, direct als fraudeur worden bestempeld. Professionals dienen waar mogelijk meer beslisruimte te krijgen in de uitvoering. Maar gemeenten en uitvoeringsorganisaties hebben te maken met grote hoeveelheden complexe wetten. De regels zijn vaak zo ingewikkeld dat burgers de gevolgen van veranderingen in hun situatie niet kunnen voorspellen, of afzien van het indienen van een aanvraag omdat het te ingewikkeld is. We bekijken waar we hardvochtige effecten van wetgeving kunnen oplossen. We vereenvoudigen waar nodig de regels, waarbij we uitgaan van vertrouwen en oog hebben voor ieders talent en beperkingen. Dit doen we samen met de mensen om wie het gaat. Ook zijn we gestart met het herijken van het handhavingsinstrumentarium van de uitkeringswetten, ook wel bekend als de Fraudewet.

Enerzijds worden mensen beter geïnformeerd, zodat we overtredingen voorkomen. Anderzijds passen we het wettelijk kader aan waardoor recht wordt gedaan aan individuele situaties. Dit leidt naar verwachting in 2023 tot een wetsvoorstel.

Naast vereenvoudigingen, is het ook belangrijk om in te kunnen spelen op bijzondere individuele situaties. De uitvoerders hebben grootschalige processen en aanvullende persoonlijke dienstverlening. Dat gaat meestal goed, maar soms niet. Enerzijds moeten we individuele situaties oplossen met maatwerk. Daarom zorgen we voor ruimte in de wetten en regels daar waar nodig. We verduidelijken voor de uitvoering wanneer er ruimte is om maatwerk te leveren. Anderzijds moeten we van die individuele situaties leren. Dat gaat via de maatwerkplaatsen van SVB, UWV en SZW en het Programma Maatwerk Multiprobleemhuishoudens. Zo werken we aan een lerende overheid.

Kerncijfers

Fraude en handhaving UWV, SVB en gemeenten

Bij het ontvangen van een uitkering gelden diverse verplichtingen, zoals het tijdig verstrekken van gegevens over het inkomen en het melden van samenwonen. De naleving van deze verplichtingen is een belangrijke voorwaarde voor een goed werkend stelsel van sociale zekerheid. UWV, de SVB en de gemeenten zetten diverse instrumenten in om de naleving en handhaving van wet- en regelgeving te bevorderen. Het gaat zowel om voorkomen (bijvoorbeeld door gedragsbeïnvloeding en voorlichting) als om controleren en sanctioneren (bijvoorbeeld opleggen van boetes). Van de handhavingskengetallen is in de begroting geen raming opgenomen, omdat SZW uitvoeringsorganisaties niet aanstuurt op het aantal geconstateerde fraudegevallen. In het jaarverslag van SZW worden eventuele ontwikkelingen in kengetallen geduid. De ontwikkeling van de kengetallen voor 2021 is toegelicht in het jaarverslag over 2021. Voor het jaarverslag waren cijfers van gemeenten over het laatste kwartaal van 2021 nog niet beschikbaar. Deze cijfers zijn nu toegevoegd.

Tabel 1 Kerncijfers opsporing UWV, SVB en gemeenten

	Aantal geconstateerde overtredingen met financiële benadeling (x 1.000)			Totaal benadelingsbedrag (x € 1 mln)		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
UWV ¹	9,0	6,7	4,9	25	23	18
SVB ²	10,5	3,9	2,7	10,6	6,0	5,0
Gemeenten ³	31	25	26	67	59	60
Totaal	—⁴	—⁴	—⁴	103	88	83

1 Bron: UWV, Jaarverslag.

2 Bron: SVB, Jaarverslag.

3 Bron: CBS, Bijstandsdebiteuren- en fraudestatistiek.

4 Dit kerncijfer betreft het aantal vorderingen wegens overtreding van de inlichtingenplicht. Eén overtreding kan meerdere vorderingen tot gevolg hebben. Het aantal overtredingen ligt dus lager. Om die reden toont deze kolom geen totaal.

Tabel 2 Kerncijfers sanctionering UWV, SVB en gemeenten

	Aantal boetes (x 1.000)			Totaal opgelegd boetebedrag (x € 1 mln)			Aantal waarschuwingen (x 1.000)		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
UWV ¹	4,8	3,7	2,1	4,3	3,7	2,5	6,6	4,9	6,5
SVB ²	2,3	1,1	0,9	1,4	0,9	0,8	9,6	4,6	3,2
Gemeenten ³	11,8	9,2	7,5	7,9	5,6	4,6	9,9	7,3	6,8
Totaal	19	14	11	14	10	8	26	17	17

1 Bron: UWV, jaarverslag.

2 Bron: SVB, jaarverslag.

3 Bron: CBS, Bijstandsdebiteuren- en fraudestatistiek.

Tabel 3 Kerncijfers incassoratio UWV, SVB en gemeenten

Incassoratio benadelingsbedrag + boetevordering ultimo 2021 (%)	2017	2018	2019	2020	2021
UWV ¹	70	56	51	37	22
SVB ²	61	47	37	31	24
Gemeenten ³	41	34	27	21	12

1 Bron: UWV, Jaarverslag.

2 Bron: SVB, Jaarverslag.

3 Bron: CBS, Bijstandsdebiteuren- en fraudestatistiek.

Re-integratie

Tabel 4 geeft weer hoeveel mensen met een beperking door UWV aan het werk zijn geholpen.

Tabel 4 Aantal door UWV aan het werk geholpen mensen met een beperking¹

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Streefwaarde 2023
Mensen met recht op WAO-/WAZ-uitkering	250	150	150	— ²
Mensen met recht op Ziektewetuitkering	750	400	450	— ²
Mensen met recht op WIA-uitkering	3.500	3.000	3.000	— ³
Mensen met recht op Wajong	8.600	6.700	7.100	8.000
Totaal	13.100	10.250	10.650	—

1 De aantallen zijn op verschillende manieren berekend. Bij de Wajong worden alleen de mensen die een arbeidsovereenkomst van minimaal zes maanden voor minimaal twaalf uur per week hebben aanvaard geteld. Bij de WIA, WAO en WAZ worden de mensen van wie het re-integratiedienstverleningstraject is beëindigd omdat ze voor hun resterende verdien capaciteit werk hebben aanvaard geteld. Voor de Ziektewet worden uitsluitend de mensen die na een re-integratietraject aan het werk zijn gekomen geteld.

2 Door de aard van deze regelingen kan geen streefwaarde worden opgesteld.

3 Bij het ontwikkelen van de persoonlijke dienstverlening met de extra middelen van het kabinet wordt tevens ingezet op een verbetering van het inzicht in de resultaten van deze dienstverlening. Hierdoor kunnen naar verwachting in de toekomst ook voor de WIA streefwwaarden worden opgesteld.

Bron: UWV, jaarverslag.

2.2 Budgettaire ontwikkeling uitgavenplafond Sociale Zekerheid

De Minister van SZW is binnen het kabinet verantwoordelijk voor het uitgavenplafond Sociale Zekerheid. In deze paragraaf wordt een beeld gegeven van de ontwikkelingen binnen deze sector. In de begrotingsregels van dit kabinet is afgesproken dat voor mutaties van de werkloosheidsuitgaven (WW en bijstand) die niet het gevolg zijn van beleidsmatige keuzes het uitgavenplafond wordt aangepast. Dit bevordert de automatische stabilisatie van de overheidsfinanciën. Voor beleidsmatige mutaties van werkloosheidsuitgaven en bijstand wordt het plafond niet aangepast. Daarnaast wordt het plafond aangepast voor de loon- en prijsontwikkeling. Het uitgavenplafond Sociale Zekerheid wordt ook aangepast voor de maatregelen die zijn genomen in antwoord op de coronacrisis, omdat het kabinet het niet wenselijk acht hiervoor andere uitgaven te verminderen. Daarnaast wordt het plafond aangepast voor bepaalde uitgaven die te maken hebben met de noodopvang van Oekraïense ontheemden.

2.2.1 Opbouw uitgavenplafond Sociale Zekerheid

Het uitgavenplafond Sociale Zekerheid bevat zowel uitgaven van regelingen die begrotingsgefinancierd zijn als uitgaven van regelingen die premiegefinancierd zijn. De begrotingsgefinancierde uitgaven worden gefinancierd uit belastingopbrengsten. De premiegefinancierde uitgaven komen ten laste van de sociale fondsen: deze uitgaven worden gedaan door UWV en SVB. Tabel 5 bevat een toelichting op de opbouw van de uitgaven die tot het uitgavenplafond Sociale Zekerheid worden gerekend.

Tabel 5 Opbouw SZ-uitgaven (bedragen x € 1 miljard)						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totaal uitgaven begrotingsgefinancierd	46,3	50,3	50,6	52,7	53,8	54,8
-/- Dubbeltelling rijksbijdragen	20,3	24,1	24,5	25,2	26,2	27,2
-/- Uitgaven plafond Rijksbegroting	1,2	1,7	1,7	1,6	1,6	1,4
-/- Correctie ontvangsten begrotingsgefinancierd	4,8	0,7	0,5	0,5	0,4	0,3
+ Loon- en prijsbijstelling	0,0	2,2	3,1	4,3	5,3	6,4
+ Overig	0,0	0,0	0,3	0,6	0,7	0,7
A. SZ-uitgaven begroting	20,0	26,0	27,3	30,2	31,5	33,1
Totaal uitgaven premiegefinancierd	64,8	72,4	76,3	80,2	84,5	88,8
-/- Correctie ontvangsten premiegefinancierd	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
B. SZ-uitgaven premie	64,6	72,2	76,1	80,0	84,2	88,6
C. Integratie-uitkering sociaal domein	2,0	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6
Totale SZ-uitgaven (lopende prijzen) (A+B+C)	86,6	99,9	105,1	111,9	117,4	123,2

Allereerst wordt voor een dubbeltelling gecorrigeerd omdat sociale fondsen voor een deel worden gefinancierd uit begrotingsmiddelen, dit is de correctie voor rijksbijdragen. Dit betreft hoofdzakelijk een bijdrage aan het Ouderdomsfonds, die nodig is om de AOW-uitgaven te kunnen dekken. De opbrengsten van de AOW-premie zijn namelijk onvoldoende toereikend voor de AOW-uitgaven. In 2023 worden de uitgaven onder het uitgavenplafond hierdoor met € 24,1 miljard gecorrigeerd.

Ook zijn er uitgaven op de SZW-begroting die onder het uitgavenplafond Rijksbegroting vallen, waarvoor met € 1,7 miljard wordt gecorrigeerd. Dit betreft onder meer verschillende subsidies en opdrachten en de apparaats-uitgaven van SZW.

Voor het gedeelte van de ontvangsten dat tot de niet-belastingontvangsten wordt gerekend wordt eveneens gecorrigeerd: € 0,7 miljard (terugontvangsten Kinderopvang en terugontvangsten Tegemoetkoming ouders).

Het uitgavenplafond Sociale Zekerheid wordt in lopende prijzen uitgedrukt, wat betekent dat rekening wordt gehouden met toekomstige loon- en prijsontwikkelingen en de gevolgen daarvan voor de uitgaven. Voor de begrotingsgefinancierde regelingen zijn hiervoor middelen gereserveerd (€ 2,2 miljard in 2023). Deze middelen staan niet op de SZW-begroting, maar op een afzonderlijke begrotingspost die door de Minister van Financiën wordt beheerd.

De post overig bestaat uit middelen die op de aanvullende post bij Financiën staan. Hierin is de in=uittaakstelling ook verwerkt, dit is de tegenhanger van de eindejaarsmarge. Met de eindejaarsmarge worden middelen

toegevoegd aan het volgende jaar, wat leidt tot uitgaven bovenop het afgesproken plafond. De in=uittaakstelling wordt geboekt om te voorkomen dat het plafond door het toevoegen van de eindejaarsmarge wordt overschreden.

De premiegefinancierde uitgaven zijn uitgedrukt in lopende prijzen. De post wordt gecorrigeerd voor de premiegefinancierde ontvangsten. Het gaat hier om de ontvangsten uit het Ufo (Uitvoeringsfonds voor de overheid), die overheidswerkgevers betalen ten behoeve van de WW.

De middelen voor de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) en het participatiebudget maken onderdeel uit van de integratie-uitkering sociaal domein (IUSD) en staan daarom niet op de SZW-begroting. Deze uitgaven (€ 1,8 miljard in 2023) zijn wel onderdeel van het uitgavenplafond Sociale Zekerheid en worden bijgeteld.

In lopende prijzen bedragen de uitgaven onder het uitgavenplafond Sociale Zekerheid € 99,9 miljard in 2023.

2.2.2 Uitgaven uitgavenplafond Sociale Zekerheid 2022-2027

In tabel 6 wordt de opbouw van het uitgavenplafond Sociale Zekerheid per cluster van regelingen getoond. De uitgaven zijn gesaldeerd met de ontvangsten. In 2023 bedragen de totale uitgaven € 99,9 miljard. Hieronder vallen ook de uitgaven uit de noodpakketten gerelateerd aan de coronacrisis en de uitgaven voor Oekraïne. In de jaren van 2023 tot 2027 stijgen de verwachte uitgaven van € 99,9 miljard naar € 123,2 miljard. De stijging is voor een groot deel toe te wijzen aan de nominale ontwikkeling (aanpassing aan de loon- en prijsontwikkeling). Deze post bedraagt € 8,7 miljard in 2023 en stijgt naar € 23,1 miljard in 2027. Gecorrigeerd voor de nominale ontwikkeling blijven de uitgaven onder uitgavenplafond Sociale Zekerheid min of meer gelijk. Een overzicht van het verloop van de uitgaven over de jaren 2022 t/m 2027 is te vinden in de horizontale toelichting in de bijlagen bij de Miljoenennota.

De grootste uitgavenpost onder uitgavenplafond Sociale Zekerheid voor 2023 is de AOW (€ 43,51 miljard). Resterende grote uitgavenposten zijn de arbeidsongeschiktheidsregelingen (€ 15,2 miljard), de WW en bijstand (tezamen € 8,8 miljard) en de kindregelingen (€ 11,4 miljard). De verwachte uitgaven aan de AOW lopen op als gevolg van een toenemend aantal AOW-gerechtigden. De WW- en bijstandsuitgaven lopen naar verwachting de komende jaren op als gevolg van een stijging van de werkloosheid tot aan het evenwichtsniveau. De uitgaven die samenhangen met de crisispakketten vallen in de categorie 'overig' en zorgen in het jaar 2022 en in mindere mate 2023 voor hogere uitgaven.

Tabel 6 SZ-uitgaven per cluster van regelingen 2022-2027 (bedragen x € 1 miljard)						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Arbeidsmarkt</i>						
LIV/jeugd-LIV/LKV	0,5	0,5	0,7	0,5	0,3	0,3
Transitievergoeding/Compensatieregeling TV MKB	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
<i>Werkloosheid/Bijstand</i>						
WW-uitgaven (werkloosheid)	2,6	2,8	3,3	3,6	3,8	4,0
Macrobudget participatiewetuitkeringen (bijstand)	6,0	6,0	6,3	6,4	6,5	6,7
<i>Ziekte/arbeidsongeschiktheid/verlofregelingen</i>						
ZW-uitgaven	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1
WIA/WAO/WAZ/Wajong	14,8	15,2	15,6	15,7	15,9	16,0
WAZO/geboorteverlof/ouderschapsverlof	1,9	2,4	2,5	2,5	2,6	2,6
<i>Ouderdom/Nabestaanden</i>						
AOW	43,1	43,5	43,9	44,9	46,0	47,1
Inkomensondersteuning AOW	1,0	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0
Anw	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
<i>Kinderopvang en kindregelingen</i>						
KOT	3,9	4,0	4,1	5,9	6,2	6,5
AKW/WKB	6,6	7,4	7,2	7,0	6,8	6,8
<i>Re-integratie/Participatie</i>						
Re-integratieuitgaven arbeidsongeschiktheid	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Integratie-uitkeringen sociaal domein	2,0	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6
<i>Uitvoeringskosten en overige uitgaven</i>						
Uitvoeringskosten (UWV/SVB etc.)	2,8	2,8	2,7	2,7	2,8	2,8
Overige uitgaven	– 1,6	1,5	1,7	2,3	2,6	2,9
Nominale ontwikkeling	0,0	8,7	12,1	15,6	19,3	23,1
Totaal SZ-uitgaven	86,6	99,9	105,1	111,9	117,4	123,2

2.2.3 Mutaties uitgaven uitgavenplafond Sociale Zekerheid 2022-2027

Tabel 7 geeft de mutaties weer tussen ontwerpbegroting 2022 en de ontwerpbegroting 2023. Grootste mutaties zijn de neerwaartse bijstellingen in de WW- en bijstandsuitgaven als gevolg van het lagere werkloosheidsniveau in 2022 en 2023. De uitgaven aan de maatregelen uit de NOW zijn neerwaarts bijgesteld in 2022, door lager gerealiseerde uitgaven en hogere ontvangsten uit terugvorderingen. De uitgaven aan kinderopvang en andere kindregelingen zijn naar boven bijgesteld. Dit komt door de overheveling van middelen voor CA-maatregelen en door de verwachte toename van het aantal kinderen dat gebruik maakt van kinderopvang. De verwachte nominale ontwikkeling (indexatie van de uitkeringsregelingen aan loon- en prijsontwikkelingen) is meerjarig naar boven bijgesteld op basis van CPB-cijfers.

Tabel 7 Mutaties SZ-uitgaven sinds vorige ontwerpbegroting (bedragen x € 1 miljard)						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>SZ-uitgaven ontwerpbegroting 2022</i>	93,3	93,6	96,7	100,8	104,6	
Arbeidsmarkt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Werkloosheid/Bijstand	- 2,1	- 2,0	- 1,9	- 1,9	- 1,7	
Arbeidsongeschiktheid/Ziekte en zwangerschap	0,1	0,3	0,4	0,3	0,4	
Ouderdom/Nabestaanden	0,0	- 0,8	- 0,8	- 1,0	- 1,1	
Kinderopvang en kindregelingen	0,4	1,2	1,2	2,6	2,7	
Uitvoeringskosten (UWV/SVB etc.)	- 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
EU-ouderschapsverlof	0,2	0,4	0,4	0,4	0,5	
NOW (inclusief uitvoeringskosten)	- 5,3	0,0	0,1	0,0	0,0	
Tozo (inclusief uitvoeringskosten)	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Compensatie eigen bijdrage kinderopvang	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Overige uitgaven	- 0,5	- 0,3	0,0	0,5	0,6	
Nominale ontwikkeling	0,5	7,3	8,6	9,6	10,8	
SZ-uitgaven ontwerpbegroting 2023	86,6	99,9	105,1	111,9	117,4	123,2

2.2.4 Uitgaven uitgavenplafond Sociale Zekerheid en toetsing aan ijklijn

Het uitgavenplafond Sociale Zekerheid wordt jaarlijks conform de begrotingsregels bijgesteld voor loon- en prijsontwikkelingen, niet-beleidsmatige mutaties van de werkloosheidsuitgaven (onder andere de WW en bijstand), overboekingen met andere uitgavenplafonds en statistische correcties. Als gevolg hiervan is het uitgavenplafond Sociale Zekerheid in 2023 met € 0,4 miljard verhoogd.

Tabel 8 Mutaties uitgavenplafond SZ sinds vaststellen uitgavenplafonds (bedragen x € 1 miljard)		
	2022	2023
<i>Uitgavenplafond SZ voorjaarsnota 2022</i>	89,8	96,1
Correcties	- 3,1	0,4
Uitgavenplafond SZ ontwerpbegroting 2023	86,7	96,5

De actuele uitgavenramingen onder het uitgavenplafond Sociale Zekerheid, zoals deze zijn weergegeven in tabel 6, dienen volgens de regels budgetdiscipline voor 2023 te worden getoetst aan het actuele uitgavenplafond Sociale Zekerheid zoals weergegeven in tabel 8. Deze plafondtoetsing wordt weergegeven in tabel 9. De uitgaven onder het uitgavenplafond Sociale Zekerheid zijn in 2023 bijgesteld naar € 99,9 miljard, terwijl het uitgavenplafond uitkomt op € 96,5 miljard. Hiermee wordt het uitgavenplafond in 2023 overschreden met afgerond € 3,4 miljard. Deze overschrijding komt grotendeels door het koopkrachtpakket uit de zomer van 2022, waarbij de dekking wordt gevonden buiten het deelplafond Sociale Zekerheid.

Tabel 9 Toetsing uitgaven aan het uitgavenplafond SZ (bedragen x € 1 miljard)		
	2022	2023
Totale SZ-uitgaven	86,6	99,9
Uitgavenplafond SZ	86,7	96,5
Over-/onderschrijding uitgavenplafond SZ	- 0,1	3,4

2.3 Openbaarheidsparagraaf

In deze paragraaf wordt toegelicht hoe SZW middelen zal inzetten om in het kader van Open op Orde de informatiehuishouding van SZW op orde te brengen om te kunnen voldoen aan de eisen van een transparante organisatie en de Wet open overheid.

SZW heeft de verbetering van haar informatiehuishouding en de implementatie van de Wet open overheid belegd in het meerjarige programma *ENIGMA Informatiehuishouding Open op Orde SZW 2021-2016*. Het doel is om het informatiebeheer van SZW te verbeteren, transparanter te maken en om het bewustzijn van de omgang met openbaarheid van informatie in het DNA van medewerkers en in het werk van SZW te verankeren.

Voor de gehele opgave geldt het als een grote uitdaging dit te realiseren gezien de afhankelijkheid en huidige schaarste op de arbeidsmarkt wat rijksbreed geldt. Er wordt continue naar mogelijke alternatieven gekeken.

Actief openbaar maken nota's onder Kamerstukken

Met ingang van 20 september 2022 (Prinsjesdag) worden bij alle categorieën Kamerstukken de onderliggende beslisnota's openbaar gemaakt. Daarmee voldoet SZW in 2023 volledig aan het actief openbaar maken van nota's onder Kamerstukken.

Actieve openbaarmaking naar de samenleving

De Wet open overheid (Woo) heeft per 1 mei 2021 de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. Dit betekent dat de overheid (nog) transparanter moet worden, dus ook SZW zal een deel van haar informatie (documenten) tijdig actief openbaar moeten maken naar de burger toe, daar waar de burger dat nu nog vaak via een Woo-verzoek moet opvragen.

In de Woo staat beschreven welke 11 informatiecategorieën verplicht openbaar moeten worden gemaakt onder artikel 3.3. Daarnaast is er een inspanningsverplichting voor overige informatie.

Voor de gehele overheid (centraal en decentraal) is besloten om de volgende categorieën als eerste actief openbaar te maken via PLOOI (Platform Open Overheidsinformatie): (1) Wetten en algemeen verbindende voorschriften, (2) overige besluiten van algemene strekking, (7) Vergaderstukken Staten-Generaal, (5) Organisatie en bereikbaarheidsgegevens, (8) Vergaderstukken vertegenwoordigende lichamen van decentrale overheden en (11) Convenanten. Een ingangsdatum voor die verplichtstelling(en) wordt in overleg met alle partijen nog vastgesteld. De 3 eerstgenoemde categorieën worden momenteel al openbaar gemaakt via bestaande collecties van KOOP (Kennis- en exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties) en zullen door KOOP ook via PLOOI toegankelijk worden gemaakt. Daar hoeft SZW niets voor te doen. Categorie (5) betreft een aanpassing van het register overheidsorganisaties (BZK) en categorie (8) is niet van toepassing voor SZW. Resterend categorie (11) convenanten. Dit betreft voor SZW 3 à 4 documenten per jaar, waarvoor het PLOOI aanleverloket gebruikt kan worden, zodra dat beschikbaar komt. SZW zal dus zonder veel inspanning aan het verplicht actief openbaar maken van deze categorieën kunnen voldoen.

De mogelijkheid tot aansluiting op PLOOI wordt vanaf het eerste kwartaal 2023 verwacht. Er moeten echter nog veel onderzoeken worden uitgevoerd en besluiten worden genomen ten aanzien van onder andere de

interoperabiliteit en aansluitvoorwaarden van PLOOI. Deze zijn voorwaardelijk voor de realisatie van PLOOI en de PLOOI aansluitingen API's (Application Programming Interface). Maar ook voor de realisatie van de koppeling(en) aan de kant van SZW. Besluitvorming hierover wordt kort na de zomer (derde kwartaal 2022) verwacht.

Passieve openbaarmaking (Woo-verzoeken)

Het is van groot belang om burgers, wetenschappers en journalisten tijdig van informatie te kunnen voorzien ingeval zij een Woo- of informatieverzoek indienen.

Hiervoor is het noodzakelijk om binnen SZW een goed ingericht werkproces te hebben, mede omdat de afhandelingstermijn van een Woo verzoek is aangescherpt wat extra druk zet op een tijdige afhandeling. Het is daarom noodzakelijk het afhandelingsproces van de Woo-verzoeken efficiënter in te richten teneinde een tijdige afhandeling mogelijk te maken.

Het eigenaarschap van het Woo-proces is belegd bij de directie WBJA. De werkprocessen binnen WBJA zijn in kaart gebracht, als ook die bij de NLA waar 80% van de Woo-verzoeken landen. Adequate laktooling is onontbeerlijk bij de afhandeling van Woo-verzoeken. Deze is in 2023 geïmplementeerd. Daarnaast wordt de procesketen met afhandelingstermijnen in kaart gebracht waardoor de randvoorwaarden voor tijdige afhandeling van Woo-verzoeken in beeld zijn.

Verbetering van de informatiehuishouding (highlights)

Informatieprofessionals

In 2023 wordt verder ingezet op de bewustwording en het vergroten van de kennis van de SZW-medewerkers op het gebied van informatiebeheer. Er volgt een nieuwe meting van het medewerkers onderzoek *Omgaan met overheidsinformatie*.

Voor 1 juli 2023 dient conform de Kaderbrief de implementatie van het Kwaliteitsraamwerk Informatievoorziening (KWIV) geïmplementeerd te zijn. Het KWIV geeft aan welke eisen en competenties noodzakelijk zijn voor het informatieprofessional profiel. Het KWIV moet onderdeel gaan uitmaken van het (strategisch) personeelsbeleid -en planning van de organisatie.

Medio 2023 is de behoefte in kaart gebracht aan deskundige informatieprofessionals in de organisatie voor de uitvoering van de opgaven in de informatiehuishouding (IHH) op basis van het KWIV profiel.

Ook de kosten voor het aantrekken van extra informatieprofessionals worden hierbij in kaart gebracht en vervolgens dient hiervoor financiële dekking te worden gezocht. Dit is vooraf nog niet te begroten omdat de omvang van deze behoefte nog niet duidelijk is en hiervoor dus ook op voorhand geen budget kan worden geclaimd. Dit geldt ook voor de overige departementen.

De werving van informatieprofessionals is een grote uitdaging gezien de afhankelijkheid en huidige schaarste op de arbeidsmarkt. Er dient veel aandacht te zijn voor tijdige werving, bij- en omscholing en daar waar mogelijk aansluiten op interdepartementale wervingsinitiatieven vanuit BZK.

Informatiesystemen

In 2022 zijn de processen en systemen binnen SZW per werkveld in kaart gebracht. Er is nog geen zicht op input vanuit CIO-Rijk ('Werkwijze om te komen tot concrete eisen voor Informatiesystemen') voor de volgende stap: *analyseren*. Vooruitlopend daarop worden de bestaande regelgeving, kaders en richtlijnen voor de IHH geïnventariseerd om daaruit concrete operationele eisen voor informatiesystemen te destilleren. Daarmee wordt *overzicht en inzicht* in de huidige situatie (*IST-situatie*) gecreëerd. Hierna volgt besluitvorming over de SOLL situatie en wordt het verbeterplan en een roadmap voor het doorvoeren van de verbeteringen opgesteld.

Een goed werkend Document Management Systeem (DMS) is randvoorwaardelijk voor het op orde brengen van de informatiehuishouding (goed kunnen opslaan, archiveren en eenvoudig/snel/goed terug kunnen vinden van informatie). Er wordt in 2022 een visie opgesteld voor de korte-, middellange- en lange termijn en de mogelijke (door)ontwikkeling van Digidoc.

Parallel daaraan wordt in 2022 een marktverkenning uitgevoerd door BZK, FIN, I&W, SZW, VWS, samen met Doc-Direkt. De vijf departementen zijn allen in een fase beland waarin hun huidige DMS vervangen dient te worden. Er is behoefte aan een duurzaam, werkbaar systeem en aan tooling. Naast 'Zoek en Vind' functionaliteit en laktooling wordt in 2022 een 'knop' voor emailarchivering geïmplementeerd (naast een instructie) zodat in 2023 elke medewerker hiermee eenvoudig emails kan archiveren.

Bestuur/naleving

Vanaf 2022 worden jaarlijks metingen – zo ook in 2023 - gehouden binnen SZW (als ook bij de overige departementen) om het volwassenheidsniveau op het gebied van informatiehuishouding te kunnen bepalen en te kunnen monitoren.

De actualisering kader selectielijst Archiefwet is eind 2023 gereed en afgestemd met het Nationaal Archief.

Financiering programma ENIGMA

Het programma ENIGMA kent in 2023 drie financieringsstromen: het programmabudget uit eigen middelen (€ 1 miljoen), het door BZK toegekende startbudget uit POK-IHH-gelden ten behoeve van Open op Orde (€ 6 miljoen), het aanvullend BZK-budget IHH-POK-gelden (€ 377.000) en de Woo gelden uitvoeringstoets FIN (€ 207.000).

2.4 Strategische Evaluatie Agenda

In de begroting 2023 is de tweede versie van de Strategische Evaluatie Agenda (SEA) opgenomen. Deze SEA draagt bij aan inzicht in de werking van beleid, om daarmee nieuw en lopend beleid waar mogelijk te verbeteren.

De thema's van de SEA sluiten aan bij het strategisch kader van SZW. Vanuit de behoefte om meer structuur aan te brengen onder de verschillende strategische trajecten van SZW, om zo met focus en meer synergie te werken aan SZW brede kennisopbouw, is er gewerkt aan een gezamenlijk inhoudelijk kader van de missie en visie en beleidsdoelen van SZW. Dit strategisch kader is opgebouwd vanuit onze maatschappelijke opgaven (*top-down*) én vanuit onze kennis van hoe ons beleid werkt (*bottom-up*).

Vanuit het strategisch kader, geeft de SEA een integraal overzicht van de geplande evaluaties voor de beleidsthema's bij SZW. Per thema is (voor de periode van de komende 4-7 jaar) inzichtelijk gemaakt:

- welke doelen het beleid op dat thema heeft;
- welke vastgestelde kennis er op dit thema al is;
- welke kennis er nog niet is en wat de inzichtbehoeften zijn;
- hoe evaluatieplanning daaruit volgt;
- waar een eventuele overlap met andere thema's van de SEA bestaat.

In deze SEA maakt SZW onderscheid tussen evaluaties en overig onderzoek. De evaluaties zijn als volgt getypeerd: ex-ante evaluaties (zoals pilots, nulmetingen en experimenten), ex-durante evaluaties (zoals monitoring en tussenevaluaties), ex-post evaluaties (zoals wets- en effectevaluaties en periodieke rapportages). Bijlage 6 bij deze begroting biedt een beschrijving per individuele evaluatie van elk thema op de SEA.

De evaluaties op deze SEA dienen niet alleen ter verantwoording van gevoerd beleid, maar zijn ook gericht op verbetering van bestaand beleid en het voorbereiden van nieuw beleid. Met de evaluaties kan op langere termijn worden beoordeeld hoe het beleid werkt en hoe we het beleid kunnen verbeteren. Het doel is om de SEA komende jaren verder te ontwikkelen tot een evaluatieplanning met onderwerpen die van belang zijn voor het SZW-veld: onderwerpen die budgettaire, politiek-bestuurlijke en/of maatschappelijke impact hebben. Hierbij hebben we aandacht voor de publieke waarde van ons beleid; ofwel de impact van beleid op de maatschappij.

Thema 1: Gezonde en veilige arbeidsomstandigheden

Het beleid omtrent gezond en veilig werken (G&VW) heeft tot doel dat werkenden in Nederland hun werk op een gezonde en veilige manier kunnen doen, zodat zij gezond blijven en werkend de pensioenleeftijd kunnen halen. Fundament van de beleidsinzet wordt gevormd door de Arbeidsomstandighedenwet, het Arbeidsomstandighedenbesluit, en de Arbeidstijdenwet. Een belangrijk deel van het beleid bestaat uit stimuleringsprogramma's en -projecten gericht op werkgevers en werknemers, communicatie via het Arboportaal, en de dialoog met sociale partners en andere stakeholders.

SZW heeft in september 2020 een uitgebreide beleidsdoorlichting uitgevoerd, inclusief het beleidsterrein van G&VW. Op basis van deze beleidsdoorlichting, input opgehaald bij stakeholders, evenals het lopende onderzoek toekomstverkenning arbeid & gezondheid, zal de Arbovisie 2040 ontwikkeld worden. In 2023 zal vervolgens, op basis van de Arbovisie 2040, ook een beleidsagenda voor de komende 5 jaar volgen. Zowel de Arbovisie 2040 als de daaruit voortvloeiende beleidsagenda bepalen de focus en prioriteiten van de beleidsinzet de komende jaren en bieden hiermee ook een handvat om in de toekomst terug te kijken en evalueren. Een volgende periodieke evaluatie zal daarom vanaf 2028 gepland worden.

Naast genoemde trajecten, volgt G&VW de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt ten aanzien van de gezondheid en veiligheid van werkenden, door middel van een meerjarig monitoring programma. Het monitoring programma biedt input voor beleidsontwikkeling, en materiaal voor beleidsevaluaties in de toekomst.

Thema 1: Gezonde en veilige arbeidsomstandigheden			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage gezonde en veilige arbeidsomstandigheden	Ex-post evaluatie	2028	1
Evaluatie programma preventie beroepsziekten	Ex-post evaluatie	2023	1
Evaluatie beleidsmaatregel asbeststelsel	Ex-post evaluatie	2024	1
Toekomstverkenning arbeid & gezondheid	Ex-ante evaluatie	2024	1
Arbobalans	Ex-durante monitoring	2024	1

Thema 2: Leven lang ontwikkelen

De beleidsinstrumenten onder het thema leven lang ontwikkelen (LLO) stimuleren en faciliteren mensen om zichzelf verder te ontwikkelen en duurzaam inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt. Met name op een arbeidsmarkt die steeds in beweging is, wordt het belang van LLO steeds groter. LLO helpt werkloosheid voorkomen door kennis en vaardigheden actueel te houden, het stimuleert doorgroeien in de loopbaan, het geeft meer voldoening en werkplezier en meer inkomen. LLO draagt daarmee bij aan het goed functioneren van de arbeidsmarkt, het beter matchen van vraag en aanbod en het kunnen realiseren van ambities op het gebied van de klimaat- en energietransities, innovatie en groei. Een sterke ontwikkelcultuur is daarvoor cruciaal, waarin het voor mensen en voor bedrijven vanzelfsprekend is om zich te blijven ontwikkelen. Daarnaast wordt er steeds meer toegewerkt naar een op skills-gerichte arbeidsmarkt. Daarin zijn niet alleen diploma's van belang, maar ook vaardigheden, competenties, kennis en bekwaamheid. De doelen van dit thema sluiten aan bij het SZW-doel 'mensen ontwikkelen zich en kunnen zich ontwikkelen'.

Op dit moment lopen er diverse subsidieregelingen die gericht zijn op werkenden of werkgevers: zoals de SLIM-regeling, het STAP-budget, NL leert door en de expeditie-regeling. Voor deze subsidieregelingen zijn al evaluatieplanningen opgesteld en opgenomen in de SEA 2023. Deze evaluaties geven inzicht in de vraag of de instrumenten doeltreffend en doelmatig zijn. Met deze evaluaties werken we toe naar een periodieke rapportage waarin we kijken naar de samenhang tussen de instrumenten. Wens is om hiermee inzicht te krijgen in de toegankelijkheid en het gebruik van de regelingen voor de verschillende groepen werkenden. In het bijzonder gaat het om de groepen flexwerkers en lager opgeleiden. Zij maken over het algemeen namelijk weinig gebruik van scholing. Daarnaast is er behoefte aan inzicht in de mate waarin scholing aansluit op de arbeidsmarkt. Met de huidige arbeidsmarktkrapte is intersectorale mobiliteit steeds belangrijker. Echter mensen blijven doorgaans hun gehele loopbaan in dezelfde sector werken. Er is daarom behoefte om de onderliggende motivatie en mechanisme voor intersectorale mobiliteit te onderzoeken en hoe daar binnen het LLO beleid beter op ingezet kan worden. Tot slot wordt gekeken of het mogelijk is om in deze rapportage te kijken naar de samenhang tussen instrumenten op het thema LLO en verwante instrumenten van andere thema's, zoals van werk naar werk, scholingsbudgetten in de WW en leerwerkloketten.

Thema 2: Leven lang ontwikkelen			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage leven lang ontwikkelen	Ex-post evaluatie	2027	1
Evaluatie NL leert door	Ex-durante en ex-post evaluatie	2024	1
Evaluatie expeditie-regeling	Ex-post evaluatie	2025	1

Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Evaluatie SLIM-regeling	Ex-ante, ex-durante en ex-post evaluatie	2025	1
Evaluatie subsidieregeling STAP-budget	Ex-ante, ex-durante en ex-post evaluatie	2027	1

Thema 3: Arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden

De beleidsinstrumenten onder het thema Arbeidsverhoudingen en -voorwaarden beschermen en versterken de positie van werkenden en bevorderen op die manier het functioneren van de arbeidsmarkt (evenwicht tussen werkgevers en werknemers). De beleidsinstrumenten onder dit thema zijn divers: van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag die ervoor zorgt dat iedere werknemer een minimum loon ontvangt, tot de Wet arbeidsvoorwaarden voor gedetacheerde werknemers in de EU, tot beleid rondom gelijke behandeling op de werkvloer.

In 2020 is de beleidsdoorlichting naar artikel 1 Arbeidsmarkt van de SZW-begroting afgerond. De belangrijkste conclusie van de beleidsdoorlichting was dat niet of nauwelijks te beoordelen was in hoeverre de doelen van artikel 1 worden bereikt, omdat de instrumenten moeilijk te koppelen zijn aan de doelen van artikel 1 en omdat weinig voor de beleidsdoorlichting bruikbare evaluaties van de instrumenten zijn uitgevoerd.

Om te zorgen dat er bij de volgende periodieke rapportage wel uitspraken gedaan kunnen worden over onder andere de bijdrage van beleid aan het bereiken van de doelen is artikel 1 opgesplitst in een aantal thema's, waaronder arbeidsverhoudingen en -voorwaarden. Komend jaar wordt de beleidstheorie van het thema uitgewerkt en worden instrumenten gekoppeld aan de overkoepelende doelen van het gehele thema. Om te voorkomen dat er net als bij de vorige doorlichting onvoldoende bruikbaar evaluatiemateriaal beschikbaar is wordt komende jaren gekeken welke inzichtbehoefte er zijn en welke onderzoeken uitgevoerd dienen te worden.

Inzichtbehoefte komt voort uit veranderingen in de instrumenten en/of veranderingen in de maatschappij. Voor de inzichtbehoefte die voortkomen uit instrumentwijzigingen staan verschillende evaluaties gepland, zoals de Wet arbeidsmarkt in Balans, de Implementatiewet herziene detachingsrichtlijn en de Meldingsplicht Wet Arbeidsvoorwaarden gedetacheerde werknemers in de Europese Unie. Ook op handen zijnde wijzigingen vormen aanleiding om onderzoek te plannen, zoals het onderzoek 'Inventariseren onderliggende problemen bij niet effectueren arbeidsrechten door werknemers'. Betere gegevens over de omvang en de aard van dit probleem zijn noodzakelijk voor de inrichting van mogelijke maatregelen en het beoordelen van de effectiviteit en efficiëntie van beleid.

Thema 3: Arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden	Ex-post evaluatie	2027	1
Nulmeting compensatie transitievergoeding bij bedrijfsbeëindiging	Ex-ante evaluatie	2022	1
Evaluatie meldingsplicht Wet arbeidsvoorwaarden gedetacheerde werknemers in de Europese Unie (WagwEU)	Ex-post evaluatie	2022	1
Inventariseren onderliggende problemen bij niet effectueren arbeidsrechten door werknemers	Overig onderzoek	2022	1
Monitoring en evaluatie Implementatiewet herziene detachingsrichtlijn	Ex-durante monitoring en evaluatie	2023	1

Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Evaluatie Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag (WML)	Ex-post evaluatie	2023	1
Ex-ante onderzoek EU-richtlijn platformwerk	Ex-ante evaluatie	2023	1
Nulmeting regulering uitzendsector	Ex-ante evaluatie	2023	1
Onderzoek belemmering toegang tot de arbeidsmarkt asielzoekers	Overig onderzoek	2023	1
Positie van kinderen van arbeidsmigranten	Overig onderzoek	2023	1
Quicksan naar instrumenten en methodieken voor waardebeoordeling	Overig onderzoek	2023	1
Nulmeting evaluatie Wet toezicht gelijke kansen bij werving en selectie	Ex-ante evaluatie	2024	1
Evaluatie Wet arbeid vreemdelingen	Ex-post evaluatie	2025	1
Evaluatie Wet arbeidsmarkt in balans (WAB)	Ex-post evaluatie	2025	1

Thema 4: Arbeid, zorg en de ontwikkeling van het kind

Het beleid van SZW op het gebied van arbeid en zorg en de ontwikkeling van het kind valt uiteen in de onderwerpen kinderopvang, kinderbeijlag en het kindgebonden budget (tegemoetkoming ouders) alsook arbeid en zorg (onder andere zwangerschaps-, bevallings-, geboorte- en ouderschapsverlof).

Dit thema in de SEA maakt inzichtelijk dat het beleid enerzijds ziet op het bevorderen van arbeidsparticipatie en anderzijds op het bieden van inkomensondersteuning aan ouders. Het biedt mensen controle op hun werk en leven en tegelijk de mogelijkheid zich te kunnen ontwikkelen. De regelingen voortvloeiend uit dit beleid hebben ten slotte het streven een bijdrage aan de ontwikkeling van het kind en het bestrijden van armoede onder kinderen te leveren. De komende 4 jaren zal middels evaluaties in en van dit thema als geheel het beleid van SZW (op onderwerpen die raken aan arbeid en zorg en de ontwikkeling van het kind) nader worden bezien. Wat zijn de doelen van dit SZW beleid, welke inzichtbehoefte bestaat er op dit vlak maar vooral ook waar is overlap en waar ontbreekt kennis of een eventuele hogere doelomschrijving en link met ander (SZW of rijks-)beleid.

De driesplitsing in onderwerpen kinderopvang, tegemoetkoming ouders, geboorteverlof (in relatie tot ander verlofregelingen) kent nu een evaluatieplanning per onderwerp maar zal uiterlijk in 2026 middels een overkoepelende analyse nader worden bekeken op samenhang en onderbouwing van beleid.

Kinderopvang

Het coalitieakkoord 'omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' van het kabinet Rutte IV bevat het voornemen voor een grote herziening van het kinderopvangstelsel. Het kinderopvangbeleid kent twee hoofddoelen: de arbeidsparticipatie van ouders bevorderen en de ontwikkeling van het kind stimuleren. Kinderopvang moet daarom kwalitatief goed zijn, toegankelijk en betaalbaar.

Betaalbare kinderopvang is nodig om ouders te ondersteunen in hun mogelijkheid om werk en zorg te combineren. Het kabinet wil het door een inkomensafhankelijke vergoeding voor ouders aantrekkelijk maken om arbeid en zorg voor kinderen te combineren, waardoor de arbeidsparticipatie van ouders, met name vrouwen, wordt bevorderd. Het eerste periodieke onderzoek beslaat de periode 2015-2022, waar ingezoomd zal worden op het ene doel van kinderopvang waar nu in toenemende mate belangstelling voor is en waar we op het moment de minste kennis over bezitten, namelijk over het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen. We

zoeken de relatie tussen het beleid om te komen tot kwalitatief goede, toegankelijk en betaalbare kinderopvang én de ontwikkeling van kinderen. Voorts onderzoeken we aan de hand van een nulmeting van het beleid van het huidige coalitieakkoord juist het andere doel van de kinderopvang; de arbeidsparticipatie waar nu nieuwe maatregelen voor worden ontwikkeld. Voor de bevordering van de arbeidsparticipatie is het belangrijk dat ouders van jonge kinderen actief blijven op de arbeidsmarkt. Bovendien zorgt goede kinderopvang er ook voor dat kinderen worden gestimuleerd in hun ontwikkeling. De inzichten van onderzoek naar de huidige kennisbehoefte over de ontwikkeling van kinderen en het te volgen nieuwe beleid op arbeidsparticipatie van ouders zal tezamen een reflectie kunnen bieden op het totaal beleid kinderopvang in Nederland.

Gezien de planning van de in het coalitieakkoord aangekondigde stelselwijziging kan de volgende evaluatie, en ook de overkoepelende analyse, (gedeeltelijk) samenvallen met invoering van het nieuwe stelsel. Het stimuleren van de arbeidsparticipatie is een van de doelen van de stelselherziening en de invoering van het nieuwe stelsel kan worden gebruikt als startpunt ten behoeve van het onderzoeken van de doelmatigheid en doeltreffendheid van de stelselherziening, voorafgegaan door een nulmeting. Hierbij zal gebruik worden gemaakt van opgedane kennis sinds de vorige beleidsdoorlichting op dit doel.

Thema 4: Arbeid, zorg en de ontwikkeling van het kind - Kinderopvang			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage kinderopvang	Ex-post evaluatie	2023	7
Effectonderzoek toezicht en handhaving kinderopvang	Ex-post evaluatie	2022	7
Evaluatie Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang (IKK)	Ex-post evaluatie	2023	7
Tegemoetkomingsregelingen kinderopvang	Ex-post evaluatie	2023	7
Landelijke kwaliteitsmonitor kinderopvang	Ex-durante evaluatie	2025	7

Tegemoetkoming ouders

Het huidige kabinet gaat verder met het verbeteren van het huidige toeslagstelsel. Daarnaast heeft het kabinet de ambitie om op termijn de toeslagen af te schaffen. Het huidige stelsel is complex en moet eenvoudiger worden. Ook moet ouders meer zekerheid gegeven worden. Gelet op deze breed gedragen wens om het toeslagstelsel op termijn te laten verdwijnen en het gegeven dat het kindgebonden budget hier onderdeel van uitmaakt, zal deze kabinetsperiode onderzoek worden gedaan naar een alternatief voor het kindgebonden budget, zodat deze gereed is ten behoeve van een volgende formatie. Een ambtelijke werkgroep heeft reeds onderzoek gedaan naar hoe de inkomensondersteuning verbeterd kan worden. Van de uitkomsten is in twee deelrapporten verslag gedaan. Het eerste deelrapport van Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Toeslagen betreft de uitkomsten gericht op de verbetermogelijkheden binnen het bestaande stelsel, het tweede deelrapport onderzoekt ook opties daarbuiten. Beide rapporten gaan in op de beleidskeuzes die aan het toeslagstelsel ten grondslag liggen. Verder wordt momenteel het IBO-vereenoudiging uitgevoerd, dat ook waardevolle uitkomsten zal bieden voor de kindregelingen.

Om aan de ambitie van het kabinet te voldoen, is het van belang dat alle voor de kindregelingen onderdelen volledig in kaart zijn gebracht. Ten aanzien van de kinderbijslag zijn er naar aanleiding van de vorige beleidsdoorlichting van artikel 10 twee vervolgonderzoeken gedaan: het onderzoek

naar de dubbele kinderbijslag intensieve zorg en onderzoek naar dubbele kinderbijslag om onderwijsredenen. Deze onderzoeken bieden een gedegen inzicht in de verschillende kanten van de kinderbijslag.

Met deze evaluatieplanning wordt ingegaan op een drietal vragen die nog open staan om te kunnen komen tot een gedegen voorstel voor een mogelijk nieuw stelsel aan kindregelingen en hiermee ook tot een gedegen syntheseonderzoek tegemoetkoming ouders in 2025.

In de uit te voeren onderzoeken is het van belang dat er voldoende aandacht is voor het burgerperspectief en denk- en doenvermogen van de burger. In de nieuw voor te stellen regeling is het zodoende van belang dat er breed wordt gekeken: is de sociale zekerheid de plek voor de nieuwe regeling, of zijn er mogelijkheden in de fiscaliteit waarmee je het onderdeel van de kindregelingen kunt inregelen? De onderzoeken kunnen gezamenlijk de voorbereiding voor een volgende formatie vormen.

Thema 4: Arbeid, zorg en de ontwikkeling van het kind - Tegemoetkoming ouders			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage tegemoetkoming ouders	Ex-post evaluatie	2025	10
Onderzoek alleenstaande ouders	Overig onderzoek	2023	10
Onderzoek nieuwe regeling voor kinderen	Ex-ante evaluatie	2024	10
Potentiële nieuwe kindregeling en de uitvoerder	Ex-post evaluatie	2024	10

Arbeid en zorg

De kern van de Wet Arbeid en Zorg (Wazo) is betere mogelijkheden te creëren voor de combinatie van arbeid en zorg. In de Wet Arbeid en Zorg zijn alle wettelijke verlofvormen opgenomen zoals calamiteiten- en ander kort verzuimverlof; zwangerschaps- en bevallingsverlof, kortdurend en langdurend zorgverlof. Recent zijn daar geboorteverlof en betaald ouderschapsverlof bijgekomen. Beide wijzigingen (inclusief evaluaties van de wijzigingen) worden hieronder toegelicht.

Op 1 januari 2019 is de Wet invoering extra geboorteverlof (WIEG) in werking getreden. Sindsdien hebben partners in loondienst na de geboorte van hun kind recht op eenmaal het aantal werkuren per week aan geboorteverlof, met loondoorbetaling door de werkgever. Per 1 juli 2020 is het geboorteverlof uitgebreid en hebben partners in loondienst daarnaast recht op vijf keer het aantal werkuren per week aan aanvullend geboorteverlof. Met de WIEG is beoogd een positieve bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de band tussen de partner en het kind. Ook is beoogd de kansen van vrouwen op de arbeidsmarkt te vergroten, omdat met de invoering van de WIEG minder verschil kwam in de duur van het verlof voor moeders en dat voor partners. In februari jl. is een rapport met de eerste evaluatie van de WIEG opgeleverd aan de Tweede Kamer. De evaluatie was primair gericht op het aanvullend geboorteverlof en gaf geen aanleiding tot wijziging van de WIEG. Er wordt aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de samenstelling van de groep en de achterliggende beweegredenen om geen of minder verlof op te nemen.

Met de inwerkingtreding van de Wet betaald ouderschapsverlof vanaf 2 augustus 2022 komen werknemers ook in aanmerking voor een uitkering wegens ouderschapsverlof. In de evaluatie van de Wet betaald ouderschapsverlof wordt naast het gebruik en de effecten van de invoering van het betaald ouderschapsverlof, ook opnieuw aandacht besteed aan het gebruik, de effecten en de doelmatigheid van het geboorteverlof. Zodoende

kan ook het gezamenlijke effect van het geboorteverlof en het betaald ouderschapsverlof op de arbeidsparticipatie, de verdeling van zorgtaken tussen partners en de gezondheid van het kind worden onderzocht. Een jaar na inwerkingtreding, dus in de tweede helft van 2023, vindt de invoeringstoets van de Wet betaald ouderschapsverlof plaats en wordt verder invulling gegeven aan de evaluatieplanning rond betaald ouderschaps- en geboorteverlof.

Thema 4: Arbeid, zorg en de ontwikkeling van het kind - Arbeid en zorg			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage verlofregelingen	Ex-post evaluatie	2024	6
Verdiepend onderzoek niet-gebruik geboorteverlof	Overig onderzoek	2023	6
Evaluatie Wet betaald ouderschapsverlof	Ex-post evaluatie	2027	6

Thema 5: Pensioen en ouderdag

Ten behoeve van een toekomstbestendig pensioenstelsel is samen met sociale partners in 2019 het pensioenakkoord gesloten. De maatregelen die voortvloeien uit het pensioenakkoord zijn bedoeld voor de verbetering van de ouderdagsvoorziening en moeten perspectief bieden op een koopkrachtig pensioen. Dit sluit aan bij het SZW doel 'mensen hebben een vangnet bij ouderdom'. Daarnaast bevat het pensioenakkoord tijdelijke maatregelen met betrekking tot duurzame inzetbaarheid en eerder stoppen met werken. Dit sluit aan bij het SZW doel 'mensen hebben (duurzaam) gezond en veilig werk'.

De maatregelen met betrekking tot de ouderdagsvoorziening en een koopkrachtig pensioen zijn uitgewerkt in het wetsvoorstel Toekomst Pensioenen (WTP). Daarnaast wordt via de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen meer keuzevrijheid geïntroduceerd bij de start van de uitkeringsfase van het ouderdomspensioen. Deze wetten zijn nog niet van kracht, maar vooruitlopend hierop worden de evaluaties (deels) al geagendeerd in de SEA. Daarnaast wordt gedurende de implementatiefase van de WTP (2023-2027) de voortgang van het transitieproces gemonitord. In 2027 is de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel afgerond. De effecten van deze transitie worden in de jaren daarna zichtbaar. De periodieke rapportage voor 'ouderdagsvoorziening' is daarom voorzien voor 2028/2029.

De tijdelijke maatregelen met betrekking tot duurzame inzetbaarheid en eerder stoppen met werken zijn onder andere uitgewerkt in de subsidieregeling Maatwerk duurzame inzetbaarheid en Eerder Uittreden (MDIEU), de Regeling voor vervroegde uittreding (RVU) en de uitbreiding van verlofsparen. Deze regelingen worden gemonitord en geëvalueerd. Een periodieke rapportage op dit onderwerp is vooralsnog voorzien voor 2026. Naast opgedane ervaringen met de MDIEU en RVU, wordt bekeken of er verbinding gelegd kan worden met het thema 'leven lang ontwikkelen' en met gezondheidsthema's rondom ouder worden.

Thema 5: Pensioen en ouderdag			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Ouderdagsvoorziening			
Periodieke rapportage ouderdagsvoorziening	Ex-post evaluatie	2028/2029	8
Witte vlekken op pensioengebied	Ex-durante evaluatie	2023	8
Onderzoek niet-gebruik AIO	Overig onderzoek	2023	8
Onderzoek life event AOW-leeftijd	Overig onderzoek	2023	8
Evaluatieonderzoek automatische waardeoverdracht kleine pensioenen	Ex-post evaluatie	2023	8

Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Experimenten pensioenopbouw onder zelfstandigen	Ex-durante monitoring en evaluatie	2027	8
Evaluatie Wet bedrag ineens	Ex-durante en ex-post evaluatie	2028	8
Gezond naar pensioen			
Periodieke rapportage gezond naar pensioen	Ex-post evaluatie	2026	1 en 8
Monitoring Regeling vervroegd uittreden (RVU)	Ex-durante evaluatie	2025	8
Monitoring en evaluatie maatwerkregeling duurzame inzetbaarheid en eerder uittreden	Ex-durante en ex-post evaluatie	2026	1
Monitor voortgang transitieproces Wet toekomst pensioenen	Ex-ante monitoring	2027	8
Monitoring en evaluatie van de Wet toekomst pensioenen	Ex-durante en ex-post evaluatie	2038	8
Monitor AOW-leeftijdshoogte	Ex-durante evaluatie	Jaarlijks	8

Thema 6: Armoede en schulden

Om mensen in de problemen een vangnet te bieden en te helpen om uit de problemen te komen, is er beleid vanuit de rijksoverheid op het gebied van armoede en schulden. Met de 'Aanpak geldzorgen, armoede en schulden' wordt aan de slag gegaan met acties die bijdragen aan het op orde krijgen van bestaanszekerheid voor meer, en zo mogelijk, alle mensen. Dit gebeurt langs drie lijnen: geldzorgen, armoede en schulden. Het doel is om het aantal kinderen dat in armoede opgroeit, het aantal mensen dat in armoede leeft, en het aantal huishoudens met problematische schulden te verminderen.

Om de voortgang van de ambities op deze terreinen inzichtelijk te maken, wordt in samenspraak met betrokken partijen een brede monitor opgesteld, waarin alle deelonderwerpen van de aanpak terugkomen en de doorvertaling naar concrete doelstellingen voor de korte, middellange en lange termijn gemaakt wordt. Voor het meten van de kwantitatieve voortgang wordt gebruik gemaakt van de niet-veel-maar-toereikend norm van het SCP. In samenspraak met de planbureaus en betrokken partijen zal worden gekeken naar een brede set aanvullende kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren. In het project 'Datadelen armoede en schulden' worden afspraken gemaakt om hulpverlening bij armoede en schulden op uniforme wijze en met minimale administratieve lasten te registreren. Voor de monitoring en evaluatie zullen beschikbare statistieken gebruikt worden, en worden in samenspraak met betrokken partijen aanvullende indicatoren uitgewerkt. In 2025 wordt de aanpak geldzorgen, armoede en schulden geëvalueerd.

Thema 6: Armoede en schulden			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage armoede en schulden	Ex-post evaluatie	2026	2
Evaluatie besluit breed moratorium Wet gemeentelijke schuldhelpverlening	Ex-post evaluatie	2022	2
Evaluatie intensivering armoede- en schuldenaanpak	Ex-post evaluatie	2022	2
Schuldenproblematiek in beeld	Ex-durante monitoring	2024	2

Thema 7: Bijstand en participatie

In Nederland bestaat een vangnet voor wie (tijdelijk) niet zelf in de noodzakelijke kosten van het bestaan kan voorzien. Sinds 2015 wordt een deel van dat vangnet geregeld met de Participatiewet. Deze wet is net als zijn voorgangers bedoeld om mensen die het tegenzit inkomensondersteuning te bieden via de bijstand en weer (gedeeltelijk) aan het werk te helpen.

Samenhangend met de Participatiewet stimuleert de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten werkgevers om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen. Deze wetten dragen bij aan de visie van SZW dat iedereen de kans moet krijgen om mee te doen en zich te ontwikkelen, en dat we tegelijkertijd zorgen voor een vangnet als het tegenzit.

Op 13 maart 2020 is de Beleidsdoorlichting artikel 2 over de Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet gepubliceerd, waarin de eindevaluatie van de Participatiewet door het SCP van 19 november 2019 meegenomen is. De conclusie was dat de Participatiewet ondanks enkele positieve resultaten de komende jaren nog flink wat werk behoeft om succesvol te kunnen zijn. Die conclusie is relevant voor een grote groep mensen in de bijstand. Sindsdien zijn er samen met gemeenten en andere partijen meerdere beleidsinitiatieven gestart om de Participatiewet te verbeteren. De Participatiewet wordt uitgebreid gemonitord, zo verschijnt jaarlijks een monitoringsbrief Participatiewet en twee keer per jaar een factsheet Participatiewet met de belangrijkste cijfermatige ontwikkelingen. In de monitoring en evaluatie van de Participatiewet wordt ook nadrukkelijk aansluiting gezocht bij ontwikkelingen in het sociaal domein.

Een van de doelstellingen van de Participatiewet is een integrale dienstverlening. Op dit moment bestaat er al specifieke aandacht voor het onderzoeken van potentiële brede baten (bijvoorbeeld op het gebied van zorggebruik) die kunnen ontstaan bij dienstverlening aan bijstandsgerechtigden. Daarnaast is er ook aandacht voor de oorzaken en gevolgen van niet-gebruik van bijstandsregelingen. Deze onderwerpen zullen de komende jaren prominent aan de orde komen bij onderzoek naar de werking van de Participatiewet. Een periodieke rapportage van de effecten van het huidige beleid zal in 2026/2027 verschijnen.

Thema 7: Bijstand en participatie			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage bijstand en participatie	Ex-post evaluatie	2026/2027	2
Brede baten-onderzoek van re-integratie	Ex-post evaluatie	2022	2
Meerjarig tekorten en overschotten gebundelde uitkering (BUIG)	Ex-post evaluatie	2022	2 en 13
Verdiepend onderzoek naar de financiering van beschut werk	Overig onderzoek	2022	2
Prestaties overheidswerkgevers en inkoop van diensten	Overig onderzoek	2022	2
Verdiepend onderzoek niet-gebruik bijstand	Overig onderzoek	2023	2
Monitoring actieplan dichterbij dan je denkt	Ex-durante monitoring	2023	2
Evaluatie REACT-EU	Ex-post evaluatie	2024	meerdere
Monitor uitvoering uniforme loonwaardebepaling	Ex-durante monitoring	Jaarlijks	2

Thema 8: Jonggehandicapten

Het thema jonggehandicapten omvat de doelstelling om jonggehandicapten de kans te bieden zich te ontwikkelen zodat ze zelf kunnen bijdragen aan hun toekomst in de vorm van betaald werk en hen een financieel vangnet te bieden als zij niet zelf kunnen voorzien in een inkomen.

Op basis van de bevindingen uit de beleidsdoorlichting Wajong in 2017 is de Wajong aangepast. Met de Wet vereenvoudiging Wajong zijn diverse maatregelen in de Wajong verwerkt die er onder meer voor zorgen dat meer (gaan) werken loont, dat Wajongers altijd terug kunnen vallen op de Wajong en dat Wajongers hun uitkering behouden als zij onderwijs (gaan) volgen. Daarnaast is UWV in 2017 gestart met een nieuw dienstverleningsmodel voor het activeren van jonggehandicapten met arbeidsvermogen. De

onderzoekplanning staat daarom de komende periode in het teken van het afronden van een periodieke rapportage naar de effectiviteit van deze dienstverlening en het voorbereiden op een wetsevaluatie in 2025. Met deze wetsevaluatie geven we gelijktijdig invulling aan de periodieke rapportage jonggehandicapten.

Thema 8: Jonggehandicapten			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage jonggehandicapten	Ex-post evaluatie	2025	4
Effectevaluatie Wajong-dienstverlening	Ex-post evaluatie	2023	4 en 11
Willen, kunnen en doen. Gedrag en gedragsbeïnvloeding van mensen met een AG-uitkering	Ex-durante evaluatie	2023	3, 4 en 6
Kwalitatief onderzoek vereenvoudiging Wajong	Ex-durante evaluatie	2023	4
Monitor effect wetsvoorstel Wajong maatregelen	Ex-durante monitoring	2024	4
Evaluatie Wet vereenvoudiging Wajong	Ex-post evaluatie	2025	4
Evaluatie pilot generieke werkgeversvoorziening	Ex-post evaluatie	2026	3 en 4

Thema 9: Werkloosheid werknemers

Het thema 'werkloosheid bij werknemers' omvat de doelstelling om werknemers te beschermen tegen de financiële gevolgen van werkloosheid en hen te stimuleren het werk te hervatten. Voor dit thema wordt op dit moment een periodieke rapportage opgesteld die naar verwachting begin 2023 naar de Tweede Kamer zal worden gestuurd. Het plan van aanpak voor deze rapportage en ook de inzichtbehoefte die eraan ten grondslag ligt zijn uitgebreid beschreven in een Kamerbrief.

De onderzoeksplanning voor de komende jaren zal in grote mate worden bepaald door de conclusies die worden getrokken in de periodieke rapportage. Die rapportage zal inzichtelijk maken welke aspecten binnen dit thema nader onderzoek vergen om in de toekomst nog betere conclusies te kunnen trekken over de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het gevoerde beleid. Los van deze rapportage lopen op dit moment twee onderzoeken binnen dit thema. Dit zijn een onderzoek naar knelpunten in de WW in het kader van het traject om te komen tot vereenvoudiging en een onderzoek naar de werking van de sollicitatieplicht in de WW.

Thema 9: Werkloosheid werknemers			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage werkloosheid werknemers	Ex-post evaluatie	2023	5
Effectiviteit WW-dienstverlening	Ex-post evaluatie	2022	5 en 11
Analyse vereenvoudiging WW vanuit perspectieven burgers, uitvoering en werkgevers	Ex-durante evaluatie	2023	5
Onderzoek sollicitatieplicht	Ex-post evaluatie	2026	5

Thema 10: Ziekte en arbeidsongeschiktheid werknemers

Het thema 'ziekte en arbeidsongeschiktheid' omvat de doelstelling om werknemers te beschermen tegen de financiële gevolgen van ziekte en arbeidsongeschiktheid en hen te stimuleren het werk te hervatten.

De mid-term review die in 2022 aan de Tweede Kamer is gestuurd geeft inzicht in de doorontwikkeling van de WGA dienstverlening in de periode 2017-2021 en geeft een eerste beeld van de samenstelling van het dienstverleningsbestand, de opzet van de dienstverlening en de eerste resultaten. Op dit moment wordt gewerkt aan de voorbereidingen voor een richtinggevend traject binnen dit thema. Onderdeel van de aanpak waarmee invulling wordt gegeven aan één van de ambities uit het coalitieakkoord,

namelijk het wegnemen van 'hardheden' uit de WIA, is het aankondigen van een commissie die de opdracht krijgt om integraal te bezien of, en zo ja welke, fundamentele hervormingen er nodig zijn om het stelsel van ziekte en arbeidsongeschiktheid op de lange termijn menselijk, eerlijk, uitvoerbaar en betaalbaar te houden. De commissie en de opdracht die zij krijgt moet nog vorm krijgen. Het idee is dat de commissie een aantal toekomstscenario's presenteert, waarin in ieder geval rekening gehouden wordt met de benodigde ruimte voor de aanvullende ambities voor het stelsel, zoals een arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen, en waarin ook een duurzame oplossing voor de huidige mismatch op het terrein van sociaal-medisch beoordelingen wordt gepresenteerd. De verwachting is dat de commissie ook kan aangeven welke aspecten binnen dit thema nader onderzoek vergen in de toekomst.

De huidige onderzoeken uit de onderzoeksplanning vormen waardevolle input voor de commissie en vormen de bouwstenen voor een overkoepelende periodieke evaluatie op dit thema gepland voor 2025.

Thema 10: Ziekte en arbeidsongeschiktheid werknemers			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage ziekte en arbeidsongeschiktheid voor werknemers	Ex-post evaluatie	2025	3 en 6
Willen, kunnen en doen. Gedragsbeïnvloeding van mensen met een AG-uitkering	Overig onderzoek	2023	3, 4 en 6
Toekomstgericht onderzoek hardheden in stelsel ziekte en arbeidsongeschiktheid	Overig onderzoek	2023	3
ZW/WIA 35-min: de doelgroep in beeld	Overig onderzoek	2023	3
Onderzoek effectiviteit hybride markt werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA)	Ex-post evaluatie	2023	3
Onderzoek effectiviteit hybride markt Ziektewet	Ex-post evaluatie	2024	6
Effectiviteit werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA)-dienstverlening	Ex-durante en ex-post evaluatie	2025	3 en 11
Evaluatie scholingsexperiment	Ex-ante evaluatie	2025	3

Thema 11: Inkomensondersteuning nabestaanden en wezen

Het beleid omtrent nabestaanden en wezen beschermt deze groepen tegen financiële gevolgen van het verlies van partner of ouder(s). Op basis van de Algemene nabestaandenwet (Anw) biedt de overheid met de nabestaandenuitkering en wezenuitkering een vangnet om bestaanszekerheid te garanderen voor deze groepen.

In 2019 is er in de beleidsdoorlichting geconcludeerd dat de nabestaanden-uitkering doeltreffend is geweest. Doordat de maatregel erg generiek is zijn er aanknopingspunten om het beleid doelmatiger te maken. Op verzoek van SZW is er in navolging van dit onderzoek een verkennend kwalitatief onderzoek uitgevoerd naar de wezenuitkering. Uit dit onderzoek blijkt dat zowel de doeltreffendheid als doelmatigheid van de wezenuitkering te verbeteren zijn. Budgettaire effecten en de potentiële impact op de uitvoering zijn nog niet meegenomen bij deze vervolgonderzoeken. De hieronder genoemde evaluatie agendering sluit hierop aan door beter te kijken naar de specifieke behoeften en situatie van de wezen door middel van onderzoek naar mogelijk niet-gebruik van de wezenuitkering, onderzoek naar kostenbehoefte van wezen, onderzoek naar de situatie van oudere wezen en een verkennend onderzoek naar de afbakening van de doelgroep, en werkt hiermee toe naar de volgende periodieke evaluatie op dit thema in 2026.

Thema 11: Inkomensondersteuning nabestaanden en wezen

Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage nabestaanden en wezen	Ex-post evaluatie	2026/2028	9
Onderzoek naar mogelijk niet-gebruik van de wezenuitkering	Overig onderzoek	2024	9
Onderzoek van de kostenbehoefte van wezen	Overig onderzoek	2024	9
Onderzoek naar de situatie van oudere wezen	Ex-ante evaluatie	2024	9
Onderzoek naar het verkennen van de afbakening van de doelgroep	Ex-ante evaluatie	2024	9

Thema 12: Integratie en maatschappelijke samenhang

SZW wil bijdragen aan een inclusieve en sociaal stabiele samenleving waarin mensen in alle verscheidenheid met elkaar samen leven en zonder belemmeringen kunnen participeren in de maatschappij. Het beleid van Integratie en maatschappelijke samenhang richt zich op het bevorderen van gelijkwaardige kansen en posities op de arbeidsmarkt, een snelle en goede inburgering van nieuwkomers, het stimuleren van samenleven in verscheidenheid, het weerbaar maken tegen ongewenste beïnvloeding en het versterken van de sociale stabiliteit.

In 2016 is een integrale en samenhangende evaluatie uitgevoerd van het integratiebeleid, die uitmondde in de syntheses studie beleidsdoorlichting integratiebeleid. Er werd geconcludeerd dat er voortgang zichtbaar was in termen van doelbereik, maar dat dit niet gold voor de arbeidsmarkt. Deze conclusie vormde de aanleiding voor het ontwikkelen van het beleidsprogramma Verdere Integratie op de Arbeidsmarkt (VIA), en is vervolgens vormgegeven met pilot studies en bijbehorende evaluaties waarvan de inzichten via de Werkagenda VIA breder uitgerold worden. Voor de komende periode wordt inzicht in werking van het beleid verder vergroot door een periodieke rapportage in 2023, en in de jaren na 2023 aangevuld met monitoring en evaluatie van de Werkagenda VIA en de nieuwe Inburgeringswet en evaluaties van een aantal acties gericht op het bevorderen van samen leven.

Beleidsonderwerpen rondom Samenleven en Weerbare Samenleving bevinden zich veelal in de beleidsontwikkelingsfase en zijn daarom niet evenredig vertegenwoordigd in de evaluatieplanning. Het onderzoek voor deze beleidsonderwerpen is de eerstkomende jaren met name gericht op vorming en onderbouwing van het beleid.

Thema 12: Integratie en maatschappelijke samenhang

Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage integratie	Ex-post evaluatie	2023	13
Synthese monitoringsrapporten en evaluatie VIA	Ex-post evaluatie	2025	13
Longitudinaal onderzoek cohort statushouders	Ex-durante monitoring	2022	13
Ontwikkelingen in evenredigheid	Ex-durante monitoring	2022	13
Evaluatie projecten vergroten sociaal netwerk gesloten gemeenschappen	Ex-post evaluatie	2022	13
Evaluatie project rond ondersteuning geloofsverlaters	Ex-post evaluatie	2022	13
Evaluatie voorlichting recht op zelfbeschikking	Ex-post evaluatie	2022	13
Evaluatie decentrale uitkeringen 7 Roma pilots	Ex-post evaluatie	2022	13
Evaluatie fondsen op naam en ondersteuningsfunctie	Ex-post evaluatie	2022	13
Monitoring actieplan ons voetbal is van iedereen	Ex-durante monitoring	2023	13
Evaluatie vervolgetraject preventieve aanpak anti-zwart racisme	Ex-post evaluatie	2023	13
Derde evaluatie kennisplatform integratie & samenleving (KIS)	Ex-ante evaluatie	2025	13

Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Evaluatie United Nations (UN) decade for people of African descent	Ex-post evaluatie	2025	13
Monitoring VIA	Ex-durante monitoring	2025	13
Monitor integratie en samenleven	Ex-durante monitoring	2026	13
Monitor marktwerking Wet inburgering 2021	Ex-durante monitoring	2027	13
Monitoring en evaluatie Wet inburgering 2021	Ex-durante monitoring	2027	13
Onderzoek perspectief inburgeraar	Overig onderzoek	2028	13
Jaarlijkse monitor Wet inburgering 2021	Ex-durante monitoring	2028	13

Thema 13: Uitvoering SUWI stelsel

De Wet Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (de Wet SUWI) regelt de structuur voor de uitvoering van taken met betrekking tot de arbeidsvoorziening en sociale verzekeringswetten. Deze structuur moet bijdragen aan twee hoofddoelen: het bieden van bestaanszekerheid en het bevorderen van arbeidsparticipatie.

In 2021 is de beleidsdoorlichting naar de uitvoering van het SUWI-stelsel in de periode 2015-2020 afgerond waarbij de focus lag op de doeltreffendheid en doelmatigheid van het SUWI-stelsel en de betrokken uitvoeringsorganisaties. Het oordeel van de onderzoekers was over het algemeen positief, maar het ontbrak de onderzoekers soms aan informatie om harde conclusies te kunnen trekken op basis van het synthese-onderzoek. Om te voorkomen dat er bij een volgende periodieke rapportage te weinig onderzoeksmateriaal voorhanden is om de uitvoering binnen het SUWI-stelsel goed te kunnen evalueren en waar mogelijk de uitvoering van het SUWI-stelsel te kunnen verbeteren, is er zoals aan de Tweede Kamer gecommuniceerd een onderzoeksprogrammering opgesteld. Deze moet als basis gaan dienen voor de periodieke rapportage die (vermoedelijk) in 2025 plaats zal vinden. Geplande onderzoeken naar het niet-gebruik van sociale regelingen, de governance van het BKWI en Inlichtingenbureau en de functie en het doel van cliëntenparticipatie binnen het SZI domein zijn opgenomen in de SEA 2023 en beogen de randvoorwaarden voor een goede uitvoering in kaart te brengen. Onderzoeken reeds opgenomen in de SEA 2022 dragen bij aan het vergroten van inzichten in de effectiviteit van de regionale samenwerking, de effectiviteit van de dienstverlening en de werking van het handhavingsbeleid. Andere onderzoeksthema's zijn onder andere wendbaarheid en doelmatigheid.

Thema 13: Uitvoering SUWI-stelsel			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Periodieke rapportage uitvoering SUWI-stelsel	Ex-post evaluatie	2026	11
Synthese-onderzoek niet-gebruik	Ex-post evaluatie	2023	11
Effectiviteit WW-dienstverlening	Ex-post evaluatie	2022	5 en 11
Effectevaluatie Wajong-dienstverlening	Ex-post evaluatie	2022	4 en 11
Internationale verkenning handhavings- en sanctiebeleid	Overig onderzoek	2023	meerdere
Governance BKWI en IB	Overig onderzoek	2022	11
Evaluatie regionale mobiliteitsteams	Ex-durante monitoring en evaluatie	2023	5 en 11
Cliëntenparticipatie domein SZI	Overig onderzoek	2023	11
Monitoring actieplan dichterbij dan je denkt	Ex-durante monitoring	2023	2
Effectiviteit werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA)-dienstverlening	Ex-durante en ex-post evaluatie	2025	3 en 11

Thema 14: Corona

De overheid heeft meer dan 200 financiële steunmaatregelen getroffen om werkenden en bedrijven door de coronacrisis te helpen. Eind 2020 verstuurden de ministers van Financiën (FIN), Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) een Kamerbrief met daarin een eerste uitwerking van de evaluatieplanning (Kamerstukken II 2020/21, [35 420, nr. 227](#)). Het gaat daarbij vooralsnog om de budgettaire meest omvangrijke maatregelen op het terrein van SZW, EZK en FIN die zich primair richten op baanbehoud en het steunen van ondernemers die geraakt zijn door de coronacrisis, zoals de NOW, Tozo en TVL/TOGS. Ook bevat de brief een overzicht van de monitoringsactiviteiten.

De ministeries werken de evaluatie-aanpak verder uit met behulp van enkele onafhankelijke deskundigen vanuit de wetenschap en de planbureaus. Hiernaast heeft het CPB in 2021 een eerste analyse van macro-economische effecten opgeleverd (Kamerstukken II 2021/22, [35 420, nr. 453](#)) en voert het CPB in 2022 een vervolgonderzoek uit.

Naast de meer omvangrijkere maatregelen die onderdeel uitmaken van bovengenoemde Kamerbrief, worden ook de andere steunpakketten van SZW geëvalueerd, zowel voor Europees- als Caribisch Nederland. Voor de meeste steunmaatregelen wordt 2023 voorzien als evaluatiemoment voor doeltreffendheid en doelmatigheid. In de tussentijd worden maatregelen gemonitord en vinden er tussentijdse evaluaties plaats.

Thema 14: Corona			
Thema	Type onderzoek	Afronding	Begrotingsartikel
Evaluatie intensivering armoede- en schuldenaanpak	Ex-post evaluatie	2022	2
Economische analyses steunpakketten en corona door het CPB	Ex-post evaluatie	2022	meerdere
Tegemoetkomingsregelingen kinderopvang	Ex-post evaluatie	2023	7
Evaluatie van de tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies Caribisch Nederland	Ex-post evaluatie	2023	2
Evaluatie regionale mobiliteitsteams	Ex-durante monitoring en evaluatie	2023	5 en 11
Evaluatie van de NOW op doeltreffendheid en doelmatigheid	Ex-post evaluatie	2023	1
Evaluatie van de Tozo op doeltreffendheid en doelmatigheid	Ex-post evaluatie	2023	2
Procesevaluatie van het aanvullend sociaal pakket	Ex-durante evaluatie	2023	meerdere
Kennistraject sociale impact corona	Ex-durante evaluatie	n.t.b.	2 en 13
Praktijkgericht onderzoek naar aanpak jeugdwerkloosheid	Overig onderzoek	2023	2
Evaluatie NL leert door	Ex-durante en ex-post evaluatie	2024	1
Schuldenproblematiek in beeld	Ex-durante monitoring	2024	2

Voor een interactieve versie van de Strategische Evaluatie Agenda en het meest recente overzicht van de realisatie van beleidsdoorlichtingen, klik op [deze link](#). Voor een verdere onderbouwing van de Strategische Evaluatie Agenda, zie «[Bijlage 6: Uitwerking Strategische Evaluatie Agenda](#)».

2.5 Overzicht risicoregelingen

Voor de begroting 2023 zijn er geen risicoregelingen.

Tot en met de begroting 2022 stonden de leningen die het Ministerie van SZW verleent aan asielstatushouders die vallen onder de Wet inburgering 2013 onder de risicoregelingen. Deze leningen vallen echter niet onder de rijksbreed gehanteerde definitie van risicoregelingen.

2.6 Overzicht coronamaatregelen

Het kabinet heeft diverse (nood)maatregelen genomen om de coronacrisis het hoofd te bieden. Deze paragraaf geeft een overzicht van de corona gerelateerde maatregelen op de begroting van SZW. Een uitgebreid overzicht is te vinden op <https://www.rijksfinancien.nl/overheidsfinancien-coronatijd>.

In augustus 2022 heeft de minister het Maatschappelijk Impact Team (MIT) ingesteld. Het MIT zal adviseren over de sociaalmaatschappelijke en economische gevolgen van het coronabeleid en eventueel ander beleid ter bestrijding van infectieziekten met pandemisch potentieel.

Tabel 10 Coronamaatregelen op de SZW-begroting (bedragen x € 1 miljoen)									
Art	Omschrijving maatregel	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Vindplaats
1	Tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor werkgelegenheid (NOW) ¹	9.669	1.208	405					Kamerstuk 35 420, nr. M Kamerstuk 35 420, nr. V Kamerstuk 35 420, nr. 217 Kamerstuk 35 420, nr. AW Kamerstuk 35 420, nr. 365 Kamerstuk 35 420, nr. 458 Kamerstuk 35 420, nr. 462 Kamerstuk 35 420, nr. 466 Kamerstuk 35 420, nr. 478
2	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) ¹	1.133	294						Kamerstuk 35 420, nr. M Kamerstuk 35 420, nr. 217 Kamerstuk 35 420, nr. AW Kamerstuk 35 420, nr. 365 Kamerstuk 35 420, nr. 458 Kamerstuk 35 420, nr. 462 Kamerstuk 35 420, nr. 466 Kamerstuk 35 420, nr. 478
2	Tegemoetkoming eigen bijdrage kinderopvang	276	72	1					Kamerstuk 35 420, nr. 22 Kamerstuk 31322, nr. 425 Kamerstuk 31 322, nr. 432 Kamerstuk 35 420, nr. 462 Kamerstuk 35 420, nr. 466
11, 98	Arbeidsbemiddeling Caribisch Nederland	0,7	0,7						Kamerstuk 35 420, nr. M Kamerstuk 35 420, nr. 134 Kamerstuk 35 420, nr. 365 Kamerstuk 35 420, nr. 478
1	NL leert door	95	34	38					Kamerstuk 35 420, nr. M Kamerstuk 35 420, nr. 134 Kamerstuk 35 420, nr. 228 Kamerstuk 35 420, nr. 458
5, 11, 96, 99	Crisisdienstverlening (regionale mobiliteitsteams) ²	40	145	29	5				Kamerstuk 35 420, nr. M

Art	Omschrijving maatregel	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Vindplaats
									Kamerstuk 35 420, nr. 134 Kamerstuk 35 420, nr. 228 Kamerstuk 35420, nr. BE Kamerstuk 35 420, nr. 365 Kamerstuk 35 420, nr. 458
2,99	Waarborgfonds	6	6	6	6	6			Kamerstuk 35 420, nr. M Kamerstuk 35 420, nr. 134 Kamerstuk 35 420, nr. 228
2	Versnellen brede schuldenaanpak	5	3	2	1	0,1	0,1		Kamerstuk 35 420, nr. M Kamerstuk 35 420, nr. 134 Kamerstuk 35 420, nr. 228 Kamerstuk 35 420, nr. 365 Kamerstuk 35 420, nr. 458
	Totaal	11.225	1.763	481	12	6	0,1		

1 Betreft enkel de verwachte uitgaven, niet de ontvangsten.

2 Betreft het deel van de uitgaven / reserveringen dat betrekking heeft op de SZW-begroting.

Toelichting op de coronamaatregelen

Tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor werkgelegenheid (NOW)

De Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkbehoud (NOW) is ingezet om werkgevers die door de coronacrisis met omzetverlies te maken hadden te compenseren. Met de tegemoetkoming NOW werden werkgevers ondersteund in de loonkosten, waardoor banen behouden konden blijven. Werkgevers die te maken hadden met minstens 20% omzetverlies kwamen in aanmerking voor de regeling. Om werkgevers snel van dienst te kunnen zijn, hebben zij een voorschot ontvangen op basis van het verwachte omzetverlies. In totaal zijn er 8 NOW-tranches ingezet, waarvan de laatste afliep op 1 april 2022. Achteraf vindt de subsidievaststelling plaats op basis van het daadwerkelijke omzetverlies. Ook wordt gekeken of werkgevers de loonkosten daadwerkelijk hebben doorbetaald. De subsidievaststellingen voor de meeste NOW-tranches vinden nog plaats.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) heeft als doel ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De regeling is voor zelfstandig ondernemers, waaronder zzp'ers. Ondersteuning kon tot 1 oktober 2021 worden aangevraagd in de vorm van een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en/of een lening voor bedrijfskapitaal.

Tegemoetkoming eigen bijdrage kinderopvang

Vanwege de kabinetsmaatregelen rondom COVID-19 is de kinderopvang-sector gedurende enkele periodes gesloten geweest. Ouders met kinderopvangtoeslag, ouders met gemeentelijke subsidiëring en personen zonder overheidsvergoeding die de factuur hebben doorbetaald tijdens de periode(s) dat de kinderopvang gesloten was, konden voor een tegemoetkoming van de eigen bijdrage in aanmerking komen. Daarnaast kunnen ouders die in de eerste sluitingsperiodes (voorjaar 2020 en winter 2020/21) te weinig TTKO hadden ontvangen op basis van de op dat moment bekende kinderopvanggegevens, een additionele tegemoetkoming op basis van de kinderopvanggegevens zoals die op 1 mei 2022 bekend waren.

Arbeidsbemiddeling Caribisch Nederland

Betreft extra inzet op arbeidsbemiddeling in Caribisch Nederland. Dit om te voorkomen dat als gevolg van de coronacrisis werkloos geworden lokale arbeidskrachten onnodig (lang) aan de kant blijven staan en een (steeds) grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt krijgen.

NL leert door

Deze maatregel bestaat uit het aanbieden van online scholing en ontwikkel-adviezen en een ondersteunende campagne om de kansen van scholing onder de aandacht te brengen. Dit helpt mensen die door de crisis hun baan zijn verloren of dreigen te verliezen zich te (her)oriënteren op baankansen en daarvoor zo nodig (online) scholing te volgen.

Crisisdienstverlening (regionale mobiliteitsteams)

Een deel van de mensen die hun baan verliezen of met werkloosheid worden bedreigd, is gebaat bij extra ondersteuning om snel en gericht de weg te vinden naar ander werk. Specifiek voor deze mensen is een nieuwe aanpak van aanvullende (crisis)dienstverlening ontwikkeld, waarin werkgeversorganisaties, vakbonden, gemeenten en UWV samenwerken in regionale mobiliteitsteams om mensen naar werk te begeleiden. De regeling loopt tot eind 2022. Daarnaast is een tijdelijke impuls beschikbaar om mensen uit de doelgroep banenafpraak betrokken te houden bij de arbeidsmarkt en hun vaardigheden en competenties te behouden. En er is een regeling om praktijkleren in het MBO te stimuleren. De bedragen uit de tabel betreffen alleen de middelen die op de begroting SZW staan. Er zijn ook middelen overgeboekt naar andere departementen.

Waarborgfonds

De motie Segers c.s. (Kamerstukken II 2020/21, [35 570, nr. 24](#)) verzoekt het kabinet om te komen tot een Waarborgfonds dat garant staat voor saneringskredieten. Het kabinet heeft hiervoor € 30 miljoen euro beschikbaar gesteld. Voor een periode van vijf jaar wordt er via een subsidie een bodemstorting van maximaal € 6 miljoen per jaar gedaan aan de Stichting Toegang Bemiddeling Beheer Gelden van de NVVK. Deze stichting beheert het Waarborgfonds. De eerste bodemstorting heeft reeds plaats gevonden. Eind 2021 is het Waarborgfonds van start gegaan. Er zijn reeds verscheidene kredietbanken aangesloten op het Waarborgfonds. Naar verwachting sluiten zich komend jaar meer kredietbanken aan.

Versnellen brede schuldenaanpak

Met de middelen voor de versnelling en intensivering worden initiatieven uitgevoerd die voortvloeien uit diverse rondetafelgesprekken die zijn gevoerd in het kader van de armoede- en schuldenaanpak. De reeks in de tabel betreft het kasritme, alle verplichtingen zijn inmiddels aangegaan.

3. Beleidsartikelen

3.1 Artikel 1 Arbeidsmarkt

A. Algemene doelstelling

De overheid draagt bij aan evenwichtige arbeidsverhoudingen en -voorwaarden door kaders te stellen en waar van toepassing toe te zien op de naleving daarvan. De overheid bevordert en stimuleert een inclusieve arbeidsmarkt en gezonde en veilige arbeidsomstandigheden.

De overheid bevordert het functioneren van de arbeidsmarkt door bescherming te bieden en de belangen van werknemers te waarborgen in evenwicht met de belangen van de onderneming. De overheid voorziet hierbij in een minimumniveau van arbeidsrechtelijke bescherming, onder andere ten aanzien van de arbeidsomstandigheden, arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden, met inachtneming van de eigen verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers. Daarnaast draagt zij zorg voor een op de arbeidsmarkt toegesneden arbeidsmigratiebeleid.

De overheid vindt het belangrijk dat werknemers en zelfstandigen hun werk onder goede condities kunnen verrichten. Dit is ook van belang voor het vergroten van de arbeidsparticipatie en de arbeidsproductiviteit, het beperken van uitval door ziekte en arbeidsongeschiktheid, en het bevorderen van de duurzame inzetbaarheid van werknemers.

De overheid geeft invulling aan bovenstaand beleid door de vormgeving van een stelsel van wet- en regelgeving. Ook ziet de overheid toe op de naleving daarvan. Concreet gaat het daarbij om:

- gezond en veilig werken, waaronder de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) en de Arbeidstijdenwet (ATW);
- arbeidsverhoudingen, waaronder de Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst (cao), de Wet op het algemeen verbindend en het onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten (avv) en de Wet op de ondernemingsraden (WOR);
- arbeidsrechtelijke bescherming, waaronder de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag (Wml), wet- en regelgeving met betrekking tot gelijke behandeling en de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Waadi);
- toelating van arbeidsmigranten, waaronder de Wet arbeid vreemdelingen (Wav);
- de Wet arbeidsvoorwaarden gedetacheerde werknemers in de Europese Unie (WagwEU);
- maatregelen tegen schijnconstructies van werkgevers, waaronder de Ketenaansprakelijkheid voor loon;
- de Wet tegemoetkomingen loondomein (Wtl);
- de Wet arbeidsmarkt in balans (Wab).

Bij het realiseren van deze doelstelling is een belangrijke taak weggelegd voor sociale partners. Zij zijn verantwoordelijk voor het maken van onderlinge afspraken over arbeidsvoorwaarden en arbeidsverhoudingen en het bieden van veilige en gezonde werkomstandigheden. De overheid bevordert dat sociale partners hier vorm en uitvoering aan geven en voert hiertoe overleg met hen.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister **stimuleert** met financiële instrumenten het in dienst nemen van mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt, initiatieven die bijdragen aan gezonde en veilige arbeidsomstandigheden en aan goede arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden. De Minister **regisseert** met wet- en regelgeving het stelsel van minimumeisen. Zij is in deze rollen verantwoordelijk voor:

- de vormgeving, het onderhoud en de werking van dit stelsel;
- de vaststelling van de hoogte van het wettelijk minimumloon (Wml) en het maximumdagloon;
- het bevorderen van goede arbeidsverhoudingen, onder andere door het recht op onderhandeling door sociale partners te waarborgen en het in stand houden van een adequate overlegstructuur met de sociale partners;
- het bevorderen dat werkgevers en werknemers gezonde en veilige arbeidsomstandigheden en een goed werktijden- en verzuimbeleid realiseren;
- het bevorderen dat werkenden gezond en vitaal kunnen doorwerken tot de pensioengerechtigde leeftijd;
- het zorgdragen voor gelijke kansen voor en tijdens arbeidsdeelname;
- het stimuleren en faciliteren van postinitiële scholing ten behoeve van het optimaal functioneren van de arbeidsmarkt;
- de handhaving van de wet- en regelgeving door de Nederlandse Arbeidsinspectie.

De Minister van Financiën is primair verantwoordelijk voor de fiscale wet- en regelgeving. Wanneer fiscale instrumenten worden ingezet om doelstellingen in het kader van het arbeidsmarktbeleid te realiseren, is de Minister van SZW hiervoor medeverantwoordelijk.

C. Beleidswijzigingen

Leven lang ontwikkelen

Stimulans arbeidsmarktpositie (STAP)

Met het STAP-budget kan iedereen, die 18 jaar of ouder is en een band heeft met de Nederlandse arbeidsmarkt, vanaf begin 2022 subsidie aanvragen waarmee scholing, gericht op eigen ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid, ingekocht kan worden. Het STAP-budget bedraagt per individu maximaal € 1.000 per jaar en vormt een aanvulling op alle individuele budgetten die door private partijen zoals werkgevers, sociale partners en O&O-fondsen ter beschikking worden gesteld.

In het coalitieakkoord is afgesproken permanente scholing via leerrechten te bevorderen. Volgens het principe van leerrechten heeft elke Nederlander, vanuit het algemene belang dat met onderwijs wordt gediend, een basaal recht op publiek bekostigd onderwijs in zijn leven. In de huidige context van publiek gefinancierd onderwijs is daarom het doel van deze afspraak uit het coalitieakkoord om mensen met minder genoten opleidingsjaren meer toegang tot postinitiële scholing te bieden.

Voor de uitvoering van de afspraak uit het coalitieakkoord wordt de STAP-regeling benut. Vanaf 2023 worden de additionele middelen uit het coalitieakkoord binnen de STAP-regeling ingezet als compartiment voor de doelgroep praktisch geschoolden (tot en met mbo4). Hierdoor kunnen de

middelen op korte termijn - en toch haalbaar voor de uitvoering - voor deze groep worden gereserveerd. Daardoor wordt het STAP-budget voor deze groep beter toegankelijk en kunnen meer maximaal mbo-4 opgeleiden extra scholing volgen.

Stimuleringsregeling LLO in MKB

Het kabinet heeft besloten om het budget voor stimulering van LLO in het MKB vanaf 2025 met € 10 miljoen te verlagen en deze middelen in te zetten als dekking voor uitvoeringstegenvallers. Met deze ombuiging blijft het jaarlijkse budget even hoog als het budget voor de SLIM-regeling vóór 2025. Dat komt doordat het budget voor de SLIM tot 2025 € 10 miljoen lager was vanwege een driejarige overboeking van jaarlijks € 10 miljoen naar OCW. De besparing van € 10 miljoen na 2025 betekent dus in de praktijk geen versoering van de regeling.

Inclusieve arbeidsmarkt

Wet tegemoetkomingen loondomein

Het kabinet heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waarin enkele wijzigingen in de systematiek van de loonkostenvoordelen (LKV's) worden voorgesteld per 1 januari 2025:

- Voor het LKV Ouderen, het LKV Arbeidsgehandicapten en het LKV herplaatsen arbeidsgehandicapte werknemer wordt mogelijk gemaakt dat een nieuwe werkgever LKV kan ontvangen voor een werkgever die eerder een doelgroepverklaring heeft ontvangen waarvan de looptijd nog niet is verstreken.
- De voorwaarden van het LKV herplaatsen arbeidsgehandicapte werknemer worden gewijzigd, waardoor werkgevers vaker aanspraak kunnen gaan maken op dit LKV.
- Daarnaast regelt het wetsvoorstel ook de in het coalitieakkoord voorgenomen afschaffing van het Lage-inkomensvoordeel (LIV) per 1 januari 2025.

Arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden

Transitievergoeding MKB

Kleine werkgevers die de activiteiten van hun onderneming beëindigen vanwege pensionering of overlijden hebben, onder voorwaarden, recht op compensatie van de transitievergoeding. Het onderdeel compensatie transitievergoeding bij bedrijfsbeëindiging vanwege ziekte van de werkgever is nog niet in werking getreden. Op dit moment is nog niet duidelijk of, en zo ja wanneer, er tot een werkbaar sociaal-medisch beoordelingskader voor ziekte van de werkgever kan worden gekomen. Het opstellen van een dergelijk kader is buitengewoon complex gebleken. De mogelijke invoeringsdatum van het betreffende onderdeel is daarom tegen het licht gehouden. Besloten is dit onderdeel van de regeling niet eerder in werking te laten treden dan per 1 januari 2024. De beleidsmatige middelen die hierdoor vrijvallen in 2023 worden ingezet als dekking voor uitvoeringstegenvallers. De komende periode wordt verder onderzocht of inwerking-treding op 1 januari 2024 mogelijk is.

Beter beschermen van flexibele werknemers

Het kabinet wil de positie van flexibele werknemers in tijdelijke contracten, oproepcontracten en uitzendcontracten verbeteren, in lijn met de adviezen van de SER op dit punt. Flexibele arbeidsrelaties moeten niet gebruikt worden om te concurreren op arbeidsvoorwaarden en de inkomenszekerheid van mensen moet verbeterd worden. Over deze onderwerpen is

het kabinet in gesprek met sociale partners. De voorstellen van het kabinet zijn opgenomen in de hoofdlijnenbrief over de arbeidsmarkt die medio 2022 naar de Tweede Kamer is gestuurd (Kamerstukken II 2021/22, [29 544, nr. 1112](#)).

Verduidelijking en opeisbaarheid regels rondom beoordeling arbeidsrelaties

Het kabinet wil de regels rondom de beoordeling van arbeidsrelaties verduidelijken om het huidige «grijze gebied» tussen werknemerschap en het werken buiten dienstbetrekking als zelfstandige te verkleinen. In de hoofdlijnenbrief arbeidsmarkt die medio dit jaar naar de Tweede Kamer is gestuurd is deze ambitie kenbaar gemaakt (Kamerstukken II 2021/22, [29 544, nr. 1112](#)). In 2023 wordt gewerkt aan de uitwerking van de in die hoofdlijnenbrief aangekondigde ambities. Het is ongewenst dat onduidelijkheid over de beoordeling van de arbeidsrelatie werkgevers, werkenden en toezichthouders in de weg zit. Ook al zijn er de afgelopen jaren al stappen gezet rondom de verduidelijking van de grenslijn tussen werknemer en zelfstandige (aanpassing Handboek Loonheffingen, pilot webmodule beoordeling arbeidsrelaties), het verduidelijken van wet- en regelgeving rondom de gezagsverhouding kan helpen hier verdere stappen te zetten. Parallel hieraan zal de (pilotversie) webmodule beoordeling arbeidsrelaties doorontwikkeld worden om werkenden en werkgevende te ondersteunen bij het verkrijgen van zoveel mogelijk duidelijkheid over de juridische kwalificatie van (voorgenomen) arbeidsrelaties.

Naast bovenstaande verduidelijking van regels rondom de beoordeling van arbeidsrelaties is het van belang om met name werkenden met beperkte onderhandelingsmacht te helpen om hun rechtspositie (als werknemer) op te kunnen eisen. Ook deze ambitie is in de hoofdlijnenbrief arbeidsmarkt aangekondigd (Kamerstukken II 2021/22, [29 544, nr. 1112](#)). Allereerst zet het kabinet in Europees verband in op het verder effectief uitwerken van een rechtsvermoeden bij platformwerk. De Europese Commissie heeft specifiek voor platformwerk een richtlijnvoorstel gedaan betreffende de verbetering van arbeidsvoorwaarden bij platformwerk. Een weerlegbaar rechtsvermoeden is een belangrijk onderdeel van dat voorstel. Het kabinet wil daarnaast inzetten op een breder rechtsvermoeden om schijnzelfstandigheid ook op andere plekken dan binnen de platformsector tegen te gaan. De problematiek van kwetsbare werkenden die hun rechtspositie niet effectief op kunnen eisen speelt immers niet alleen in de platformsector.

Implementatie nieuwe Europese regels voor grensoverschrijdende detachering in het wegvervoer

De Mobiliteitsrichtlijn is een onderdeel van het eerste EU-mobiliteitspakket voor de wegvervoersector. Andere onderdelen van dit pakket worden door het Ministerie van Infrastructuur en Water geïmplementeerd. De Mobiliteitsrichtlijn bevat regels voor het grensoverschrijdend detacheren van buitenlandse chauffeurs naar Nederland. Deze regels zijn aangepast aan de specifieke aard van de wegvervoersector. Het wetsvoorstel ter implementatie van de Mobiliteitsrichtlijn is deze zomer bij de Tweede Kamer ingediend met het oog op een zo spoedig mogelijke inwerkingtreding.

Concurrentiebeding

Zeker in tijden van krapte is een goede werking van de arbeidsmarkt noodzakelijk. Vorig jaar is een duidelijk probleem gesignaleerd met de werking van het concurrentiebeding (Kamerstukken II 2021/22, [29 544, nr. 1089](#)). Het gebruik van het concurrentiebeding blijkt zodanig breed dat het tot een ongerechtvaardigde beperking van de noodzakelijke

arbeidsmobiliteit kan leiden. Met het oog op de problematiek en de door sociale partners gedeelde noodzaak om het concurrentiebeding te hervormen, is het voornemen een aanpassing van het concurrentiebeding nader uit te werken en vervolgens een voorstel tot aanpassing te doen. Het streven is om de Tweede Kamer hierover in 2023 te informeren.

Implementatie herziening Europese Blauwe Kaart

De Blauwe Kaart is de Europese kennismigrantenregeling en regelt de voorwaarden voor toegang en verblijf van kennismigranten in de Europese Unie. Op 27 november 2021 is een herziening van de Blauwe Kaart-richtlijn in werking getreden. De richtlijn kent minder strenge toegangscriteria dan zijn voorganger en meer flexibele opties om gebruik te maken van intra-EU-mobiliteit. Samen met het Ministerie van Justitie en Veiligheid wordt gewerkt aan de implementatie van de richtlijn, die uiterlijk in november 2023 in Nederlandse wet- en regelgeving moet zijn omgezet.

Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag

Het kabinet wil werken lonender maken en het bestaansminimum verstevigen. In het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' heeft het kabinet zich daarom voorgenomen het wettelijk minimumloon stapsgewijs te verhogen. Bij Voorjaarsnota 2022 en Miljoenennota 2023 heeft het kabinet besloten om de in het coalitieakkoord voorgenomen bijzondere verhoging van het minimumloon – met in totaal 7,5 procent – al per 1 januari 2023 door te voeren en deze verder te verhogen naar 8,05 procent. Inclusief de reguliere indexatie stijgt het minimumloon per 1 januari 2023 dan in totaal met 10,15 procent. Op de verdere beleidsmatige ontwikkelingen ten aanzien van het wettelijk minimumloon is verder uitgebreid ingegaan in hoofdstuk 2 van deze begroting (paragraaf [2.1 Beleidsprioriteiten](#)).

Actieplan grensoverschrijdend gedrag

Het kabinet werkt met veldpartijen aan een nationaal actieplan om seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld tegen te gaan. Het betreft hier een meerjarige inzet die is gericht op het creëren van een duurzame verandering waarin het kabinet in samenwerking met alle belanghebbenden tot een cultuurverandering wil komen door zich uit te spreken en te faciliteren, normeren, handvatten te bieden en waar nodig te sanctioneren om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen.

Bescherming Arbeidsmigranten

Arbeidscommissie

In het rapport van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten is aanbevolen om een arbeidscommissie in het leven te roepen om de toegang tot het recht te verbeteren. Het SER-advies adviseert om de aanbevelingen van het Aanjaagteam onverkort uit te voeren. Politieke besluitvorming tot oprichting van de arbeidscommissie vindt dit najaar plaats, waarbij ook alternatieven gewogen zullen worden. In het coalitieakkoord zijn structurele middelen gereserveerd voor de uitwerking van de aanbevelingen van het Aanjaagteam, waaronder de arbeidscommissie.

Certificering

Het kabinet werkt toe naar een certificeringsstelsel voor terbeschikkingstelling op de arbeidsmarkt. Het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten en de SER hebben geconcludeerd dat dit bij terbeschikking gestelde arbeidskrachten te vaak misgaat en heeft aanbevolen hier een stelsel van verplichte certificering voor in te richten. Het kabinet is, met

brede steun van de Tweede Kamer en in nauwe samenwerking met sociale partners, al ver gevorderd in de uitwerking daarvan. De Tweede Kamer heeft medio dit jaar een brief ontvangen over de hoofdlijnen van de concrete uitwerking van dat stelsel (Kamerstukken II 2021/22, [29 861](#), nr. 92).

Modernisering artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht

In het coalitieakkoord is afgesproken dat artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht (Sr) wordt gemoderniseerd, om zo de vervolging van daders van arbeidsuitbuiting te verbeteren. Een effectieve strafrechtelijke aanpak van arbeidsuitbuiting, een van de verschijningsvormen van mensenhandel, blijkt in de praktijk veelal lastig vanwege de vele eisen van artikel 273f Sr en bijkomende aansprakelijkheidsvoorwaarden die in de jurisprudentie tot stand zijn gekomen. Een wetswijziging zal naar alle waarschijnlijkheid leiden tot een beter instrumentarium om arbeidsuitbuiting te bestrijden waardoor daders van mensenhandel in meer gevallen strafrechtelijk kunnen worden aangepakt. In 2023 zal het wetsvoorstel naar verwachting bij de Tweede Kamer worden ingediend.

Aanpassing lagere regelgeving Wet arbeid vreemdelingen

Op 1 januari 2022 is het wetsvoorstel voor aanpassing van de Wet arbeid vreemdelingen in werking getreden (onder andere maximale duur tewerkstellingsvergunningen van 1 naar 3 jaar). Tijdens de behandeling van dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer is een amendement ingediend dat ziet op een verplichting voor werkgevers om arbeidsmigranten scholing op het gebied van de Nederlandse taal aan te bieden. Dit amendement dient nader uitgewerkt te worden in lagere regelgeving. De streefdatum voor implementatie is 1 januari 2023.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 11 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	10.544.115	2.215.240	1.718.614	1.462.277	958.591	688.711	568.089
Uitgaven	10.377.403	2.069.473	1.505.632	1.343.300	1.165.714	977.792	714.350
Inkomensoverdrachten							
Lage-inkomensvoordeel	388.259	361.846	361.266	530.587	359.906	0	0
Minimumjeugdloonvoordeel	19.688	18.909	18.909	27.909	0	0	0
Loonkostenvoordelen	129.905	137.983	140.238	142.718	146.094	252.851	257.325
Subsidies (regelingen)							
Overige subsidies algemeen	2.566	3.234	3.301	3.232	2.795	2.795	2.795
Duurzame inzetbaarheid en leven lang ontwikkelen	0	6.141	5.435	10.750	13.161	27.219	10.409
Stimuleringsregeling LLO in MKB	2.514	23.535	57.165	51.211	140.932	75.985	52.045
Stimulus Arbeidsmarktpositie	0	178.168	305.601	306.051	305.775	320.700	195.700
Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid	9.669.471	1.208.260	404.746	0	0	0	0
Compensatie loonkosten en inkomstenverlies CN	15.580	0	0	0	0	0	0
Nederland leert door	95.335	34.284	38.261	0	0	0	0
TOFA	0	7	0	0	0	0	0
Maatwerkregeling Duurzame Inzetbaarheid en Eerder Uittreden	27.270	50.572	127.386	228.803	155.006	251.208	149.095
Stimulus Arbeidsmarktpositie ontwikkeladvies	0	6.550	0	0	0	0	0
Opdrachten							
Opdrachten	21.405	34.032	37.948	36.663	36.669	37.236	37.183
Bekostiging							
Bekostiging	550	550	100	100	100	100	100
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Ministerie van VWS	94	284	56	56	56	706	706
Ministerie van EZK	0	158	260	260	260	4.032	4.032
Bijdrage aan agentschappen							
Agentschap RIVM	4.713	4.783	4.783	4.783	4.783	4.783	4.783
Agentschap CJIB	53	177	177	177	177	177	177
Ontvangsten	995.736	3.963.226	206.505	13.880	13.880	13.880	13.880
Ontvangsten							
Algemeen	3.546	4.165	1.180	1.180	1.180	1.180	1.180
Boeten	9.023	9.000	12.700	12.700	12.700	12.700	12.700
Terug ontvangsten NOW	983.167	3.950.061	192.625	0	0	0	0

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 12 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 1 (%)	
	2023
juridisch verplicht	74%
bestuurlijk gebonden	5%
beleidsmatig gereserveerd	22%
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0%

De uitgaven op artikel 1 Arbeidsmarkt zijn voor 74% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Per financieel instrument wordt dit onderstaand toegelicht.

Inkomensoverdrachten

De inkomensoverdrachten zijn gebaseerd op wet- en regelgeving en derhalve voor 100% juridisch verplicht. Het betreft de uitgaven aan de regelingen Lage-inkomensvoordeel (LIV), Loonkostenvoordelen (LKV's) en Minimumjeugdloonvoordeel (Jeugd-LIV).

Subsidies

Van het overige subsidiebudget algemeen is naar schatting 48% juridisch verplicht en 52% beleidsmatig gereserveerd. Deze inschatting is gemaakt op basis van de kasrealisaties van vorig jaar.

Van het programmabudget van MDIEU van in totaal € 127,4 miljoen in 2023 is € 67 miljoen bedoeld om te voldoen aan openstaande verplichtingen en daarmee juridisch verplicht. Het overige deel van het beschikbare budget is gereserveerd voor aan te gane verplichtingen in 2023. Omdat dit onderdeel is van de afspraken in het Pensioenakkoord is de overige € 60,4 miljoen bestuurlijk gebonden. In 2023 is 53% van het programmabudget van de MDIEU juridisch verplicht en 47% bestuurlijk gebonden.

Van het programmabudget van Nederland leert door van in totaal € 38 miljoen in 2023 is € 36,6 miljoen juridisch verplicht en € 1,7 miljoen beleidsmatig gereserveerd.

Van het programmabudget van Stimuleringsregeling LLO in MKB van in totaal € 57,2 miljoen in 2023 is € 56,5 miljoen juridisch verplicht en € 0,7 miljoen beleidsmatig gereserveerd.

Van het programmabudget van de Stimulans Arbeidsmarktpositie (STAP) is in 2023 € 285,6 miljoen bestemd voor de uitbetaling van subsidies, waarvan 100% beleidsmatig gereserveerd is. € 19 miljoen is bestemd voor uitvoeringskosten, waarvan 63% bestuurlijk gebonden is en 37% beleidsmatig gereserveerd. € 1 miljoen is bestemd voor het Programma Leercultuur dat beleidsmatig gereserveerd is.

Van het programmabudget van de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) is 100% juridisch verplicht (€ 404,8 miljoen).

Van het programmabudget van het Meerjarig Investeringsprogramma Duurzame Inzetbaarheid en Leven Lang Ontwikkelen (MIP DI&LLO) is in 2023 € 3 miljoen juridisch verplicht en € 2,5 miljoen beleidsmatig gereserveerd.

Opdrachten

Van het opdrachtenbudget op artikel 1 is naar schatting 35% juridisch verplicht en 65% beleidsmatig gereserveerd. Deze inschatting is gemaakt op basis van de kasrealisaties van vorig jaar.

Bekostiging

De jaarlijkse bijdrage aan de SER Commissie Klachtenbehandeling Aanstellingskeuringen en de bijdrage aan Netspar zijn 100% juridisch verplicht.

Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken

De bijdragen aan andere begrotingen zijn voor 100% juridisch verplicht. Dit betreft de jaarlijkse bijdrage aan onder meer de Gezondheidsraad en het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb).

Bijdrage aan agentschappen

De bijdragen aan agentschappen zijn voor 100% juridisch verplicht. Dit is de jaarlijkse kennisvraag aan het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en de bijdrage aan het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB).

Budgettaire gevolgen van beleid premiegefinancierd

Tabel 13 Premiegefinancierde uitgaven en ontvangsten artikel 1 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	724.102	401.601	392.080	420.265	433.466	446.772	460.109
Uitgaven	724.102	401.601	392.080	420.265	433.466	446.772	460.109
Inkomensoverdrachten							
Transitievergoeding na 2 jaar ziekte	717.885	392.396	367.683	368.389	367.101	365.937	364.657
Compensatieregeling Transitievergoeding MKB	6.217	9.205	10.103	22.441	22.441	22.441	22.441
Transitievergoeding na 2 jaar ziekte nominaal	0	0	13.911	27.745	41.394	55.020	68.778
Compensatieregeling Transitievergoeding MKB nominaal	0	0	383	1.690	2.530	3.374	4.233
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Inkomensoverdrachten

De inkomensoverdrachten in dit artikel vallen onder de Wet tegemoetkomingen loondomein (Wtl). Onder de Wtl vallen het Lage-inkomensvoordeel, het Minimumjeugdloonvoordeel en de Loonkostenvoordelen. Alle regelingen zijn tegemoetkomingen in de loonkosten aan werkgevers voor het in dienst nemen van specifieke doelgroepen. De tegemoetkomingen worden na afloop van het kalenderjaar uitbetaald. Werkgevers krijgen bijvoorbeeld in 2023 de tegemoetkoming uitbetaald voor werknemers die in 2022 in dienst zijn. De Wtl-tegemoetkomingen gelden niet voor werknemers boven de AOW-gerechtigde leeftijd.

Lage inkomensvoordeel

Het Lage-inkomensvoordeel (LIV) bestaat sinds 2017. Het LIV is een tegemoetkoming in de loonkosten aan werkgevers met als doel banen te creëren en te behouden voor werknemers aan de basis van de arbeidsmarkt. Met ingang van 2021 is de tegemoetkoming voor werkgevers per werknemer met een uurloon tussen de 100 en 125% van het minimumloon € 0,49 per uur en maximaal € 960 per kalenderjaar. Omdat het LIV bedoeld is om substantiële banen te creëren, behoren werknemers alleen tot de LIV-doelgroep als zij minimaal 1.248 uur per jaar gewerkt hebben.

Budgettaire ontwikkelingen

De begrote uitgaven aan het LIV dalen vanaf 2022 omdat de hoogte van de tegemoetkoming per 2021 (uitbetaling in 2022) is verlaagd van € 0,51 naar € 0,49 per uur. Door de verhoging van het wettelijk minimumloon (WML) per 1 januari 2023, nemen de uitgaven aan het LIV in 2024 (vanwege uitbetaling in jaar t+1) naar schatting toe met € 170,0 miljoen. In 2024 (uitbetaling in 2025) wordt de verhoging van het wettelijk minimumloon budgettair neutraal opgevangen binnen het LIV. Vanaf 2025 (uitbetaling in 2026) wordt het LIV afgeschaft.

Minimumjeugdloonvoordeel

Het minimumjeugdloonvoordeel (Jeugd-LIV) bestaat sinds 2018. Het is geïntroduceerd ter compensatie van de verhoging van het minimumjeugdloon per 1 juli 2017 en per 1 juli 2019. Het Jeugd-LIV compenseert werkgevers tijdelijk voor deze loonkostenstijgingen.

Budgettaire ontwikkelingen

Per 1 januari 2023 wordt het wettelijk minimumloon (WML) verhoogd. Dit leidt in 2024 (vanwege uitbetaling in jaar t+1) tot een stijging van de uitgaven van naar schatting € 9,0 miljoen. Met ingang van 2024 (uitbetaling 2025) wordt het Jeugd-LIV afgeschaft ter dekking van de temporisering van de verhoging van de AOW-leeftijd.

Loonkostenvoordelen

De Loonkostenvoordelen (LKV's) bestaan sinds 2018. Er zijn vier typen LKV: LKV Ouderen, LKV Arbeidsgehandicapten, LKV Herplaatsen Arbeidsgehandicapten en LKV Doelgroep Banenafpraak en scholingsbelemmerden. De LKV's zijn tegemoetkomingen in de loonkosten voor werkgevers met als doel werkgevers te stimuleren om specifieke groepen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt in dienst te nemen.

LKV Ouderen, LKV Arbeidsgehandicapten en LKV Herplaatsen Arbeidsgehandicapten

- Als een werkgever een uitkeringsgerechtigde aanneemt van 56 jaar of ouder, geeft dat recht op het LKV Ouderen.
- Als een werkgever een werknemer aanneemt met een WIA-uitkering, geeft dat recht op het LKV Arbeidsgehandicapten. Werknemers vallen onder voorwaarden ook onder deze LKV-doelgroep als zij na afloop van de WIA-wachttijd minder dan 35% arbeidsongeschikt zijn, of als zij een WAO- of WAZ-uitkering hebben.
- Als een werknemer met een WIA-uitkering de werkzaamheden bij zijn huidige werkgever hervat, geeft dat recht op het LKV Herplaatsen Arbeidsgehandicapten. Werknemers vallen onder voorwaarden ook onder deze doelgroep als zij een WAO-uitkering hebben en de werkzaamheden bij de oude werkgever hervatten.

De tegemoetkoming voor het LKV Ouderen, het LKV Arbeidsgehandicapten en het LKV Herplaatsing Arbeidsgehandicapten is € 3,05 per uur en maximaal € 6.000 per jaar. De maximale duur van deze tegemoetkomingen is 3 jaar minus de eventuele tijd dat de werkgever voor de betreffende werknemer een premiekorting ontving. Uitzondering hierop is de LKV Herplaatsen Arbeidsgehandicapten, die voor maximaal een jaar wordt toegekend.

Het kabinet heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waarin enkele wijzigingen in de systematiek van de loonkostenvoordelen worden voorgesteld:

- Voor bovenstaande loonkostenvoordelen wordt mogelijk gemaakt dat een nieuwe werkgever loonkostenvoordeel kan ontvangen voor een werkgever die eerder een doelgroepverklaring heeft ontvangen waarvan de looptijd nog niet is verstreken.
- De voorwaarden van het LKV Herplaatsen Arbeidsgehandicapten worden gewijzigd, waardoor werkgevers vaker aanspraak kunnen gaan maken op dit loonkostenvoordeel.

Budgettaire ontwikkelingen

De voorgestelde nieuwe systematiek voor bovenstaande loonkostenvoordelen leidt tot extra uitgaven van structureel € 25 miljoen, die worden gedekt binnen de loonkostenvoordelen. De verandering in de voorwaarden van het LKV Herplaatsen Arbeidsgehandicapten werknemer leidt ook tot een stijging van de uitgaven van naar schatting € 0,6 miljoen structureel.

Daarnaast nemen de uitgaven vanaf 2026 voor bovenstaande loonkostenvoordelen met circa € 28 miljoen af doordat per 2025 (uitbetaling in 2026) de hoogte van de tegemoetkoming van het LKV Ouderen, LKV Arbeidsgehandicapten en LKV Herplaatsen Arbeidsgehandicapten wordt verlaagd. Deze maatregel wordt genomen ter dekking van een per saldo tegenvaller bij uitkeringsregelingen die ontstond na verwerking van uitvoeringsinformatie en de meest recente raming van het CPB. In het voorjaar wordt de precieze invulling bekeken.

LKV Banenafpraak en scholingsbelemmerden

Als een werkgever een werknemer uit de doelgroep Banenafpraak in dienst neemt, is er recht op het LKV Banenafpraak en scholingsbelemmerden. Dit betreft bijvoorbeeld mensen die onder de Participatiewet vallen en geen wettelijk minimumloon kunnen verdienen, mensen die op een reguliere werkplek werken met een Wsw-indicatie en Wajongers met arbeidsvermogen. Hetzelfde geldt voor zogenoemde scholingsbelemmerden, die de afgelopen 5 jaar door ziekte of gebrek belemmering hebben ondervonden bij het volgen van onderwijs. De tegemoetkoming is € 1,01 per uur en maximaal € 2.000 per jaar.

Om de duurzaamheid van de banen voor mensen uit de doelgroep banenafpraak te vergroten, worden twee wijzigingen beoogd in het LKV banenafpraak. Het LKV banenafpraak wordt structureel beschikbaar in plaats van maximaal drie jaar na in dienst treden. Daarnaast kunnen werkgevers het LKV banenafpraak toepassen voor alle werknemers die ze in dienst hebben en niet alleen voor de werknemers die onlangs in dienst zijn getreden. Ook wordt de doelgroepverklaring afgeschaft. Deze maatregelen vergen wetswijziging en zijn beoogd per 2025.

Budgettaire ontwikkelingen

Naar verwachting stijgen de uitgaven aan het LKV door de groeiende doelgroep van het LKV Banenafpraak. Daarnaast zijn er vanaf 2026 middelen gereserveerd voor het structureel beschikbaar maken van het LKV Banenafpraak voor iedereen uit de doelgroep.

Transitievergoeding na 2 jaar ziekte

Vanaf 1 april 2020 worden werkgevers gecompenseerd voor de transitievergoeding die zij moeten betalen bij ontslag van een twee jaar zieke werknemer. De compensatie is afhankelijk van de hoogte van de bij ontslag betaalde transitievergoeding.

Budgettaire ontwikkelingen

De uitgaven liggen in 2022 naar verwachting hoger dan in latere jaren, onder meer omdat er nog uitgaven met terugwerkende kracht plaatsvinden. Daarnaast komen de uitgaven op korte termijn hoger uit door de hogere uitval van werknemers wegens long-Covid. In latere jaren neemt dit effect naar verwachting af en dalen de uitgaven naar verwachting licht.

Compensatieregeling Transitievergoeding MKB

Op 1 januari 2021 is de compensatieregeling Transitievergoeding MKB bij bedrijfsbeëindiging vanwege pensionering of overlijden van de werkgever in werking getreden. De compensatiemogelijkheid bij bedrijfsbeëindiging vanwege ziekte van de werkgever treedt niet eerder in werking dan in 2024. De compensatie is afhankelijk van de hoogte van de bij ontslag aan de werknemer betaalde transitievergoeding.

Budgettaire ontwikkelingen

Er is in 2023 nog beperkt sprake van verdere ingroei voor de reeds in werking getreden onderdelen van de regeling. Daarnaast liggen de uitgaven vanaf 2024 naar verwachting hoger in verband met het in werking treden van de compensatiemogelijkheid bij bedrijfsbeëindiging vanwege ziekte van de werkgever.

Subsidies

Maatwerkregeling Duurzame Inzetbaarheid en Eerder Uittreden

Een van de maatregelen uit het pensioenakkoord betreft een tijdelijke subsidieregeling die ziet op het faciliteren van sectorale maatwerkafspraken rondom duurzame inzetbaarheid, langer doorwerken en eerder uittreden. Sociale partners in sectoren kunnen in gezamenlijk overleg subsidieaanvragen indienen met als doel het duurzaam inzetbaar houden van werkenden, het faciliteren van langer doorwerken en het wegnemen van knelpunten bij het realiseren van regelingen die tijdelijk zijn vrijgesteld van de heffing voor regelingen voor vervroegd uittreden (RVU-heffing). Binnen de MDIEU is in de periode 2021-2025 subsidie beschikbaar voor sectoranalyses en activiteitenplannen. Uitbetaling van subsidie vindt gefaseerd plaats in de jaren na subsidietoekenning. Hierdoor is het totale budget van € 1 miljard uitgesmeerd over de jaren 2021 tot en met 2027.

Overige subsidies

Dit betreft verschillende subsidies op het beleidsterrein van arbeidsverhoudingen en gezond en veilig werken. Onder andere wordt subsidie verleend aan de SER ten behoeve van het programma Diversiteit in bedrijf, aan Fairwork voor ondersteuning aan (potentiële) slachtoffers arbeidsuitbuiting, aan stichting De Letselschade Raad en aan de Long Alliantie Nederland ter preventie van werkgerelateerde longziekten.

Stimulans arbeidsmarktpositie (STAP)

Het STAP-budget is een uitgavenregeling waarmee het individu in staat wordt gesteld om scholing in te zetten voor de eigen ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid. In het kader van STAP is ook een regeling scholingsadviezen opgezet (bekostigd uit de beschikbare middelen voor het STAP-budget). Vanaf 2023 worden additionele middelen uit het coalitieakkoord (€ 125 miljoen per jaar tot en met 2026) binnen de STAP-regeling ingezet als compartiment voor de doelgroep praktisch geschoolden (tot en met mbo4).

Meerjarig investeringsprogramma / Duurzame Inzetbaarheid (DI) en Leven Lang Ontwikkelen (LLO)

In 2020 is het meerjarige investeringsprogramma duurzame inzetbaarheid en leven lang ontwikkelen (MIP) opgezet. Met dit programma is structureel € 10 miljoen beschikbaar. In 2023 lopen de activiteiten van het MIP door, met als doel om bewustwording te creëren en kennis (door) te ontwikkelen. Naast communicatieactiviteiten en het verbinden van wetenschap en praktijk, is in 2022 de Expeditieregeling gestart om een maatschappelijke beweging te stimuleren waarin interventies, werkwijzen en methodieken op het gebied van DI en LLO vaker, beter en sneller worden toegepast. Het kas- en verplichtingenritme van de Expeditieregeling is aanzienlijk aangepast, enerzijds omdat de tijdvakken van de Expeditieregeling in 2022 en 2024 openen, anderzijds omdat nabetalingen voor de vaak langdurige projecten in latere jaren plaatsvinden.

Stimuleringsregeling LLO in MKB

In 2020 is de Stimuleringsregeling leven lang ontwikkelen voor mkb-bedrijven (SLIM) samenwerkingsverbanden en grootbedrijven in de sectoren landbouw, horeca en recreatie gestart. Vanwege de lange doorlooptijd van de projecten financiert het kasbudget in een gegeven begrotingsjaar zowel de openstaande verplichtingen als bevoorschotting van nieuwe projecten. Hierdoor komt het kasbudget niet altijd overeen met het subsidieplafond van de regeling.

NL leert door

Het NL leert door programma is opgezet in het kader van crisis- en herstelmaatregelen waar door middel van leren en ontwikkelen wordt ingezet op het behoud van werk of de overgang naar nieuw werk voor mensen die als gevolg van de coronacrisis in de problemen zijn gekomen. Het programma bestaat uit drie subsidieregelingen: NL leert door met inzet van ontwikkeladvies, NL leert door met inzet van scholing en NL leert door met inzet van sectoraal maatwerk. In 2023 staat budget gereserveerd voor de afronding van het laatste tijdvak van de regeling NL leert door met inzet van scholing en voor de nabetalingen voor de regeling NL leert door met inzet van sectoraal maatwerk.

Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW)

De NOW is ingezet om bedrijven te ondersteunen in de loonkosten tijdens de coronapandemie en daarmee banen te behouden. In totaal zijn er 8 NOW-tranches ingezet, waarvan de laatste afliep op 1 april 2022. Na afloop van de subsidieperiode wordt de definitieve subsidie vastgesteld op basis van het daadwerkelijke omzetverlies en de loonsom. Momenteel vinden de definitieve subsidievaststellingen plaats door UWV. Deze leiden tot eindafrekeningen tussen werkgevers en UWV (nabetalingen en terugvoordelingen).

Ieder jaar vindt een afrekening per NOW-tranche plaats, waarbij het door SZW aan UWV beschikbaar gestelde bedrag voor de uitbetaling van NOW-subsidies wordt vergeleken met wat op dat moment de inschatting is van de totale NOW-uitgaven per tranche (dat wil zeggen nadat alle vaststellingen hebben plaatsgevonden). Deze afrekening is wat in de begroting van SZW landt als uitgave dan wel ontvangst.

In 2023 dienen veel werkgevers een definitieve vaststellingsaanvraag in te dienen. De huidige verwachting is dat SZW in 2023 een bedrag van € 405 miljoen dient na te betalen aan UWV voor de uitbetaling van de NOW 4 tot en met 6.

Opdrachten

Het opdrachtenbudget wordt divers ingezet voor het stimuleren van gezond en veilig werken en evenwichtige arbeidsverhoudingen. Een deel van het opdrachtenbudget heeft betrekking op het wagenpark van de Nederlandse Arbeidsinspectie. Daarnaast zijn er middelen gereserveerd voor onderzoek en voorlichtingscampagnes.

Bekostiging

Het bedrag voor bekostiging betreft de jaarlijkse bijdrage aan de SER Commissie Klachtenbehandeling Aanstellingskeuringen en de bijdrage aan Netspar.

Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken

Dit betreft de jaarlijkse bijdrage aan het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb).

Bijdrage aan agentschappen

Ten behoeve van de jaarlijkse kennisvraag aan het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) is ruim € 4 miljoen gereserveerd.

Ontvangsten

De algemene ontvangsten betreffen een verscheidenheid aan ontvangsten. Dit betreft onder andere de eigen bijdragen van medewerkers van de Nederlandse Arbeidsinspectie ten behoeve van een andere dienstauto dan het standaardaanbod. Er kunnen tevens terugontvangsten zijn van voorschotten bij subsidieregelingen.

De boeteontvangsten betreffen ontvangsten uit boetes opgelegd door de Nederlandse Arbeidsinspectie. De raming van de boeteontvangsten is met onzekerheid omgeven. Boeteontvangsten hangen onder andere af van het aantal bedrijven dat wordt bezocht, op welke punten wordt geïnspecteerd en wat bij deze inspecties wordt geconstateerd. Boeteontvangsten zijn niet taakstellend. De Arbeidsinspectie stuurt niet op het behalen van de geraamde boeteontvangsten. Zij stuurt uiteraard wel op het innen van de opgelegde boetes.

Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW)

De NOW is ingezet om bedrijven te ondersteunen in de loonkosten tijdens de coronapandemie en daarmee banen te behouden. In totaal zijn er 8 NOW-tranches ingezet, waarvan de laatste afliep op 1 april 2022. Na afloop van de subsidieperiode wordt de definitieve subsidie vastgesteld op basis van het daadwerkelijke omzetverlies en de loonsom. Momenteel vinden de definitieve subsidievaststellingen plaats door UWV. Deze leiden tot eindafrekeningen tussen werkgevers en UWV (nabetalingen en terugvoordelingen).

Ieder jaar vindt een afrekening per NOW-tranche plaats, waarbij het door SZW aan UWV beschikbaar gestelde bedrag voor de uitbetaling van NOW-subsidies wordt vergeleken met wat op dat moment de inschatting is van de totale NOW-uitgaven per tranche (dat wil zeggen nadat alle vaststellingen hebben plaatsgevonden). Deze afrekening is wat in de begroting van SZW landt als uitgave dan wel ontvangst.

In 2023 dienen veel werkgevers een definitieve vaststellingsaanvraag in te dienen. De huidige verwachting is dat SZW in 2023 € 193 miljoen terugontvangt van UWV met betrekking tot de afwikkeling van de NOW 1 tot en met 3.

Extracomptabele fiscale regelingen

Naast de in dit begrotingsartikel genoemde instrumenten, zijn er fiscale regelingen die betrekking hebben op dit beleidsterrein. De Minister van Financiën is hoofdverantwoordelijk voor de wetgeving en uitvoering van deze regelingen en voor de budgettaire middelen. In onderstaande tabel is ter informatie het budgettaire belang van deze regelingen vermeld. De cijfers zijn ontleend aan de corresponderende bijlage 'Fiscale regelingen' in de Miljoenennota. Naast de fiscale regelingen die in onderstaande tabel zijn opgenomen, heeft ook de Levensloopverlofkorting betrekking op dit beleidsartikel. Voor een beschrijving van de regelingen, de doelstelling, de ramingsgrond, een verwijzing naar de laatst uitgevoerde evaluatie en het beoogde jaar van afronding van de volgende evaluatie, wordt verwezen naar de bijlage bij de Miljoenennota 'Toelichting op de fiscale regelingen'.

Tabel 14 Fiscale regelingen 2021-2023, budgettair belang op transactiebasis in lopende prijzen (x € miljoen)

	2021	2022	2023
Arbeidskorting	24.743	26.007	31.760
Inkomensafhankelijke combinatiekorting	1.803	1.806	1.868
BTW Verlaagd tarief arbeidsintensieve diensten	894	932	971

Kerncijfers

Arbeidsmarkt

Na de coronacrisis en het aflopen van de steunpakketten heeft de economie weer bijna de normale dynamiek hervonden, wat zorgt voor meer mobiliteit op de arbeidsmarkt. De werkloosheid is historisch laag, het aantal werkenden hoog en er zijn meer vacatures dan werklozen. Dit biedt kansen voor mensen die nu aan de kant staan, waardoor de arbeidsparticipatie kan toenemen.

Het aantal werkenden is in 2021 toegenomen in vergelijking met 2020: zie de onderstaande tabel. Het aantal werklozen en inactieven (de niet-beroepsbevolking) is afgenomen. In totaal waren er 408.000 mensen werkloos en 3,5 miljoen mensen inactief. Het werkloosheidspercentage was in 2021 lager dan de jaren ervoor (4,2%) en is afgenomen voor elke leeftijdsgroep. Op regionaal niveau geeft het vernieuwde arbeidsmarktdashboard van UWV inzicht in verschillende arbeidsmarktindicatoren.

Tabel 15 Kerncijfers arbeidsmarkt¹

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Beroepsbevolking (x 1.000)	9.540	9.581	9.663
Niet-beroepsbevolking (x 1.000)	3.749	3.786	3.483
Werkzame beroepsbevolking (x 1.000)	9.117	9.116	9.255
Werkloze beroepsbevolking (x 1.000)	423	465	408
Werkloosheidspercentage	4,4	4,8	4,2
15 tot 25 jaar (jeugdwerkloosheid)	8,5	10,6	9,3
25 tot 45 jaar	3,5	3,9	3,3
45 tot 75 jaar	3,7	3,4	3,0

¹ Vanwege wijzigingen in het onderzoeksdesign en de vragenlijst van de Enquête Beroepsbevolking (EBB) is er een revisie van de cijfers doorgevoerd voor de verslagjaren 2003 tot en met 2021. Dat betekent dat de realisatiecijfers van voorgaande jaren in deze tabel afwijken van de realisatiecijfers opgenomen in eerdere begrotingen en jaarverslagen. Hierbij een link naar meer informatie over het herontwerp van de EBB: <https://www.cbs.nl/nl-nl/corporate/2021/48/nieuwe-meetmethode-van-invloed-op-beroepsbevolkingscijfers>.

Bron: CBS, Statline.

Het aantal flexibele contracten is na de afname in 2020 weer toegenomen in 2021. Verder steeg het aantal mensen met een vast contract en het aantal zelfstandigen verder. Het aandeel vaste contracten binnen de totale populatie is stabiel gebleven op 57%. Naarmate mensen een hoger opleidingsniveau hebben, hebben ze vaker een vast contract en minder vaak een flexibel contract.

Tabel 16 Kerncijfers werkzame beroepsbevolking: aandeel contractvorm¹

Aantal (x 1.000)		vaste	flexibele	zelfstandigen	totaal
		arbeidsrelatie	arbeidsrelatie		
	2019	4.996	2.765	1.356	9.117
	2020	5.158	2.545	1.413	9.116
	2021	5.230	2.580	1.445	9.255

1 Vanwege wijzigingen in het onderzoeksdesign en de vragenlijst van de Enquête Beroepsbevolking (EBB) is er een revisie van de cijfers doorgevoerd voor de verslagjaren 2013 tot en met 2021. Dat betekent dat de realisatiecijfers in deze tabel afwijken van de realisatiecijfers opgenomen in de begrotingen en jaarverslagen van voorgaande jaren. Hierbij een link naar meer informatie over het herontwerp van de EBB: <https://www.cbs.nl/nl-nl/corporate/2021/48/nieuwe-meetmethode-van-invloed-op-beroepsbevolkingscijfers>.

Bron: CBS, Arbeidsdeelname, kerncijfers.

Tabel 17 Kerncijfers werkzame beroepsbevolking, aandeel contractvorm naar opleidingsniveau¹

		vaste	flexibele	zelfstandigen	totaal
		arbeidsrelatie	arbeidsrelatie		
Laag (x 1.000)	2021	848	714	231	1.792
Midden (x 1.000)	2021	2.058	1.020	552	3.631
Hoog (x 1.000)	2021	2.296	831	653	3.779
Totaal (x 1.000) ²	2021	5.202	2.565	1.436	9.202

1 Vanwege wijzigingen in het onderzoeksdesign en de vragenlijst van de Enquête Beroepsbevolking (EBB) zijn cijfers van voorgaande jaren niet vergelijkbaar met de cijfers van 2021. Daarom zijn alleen de realisatiecijfers voor 2021 opgenomen in deze tabel. Hierbij een link naar meer informatie over het herontwerp van de EBB: <https://www.cbs.nl/nl-nl/corporate/2021/48/nieuwe-meetmethode-van-invloed-op-beroepsbevolkingscijfers>.

2 Deze totaalstelling is exclusief het aantal werknemers waarvan het opleidingsniveau onbekend is.

Bron: CBS, Statline.

Gezond en veilig werken

Het ziekteverzuim is licht gestegen (van 4,7% naar 4,9%). Het aandeel werknemers met een arbeidsongeval met ten minste één dag verzuim ligt sinds 2020 op een iets lager niveau ten opzichte van de jaren daarvoor. Het beeld voor 2021 is daarmee in lijn. Het aantal incidenten met gevaarlijke stoffen ligt de laatste jaren op 0 tot 3 incidenten op jaarbasis. In 2021 zijn 2 incidenten met gevaarlijke stoffen gemeld.

Tabel 18 Kerncijfers gezond en veilig werken

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Werknemers met een arbeidsongeval met ten minste een dag verzuim (%) ¹	1,5	1,2	1,3
Zelfstandigen met een arbeidsongeval met ten minste een dag verzuim (%) ²	–	1,1	–
Ziekteverzuim (%) ³	4,4	4,7	4,9
Aantal incidenten met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen ⁴	3	0	2
Werknemers met een volgens henzelf door een arts vastgestelde beroepsziekte (%) ⁵	–	3,2	–
Zelfstandigen met een volgens henzelf door een arts vastgestelde beroepsziekte (%) ²	–	1,8	–

1 Bron: CBS/TNO, Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden.

2 Bron: CBS/TNO, Zelfstandigen Enquête Arbeid. Deze enquête wordt tweejaarlijks uitgevoerd.

3 Bron: CBS, kwartaalenquête ziekteverzuim.

4 Bron: Nederlandse Arbeidsinspectie, administratie.

5 Bron: CBS/TNO, Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden. In deze enquête wordt tweejaarlijks gevraagd naar beroepsziekten.

Arbeidsverhoudingen en -voorwaarden

De ontwikkeling van het aantal werknemers dat onder een cao valt hangt samen met het aantal bij SZW aangemelde cao's in het betreffende onderzoeksjaar. Dit is afhankelijk van de looptijd van cao's en kan per jaar verschillen, evenals het aantal werknemers dat onder de aangemelde, lopende cao's valt.

Tussen 2020 en 2021 was er sprake van een toename van het aantal afgegeven tewerkstellingsvergunningen. Dit komt onder meer doordat er door het vervallen van de coronamaatregelen waaronder het opheffen van reisbeperkingen meer aanvragen zijn gedaan. De stijging wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een toename van het aantal verleende tewerkstellingsvergunningen ten behoeve van buitenlandse studenten die bijkomende werkzaamheden verrichten (van 4.215 in 2020 naar 6.115 in 2021). Daarnaast is de stijging veroorzaakt door 555 tewerkstellingsvergunningen dan wel gecombineerde vergunningen die voor het eerst in 2021 zijn verleend aan werkgevers voor Britten als gevolg van Brexit.

Tabel 19 Kerncijfers arbeidsverhoudingen en -voorwaarden

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Aantal werknemers onder cao (x 1.000, ultimo) ¹	5.654	5.764	5.679
bij direct aan bedrijfstak- en ondernemingscao's gebonden werkgevers	4.813	4.873	4.799
bij door algemeen verbindendverklaring gebonden werkgevers	841	891	880
Aantal verleende tewerkstellingsvergunningen (x 1.000, ultimo) ²	13,3	9,2	11,6

1 Bron: SZW, administratie. Realisatie 2021 betreft voorlopige cijfers.

2 Bron: UWV, jaarverslag. Het gaat hierbij om verleende tewerkstellingsvergunningen en positieve adviezen ten aanzien van een gecombineerde vergunning voor verblijf en arbeid.

Handhaving

De Nederlandse Arbeidsinspectie is toezichthouder en opsporingsinstantie van het Ministerie van SZW op de terreinen gezond, veilig en eerlijk werk en bestaanszekerheid voor iedereen. Ook voert de Arbeidsinspectie op het gebied van pgb- en declaratiefraude opsporingstaken uit voor het Ministerie van VWS. Net als de strafrechtelijke opsporing op het terrein van SZW vinden deze onderzoeken plaats onder gezag van het Openbaar Ministerie.

Het kabinet Rutte III heeft in 2018 structureel extra middelen vrijgemaakt voor de handhavingsketen van de Arbeidsinspectie (oplopend tot € 50 miljoen in 2022). Eind 2018 is dat bedrag aangevuld met een extra € 0,5 miljoen voor de aanpak van arbeids(markt)discriminatie bij werving en selectie (Kamerstukken II 2018/19, [29 544](#), nr. 846). In de SZW Begroting 2018 en 2019 en in diverse Kamerbrieven zijn de met deze extra middelen te behalen doelen verwoord (Kamerstukken II 2017/18, [34 775 XV](#), nr. 1, Kamerstukken II 2017/18, [34 775 XV](#), nr. 74, Kamerstukken II 2018/19, [35 000 XV](#), nr. 1, Kamerstukken II 2018/19, [29 544](#), nr. 846). Ook in 2023 stuurt de Arbeidsinspectie aan de hand van kerncijfers «Inspectie Control Framework (ICF)» op het behalen van deze doelen.

Het kabinet Rutte IV maakt met zijn coalitieakkoord structureel middelen vrij voor onder andere arbeidsmarkt, arbeidsmigratie, mensenhandel/arbeidsuitbuiting en discriminatie. Als gevolg van de daarbij aangekondigde maatregelen zal de toezichtstaak van de Arbeidsinspectie de komende jaren naar verwachting groter worden. Haar formatie wordt daartoe vanaf 2022 in drie jaar structureel uitgebreid.

De Arbeidsinspectie blijft investeren in de verdere ontwikkeling van haar werkwijze. Naast de door het kabinet Rutte III gewenste versterking van de inspectieketen betreft dit de verdere verankering binnen de organisatie van het programmatisch werken en de beweging van outputsturing naar sturing op maatschappelijk effect ('van streepjes naar effect'). Dat uit zich onder meer in de opname van hieraan gerelateerde kerncijfers in de SZW Begroting sinds 2018.

De Arbeidsinspectie heeft een nieuw Meerjarenplan 2023-2026. De hiertoe opnieuw uitgevoerde risico- en omgevingsanalyses laten zien dat de risico's die in de vorige meerjarenperiode prioritair van aard waren, dat in de komende periode in belangrijke mate blijven. De Arbeidsinspectie werkt in haar actieve programmering op basis van deze geprioriteerde risico's. Via de afhandeling van meldingen van burgers, organisaties en partners zal zij waar nodig ook op niet-geprioriteerde risico's acteren. Meldingen en de opvolging daarvan vormen ook de komende jaren een substantieel aandachtsgebied van de Arbeidsinspectie. Ruwweg de helft van al haar inspanningen richt zich op dit gebied.

De Arbeidsinspectie komt in de praktijk regelmatig onwenselijke of schadelijke situaties tegen waarbij zij niet bevoegd is om op te treden. De Arbeidsinspectie wil de komende jaren over dergelijke situaties een duidelijk signaal afgeven, zodat andere partijen daarop wel actie kunnen ondernemen. Hierin past ook dat zij vroegtijdig waarschuwt voor situaties of constructies die weliswaar legaal zijn, maar toch een schadelijke uitwerking hebben op gezond, veilig en eerlijk werk.

De Arbeidsinspectie werkt ook in de periode 2023-2026 programmatisch om complexe vraagstukken effectief aan te pakken en om zich snel aan te kunnen passen als zich veranderingen in de maatschappelijke omgeving voordoen. Dit actieve toezicht vindt in de komende meerjarenperiode plaats vanuit elf programma's gericht op herkenbare maatschappelijke risico's. Met deze programma's moeten de effecten van deze risico's verminderd worden en bouwt de Arbeidsinspectie in belangrijke mate voort op de programmering van de afgelopen jaren.

Hardnekkige maatschappelijke problemen op het inspectiedomein zijn vervlochten met andere beleidsterreinen en raken het werk op internationaal, nationaal, regionaal en gemeentelijk niveau. Voor een effectieve aanpak in het programmatisch georganiseerd toezicht wil de Arbeidsinspectie samenwerken met internationale, nationale en regionale toezichthouders.

De in tabel 20 getoonde kerncijfers geven op hoofdlijnen de ontwikkelingen weer in haar speerpunten en haar bijdrage aan de realisatie van maatschappelijk effect.

Kerncijfers

De Arbeidsinspectie houdt vast aan de doelen die naar aanleiding van de eerdergenoemde extra middelen uit het regeerakkoord Rutte III zijn geformuleerd. Dat zijn een herstel van de balans tussen reactieve inspecties en actieve op preventie gerichte inspecties op het terrein van Gezond en Veilig en een verhoging van het aandeel gezamenlijke inspecties bij Brzo-bedrijven (Besluit risico's zware ongevallen) naar tenminste 90%. Daarnaast wil de Arbeidsinspectie haar niveau van informatiegestuurd werken in 2023 verhogen. Bovendien streeft de Nederlandse Arbeidsinspectie naar een verdubbeling van haar interventiedekking eerlijk werk in 2023 naar 2%.

De kerncijfers «Capaciteitsinzet» geven weer hoe de beschikbare capaciteit is verdeeld over de diverse domeinen. Er is een wervingsmodel opgesteld waardoor de capaciteitsinzet de komende jaren groeit naar de gewenste inzet op de verschillende domeinen in 2023.

Handhavingspercentages geven een indicatie van de bijdrage van de Arbeidsinspectie aan het beoogde maatschappelijk effect. Het handhavingspercentage bij eerste inspectie biedt inzicht in de mate waarin zij erin slaagt om risicogericht te inspecteren, dus om werkgevers te bezoeken die de regels overtreden. Dit is voldoende het geval als daarvan bij meer dan de helft van de bezochte bedrijven sprake is. Het handhavingspercentage bij herinspectie zegt iets over de mate waarin de Arbeidsinspectie erin slaagt om een gedragsverandering te realiseren bij werkgevers die de regels niet naleefden. Als de Nederlandse Arbeidsinspectie daarin voldoende slaagt, ligt het handhavingspercentage bij herinspectie onder de 50%.

Tabel 20 Nederlandse Arbeidsinspectie: Inspectie Control Framework, capaciteitsinzet en effect

	Realisatie 2021	Raming 2022	Raming 2023
Inspectie Control Framework			
Verhouding actief/reactief in Gezond en Veilig (excl. Brzo; %) ¹	45:55	50:50	50:50
Deelname Nederlandse Arbeidsinspectie aan gezamenlijke Brzo-inspecties (%)	97	>90	>90
Niveau informatiegestuurd werken (schaal 0-5) ²	–	– ³	3
Interventiedekking Eerlijk werk (%) ⁴	–	– ³	2
Capaciteitsinzet (%)⁵			
Gezond en Veilig	37	– ³	34
Gevaarlijke Stoffen ⁶	13	– ³	13
Arbeidsdiscriminatie	3	– ³	2
Eerlijk	46	– ³	50
Werk en Inkomen	1	– ³	1
Effect			
Handhavingspercentage eerste inspectie Gezond en Veilig (excl. Brzo)	37	>50	>50
Handhavingspercentage herinspectie Gezond en Veilig (excl. Brzo)	23	<50	<50
Handhavingspercentage Brzo ⁷	44	40	<40
Handhavingspercentage eerste inspectie Eerlijk	47	>50	>50
Handhavingspercentage herinspectie Eerlijk	29	<50	<50

1 In 2021 is dit realisatiecijfer eind 2021. Hierin zijn coronameldingen als «actief» meegenomen.

2 Definitie niveau 2: «Interne informatie wordt gestructureerd verzameld in de eigen organisatie en informatie geeft antwoord op wat het probleem is». Definitie niveau 3: «Interne en externe informatie wordt gestructureerd verzameld en geanalyseerd. Informatie heeft een sturende rol».

3 De Nederlandse Arbeidsinspectie heeft voor de tussenliggende jaren geen doelen geformuleerd. De uitbreiding richt zich op doelen in 2020 of 2023. Voor de tussenliggende jaren zijn geen betekenisvolle doelen mogelijk.

4 Dit betreft het aandeel van alle bedrijven waar oneerlijk werk een potentieel risico is en waar de Nederlandse Arbeidsinspectie toezicht heeft gehouden. Doel is verdubbeling van 1% in 2017 tot 2% eind 2023. Voorheen werd deze indicator inspectiedekking genoemd. Aangezien naast inspecties ook het bereik van andere interventies wordt meegenomen, dekt de term interventiedekking de lading beter.

5 Betreft alleen de capaciteitsinzet in de programma's.

6 Dit realisatiecijfer betreft zowel de inzet op Brzo-bedrijven als de inzet op gevaarlijke stoffen. Beide onderwerpen worden opgepakt in het programma Bedrijven met Gevaarlijke Stoffen (BmGS).

7 Bij het inspecteren van bedrijven op grond van het Brzo wordt geen onderscheid gemaakt tussen eerste inspecties en herinspecties. De Nederlandse Arbeidsinspectie blijft inspecteren totdat een onvolkomenheid of overtreding is opgeheven.

3.2 Artikel 2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet

A. Algemene doelstelling

De overheid ondersteunt bij het vinden van werk en biedt inkomensondersteuning en aangepaste arbeid aan hen die dat nodig hebben.

Wie kan werken, moet dat ook doen. Dit is in de eerste plaats in het belang van de betrokkene zelf: werk zorgt voor economische en financiële zelfstandigheid, draagt bij aan het gevoel van eigenwaarde en biedt kansen om volop mee te doen in de samenleving. De overheid streeft naar een transparant en activerend sociaal zekerheidsstelsel dat mensen enerzijds ondersteunt en prikkelt om (weer) aan het werk te gaan als dat kan en dat hen anderzijds de zekerheid biedt van een adequaat vangnet als dat echt nodig is.

Mensen hebben de verantwoordelijkheid om in het eigen inkomen te voorzien en nemen daartoe zelf het initiatief. Alleen als het vinden van werk op eigen kracht niet lukt, helpt de overheid hierbij door ondersteuning bij re-integratie of beschut werk aan te bieden. Aan mensen die (tijdelijk) niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien biedt de overheid een sociaal vangnet in de vorm van bijstand. Daarbij streeft de overheid ernaar om het aantal loketten waar uitkeringsgerechtigden mee te maken hebben te beperken.

De overheid biedt inwoners van Caribisch Nederland waar nodig re-integratieondersteuning en inkomensondersteuning op grond van de Onderstandsregeling.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister heeft een systeemverantwoordelijkheid. In dit kader **stimuleert** de Minister het vinden van werk door middelen beschikbaar te stellen aan gemeenten ten behoeve van re-integratie-inspanningen, sociale werkvoorziening en loonkostensubsidies, en **financiert** zij de inkomensondersteuning en de loonkostensubsidies.

De Minister is verantwoordelijk voor:

- de vormgeving, het onderhoud en de werking van het stelsel van wet- en regelgeving;
- de vaststelling van de hoogte van de algemene bijstandsniveaus;
- het ter beschikking stellen aan en verdelen van middelen onder gemeenten voor de inkomensvoorziening en de loonkostensubsidies vanuit de Participatiewet, waarin begrepen zijn de IOAW, IOAZ en algemene bijstand voor zelfstandigen;
- het ter beschikking stellen aan en verdelen van middelen onder gemeenten voor de uitvoering van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004;
- het houden van systeemtoezicht; het toepassen van interbestuurlijke toezichtinstrumenten indien de medeoverheden op ernstige wijze onrechtmatig handelen of nalaten rechtmatig te handelen. Het verzamelen van informatie om op landelijk geaggregeerd niveau te kunnen beoordelen of het systeem werkt, en zo niet, wanneer en in welke vorm aanpassingen van dat systeem wenselijk zijn;

- de budgetmutaties en de extrapolatie van de meerjarenraming van het in de integratie-uitkering sociaal domein opgenomen SZW-aandeel en de verdeling daarvan die aansluit bij de gedecentraliseerde taak;
- de sturing van en het toezicht op de rechtmatige, doeltreffende en doelmatige uitvoering door de SVB (AIO, bijstand buitenland) en UWV (TW);
- de organisatie van de eigen uitvoering binnen het verband van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN).

Het Rijk verschaft gemeenten middelen voor de uitvoering en geeft de wet- en regelgeving vorm waarbinnen deze uitvoering plaatsvindt. Binnen deze wettelijke kaders hebben gemeenten beleidsvrijheid om maatwerk te bieden waarmee participatie zo optimaal mogelijk wordt ondersteund. Het Rijk stelt een toereikend macrobudget aan de gemeenten beschikbaar om loonkostensubsidies en bijstandsuitkeringen te betalen. Het macrobudget wordt zoveel mogelijk op basis van objectieve factoren onder de gemeenten verdeeld, vanaf 2022 wordt het deelbudget voor loonkostensubsidies op basis van historische uitgaven over gemeenten verdeeld. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de rechtmatige en doeltreffende uitvoering van de Participatiewet en aan genoemde wet verwante wetten en voorzieningen. Gemeenten zijn hiermee onder meer verantwoordelijk voor de handhaving van de naleving van verplichtingen door personen die een beroep doen op deze wetten. Bij ernstig onrechtmatig handelen of nalaten rechtmatig te handelen in de gemeentelijke uitvoering van de Participatiewet kan de Minister een aanwijzing geven aan een college, overgaan tot het optreden namens een nalatige gemeente dan wel een besluit tot vernietiging door de Kroon voordragen. De interbestuurlijke interventie heeft geen betrekking op de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de uitvoering, welke een louter gemeentelijke aangelegenheid zijn.

C. Beleidswijzigingen

Participatiewet in balans

In de uitvoering van de Participatiewet worden door burgers en professionals hardheden ervaren. Strikte eisen en verantwoordelijkheden leiden soms tot onbedoelde en ongewenste effecten, waarbij men in de uitvoering weinig tot geen ruimte voelt om in specifieke situaties het benodigde maatwerk te bieden.

In 2021 is een traject gestart om de Participatiewet te verbeteren. Als onderdeel van dit traject is de Participatiewet in lijn met het coalitieakkoord gewogen op eenvoud, menselijke maat en uitvoering. Het traject is opgepakt als een brede maatschappelijke opgave. Samen met bijstandsge-rechtigden, gemeenten, de SVB en andere partijen zijn ervaren hardheden en knelpunten geïnventariseerd, achterliggende oorzaken geanalyseerd en oplossingsrichtingen geformuleerd.

Verschillende verbeteringen aan de Participatiewet zijn in voorbereiding (Kamerstukken II 2021/22, [34 352, nr. 253](#)). Het wetstraject om de kostende-lersnorm te wijzigen in de Participatiewet is inmiddels in gang gezet, dit loopt mee in het wetsvoorstel Breed Offensief. Op 5 juli 2022 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het wetsvoorstel Breed Offensief. Inwerking-treding van dit wetsvoorstel is, na behandeling en goedkeuring door de Eerste Kamer, per 1 januari 2023 voorzien.

De overige verbeteringen worden de komende periode nader uitgewerkt in twee sporen. Doel van het eerste spoor is om ruimte te genereren om in de uitvoering de ondersteuning vanuit de wet meer toe te kunnen spitsen op de situatie van de bijstandsgerechtigde. Waar nodig zal hiervoor wetgeving worden aangepast, maar gelijktijdig zullen verbeteringen in de praktijk en uitvoering aangebracht worden. In het tweede spoor, dat gelijktijdig wordt opgepakt met andere departementen, gemeenten, de SVB, de sociaal ontwikkelbedrijven en andere betrokkenen, ligt de focus op versterken van bestaanszekerheid in brede zin, perspectief/integraliteit met aanpalende wetgeving in het sociaal domein, en handhaving.

Het jaar 2023 zal het zwaartepunt zijn van het voorbereiden en doorvoeren van de verbeteringen. Streven is om deze verbeteringen waar wetgeving voor nodig is per 1 januari 2024 in te voeren.

Aanpak geldzorgen, armoede en schulden

Met de 'Aanpak geldzorgen, armoede en schulden' gaat het kabinet aan de slag met een meerjarige aanpak met als doel een halvering van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede in 2025 (ten opzichte van 2015), en een halvering van armoede en problematische schulden in het algemeen in 2030 (ten opzichte van 2015). Het kabinet start een interdepartementaal en interbestuurlijk programma, waarbij de behoeften van mensen centraal worden gesteld. De aanpak bestaat uit een groot aantal acties, initiatieven en maatregelen op diverse terreinen. Hierbij wordt ook aangesloten bij andere kabinetsprogramma's, zoals het Nationaal programma Leefbaarheid en Veiligheid en de Gelijke Kansen Alliantie. Het programma zorgt voor een samenhangend pakket maatregelen van de rijksoverheid, gemeenten, uitvoeringsorganisaties en maatschappelijke partijen. Voor het behalen van de geformuleerde doelstellingen wil het kabinet:

1. Een **betere borging van bestaans- en inkomenszekerheid**: een voldoende en stabiel inkomen is de basis;
2. **Preventie van geldzorgen**: goede voorlichting van jongs af aan, in alle levensfasen en dichtbij om de juiste financiële keuzes te kunnen maken;
3. Een **overheid die werkt voor mensen** en voorziet in laagdrempelige, eenvoudige, mensgerichte financiële hulp en sociale incasso;
4. Maatregelen nemen om (generatie)armoede te doorbreken zodat **iedereen meedoet en vooruitkomt**;
5. Realiseren dat meer mensen eerder en betere schuldhelpverlening ontvangen en **sneller perspectief hebben op een financieel zorgeloze toekomst**.

Voor de aanpak stelt het kabinet in 2023 € 118 miljoen, in 2024 € 102 miljoen, in 2025 € 95 miljoen en vanaf 2026 structureel € 73 miljoen beschikbaar. Daarnaast is het kabinet voornemens om daar bovenop vanaf 2026 structureel € 27 miljoen uit de enveloppe arbeidsmarkt, armoede en schulden in te zetten voor dit doel. Deze toevoeging is afhankelijk van de uitkomsten van monitoring en evaluatie. Daarmee zou het totale structurele budget voor de aanpak op € 100 miljoen komen.

De uitzonderlijk hoge inflatie vraagt daarnaast om aanvullende, incidentele inzet. Om stapeling van sociale en maatschappelijke problemen te voorkomen wordt daarom door het kabinet incidenteel € 200 miljoen extra beschikbaar gesteld. De middelen zijn bestemd voor enerzijds gerichte tegemoetkomingen (zoals bijzondere bijstand, voedselbanken, initiatieven die deelname van kinderen aan school en samenleving financieel borgen) en anderzijds voor extra capaciteit, snelheid en effectiviteit in de schuldhelpverlening. De precieze inzet van de middelen wordt nader uitgewerkt.

Ook in 2023 stelt het Rijk € 1,4 miljard beschikbaar zodat gemeenten huishoudens tot 120 procent van het sociaal minimum een energietoeslag van 1300 euro uit kunnen keren. Hiermee worden deze huishoudens ondersteund bij het opvangen van de hogere energieprijzen. De energietoeslag is onderdeel van het grotere pakket om de koopkracht van lagere inkomens te ondersteunen.

Preventie van geldzorgen

Het kabinet wil geldzorgen vóór zijn. We willen voorkomen dat geldzorgen ontstaan, willen geldzorgen snel in beeld krijgen en willen voorkomen dat beginnende problemen verergeren. Naast het versterken van financiële educatie en het beperken van financiële risico's (van bijvoorbeeld achteraf betalen) investeert het kabinet in het in kaart brengen en opschalen van effectieve aanpakken gericht op de preventie van geldzorgen. Het kabinet zet in op het faciliteren van lokale coalities van partijen dicht om mensen heen, die dreigende of beginnende geldzorgen kunnen signaleren, het gesprek hierover aangaan en ondersteuning bieden of doorverwijzen naar de juiste hulp.

Laaggeletterdheid is een van de oorzaken voor geldzorgen. Er zijn in Nederland 2,5 miljoen laaggeletterden, dit zijn mensen met weinig basisvaardigheden. Zij hebben vaak moeite met het regelen van geldzaken. Naar schatting heeft ongeveer de helft van de mensen met betalingsachterstanden moeite met lezen en schrijven. Met het interdepartementale programma *Tel mee met Taal*, via de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB) gelden, wordt met extra middelen geïnvesteerd in het versterken van basisvaardigheden van jong en oud. Deze inzet draagt eraan bij dat de stap van werk(loosheid) naar werk kleiner wordt en dat mensen meer grip op hun geldzaken kunnen krijgen. De uitbreiding van de WEB-gelden vraagt vanuit de envelop arbeidsmarkt, re-integratie, armoede en schulden (SZW) een bedrag van structureel € 5 miljoen per jaar vanaf 2023 en wordt uitgekeerd via de begroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Armoede

Het kabinet zet erop in om de bestaanszekerheid te versterken door het voorkomen en aanpakken van armoede- en schuldenproblematiek. Het kabinet is gestart met een ambitieus interdepartementaal en interbestuurlijk programma *aanpak preventie van geldzorgen, armoede en schulden*. In 2022 zal het kabinet stappen zetten in de uitvoering van dit programma en daarbij de behoeften van mensen centraal zetten. Bij de aanpak van armoede zal bijzondere aandacht zijn voor de aanpak van kinderarmoede. Een kind dat opgroeit in een gezin met armoede krijgt niet alleen te maken met financiële tekorten, maar staat ook op achterstand op andere punten in het leven. Wij zetten ons in om deze kansenongelijkheid aan te pakken. De ambitie is daarom om het aantal kinderen dat opgroeit in armoede in vier jaar tijd te halveren. Ook zal er aandacht zijn voor de sociale componenten van armoede (zoals het risico van sociale uitsluiting) en de verbinding met werk worden gelegd: werken of meer uren werk is een belangrijke weg om uit armoede te komen. Verder neemt het kabinet maatregelen om bestaanszekerheid beter te borgen: zo gaat het wettelijk minimumloon omhoog en daarmee ook het sociaal minimum.

Om de bestaanszekerheid te versterken, wil het kabinet het sociaal minimum elke vier jaar herijken om vast te stellen of dit toereikend is om van te leven en mee te doen in de samenleving. De eerste stap is dat, naar aanleiding van de motie Omtzigt, een onafhankelijke commissie sociaal minimum aan de slag is. Deze commissie gaat, in lijn met de motie Omtzigt,

onderzoek doen naar het sociaal minimum voor verschillende huishoudtypen; de systematiek van het sociaal minimum en scenario's hoe de systematiek beter kan aansluiten op de normen voor het bestaansminimum. De taakopdracht is op 8 juli 2022 aan de Tweede Kamer verstuurd. De commissie presenteert binnen een jaar haar eindrapport.

Schulden

De afgelopen jaren zijn goede resultaten bereikt met de brede schuldenaanpak. Het kabinet bouwt hierop met deze aanpak voort met als doel om een nog grotere beweging in gang te zetten. Het kabinet kijkt daarbij ook nadrukkelijk naar het inzetten op bewezen effectieve interventies en bestedingen van wat er al is en werkt. Het kabinet geeft hierbij prioriteit aan: 1) preventie en vroegsignalering, 2) versnelling van schuldhulpverlening en betere toegang tot de wettelijke schuldsanering (Wsnp) en 3) verdere verbetering van de (rijks)incasso met oog voor de menselijke maat. Uitgangspunt is een sneller perspectief op een financieel zorgeloze toekomst: het kabinet schaaft effectieve hulpverleningspakketten op en borgt de kwaliteit van de schuldhulpverlening en bewindvoering. Het kabinet zet in op het verbeteren van de samenwerking tussen schuldbewind, schuldhulpverlening en wettelijke schuldsanering vanuit burgerperspectief.

Ondersteuning van kwetsbare jongeren naar werk

Gemeenten krijgen € 8 miljoen in 2023 voor het ondersteunen naar werk van schoolverlaters met een structurele achterstand op de arbeidsmarkt. Het gaat om jongeren zonder startkwalificatie uit het praktijkonderwijs of voortgezet speciaal onderwijs of door voortijdige schooluitval en jongeren uit het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) met nadruk op niveau 1/entree en 2 in de beroepsopleidende leerweg. Doel is in onderlinge samenwerking met de school en de regionale meld- en coördinatiefunctie te zorgen voor een sluitende, integrale aanpak van school naar vervolgonderwijs of werk en bij uitval weer terug naar school of werk. Bij transities is immers het risico groter dat kwetsbare jongeren tussen wal en schip belanden, niet participeren en buiten beeld raken met alle problemen van dien.

Breed Offensief

Om de arbeidskansen van mensen met een beperking te vergroten heeft het kabinet een breed offensief gelanceerd (Kamerstukken II 2018/19, [34 352, nr. 115, nr. 138, nr. 163](#)). Het Breed Offensief bevat verschillende maatregelen die ervoor moeten zorgen dat meer mensen met een beperking aan het werk komen en blijven. Diverse maatregelen zijn reeds in uitvoering en bij lagere regelgeving doorgevoerd. Zo is een gestroomlijnd werkproces loonkostensubsidie (LKS) ontworpen, is een uniforme loonwaardemethode Participatiewet per 1 juli 2021 in werking getreden (Stb. [2021, 113](#)) en wordt het budget voor LKS met ingang van 2022 op basis van realisatie over gemeenten verdeeld (Stb. [2021, 442](#)). Dit stimuleert gemeenten om LKS in te zetten en daarmee de arbeidskansen te vergroten van mensen die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen.

Voor een aantal van de voorstellen is wetswijziging noodzakelijk. Belangrijke onderdelen uit het wetsvoorstel zijn het vereenvoudigen van de inzet van het instrument loonkostensubsidie (LKS), het bevorderen van ondersteuning op maat, het werken lonender maken voor mensen met een beperking en het maken van een uitzondering op de vierwekenzoektermijn voor mensen met een evidente beperking. Bovendien is de wijziging van de kostendelersnorm uit het coalitieakkoord aan het wetsvoorstel toegevoegd. De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel op 5 juli 2022

aanvaard. Het streven is dat het wetsvoorstel, onder het voorbehoud van behandeling door de Eerste Kamer, op 1 januari 2023 wordt ingevoerd. Twee wijzigingen (wijziging van de no-riskpolis en herziening van de studie-toeslag) uit het wetsvoorstel Breed Offensief zijn via de Verzamelwet 2022 al in werking getreden.

Het macrobudget voor participatiewetuitkeringen is structureel met € 40 miljoen verhoogd zodat mensen die in deeltijd met loonkostensubsidie werken een groter gedeelte van hun inkomen kunnen behouden. Voor de overige voorstellen uit het Breed Offensief is incidenteel € 53 miljoen beschikbaar gesteld. Hiervan is na overleg met gemeenten reeds € 42 miljoen ingezet. Over de resterende middelen vindt nog overleg plaats met gemeenten om tot een doelmatige besteding te komen.

Wet banenafspraken en quotum arbeidsbeperkten

De banenafspraken uit het Sociaal Akkoord van 2013 heeft tot doel om meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen bij reguliere werkgevers. Met de sociale partners is afgesproken 125.000 banen voor deze doelgroep te creëren. De opgave voor markt en overheid tot en met 2021 was om 80.000 extra banen te realiseren ten opzichte van de nulmeting. In 2021 is de landelijke doelstelling van 80.000 extra banen (sector en markt samen) met 72.809 banen niet gehaald. De coronacrisis zal hieraan hebben bijgedragen, hoewel de mate van invloed hiervan op het realiseren van banen voor de doelgroep niet duidelijk is.

Met 60.966 extra banen heeft de sector markt de doelstelling van 60.000 banen weer gehaald. De overheidswerkgevers hebben de doelstelling ook in 2021 niet gehaald. Ten opzichte van de nulmeting heeft de sector overheid 11.842 extra van de afgesproken 20.000 extra banen gerealiseerd. Het resultaat van de sector overheid over 2021 geeft dus geen aanleiding om de quotumregeling te deactiveren.

De minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen heeft de Tweede Kamer op 7 juli 2022 (Kamerstukken II 2021/22, [34 352](#), nr. 255) geïnformeerd over de resultaten banenafspraken 2021 en de gesprekken over de toekomst van de banenafspraken. Daarin zijn enkele vervolgstappen aangekondigd om de banenafspraken te verbeteren en de inzet van overheidswerkgevers te verstevigen. Het wetsvoorstel vereenvoudigde banenafspraken gaat naar UWV en Belastingdienst voor het actualiseren van de uitvoeringstoetsen. Op basis van onder andere de uitvoeringstoetsen zal de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen een definitief besluit nemen over het al dan niet indienen van het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer.

Tabel 21 Indicatoren banenafspraken

	Realisatie 2021 ¹	Streefwaarde 2021 ²	Streefwaarde 2022 ²	Streefwaarde 2023 ²
Cumulatief aantal extra banen arbeidsbeperkten marktsector t.o.v. nulmeting op 1-1-2013	60.966	60.000	70.000	80.000
Cumulatief aantal extra banen arbeidsbeperkten overheidssector t.o.v. nulmeting op 1-1-2013	11.842	20.000	22.500	25.000

¹ Berekening SZW op basis van metingen UWV.

² Streefwaarden afkomstig uit memorie van toelichting bij de Wet banenafspraken en quotum arbeidsbeperkten. Kamerstukken II 2013/14, [33 981](#), nr. 3, blz. 6, tabel «Aantal te realiseren banen voor beoordeling activering quotumheffing».

Verhoging Onderstand Caribisch Nederland

Om toe te werken naar het ijkpunt sociaal minimum op Caribisch Nederland moeten de inkomens worden verhoogd en de kosten van levensonderhoud worden verlaagd. Het kabinet zet in 2023 een volgende stap door onder andere de Onderstand Caribisch Nederland te verhogen. De exacte verhoging is mede afhankelijk van de beleidsmatige stijging van het minimumloon. Dit is nog onderwerp van gesprek met de openbare lichamen en de sociale partners op de eilanden.

Energietoeslag Caribisch Nederland

Vanwege de gestegen prijzen voor energie zal, in navolging van 2022, ook in 2023 een energietoeslag van € 1.300 worden uitgekeerd op Caribisch Nederland.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 22 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 2 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	8.469.221	7.222.075	6.850.529	7.113.836	7.266.418	7.434.795	7.626.728
Uitgaven	8.458.560	7.229.314	6.855.655	7.114.522	7.266.482	7.433.756	7.630.851
Inkomstenoverdrachten							
Macrobudget participatiewetuitkering en intertemporele tegemoetkoming	6.436.262	6.021.599	6.014.903	6.250.628	6.382.611	6.536.527	6.694.285
Tozo en Bijstand zelfstandigen bedrijfskrediet (Bbz 2004)	1.136.165	306.180	8.292	7.588	7.588	7.588	7.588
AIO	352.009	365.933	384.231	399.611	422.763	449.378	480.832
TW	461.000	433.129	327.760	351.300	355.212	355.825	357.194
Bijstand overig	900	780	750	710	670	630	600
Onderstand (Caribisch Nederland)	4.347	12.536	14.532	8.507	9.153	9.254	9.298
Subsidies (regelingen)							
Europees fonds meestbehoefigen	98	63	0	0	0	0	0
SBCM	2.800	2.800	2.800	2.800	2.800	2.800	2.800
NIBUD	275	385	320	379	314	314	314
Overige subsidies algemeen	22.622	30.693	12.315	6.764	4.808	1.856	1.856
Armoede en schulden	1.044	618	0	0	0	0	0
Alle kinderen doen mee	9.694	12.725	12.070	10.000	10.000	10.000	10.000
Regionale kansen kinderen	83	36	0	0	0	0	0
Waarborgfonds sanering	6.000	0	0	0	0	0	0
Opdrachten							
Opdrachten algemeen	12.827	28.900	64.045	62.598	56.420	45.441	51.941
Bekostiging							
ZonMw	1.155	1.297	1.297	1.297	1.297	1.297	1.297
Bijdrage aan ZBO's/RWT's							
ZonMw	172	182	182	182	182	182	182
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Financien	0	1.100	1.800	1.800	2.200	2.200	2.200
Bijdrage aan sociale fondsen							
Pensioenfonds Wsw	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Bijdrage aan agentschappen							
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	0	349	349	349	455	455	455
Bijdrage aan medeoverheden							
SPUK preventie ondermijning	1.100	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties							
Contributie CASS	7	9	9	9	9	9	9
Ontvangsten	958.115	263.611	18.232	40.416	63.215	62.148	61.807
Ontvangsten							
Algemeen	28.422	46.856	18.232	16.466	15.465	14.348	14.007
Tozo retour kapitaal verstrekkingen	929.693	216.755	0	23.950	47.750	47.800	47.800

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 23 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 2 (%)

	2023
juridisch verplicht	98,9
bestuurlijk gebonden	0,2
beleidsmatig gereserveerd	1,0
nog niet ingevuld / vrij te besteden	-

De uitgaven op artikel 2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet zijn voor 98,9% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Per financieel instrument wordt dit onderstaand toegelicht.

Inkomensoverdrachten

De inkomensoverdrachten zijn voor 100% juridisch verplicht. In algemene zin geldt dat inkomensoverdrachten die gebaseerd zijn op wet- en regelgeving voor 100% juridisch verplicht zijn. De inkomensoverdrachten worden gefinancierd door rijksbijdragen aan uitvoerende instellingen, zoals gemeenten (Macrobudget participatiewetuitkeringen, dat vóór oktober 2022 wordt toegekend/verplicht en betrekking heeft op 2023), UWV (Toeslagenwet € 0,4 miljard) en de SVB (AIO € 0,4 miljard).

Subsidies

De subsidies zijn voor 49% juridisch verplicht. De circa 51% (€ 13,5 miljoen) kasmiddelen waarvoor nog ruimte is om verplichtingen aan te gaan, hebben betrekking op geplande subsidies voor armoede onder kinderen (€ 10 miljoen) en bestaan uit overige (incidentele) algemene subsidies (€ 4 miljoen).

Opdrachten

De opdrachten zijn voor 1,6% juridisch verplicht. Het gaat om circa € 1,0 miljoen. Verder zijn er veel projecten waarbij al bestuurlijk is toegezegd dat deze in volgende jaren kunnen doorlopen, deze zijn als bestuurlijk gebonden aangemerkt. Ook zijn er nieuwe reserveringen voor volgende jaren die als beleidsmatig gereserveerd zijn aangemerkt.

Bekostiging

Met de goedkeuring in 2015 van het meerjarige kennisprogramma, zoals dat door ZonMw wordt uitgevoerd, is het budget 100% juridisch verplicht.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Net zoals het instrument bekostiging is de bijdrage voor de uitvoeringskosten van ZonMw ook voor 100% verplicht.

Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken

De bijdrage aan Financiën is 100% juridisch verplicht en vormt een compensatie voor de auditwerkzaamheden in het kader van de uitvoering van het Europees Sociaal Fonds (ESF).

Bijdrage aan sociale fondsen

De bijdrage aan sociale fondsen is 100% juridisch verplicht en vormt compensatie van gestegen werkgeverslasten, onder de voorwaarde dat de werkgevers (de gemeenten) en werknemers die verantwoordelijk zijn voor de pensioenen van de Wsw een akkoord bereiken over een structurele oplossing voor het pensioenfonds PWRI. De financiële compensatie wordt jaarlijks gegeven tot uiterlijk 2057.

Bijdrage aan agentschappen

Net zoals het instrument *bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken* is ook de bijdrage aan de Rijksdienst Voor Ondernemen Nederland (RVO) 100% juridisch verplicht. Dit vormt een compensatie voor de auditwerkzaamheden in het kader van de uitvoering van het Europees Sociaal Fonds (ESF).

Bijdrage aan (inter)nationale organisaties

De bijdrage aan het Administratief Centrum voor de sociale zekerheid van Rijnvarenden (CASS) is 100% verplicht.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Inkomensoverdrachten

Macrobudget participatiewetuitkeringen

Het Macrobudget participatiewetuitkeringen voorziet in de middelen voor bijstandsuitkeringen, loonkostensubsidies, IOAW, IOAZ en bijstand voor levensonderhoud van ondernemers. Voor alle gemeenten tezamen wordt het macrobudget voor 2023 geraamd op € 6,0 miljard. In 2023 wordt hiervan een bedrag van € 1,2 miljoen gereserveerd voor de vangnetregeling 2021. Bij de verdeling van het voorlopig macrobudget wordt hiermee rekening gehouden. De vangnetuitkering is bedoeld voor gemeenten waarvan het tekort op het budget op grond van artikel 69 Participatiewet de geldende eigenrisicodrempel overstijgt. Alle gemeenten met een tekort, dat over 2021 meer bedraagt dan 7,5% en over 2019, 2020 en 2021 samen ook meer bedraagt dan 7,5% van het budget 2021, kunnen een beroep doen op de vangnetregeling 2021, gefinancierd uit het macrobudget 2023. In tabel 24 wordt de opbouw van het budget gespecificeerd.

Tabel 24 Extracomptabel overzicht Macrobudget participatiewetuitkeringen (bedragen x € 1.000)							
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Macrobudget participatiewetuitkeringen en intertemporele tegemoetkoming	6.436.262	6.021.599	6.014.903	6.250.628	6.382.611	6.536.527	6.694.285
Macrobudget participatiewetuitkeringen							
Algemene bijstand en loonkostensubsidies	5.930.527	5.348.765	5.320.707	5.489.951	5.587.595	5.721.052	5.855.357
Loonkostensubsidie		319.391	377.191	457.345	518.116	550.880	583.552
IOAW	295.515	261.529	241.276	226.370	199.377	187.072	177.853
IOAZ	29.148	27.798	29.585	30.826	31.387	31.387	31.387
BBZ	130.157	64.116	46.136	46.136	46.136	46.136	46.136
Correctie verdeelmodel	50.915						

Algemene bijstand

De algemene bijstand op grond van de Participatiewet voorziet in een sociaal vangnet voor personen die niet zelfstandig in hun bestaan kunnen voorzien.

Wie komt er voor in aanmerking?

Iedereen die rechtmatig in Nederland verblijft en woont en die hier te lande in zodanige omstandigheden verkeert of dreigt te geraken dat hij niet over de middelen beschikt om in de noodzakelijke kosten van bestaan te voorzien, kan in aanmerking komen voor bijstand. Dat houdt in dat iedereen met een inkomen onder het sociaal minimum en onvoldoende eigen vermogen recht heeft op bijstand.

Hoe hoog is de bijstand?

De hoogte van de bijstandsuitkering is afhankelijk van leeftijd en levensituatie. In tabel 25 zijn de bijstandsnormen opgenomen voor gehuwden/samenwonenden en alleenstaanden/alleenstaande ouders van 21 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd die niet samenwonen met meerderjarige medebewoners. Voor gehuwden en alleenstaanden van 21 jaar of ouder die samenwonen met één of meer meerderjarige personen waarmee kosten kunnen worden gedeeld, geldt op grond van de kostendelersnorm een lager bedrag. Bijstandsgerechtigden van 18 tot 21 jaar ontvangen een lagere uitkering.

Tabel 25 Netto bijstandsnormen van 21 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd, inclusief vakantietoeslag (in €)

	1 juli 2022
Gehuwd / samenwonend	€ 1.574,03 ¹
Alleenstaande (ouder)	€ 1.101,82 ¹

1 Normenbrief 1 juli 2022 - informatie voor gemeenten | Publicatie | Rijksoverheid.nl

Budgettaire ontwikkelingen

Op basis van de CPB-raming van de werkloosheid wordt vanaf 2023 een oplopend bijstandsbestand verwacht. De invoering van een aantal wetswijzigingen leidt ook tot een oploep in de raming van de bijstandsuitgaven. Door een inperking van andere regelingen doen komende jaren naar verwachting meer personen een beroep op de bijstand. Dit zijn onder andere de invoering van de Participatiewet (per 2015) en de invoering van het onderdeel WW-duurverkortings in de Wet werk en zekerheid, die inmiddels is vervangen door de Wet arbeidsmarkt in balans. Ook zorgt de aanpassing van de kostendelersnorm voor hogere bijstandsuitgaven vanaf 2023 (Kamerstukken II 2021/22, 35 394, nr. 22).

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 26 toont de gerealiseerde en geraamde omvang van het aantal bijstandsuitkeringen. De [Factsheet Participatiewet](#) bevat meer informatie over de ontwikkeling en samenstelling van het bijstandsvolume.

Tabel 26 Kerncijfers volume Participatiewet

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume Participatiewetuitkering (x 1.000 huishoudens, jaargemiddelde)	359	343	338

1 Bron: CBS, Bijstandsuitkeringenstatistiek.

Tabel 27 Kerncijfers re-integratie door gemeenten

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Aantal voorzieningen Participatiewet (x 1.000, ultimo) ¹	231	223	225
Aantal personen met een voorziening Participatiewet (x 1.000, ultimo) ¹	175	171	173
Aantal gestarte banen na re-integratievoorziening door gemeenten (x 1.000, ultimo) ²	49	32	41
Werkenden met een voorziening Participatiewet (x 1.000, ultimo) ¹	49	48	55
waarvan personen met een loonkostensubsidie Participatiewet	18	21	25
Werknemersbestand Wsw (x 1.000, ultimo) ³	78	72	68
Aantal detacheringen als percentage van het totaal aantal arbeidsplaatsen ³	37	37	36
Aantal gerealiseerde plaatsen in begeleid werken als percentage van het totaal aantal arbeidsplaatsen ³	6,7	6,8	6,9

1 Bron: CBS, Statistiek re-integratie gemeenten.

2 Bron: CBS, Uitstroom na re-integratie.

3 Bron: Panteia, WSW-rapportage.

Tabel 28 Kerncijfers werk voor mensen met een arbeidsbeperking

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Totaal werkend met een arbeidsbeperking (x 1.000, ultimo)	167	165	173
waarvan werkend binnen de Banenafpraak (x 1.000, ultimo) ¹	120	119	128
waarvan werkend op een interne plaatsing Wsw (x 1.000, ultimo) ²	43	41	38
waarvan werkend met positief advies beschut werk (x 1.000, ultimo) ³	4,0	5,2	6,8

1 Bron: UWV, Factsheet banenafpraak.

2 Bron: Panteia, Jaarrapportage Wsw-statistiek. Onder «interne» plaatsing valt ook «werken op locatie» (WOL), waarbij begeleiding plaatsvindt vanuit het Sw-bedrijf.

3 Bron: UWV, Rapportage beschut werk.

Loonkostensubsidie (LKS)

Het instrument LKS voorziet werkgevers van een compensatie voor de lagere loonwaarde van een werknemer op basis van de Participatiewet.

Wie komt er voor in aanmerking?

Gemeenten kunnen LKS inzetten voor mensen die niet het Wettelijk minimumloon (WML) kunnen verdienen. Het gaat om mensen voor wie de gemeente verantwoordelijk is om hen te ondersteunen bij het vinden van werk. Dat kan dus gaan om mensen die bijstand ontvangen, mensen die een IOAW- of IOAZ-uitkering ontvangen, mensen die met behulp van een andere voorziening van de gemeente al aan het werk zijn, maar ook om mensen zonder uitkering.

Hoe hoog is de loonkostensubsidie?

De hoogte van de LKS is gelijk aan het verschil tussen het bruto WML en de vastgestelde loonwaarde. De LKS bedraagt maximaal 70% WML (inclusief vakantietoelage), vermeerderd met een vergoeding voor de werkgeverslasten. De vergoeding bedraagt per 1 januari 2022 23,5%. Gedurende het eerste halfjaar van een dienstbetrekking kan ook forfaitaire LKS worden ingezet. Deze bedraagt 50% van het wettelijk minimumloon, wederom vermeerderd met een vergoeding voor werkgeverslasten. Tijdens dat halfjaar wordt de loonwaarde van de werknemer bepaald.

Budgettaire ontwikkelingen

De uitgaven voor LKS worden voor 2023 geraamd op € 377 miljoen. De uitgaven aan loonkostensubsidie nemen jaarlijks toe doordat de doelgroep van LKS sinds invoering van de Participatiewet ingroeit.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 29 Kerncijfers volume loonkostensubsidie

	Realisatie 2021	Raming 2022	Raming 2023
Volume Loonkostensubsidie (x 1.000 personen, jaargemiddelde) ¹	–	34	40

1 Vanaf 2022 wordt de raming voor het volume loonkostensubsidie weergegeven in deze tabel. Eerder werd er alleen over de realisaties gerapporteerd. Zie hiervoor «werkenden waarvan personen met een loonkostensubsidie Participatiewet» in tabel 26.

Wetten inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en gewezen zelfstandigen (IOAZ)

De IOAW-uitkering is een aanvulling op het (gezins)inkomen tot bijstandsniveau voor oudere werkloze werknemers. Anders dan bij de Participatiewet hoeven werkloze ouderen, die vaak vermogen in spaargeld of eigen huis hebben, in de IOAW hun vermogen niet aan te spreken.

De IOAZ is een uitkering voor ouderen die noodgedwongen zijn gestopt met hun werk als zelfstandige, omdat de inkomsten daaruit onvoldoende waren. De IOAZ-uitkering vult het (gezins)inkomen aan tot het bijstandsniveau. In de IOAZ wordt rekening gehouden met de bijzondere positie van zelfstandigen en hun (bedrijfs)vermogen.

Wie komt er voor in aanmerking?

De belangrijkste doelgroepen van de IOAW-regeling zijn:

- Werkloze werknemers die op het moment dat zij werkloos worden ten minste 50 jaar zijn en geboren zijn voor 1 januari 1965, die recht hebben op een uitkering op grond van de WW van meer dan drie maanden en die de volledige uitkeringsduur daarvan hebben doorlopen;
- Werknemers die geboren zijn voor 1 januari 1965, na hun 50e verjaardag recht hebben gekregen op een loongerelateerde WGA-uitkering en van wie de WGA-uitkering is beëindigd, omdat zij niet langer ten minste 35% arbeidsongeschikt zijn.

De IOAZ is bedoeld voor oudere zelfstandigen tussen de 55 jaar en de AOW-gerechtigde leeftijd, die hun bedrijf of zelfstandig beroep na hun 55e verjaardag hebben beëindigd. Om in aanmerking te komen voor een uitkering moet de gewezen zelfstandige onder andere voldoen aan voorwaarden betreffende het gemiddeld jaarinkomen in de drie jaar voorafgaand aan de aanvraag, het verwachte inkomen uit beroep of bedrijf bij voortzetting van het bedrijf en het aantal uren en de duur van de werkzaamheden als zelfstandige.

Hoe hoog is de IOAW/IOAZ?

De hoogte van de IOAW/IOAZ uitkering is afhankelijk van de leefsituatie. Een overzicht van de bruto bedragen staat in tabel 30. In de IOAW en IOAZ geldt sinds 2015 de kostendelersnorm voor alleenstaande kostendelers. Voor alleenstaanden en alleenstaande ouders is de norm 50% van de gehuwdennorm, indien zij samenwonen met één of meer meerderjarige personen.

Tabel 30 Bruto bedragen IOAW/IOAZ per maand, inclusief vakantietoeslag (in €)

	1 juli 2022
Gehuwd / samenwonend	1.734,16 ¹
Alleenstaande (ouder) zonder meerderjarige medebewoners	1.365,65 ¹
Alleenstaande (ouder) met een of meer meerderjarige medebewoners	867,08 ¹

¹ Uitkeringsbedragen per 1 juli 2022 | Publicatie | Rijksoverheid.nl

Budgettaire ontwikkelingen

De IOAW-uitgaven dalen vanaf 2023 door de beperkende voorwaarde dat het IOAW-recht alleen geldt voor personen geboren voor 1965. Dit leidt ertoe dat in 2023 minder mensen een beroep kunnen doen op de IOAW. In de meerjarenraming wordt rekening gehouden met een opwaarts effect als gevolg van de verhoging van de AOW-leeftijd en de doorstroom vanuit de WW. Doordat mensen later de AOW-leeftijd bereiken, blijven ze langer in de IOAW. Door de verwachte oplopende werkloosheid stromen er meer personen uit de WW naar de IOAW. De uitgaven aan de IOAZ nemen beperkt toe door de verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 31 Kerncijfers IOAW en IOAZ

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume IOAW (x 1.000 huishoudens, jaargemiddelde)	19	17	15
Volume IOAZ (x 1.000 huishoudens, jaargemiddelde)	1,6	1,7	1,8

1 Bron: CBS, Bijstandsuitkeringenstatistiek.

Bijstand zelfstandigen levensonderhoud (Bbz 2004)

De toelichting op het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 staat later in het artikel. Alleen het deel dat onderdeel is van het Macrobudget participatiewetuitkeringen wordt hier toegelicht. Dit is het onderdeel bijstand dat kan worden verstrekt om te voorzien in de kosten van levensonderhoud voor zelfstandigen.

Wie komt er voor in aanmerking?

Startende ondernemers vanuit een uitkering en gevestigde zelfstandigen die aan de voorwaarden van het Bbz voldoen, zoals wanneer hulp via een andere weg niet meer mogelijk is en het inkomen onvoldoende is.

Hoe hoog is de Bbz-uitkering?

De uitkering voor levensonderhoud is gelijk aan die van de algemene bijstand (zie tabel 25) als aanvulling voor levensonderhoud.

Budgettaire ontwikkelingen

De uitgaven voor Bbz levensonderhoud in 2023 worden geraamd op € 46 miljoen. Na afloop van de Tozo per 1 oktober 2021 is een deel van de Tozo-gerechtigden doorgetroomd naar het Bbz. Naar verwachting is deze groep vanaf 2023 uitgestroomd.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 32 Kerncijfers Bbz

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume Bbz (x 1.000 huishoudens, jaargemiddelde)	3,8	3,6	2,8

1 Bron: CBS, Bijstandsuitkeringenstatistiek.

Handhaving

Sinds het tweede kwartaal van 2020 maakt de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) onderdeel uit van de Bijstandsdebi-teuren en -fraudestatistiek van het CBS. De kerncijfers handhaving Participatiewet laten de afgelopen jaren een stabiel beeld zien. In 2021 is de ultimo stand van de cijfers redelijk gelijk aan 2020 en iets lager dan in 2019, mogelijk te verklaren door de coronacrisis.

Het is primair de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van het lokale betuur om een goede invulling te geven aan de handhaving. Waar nodig en mogelijk faciliteert het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid daarbij, veelal in samenwerking met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en Divosa. Dit doet zich onder andere voor bij de aanpak van complexe misbruikrisico's of wijzigingen in wet- en regelgeving. VNG en Divosa zijn in dit verband ook nauw betrokken bij het in 2021 gestarte onderzoek naar het Handhavingsinstrumentarium binnen de (bredere) sociale zekerheid. Het onderzoek kijkt naar mogelijke aanpassingen in het beschikbare handhavingsinstrumentarium zowel om beter maatwerk te kunnen leveren als om effectiever te kunnen handhaven in gevallen van

opzet of grove schuld. De VNG rapporteert ten slotte in de signaleringsbrief jaarlijks over de signalen op het gebied van fraude en doet beleidsaanbevelingen.

Tabel 33 Kerncijfers Participatiewet (fraude en handhaving algemene bijstand)

		Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
<i>Preventie</i>	Gepercipieerde detectiekans (%)	73 ¹	66 ²	57 ³
	Kennis van de verplichtingen (%)	86 ¹	80 ²	87 ³
<i>Opsporing</i> ⁴	Aantal vorderingen in verband met geconstateerde overtredingen met financiële benadeling (x 1.000) ⁵	31	25	26
	Totaal benadelingsbedrag (x € 1 mln.)	67	59	60
<i>Sanctionering</i> ⁴	Aantal boetes (x 1.000)	12	9,2	7,5
	Totaal boetebedrag (x € 1 mln.)	7,9	5,6	4,6
		Ontstaansjaar vordering		
		2019	2020	2021
<i>Terugvordering</i> ⁶	Incassatio fraudevorderingen (boete + benadelingsbedrag) ultimo 2021 (%)	27	21	12

1 Bron: Ipsos «Kennis der verplichtingen en detectiekans».

2 Bron: I&O Research «Kennis der verplichtingen in de coronacrisis». Als gevolg van een andere insteek van het onderzoek is sprake van een trendbreuk met 2019 en eerder.

3 Bron: I&O Research «Kennis der verplichtingen en gepercipieerde detectiekans».

4 Bron: CBS, Bijstandsdebiteuren- en fraudestatistiek.

5 Dit kerncijfer betreft het aantal vorderingen wegens overtreding van de inlichtingenplicht. Eén overtreding kan meerdere vorderingen tot gevolg hebben. Het aantal overtredingen ligt dus lager.

6 Bron: CBS, bijstandsdebiteuren- en fraudestatistiek.

Bijstand zelfstandigen bedrijfskrediet (Bbz 2004)

Startende, gevestigde en beëindigende zelfstandigen kunnen voor financiële ondersteuning onder voorwaarden een beroep doen op het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004. Met dit besluit wordt beoogd kansrijke vanuit een uitkering startende ondernemers een steuntje in de rug te geven en zelfstandigen met tijdelijke financiële moeilijkheden in staat te stellen hun werkzaamheden voort te zetten. De bijstand kan worden verstrekt in de vorm van een uitkering om te voorzien in de kosten van levensonderhoud en in de vorm van bedrijfskredieten.

Wie komt er voor in aanmerking?

Startende ondernemers vanuit een uitkering en gevestigde zelfstandigen die aan de voorwaarden van het Bbz voldoen, zoals wanneer hulp via een andere weg niet meer mogelijk is en het inkomen onvoldoende is.

Hoe hoog is de Bbz-uitkering en het bedrijfskapitaal?

De maximale hoogte van de bijstand voor bedrijfskapitaal wordt in onderstaande tabel vermeld. De bedragen worden jaarlijks aangepast voor gestegen prijzen.

Tabel 34 Bbz-normen kredietverlening (maxima) (in €)

	1 januari 2022
Startende zelfstandige	39.057
Gevestigde zelfstandige	212.147

Budgettaire ontwikkelingen

Hier wordt het onderdeel van het Bbz over bedrijfskredieten toegelicht. Het bijstandsonderdeel van het Bbz om te voorzien in de kosten van levensonderhoud is onderdeel van het macrobudget en wordt toegelicht onder Macrobudget participatiewetuitkeringen. De uitgaven in 2023 bestaan voornamelijk uit vergoedingen aan gemeenten van kapitaalverstrekkingen die zij in 2021 hebben uitgegeven.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)

Gemeenten geven uitvoering aan een extra tijdelijke voorziening voor zelfstandigen, de Tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandige ondernemers (Tozo). De Tozo betreft een tijdelijke regeling en vanaf 1 oktober 2021 is het niet langer mogelijk een aanvraag voor levensonderhoud of bedrijfskapitaal op grond van de Tozo in te dienen. Uitkeringen ten behoeve van levensonderhoud zijn per 1 oktober 2021 afgelopen.

Wie komt er voor in aanmerking?

Zelfstandigen van wie het (huishoud)inkomen als gevolg van de coronacrisis onder het sociaal minimum is geraakt en die aan de overige voorwaarden voldoen, ontvangen aanvullende bijstand. Ondernemers die als gevolg van de coronacrisis liquiditeitsproblemen ervaren, kunnen gedurende de hele looptijd van de Tozo een lening voor bedrijfskapitaal aanvragen.

Hoe hoog is de Tozo-uitkering en het krediet?

De maximale hoogte van de aanvullende bijstand was gelijk aan de bijstandsnormen voor algemene bijstand (tabel 25). Voor bedrijfskredieten gold dat er een lening van maximaal € 10.271,- werd verstrekt.

Budgettaire ontwikkelingen

De Tozo is een tijdelijke regeling in 2020 en 2021. Gemeenten geven uitvoering aan de Tozo en ontvangen daarvoor voorschotten. Op basis van declaratie worden de werkelijke uitgaven van gemeenten vergoed. De uitvoeringskosten worden vergoed op basis van een vast bedrag per besluit op aanvraag. In 2023 vindt definitieve verrekening plaats over de uitgaven in 2021. Vanaf 2024 vindt de afwikkeling met gemeenten plaats met betrekking tot terugbetalingen van kapitaalverstrekkingen. Deze worden onder de ontvangsten verantwoord.

Aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO)

Ouderen met geen of een onvolledig opgebouwd AOW-pensioen, of ouderen met een volledig opgebouwd AOW-pensioen en een partner jonger dan de AOW-gerechtigde leeftijd kunnen recht hebben op algemene bijstand. Deze bijstand kan worden aangevraagd bij de SVB.

Wie komt er voor in aanmerking?

Personen die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben, rechtmatig in Nederland wonen en niet genoeg inkomen of vermogen hebben om in hun levensonderhoud te voorzien.

Hoe hoog is de AIO?

De AIO is een uitkering op huishoudenniveau en vult aan tot bijstandsniveau. De hoogte van de AIO-uitkering hangt af van het inkomen en de leefsituatie. In onderstaande tabel zijn de normen opgenomen voor gehuwden/samenwonenden en alleenstaanden zonder meerderjarige medebewoners. Voor AIO-gerechtigden die samenwonen met één of meer meerderjarige personen waarmee kosten kunnen worden gedeeld, geldt op grond van de kostendelersnorm een lager bedrag.

Tabel 35 AIO netto maandbedragen (maximaal), inclusief vakantietoeslag (in €)

	1 juli 2022
Gehuwd / samenwonend	1.660,36
Alleenstaande (ouder)	1.225,67

Budgettaire ontwikkelingen

De uitkeringslasten van de AIO nemen de komende jaren toe. Deze budgettaire ontwikkeling houdt verband met de verwachte stijging van het aantal AIO-gerechtigden vanwege vergrijzing en doorwerking van de afschaffing van de partnertoeslag in de AOW vanaf 2015. Vanaf 2025 wordt een grotere groei in de uitkeringslasten verwacht ten opzichte van eerdere jaren. In het Pensioenakkoord is een 2/3-koppeling van de AOW-leeftijd vanaf 2025 afgesproken. Hierdoor wordt de AOW-leeftijd in 2025 tot en met 2027 niet verhoogd. In de jaren dat de AOW-leeftijd niet stijgt bereiken relatief veel mensen de AOW-leeftijd, dit heeft een opwaarts effect op de instroom in de AIO.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 36 Kerncijfers AIO

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Aantal huishoudens AIO (x 1.000, jaargemiddelde)	51	52	55

1 Bron: CBS, Bijstandsuitkeringenstatistiek.

Handhaving

De SVB draagt zorg voor de handhaving van aan de AIO verbonden verplichtingen. Daarbij geeft de SVB prioriteit aan preventie met daarnaast de nodige aandacht voor controle- en opsporingsonderzoek en de afdoening van overtredingen. De SVB rapporteert in de signaleringsbrief jaarlijks over signalen en fenomenen op het gebied van fraude. Vanwege corona waren mogelijkheden in de afgelopen jaren beperkt om in het kader van preventie, controle en opsporing in contact met betrokken burgers en derden te treden. Naar verwachting kunnen die contacten de komende jaren weer toenemen en kan ook het aantal onderzoeken weer toenemen.

Tabel 37 Kerncijfers AIO (fraude en handhaving)

		Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Preventie	Gepercipieerde detectiekans (%)	67 ¹	— ²	56 ³
	Kennis van de verplichtingen (%)	85 ¹	— ²	95 ³
Opsporing ⁴	Aantal onderzochte fraudesignalen (x 1.000)	0,6	0,5	0,5
	Aantal geconstateerde overtredingen met financiële benadeling (x 1.000) ⁵	0,8	0,4	0,4
	Totaal benadelingsbedrag (x € 1 mln.)	1,7	1,3	1,1
Sanctionering ⁴	Aantal waarschuwingen (x 1.000)	1,0	0,3	0,3
	Aantal boetes (x 1.000)	0,3	0,2	0,2
	Totaal boetebedrag (x € 1 mln.)	0,2	0,2	0,2
		Ontstaansjaar vordering		
		2019	2020	2021
Terugvordering ⁴	Incassoratio fraudevorderingen (boete + benadelingsbedrag) ultimo 2021 (%)	27	26	21

1 Bron: Ipsos «Kennis der verplichtingen en detectiekans».

2 Door een gewijzigde onderzoekopzet is het cijfer over 2020 niet beschikbaar.

3 Bron: I&O Research «Kennis der verplichtingen en gepercipieerde detectiekans». Als gevolg van een andere insteek van het onderzoek is sprake van een trendbreuk met 2019 en eerder.

4 Bron: SVB, Jaarverslag.

5 Cijfers betreffen alle verwijtbare overtredingen van de inlichtingenplicht met financiële benadeling.

Toeslagenwet (TW)

De TW vult uitkeringen op grond van de werknemersverzekeringen aan tot het normbedrag voor het relevante sociaal minimum als het totale inkomen (exclusief TW-uitkering) van de uitkeringsgerechtigde en diens eventuele partner daaronder ligt.

Wie komt er voor in aanmerking?

Uitkeringsgerechtigden komen in aanmerking voor een toeslag als zij een uitkering ontvangen op grond van één van de zogenoemde moederwetten. Dit zijn de WIA, WAO, WAZ, Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen (Wamil), Wajong, IOW, WW, ZW en WAZO. Ook als een werkgever in het tweede ziektejaar minder loon doorbetaalt dan het voor de werknemer geldende sociaal minimum, komt de betrokkene in aanmerking voor een toeslag. De volgende personen kunnen recht hebben op een toeslag:

- Een gehuwde/samenwonende met een gezamenlijk inkomen dat lager is dan het bruto minimumloon;
- Een alleenstaande met een inkomen dat lager is dan 70% van het netto minimumloon;
- Een alleenstaande van 21 jaar of ouder, die samenwoont met één of meer meerderjarige personen die ouder zijn dan 27 jaar waarmee kosten kunnen worden gedeeld, met een inkomen dat lager is dan 50% van het netto minimumloon.

Hoe hoog is de toeslag?

De toeslag vult de uitkering in beginsel aan tot het TW-normbedrag dat op de uitkeringsgerechtigde van toepassing is. Indien het dagloon lager is dan het TW-normbedrag, dan vult de toeslag aan tot dit lagere dagloon.

Tabel 38 Normbedragen TW bruto per dag, inclusief vakantietoeslag (in €)

	1 juli 2022
Gehuwd / samenwonend	87,20
Alleenstaande van 21 jaar en ouder	62,88
Alleenstaande van 21 jaar en ouder met een of meer meerderjarige medebewoners	39,87

Budgettaire ontwikkelingen

De TW-uitgaven nemen in 2023 per saldo af. De voornaamste oorzaak hiervoor is de stijging van het wettelijk minimumloon (WML) met 8,05%. Deze stijging van het WML zorgt voor een besparing op de TW, omdat de uitkeringen bij de moederwetten stijgen en er hierdoor minder TW-aanvullingen nodig zijn. Aan de andere kant stijgen de volumes in 2023 ten opzichte van 2022. Dat komt vooral omdat het aantal uitkeringen in de WW en WIA toeneemt in 2023. Daarentegen verwachten we juist minder uitgaven aan TW-aanvullingen op de WAO. Het aantal WAO-uitkeringen daalt elk jaar, omdat de er geen nieuwe instroom meer mogelijk is in deze aflopende regeling.

Beleidsrelevante kerncijfers

Naar verwachting neemt het aantal TW-uitkeringen in 2023 toe met circa 4.000 uitkeringen ten opzichte van 2022. Daarnaast valt de gemiddelde uitkeringshoogte iets lager uit in 2023.

Tabel 39 Kerncijfers TW

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Gemiddeld jaarvolume TW (x 1.000 uitkeringsjaren)	109	105	109
Gemiddelde toeslag per jaar (x € 1)	3.419	4.141	4.117

¹ Bron: UWV, Juninota.

Handhaving

Sinds 2019 worden door middel van een extern onderzoek de misbruikrisico's van regelingen die UWV uitvoert in kaart gebracht. De risico's worden via het ontwikkelde afwegingskader gewogen en geprioriteerd. Op basis hiervan stelt UWV indien nodig aanvullende beheersmaatregelen voor, waarover gezamenlijke besluitvorming plaatsvindt tussen UWV en SZW. Voor de Toeslagenwet is het extern onderzoek naar misbruikrisico's begin 2022 afgerond en is de fase van weging van de risico's in 2022 van start gegaan. Besluitvorming over eventuele aanvullende beheersmaatregelen wordt in 2023 verwacht.

De TW kerncijfers fraude en handhaving over 2021 vertonen een lichte daling ten opzichte van 2020. UWV maakt sinds 2021 efficiënter gebruik van reeds beschikbare gegevens van uitkeringsgerechtigden, hetgeen tot minder meldingen van overtredingen leidt. De incassoratio geeft weer in hoeverre fraudevorderingen ontstaan in een bepaald jaar ultimo 2021 zijn geïncasseerd. Dit percentage ligt hoger naarmate het ontstaansjaar van de vordering langer geleden is, omdat voor fraudevorderingen uit eerdere jaren al langer inspanningen worden verricht om deze te incasseren.

Tabel 40 Kerncijfers TW (fraude en handhaving)

		Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
<i>Opsporing</i> ¹	Aantal onderzochte fraudesignalen (x 1.000)	2,0	2,1	1,5
	Aantal geconstateerde overtredingen met financiële benadeling (x 1.000) ²	1,4	1,5	1
	Totaal benadelingsbedrag (x € 1 mln.)	4,7	5,9	4,2
<i>Sanctionering</i> ¹	Aantal waarschuwingen (x 1.000)	0,5	0,4	0,3
	Aantal boetes (x 1.000)	0,8	0,9	0,6
	Totaal boetebedrag (x € 1 mln.)	0,6	0,7	0,6
		Ontstaansjaar vordering		
		2019	2020	2021
<i>Terugvordering</i> ¹	Incassoratio fraudevorderingen (boete + benadelingsbedrag) ultimo 2021 (%)	40	28	16

1 Bron: UWV, jaarverslag.

2 Cijfers betreffen alle overtredingen van de inlichtingenplicht met financiële benadeling.

Bijstand overig

Onder bijstand overig vallen de bijstand buitenland- en de repatriëringsregeling. Verlening van bijstand aan een in het buitenland gevestigde Nederlander wordt alleen nog voortgezet ingeval het recht op uitkering vóór 1 januari 1996 is vastgesteld. Sinds 1996 zijn er dus geen nieuwe gerechtigden meer toegelaten.

Budgettaire ontwikkelingen

De verwachte uitkeringslasten voor de bijstand buitenland nemen de komende jaren af, omdat het aantal gerechtigden verder afneemt. Voor de repatriëringsregeling zijn geen uitgaven voorzien.

Beleidsrelevante kerncijfers

Het aantal personen dat in het buitenland een bijstandsuitkering ontvangt, daalt de komende jaren naar verwachting licht.

Tabel 41 Kerncijfers bijstand buitenland

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume bijstand buitenland (x 1.000 gerechtigden, ultimo)	0,1	0,1	0,1

1 Bron: SVB, Jaarverslag.

Onderstand Caribisch Nederland

De Rijksoverheid biedt aan inwoners van Caribisch Nederland inkomensondersteuning in de vorm van Onderstand. Het betreft zowel algemene als bijzondere onderstand. Laatstgenoemde component heeft betrekking op uit bijzondere omstandigheden voortvloeiende noodzakelijke kosten die de belanghebbende zelf niet kan voldoen.

Budgettaire ontwikkelingen

Het kabinet werkt de komende jaren in stappen toe naar het ijkpunt sociaal minimum door onder andere de minimumuitkeringen te verhogen.

Hierdoor stijgen de uitgaven voor de onderstand. In 2022 en 2023 zijn de uitgaven eenmalig hoger vanwege de uitkering van de incidentele energietoeslag (€ 7 miljoen per jaar), die tevens op dit artikel wordt verantwoord. Huishoudens tot 130% sociaal minimum ontvangen deze om tegemoet te komen in de gestegen energieprijzen.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 42 Kerncijfers Onderstand (Caribisch Nederland)

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume Onderstand Caribisch Nederland (x 1.000 huishoudens, ultimo)	0,8	0,8	0,8

1 Bron: RCN-unit SZW.

Subsidies

In totaal is in 2023 € 27,5 miljoen voor subsidies beschikbaar. € 12,1 miljoen is beschikbaar voor het armoedebelief specifiek voor kinderen. Daarnaast is € 12,3 miljoen beschikbaar voor overige (incidentele) subsidies, zoals subsidies voor armoede en schulden in het algemeen, verbetering van de uitwisseling van matchingsgegevens (VUM), vakmanschap en Sijmpel Switchen. Ook is € 2,8 miljoen beschikbaar voor subsidie aan de Stichting Beheer Collectieve Middelen. Verder is nog € 0,3 miljoen beschikbaar voor NIBUD.

Opdrachten

De € 64 miljoen beschikbare middelen voor opdrachten in 2023 zijn met name bestemd voor activiteiten op de terreinen van bevordering arbeidsparticipatie (€ 12,5 miljoen), armoedebestrijding en schuldhelpverlening (€ 41,1 miljoen), bevordering ondernemerschap (€ 0,5 miljoen), opdrachten gerelateerd aan de Europese fondsen (€ 0,3 miljoen), onderzoek en beleidsinformatie (respectievelijk € 2,7 en 3,9 miljoen) en voorlichting (€ 1,2 miljoen).

Bekostiging

Voor de bekostiging van het meerjarig Kennisprogramma vakkundig aan het werk, dat wordt uitgevoerd door ZonMw, is in 2022 € 1,3 miljoen beschikbaar.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Voor de uitvoering van het meerjarig Kennisprogramma vakkundig aan het werk is voor uitvoeringskosten voor ZonMw bijna € 0,2 miljoen beschikbaar in 2023.

Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken

Dit budget van € 1,8 miljoen is beschikbaar ten behoeve van controlewerkzaamheden voor het ESF-programma 2014-2020 en 2021-2027 die uitgevoerd worden door het Ministerie van Financiën.

Bijdrage aan sociale fondsen

Met ingang van 2018 wordt een financiële tegemoetkoming van € 10 miljoen beschikbaar gesteld aan het Wsw-programma Pensioenfonds Werk en (re)Integratie (PWRI) onder voorwaarde dat de werkgevers (de gemeenten) en werknemers die verantwoordelijk zijn voor de pensioenen van de Wsw zelf tot een structurele oplossing komen voor het fonds. De financiële compensatie wordt jaarlijks gegeven tot uiterlijk 2057.

Bijdrage aan agentschappen

Jaarlijks is er € 0,3 miljoen beschikbaar voor de controle van de betaalaanvragen uit het Europees Sociaal Fonds, het Europees Globaliseringsfonds en de ESF-programma's uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

Vanaf 2020 is de financiering van de contributie van het Administratief Centrum voor de sociale zekerheid van de Rijnvarenden (CASS) overgegaan van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat naar het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, hiervoor is € 9.000 gereserveerd in 2023.

Ontvangsten

In het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom is een intertemporele tegemoetkoming afgesproken voor bijstandsuitgaven aan statushouders. De terugbetaling van de intertemporele tegemoetkoming van 2016 en 2017 vindt in 8 jaar plaats vanaf respectievelijk 2018 en 2019, waarvoor in 2023 € 3,8 miljoen ontvangsten zijn geraamd. Verder worden als gevolg van de gewijzigde financieringssystematiek van het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen de terugontvangsten van gemeenten op verleende kredieten vanaf 2022 niet meer gesaldeerd, maar onder de ontvangsten verantwoord. Ook worden de terugontvangsten van oude jaren geraamd. In 2023 worden de ontvangsten geraamd op € 14,4 miljoen aan terugbetalingen van kapitaalverstrekkingen.

In 2020 en 2021 zijn door gemeenten leningen voor bedrijfskapitaal uitgegeven vanuit de Tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandige ondernemers. Zelfstandigen zullen deze leningen vanaf 2022 aan gemeenten terugbetalen. Gemeenten dragen deze terugontvangsten met een vertraging af aan SZW, in 2024 worden de eerste ontvangsten verwacht.

3.3 Artikel 3 Arbeidsongeschiktheid

A. Algemene doelstelling

De overheid beschermt werknemers tegen de inkomensgevolgen van arbeidsongeschiktheid en stimuleert hen te blijven werken of het werk te hervatten.

De overheid vindt dat werknemers die loon derven als gevolg van arbeidsongeschiktheid verzekerd moeten zijn van een redelijk inkomen. Daarom zijn werknemers verplicht verzekerd op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). De WIA omvat twee uitkeringsregimes: de Inkomensvoorziening voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikten (IVA) en de Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA). De Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) is bij de introductie van de WIA ingetrokken, maar geldt nog wel voor mensen die vóór 1 januari 2004 door ziekte of gebrek arbeidsongeschikt zijn geworden. Op grond van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) waren ondernemers verplicht verzekerd tegen de inkomensgevolgen van arbeidsongeschiktheid. De WAZ is per 1 augustus 2004 ingetrokken, maar geldt nog wel voor zelfstandigen die op dat moment een uitkering ontvingen.

Als het totale inkomen van de uitkeringsgerechtigde WIA, WAO of WAZ en diens eventuele partner onder het sociaal minimum ligt, kan de uitkeringsgerechtigde een toeslag ontvangen tot het sociaal minimum op grond van de Toeslagenwet (TW), zie beleidsartikel 2.

De overheid stimuleert met behulp van financiële prikkels voor zowel uitkeringsgerechtigden als werkgevers dat uitkeringsgerechtigden aan het werk blijven of (op termijn) weer aan het werk gaan. Daarnaast biedt de overheid gerichte re-integratieondersteuning aan uitkeringsgerechtigden die ondersteuning nodig hebben. De overheid kent daarbij een groot belang toe aan de eigen verantwoordelijkheid en het meewerken aan re-integratie door de uitkeringsgerechtigde.

Aan werknemers in Caribisch Nederland wordt met de Ongevallenverzekering (OV) een inkomensvoorziening geboden in geval van arbeidsongeschiktheid door een bedrijfsongeval.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister **stimuleert** aan het werk blijven of het werk hervatten met een bijdrage voor re-integratieinspanningen aan UWV. De Minister **financiert** de inkomensondersteuning met begrotingsgefinancierde uitkeringsregelingen. Bij de premiegefinancierde uitkeringsregelingen **regisseert** de Minister. Zij is in deze rollen verantwoordelijk voor:

- de vormgeving, het onderhoud en de werking van het stelsel van wet- en regelgeving;
- de vaststelling van het niveau van de uitkeringen van de onderscheiden regelingen;
- de sturing van en het toezicht op de rechtmatige, doeltreffende en doelmatige uitvoering door UWV;
- de organisatie van de eigen uitvoering binnen het verband van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN).

C. Beleidswijzigingen

Medisch advies van de bedrijfsarts leidend bij de toets op re-integratie-inspanningen

Op 1 oktober 2020 is het wetsvoorstel waarmee het medisch advies van de bedrijfsarts leidend wordt bij de toets op de re-integratie-inspanningen door UWV, aangeboden aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2020/21, [35 589, nr. 2](#)). Dit wetsvoorstel was op 2 februari 2021 controversieel verklaard. Invoering is afhankelijk van parlementaire behandeling en is op zijn vroegst mogelijk in 2023.

WIA-criterium voor werknemers met loonkostensubsidie

Op korte termijn wordt geen aangepast WIA-criterium ingevoerd voor werknemers in de Participatiewet die met loonkostensubsidie werken. De Kamer is na de zomer geïnformeerd (26 augustus 2022¹) over een voorstel voor het hervormen van hardheden in de WIA op de korte, middellange en lange termijn naar aanleiding van het coalitieakkoord. Onderdeel van de langetermijnaanpak is om met een integrale blik naar het stelsel voor ziekte en arbeidsongeschiktheid te kijken en te bezien welke verbeteringen er mogelijk zijn. In dat traject wordt ook de invoering van een alternatief arbeidsongeschiktheids criterium voor personen die in de Participatiewet met loonkostensubsidie werken meegenomen. Daarom is er op korte termijn geen voorstel voor een alternatief criterium. Voorlopig zijn de instroomcijfers vanuit de Participatiewet nog beperkt omdat maar een klein aantal van de werknemers met loonkostensubsidie sinds de invoering van die wet langer dan twee jaar ziek is. SZW is met UWV in gesprek om die instroom te monitoren.

Verlenging van de tijdelijke buitenwettelijke maatregel omtrent kwijtschelding van voorschotten

Een gevolg van de opgelopen wachttijd voor een WIA-claimbeoordeling, is dat het aantal voorschotten is toegenomen. Werknemers kunnen in financiële problemen komen als de, soms hoog opgelopen, voorschotten terugbetaald moesten worden. Om die reden geldt er een tijdelijk maatregel ten aanzien van het voorschot- en kwijtscheldingsbeleid. Dit betekent dat tijdelijk (van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2022) deze voorschotten niet teruggevorderd worden (en reeds terugbetaalde voorschotten gerestitueerd), wanneer blijkt dat werknemers bij de claimbeoordeling geen recht op een WIA-uitkering hebben en dit niet verrekend kan worden met een andere uitkering. Het kwijtschelden van de terugvorderingen betreft buitenwettelijk begunstigend beleid. Deze tijdelijke terugvorderingsregeling van voorschotten is verlengd tot en met 31 december 2023¹. Doordat in bepaalde gevallen voorschotten tijdelijk niet worden teruggevorderd, gaat de maatregel gepaard met extra uitgaven in 2023. De extra kosten bedragen € 6,7 miljoen.

¹ Zie [Kamerbrief aanpak WIA-hardheden en mismatch sociaal-medisch beoordelen](#) | Kamerstuk | [Rijksoverheid.nl](#)

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 43 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 3 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	668	7.028	9.893	6.156	2.407	803	808
Uitgaven	668	7.028	9.893	6.156	2.407	803	808
Inkomensoverdrachten							
Ongevallenverzekering (Caribisch Nederland)	668	753	756	781	794	803	808
Bijdrage aan ZBO's/RWT's							
Uitvoering individuele plaatsing & steun	0	6.275	9.137	5.375	1.613	0	0
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 44 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 3 (%)	
	2023
juridisch verplicht	6,6
bestuurlijk gebonden	93,4
beleidsmatig gereserveerd	0
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0

De uitgaven op artikel 3 Arbeidsongeschiktheid zijn voor 6,6% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Per financieel instrument wordt dit onderstaand toegelicht.

Inkomensoverdrachten

De inkomensoverdrachten zijn gebaseerd op wet- en regelgeving en derhalve voor 100% juridisch verplicht. Het betreft uitkeringslasten van de Ongevallenverzekering Caribisch Nederland

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

De bijdrage aan ZBO's/RWT's is 100% bestuurlijk gebonden. Het betreft de uitvoering van de individuele plaatsing en steun door UWV in plaats van door gemeenten.

Budgettaire gevolgen van beleid premiegefinancierd

Tabel 45 Premiegefinancierde uitgaven en ontvangsten artikel 3 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	10.685.608	11.292.858	13.164.401	13.878.484	14.421.922	14.955.976	15.484.399
Uitgaven	10.685.608	11.292.858	13.164.401	13.878.484	14.421.922	14.955.976	15.484.399
Inkomensoverdrachten							
WAO	3.374.283	3.221.084	2.958.672	2.713.197	2.449.081	2.190.244	1.951.115
IVA	3.463.953	3.850.775	4.165.946	4.433.735	4.638.639	4.833.075	5.026.217
WGA	3.301.225	3.629.280	3.948.906	4.182.393	4.348.139	4.498.210	4.607.503
WAZ	88.349	81.213	72.450	63.645	54.639	46.973	40.330
WGA eigenrisicodragers	357.707	391.860	418.400	444.631	463.224	481.815	500.406
WAO nominaal	0	0	361.103	440.901	496.923	532.956	554.251
IVA nominaal	0	0	508.584	670.761	844.166	1.031.568	1.237.321
WGA nominaal	0	0	573.779	740.295	915.490	1.102.585	1.299.988
WAZ nominaal	0	0	10.844	11.790	12.546	12.332	11.640
WGA eigenrisicodragers nominaal	0	0	17.623	36.287	56.349	78.053	101.888
Bijdrage aan ZBO's/RWT's							
Re-integratie WIA/WAO/WAZ/ZW/WW	100.001	117.966	121.734	130.773	128.482	129.696	130.910
Scholingsexperiment WGA	90	680	680	0	0	0	0
Re-integratie WIA/WAO/WAZ/ZW/WW nominaal	0	0	5.680	10.076	14.244	18.469	22.830
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Inkomensoverdrachten

Ongevallenverzekering (Caribisch Nederland)

Werknemers in de private sector van Caribisch Nederland die door een bedrijfsongeval geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn geraakt, krijgen op basis van de Ongevallenverzekering een uitkering (ongeval-lengeld). De uitkering is gekoppeld aan het laatstverdiende loon van de werknemer.

Budgettaire ontwikkelingen

Als gevolg van demografische ontwikkelingen stijgen de uitgaven voor de Ongevallenverzekering in 2023 en latere jaren in lichte mate.

Beleidsrelevante kerncijfers

Het volume in de Ongevallenverzekering blijft naar verwachting constant de komende jaren.

Tabel 46 Kerncijfers Ongevallenverzekering (Caribisch Nederland)			
	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume uitkeringen Ongevallenverzekering (x 1.000, ultimo)	0,2	0,2	0,2

1 Bron: RCN-unit SZW.

Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA)

De WIA geeft werknemers die na een wachttijd van twee jaar ten minste 35% arbeidsongeschikt zijn recht op een uitkering, mits aan de voorwaarden daarvoor voldaan is. In de WIA staat werk voorop. Het accent ligt op wat mensen wel kunnen. Tegelijkertijd is er sprake van inkomensbescherming. De WIA bestaat uit twee uitkeringsregimes. De IVA verstrekt een

loondervingsuitkering aan werknemers die duurzaam en volledig arbeidsongeschikt zijn. Wie nog gedeeltelijk kan werken of bij wie herstel op termijn nog mogelijk is, krijgt een uitkering op basis van de WGA. De WIA wordt uitgevoerd door UWV. Werkgevers kunnen daarbij eigenrisicodragers worden voor de WGA-lasten van hun (ex-)werknemers. Dit betekent dat ze een lagere premie aan UWV betalen, omdat zij het gros van de verplichtingen van UWV met betrekking tot re-integratie en uitkeringsbetaling overnemen.

Wie komt er voor in aanmerking?

Werknemers die op of na 29 december 2005, na een wachttijd van twee jaar, 35% of meer arbeidsongeschikt zijn als gevolg van ziekte.

Hoe hoog is de IVA-uitkering en wat is de duur?

Iemand die ten minste 80% arbeidsongeschikt is en niet meer kan herstellen of een geringe kans op herstel heeft, komt op basis van de IVA in aanmerking voor een uitkering van 75% van het laatstverdiende loon, met een maximum van 75% van het maximumdagloon. Het maximumdagloon bedraagt per 1 juli 2022 € 232,90, dat is afgerond € 5.065,58 per maand. De IVA-uitkering bedraagt maximaal € 3.799,18 bruto per maand (inclusief vakantiegeld). Daarnaast ontvangen IVA-gerechtigden jaarlijks een tegemoetkoming (in 2022 netto € 186,00) mits zij op 1 juli van het kalenderjaar recht hebben op een IVA-uitkering. Deze tegemoetkoming arbeidsongeschikten is bedoeld om een arbeidsongeschikte tegemoet te komen in de kosten die hij/zij moet maken door zijn/haar handicap. Het recht op uitkering wordt beëindigd bij het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd.

Hoe hoog is de WGA-uitkering en wat is de duur?

- Iemand die ten minste 35% arbeidsongeschikt is komt in aanmerking voor een uitkering op basis van de WGA. De eerste twee maanden bedraagt de uitkering 75%, daarna 70% van het loonverlies (oude maandloon minus eventueel inkomen). Het totale inkomen neemt toe naarmate de betrokkene meer werkt.
- Indien het loonverlies meer dan 35% maar minder dan 80% bedraagt, is er sprake van gedeeltelijke arbeidsgeschiktheid. Afhankelijk van het arbeidsverleden heeft de gedeeltelijk arbeidsgeschikte minimaal 3 tot maximaal 24 maanden recht op een loongerelateerde uitkering.
- De gedeeltelijk arbeidsgeschikte wordt geacht te gaan of te blijven werken. Om dit te stimuleren wordt de uitkering na de loongerelateerde fase afhankelijk van het verdiende inkomen. Is dat inkomen ten minste 50% van de resterende verdien capaciteit, dan wordt het loon aangevuld met 70% van het loonverlies. Als de betrokkene na afloop van de loongerelateerde uitkering geen werk heeft of minder verdient dan 50% van de resterende verdien capaciteit, dan wordt een uitkering verstrekt die gerelateerd is aan het arbeidsongeschiktheidspercentage en het wettelijk minimumloon.
- Indien het loonverlies ten minste 80% bedraagt en herstel op termijn nog mogelijk is, is er sprake van volledige arbeidsgeschiktheid. De volledig arbeidsongeschikte houdt ook na de loongerelateerde fase recht op een uitkering van 70% van het loonverlies.
- WGA-gerechtigden die op 1 juli van het kalenderjaar recht hebben op een WGA-uitkering ontvangen evenals IVA-gerechtigden een tegemoetkoming arbeidsongeschikten van (in 2022) netto € 186,00.
- Evenals bij de IVA-uitkering geldt ook bij de WGA-uitkering het maximumdagloon.
- Het recht op uitkering kan doorlopen tot de AOW-gerechtigde leeftijd.

Budgettaire ontwikkelingen

In 2023 stijgen de uitkeringslasten WIA (IVA en WGA) inclusief de lasten voor eigenrisicodragers met circa € 660 miljoen ten opzichte van 2022. De WIA is een ingroeiende regeling die nog niet het structurele niveau heeft bereikt. Mensen stromen ook door van de WGA naar de IVA. Hierdoor stijgen de IVA-uitgaven relatief harder dan de WGA-uitgaven.

Beleidsrelevante kerncijfers

De kerncijfers WIA zijn gecombineerd met de kerncijfers WAO in tabel 47.

Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO)

De WAO is per 29 december 2005 vervangen door de WIA. De WAO blijft gelden voor werknemers die op 1 januari 2004 een WAO-uitkering ontvingen. De WAO verstrekt uitkeringen tot aan de AOW-gerechtigde leeftijd. Daarom zullen er nog decennia lang mensen zijn die een beroep blijven doen op de WAO. De WAO wordt uitgevoerd door UWV.

Wie komt er voor in aanmerking?

De werknemer die op 1 januari 2004 al een WAO-uitkering ontving, behoudt deze zolang aan de uitkeringsvoorwaarden wordt voldaan:

- Hij is 15% of meer arbeidsongeschikt;
- Hij heeft de AOW-gerechtigde leeftijd nog niet bereikt.

De WAO blijft ook gelden voor werknemers die hun eerste ziekte dag hadden vóór 1 januari 2004 of van wie het recht op WAO-uitkering is geëindigd, indien zij binnen vijf jaar (opnieuw) arbeidsongeschikt worden door dezelfde oorzaak. Hierdoor worden alleen nog nieuwe WAO-uitkeringen toegekend bij herleving van een oud recht.

Hoe hoog is de WAO-uitkering?

De WAO-uitkering bestaat uit twee fasen.

- In de eerste fase ontvangt een WAO-gerechtigde een loondervingsuitkering die gerelateerd is aan het arbeidsongeschiktheidspercentage en het dagloon. De uitkering bedraagt maximaal 75% van het maximumdagloon. Dat is per 1 juli 2022 maximaal € 3.799,18 bruto per maand (inclusief vakantiegeld). De duur van de loondervingsuitkering is afhankelijk van de leeftijd op de ingangsdatum van de WAO-uitkering.
- In de tweede fase ontvangt de WAO-gerechtigde een vervolguitkering die gerelateerd is aan het arbeidsongeschiktheidspercentage en het vervolgdagloon. De hoogte van het vervolgdagloon is onder andere afhankelijk van de leeftijd die iemand heeft op de ingangsdatum van de WAO-uitkering. De vervolguitkering kan in principe doorlopen tot de AOW-gerechtigde leeftijd.
- WAO-gerechtigden die op 1 juli van het kalenderjaar recht hebben op een WAO-uitkering en ten minste 35% arbeidsongeschikt zijn ontvangen daarnaast een tegemoetkoming arbeidsongeschikten van (in 2022) netto € 186,00.

Budgettaire ontwikkelingen

Er is alleen nog instroom in de WAO door herleving van uitkeringen. Er worden dan ook nauwelijks nog nieuwe WAO-uitkeringen toegekend. Tegelijkertijd worden er in 2023 naar verwachting ruim 13.000 uitkeringen beëindigd. De uitkeringslasten WAO dalen in 2023 met ongeveer € 260 miljoen ten opzichte van 2022. Het WAO-bestand en de uitkeringslasten nemen de komende jaren af, met name door het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd van het zittend bestand.

Beleidsrelevante kerncijfers

De instroom in de WGA blijft hoog in 2022 en 2023. Dit wordt veroorzaakt door extra instroom met als oorzaak covid en ook door administratieve effecten. In 2020 en 2021 zijn veel voorschotten verstrekt doordat wegens de coronamaatregelen een beoordeling veelal niet op tijd kon plaatsvinden. Deze worden geregistreerd als instroom in de WGA. Door een tekort aan verzekeringsartsen duurt het enige tijd tot eenmaal opgebouwde achterstanden ingelopen zijn. De voorschotproblematiek houdt daarom naar verwachting ook in 2022 en 2023 aan. Bij een deel van deze voorschotten blijkt na de beoordeling geen recht op WIA te bestaan. Hierdoor komt de instroom hoger uit dan wanneer iedereen wel binnen de wettelijke termijn beoordeeld zou zijn. Ook de uitstroom en de doorstroom naar de IVA komen hierdoor hoger te liggen.

De uitstroomkansen WAO en WIA ligt in 2022 en 2023 lager dan in 2021. Dit komt omdat in 2022 en 2023 de AOW-leeftijd weer stijgt, waardoor er minder uitstroom door pensionering zal zijn dan in 2021 waar de AOW-leeftijd bevroren was.

Tabel 47 Kerncijfers IVA, WGA en WAO			
	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
IVA, WGA en WAO			
Bestand in uitkeringen (x 1.000, ultimo)	568	583	598
waarvan IVA	146	158	170
waarvan WGA	227	245	261
waarvan WAO	194	180	167
Bestand als percentage van de verzekerde populatie (%)	7,4	7,6	7,8
Instroom in uitkeringen (x 1.000)	56,1	57,1	54,9
waarvan IVA	11,6	11,8	12,6
waarvan WGA	43,8	45,3	42,3
waarvan WAO	0,7	0,6	0,5
Instroomkans (%)	0,7	0,8	0,7
Uitstroom uit uitkeringen (x 1.000)	49,7	42,5	40,2
waarvan IVA	14,5	12,7	12,8
waarvan WGA	14,5	14,6	13,8
waarvan WAO	20,7	15,2	13,6
Doorstroom van WGA naar IVA (x 1.000)	12,4	13,0	12,2
Uitstroomkansen WAO + WIA (%)	8,0	6,8	6,3
WGA			
Aandeel werkend WGA (% , ultimo)	20	— ²	— ²
Aandeel werkende WGA'ers met resterende verdien capaciteit (% , ultimo)	49	— ²	— ²

1 Bron: UWV, jaarverslag.

2 Dit aandeel wordt niet geraamd.

Handhaving

De afgelopen jaren zijn voor diverse door UWV uitgevoerde regelingen de misbruikrisico's in kaart gebracht door een extern onderzoeksbureau. De uitkomst van dit onderzoek voor de WIA is eerder aan de Tweede Kamer toegezonden. De vastgestelde risico's worden via het ontwikkelde afwegingskader gewogen en geprioriteerd. Op basis hiervan stelt UWV

indien nodig aanvullende beheersmaatregelen voor, waarover gezamenlijke besluitvorming plaatsvindt tussen UWV en SZW. Momenteel worden voorstellen voor eventuele aanvullende beheersmaatregelen door UWV ontwikkeld.

Tabel 48 Kerncijfers IVA, WGA en WAO (fraude en handhaving)

		Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
<i>Preventie</i> ¹	Gepercipieerde detectiekans (%)	71 ²	— ³	56 ⁴
	Kennis van de verplichtingen (%)	90 ²	— ³	93 ⁴
<i>Opsporing</i> ⁵	Aantal onderzochte fraudesignalen (x 1.000)	4,6	3,4	3,4
	Aantal geconstateerde overtredingen met financiële benadeling (x 1.000) ⁶	1,7	1,1	0,5
	Totaal benadelingsbedrag	7,0	6,2	5,1
<i>Sanctionering</i> ⁵	Aantal waarschuwingen (x 1.000)	1,8	1,2	0,9
	Aantal boetes (x 1.000)	1,0	0,7	0,4
	Totaal boetebedrag (x € 1 mln.)	1,1	0,9	0,5
		Ontstaansjaar vordering		
		2019	2020	2021
<i>Terugvordering</i> ⁵	Incassoratio fraudevorderingen (boete + benadelingsbedrag) ultimo 2021 (%)	49	38	24

- 1 Kerncijfers preventie hebben alleen betrekking op WGA en WAO. De IVA is bij het onderzoek «Kennis der verplichtingen en detectiekans» buiten beschouwing gebleven.
2 Bron: Ipsos «Kennis der verplichtingen en detectiekans».
3 Door een gewijzigde onderzoeksopzet is het cijfer over 2020 niet beschikbaar.
4 Bron: I&O Research «Kennis der verplichtingen en gepercipieerde detectiekans». Als gevolg van een andere insteek van het onderzoek is sprake van een trendbreuk met 2019 en eerder.
5 Bron: UWV, Jaarverslag.
6 Cijfers betreffen alle overtredingen van de inlichtingenplicht met financiële benadeling.

Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ)

De WAZ is een verplichte verzekering voor zelfstandigen, beroepsbeoefenaren, directeuren-grotoaandeelhouders en meewerkende echtgenoten tegen de inkomensgevolgen van langdurige arbeidsongeschiktheid. De WAZ is op 1 augustus 2004 ingetrokken. Sindsdien kunnen ondernemers zelf bepalen of zij de inkomensrisico's al dan niet willen afdekken, bijvoorbeeld via een particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering. De WAZ blijft gelden voor zelfstandigen die op 1 augustus 2004 een uitkering ontvingen. De WAZ wordt uitgevoerd door UWV.

Wie komt er voor in aanmerking?

De zelfstandige die op 1 augustus 2004 al een WAZ-uitkering ontving, behoudt deze zolang aan de uitkeringsvoorwaarden wordt voldaan:

- Hij is 25% of meer arbeidsongeschikt;
- Hij heeft de AOW-gerechtigde leeftijd nog niet bereikt.

Hoe hoog is de WAZ-uitkering?

De hoogte van de WAZ-uitkering hangt af van de mate van arbeidsongeschiktheid en het feitelijk gederfde inkomen per dag, mits dat niet hoger is dan het wettelijk minimumloon (de maximale grondslag). De uitkering voor volledig arbeidsongeschikten is 75% van de grondslag en bedraagt per 1 juli 2022 maximaal € 1.317,15 bruto per maand (exclusief vakantiegeld). Heeft de betrokkene voortdurend oppas en verzorging nodig, dan kan de uitkering worden verhoogd tot maximaal 100% van de grondslag. WAZ-gerechtigden die op 1 juli van het kalenderjaar recht hebben op een WAZ-uitkering en ten minste 35% arbeidsongeschikt zijn ontvangen daarnaast een tegemoetkoming arbeidsongeschikten van (in 2022) netto € 186,00.

Budgettaire ontwikkelingen

De toegang voor zelfstandigen tot de WAZ is per 1 augustus 2004 beëindigd. In de WAZ is nog slechts in beperkte mate sprake van nieuwe instroom, die bestaat uit herleving van uitkeringen. Het WAZ-bestand en de uitkeringslasten nemen de komende jaren af, met name door het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd van het zittend bestand. In 2023 bedraagt de afname van de uitkeringslasten ten opzichte van 2022 circa € 9 miljoen.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 49 Kerncijfers WAZ

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Bestand in aantal uitkeringen (x 1.000, ultimo)	7,3	6,5	5,8

1 Bron: UWV, jaarverslag.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Individuele plaatsing & steun

UWV heeft met een subsidieregeling onderzocht of Individuele Plaatsing en Steun (IPS) een aanvulling kan zijn op de bestaande re-integratie instrumenten. IPS blijkt een waardevol re-integratie instrument voor mensen met ernstige psychische aandoeningen (EPA). IPS is voor de EPA-groep effectiever dan reguliere re-integratie. UWV koopt vanuit het re-integratie-budget daarom ook IPS in voor haar klanten met EPA.

Tegelijkertijd heeft er een subsidieregeling gelopen waarbij UWV subsidie kan verstrekken voor IPS aan zowel gemeente- als UWV-klanten met Common Mental Disorders (CMD). Het onderscheid tussen CMD en EPA zit hem in de ernst en de duur van de klachten. Aan deze subsidieregeling is ook onderzoek gekoppeld om te kijken of deze aanpak voor mensen met CMD waardevol is.

Er is een budget beschikbaar voor de IPS regeling van € 21,5 miljoen voor een tijdelijke impuls van IPS-trajecten in 2022 en 2023. Hiermee kunnen er meer trajecten gestart worden voor zowel de EPA- als de CMD-groepen en voor zowel gemeente- als UWV-klanten. Wajongers (begrotingsartikel 4) vallen hier ook onder. In tabel 43 is het bedrag te zien dat voor de gemeentelijke doelgroep beschikbaar is gesteld.

Scholingsexperiment WGA

Het recent gestarte scholingsexperiment in vier verschillende regio's moet inzicht opleveren in de mogelijkheden van scholing voor WGA-gerechtigden en de bijdrage die dit levert aan de kans op werkhervatting. Met een implementatiestudie, die gelijk meeloopt met de start van de pilots, evalueert UWV hoe taaltrainingen en leerwerktrajecten voor mensen die gedeeltelijk kunnen werken vorm krijgen en brengt UWV in beeld in hoeverre mensen na afronding van het leerwerktraject het werk behouden of ander werk vinden.

Re-integratie WIA/WAO/WAZ/ZW/WW

Voor de re-integratie van uitkeringsgerechtigden in de WIA, WAO, WAZ, ZW en WW zet UWV middelen in om hen zo nodig te begeleiden op weg naar werk en te ondersteunen zodra zij werk hebben. UWV zet deze middelen in voor de inkoop van trajecten en diensten gericht op het vinden van werk. Daarnaast koopt UWV voorzieningen (waaronder jobcoaching en vervoersvoorzieningen) in voor het ondersteunen van werkenden met een structurele functionele beperking.

UWV beschikt vanaf 2015 over een geïntegreerd taakstellend re-integratiebudget voor de inzet van trajecten en van voorzieningen voor de re-integratieondersteuning van gedeeltelijk arbeidsgeschikten (inclusief Wajongers). Dit budget wordt jaarlijks aan UWV beschikbaar gesteld en door UWV verantwoord via de reguliere rapportages. Het begrotingsgefinancierde gedeelte van het re-integratiebudget wordt verantwoord in beleidsartikel 4.

Budgettaire ontwikkelingen

Voor het premiegefinancierde gedeelte van het re-integratiebudget is in 2023 € 122 miljoen beschikbaar.

Extracomptabel overzicht re-integratiebudget

In tabel 50 is het totale budget dat voor UWV beschikbaar is voor de inkoop van re-integratietrajecten en werkvoorzieningen te zien, voor zowel WIA/WAO/WAZ/ZW/WW als Wajong. Aandachtspunt is dat een deel van het begrotingsgefinancierde budget gericht is op de subsidieregeling voor scholing en re-integratie van personen met arbeidsbeperkingen en ernstige scholingsbelemmeringen (ESB-regeling). Het overige begrotingsgefinancierde deel is samen met het premiegefinancierde deel beschikbaar voor inkoop van trajecten en diensten.

Tabel 50 Extracomptabel overzicht totaal re-integratiebudget (bedragen x € 1.000)							
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Premiegefinancierd (WIA/WAO/WAZ/ZW/WW)	100.001	117.966	121.734	130.773	128.482	129.696	130.910
Begrotingsgefinancierd (Wajong)	67.100	77.463	81.019	84.446	79.506	76.536	73.502
<i>waarvan ESB</i>	<i>13.000</i>	<i>14.000</i>	<i>14.000</i>	<i>14.000</i>	<i>14.000</i>	<i>14.000</i>	<i>14.000</i>
Totaal beschikbaar budget voor inkoop	154.101	181.429	188.753	201.219	193.988	192.232	190.412

Extracomptabele fiscale regelingen

Naast de in dit begrotingsartikel genoemde instrumenten, zijn er fiscale regelingen die betrekking hebben op dit beleidsterrein. De Minister van Financiën is hoofdverantwoordelijk voor de wetgeving en uitvoering van deze regelingen en voor de budgettaire middelen. In onderstaande tabel is ter informatie het budgettaire belang van deze regelingen vermeld. De cijfers zijn ontleend aan de corresponderende bijlage 'Fiscale regelingen' in de Miljoenennota. Naast de fiscale regelingen die in onderstaande tabel zijn opgenomen, heeft ook de Startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid betrekking op dit beleidsartikel. Voor een beschrijving van de regelingen, de doelstelling, de ramingsgrond, een verwijzing naar de laatst uitgevoerde evaluatie en het beoogde jaar van afronding van de volgende evaluatie, wordt verwezen naar de bijlage bij de Miljoenennota 'Toelichting op de fiscale regelingen'.

Tabel 51 Fiscale regelingen 2021-2023, budgettair belang op transactiebasis in lopende prijzen (x € miljoen)			
	2021	2022	2023
Arbeidsongeschiktheidsverzekering premieaftrek	558	586	611
Arbeidsongeschiktheidsverzekering belaste uitkering	- 417	- 438	- 458

3.4 Artikel 4 Jonggehandicapten

A. Algemene doelstelling

De overheid biedt jonggehandicapten arbeids- en inkomensondersteuning.

De Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) bestaat met ingang van 2021 uit twee groepen jonggehandicapten: personen met mogelijkheden tot arbeidsparticipatie en personen die duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben.

De groep met mogelijkheden tot arbeidsparticipatie bestaat uit jonggehandicapten die zijn ingestroomd vanuit de «oude Wajong» (tot 2010) en de «Wajong2010» (2010 tot 2015). Voor deze groep staat arbeidsparticipatie centraal. De overheid zet in op het vergroten van de arbeidsparticipatie van deze groep via arbeidsondersteuning. Daarnaast zet de overheid in op inkomensondersteuning, waarbij (meer) gaan werken moet lonen. Sinds 2015 is er geen nieuwe instroom meer van jonggehandicapten met mogelijkheden tot arbeidsparticipatie in de Wajong. Deze groep komt nu doorgaans in aanmerking voor de Participatiewet.

De tweede groep heeft duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie. Deze groep bestaat uit mensen die vanuit de «oude Wajong», «Wajong2010» en de «Wajong2015» (sinds 2015) zijn ingestroomd. De overheid heeft voor deze groep als doel te voorzien in een inkomensvoorziening. Zij hebben geen recht op arbeidsondersteuning.

Als het totale inkomen van een persoon met een Wajong-uitkering en diens eventuele partner onder het sociaal minimum ligt, kan de uitkeringsgerechtigde een toeslag ontvangen tot het sociaal minimum op grond van de Toeslagenwet (TW), zie beleidsartikel 2.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister **stimuleert** het vinden van werk met een bijdrage voor re-integratieinspanningen aan UWV en een subsidieregeling voor scholing aan jongeren met arbeidsbeperkingen en ernstige scholingsbelemmeringen. De Minister **financiert** de inkomensondersteuning via het verstrekken van uitkeringen. Zij is in deze rollen verantwoordelijk voor:

- de vormgeving, het onderhoud en de werking van het stelsel van wet- en regelgeving;
- de vaststelling van het niveau van de uitkeringen uit hoofde van de Wajong;
- het ter beschikking stellen van middelen voor het aan het werk helpen van mensen die arbeidsmogelijkheden hebben;
- de sturing van en het toezicht op de rechtmatige, doeltreffende en doelmatige uitvoering door UWV.

De Minister van Financiën is hoofdverantwoordelijk voor de fiscale wet- en regelgeving. Wanneer fiscale instrumenten worden ingezet om doelstellingen in het kader van het jonggehandicaptenbeleid te realiseren, zoals bijvoorbeeld de jonggehandicaptenkorting, is de Minister van SZW hiervoor medeverantwoordelijk.

C. Beleidswijzigingen

Er zijn geen nieuwe beleidswijzigingen voor 2023.

Eind 2021 heeft de Staatssecretaris van SZW de Eerste en Tweede Kamer geïnformeerd over het besluit de termijn waarbinnen het garantiebepdrag kan herleven te verlengen met één jaar naar twee jaar voor heel 2022 (Kamerstukken I 2021/22, [35 213, nr. W](#)). Uit verzamelde gegevens van het UWV in opdracht van SZW bleek dat de baanvindkans van alle Wajonggerechtigden door de coronacrisis lager lag. Personen met een garantiebepdrag lopen met een lagere baanvindkans echter ook een groter risico hun garantiebepdrag kwijt te raken. De regering heeft dit grotere risico willen compenseren. De verlenging is in lijn met de motie Schalk (Kamerstukken I 2019/20, [35 213, nr. M](#)) die de regering opriep de termijn te verlengen tot 2 jaar voor de fase waarin de coronacrisis voor deze doelgroep doorwerkt op de arbeidsmarkt. Met ingang van 2023 is de termijn waarbinnen het garantiebepdrag kan herleven weer één jaar.

Begin 2023 komt er een synthesesrapport beschikbaar van de effectmeting Wajong-dienstverlening. De synthese beschouwt de bevindingen en aanbevelingen uit verschillende deelonderzoeken in samenhang zodat er integraal naar de dienstverlening gekeken kan worden.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 52 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	3.567.679	3.734.918	3.763.461	3.799.311	3.859.507	3.887.937	3.918.221
Uitgaven	3.567.679	3.734.918	3.763.461	3.799.311	3.859.507	3.887.937	3.918.221
Inkomensoverdrachten							
Wajong	3.500.579	3.657.455	3.682.442	3.714.865	3.780.001	3.811.401	3.844.719
Bijdrage aan ZBO's/RWT's							
Re-integratie Wajong	67.100	77.463	81.019	84.446	79.506	76.536	73.502
Ontvangsten	28.494	4.900	0	0	0	0	0
Ontvangsten							
Restituties	28.494	4.900	0	0	0	0	0

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 53 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 4 (%)	
	2023
juridisch verplicht	100
bestuurlijk gebonden	0
beleidsmatig gereserveerd	0
nog niet ingevuld / vrij besteedbaar	0

De uitgaven op artikel 4 Jonggehandicapten zijn voor 100% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Per financieel instrument wordt dit onderstaand toegelicht.

Inkomensoverdrachten

De inkomensoverdrachten zijn gebaseerd op wet- en regelgeving en zijn derhalve voor 100% juridisch verplicht. Het betreft uitkeringslasten Wajong.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

De bijdragen aan ZBO's en RWT's zijn 100% juridisch verplicht. Het betreft een re-integratiebudget voor Wajong-gerechtigden.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Inkomensoverdrachten

Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong)

De Wajong biedt inkomensondersteuning aan mensen die voor het bereiken van de 18-jarige leeftijd arbeidsgehandicapt zijn geworden en geen arbeidsverleden hebben en aan hen die tijdens hun studie voor het bereiken van de 30-jarige leeftijd arbeidsgehandicapt zijn geworden. Sinds 2015 is de Wajong alleen nog voor mensen die duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben. De Wajong wordt uitgevoerd door UWV.

Hoe hoog is de Wajong-uitkering?

Met ingang van januari 2021 geldt de geharmoniseerde inkomensregeling in de Wajong. Voor personen met een Wajong-uitkering die duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben is de uitkering 75% van het wettelijk minimumloon. Per 1 juli 2022 is dit € 1.317,15 bruto per maand (exclusief vakantiegeld) voor mensen van 21 jaar en ouder. Voor jongeren is de uitkering 75% van het wettelijk minimumjeugdloon. Op het moment dat deze personen toch gaan werken en een inkomen ontvangen, wordt 75% van dit inkomen verrekend met de uitkering. Voor Wajong-gerechtigden die mogelijkheden tot arbeidsparticipatie (arbeidsvermogen) hebben is de uitkering 70% van het wettelijk minimumloon. Per 1 juli 2022 is dit € 1.229,34 bruto per maand (exclusief vakantiegeld) voor mensen van 21 jaar en ouder. Op het moment dat een persoon met arbeidsvermogen gaat werken en een inkomen ontvangt, wordt maximaal 70% van dit inkomen verrekend met de uitkering. Voor personen die werken met loondispensatie wordt afhankelijk van de loonwaarde een kleiner deel van het inkomen verrekend. Daarnaast wordt het inkomen van deze personen tenminste aangevuld tot het inkomen dat zij zouden hebben verdiend wanneer zij zonder loondispensatie aan het werk zouden zijn. Naast de uitkering ontvangen alle Wajong-gerechtigden in 2022 een tegemoetkoming van netto € 186,00 mits zij op 1 juli van het kalenderjaar recht hebben op een Wajong-uitkering. Deze tegemoetkoming arbeidsongeschikten is bedoeld om een arbeidsongeschikte tegemoet te komen in de kosten die hij/zij moet maken door zijn/haar handicap. Het recht op uitkering wordt beëindigd bij het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd.

Budgettaire ontwikkelingen

De uitkeringslasten Wajong stijgen met circa € 25 miljoen in 2023. Dit komt door een stijging van het aantal personen met een Wajong2015 uitkering. Dit zorgt zowel voor een stijging in het totale volume van de Wajong als voor een stijging in de gemiddelde jaaruitkering. Deze personen ontvangen immers een uitkering ter hoogte van 75% WML.

Beleidsrelevante kerncijfers

Het totale volume in de Wajong blijft de komende jaren stijgen door de instroom in de Wajong2015. De stijging wordt gedempt door de afname van het volume in de oude Wajongregelingen. De instroom en uitstroom was in

2021 eenmalig een stuk hoger, doordat er veel overstappers waren van de oWajong naar de Wajong2010. Naar verwachting neemt het aandeel van personen met arbeidsvermogen dat werkt in 2023 beperkt toe.

Tabel 54 Kerncijfers Wajong

	Realisatie 2021	Raming 2022	Raming 2023
Volume Wajong totaal (x 1.000 uitkeringen, ultimo)	243 ¹	245	247
waarvan oude Wajongregelingen	223 ²	220	216
waarvan met arbeidsvermogen (%)	109 ³	107	105
waarvan Wajong2015	21 ²	25	30
Instroom Wajong totaal (x 1.000 uitkeringen)	9,2 ¹	6,5	6,8
Uitstroom Wajong totaal (x 1.000 uitkeringen)	8,7 ¹	5,3	5,1
Aandeel personen met arbeidsvermogen dat werkt (%)	53,8% ⁴	53,8%	54,2%

1 Bron: UWV, Juninota 2022.

2 Bron: UWV, intern document.

3 Bron: SZW, berekening obv informatie UWV.

4 Bron: UWV, kwantitatieve informatie 2021.

Handhaving

Het aantal onderzochte en geconstateerde overtredingen is in 2021 fors gedaald ten opzichte van eerdere jaren. Het totale benadelingsbedrag is daarom tevens lager. Een verklaring hiervoor is dat UWV gestart is om de benodigde gegevens voor een Wajong-uitkering die UWV al eerder van een persoon heeft geregistreerd automatisch in te vullen. Hierdoor kan een uitkeringsgerechtigde minder fouten maken. UWV kan zich nu richten op de grotere overtredingen, omdat kleine fouten niet meer worden gemaakt. Hierdoor komt ook het gemiddelde benadelingsbedrag per overtreding hoger uit. Naar verwachting is dit effect in 2022 en 2023 ook zichtbaar.

Tabel 55 Kerncijfers Wajong (fraude en handhaving)

		Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
<i>Preventie</i>	Gepercipieerde detectiekans (%)	72 ¹	— ²	55 ³
	Kennis van de verplichtingen (%)	85 ¹	— ²	88 ³
<i>Opsporing</i> ⁴	Aantal onderzochte fraudesignalen (x 1.000)	3,6	2,3	0,5
	Aantal geconstateerde overtredingen met financiële benadeling (x 1.000) ⁵	2,3	1,4	0,1
	Totaal benadelingsbedrag (x € 1 mln)	5,6	4,4	1,8
<i>Sanctionering</i> ⁴	Aantal waarschuwingen (x 1.000)	0,7	0,5	0,1
	Aantal boetes (x 1.000)	1,0	0,7	0,1
	Totaal boetebedrag (x € 1 mln)	0,7	0,6	0,2
		Ontstaansjaar vordering		
		2019	2020	2021
<i>Terugvordering</i> ⁴	Incassoratio fraudevorderingen (boete + benadelingsbedrag) ultimo 2021 (%)	38	24	16

1 Bron: Ipsos «Kennis der verplichtingen en detectiekans».

2 Door een gewijzigde onderzoeksopzet is het cijfer over 2020 niet beschikbaar.

3 Bron: I&O Research «Kennis der verplichtingen en gepercipieerde detectiekans». Als gevolg van een andere insteek van het onderzoek is sprake van een trendbreuk met 2019 en eerder.

4 Bron: UWV, jaarverslag.

5 Cijfers betreffen alle overtredingen van de inlichtingenplicht met financiële benadeling.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Re-integratie Wajong

Voor jonggehandicapten is een re-integratiebudget beschikbaar om hen te begeleiden op weg naar werk en te ondersteunen zodra zij werk hebben. Dit budget is bestemd voor de inzet van trajecten gericht op het vinden van werk, voorzieningen na werkaanvaarding (waaronder jobcoaching) en voor de financiering van de subsidieregeling voor scholing aan jongeren met arbeidsbeperkingen en ernstige scholingsbelemmeringen. Jonggehandicapten met arbeidsvermogen zijn verplicht om mee te werken aan re-integratie. UWV beschikt vanaf 2015 over een geïntegreerd taakstellend re-integratiebudget voor de inzet van trajecten en voorzieningen voor de ondersteuning van gedeeltelijk arbeidsgeschikten (Wajong, WIA, WAO, WAZ, ZW en WW). Het premiegefinancierde deel van het re-integratiebudget heeft betrekking op de WIA, WAO, WAZ, ZW en WW en wordt verantwoord in artikel 3. In tabel 50 is het totale budget dat voor UWV beschikbaar is voor de inkoop van re-integratietrajecten en werkvoorzieningen te zien, voor zowel WIA/WAO/WAZ/ZW/WW als Wajong.

Budgettaire ontwikkelingen

Voor het jaar 2023 is voor het begrotingsgefinancierde gedeelte van het re-integratiebudget € 81 miljoen beschikbaar. Meerjarig neemt het begrotingsgefinancierde gedeelte van het re-integratiebudget geleidelijk af. Dit hangt samen met de Participatiewet, waarin geregeld is dat de instroom in de Wajong2015 wordt beperkt tot mensen die duurzaam geen arbeidsmogelijkheden hebben. De afname in het re-integratiebudget Wajong voor deze groep wordt gecompenseerd door een toename in het re-integratiebudget Participatiewet.

Extracomptabele fiscale regelingen

Naast de in dit begrotingsartikel genoemde instrumenten, is er een fiscale regeling die betrekking heeft op dit beleidsterrein. De Minister van Financiën is hoofdverantwoordelijk voor de wetgeving en uitvoering van deze regeling en voor de budgettaire middelen. In onderstaande tabel is ter informatie het budgettaire belang van deze regeling vermeld. De cijfers zijn ontleend aan de corresponderende bijlage 'Fiscale regelingen' in de Miljoenennota. Voor een beschrijving van de regeling, de doelstelling, de ramingsgrond, een verwijzing naar de laatst uitgevoerde evaluatie en het beoogde jaar van afronding van de volgende evaluatie, wordt verwezen naar de bijlage bij de Miljoenennota 'Toelichting op de fiscale regelingen'.

Tabel 56 Fiscale regelingen 2021-2023, budgettair belang op transactiebasis in lopende prijzen (x € mln)

	2021	2022	2023
Jonggehandicaptenkorting	185	187	198

3.5 Artikel 5 Werkloosheid

A. Algemene doelstelling

De overheid beschermt werknemers tegen de financiële gevolgen van werkloosheid en stimuleert hen het werk te hervatten.

De overheid biedt werknemers die hun baan verliezen en geheel of gedeeltelijk werkloos worden, bescherming tegen het verlies aan loon als gevolg van werkloosheid. Zij kunnen een beroep doen op een uitkering die voorziet in een tijdelijk inkomen om de periode van werkloosheid te overbruggen. Hiervoor zijn werknemers verplicht verzekerd op grond van de Werkloosheidswet (WW). Door middel van instrumenten als bijvoorbeeld de sollicitatieplicht, het besluit passende arbeid en inkomstenverrekening stimuleert de overheid een terugkeer naar werk.

Werklozen die bij instroom in de WW ouder zijn dan 60 jaar en 4 maanden, komen na afloop van hun WW-recht in aanmerking voor een uitkering op minimumniveau op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW).

Als het totale inkomen van de uitkeringsgerechtigde WW of IOW en diens eventuele partner onder het sociaal minimum ligt, kan de uitkeringsgerechtigde een toeslag ontvangen tot het sociaal minimum op grond van de Toeslagenwet (TW), zie beleidsartikel 2.

Werknemers in Caribisch Nederland ontvangen bij beëindiging van de dienstbetrekking anders dan door de schuld van de werknemer op grond van de Cessantiewet een eenmalige uitkering, te betalen door de werkgever. Als de werkgever wegens faillissement of surseance van betaling niet in staat is om de uitkering (tijdig) te betalen, neemt de overheid deze verplichting over.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister **financiert** de inkomensondersteuning met begrotingsgefinancierde uitkeringsregelingen. Daarnaast **stimuleert** de Minister met financiële instrumenten initiatieven die bijdragen aan de werking van de arbeidsmarkt. Bij de premiegefinancierde uitkeringsregelingen **regisseert** de Minister. Zij is in deze rollen verantwoordelijk voor:

- de vormgeving, het onderhoud en de werking van het stelsel van wet- en regelgeving;
- de vaststelling van het niveau van de uitkeringen van de onderscheiden regelingen;
- het borgen van het activerend karakter van de regelingen en van hun bijdrage aan de werking van de arbeidsmarkt;
- de sturing van en het toezicht op de rechtmatige, doeltreffende en doelmatige uitvoering door UWV;
- de organisatie van de eigen uitvoering binnen het verband van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN).

C. Beleidswijzigingen

Als onderdeel van het sociaal aanvullend pakket ten tijde van de coronacrisis heeft het kabinet samen met werkgevers, werknemers, gemeenten en UWV een nieuwe aanpak ontwikkeld (publiek-private samenwerking) voor

de inzet van aanvullende arbeidsmarktdienstverlening voor werkzoekenden en werkgevers. Vanuit deze aanpak kunnen werkzoekenden vroegtijdig geholpen worden met ontschotte dienstverlening die aansluit op wat nodig is. Sinds september 2021 zijn in alle 35 arbeidsmarktregio's regionale mobiliteitsteams actief, waarin de genoemde partijen samenwerken. De aanpak wordt ondersteund met tijdelijke middelen en een tijdelijke ministeriële regeling. Het kabinet wil de regionale arbeidsmarktinfrastructuur uitbreiden om de overgang van werk-naar-werk en van uitkering-naar-werk verder te stimuleren. Opgedane ervaringen met de regionale mobiliteitsteams worden hierbij betrokken. De uitbreiding vraagt om een nadere uitwerking van diverse vraagstukken, waarbij de uitvoering en uitvoerbaarheid een belangrijke rol spelen. Samen met belanghebbende partijen worden de contouren verder uitgewerkt. Om de periode tot inwerking-treding van de toekomstige arbeidsmarktdienstverlening te overbruggen wordt in 2023 een vervolg gegeven aan de tijdelijke aanpak van de regionale mobiliteitsteams.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 57 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	174.212	252.215	234.511	139.721	123.067	94.085	62.059
Uitgaven	163.923	257.724	237.578	140.321	123.067	94.085	62.059
Inkomensoverdrachten							
Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW)	115.352	115.981	125.469	121.560	109.858	80.875	48.848
Cessantiawet (Caribisch Nederland)	294	111	111	109	109	110	111
Tijdelijke Regeling Tegemoetkoming Westhaven	71	266	250	102	0	0	0
Subsidies (regelingen)							
Overige subsidies algemeen	754	785	505	600	0	0	0
Coördinatie arbeidsmarktdienstverlening	6.565	6.486	8.189	0	0	0	0
Werkgeverssubsidie praktijkleren	0	12.000	16.500	4.500	0	0	0
Bijdrage aan ZBO's/RWT's							
Scholing WW	21.122	13.100	13.100	13.100	13.100	13.100	13.100
Arbeidsmarktdienstverlening	19.460	107.945	71.479	0	0	0	0
Bijdrage aan agentschappen							
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	305	1.050	1.975	350	0	0	0
Ontvangsten	1	10.425	0	0	0	0	0
Ontvangsten							
Restituties	1	10.425	0	0	0	0	0

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 58 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 5 (%)	
	2023
juridisch verplicht	64,0
bestuurlijk gebonden	36,0
beleidsmatig gereserveerd	0
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0

De uitgaven op artikel 5 Werkloosheid zijn voor 64% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Per financieel instrument wordt dit onderstaand toegelicht.

Inkomstenoverdrachten

De inkomstenoverdrachten zijn gebaseerd op wet- en regelgeving en derhalve voor 100% juridisch verplicht. Het betreft uitkeringslasten voor de IOW, de Cessantiawet (Caribisch Nederland) en de Tijdelijke regeling tegemoetkoming Westhaven.

Subsidies

De subsidieuitgaven zijn voor 50% juridisch verplicht. De overige subsidies algemeen zijn voor 100% juridisch verplicht. Het betreft budget voor een centraal aanspreekpunt voor werkgevers en de Ambachtsacademie. De projectsubsidies in het kader van de coördinatie Arbeidsmarktdienstverlening (RMT's) zijn 39% juridisch verplicht. Deze subsidies zijn bedoeld om het organiserend vermogen van werkgevers- en werknemersorganisaties te versterken om mee te kunnen doen met de aanpak voor de aanvullende arbeidsmarktdienstverlening door regionale mobiliteitsteams. De subsidie praktijkleren is voor 55% juridisch verplicht.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

De bijdragen aan ZBO's en RWT's zijn 15% juridisch verplicht. Het scholingsbudget WW is bestuurlijk gebonden, maar nog niet juridisch verplicht. Het betreft een budget voor het inkopen van scholingstrajecten voor werklozen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Arbeidsmarktdienstverlening (RMT's) betreft middelen voor de personeelskosten van de regionale mobiliteitsteams en de dienstverleningsbudgetten. Hiervan is 18% juridisch verplicht.

Bijdrage aan agentschappen

De bijdrage aan agentschappen is 50% juridisch verplicht. Het betreft uitvoeringskosten RVO voor de Subsidieregeling Praktijkleren in de derde leerweg.

Budgettaire gevolgen van beleid premiegefinancierd

Tabel 59 Premiegefinancierde uitgaven en ontvangsten artikel 5 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	3.786.240	2.779.193	3.339.009	3.857.929	4.306.571	4.694.821	5.076.582
Uitgaven	3.786.240	2.779.193	3.339.009	3.857.929	4.306.571	4.694.821	5.076.582
Inkomstenoverdrachten							
WW	3.786.240	2.779.193	3.073.114	3.527.994	3.820.282	4.017.571	4.190.785
WW nominaal	0	0	265.895	329.935	486.289	677.250	885.797
Ontvangsten	189.830	205.511	233.665	242.766	251.981	254.988	255.296
Ontvangsten							
Ufo	189.830	205.511	223.370	223.370	223.370	217.980	210.467
Ufo nominaal	0	0	10.295	19.396	28.611	37.008	44.829

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Inkomensoverdrachten

Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW)

De IOW geeft werklozen die bij aanvang van de WW-uitkering 60 jaar en vier maanden of ouder zijn, na afloop van hun WW-uitkering recht op een vervolguitering. Ook gedeeltelijk arbeidsgeschikten die bij aanvang van de loongerelateerde WGA-uitkering 60 jaar en vier maanden of ouder zijn, kunnen na afloop van hun loongerelateerde uitkering recht hebben op IOW.

De IOW is een tijdelijke regeling. Oudere WW'ers en WGA'ers kunnen in aanmerking komen voor een IOW-uitkering als zij vóór 1 januari 2024 werkloos of gedeeltelijk arbeidsongeschikt worden. De IOW wordt uitgevoerd door UWV.

Wie komt er voor in aanmerking?

- Werklozen die bij aanvang van de WW-uitkering 60 jaar en vier maanden of ouder zijn en die recht hebben op meer dan drie maanden WW-uitkering, komen bij beëindiging van hun WW-uitkering wegens het bereiken van de maximale duur in aanmerking voor een IOW-uitkering.
- Gedeeltelijk arbeidsgeschikte ouderen hebben na hun loongerelateerde WGA-uitkering recht op IOW als de loongerelateerde WGA is toegekend op of na het bereiken van de leeftijd van 60 jaar en vier maanden.

Hoe hoog is de IOW-uitkering?

Deze uitkering is maximaal 70% van het netto minimumloon. Dit is op 1 juli 2022 € 1.266,29 bruto per maand (exclusief vakantietoelage). De uitkering kan lager zijn dan 70% van het netto minimumloon als:

- De WW- of loongerelateerde WGA-uitkering lager was dan 70% van het minimumloon;
- De betrokkene tijdens de IOW-uitkering andere inkomsten heeft, bijvoorbeeld loon of een andere uitkering.

Budgettaire ontwikkelingen

De stijging van de AOW-leeftijd werkt door in de uitgaven. Als de AOW-leeftijd hoger ligt, is de IOW-duur langer. Een andere factor die bijdraagt aan de oplopende uitkeringslasten, is de verkorting van de maximale WW-duur van 38 naar 24 maanden tussen 2016 en 2019. Dit leidt ertoe dat mensen eerder doorstromen van de WW naar de IOW, met als gevolg een hogere IOW instroom en een langer verblijf in de IOW.

De IOW loopt af per 1 januari 2024. Vanaf 2026 is er hierdoor geen instroom meer in de IOW. Dit verklaart de daling van de uitgaven in 2026.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 60 Kerncijfers IOW

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume IOW (x 1.000 uitkeringsjaren)	8,0	8,3	9,2

1 Bron: UWV, jaarverslag.

Cessantiawet (Caribisch Nederland)

Werknemers in Caribisch Nederland die werkzaam zijn in de private sector ontvangen bij beëindiging van de dienstbetrekking anders dan door de schuld van de werknemer op grond van de Cessantiawet een eenmalige

uitkering, te betalen door de werkgever. Als de werkgever wegens faillissement of surseance van betaling niet in staat is om de uitkering (tijdig) te betalen, neemt SZW deze verplichting over.

Budgettaire ontwikkelingen

Er wordt een in de tijd nagenoeg constant uitgavenpatroon verondersteld. In de praktijk kunnen uitgaven echter van jaar tot jaar sterk fluctueren, afhankelijk van het aantal bedrijven dat failliet is gegaan en het aantal betrokken werknemers.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 61 Kerncijfers Cessantiawet (Caribisch Nederland)

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume Cessantiawet (x 1.000 uitkeringen)	<0,1	<0,1	<0,1

1 Bron: RCN-unit SZW.

Tijdelijke regeling tegemoetkoming Westhaven

De Minister van SZW heeft een tijdelijke tegemoetkoming beschikbaar gesteld voor werknemers in de Westhaven. Deze tegemoetkoming is voor werknemers die als gevolg van de sluiting van de Hemwegcentrale hun baan zijn kwijtgeraakt en daardoor inkomensverlies lijden. De subsidieregeling is op 20 mei 2020 in werking getreden.

Wie komt er voor in aanmerking?

De werknemer die aan alle volgende eisen voldoet komt in aanmerking:

1. De werknemer had een vaste dienstbetrekking;
2. De werknemer was werkzaam bij de Hemwegcentrale of een daarmee nauw verbonden bedrijf in de kolenoverslag of afvoer van bijproducten in het Westhavengebied;
3. De werknemer heeft de pensioengerechtigde leeftijd nog niet bereikt;
4. De werknemer heeft zich voor dienstverlening gemeld bij het Mobiliteitscentrum Kolenketen Westhaven (MCKW) voor 1 september 2020;
5. De werknemer is ontslagen of herplaatst tussen 1 oktober 2019 en 1 juli 2021; het ontslag of herplaatsing was het gevolg van de sluiting van de Hemwegcentrale; en
6. De werknemer lijdt door het ontslag of herplaatsing inkomensverlies.

Hoe hoog is de uitkering?

De hoogte van de totale tegemoetkoming bedraagt maximaal 35% van het referentie jaarinkomen. De aanvraagperiode van de regeling liep tot augustus 2020 en de financiële tegemoetkoming wordt uitgekeerd gedurende drie jaar.

Budgettaire ontwikkelingen

Voor deze regeling is cumulatief zo'n € 0,7 miljoen beschikbaar gesteld van 2021 tot en met 2024. Voor 2023 gaat het om een bedrag van € 250.000.

Werkloosheidswet

De WW verzekert werknemers tegen de financiële gevolgen van werkloosheid. Het verlies aan inkomen kan voor een bepaalde periode gedeeltelijk opgevangen worden met een uitkering. Het recht op een WW-uitkering duurt minimaal 3 maanden. De maximale duur is afhankelijk van het aantal jaren dat iemand heeft gewerkt voordat hij werkloos werd. De maximale duur is vanaf 2016 stapsgewijs – met één maand per kwartaal – teruggebracht van 38 maanden naar 24 maanden per 1 april 2019. Per jaar

arbeidsverleden bouwt een werknemer de eerste tien jaar één maand recht op een WW-uitkering op. Vanaf tien jaar arbeidsverleden bouwt een werknemer met elk extra gewerkt jaar een halve maand recht op WW-uitkering op. Voor gewerkte jaren vóór 2016 geldt een overgangsrecht. De WW wordt uitgevoerd door UWV. Hoofdstuk 5.1 *Sociale fondsen SZW*, gaat nader in op de financiering van de uitgaven aan de WW.

Wie komt er voor in aanmerking?

Om voor een WW-uitkering in aanmerking te komen moet een werknemer in ieder geval:

- De AOW-gerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt;
- Verzekerd zijn voor de WW;
- Minimaal vijf arbeidsuren per week kwijtraken (of voor wie minder dan tien uur per week werkte, minimaal de helft van de arbeidsuren);
- Geen recht meer hebben op loon over die verloren arbeidsuren;
- Beschikbaar zijn om te gaan werken;
- Voldoen aan de wekeneis: in de 36 weken voor de eerste werkloosheidsdag in minimaal 26 weken in loondienst hebben gewerkt;
- Geen ZW-uitkering, WAO-uitkering bij volledige arbeidsongeschiktheid of IVA-uitkering ontvangen;
- Geen WGA-uitkering ontvangen (tenzij men naast de WGA-uitkering werkte, en die baan is kwijtgeraakt);
- Zich tijdig registreren als werkzoekende bij het UWV WERKbedrijf;
- Niet verwijtbaar werkloos zijn. Verwijtbaar werkloos is iemand die zelf ontslag heeft genomen of om een dringende reden is ontslagen. In dat geval krijgt de werknemer geen uitkering of een korting op de uitkering.

Hoe hoog is de WW-uitkering?

De eerste twee maanden bedraagt de uitkering 75%, daarna 70% van het WW-maandloon (dat maandloon wordt gebaseerd op het loon van de periode van 12 maanden voordat iemand werkloos werd). Inkomsten uit arbeid worden gedeeltelijk verrekend, zodat het totale inkomen toeneemt naarmate de WW-gerechtigde meer werkt. De hoogte van het maandloon is gemaximeerd, waardoor de 75%-uitkering per 1 juli 2022 maximaal € 3.799,19 bruto per maand bedraagt en de 70%-uitkering maximaal € 3.545,91 (beide bedragen inclusief vakantietoeslag).

Budgettaire ontwikkelingen

De WW-uitgaven ademen met de werkloosheid mee. Naar verwachting vindt komende jaren een geleidelijke toename van de werkloosheid richting het einde van de begrotingshorizon plaats. Hierdoor lopen de WW-uitgaven de komende jaren op.

Beleidsrelevante kerncijfers

Het WW-volume in 2023 zal naar verwachting hoger liggen dan in 2022 (tabel 59). Er wordt een stijging van de WW-instroom verwacht, hetgeen resulteert in een oplopende instroom in 2023.

Tabel 62 Kerncijfers WW

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume WW (x 1.000 uitkeringsjaren)	196	139	153
Aantal lopende WW-uitkeringen (x 1.000, ultimo)	192	169	197
Aantal WW-instromers (x 1.000)	292	244	289
waarvan nieuwe uitkeringen (x 1.000)	262	— ²	— ²
waarvan herleefde uitkeringen (x 1.000) ³	30	— ²	— ²
Aantal beëindigde WW-uitkeringen (x 1.000)	386	266	263

1 Bron: UWV, jaarverslag.

2 Dit getal wordt niet geraamd.

3 Wie na afloop van een WW-uitkering binnen 26 weken weer werkloos wordt, kan de oude WW-uitkering weer terugkrijgen. Dit wordt «herleving» genoemd.

Tabel 63 Kerncijfers werkherhervatting uit de WW

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Aandeel werkherhervatting binnen 12 maanden na instroom	30	26	22
waarvan leeftijd bij instroom jonger dan 55 jaar	32	27	22
waarvan leeftijd bij instroom 55 jaar en ouder	24	20	19
Aandeel werkherhervatting binnen 3 maanden na instroom	13	11	10

Bron: UWV, jaarverslag.

Handhaving

Handhaving in de WW blijft ook de komende jaren een belangrijk thema. Naar aanleiding van de doorlichting van de WW op misbruikrisico's zet UWV in op de aanpak van een aantal prioritaire risico's, zoals gefingeerde dienstverbanden. Maatregelen op een aantal andere prioritaire risico's, zoals de aanpak van verwijtbare werkloosheid en verblijf buiten Nederland waren in de afgelopen jaren al in gang gezet. Risicoscans vormen daarbij een belangrijk instrument.

Begin maart jl. heeft de Minister van SZW formeel opdracht verleend aan UWV om de risicoscan verwijtbare werkloosheid (hiervoor: risicomodel verwijtbare werkloosheid) en de risicoscan verblijf buiten Nederland (hiervoor: risicomodel verblijf buiten Nederland) te implementeren. De Minister van SZW heeft de Tweede Kamer hierover geïnformeerd in de Stand van de uitvoering van juni 2022 (Kamerstukken II 2021/2022, [26 448, nr. 682](#)). Naar verwachting zullen beide modellen eind 2022 geïmplementeerd zijn binnen UWV. Vervolgens zal blijken, aan de hand van het vervolgonderzoek intensivering controle verwijtbare werkloosheid, of de risicogerichte controle op het gebied van verwijtbare werkloosheid daadwerkelijk efficiënter is ten opzichte van de andere in het onderzoek betrokken wijzen van controle op verwijtbare werkloosheid. Deze resultaten worden verwacht in 2023. Naderhand zal in samenspraak met UWV besloten worden of de huidige wijze van controle via de risicoscan verwijtbare werkloosheid voortgezet zal worden. Daarnaast werkt SZW, in afstemming met UWV, op dit moment aan het vormen van de opdracht tot structurele implementatie van de risicoscan sollicitatieactiviteiten. Het implementeren zal van start gaan in 2022.

De kengetallen op het gebied van handhaving tonen in 2021 over het algemeen een vergelijkbaar beeld als in eerdere jaren.

Tabel 64 Kerncijfers WW (fraude en handhaving)

		Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
<i>Preventie</i>	Gepercipieerde detectiekans (%)	77 ¹	61 ²	79 ³
	Kennis van de verplichtingen (%)	96 ¹	91 ²	93 ³
<i>Opsporing</i> ⁴	Aantal onderzochte fraudesignalen (x 1.000)	3,4	2,8	4,5
	Aantal geconstateerde overtredingen met financiële benadeling (x 1.000) ⁵	1,0	0,8	0,8
	Totaal benadelingsbedrag (x 1 mln)	4,5	3,6	3,7
<i>Sanctionering</i> ⁴	Aantal waarschuwingen (x 1.000)	1,4	1	1,6
	Aantal boetes (x 1.000)	0,8	0,6	0,7
	Totaal boetebedrag (x 1 mln)	1,1	0,8	1
		Ontstaansjaar vordering		
		2019	2020	2021
<i>Terugvordering</i> ⁴	Incassoratio boete + benadelingsbedrag ultimo 2021 (%)	45	38	24

1 Bron: Ipsos «Kennis der verplichtingen en detectiekans».

2 Bron: I&O Research «Kennis der verplichtingen in de coronacrisis». Als gevolg van een andere insteek van het onderzoek is sprake van een trendbreuk met 2019 en eerder.

3 Bron: I&O Research «Kennis der verplichtingen en gepercipieerde detectiekans». Als gevolg van een andere insteek van het onderzoek is sprake van een trendbreuk met 2019 en eerder.

4 Bron: UWV, jaarverslag.

5 Cijfers betreffen alle overtredingen van de inlichtingenplicht met financiële benadeling.

Subsidies

Overige subsidies algemeen

In 2023 staat subsidie voor de Ambachtsacademie (€ 505.260). Deze middelen zijn afkomstig uit het amendement uit 2018 van leden Wiersma en Heerma (Kamerstukken II 2018/19, [35 000 XV, nr. 28](#)) voor het verlengen van de ambachtsacademie.

Coördinatie arbeidsmarktdienstverlening (RMT's)

De projectsubsidies zijn opgezet om het organiserend vermogen van werkgevers- en werknemersorganisaties te versterken om zo mee te doen met de aanpak voor de aanvullende arbeidsmarktdienstverlening door regionale mobiliteitsteams. Deze subsidies hebben werknemers en werkgeversorganisaties in staat gesteld een landelijke structuur in te richten voor de aansturing en het bieden van ondersteuning aan de desbetreffende organisaties die deelnemen aan de regionale mobiliteitsteams in de regio's. Voor 2023 is in totaal € 8,2 miljoen beschikbaar voor de afronding van aflopende projectsubsidies over 2021 en 2022 en voor nieuwe subsidieaanvragen.

Werkgeverssubsidie praktijkleren

Werkzoekenden en werkenden kunnen via praktijkleren in het mbo bij- of omgeschoold worden ter verbetering van hun directe en duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Bij praktijkleren in het mbo wordt werken gecombineerd met het doen van (een deel van) een mbo-opleiding resulterend in een praktijkverklaring, mbo-certificaat of mbo-diploma. Op grond van de Subsidieregeling praktijkleren in de derde leerweg kunnen werkgevers een vergoeding krijgen voor het realiseren van de benodigde leerbaan. Deze onderwijsprogramma's kunnen meer flexibel worden ingericht ten opzichte van reguliere onderwijsprogramma's, wat juist voor werkzoekenden en werkenden waardevol is. Voor 2023 was reeds € 9 miljoen beschikbaar om werkgevers achteraf voor deze kosten te vergoeden. Hieraan is nog € 7,5 miljoen toegevoegd naar aanleiding van de verlengde aanpak in 2023.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's*Scholing WW*

Vanaf 2023 is het scholingsbudget WW structureel beschikbaar voor UWV om scholingstrajecten in te kopen. Er is jaarlijks € 13,1 miljoen beschikbaar voor het financieren van scholing voor WW-gerechtigden richting een krapteberoep. Deze scholingstrajecten worden ingezet voor werklozen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Arbeidsmarktdienstverlening (RMT's)

Om de periode tot inwerkingtreding van de toekomstige arbeidsmarktdienstverlening te overbruggen wordt een vervolg gegeven aan de tijdelijke aanpak van de regionale mobiliteitsteams. Vanuit dit budget worden de personele inzet in de regionale mobiliteitsteams en de dienstverleningsbudgetten gefinancierd. Voor de afronding van crisisdienstverlening en het doen van nabetalingen voor 2021 en 2022 was reeds € 13,1 miljoen beschikbaar in 2023. Hier is € 58,4 miljoen aan toegevoegd ter financiering van de kosten van de verlengde aanpak in 2023.

Bijdrage aan agentschappen*Rijksdienst voor Ondernemend Nederland*

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voert de werkgeverssubsidie Praktijkleren in de derde leerweg uit. Hiervoor ontvangt deze partij reeds € 0,98 miljoen in 2023 en hier wordt € 1 miljoen aan toegevoegd.

Ontvangsten*Uitvoeringsfonds voor de overheid (Ufo)*

De overheid is eigenrisicodrager voor de WW. UWV verstrekt WW uitkeringen aan voormalige overheidswerknemers en verhaalt deze uitkeringen vervolgens op de betrokken overheidswerkgever. Dit wordt als ontvangsten Uitvoeringsfonds voor de overheid (Ufo) op dit beleidsartikel van de begroting opgenomen. Voor 2023 verwachten we dat deze uitgaven met enkele tientallen miljoenen toenemen ten opzichte van 2022, naar € 223 miljoen.

3.6 Artikel 6 Ziekte en verlofregelingen

A. Algemene doelstelling

De overheid beschermt werknemers tegen de financiële gevolgen van ziekte en stimuleert hen het werk te hervatten. De overheid beschermt werknemers tegen de financiële gevolgen van zwangerschap en bevalling en komt tegemoet bij verlofopname wegens geboorte van een kind, adoptie of opname van een pleegkind en vanaf 2 augustus 2022 ook wegens verlofopname voor verzorging en opvoeding van het kind.

De overheid vindt dat mensen die ziek worden en waarbij de loonbetalingsverplichting bij ziekte voor de werkgever niet van toepassing is, ook verzekerd moeten zijn van een tijdelijk loonvervangend inkomen. Zij kunnen het verlies aan inkomen daarom voor een periode van twee jaar, gelijk aan de periode van de loonbetalingsverplichting, opvangen met een uitkering op grond van de Ziektewet (ZW). Door middel van verzuimbegeleiding en re-integratie stimuleert de overheid deze (gewezen) werknemers om zo snel mogelijk weer aan het werk te gaan.

Ook tijdens de periode van zwangerschaps- en bevallingsverlof voorziet de overheid in een tijdelijk loonvervangend inkomen. Op grond van de Wet arbeid en zorg (WAZO) komen zwangere werknemers en zelfstandigen in aanmerking voor een uitkering. Ook andere verlofvormen geven recht op een uitkering, namelijk: adoptie- en pleegzorgverlof en aanvullend geboorteverlof. Vanaf 2 augustus 2022 komen werknemers ook in aanmerking voor een uitkering wegens ouderschapsverlof.

Mensen die lijden aan de ziekte maligne mesothelioom of asbestose door blootstelling aan asbest, kunnen van de overheid een tegemoetkoming of een voorschot op een schadevergoeding ontvangen op grond van de Regeling tegemoetkoming asbestslachtoffers (TAS).

Slachtoffers van het organo psycho syndroom (OPS), ook wel «schildersziekte» genoemd, kunnen in aanmerking komen voor een eenmalige financiële tegemoetkoming.

Werknemers in Caribisch Nederland die door ziekte of zwangerschap met loonderving geconfronteerd worden, ontvangen een uitkering op grond van de Ziekteverzekering (ZV).

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister **financiert** de inkomensondersteuning met begrotingsgefinancierde uitkeringsregelingen. Bij de premiegefinancierde uitkeringsregelingen **regisseert** de Minister. Zij is in deze rollen verantwoordelijk voor:

- de vormgeving, het onderhoud en de werking van het stelsel van wet- en regelgeving;
- de vaststelling van het niveau van de uitkeringen van de onderscheiden regelingen;
- de sturing van en het toezicht op de rechtmatige, doeltreffende en doelmatige uitvoering door UWV en de SVB;
- de organisatie van de eigen uitvoering binnen het verband van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN).

C. Beleidswijzigingen

Tegemoetkoming stoffengerelateerde beroepsziekten (TSB)

De commissie Heerts heeft geadviseerd een tegemoetkomingsregeling voor slachtoffers van ernstige stoffengerelateerde beroepsziekten in het leven te roepen. Deze regeling zal op 1 januari 2023 in werking treden (in plaats van zoals eerder beoogd op 1 juli 2022) voor slachtoffers van de eerste drie ernstige stoffengerelateerde beroepsziekten: 1. longkanker door asbest; 2. allergisch astma door allergenen; en 3. CSE (OPS) (Kamerstukken II 2021/22, [25 883, nr. 442](#)). Het doel van de regeling is een maatschappelijke erkenning van (ex-)werkenden die ziek zijn geworden door hun werk als gevolg van blootstelling aan gevaarlijke stoffen.

Wijzigingen verlofregelingen Caribisch Nederland

Als onderdeel van de verzamelwet Caribisch Nederland is het kabinet voornemens om een aantal maatregelen per 1 juli 2023 in te voeren om een gezond werkklimaat te bevorderen, waarbij de werk-privé balans meer in evenwicht is. Na de geboorte van een kind krijgt een partner recht op geboorteverlof. Voor de verzorging van een naast familielid wegens ziekte wordt kortdurend zorgverlof ingevoerd. Het calamiteitenverlof, bedoeld voor onverwachte gebeurtenissen die een onmiddellijke onderbreking van het werk vergen, wordt uitgebreid. En het kabinet introduceert een uitkering voor zwangere zelfstandigen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 65 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 6 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	14.105	10.635	57.606	64.233	64.041	63.853	63.754
Uitgaven	14.105	10.635	57.606	64.233	64.041	63.853	63.754
Inkomensoverdrachten							
TAS	6.198	5.265	5.265	5.265	5.265	5.265	5.265
Ziekteverzekering (Caribisch Nederland)	4.958	4.331	3.098	3.079	3.123	3.162	3.186
CSE	2.949	1.039	812	586	350	123	0
TSB	0	0	48.431	55.303	55.303	55.303	55.303
Ontvangsten	0	1.080	0	0	0	0	0
Ontvangsten							
Restituties	0	1.080	0	0	0	0	0

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 66 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 6 (%)	
	2023
Juridisch verplicht	100
bestuurlijk gebonden	0
beleidsmatig gereserveerd	0
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0

De uitgaven op artikel 6 Ziekte en verlofregelingen zijn voor 100% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Per financieel instrument wordt dit onderstaand toegelicht.

Inkomensoverdrachten

De inkomensoverdrachten zijn gebaseerd op wet- en regelgeving en derhalve voor 100% juridisch verplicht. Het betreft uitkeringslasten Regeling Tegemoetkoming Asbestslachtoffers (TAS), Ziekteverzekering Caribisch Nederland, CSE (OPS-voorzieningenfonds) en Tegemoetkomingsregeling stoffengerelateerde beroepsziekten (TSB).

Budgettaire gevolgen van beleid premiegefinancierd

Tabel 67 Premiegefinancierde uitgaven en ontvangsten artikel 6 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	3.643.640	3.935.953	4.761.646	4.988.984	5.249.799	5.521.863	5.733.332
Uitgaven	3.643.640	3.935.953	4.761.646	4.988.984	5.249.799	5.521.863	5.733.332
Inkomensoverdrachten							
ZW	1.978.911	1.990.858	2.020.965	2.067.733	2.105.328	2.118.894	2.106.273
WAZO	1.452.050	1.497.738	1.577.900	1.614.734	1.641.268	1.674.237	1.689.658
WAZO aanvullend geboorteverlof partners	212.679	221.424	234.247	239.078	242.844	248.576	250.877
Uitkeringslasten ouderschapsverlof	0	225.933	633.737	649.766	661.788	676.312	677.461
ZW nominaal	0	0	177.102	195.225	267.419	357.520	446.485
WAZO nominaal	0	0	78.636	146.225	216.251	290.284	365.811
WAZO aanvullend geboorteverlof partners nominaal	0	0	10.541	20.502	30.845	41.938	53.175
Uitkeringslasten ouderschapsverlof nominaal	0	0	28.518	55.721	84.056	114.102	143.592
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Inkomensoverdrachten

Tegemoetkoming asbestslachtoffers (TAS)

Mensen die lijden aan de ziekte maligne mesotheliom of asbestose als gevolg van arbeidsgelateerde blootstelling aan asbest kunnen een tegemoetkoming ontvangen op grond van de TAS. Indien zij de ziekte maligne mesotheliom of asbestose hebben gekregen door te werken met asbest (in dienst van een werkgever) of maligne mesotheliom hebben opgelopen via werkkleding van een huisgenoot, dan is de (voormalige) werkgever hiervoor aansprakelijk en kunnen zij een schadevergoeding bij de werkgever eisen. Dit kan echter lang duren. Tegelijkertijd is de levensverwachting van mensen met de ziekte maligne mesotheliom vaak erg kort. De TAS heeft tot doel asbestslachtoffers bij leven maatschappelijke erkenning te bieden in de vorm van een tegemoetkoming. Deze wordt uitgekeerd in de vorm van een voorschot op de schadevergoeding van de werkgever. Als de (voormalige) werkgever later alsnog een schadevergoeding betaalt, wordt het voorschot hiermee verrekend. Indien de werknemer geen schadevergoeding ontvangt, wordt het voorschot omgezet in een tegemoetkoming. De TAS wordt uitgevoerd door de SVB.

Wie komt er voor in aanmerking?

Mensen die ziek zijn geworden door het werken met asbest, krijgen een voorschot als:

- Bij hen maligne mesotheliom of asbestose is vastgesteld;
- Zij, of in het geval van maligne mesotheliom ook een huisgenoot, in loondienst bij een werkgever in Nederland werkten;

- Zij, of in het geval van maligne mesotheliom ook een huisgenoot, op het werk zijn blootgesteld aan asbest;
- Zij nog geen schadevergoeding hebben gekregen of een schadevergoeding hebben ontvangen die lager is dan € 22.121 (prijspeil 2022, dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd).

Hoe hoog is de TAS?

Zowel het voorschot als de tegemoetkoming is in 2022 € 22.121, waarop reeds van de werkgever ontvangen bedragen in mindering worden gebracht. Dit is een eenmalige uitkering. De hoogte van de TAS volgt de ontwikkeling van het wettelijk minimumloon.

Budgettaire ontwikkelingen

De uitkeringslasten van de TAS worden vanaf 2023 geraamd op circa € 5,3 miljoen per jaar. Het is de verwachting dat de hoeveelheid succesvol afgeronde bemiddelingen tussen werkgevers en asbestslachtoffers de komende jaren gelijk blijft.

Beleidsrelevante kerncijfers

Naar verwachting blijft het aantal TAS aanvragen de komende jaren stabiel, ondanks dat het werken met asbest al in 1993 is verboden. Dit wordt veroorzaakt doordat mensen tot tientallen jaren na blootstelling aan asbest ziek kunnen worden.

Tabel 68 Kerncijfers TAS

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Aantal toekenningen voorschot TAS (x 1.000 uitkeringen)	0,4	0,4	0,4
waarvan toekenning in verband met maligne mesotheliom	0,3	0,3	0,3
waarvan toekenning in verband met asbestose	<0,1	<0,1	<0,1
Aantal terugontvangen voorschotten TAS (x 1.000 uitkeringen)	0,1	0,1	0,1
Aantal toekenningen maligne mesotheliom bij leven ten opzichte van totaal aantal toekenningen (%)	82	— ²	— ²

1 Bron: SVB, jaarverslag.

2 Dit cijfer wordt niet geraamd.

Ziekteverzekering (Caribisch Nederland)

Werknemers in de private sector van Caribisch Nederland die door ziekte of zwangerschap met loonderving geconfronteerd worden, ontvangen een uitkering (ziekengeld) op grond van de Ziekteverzekering. De uitkering is gerelateerd aan het laatstverdiende loon van de werknemer.

Budgettaire ontwikkelingen

De uitgaven voor de Ziekteverzekering (ZV) dalen in 2023 ten opzichte van eerdere jaren omdat er een minder groot corona-effect wordt verwacht. Als gevolg van demografische ontwikkelingen stijgen de uitgaven voor de ZV vanaf 2025 in lichte mate.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 69 Kerncijfers Ziekteverzekering Caribisch Nederland

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume Ziekteverzekering CN (x 1.000 uitbetaalde ziekte dagen)	114	100	78

1 Bron: RCN-unit SZW.

OPS-fonds

De OPS problematiek is het gevolg van blootstellingen aan vluchtige oplosmiddelen in het werk die hoger waren dan volgens de destijds geldende wettelijke voorschriften waren toegestaan. De regeling is in maart 2020 in werking getreden. Bij de opzet van de regeling is zoveel mogelijk aangesloten bij regelingen voor asbestslachtoffers. De regeling wordt uitgevoerd door de SVB.

Wie komt er voor in aanmerking?

De tijdelijke en eenmalige regeling voor een financiële tegemoetkoming aan OPS-slachtoffers is toegankelijk voor personen die aan drie voorwaarden voldoen:

- Het slachtoffer beschikt over een officiële diagnose Chronische Toxische Encephalopathie (CTE) van een van de Solvent Teams aan de universiteiten van Amsterdam en Twente. Slachtoffers die bij inwerkingtreding van de regeling nog niet beschikken over zo'n diagnose kunnen deze tot een half jaar na de inwerkingtreding van de regeling alsnog aanvragen bij het Solvent Team van de universiteit van Amsterdam. De diagnose levert een bevestiging van zowel de gezondheidsschade als van het feit dat deze arbeidsgerelateerd is;
- Het slachtoffer heeft geen enkele vorm van een financiële tegemoetkoming gehad voor de schade als gevolg van zijn OPS aandoening, of een bedrag dat lager is dan het normbedrag voor de financiële tegemoetkoming;
- Er moet sprake zijn van een blootstelling die in Nederland in loondienst heeft plaatsgevonden.

Hoe hoog is de tegemoetkoming?

Zowel het voorschot als de tegemoetkoming is gelijk aan de tegemoetkoming bij de TAS (in 2022 bedraagt deze € 22.121). Dit is een eenmalige uitkering.

Budgettaire ontwikkelingen

De CSE-regeling is een tijdelijke regeling voor OPS-slachtoffers. Naar verwachting liggen de meeste aanvragen in de jaren 2020 en 2021. Daarom nemen de geraamde uitgaven vanaf 2022 gestaag af naar 0 in 2027.

Tegemoetkomingsregeling stoffengerelateerde beroepsziekten (TSB)

Doordat de juridische afwikkeling van een schadeclaim bij stoffengerelateerde beroepsziekten vaak leidt tot jarenlange en kostbare procedures, krijgen veel slachtoffers hiervoor geen financiële compensatie en daarmee ook geen erkenning van hun leed. De commissie Vergemakkelijking Schadeafhandeling Beroepsziekten (commissie-Heerts) is gevraagd aanbevelingen op te stellen voor een betere organisatie van het proces van werkgerelateerde schadeafhandeling. Omdat binnen het huidige aansprakelijkheidsrecht geen mogelijkheid werd gevonden voor aanpassingen van de verhaalsprocedure bij schadeclaims voor beroepsziekten, heeft het kabinet besloten tot de introductie van een tegemoetkomingsregeling. Deze regeling maakt het mogelijk om (ex-)werkenden met een ernstige stoffengerelateerde beroepsziekte een algemene financiële tegemoetkoming toe te kennen. De tegemoetkoming is geen schadevergoeding maar vormt een erkenning van het feit dat men door participatie aan het arbeidsproces ziek is geworden.

Wie komt er voor in aanmerking?

De doelgroep betreft (ex-)werkenden met ernstige beroepsziekten door blootstelling aan gevaarlijke stoffen op het werk.

Hoe hoog is de tegemoetkoming?

Het betreft een eenmalige tegemoetkoming van € 22.121 (prijsniveau 2022). Indien de (ex-)werkende naast de tegemoetkoming ook een schadevergoeding van de ex-werkgever/opdrachtgever (heeft) ontvang(t)(en), moet bij een gehonoreerde schadeclaim de tegemoetkoming worden terugbetaald tot het bedrag van de gehonoreerde schadeclaim.²

Budgettaire ontwikkelingen

De TSB gaat van start per 1 januari 2023. Het aantal aanvragen wordt door de tijd constant verondersteld.

Ziektewet (ZW)

De ZW geeft zieke werknemers het recht op een uitkering als zij geen werkgever meer hebben die in geval van ziekte loon moet doorbetalen. De ZW bevat minimumnormen voor re-integratie. De ZW geldt ook voor een beperkte groep werknemers die wel in dienst zijn van een werkgever, namelijk werknemers die tijdelijk ongeschikt zijn voor het verrichten van hun werk wegens arbeidsongeschiktheid als gevolg van zwangerschap en orgaandonatie en werknemers met een zogenaamde no-riskpolis. De werkgever mag de ZW-uitkering dan verrekenen met het loon dat hij moet doorbetalen. De ZW wordt uitgevoerd door UWV of door werkgevers zelf wanneer zij ervoor gekozen hebben om eigenrisicodragers te zijn voor de ZW-uitkeringslasten.

Wie komt er voor in aanmerking?

In aanmerking voor een ZW-uitkering komen:

- Uitzendkrachten (zonder vast contract met het uitzendbureau);
- Oproepkrachten (afhankelijk van het soort oproepcontract);
- Personen met een arbeidscontract dat afloopt tijdens de ziekte;
- Personen die een WW-uitkering ontvangen en langer dan dertien weken ziek zijn;
- Vrouwen die ziek worden als gevolg van zwangerschap of bevalling. Wanneer vrouwen in loondienst werken hebben zij tijdens hun zwangerschapsverlof recht op een uitkering op grond van de Wet arbeid en zorg. Als deze vrouwen door de zwangerschap vóór of na de bevalling ziek worden, ontvangen zij een ZW-uitkering;
- Orgaandonoren die door hun donatie tijdelijk niet kunnen werken;
- Personen met een no-riskpolis die gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn en die binnen vijf jaar nadat ze in dienst zijn gekomen van een werkgever ziek worden;
- Ondernemers en directeuren-groootaandeelhouders kunnen alleen een beroep doen op de ZW als zij hiervoor een vrijwillige verzekering hebben.

Hoe hoog is de ZW-uitkering?

De ZW-uitkering bedraagt meestal 70% van het loon dat de betrokkene gemiddeld per dag verdiende in het jaar voordat hij ziek werd. De hoogte van het dagloon is per 1 januari 2022 gemaximeerd op € 228,76 bruto per dag. Hierdoor bedraagt de uitkering maximaal € 3.482,87 bruto per maand inclusief vakantiegeld. De uitkering duurt maximaal twee jaar. Er zijn enkele uitzonderingen. Orgaandonoren en werknemers die arbeidsongeschikt zijn als gevolg van de zwangerschap of bevalling hebben recht op een ZW-uitkering van 100% van het dagloon, wat neerkomt op een uitkering van

² Deze bepaling is ook opgenomen in de OPS-regeling (zie artikel 3, lid 1, d, e, f, g en h, artikel 5, artikel 6, lid 2 en artikel 11, 1a).

maximaal € 4.975,53 bruto per maand inclusief vakantiegeld. Op verzoek van de werkgever kan UWV de ZW-uitkering van personen die onder de no-riskpolis vallen het eerste jaar op 100% van het dagloon vaststellen.

Budgettaire ontwikkelingen

De uitkeringslasten ZW nemen in 2023 met circa € 30 miljoen toe ten opzichte van 2022, vanwege een stijging van het aantal ZW-uitkeringen. Dit komt vooral door de verwachting dat de doelgroep van de ZW toeneemt, als gevolg van een stijging van het aantal werkenden. Vanaf 2024 nemen de uitkeringslasten verder toe. Enerzijds komt dit doordat verwacht wordt dat het aantal zieke werklozen zal toenemen als gevolg van een oplopende werkloosheid. Anderzijds wordt rekening gehouden met een stijging van het aantal zieke zwangeren, als gevolg van een verwachte toename van het aantal geboorten en de werkzame beroepsbevolking. Daarnaast zal, doordat steeds meer mensen werken vanuit de Banenafpraak en Beschut Werk, het beroep op de no-riskpolis toenemen.

Beleidsrelevante kerncijfers

Naar verwachting neemt het aantal uitkeringensjaren in 2023 licht toe met ongeveer 1.000.

Tabel 70 Kerncijfers ZW

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume ZW (x 1.000 uitkeringen, gemiddelde)	107	106	107
Instroom ZW (x 1.000 uitkeringen)	346	— ²	— ²
Uitstroom ZW (x 1.000 uitkeringen)	414	— ²	— ²

1 Bron: UWV, jaarverslag.

2 In- en uitstroom worden niet geraamd.

Handhaving

De kerncijfers op het gebied van fraude en handhaving tonen in 2020 een wisselend beeld ten opzichte van de voorgaande jaren. In 2021 zijn de cijfers grotendeels terug op het oude niveau. Opvallend is dat het aantal onderzochte fraudesignalen in 2021 hoger ligt dan in de voorgaande jaren. Ook opvallend is dat het aantal waarschuwingen sterk is toegenomen en dat het aantal boetes juist sterk is afgenomen.

In 2020 heeft onderzoek plaatsgevonden door KPMG naar misbruikrisico's in de ZW. Op basis hiervan wordt door UWV, met betrokkenheid van SZW, een nadere analyse naar deze misbruikrisico's gedaan, waarbij ook wordt ingegaan op de beheersmaatregelen die door UWV worden ingezet. Wanneer besluitvorming daarover heeft plaatsgevonden wordt de Tweede Kamer nader geïnformeerd.

Tabel 71 Kerncijfers ZW (fraude en handhaving)

		Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
<i>Preventie</i>	Gepercipieerde detectiekans (%)	77 ¹	57 ²	78 ³
	Kennis van de verplichtingen (%)	93 ¹	87 ²	93 ³
<i>Opsporing⁴</i>	Aantal onderzochte fraudesignalen (x 1.000)	3,9	3,3	4,8
	Aantal geconstateerde overtredingen met financiële benadeling (x 1.000) ⁵	2,6	2,0	2,4
	Totaal benadelingsbedrag (x € 1 mln)	3,5	2,9	2,9
<i>Sanctionering⁴</i>	Aantal waarschuwingen (x 1.000)	2,1	1,9	3,6
	Aantal boetes (x 1.000)	1,1	0,8	0,3
	Totaal boetebedrag (x € 1 mln)	0,7	0,6	0,3
		Ontstaansjaar vordering		
		2019	2020	2021
<i>Terugvordering⁴</i>	Incassatio fraudevorderingen (boete + benadelingsbedrag) ultimo 2021 (%)	55	35	16

1 Bron: Ipsos «Kennis der verplichtingen en detectiekans».

2 Bron: I&O Research «Kennis der verplichtingen in de coronacrisis». Als gevolg van een andere insteek van het onderzoek is sprake van een trendbreuk met 2019 en eerder.

3 Bron: I&O Research «Kennis der verplichtingen en gepercipieerde detectiekans». Als gevolg van een andere insteek van het onderzoek is sprake van een trendbreuk met 2019 en eerder.

4 Bron: UWV, jaarverslag.

5 Cijfers betreffen alle overtredingen van de inlichtingenplicht met financiële benadeling.

Wet arbeid en zorg (WAZO)

De WAZO bundelt een aantal wettelijke verlofvormen, zoals het zwangerschaps- en bevallingsverlof, (aanvullend) geboorteverlof, adoptie- en pleegzorgverlof, ouderschapsverlof en kort- en langdurend zorgverlof. Vaak bestaat er recht op (gedeeltelijke) loondoorbetaling of op een uitkering: zwangerschaps- en bevallingsuitkering, adoptie- en pleegzorguitkering, geboorteverlofuitkering en vanaf 2 augustus 2022 ook een ouderschapsverlofuitkering. Deze uitkeringen op grond van de WAZO worden uitgevoerd door UWV.

Wie komt er voor in aanmerking?

In aanmerking voor een zwangerschaps- en bevallingsuitkering komen:

- Vrouwelijke werknemers;
- Andere vrouwelijke verzekerden voor de ZW (onder andere thuiswerkers en vrouwen die een ZW-, WW- of loongerelateerde WGA-uitkering ontvangen);
- Vrouwelijke vrijwillig verzekerden voor de ZW;
- Vrouwen van wie de vermoedelijke bevallingsdatum binnen 10 weken na het einde van de verplichte ZW-verzekering ligt, evenals vrouwen die later uitgerekend zijn, maar die toch binnen 10 weken na het einde van de verplichte verzekering bevallen.

In aanmerking voor adoptie- en pleegzorgverlof komt de werknemer die een kind heeft geadopteerd dan wel als pleegkind in zijn gezin heeft opgenomen. Er is een afzonderlijke uitkeringsregeling voor zwangere zelfstandigen, de regeling Zelfstandig en Zwanger (ZEZ). Vrouwelijke zelfstandigen, directeuren-grotoaandeelhouders, meewerkende echtgenoten en beroepsbeoefenaars op arbeidsovereenkomst (hulp in de huishouding voor minder dan vier dagen per week) hebben gedurende ten minste 16 weken recht op een uitkering. Zie ook beleidsartikel 12.

Hoe hoog is de WAZO-uitkering?

De zwangerschaps- en bevallingsuitkering en de adoptie- en pleegzorguitkering bedraagt 100% van het laatstverdiende loon, tot een maximum van 100% van het maximumdagloon. Dit is per 1 juli 2022 gelijk aan € 5.065,58

bruto per maand inclusief vakantiegeld. De hoogte van de uitkering voor zelfstandigen is maximaal het wettelijk minimumloon (per 1 juli 2022 € 1.756,20 bruto per maand exclusief vakantiegeld).

Budgettaire ontwikkelingen

Als gevolg van een verwachte toename van het aantal geboorten en de stijging van het wettelijk minimumloon nemen de uitgaven voor zwangerschaps- en bevallingsverlof de komende jaren toe.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 72 laat zien dat het verwachte aantal toekenningen in de WAZO in 2022 licht daalt ten opzichte van 2021, en in 2023 weer stijgt. Dit hangt samen met de verwachte geboorteontwikkeling.

Tabel 72 Kerncijfers WAZO

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Totaal aantal toekenningen zwangerschaps- en bevallingsverlofuitkering (x 1.000 uitkeringen)	153	150	154
Aantal toekenningen werknemers (x 1.000 uitkeringen)	140	137	141
Aantal toekenningen zelfstandigen (x 1.000 uitkeringen)	12,9	12,7	13,1

1 Bron: SZW, berekening.

WAZO aanvullend geboorteverlof partners

Het aanvullend geboorteverlof duurt maximaal 5 weken. Het verlof dient binnen 6 maanden na de geboorte te worden opgenomen. Ook deze regeling wordt door UWV uitgevoerd.

Wie komt er voor in aanmerking?

In aanmerking voor een aanvullend geboorteverlof uitkering komt de werknemer die echtgeno(o)t(e) of geregistreerde partner van de moeder van het kind is, met de moeder ongehuwd samenwoont of haar kind erkent.

Hoe hoog is de uitkering?

De hoogte van de uitkering voor aanvullend geboorteverlof bedraagt 70% van het laatstverdiende loon, tot een maximum van 70% van het maximum-dagloon.

Budgettaire ontwikkelingen

De uitgaven stijgen de komende jaren als gevolg van een verwachte toename van het aantal geboorten en het gebruik van de regeling. Daarnaast leidt de stijging van het wettelijk minimumloon naar verwachting ook tot hogere uitgaven.

Beleidsrelevante kerncijfers

Het aantal toekenningen neemt de komende jaren toe als gevolg van een verwachte toename in het aantal geboorten en het gebruik van de regeling.

Tabel 73 Kerncijfers aanvullend geboorteverlof

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Totaal aantal toekenningen aanvullend geboorteverlof (x 1.000 uitkeringen)	81	82	84
Gemiddeld aantal opgenomen dagen	22	22	22

1 Bron: SZW, berekening op basis van UWV Juninota.

WAZO betaald ouderschapsverlof

Vanaf 2 augustus 2022 wordt een uitkering verstrekt aan werknemers bij opname van ouderschapsverlof. De uitkeringsduur is maximaal 9 weken. De uitkering wordt alleen verstrekt indien het verlof in het eerste levensjaar van het kind wordt opgenomen. Bij adoptie of pleegzorg kan het verlof worden opgenomen gedurende het eerste jaar na opname van het kind in het gezin.

Wie komt er voor in aanmerking?

Rechthebbend is de werknemer die als ouder in familierechtelijke betrekking staat tot het kind.

Hoe hoog is de uitkering?

De uitkering bedraagt 70% van het dagloon, met als maximum 70% van het maximum dagloon.

Budgettaire ontwikkelingen

Doordat de regeling gaandeweg 2022 ingaat (2 augustus) zijn de uitgaven in 2022 incidenteel lager dan in de daarop volgende jaren. De uitgaven nemen in latere jaren toe vanwege de verwachte toename van het aantal geboorten. Daarnaast leidt de stijging van het wettelijk minimumloon naar verwachting ook tot hogere uitgaven.

3.7 Artikel 7 Kinderopvang

A. Algemene doelstelling

De overheid biedt financiële ondersteuning aan werkende ouders voor kinderopvang en bevordert de kwaliteit van kinderopvang.

De overheid hecht aan goede, veilige en financieel toegankelijke kinderopvang, zodat ouders arbeid en zorg kunnen combineren. Voor de bevordering van de arbeidsparticipatie is het belangrijk dat ouders van jonge kinderen actief blijven op de arbeidsmarkt. Bovendien zorgt goede kinderopvang er ook voor dat kinderen worden gestimuleerd in hun ontwikkeling. De kinderopvangtoeslag houdt formele kinderopvang betaalbaar voor ouders. Om de kwaliteit van kinderopvang te bevorderen heeft de overheid in de Wet kinderopvang (Wko) vastgesteld aan welke eisen de kinderopvangvoorzieningen moeten voldoen. De GGD houdt hier, in opdracht van gemeenten, toezicht op. Daarnaast steunt de Minister via subsidies projecten die de (informatie)positie van ouders versterken. Dit om te zorgen dat ouders hun kind naar een kinderopvangvoorziening kunnen brengen die veilig en van goede kwaliteit is. De kinderopvangondernemers zijn verantwoordelijk voor het goed functioneren van de kinderopvang. Gastouderbureaus en gastouders zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van gastouderopvang. Ouders hebben een eigen verantwoordelijkheid bij de keuze voor een kinderopvangvoorziening en kunnen hun invloed onder andere via de oudercommissies uitoefenen.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister **regisseert** met wet- en regelgeving het stelsel, **financiert** met de kinderopvangtoeslag (KOT) het gebruik van kinderopvang en **stimuleert** met subsidies de (informatie)positie van ouders. Zij is in deze rollen verantwoordelijk voor:

- de vormgeving, het onderhoud en de werking van het stelsel van wet- en regelgeving;
- het vaststellen van de hoogte van de kinderopvangtoeslag en de voorwaarden waaronder deze wordt toegekend;
- het ter beschikking stellen van middelen aan gemeenten via het Gemeentefonds ter financiering van toezicht en handhaving op de kinderopvang;
- het borgen van de kwaliteit van toezicht en handhaving;
- het verstrekken van middelen ten behoeve van de kinderopvang en voor- en naschoolse voorzieningen in Caribisch Nederland in het kader van het programma BES(t) 4 kids;
- het bevorderen van de kwaliteit en veiligheid van de kinderopvang.

De Minister van Financiën is verantwoordelijk voor de rechtmatige, doeltreffende en doelmatige uitvoering van de KOT door het directoraat-generaal Toeslagen.

C. Beleidswijzigingen

Verbetering stelsel kinderopvangtoeslag

Het coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV bevat het voornemen voor een grote hervorming van het kinderopvangstelsel. Het doel van de hervorming is een financieel toegankelijker stelsel met minder complexiteit voor ouders en minder kans op terugvorderingen. De invoering van dit

nieuwe stelsel vergt een verscheidenheid aan beleidskeuzes, een uitgebreid wetgevingstraject en de selectie van een uitvoeringsorganisatie. Voor dit laatste punt heeft SZW ABDTOPConsult de opdracht gegeven onafhankelijk onderzoek te verrichten en een advies uit te brengen. De verwachting is dat dit onderzoek in het najaar van 2022 afgerond zal worden. Zodra over de nieuwe uitvoerder besloten wordt, zal het nieuwe stelsel in co-creatie tussen beleid en uitvoerder verder vormgegeven worden.

Aanspraak kinderopvangtoeslag ouders met tijdelijke Wlz-indicatie

Per 2023 zal een uitzondering op de arbeidseis voor het recht op kinderopvangtoeslag in werking treden ([Stb. 2020, 518](#)). Vanaf volgend jaar krijgen gezinnen waarvan een ouder werkt of een traject naar werk volgt en de andere ouder een tijdelijke indicatie heeft op basis van de Wet langdurige zorg (Wlz-indicatie) aanspraak op kinderopvangtoeslag (Kamerstukken II 2020/21, [35 598, nr. 2](#)). Voor ouders met een permanente Wlz-indicatie was de aanspraak op kinderopvangtoeslag reeds op 1 januari 2021 geregeld.

Oplossing noodopvang knelpunt toeslagen

Het kabinet is voornemens om per 1 januari 2023 een knelpunt in het toeslagensysteem op te lossen. In bepaalde situaties waar een persoon gehuwd is en vanwege huiselijk geweld opgevangen wordt in een noodopvang, bestaat geen (zelfstandige) aanspraak op toeslagen. Het kabinet vindt dit een onwenselijke situatie (zie ook Kamerstukken II 2022/23, [31 066, nr. 1053](#)). Daarom wordt dit knelpunt door middel van een wijziging in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir) opgelost. Zo kan deze groep vanaf 2023 zorgtoeslag, kindgebonden budget en kinderopvangtoeslag ontvangen die passend is bij hun feitelijke situatie.

Loslaten koppeling gewerkte uren per 2023

Het loslaten van de koppeling gewerkte uren (KGU) is afgesproken in het coalitieakkoord en beoogt een vereenvoudiging van het stelsel en een vermindering van de onzekerheid over het recht op en de hoogte van de kinderopvangtoeslag. Indien een ouder en diens eventuele partner werken, is er recht op kinderopvangtoeslag, onafhankelijk van hoeveel uren er per maand gewerkt wordt. Met name voor ouders met onregelmatige werktijden, zoals ondernemers, is het lastig in te schatten hoeveel uren per maand diegene werkt. De KGU kon leiden tot (hoge) terugvorderingen en daarom voor een belemmering in de arbeidsparticipatie van deze ouders zorgen. Met het loslaten van de KGU wordt tevens een knelpunt opgelost dat is geïnventariseerd in de uitwerking van de motie Lodders-Van Weyenberg.

Gedeeltelijke indexering maximum uurprijs gastouderopvang

In de begroting 2022 is aangekondigd dat de intensivering vanaf 2022 van toezicht en handhaving in de gastouderopvang per 2023 van dekking zal worden voorzien via een maatregel in de kinderopvangtoeslag. In het [Besluit Kinderopvangtoeslag 2023](#) is daartoe een gedeeltelijke indexering van de maximum uurprijs in de gastouderopvang opgenomen (€ 0,15 lagere indexering). Met deze maatregel wordt de intensivering van toezicht en handhaving gedekt uit de kinderopvangtoeslag voor ouders die gastouderopvang afnemen: zij hebben immers baat bij borging van goede kwaliteit.

Kinderopvang in Caribisch Nederland

In 2019 is gestart met het wetsvoorstel Kinderopvang BES. Het doel van het wetsvoorstel is het verbeteren van de kwaliteit en het verhogen van de financiële toegankelijkheid van de kinderopvang in Caribisch Nederland. Met het wetsvoorstel leggen we de kwaliteitseisen en het toezicht daarop

integraal vast en regelen we duurzaam de financiering van het kinderopvangstelsel in Caribisch Nederland. Het wetsvoorstel Kinderopvang BES treedt naar verwachting vanaf 2023 gefaseerd in werking. Dat betekent dat kwaliteits- en toezichtseisen vanaf dat moment in werking treden.

Kinderopvang is een belangrijke pijler in de kabinetsbrede aanpak gericht op het verminderen van de kosten van levensonderhoud in Caribisch Nederland. De maatregelen op het terrein van kinderopvang zijn van belang in het kader van het toewerken naar het realiseren van het ijkpunt sociaal minimum Caribisch Nederland (Kamerstukken II 2021/22, [31 322, nr. 436](#)).

Om de koopkracht voor gezinnen te verstevigen als gevolg van de hoge inflatie wordt in het kader van de Tijdelijke subsidieregeling Financiering Kinderopvang Caribisch Nederland de eigen bijdrage voor de kinderopvang verlaagd met \$25 per maand voor de dagopvang en \$10 per maand voor de buitenschoolse opvang.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 74 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 7 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	4.115.024	4.273.782	4.314.657	4.469.891	6.176.221	6.433.385	6.603.981
Uitgaven	4.108.446	4.266.000	4.317.157	4.473.173	6.178.221	6.433.385	6.603.981
Inkomensoverdrachten							
Kinderopvangtoeslag	3.813.334	4.160.026	4.254.924	4.419.462	6.138.361	6.397.449	6.572.195
Tegemoetkomingsregeling Eigen Bijdrage	275.578	73.002	0	0	0	0	0
Subsidies (regelingen)							
Kinderopvang	1.411	1.300	1.300	2.050	2.050	2.050	2.050
Subsidies Caribisch Nederland	5.221	8.952	10.597	12.341	12.666	13.295	13.395
Opdrachten							
Overige Opdrachten	1.524	5.269	2.973	2.973	3.076	3.502	3.502
Opdrachten Caribisch Nederland	73	1.548	4.406	4.921	1.234	2.505	2.505
Bekostiging							
Projectbureau PGV	1.394	1.561	1.593	1.593	1.593	1.593	1.593
Bijdrage aan agentschappen							
Agentschap DUO	7.275	8.864	8.864	8.833	7.741	7.741	7.741
Bijdrage aan medeoverheden							
Versterking Kinderopvang Samenwerking BES(t) 4 kids CN	2.636	5.478	8.500	7.000	3.000	1.000	1.000
SPUK kwijtschelden schulden Kinderopvang	0	0	24.000	14.000	8.500	4.250	0
Ontvangsten	1.498.566	1.680.911	1.765.766	1.760.939	1.718.997	1.642.948	1.568.937
Ontvangsten							
Algemeen	433	480	480	480	480	480	480
Terugontvangsten kinderopvangtoeslag	176.917	238.409	288.362	283.535	241.593	165.544	91.533
Werkgeversbijdrage Kinderopvang	1.321.216	1.442.022	1.476.924	1.476.924	1.476.924	1.476.924	1.476.924

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 75 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 7 (%)

	2023
juridisch verplicht	99,8%
bestuurlijk gebonden	0,2%
beleidsmatig gereserveerd	0%
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0%

De uitgaven op artikel 7 Kinderopvang zijn voor 99,8% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Per financieel instrument wordt dit onderstaand toegelicht.

Inkomensoverdrachten

De inkomensoverdrachten zijn gebaseerd op wet- en regelgeving en daarom voor 100% juridisch verplicht. Het betreft uitkeringslasten kinderopvangtoeslag.

Subsidies

Het budget voor subsidies is voor 95% juridisch verplicht. Het betreft voor € 10,6 miljoen de subsidieregeling voor Caribisch Nederland, die gericht is op het verbeteren van de kwaliteit en financiële toegankelijkheid van kinderopvang en buitenschoolse opvang in Caribisch Nederland, door het gebruik daarvan te subsidiëren. Daarnaast is er nog circa € 0,7 miljoen juridisch verplicht voor lopende subsidieprojecten die gericht zijn op de kinderopvang in Nederland.

Opdrachten

Van het budget voor Opdrachten is 28% juridisch verplicht. Daarnaast is 60% bestuurlijk gebonden. Dit betreft onderzoek en opdrachten voor de kinderopvang in Nederland en Caribisch Nederland.

Bekostiging

De bekostiging is voor 97% juridisch verplicht. Het betreft uitgaven aan Stichting Projectenbureau Publieke Gezondheid van de Vereniging van Publieke Gezondheid en Veiligheid Nederland (PGV) voor de coördinatie op het toezicht op de kinderopvang. PGV is wettelijk aangewezen voor deze taak.

Bijdrage aan agentschappen

Het budget voor bijdrage Agentschappen is voor 89% juridisch verplicht, het wordt ingezet voor de uitvoering door DUO van het Landelijk Register Kinderopvang en het Personenregister Kinderopvang.

Bijdrage aan medeoverheden

Het budget voor bijdrage medeoverheden is bestemd voor de compensatie aan gemeenten voor het kwijtschelden van publieke schulden in het kader van de hersteloperatie Kinderopvangtoeslag (€ 24 miljoen) en voor versterking van de kinderopvang in Caribisch Nederland (€ 8,5 miljoen). Het budget is voor 89% juridisch verplicht.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Inkomensoverdrachten

Kinderopvangtoeslag (KOT)

Ouders die betaalde arbeid verrichten en ouders die tot een doelgroep behoren zoals omschreven in de Wko, ontvangen een inkomensafhankelijke bijdrage in de kosten van kinderopvang: de kinderopvangtoeslag. Hierbij geldt de voorwaarde dat zij hun kinderen naar een kinderopvanginstelling of gastouder brengen die voldoet aan de eisen van de Wko en daarom geregistreerd is in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). De KOT wordt uitgevoerd door het directoraat-generaal Toeslagen van het Ministerie van Financiën. DUO verzorgt de inschrijving in het register buitenlandse kinderopvang en de SVB is verantwoordelijk voor de uitbetaling van de aanvulling op de KOT in het buitenland.

Wie komt er voor in aanmerking?

- Ouders die arbeid en zorg voor kinderen combineren en beiden werken (werknemers en zelfstandigen);
- Alleenstaande ouders die arbeid en zorg voor kinderen combineren (werknemers en zelfstandigen);
- Doelgroepouders, bijvoorbeeld ouders die studeren of deelnemen aan een traject om weer aan het werk te komen.

Hoe hoog is de kinderopvangtoeslag?

De hoogte van de kinderopvangtoeslag is van een aantal aspecten afhankelijk:

- Hoogte van het toetsingsinkomen van de ouder(s);
- Hoogte van de betaalde uurprijs, tot aan de maximum uurprijs;
- De opvangsoort: dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang kennen een verschillende maximum uurprijs waarvoor ouders een toeslag kunnen ontvangen;
- Het kind waar de opvang betrekking op heeft: voor het eerste kind geldt een andere toeslag dan voor tweede en volgende kinderen;
- Het aantal gewerkte uren door de ouder die de minste uren per jaar werkt dan wel de periode waarin een traject naar werk gevolgd wordt. Per 2023 wordt beoogd om de koppeling met het aantal gewerkte uren los te laten;
- Het aantal uren dat gebruik wordt gemaakt van een kinderopvangvoorziening.

Budgettaire ontwikkelingen

In 2023 stijgen de uitgaven voor de kinderopvangtoeslag naar verwachting met circa € 95 miljoen ten opzichte van 2022. De uitgaven nemen vooral toe doordat kinderen in 2023 gemiddeld meer uren naar de opvang gaan, onder meer als gevolg van het loslaten van de koppeling gewerkte uren. In latere jaren lopen de uitgaven aan kinderopvangtoeslag verder op. Dit houdt met name verband met de intensiveringen uit het coalitieakkoord, waarbij onder meer de vergoeding van de kinderopvang voor alle werkende ouders vanaf 2025 naar 96% gaat.

Beleidsrelevante kerncijfers

In 2022 komt het aantal kinderen dat naar de kinderopvang gaat (met kinderopvangtoeslag) naar verwachting sterk hoger uit dan in 2021. Dit is onder meer omdat het gebruik in 2021 vanwege de coronacrisis tijdelijk lager uitviel en omdat er in 2022 naar verwachting meer werkende ouders zijn. In 2023 blijft het aantal kinderen naar verwachting vrij stabiel.

Het gemiddelde aantal uren per kind neemt in 2022 naar verwachting sterk toe en loopt in 2023 verder op. De voorziene stijging in 2023 houdt deels verband met het loslaten van de koppeling gewerkte uren.

Tabel 76 Kerncijfers gebruik kinderopvang (jaargemiddelden)			
	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Aantal huishoudens dat gebruik maakt van kinderopvangtoeslag (x 1.000)	557	582	584
Aantal kinderen met kinderopvangtoeslag (x 1.000)			
0-12 jaar	834	871	874
0-4 jaar (dagopvang)	400	416	418
4-12 jaar (buitenschoolse opvang)	434	456	455
Deelname kinderen met kinderopvangtoeslag (%)			
0-12 jaar	39	41	41
0-4 jaar (dagopvang)	58	60	59
4-12 jaar (buitenschoolse opvang)	30	32	32
Aantal uren per kind per maand			
0-12 jaar	62,9	64,5	65,7
0-4 jaar (dagopvang)	87,6	89,9	91,1
4-12 jaar (buitenschoolse opvang)	40,1	41,3	42,3
Gebruik kinderopvangtoeslag naar verzamelinkomen (aantal kinderen met kinderopvangtoeslag x 1.000)			
Tot 130% Wml	71	74	74
130% Wml tot 1 1/2 x modaal	166	168	168
1 1/2 x modaal tot 3 x modaal	459	482	483
3 x modaal en hoger	137	148	148
Aantal uren per kind met kinderopvangtoeslag			
Tot 130% Wml	80	83	85
130% Wml tot 1 1/2 x modaal	61	64	65
1 1/2 x modaal tot 3 x modaal	59	60	61
3 x modaal en hoger	69	70	71

¹ De realisatiecijfers van 2021 zijn gebaseerd op de opgaven van aanvragers die nog kunnen wijzigen als gevolg van het definitief vaststellen van inkomen en gebruik.

Bron: SZW-berekeningen op basis van informatie van CBS (bevolkingsprognose voor berekening deelname) en Toeslagen.

Tabel 77 Kerncijfers kinderopvang bijdragen sectoren en ouders

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Bijdragen sectoren (in %)			
Collectief	71	71	71
waarvan Overheid	45	45	45
waarvan Werkgevers	26	26	26
Ouders	29	29	29
Wettelijke maximum uurprijs (in €)²			
Dagopvang	8,46	8,50	8,97
Buitenschoolse opvang	7,27	7,31	7,72
Gastouderopvang	6,49	6,52	6,73
Gemiddelde tarieven van kinderopvanginstellingen (in €)³			
Dagopvang	8,61	8,81	9,30
Buitenschoolse opvang	7,74	7,90	8,34
Gastouderopvang	6,45	6,57	6,94
Ouderbijdrage eerste kind in € per uur voor gezinsinkomen⁴			
130% Wml	0,37	0,38	0,40
1 1/2 x modaal	1,68	1,72	1,81
3 x modaal	4,96	5,06	5,34
Ouderbijdrage volgend kind in € per uur voor gezinsinkomen⁴			
130% Wml	0,36	0,37	0,39
1 1/2 x modaal	0,49	0,50	0,53
3 x modaal	1,26	1,28	1,35

1 De realisatiecijfers van 2021 zijn gebaseerd op de opgaven van aanvragers die nog kunnen wijzigen als gevolg van het definitief vaststellen van inkomen en gebruik.

2 De maximum uurprijzen betreffen de vastgestelde maximum uurprijzen (en niet een raming).

3 De raming is opgesteld in prijzen 2022. Echter, het geraamde gemiddelde tarief 2023 is, evenals de wettelijke maximumuurprijs 2023, weergegeven op prijsniveau 2023. De cijfers over de gemiddelde uurprijs zijn gebaseerd op de uurprijzen die de ouders aan Toeslagen doorgeven. Het betreft de gemiddelde uurprijzen, waarbij gewogen is naar gebruik. Ter illustratie: de uurprijs van gebruikers die 60 opvanguren afnemen weegt drie keer zo zwaar mee bij bepaling van het gemiddelde als de uurprijs van gebruikers die 20 opvanguren afnemen.

4 Kosten van kinderopvang per uur voor ouders, gebaseerd op de maximum uurprijzen en de toeslag die ouders ontvangen.

Bron: SZW-berekeningen op basis van informatie van Toeslagen.

Tegemoetkomingsregeling Eigen Bijdrage

Vanwege de kabinetsmaatregelen rondom COVID-19 is de kinderopvang-sector gedurende enkele periodes gesloten geweest. Ouders met kinderopvangtoeslag, ouders met gemeentelijke subsidiëring en personen zonder overheidsvergoeding die de factuur hebben doorbetaald tijdens de periode(s) dat de kinderopvang gesloten was, konden voor een tegemoetkoming van de eigen bijdrage in aanmerking komen.

Daarnaast kunnen ouders die in de eerste sluitingsperiodes (voorjaar 2020 en winter 2020/21) te weinig TTKO hadden ontvangen op basis van de op dat moment bekende kinderopvanggegevens, in aanmerking komen voor een additionele tegemoetkoming op basis van de kinderopvanggegevens zoals die op 1 mei 2022 bekend waren.

Budgettaire ontwikkelingen

De tijdelijke regeling gaat in 2022 naar verwachting gepaard met € 73 miljoen aan uitgaven.

Subsidies

Voor 2023 is € 11,9 miljoen beschikbaar voor subsidies. Daarvan is € 10,6 miljoen bestemd voor de subsidieregeling voor Caribisch Nederland, die gericht is op het verbeteren van de financiële toegankelijkheid van

kinderopvang en buitenschoolse opvang in Caribisch Nederland, door het gebruik daarvan te subsidiëren. Daarnaast zijn er subsidies gericht op bevordering van de kwaliteit van de kinderopvang (onder andere door middel van een Kennisbank), versterking van de positie van ouders en bevordering van de financiële stabiliteit van de sector kinderopvang in Nederland.

Opdrachten

Voor 2023 is in totaal € 7,4 miljoen beschikbaar voor opdrachten, waarvan het grootste deel (€ 4,4 miljoen) voor de uitvoering van het programma BES(t) 4 Kids in Caribisch Nederland. Daarnaast is er nog circa € 3,0 miljoen bestemd voor onderzoek en opdrachten voor kinderopvang in Nederland.

Bekostiging

Voor 2023 is € 1,6 miljoen beschikbaar voor bekostiging. Het betreft uitgaven aan Stichting Projectenbureau Publieke Gezondheid van de Vereniging van Publieke Gezondheid en Veiligheid Nederland (PGV) voor de coördinatie op het toezicht op de kinderopvang. PGV is wettelijk aangewezen voor deze taak.

Bijdrage aan agentschappen

Het budget voor bijdrage aan agentschappen (€ 8,9 miljoen in 2023) is bedoeld voor de uitvoering door DUO van het beheer, onderhoud en ontwikkeling van het Landelijk Register Kinderopvang (LRK), het Personenregister Kinderopvang (PRK) en het Register Buitenlandse Kinderopvang (RBK).

Bijdrage aan medeoverheden

Het budget voor bijdrage medeoverheden betreft voor € 24 miljoen de compensatie aan gemeenten voor het kwijtschelden van publieke schulden in het kader van de hersteloperatie Kinderopvangtoeslag.

Daarnaast is er een budget van € 8,5 miljoen voor de versterking van de kinderopvang in Caribisch Nederland. In het kader van artikel 92 lid 2 sub c Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba worden middelen aan de openbare lichamen verstrekt. Het betreffen twee bijzondere uitkeringen per eiland om de activiteiten van het programma BES(t) 4 kids te financieren en om huisvestingsprojecten kinderopvang op de eilanden mogelijk te maken. Voor het programma BES(t) 4 kids ontvangt Bonaire in 2023 maximaal € 2,29 miljoen, Sint Eustatius maximaal € 0,93 miljoen en Saba maximaal € 0,78 miljoen. Voor bouwprojecten kinderopvang ontvangt in 2023 Bonaire maximaal € 1,5 miljoen, Sint Eustatius maximaal € 2,5 miljoen en Saba maximaal € 0,5 miljoen.

Ontvangsten

De ontvangsten zijn opgebouwd uit drie componenten: de ontvangsten algemeen, de terugontvangsten kinderopvangtoeslag en de werkgeversbijdrage kinderopvang.

De ontvangsten algemeen betreft de eigen bijdrage die deelnemers betalen voor inschrijving in het Personenregister Kinderopvang.

De terugontvangsten kinderopvangtoeslag bestaan uit de ontvangsten uit terugvorderingen van kinderopvangtoeslag over eerdere jaren. De pauzering van de invorderingen (coronamaatregel) heeft tijdelijk geleid tot lagere ontvangsten. Vanaf april 2022 zijn de vorderingen weer gefaseerd opgestart. Dit leidt naar verwachting tot een stijging van de ontvangsten in

2022 en 2023 als gevolg van een inhaaleffect. Vanaf 2025 wordt rekening gehouden met een sterke afname van het aantal terugvorderingen als gevolg van directe financiering. Daardoor nemen ook de terugontvangsten kinderopvangtoeslag vanaf dat jaar af.

De werkgeversbijdrage kinderopvang betreft een vast percentage (0,5%) van de geraamde totale loonsom. De totale loonsom en de werkgeversbijdrage kinderopvang neemt in 2023 licht toe en blijft in latere jaren naar verwachting stabiel.

Kerncijfers

Onder vrouwen is het aantal gewerkte uren per week in de eerste helft van 2021 stabiel gebleven ten opzichte van 2020. Mannen zijn gemiddeld iets minder uren gaan werken.

Moeders met jonge kinderen zijn in de eerste helft van 2021 gemiddeld iets meer uren gaan werken dan in 2020. Bij vaders met jonge kinderen nam het aantal gewerkte uren juist licht af.

Tabel 78 Ontwikkeling in gewerkte uren (gemiddelde binnen de groep mensen met een baan van meer dan 1 uur, jaarcijfers)

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021 ¹
Vrouwen 15 tot 75 jaar	26,3	26,2	26,2
Mannen 15 tot 75 jaar	35,6	35,4	34,9
Moeders met jonge kinderen (0-11 jaar)	26,8	26,9	27,1
Vaders met jonge kinderen (0-11 jaar)	39,6	39,4	39,1

¹ Vanwege het herontwerp van de Enquête Beroepsbevolking (EBB) zijn er geen volledige jaarcijfers van 2021 beschikbaar. De realisatie 2021 is daarom een gemiddelde van Q1 en Q2. Voor meer informatie over het herontwerp zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/corporate/2021/48/nieuwe-meetmethode-van-invloed-op-beroepsbevolkingscijfers>.

Bron: CBS, Enquête Beroepsbevolking.

De netto arbeidsparticipatie van ouders is in de eerste helft van 2021 in alle categorieën gestegen ten opzichte van 2020. De toename was het sterkst onder alleenstaande moeders.

Tabel 79 Netto arbeidsparticipatie (%)

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021 ¹
Totaal mannen en vrouwen 15 tot 75 jaar	68,8	68,4	68,6
Moeders (lid van ouderpaar)	80,4	80,5	81,2
Vaders (lid van ouderpaar)	92,1	91,7	92,3
Alleenstaande moeders	66,2	68,5	72,0
Alleenstaande vaders	80,4	79,8	80,0
Moeders met jonge kinderen (0-11)	79,4	80,1	81,6
Vaders met jonge kinderen (0-11)	94,2	93,9	94,6

¹ Vanwege het herontwerp van de Enquête Beroepsbevolking (EBB) zijn er geen volledige jaarcijfers van 2021 beschikbaar. De realisatie 2021 is daarom een gemiddelde van Q1 en Q2. Voor meer informatie over het herontwerp zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/corporate/2021/48/nieuwe-meetmethode-van-invloed-op-beroepsbevolkingscijfers>.

Bron: CBS, Enquête Beroepsbevolking.

3.8 Artikel 8 Oudedagsvoorziening

A. Algemene doelstelling

De overheid biedt een basispensioen aan personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt. De overheid stimuleert de opbouw van en stelt kaders voor de houdbaarheid van aanvullende arbeidspensioenen en draagt zorg voor toezicht op de naleving daarvan.

Het kabinet vindt dat iedere gepensioneerde een basispensioen dient te hebben. Daarom verschaft zij een basispensioen (AOW) aan diegenen die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt. Dit is de eerste pijler van het Nederlandse pensioenstelsel. Daarnaast bevordert de overheid het opbouwen van toekomstbestendige aanvullende pensioenen, zodat werknemers na hun pensionering niet te maken krijgen met een grote inkomensachteruitgang. Momenteel bouwt ruim 87% van de werknemers een aanvullend arbeidspensioen op door verplichte deelname aan pensioenregelingen die vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers meestal beheren. Dit betreft de tweede pijler van het Nederlandse pensioenstelsel. Met regelgeving en toezicht waarborgt de overheid een zorgvuldig beheer van de ingelegde pensioengelden. In de derde pijler van het pensioenstelsel kunnen mensen facultatief op eigen initiatief individuele pensioenproducten afsluiten.

De overheid biedt inkomensondersteuning aan AOW-gerechtigden (IOAOW) en biedt een overbruggingsuitkering aan mensen die per 1 januari 2013 reeds deelnemen aan een vut- of prepensioenregeling of een daarmee vergelijkbare regeling en die zich niet hebben kunnen voorbereiden op de verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd (OBR).

Inwoners van Caribisch Nederland die de AOV-gerechtigde leeftijd hebben bereikt, ontvangen een basispensioen op grond van de Algemene Ouderdomsverzekering (AOV).

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister **financiert** de inkomensondersteuning met begrotingsgefinancierde uitkeringsregelingen. Bij de premiegefinancierde uitkeringsregelingen en de aanvullende arbeidspensioenen **regisseert** de Minister. Zij is in deze rollen verantwoordelijk voor:

- de vormgeving, het onderhoud en de werking van het stelsel van wet- en regelgeving;
- de vaststelling van het niveau van de uitkeringen van de onderscheiden regelingen voor zover de overheid hier zelf verantwoordelijkheid voor draagt;
- de sturing van en het toezicht op de rechtmatige, doeltreffende en doelmatige uitvoering door de SVB;
- de vormgeving van het toezicht met betrekking tot de arbeidspensioenen door De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM);
- de organisatie van de eigen uitvoering binnen het verband van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN).

De Minister van Financiën is hoofdverantwoordelijk voor de fiscale wet- en regelgeving. Wanneer fiscale instrumenten worden ingezet om doelstellingen in het kader van het pensioenbeleid te realiseren, is de Minister van SZW hiervoor medeverantwoordelijk.

C. Beleidswijzigingen

Verhoging AOW met stijging WML en verlaging IOAOW

Het kabinet wil werken lonender maken en het bestaansminimum verstevigen. In het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' heeft het kabinet zich daarom voorgenomen het wettelijk minimumloon stapsgewijs te verhogen. Bij Voorjaarsnota 2022 en Miljoenennota 2023 heeft het kabinet besloten om de in het coalitieakkoord voorgenomen bijzondere verhoging van het minimumloon – met in totaal 7,5 procent – al per 1 januari 2023 door te voeren en deze verder te verhogen naar 8,05 procent. Inclusief de reguliere indexatie stijgt het minimumloon per 1 januari 2023 dan in totaal met 10,15 procent. De bijzondere minimumloonsverhoging werkt door op de AOW. Op die manier wordt de basis van het inkomensgebouw en het inkomen van AOW-gerechtigden (vooral die zonder of met een klein aanvullend pensioen) versneld verstevigd.

Het kabinet is van mening dat met het stijgen van de AOW-uitkering de noodzaak tot een aanvullende Inkomensondersteuning AOW (IOAOW, extra kop bovenop de AOW-uitkering) vervalt. De IOAOW wordt daarom eerst verlaagd naar 5 euro per maand in 2023, en vervolgens afgeschaft per 2025. Per saldo neemt het inkomen van AOW-gerechtigden toe: de AOW stijgt meer als gevolg van de bijzondere minimumloonsverhoging dan de IOAOW daalt doordat deze wordt afgeschaft.

Data initiatief SVB

In het kader van het verbeteren van dienstverlening zet de SVB in op datagedreven uitvoering en het verbeteren van datakwaliteit door het opsporen van onregelmatigheden in data met nieuwe technieken. Daarbij is gebleken dat bij sommige AOW-gerechtigden de hoogte van de AOW-uitkering onjuist is vastgesteld. In 2022 start de SVB met herstel.

Schuldig Nalatig

In 2022 zijn voorbereidingen voor een wetsvoorstel getroffen om de korting op de AOW-uitkering vanwege schuldige nalatigheid af te schaffen. Het doel van het wetsvoorstel is om te voorkomen dat burgers disproportioneel kunnen worden geraakt door het niet (volledig) voldoen aan de premieplicht. Daarnaast beoogt het kabinet met het wetsvoorstel de premieinvordering van de AOW en de vaststelling van het AOW-recht voor de Belastingdienst en de SVB te vereenvoudigen. De AOW-opbouw systematiek blijft hiermee ongewijzigd en de plicht tot betaling van de premie blijft. De Belastingdienst zal in de nieuwe situatie trachten de premieinvordering als onderdeel van de belastingaanslag in te blijven vorderen zolang dit mogelijk is. Het wetsvoorstel wordt in 2023 naar de Tweede Kamer verstuurd.

AOW-leeftijd

In 2023 ligt de AOW-leeftijd op 66 jaar en 10 maanden en vloeit voort uit de Wet temporisering stijging AOW-leeftijd waarin de AOW-leeftijd vanaf 2020 tot en met 2024 is vastgelegd. Met de Wet verandering koppeling AOW-leeftijd is geregeld dat de stijging van de AOW- en pensioenrichtleeftijd met

ingang van 2025 voor 2/3 gekoppeld wordt aan de stijging van de resterende levensverwachting op 65 jaar. Voor de jaren 2025 tot en met 2027 is de AOW-leeftijd inmiddels vastgesteld op 67 jaar.

Verhoging Algemene Ouderdomsverzekering (AOV) Caribisch Nederland
Om toe te werken naar het ijkpunt sociaal minimum op Caribisch Nederland moeten de inkomens worden verhoogd en de kosten van levensonderhoud worden verlaagd. Het kabinet zet in 2023 een volgende stap door de AOV Caribisch Nederland te verhogen tot het ijkpunt sociaal minimum.

Wetsvoorstel toekomst pensioenen

Op 29 maart 2022 is het wetsvoorstel toekomst pensioenen bij de Tweede Kamer ingediend. Het wetsvoorstel is de nadere uitwerking van het pensioenakkoord, waarover de Tweede Kamer op 22 juni 2020 is geïnformeerd in de vorm van de *Hoofdlijnennotitie uitwerking pensioenakkoord* (Kamerstukken II 2019/20, [32 043, nr. 519](#)). Het wetsvoorstel beoogt de kwetsbaarheden van het huidige stelsel aan te pakken, met behoud van wat nu goed is. Door eerder perspectief te bieden op koopkrachtige pensioenen, het stelsel transparanter en persoonlijker te maken én de nieuwe contracten beter aan te laten sluiten bij de arbeidsmarkt van nu, draagt deze hervorming bij aan de toekomstbestendigheid van ons pensioenstelsel. In het nieuwe pensioenstelsel staat de premie centraal en bewegen de uitkeringen sneller mee met de economie, waardoor er meer perspectief op indexatie ontstaat. Het wetsvoorstel beschrijft daarnaast de kaders die moeten zorgen voor een evenwichtige transitie voor alle deelnemers naar het nieuwe stelsel. Tevens bevat het wetsvoorstel een voorstel voor een hervorming van het nabestaandenpensioen. Het kabinet streeft ernaar om de nieuwe wetgeving uiterlijk op 1 januari 2023 in werking te laten treden.

Vanwege de samenhang met de Wet toekomst pensioenen, is het kabinet voornemens om de inwerkingtreding van het Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding (Wps) op te schuiven naar 1 januari 2027. Het kabinet is voornemens om enkele elementen van deze wet wel al eerder te introduceren via overbruggingsmaatregelen bij nota van wijziging op de Wps.

Implementatietraject wetsvoorstel toekomst pensioenen

Nadat de wetgeving omtrent het pensioenakkoord definitief is zullen sociale partners en pensioenuitvoerders op een zelf gekozen moment de overstap maken naar het nieuwe pensioenstelsel. Dit is een majeure operatie die de bestaanszekerheid en inkomen van miljoenen Nederlanders raakt en die enkel kan slagen als partijen vroegtijdig met elkaar samenwerken. Daarom is parallel aan het wetgevingstraject gestart met een meerjarig implementatietraject. Het hoofddoel van dit traject is dat samen met de betrokken partijen uit de sector de stelselherziening de komende jaren goed wordt geïmplementeerd met vertrouwen bij professionals in de sector als bij het algemene publiek. Voor professionals is er met '[werkenaanonspensioen.nl](#)' een platform 'voor en door de sector' opgezet met praktische hulpmiddelen, nieuws en achtergrondinformatie. Dit platform zal het komende jaar worden uitgebreid zodat het de plek nummer één wordt voor het vergaren van objectieve informatie, tips en stappenplannen. Daarnaast zal er na ingang van de wet ook richting het algemene publiek worden gecommuniceerd via een publieksplatform en een informatiecampagne. Ten slotte is een belangrijk onderdeel van het implementatietraject het signaleren van knelpunten, het monitoren van de voortgang van de implementatie en het doen van onderzoek (onder meer naar vertrouwen in het stelsel) om daar zo nodig actie op te kunnen ondernemen. Ook dit gebeurt in samenwerking met partijen uit de sector.

Wetsvoorstel Herziening bedrag ineens

Op 12 januari 2021 is de wet Bedrag ineens, RVU en verlofsparen aangenomen. Het zogenaamde 'bedrag ineens' is een maximum van 10% van de totale pensioenaanspraken dat op pensioendatum mag worden opgenomen. Wegens technische uitvoeringsproblemen is de ingang van het onderdeel 'bedrag ineens' van de wet uitgesteld. In overleg met de sector zijn in het wetsvoorstel Herziening bedrag ineens deze problemen ondervangen. In dit wetsvoorstel wordt onder andere de doelgroep voor een uitgesteld uitbetalingsmoment voor bedrag ineens beperkt. Ook wordt de uitkeringsstroom vereenvoudigd. Het kabinet is voornemens om dit wetsvoorstel, het oorspronkelijke wetsvoorstel en de bijbehorende Algemene Maatregel van Bestuur op 1 juli 2023 in werking te laten treden.

Uitbreiding waardeoverdracht kleine pensioenen

Sinds 1 januari 2019 heeft de pensioenuitvoerder het recht om de waarde van een klein pensioen (lager dan de wettelijke afkoopgrens) over te dragen naar de uitvoerder waar de gewezen deelnemer inmiddels pensioen opbouwt. Dit recht is beperkt tot kleine ouderdomspensioenen ontstaan door baanwisseling. Het streven is om het voor pensioenuitvoerders vanaf 1 januari 2023 mogelijk te maken om alle kleine ouderdomspensioenen over te mogen dragen ongeacht de reden waarom dit kleine pensioen is ontstaan, met uitzondering van kleine vastgestelde pensioenaanspraken die bij een verzekeraar zijn ondergebracht en die niet zijn ontstaan door individuele baanwisseling. Mocht dit niet mogelijk zijn, dan wordt het onder voorwaarden mogelijk om een klein pensioen af te kopen. Tevens mogen dan kleine nettopensioenen en kleine nettolijfrentes worden afgekocht.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 80 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 8 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	23.302	27.964	36.835	38.853	41.106	43.645	46.256
Uitgaven	23.302	27.964	36.835	38.853	41.106	43.645	46.256
Inkomensoverdrachten							
AOV inclusief tegemoetkoming (Caribisch Nederland)	22.009	26.962	36.077	38.399	40.745	43.298	45.909
Overbruggingsregeling AOW	1.293	819	397	93	0	0	0
Opdrachten							
Opdrachten	0	183	361	361	361	347	347
Ontvangsten	50	165	0	0	0	0	0
Ontvangsten							
Restituties	50	165	0	0	0	0	0

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 81 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 8 (%)	
	2023
juridisch verplicht	99
bestuurlijk gebonden	0
beleidsmatig gereserveerd	0
nog niet ingevuld/ vrij te besteden	1

De begrotingsgefinancierde uitgaven op artikel 8 Oudedagsvoorziening zijn voor 99% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Per financieel instrument wordt dit onderstaand toegelicht.

Inkomensoverdrachten

De inkomensoverdrachten zijn gebaseerd op wet- en regelgeving en derhalve voor 100% juridisch verplicht. Het betreft uitkeringslasten Overbruggingsregeling AOW (OBR) en AOV.

Opdrachten

De middelen onder opdrachten zijn voor 25% juridisch verplicht. De juridisch verplichte uitgaven betreffen gereserveerde middelen voor onderzoek naar het effect van de AOW-leeftijdsverhoging.

Budgettaire gevolgen van beleid premiegefinancierd

Tabel 82 Premiegefinancierde uitgaven en ontvangsten artikel 8 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	42.956.000	44.117.895	48.200.725	50.551.906	53.095.022	56.061.502	59.139.199
Uitgaven	42.956.000	44.117.895	48.200.725	50.551.906	53.095.022	56.061.502	59.139.199
Inkomensoverdrachten							
AOW	41.944.000	43.085.330	43.460.327	43.927.285	44.919.563	45.976.422	47.053.544
Inkomensondersteuning AOW	1.012.000	1.032.565	197.234	199.560	0	0	0
AOW nominaal	0	0	4.543.164	6.417.877	8.175.459	10.085.080	12.085.655
Inkomensondersteuning AOW nominaal	0	0	0	7.184	0	0	0
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Inkomensoverdrachten

Algemene Ouderdomsverzekering (AOV) (Caribisch Nederland)

Personen die in Caribisch Nederland verzekerde jaren hebben opgebouwd voor de AOV en die de AOV-gerechtigde leeftijd hebben bereikt, ontvangen een aan de verzekerde jaren gerelateerd ouderdomspensioen op grond van de AOV. Naast het ouderdomspensioen wordt op Sint Eustatius en Saba een tegemoetkoming verstrekt die gebaseerd is op de prijsverschillen tussen de eilanden. Tevens kent de AOV een partnertoeslag.

Budgettaire ontwikkelingen

Het kabinet verhoogt de AOV per 2023 naar het ijkpunt sociaal minimum. Hierdoor stijgen de uitgaven voor de AOV.

Beleidsrelevante kerncijfers

Als gevolg van demografische ontwikkeling neemt het aantal AOV gerechtigden toe.

Tabel 83 Kerncijfers AOV			
	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume AOV (x 1.000 personen, ultimo)	4,5	4,8	5,1

¹ Bron: RCN-unit SZW.

Overbruggingsregeling AOW (OBR)

De OBR geldt voor mensen die per 1 januari 2013 reeds deelnemen aan een vut- of prepensioenregeling of een daarmee vergelijkbare regeling en die zich niet hebben kunnen voorbereiden op de verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd. De regeling is per 1 oktober 2013 in werking getreden, werkt terug tot 1 januari 2013 en sluit voor nieuwe instroom per 1 januari 2023. Vanaf 2016 is de OBR uitgebreid voor mensen die tussen 1 januari 2013 en 1 juli 2015 met vroegpensioen zijn gegaan. De OBR overbruggt voor deze groep het AOW-gat voor zover dat het gevolg is van de versnelde verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd, omdat deze groep zich niet op die versnelling heeft kunnen voorbereiden. Sinds 1 oktober 2016 kan een OBR-uitkering tot maximaal 1 jaar met terugwerkende kracht worden aangevraagd (de aanvraag moet wel worden gedaan vóór dat de AOW-gerechtigde leeftijd is bereikt). De OBR kent een inkomenseis en een partner- en vermogenstoets (exclusief eigen woning en pensioenvermogen). De OBR wordt uitgevoerd door de SVB.

Wie komt er voor in aanmerking?

Het inkomen waarbij er toegang ontstaat tot de OBR bedraagt voor alleenstaanden maximaal 200% van het wettelijk minimumloon en voor paren 300% van het wettelijk minimumloon. Dit is in de tweede helft van 2022 gelijk aan een bruto bedrag van € 3.512 per maand (exclusief vakantie-toeslag) voor een alleenstaande en € 5.268 per maand (exclusief vakantie-toeslag) voor een paar. Voor de vermogenstoets wordt aangesloten bij de grens van het box 3-vermogen uit de Wet Inkomstenbelasting 2001. Het heffingsvrije vermogen uit box 3 bedraagt in 2022 € 50.650 per persoon. Dit betekent voor een (volwassen) eenpersoonshuishouden dat er tot een vermogen van € 50.650 recht bestaat op een overbruggingsuitkering en voor een (volwassen) tweepersoonshuishouden tot een vermogen van € 101.300.

Hoe hoog is de OBR?

De maximale uitkeringshoogte van de overbruggingsregeling is afgeleid van het wettelijk minimumloon en komt netto overeen met de hoogte van het sociaal minimum onder de AOW-gerechtigde leeftijd. Inkomen uit arbeid wordt gedeeltelijk en inkomen uit uitkeringen wordt volledig in mindering gebracht op de overbruggingsuitkering. De hoogte is voorts afhankelijk van het aantal verzekerde jaren in de opbouwperiode overeenkomstig de systematiek van de AOW, en begrensd tot de hoogte van het inkomen uit vut- of prepensioen of het daarmee vergelijkbaar inkomen dat aan de OBR voorafging.

Budgettaire ontwikkelingen

De OBR heeft het laatste budgettaire beslag in 2024. De instroom in de OBR was in 2021 lager dan verwacht. Dit effect werkt door in de jaren die daarop volgen en leidt derhalve tot een kleiner budgettair beslag. Tevens is hierdoor de verwachting voor de instroom 2022 lager. Hiertegenover staat de verwachting dat de gemiddelde uitkering in 2023 hoger uitvalt.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 84 Kerncijfers OBR

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Instroom OBR (x 1.000 uitkeringen)	0,1	0,04	0

1 Bron: SVB, Jaarverslag.

Algemene Ouderdomswet (AOW)

De AOW is een volksverzekering en heeft als doel het verschaffen van een basispensioen aan degenen die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt. De AOW wordt uitgevoerd door de SVB. Hoofdstuk 5.1 [Sociale fondsen SZW](#), gaat nader in op de financiering van de uitgaven aan de AOW.

Wie komt er voor in aanmerking?

Iedereen die rechtmatig in Nederland woont tussen de aanvangsleeftijd (in 2023 16 jaar en 10 maanden) en de AOW-gerechtigde leeftijd (in 2023 66 jaar en 10 maanden) is verplicht verzekerd voor de AOW. Ook als een persoon niet in Nederland woont maar hier wel werkt en op grond daarvan onder de loonbelasting valt, is hij of zij verzekerd.

De AOW-gerechtigde leeftijd neemt de komende jaren stapsgewijs toe, conform het leeftijdspad dat in het pensioenakkoord is afgesproken. In 2023 zal de AOW-gerechtigde leeftijd 66 jaar en 10 maanden bedragen. Dat is een toename met 3 maanden ten opzichte van 2022. Na 2023 wordt de AOW-gerechtigde leeftijd verhoogd naar 67 jaar in 2024. Tussen 2024 en 2027 stijgt de AOW-leeftijd niet. Met ingang van 2025 stijgt de AOW-leeftijd conform een 2/3-koppeling aan de levensverwachting. De AOW-leeftijd wordt vijf jaar van tevoren vastgesteld op basis van de formule die in de wet is vastgelegd.

AOW'ers die vóór 1 april 2015 de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt, kunnen in aanmerking komen voor de partnertoeslag als de jongere partner nog niet AOW-gerechtigd is. Die toeslag wordt alleen uitgekeerd als de jongste partner geen of weinig eigen inkomen heeft. De toeslag stopt zodra de partner een eigen AOW-pensioen ontvangt of wanneer de oudere partner overlijdt. Per 1 april 2015 is de partnertoeslag gesloten voor nieuwe instroom.

Hoe hoog is de AOW?

De hoogte van het AOW-basispensioen is gekoppeld aan het wettelijk minimumloon. Alleenstaanden ontvangen 70% van het AOW-normbedrag dat is afgeleid van het wettelijk minimumloon en gehuwden of samenwonenden elk 50%.

Het kabinet heeft besloten om per 1 januari 2023 met een bijzondere verhoging van het minimumloondoor te voeren van 8,05%, bovenop de reguliere indexatie met de contractloonontwikkeling. Deze minimumloonverhoging wordt geregeld per AmvB, en werkt door in alle regelingen die zijn gekoppeld aan het minimumloon. De exacte bedragen voor 1 januari 2023 worden eind 2022 bekend gemaakt.

Tabel 85 AOW bruto maandbedragen, exclusief vakantietoeslag en exclusief inkomensondersteuning AOW (in €)

	1 juli 2022
Gehuwd / samenwonend	887,77
Alleenstaande	1308,56

De bedragen in bovenstaande tabel zijn volledige AOW-pensioenen. Wie pas later in Nederland is komen wonen of een aantal jaren in het buitenland heeft gewoond en daarom niet de volledige opbouw heeft gehad, krijgt een lagere uitkering: voor ieder gemist jaar 2% minder AOW.

Budgettaire ontwikkelingen

De begrote uitgaven aan uitkeringslasten AOW bedragen in 2023 circa € 43,460 miljard. Inclusief de verwachte nominale ontwikkeling bedragen de geraamde uitgaven aan de AOW in 2023 circa € 48,003 miljard. De uitgaven nemen in 2023 relatief sterk toe vanwege het besluit van het kabinet om de AOW-uitkering mee te laten stijgen met bijzondere verhoging van het minimumloon. Vanwege de vergrijzende bevolking nemen de uitkeringslasten de komende jaren toe. De toename van de uitkeringslasten tussen 2023 en 2024 wordt vertraagd door de stapsgewijze verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd. Tussen 2024 en 2027 stijgen de uitkeringslasten relatief sneller doordat de AOW-leeftijd in deze jaren constant blijft. In de jaren dat de AOW-leeftijd niet stijgt bereiken relatief veel mensen de AOW-leeftijd.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 86 Kerncijfers AOW

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume AOW (x 1.000 personen, jaargemiddelde)	3.546	3.561	3.586
Personen met een onvolledige AOW-uitkering (% van totaal, ultimo)	19	19,1	19,1

1 Bron: SVB, jaarverslag.

Handhaving

De onderstaande tabel geeft de resultaten weer in 2021 op basis van een nieuwe onderzoeksopzet met betrekking tot de kennis der verplichtingen en de gepercipieerde detectiekans. Uit onderstaande tabel blijkt dat de cijfers ten opzichte van 2019 verschillen. Tegenover een stijging van de kennis der verplichtingen staat een verlaging van de gepercipieerde detectiekans. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de nieuwe onderzoeksopzet. Daarnaast hebben de beperkte interventiemogelijkheden door de coronamaatregelen in 2021 invloed gehad op de handhavingsactiviteiten van de SVB.

Tabel 87 Kerncijfers AOW (fraude en handhaving)

		Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Preventie	Gepercipieerde detectiekans (%)	57 ¹	— ²	38 ³
	Kennis van de verplichtingen (%)	67 ¹	— ²	92 ³
Opsporing ⁴	Aantal onderzochte fraudesignalen (x 1.000)	9,4	5,8	5,8
	Aantal geconstateerde overtredingen met financiële benadeling (x 1.000) ⁵	0,6	0,4	0,4
	Totaal benadelingsbedrag (x € 1 mln)	3,0	2,0	2,0
Sanctionering ⁴	Aantal waarschuwingen (x 1.000)	0,6	0,3	0,4
	Aantal boetes (x 1.000)	0,4	0,3	0,3
	Totaal boetebedrag (x € 1 mln)	0,7	0,4	0,4
		Ontstaansjaar vordering		
		2019	2020	2021
Terugvordering ⁴	Incassoratio fraudevorderingen (boete + benadelingsbedrag) ultimo 2021 (%)	39	35	22

1 Bron: Ipsos «Kennis der verplichtingen en detectiekans».

2 Door een gewijzigde onderzoeksopzet is het cijfer over 2020 niet beschikbaar.

3 Bron: I&O Research «Kennis der verplichtingen en gepercipieerde detectiekans». Als gevolg van een andere insteek van het onderzoek is sprake van een trendbreuk met 2019 en eerder.

4 Bron: SVB, Jaarverslag.

5 Cijfers betreffen alle verwijtbare overtredingen van de inlichtingenplicht met financiële benadeling.

Inkomensondersteuning AOW

In 2015 is een inkomensondersteuning voor AOW-gerechtigden geïntroduceerd die afhankelijk is van de opbouwjaren op grond van de AOW. De regeling wordt uitgevoerd door de SVB en gefinancierd uit het Ouderdomsfonds.

Wie komt er voor in aanmerking?

De inkomensondersteuning AOW-gerechtigden (IOAOW) wordt verstrekt aan iedereen die in aanmerking komt voor een AOW-uitkering en woonachtig is in de EU/EER/Zwitserland, verdragslanden of Caribisch Nederland. Hierdoor krijgen alleen personen die woonachtig zijn in een niet-verdragsland geen inkomensondersteuning AOW (0,1% van de AOW-gerechtigden).

Hoe hoog is de inkomensondersteuning AOW?

De hoogte van de IOAOW is afhankelijk van het aantal AOW-opbouwjaren en bedraagt in 2022 € 26,38 bruto per maand. Per 1 januari 2023 wordt de IOAOW verlaagd naar € 5 per maand. Per 1 januari 2025 wordt de IOAOW afgeschaft.

Budgettaire ontwikkelingen

De begrote uitgaven aan uitkeringlasten IOAOW bedragen in 2023 circa € 197 miljoen. De IOAOW wordt per 1 januari 2025 afgeschaft.

Opdrachten

De gebudgetteerde middelen voor opdrachten bedragen in 2023 € 361.000 en nemen naar de toekomst toe iets af. De middelen onder opdrachten worden hoofdzakelijk ingezet voor onderzoek op het terrein van oudedagsvoorziening.

Extracomptabele fiscale regelingen

Naast de in dit begrotingsartikel genoemde instrumenten, zijn er fiscale regelingen die betrekking hebben op dit beleidsterrein. De Minister van Financiën is hoofdverantwoordelijk voor de wetgeving en uitvoering van deze regelingen en voor de budgettaire middelen. In onderstaande tabel is ter informatie het budgettaire belang van deze regelingen vermeld. De cijfers zijn ontleend aan de corresponderende bijlage 'Fiscale regelingen' in de Miljoenennota. Voor een beschrijving van de regelingen, de doelstelling, de ramingsgrond, een verwijzing naar de laatst uitgevoerde evaluatie en het beoogde jaar van afronding van de volgende evaluatie, wordt verwezen naar de bijlage bij de Miljoenennota 'Toelichting op de fiscale regelingen'.

Tabel 88 Fiscale regelingen 2021-2023, budgettair belang op transactiebasis in lopende prijzen (x € miljoen)

	2021	2022	2023
Pensioen niet-belaste premie	21.731	23.476	24.769
Pensioen belaste uitkering	- 13.078	- 13.511	- 14.176
Pensioen vrijstelling box 3	8.898	9.672	10.634
Lijfrente premieaftrek	589	627	792
Lijfrente belaste uitkering	- 361	- 367	- 389
Lijfrente vrijstelling box 3	246	263	291
Nettopensioen en nettolijfrente	8	9	10

Aanvullende arbeidspensioenen

Aanvullend pensioen is een arbeidsvoorwaarde. Sociale partners zijn verantwoordelijk voor de inhoud en de reikwijdte van pensioenregelingen. De overheid stelt regels om te bevorderen dat toezeggingen ook daadwerkelijk worden nagekomen en draagt zorg voor toezicht op de naleving daarvan.

Beleidsrelevante kerncijfers

Als kerncijfers zijn het totaal aantal pensioenfondsen opgenomen en het aantal pensioenfondsen met een dekkingsgraad onder de 130%, alsook de daarbij betrokken deelnemers en gepensioneerden. De maatstaf van 130% is gekozen omdat een dergelijke dekkingsgraad met de wettelijk vastgestelde mate van zekerheid toereikend is om de pensioenverplichtingen met een grote mate van zekerheid na te komen.

De afname van het aantal pensioenfondsen in 2021 past bij de dalende trend van de afgelopen jaren. Het gaat hierbij vooral om een afname van de pensioenfondsen met een geringe omvang. Door schaalvergroting met andere pensioenfondsen kan beter worden voldaan aan de eisen die worden gesteld aan een verantwoord beheer.

Het aandeel pensioenfondsen met een dekkingsgraad lager dan 130% is gedaald in 2021, evenals het aantal bij die fondsen betrokken deelnemers en gepensioneerden. Door de stijgende rente en goede economische situatie op het meetmoment, zijn de dekkingsgraden flink gestegen. Sinds 1 juli 2022 kunnen fondsen die voornemens zijn de pensioenen in te varen naar het nieuwe pensioenstelsel gebruik maken van aangepaste regelgeving. Middels die aangepaste regelgeving wordt een voorschot genomen op het nieuwe pensioenstelsel en kunnen pensioenfondsen al indexeren vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105%. Door de gestegen dekkingsgraden kunnen meer fondsen daar gebruik van maken.

Tabel 89 Kerncijfers aanvullende pensioenen

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Totaal aantal pensioenfondsen ¹	203	196	187
Aantal pensioenfondsen met dekkingsgraad $\leq 130\%$ ²	193	192	170
Aantal bij deze fondsen betrokken deelnemers (x 1.000)	5.705	5.844	5.741
Aantal bij deze fondsen betrokken gepensioneerden (x 1.000)	3.389	3.418	3.452

¹ Pensioenfondsen zonder eigen verplichtingen, bijvoorbeeld de volledig herverzekerde fondsen, kennen geen dekkingsgraad en zijn daarom niet opgenomen in de tabel.

² Beleidsdekkingsgraad

Bron: DNB, Statistiek toezicht pensioenfondsen.

3.9 Artikel 9 Nabestaanden

A. Algemene doelstelling

De overheid beschermt nabestaande partners en wezen voor zover nodig tegen de financiële gevolgen van het verlies van partner of ouders.

De overheid vindt dat mensen die geconfronteerd zijn met het overlijden van hun partner of ouder(s) en die vanwege de zorg voor een kind of arbeidsongeschiktheid niet (volledig) in een eigen inkomen kunnen voorzien, verzekerd moeten zijn van financiële ondersteuning. Daarom regelt zij in deze gevallen op grond van de Algemene nabestaandenwet (Anw) een nabestaandenuitkering voor de overblijvende partner en een wezenuitkering voor kinderen die beide ouders hebben verloren.

Inwoners van Caribisch Nederland die geconfronteerd zijn met het overlijden van hun partner of ouder(s), hebben op grond van de Algemene weduwen- en wezenverzekering (AWW) recht op een uitkering.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister **financiert** de inkomensondersteuning met begrotingsgefinancierde uitkeringsregelingen. Bij de premiegefinancierde uitkeringsregelingen **regisseert** de Minister. Zij is in deze rollen verantwoordelijk voor:

- de vormgeving, het onderhoud en de werking van het stelsel van wet- en regelgeving;
- de vaststelling van het niveau van de uitkeringen van de onderscheiden regelingen;
- de sturing van en het toezicht op de rechtmatige, doeltreffende en doelmatige uitvoering door de SVB;
- de organisatie van de eigen uitvoering binnen het verband van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN).

C. Beleidswijzigingen

Verhoging Algemene weduwen- en wezenverzekering (AWW) Caribisch Nederland

Om toe te werken naar het ijkpunt sociaal minimum op Caribisch Nederland moeten de inkomens worden verhoogd en de kosten van levensonderhoud worden verlaagd. Het kabinet zet in 2023 een volgende stap door onder andere de AWW Caribisch Nederland te verhogen. De exacte verhoging is mede afhankelijk van de beleidsmatige stijging van het minimumloon. Dit is nog onderwerp van gesprek met de openbare lichamen en de sociale partners op de eilanden.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 90 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 9 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	1.209	1.515	1.714	1.910	2.030	2.048	2.059
Uitgaven	1.209	1.515	1.714	1.910	2.030	2.048	2.059
Inkomensoverdrachten							
AWW (Caribisch Nederland)	1.209	1.515	1.714	1.910	2.030	2.048	2.059
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 91 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 9 (%)	
	2023
juridisch verplicht	100
bestuurlijk gebonden	0
beleidsmatig gereserveerd	0
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0

De uitgaven op artikel 9 Nabestaanden zijn voor 100% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Per financieel instrument wordt dit onderstaand toegelicht.

Inkomensoverdrachten

De inkomensoverdrachten zijn gebaseerd op wet- en regelgeving en derhalve voor 100% juridisch verplicht. Het betreft uitkeringslasten AWW Caribisch Nederland.

Budgettaire gevolgen van beleid premiegefinancierd

Tabel 92 Premiegefinancierde uitgaven en ontvangsten artikel 9 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	316.766	301.871	326.383	323.673	315.737	311.447	309.710
Uitgaven	316.766	301.871	326.383	323.673	315.737	311.447	309.710
Inkomensoverdrachten							
ANW	311.233	296.564	290.764	282.327	271.029	261.622	254.189
Tegemoetkoming ANW	5.533	5.307	5.110	4.956	4.754	4.586	4.454
ANW nominaal	0	0	30.187	35.888	39.363	44.545	50.280
Tegemoetkoming ANW nominaal	0	0	322	502	591	694	787
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Inkomensoverdrachten

Algemene weduwen- en wezenverzekering (AWW) (Caribisch Nederland)

Inwoners van Caribisch Nederland die geconfronteerd zijn met het overlijden van hun partner of ouder(s), hebben op grond van de AWW recht op een uitkering. De hoogte van de uitkering is leeftijd gerelateerd.

Budgettaire ontwikkelingen

Het kabinet werkt de komende jaren in stappen toe naar het ijkpunt sociaal minimum door onder andere de minimumuitkeringen te verhogen. Hierdoor stijgen de uitgaven voor de AWW.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 93 Kerncijfers AWW (Caribisch Nederland)

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume AWW (x 1.000 personen, ultimo)	0,3	0,3	0,3

1 Bron: RCN-unit SZW.

Algemene nabestaandenwet (Anw)

De Anw is een volksverzekering en regelt, onder voorwaarden, bij overlijden een uitkering voor de partner en een wezenuitkering voor kinderen die beide ouders hebben verloren. Daarnaast ontvangt iedere Anw-gerechtigde maandelijks de Anw-tegemoetkoming. De Anw wordt door de SVB uitgevoerd.

Wie komt er voor in aanmerking?

Nabestaande partners komen in aanmerking voor een nabestaandenuitkering als zij jonger zijn dan de AOW-gerechtigde leeftijd, de partner op de datum van overlijden verzekerd was voor de Anw en de nabestaande:

- Eén of meer kinderen onder de 18 jaar verzorgt, of;
- Voor minstens 45% arbeidsongeschikt is.

Een kind heeft recht op een wezenuitkering indien beide ouders zijn overleden. Wezen tot 16 jaar hebben altijd recht op een uitkering. De uitkering kan worden verlengd tot 18 jaar wanneer het kind bezig is een startkwalificatie te behalen of daarvan is vrijgesteld of volledig dagonderwijs volgt na het behalen van een startkwalificatie. De wezenuitkering kan eventueel tot 21 jaar worden verstrekt wanneer de wees volledig dagonderwijs volgt of wanneer een ongehuwde wees de tijd grotendeels besteedt aan een gezamenlijke huishouding met een andere wees of voor een hulpbehoevende zorgt.

De Anw maakt geen onderscheid tussen gehuwden en mensen die ongehuwd zijn en samen een huishouden vormen. Daarom wordt gesproken van «partner». Nabestaanden die vóór 1 juli 1996 recht hadden op de voorganger van de Anw, de Algemene Weduwen- en Wezenwet, vallen onder een overgangsregeling.

Hoe hoog is de Anw?

De nabestaandenuitkering bedraagt 70% van het referentieminimumloon. Voor kostendelers geldt een lager normbedrag ter hoogte van 50% van het referentieminimumloon. Op de nabestaandenuitkering vindt inkomstenverrekening plaats. Daarbij kent de nabestaandenuitkering een vrijlating voor inkomen uit arbeid. Deze bedraagt 50% van het wettelijk minimumloon, plus een derde deel van het meerdere inkomen. Inkomen in verband met arbeidsgerelateerde uitkeringen (bijvoorbeeld WIA- of WW-uitkering) wordt geheel verrekend. Eigen vermogen, de inkomsten uit dit vermogen en particuliere aanvullende nabestaandenpensioenen worden niet in mindering gebracht op de nabestaandenuitkering.

De wezenuitkering bedraagt een percentage van het referentieminimumloon, afhankelijk van de leeftijd van de wees. De hoogte van de wezenuitkering is niet afhankelijk van het inkomen. Nabestaanden of wezen ontvangen naast hun Anw-uitkering ook een tegemoetkoming Anw.

Tabel 94 Anw bruto maandbedragen (maxima), exclusief vakantietoeslag en exclusief tegemoetkoming Anw (in €)

	1 juli 2022
Nabestaandenuitkering	1.281
Nabestaandenuitkering met een of meer meerderjarige medebewoners (kostendelersnorm: 50% referentieminimumloon)	805
Wezenuitkering (wezen tot 10 jaar)	410
Wezenuitkering (wezen van 10 tot 16 jaar)	615
Wezenuitkering (wezen van 16 tot 21 jaar)	820
Tegemoetkoming Anw	18

Budgettaire ontwikkelingen

De uitkeringslasten van de Anw nemen de komende jaren af, omdat het aantal nabestaanden dat recht heeft op een Anw-uitkering naar verwachting afneemt. De Anw is een inkomensaanvulling en in die hoedanigheid inkomensafhankelijk. Door toegenome arbeidsparticipatie van vrouwen sinds de invoering van de Anw komt een kleinere doelgroep in aanmerking voor de uitkering.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 95 Kerncijfers Anw

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Volume Anw nabestaande partners (x 1.000 personen, ultimo)	23	21	21
Volume nabestaandenuitkering (x 1.000 personen, ultimo), ingang recht voor 1 juli 1996	4	3	3
Volume nabestaandenuitkering (x 1.000 personen, ultimo), ingang recht na 1 juli 1996	18	18	18
waarvan met kind	7	7	7
waarvan op grond van arbeidsongeschiktheid	11	11	11
Volume wezenuitkering (x 1.000 personen, ultimo)	1	1	1

¹ Bron: SVB, jaarverslag.

Handhaving

Van de handhavingskengetallen is in de begroting geen raming opgenomen, omdat SZW uitvoeringsorganisaties niet aanstuurt op het aantal geconstateerde fraudegevallen. In het jaarverslag van SZW worden eventuele ontwikkelingen in kengetallen geduid. De ontwikkeling van de kengetallen voor 2021 is toegelicht in het jaarverslag over 2021.

Tabel 96 Kerncijfers Anw (fraude en handhaving)

		Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
<i>Preventie</i>	Gepercipieerde detectiekans (%)	77 ¹	— ²	58 ³
	Kennis van de verplichtingen (%)	83 ¹	— ²	87 ³
<i>Opsporing</i> ⁴	Aantal onderzochte fraudesignalen (x 1.000)	0,8	0,2	0,3
	Aantal geconstateerde overtredingen met financiële benadeling (x 1.000) ⁵	0,1	<0,1	<0,1
	Totaal benadelingsbedrag (x € 1 mln)	0,9	0,3	0,3
<i>Sanctionering</i> ⁴	Aantal waarschuwingen (x 1.000)	<0,1	<0,1	<0,1
	Aantal boetes (x 1.000)	<0,1	<0,1	<0,1
	Totaal boetebedrag (x € 1 mln)	0,1	0,1	<0,1
		Ontstaansjaar vordering		
		2019	2020	2021
<i>Terugvordering</i> ⁴	Incassoratio fraudevorderingen (boete + benadelingsbedrag) ultimo 2021 (%)	14	8	7

1 Bron: Ipsos «Kennis der verplichtingen en detectiekans».

2 Door een gewijzigde onderzoeksopzet is het cijfer over 2020 niet beschikbaar.

3 Bron: I&O Research «Kennis der verplichtingen en gepercipieerde detectiekans». Als gevolg van een andere insteek van het onderzoek is sprake van een trendbreuk met 2019 en eerder.

4 Bron: SVB, jaarverslag.

5 Cijfers betreffen alle overtredingen van de inlichtingenplicht met financiële benadeling.

3.10 Artikel 10 Tegemoetkoming ouders

A. Algemene doelstelling

De overheid biedt een financiële tegemoetkoming aan ouders of verzorgers voor de kosten van kinderen.

De overheid biedt ouders of verzorgers een financiële tegemoetkoming voor de kosten voor verzorging en opvoeding van kinderen op grond van de Algemene Kinderbijslagwet (AKW) en de kinderbijslagvoorziening BES (Caribisch Nederland). Gezinnen met een laag of middeninkomen komen daarnaast in aanmerking voor een tegemoetkoming op grond van de Wet op het kindgebonden budget (WKB).

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister **financiert** de tegemoetkoming met uitkeringsregelingen. Zij is in deze rol verantwoordelijk voor:

- de vormgeving, het onderhoud en de werking van het stelsel van wet- en regelgeving;
- de vaststelling van het niveau van de tegemoetkoming op grond van de AKW, de WKB en de kinderbijslagvoorziening BES;
- de sturing van en het toezicht op de rechtmatige, doelmatige en doeltreffende uitvoering van de AKW door de SVB;
- de organisatie van de eigen uitvoering binnen het verband van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN).

De Minister van Financiën is verantwoordelijk voor de rechtmatige, doelmatige en doeltreffende uitvoering van de WKB door het directoraat-generaal Toeslagen.

C. Beleidswijzigingen

Verhoging kindgebonden budget

Om de koopkracht voor gezinnen te verstevigen wordt per 2023 het kindgebonden budget geïntensiveerd. Het maximale bedrag dat ouders ontvangen voor een eerste kind, tweede kind of als alleenstaande (alleenstaande ouder-kop) wordt met ingang van 2023 verhoogd met € 356 (na reguliere indexatie). Het maximale bedrag dat ouders ontvangen voor een derde kind of verder wordt verhoogd met € 468. Hiermee wordt dit bedrag gelijk aan het bedrag voor een tweede kind. In de jaren 2024 t/m 2028 worden de bedragen stapsgewijs verlaagd met in totaal € 317. Structureel resteert daardoor een verhoging (€ 39 en € 151 respectievelijk).

Oplossing noodopvang knelpunt toeslagen

Het kabinet is voornemens om per 1 januari 2023 een knelpunt in het toeslagensysteem op te lossen. In bepaalde situaties waar een persoon gehuwd is en vanwege huiselijk geweld opgevangen wordt in een noodopvang bestaat er geen (zelfstandige) aanspraak op toeslagen. Het kabinet vindt dit een onwenselijke situatie (zie ook Kamerstukken II 2021/22, [31 066](#), [nr. 1053](#)). Daarom wordt dit knelpunt door middel van een wijziging in de Algemene Wet Inkomensafhankelijke Regelingen (Awir) opgelost. Zo kan deze groep vanaf 2023 zelfstandig zorgtoeslag, kindgebonden budget en kinderopvang-toeslag ontvangen die passend is bij hun feitelijke situatie.

Verhoging Kinderbijslagvoorziening BES

Om toe te werken naar bestaanszekerheid Caribisch Nederland moeten de inkomens worden verhoogd en de kosten van levensonderhoud worden verlaagd. Het kabinet zet in 2023 een volgende stap door onder andere de kinderbijslagvoorziening BES te verhogen met \$10 per kind per maand. Daarnaast wordt de kinderbijslag met nog eens \$10 per kind per maand verhoogd om de koopkracht voor gezinnen te verstevigen als gevolg van de hoge inflatie. Hiermee wordt het bedrag aan kinderbijslag \$119 per maand.

Invoering Dubbele Kinderbijslag Intensieve Zorg op Caribisch Nederland

Het kabinet is voornemens om ouders met een kind dat intensieve zorg behoeft per 1 juli 2023 recht te geven op dubbele kinderbijslag intensieve zorg. Hiermee wordt het bedrag dat deze ouders ontvangen voor de kinderbijslagvoorziening BES verdubbeld.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 97 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 10 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	6.525.745	6.817.663	7.662.279	7.425.834	7.165.473	7.037.133	7.024.456
Uitgaven	6.525.745	6.817.663	7.662.279	7.425.834	7.165.473	7.037.133	7.024.456
Inkomensoverdrachten							
AKW	3.678.956	3.931.444	4.074.505	4.069.128	4.075.529	4.084.295	4.092.452
WKB	2.842.356	2.880.929	3.581.065	3.349.850	3.083.041	2.945.907	2.925.041
Kinderbijslagvoorziening BES	4.433	5.290	6.709	6.856	6.903	6.931	6.963
Ontvangsten	163.076	205.980	225.743	209.496	199.656	196.111	195.416
Ontvangsten							
Terugontvangsten	163.076	205.980	225.743	209.496	199.656	196.111	195.416

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 98 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 10 (%)	
	2023
juridisch verplicht	100
bestuurlijk gebonden	0
beleidsmatig gereserveerd	0
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0

De uitgaven op artikel 10 Tegemoetkoming ouders zijn voor 100% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Per financieel instrument wordt dit onderstaand toelicht.

Inkomensoverdrachten

De inkomensoverdrachten zijn gebaseerd op huidige wet- en regelgeving en derhalve voor 100% juridisch verplicht. Het betreft uitkeringslasten AKW, WKB en kinderbijslagvoorziening BES.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Inkomensoverdrachten

Algemene Kinderbijslagwet (AKW)

De AKW biedt ouders of verzorgers een tegemoetkoming in de kosten die het opvoeden en verzorgen van kinderen onder de 18 jaar met zich mee brengt. De AKW wordt uitgevoerd door de SVB.

Wie komt er voor in aanmerking?

Ouders van kinderen tot 18 jaar hebben recht op kinderbijslag. Het recht op kinderbijslag vervalt indien ouders valt te verwijten dat hun kind niet voldoet aan de Leerplichtwet.

Hoe hoog is de kinderbijslag?

De hoogte van de kinderbijslag hangt af van de leeftijd van het kind. De kinderbijslagbedragen worden doorgaans per 1 januari en 1 juli geïndexeerd. Bij ziekte of handicap, of omdat het kind niet thuis woont om onderwijsredenen, kan onder nadere voorwaarden sprake zijn van dubbele kinderbijslag. Alleenstaande en alleenverdienende ouders van thuiswonende kinderen met ziekte of handicap kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor een extra tegemoetkoming.

Tabel 99 AKW, netto bedragen per kwartaal (in €)

1 juli 2022

Voor kinderen van:	
0 t/m 5 jaar	249,31
6 t/m 11 jaar	302,74
12 t/m 17 jaar	356,16
Extra tegemoetkoming AKW (jaarbedrag 2022)	2298,28

Budgettaire ontwikkelingen

Het meerjarige verloop van de uitgaven AKW wordt verklaard door prijs-, kwantiteits- en samenstellingseffecten. Het aantal kinderen neemt vanaf 2023 licht toe. Daarnaast neemt naar verhouding het aandeel jonge kinderen toe, waardoor het gemiddelde AKW bedrag daalt. Tot slot heeft de inflatie in 2022 tot een substantiële indexatie van de kinderbijslagbedragen geleid. Door de combinatie van deze effecten nemen de uitgaven meerjarig toe.

Beleidsrelevante kerncijfers

Het aantal kinderen neemt af in 2022, maar begint aan een meerjarige toename in 2023 als gevolg van demografische ontwikkelingen. Daarnaast is de verwachting dat het aantal kinderen met dubbele AKW op basis van een intensieve zorg kwalificatie, dat de afgelopen jaren sterk gestegen is, vanaf 2022 zal stabiliseren. Het aantal kinderen met dubbele AKW vanwege onderwijsredenen neemt daarentegen juist af.

Tabel 100 Kerncijfers AKW			
	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Aantal gezinnen AKW (x 1.000, jaargemiddelde)	1.874	1.868	1.869
Aantal kinderen AKW (x 1.000, jaargemiddelde)	3.285	3.279	3.279
	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Aantal dubbele AKW uitkeringen (x 1.000, ultimo jaar):			
Kind uitwonend vanwege onderwijsredenen	1,1	1,0	0,9
Kind thuiswonend met intensieve zorg	31,0	32,2	32,0
Kind uitwonend vanwege ziekte of handicap	1,1	1,0	1,1
Extra tegemoetkoming AKW (x 1.000)	8,8	9,6	10,5

1 Bron: SVB, administratie.

Handhaving

Van de handhavingskengetallen is in de begroting geen raming opgenomen, omdat SZW-uitvoeringsorganisaties niet aanstuurt op het aantal geconstateerde fraudegevallen. In het jaarverslag van SZW worden eventuele ontwikkelingen in kengetallen geduid. De ontwikkeling van de kengetallen voor 2021 is toegelicht in het jaarverslag over 2021.

Tabel 101 Kerncijfers AKW (fraude en handhaving)				
		Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Preventie ¹	Gepercipieerde detectiekans (%)	67	— ²	— ²
	Kennis van de verplichtingen (%)	72	— ²	— ²
Opsporing ³	Aantal onderzochte fraudesignalen (x 1.000)	0,4	0,3	0,2
	Aantal geconstateerde overtredingen met financiële benadeling (x 1.000) ⁴	9	3,0	1,9
	Totaal benadelingsbedrag (x € 1 mln)	4,9	2,3	1,7
Sanctionering ³	Aantal waarschuwingen (x 1.000)	8,6	3,9	2,5
	Aantal boetes (x 1.000)	1,6	0,6	0,4
	Totaal boetebedrag (x € 1 mln)	0,4	0,2	0,1
		Ontstaansjaar vordering		
		2019	2020	2021
Terugvordering ³	Incassoratio fraudevorderingen (boete + benadelingsbedrag) ultimo 2021 (%)	54	43	38

1 Bron: Ipsos «Kennis der verplichtingen en detectiekans».

2 Dit cijfer is niet langer beschikbaar. De AKW zal niet langer deel uitmaken van het onderzoek kennis der verplichtingen omdat de wet na afschaffing van de bijverdiengrens voor 16/17 jarige te weinig verplichtingen kent om zinvol onderzoek naar te verrichten.

3 Bron: SVB, jaarverslag.

4 Cijfers betreffen alle overtredingen van de inlichtingenplicht met financiële benadeling.

Wet op het Kindgebonden Budget (WKB)

Het kindgebonden budget is een inkomensafhankelijke tegemoetkoming van de overheid in de kosten van kinderen voor gezinnen tot een bepaald inkomen en vermogen. De WKB wordt uitgevoerd door het directoraat-generaal Toeslagen van het Ministerie van Financiën. Indien sprake is van een aanvulling op buitenlandse gezinstoeslagen, is de SVB verantwoordelijk voor de uitbetaling van de WKB.

Wie komt er voor in aanmerking?

Ouders of verzorgers van kinderen tot 18 jaar, die in aanmerking komen voor kinderbijslag, kunnen het kindgebonden budget krijgen, afhankelijk van de hoogte van het inkomen en vermogen.

Hoe hoog is het kindgebonden budget?

De hoogte van het kindgebonden budget hangt af van het aantal kinderen, de leeftijd van de kinderen, het (gezamenlijke) inkomen en vermogen van de ouders en de leefvorm van de ouder die het kindgebonden budget ontvangt. Als het (gezamenlijke) inkomen hoger is dan € 22.356 (alleenstaande) of € 39.596 (aanvrager met toeslagpartner) (bedragen 2022) wordt het kindgebonden budget geleidelijk minder. Voor iedere € 100 boven dit inkomen, wordt het kindgebonden budget € 6,75 lager. Indien het (gezamenlijk) vermogen op de peildatum 1 januari 2022 hoger is dan € 120.020 (alleenstaande) of € 151.768 (aanvrager met toeslagpartner), vervalt het recht op kindgebonden budget voor 2022. De bedragen van het kindgebonden budget worden per 1 januari aangepast aan de prijsontwikkelingen.

Tabel 102 WKB, netto maximum bedragen per jaar (in €)

	1 januari 2022
Een gezin met:	
1 kind	1.220
Verhoging 2e kind (extra bedrag per jaar)	1.106
Verhoging 3e kind (extra bedrag per jaar)	1.001
Verhoging ieder volgend kind (extra bedrag per jaar)	1.001
Extra verhoging 12-15-jarigen ¹	251
Extra verhoging 16-17-jarigen ¹	447
Extra verhoging alleenstaande ouder	3.285

¹ Ten opzichte van bovengenoemde bedragen

Budgettaire ontwikkelingen

De uitgaven kindgebonden budget stijgen in 2023 ten opzichte van 2022 vanwege de intensivering van ruim € 730 miljoen om de koopkracht van gezinnen te verstevigen. In de periode 2024-2028 wordt deze intensivering stapsgewijs afgebouwd zodat een structurele intensivering van € 100 miljoen resteert. Hierdoor nemen de uitgaven vanaf 2024 in stappen af.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 103 Kerncijfers WKB

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Aantal huishoudens WKB (x 1.000, jaargemiddelde)	944	912	1.012
Aantal kinderen WKB (x 1.000, jaargemiddelde)	1.753	1.708	1.874
Aantal alleenstaande ouders WKB (x 1.000, jaargemiddelde)	341	339	343

¹ Bron: Ministerie van Financiën, Toeslagen. Het betreft gegevens voor (verwachte) toegekende toeslagen per berekeningsjaar. De realisatiecijfers van 2021 zijn gebaseerd op de opgaven van aanvragers die nog kunnen wijzigen bij het definitief vaststellen van het recht op toeslag.

Wet kinderbijslagvoorziening (KBV) BES

De kinderbijslagvoorziening BES biedt ouders of verzorgers die op Bonaire, Sint Eustatius en Saba wonen een tegemoetkoming voor de kosten van opvoeding en verzorging van kinderen die nog geen 18 jaar zijn.

Wie komt er voor in aanmerking?

Ouders of verzorgers van kinderen tot 18 jaar die ingezetene zijn van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Hoe hoog is de kinderbijslagvoorziening (KBV) BES?

De hoogte van het bedrag bedraagt in 2022 \$89 per kind per maand in de eerste helft van het jaar en \$99 in de tweede helft van het jaar (beleidsintensivering). Per 1 januari 2023 verhogen we het bedrag beleidsmatig met nog eens \$20 per kind per maand. Daarnaast wordt de definitieve hoogte van de kinderbijslagvoorziening voor 2023 aan de hand van de ontwikkeling van het consumentenprijs-indexcijfer bepaald.

Budgettaire ontwikkelingen

Het kabinet werkt de komende jaren in stappen toe naar bestaanszekerheid op Caribisch Nederland. Door de beleidsmatige verhoging van \$20 per 1 januari 2023 nemen de uitgaven voor de KBV BES toe. Daarnaast nemen de uitgaven per 2023 toe vanwege de invoering van de dubbele kinderbijslag intensieve zorg.

Beleidsrelevante kerncijfers

Tabel 104 Kerncijfers Wet kinderbijslagvoorziening BES

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Aantal kinderen kinderbijslagvoorziening BES (x 1.000, ultimo)	4,5	4,6	4,7

1 Bron: RCN-unit SZW.

Ontvangsten

De ontvangsten betreffen grotendeels de ontvangsten ten gevolge van terugvorderingen van het kindgebonden budget. Nadat de toeslagen definitief zijn toegekend worden terugvorderingen ingesteld bij de huishoudens die meer hebben ontvangen dan waar ze recht op hadden op basis van hun vastgestelde inkomen. Omdat de definitieve afrekening achteraf plaatsvindt, zijn de ontvangsten in een bepaald jaar veelal gebaseerd op definitieve afrekeningen van eerdere jaren. De pauzering van de invorderingen (coronamaatregel) heeft tijdelijk geleid tot lagere ontvangsten. Vanaf april 2022 zijn de vorderingen weer gefaseerd opgestart. Dit leidt naar verwachting tot een stijging van de ontvangsten in 2023 als gevolg van een inhaaleffect. In 2024 zijn de ontvangsten weer op niveau van 2022. In 2025 dalen de ontvangsten licht, waarna deze naar verwachting op een stabiel niveau blijven.

3.11 Artikel 11 Uitvoering

A. Algemene doelstelling

De overheid voorziet de uitvoeringsorganisaties van financiële middelen voor een rechtmatige, doelmatige, doeltreffende en klantgerichte uitvoering van socialezekerheidsregelingen, binnen de kaders die de overheid stelt.

De uitvoering van de socialezekerheidswetten vindt mede plaats door ZBO's en RWT's. De Minister van SZW bepaalt de kaders waarbinnen de uitvoering tot stand komt en stelt uitvoeringsbudget ter beschikking aan Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) inclusief het Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen (BKWI), de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en het Inlichtingenbureau (IB). Zij maakt daarbij prestatieafspraken en stuurt op rechtmatige, doelmatige, doeltreffende en klantgerichte uitvoering. Hiertoe is een planning- en controlcyclus ingericht tussen de uitvoeringsorganen en het ministerie.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister is verantwoordelijk voor het **doen uitvoeren** van de socialezekerheidswetgeving door de uitvoeringsorganen en draagt zorg voor:

- de vormgeving, het onderhoud en de werking van het stelsel van wet- en regelgeving (wet SUWI) waarbinnen de uitvoeringsorganen opereren;
- de vormgeving van het stelsel van socialezekerheidswetten die UWV en de SVB uitvoeren;
- de vaststelling van de budgetten die aan UWV, de SVB en het IB beschikbaar worden gesteld met daarbij passende prestatieafspraken;
- de sturing van en het toezicht op de rechtmatige, doelmatige, doeltreffende en klantgerichte uitvoering door UWV, de SVB en het IB en de verantwoording daarover;
- de vaststelling van de omvang van de middelen die aan de Landelijke Cliëntenraad (LCR) beschikbaar worden gesteld.
- de organisatie van de eigen uitvoering binnen het verband van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN).

Prestatie-indicatoren UWV en SVB

In onderstaande tabellen zijn indicatoren voor UWV en de SVB weergegeven die de doelmatigheid, rechtmatigheid en klantgerichtheid van de uitvoering weergeven.

Herijkingen KPI-sets UWV en SVB

Bij zowel UWV als de SVB vinden er, in gezamenlijkheid met SZW, trajecten plaats om de KPI-sets voor de externe verantwoording te herijken. Bij de SVB is voor het jaarplan 2022 al een eerste herijking gedaan. Bij UWV worden de bestaande KPI's aangevuld met sturingsafspraken die invulling geven aan de publieke waarden die UWV wil realiseren. De resultaten zullen gaan landen in het jaarplan voor 2023. Deze trajecten zullen ook de komende jaren aandacht blijven vergen.

Tabel 105 Indicatoren uitvoering UWV

	Realisatie 2021 ¹	Streefwaarde 2022 ²	Streefwaarde 2023 ³
Doelmatigheid: Percentage realisatie uitvoeringskosten binnen budget	95	100	100
Rechtmatigheid: Percentage rechtmatigheid	99,2 ⁴	99	99
Klantgerichtheid: Cijfer klanttevredenheid uitkeringsgerechtigden	7,5	7	7

1 Bron: UWV, jaarverslag 2021.

2 Bron: UWV, jaarplan 2022.

3 Deze streefcijfers worden opgenomen in het jaarplan 2023 van UWV.

4 In dit cijfer is niet de rechtmatigheid van de NOW-subsidieverstreking meegenomen. In het jaarverslag van het UWV wordt dit nader toegelicht.

Tabel 106 Indicatoren uitvoering SVB

	Realisatie 2021 ¹	Streefwaarde 2022 ²	Streefwaarde 2023 ³
Doelmatigheid: Reële efficiëntiegroei	– 3,0	– ⁴	– ⁴
Rechtmatigheid: Percentage rechtmatigheid	100	99	99
Klantgerichtheid: Cijfer klanten	– ⁵	8	8

1 Bron: SVB, Jaarverslag 2021.

2 Bron: SVB, jaarplan 2022.

3 Deze streefcijfers worden opgenomen in het jaarplan 2023 van de SVB.

4 Norm was 1,5% efficiency-groei (kostenbesparing los van volume- en beleidswijzigingen) voor de grote wetten. Er wordt gewerkt aan een nieuwe indicator voor doelmatigheid. Voorlopig is afgesproken dat de SVB nog wel rapporteert over efficiency, maar er is geen norm afgesproken.

5 Het klanttevredenheidsonderzoek vindt tweejaarlijks plaats.

C. Beleidswijzigingen

Werk aan Uitvoering

Het kabinet zet het programma Werk aan Uitvoering voort. Dit is een overheidsbreed programma ter verbetering van de publieke dienstverlening, met als doel beter aan te sluiten op de verwachtingen en behoeften van burgers en ondernemers. In het coalitieakkoord zijn hiervoor middelen gereserveerd. Voor UWV en SVB komt hiervan € 46 miljoen per jaar beschikbaar tot 2030 (met aanloop in 2023/2024 en afbouw in 2030/31). Deze middelen worden ingezet voor de digitale agenda en dienstverlening en het versterken van het vakmanschap van medewerkers. Naar aanleiding van de parlementaire ondervragingscommissie naar de kinderopvang-toeslag is eerder structureel € 150 miljoen beschikbaar gesteld voor de verbetering van de dienstverlening en informatiehuishouding bij UWV en SVB. Deze middelen worden ook gebruikt om concrete knelpunten op te lossen, bijvoorbeeld voor mensen die werken naast een uitkering en te maken hebben met een ingewikkelde verrekeningssystematiek.

Dienstverlening SVB

De SVB is in nauwe samenwerking met UWV gestart met een pilot omtrent een 'doenvermogenstoets' om zo bij voorgenomen wet- en regelgeving en relevante beleidsvoornemens rekening te houden met het doenvermogen van burgers. Daarnaast is de SVB in gezamenlijkheid met SZW bezig om het onbewust niet-gebruik van de AIO te verminderen. Hiertoe wordt een pilot voorbereid waarbij gebruik wordt gemaakt van inkomensgegevens van UWV. Ook loopt in 2023 bij de SVB de «Operatie Gezonde Dienstverlening» door. Hiermee worden extra medewerkers opgeleid om de tijdigheid te verbeteren en passende dienstverlening te organiseren.

Sociaal-medische beoordelingen

Als gevolg van de mismatch tussen vraag naar en aanbod van sociaal-medische beoordelingen, lopen de achterstanden bij de (her)beoordelingen al enige jaren op. Het kabinet wil de mismatch verminderen en komen tot structurele verbeteringen in het stelsel. Dit betreft enerzijds acties van UWV om de uitvoering te verbeteren en anderzijds het tijdelijk toestaan om bepaalde sociaal-medische beoordelingen vereenvoudigd of niet uit te

voeren. Voor de lange termijn wil het kabinet een integrale verkenning van het stelsel laten doen door een onafhankelijke onderzoekscommissie. Dit is nodig om te komen tot een houdbaar stelsel, waar de mismatch is opgelost en ruimte is voor nieuwe beleidsinitiatieven, bijvoorbeeld voor het wegnemen van meer fundamentele hardheden.

WW-dienstverlening

In mei 2022 is de effectmeting naar de inzet van persoonlijke dienstverlening aan WW-gerechtigden afgerond. Naar aanleiding van deze effectmeting wordt gezien hoe deze inzichten in de komende jaren kunnen worden meegenomen in de doorontwikkeling van de WW-dienstverlening.

WGA-dienstverlening

UWV en SZW werken aan de doorontwikkeling van de WGA-dienstverlening en hiervoor loopt een onderzoeksprogramma over de periode 2017-2025. UWV heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het versterken en verbeteren van de WGA-dienstverlening en geeft conform afspraak uitvoering aan de basale dienstverlening. Hierover is recent een Kamerbrief verstuurd.³ De midterm review en de tussenrapportage van de effectevaluatie laten zien dat UWV goed op weg is om in 2025 bij afronding van de effectevaluatie inzicht te kunnen verschaffen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de WGA-dienstverlening.

Handhaving UWV/SVB

Wij zijn voornemens het handhavingsbeleid te herijken om zowel bij fouten als bij moedwillig misbruik passend te kunnen reageren. Hiervoor zal een conceptwetsontwerp en bijbehorend uitvoeringstoetsverzoek worden voorgelegd aan de SVB en UWV. De versterkte focus op dienstverlening komt ook tot uiting middels het Team Preventie waarin onder meer UWV, SVB en VNG participeren. Daarnaast worden de wetten die UWV uitvoert extern doorgelicht op misbruikrisico's. Voor de WW is dit - op het internationale aspect na - reeds gedaan. Het proces voor de WIA, ZW en overige wetten loopt en zal in 2023 voortgezet worden.

Verhoging uitvoeringskosten RCN-unit SZW

Het uitvoeringsbudget voor de Rijksdienst Caribisch Nederland SZW wordt structureel verhoogd met € 0,8 miljoen om de kosten te kunnen dekken voor de toegenomen taken en volumes. Daarnaast is er voor de jaren 2022 tot en met 2025 additioneel budget vrijgemaakt (waarvan € 3,6 miljoen in 2023) ten behoeve van de ontwikkeling van de ICT-applicaties voor de uitvoering van de socialezekerheidsregelingen. Dit draagt bij aan het verbeteren van het financieel beheer.

³ Midterm review effectiviteit activerende dienstverlening aan mensen in de WIA

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 107 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 11 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	654.624	697.737	657.751	625.080	615.365	612.106	612.825
Uitgaven	654.624	697.737	657.751	625.080	615.365	612.106	612.825
Opdrachten							
Handhaving smal	0	2.152	3.106	2.967	2.811	2.970	3.320
Bekostiging							
Uitvoeringskosten CN	0	9.232	10.018	10.137	9.437	7.237	7.237
Bijdrage aan ZBO's/RWT's							
Uitvoeringskosten UWV	487.173	498.166	450.257	410.455	405.207	402.513	401.778
Uitvoeringskosten SVB	149.116	172.510	179.875	187.026	183.415	184.891	185.995
Uitvoeringskosten IB	17.500	14.837	13.655	13.655	13.655	13.655	13.655
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties							
Landelijk Clientenraad	835	840	840	840	840	840	840
Ontvangsten	88.058	81.872	0	0	0	0	0
Ontvangsten							
Algemeen	88.058	81.872	0	0	0	0	0

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 108 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 11 (%)	
	2023
juridisch verplicht	96
bestuurlijk gebonden	3
beleidsmatig gereserveerd	1
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0

De uitgaven op artikel 11 Uitvoering zijn voor 96% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Per financieel instrument wordt dit onderstaand toegelicht.

Opdrachten

De uitgaven onder handhaving smal zijn voor 7,4% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Het betreft de aanbesteding van het onderzoek kennis der verplichtingen. Voor de overige 92,6% zijn de uitgaven aan handhaving smal voor 2023 beleidsmatig gereserveerd. In 2023 worden er vanuit dit budget dus uitgaven voorzien waar nog een verplichting voor moet worden aangegaan.

Bekostiging

Het budget voor bekostiging is voor 70% juridisch verplicht en voor 30% bestuurlijk gebonden. Het betreft het uitvoeringsbudget voor de RCN-unit SZW en gereserveerde middelen voor ICT-ontwikkeling.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

De bijdragen aan ZBO's zijn voor 96% verplicht, 3% bestuurlijk gebonden en 1% beleidsmatig gereserveerd. Deze budgetten worden bij de goedkeuring van de jaarplannen vastgesteld.

Bijdrage aan (inter)nationale organisaties

De bijdrage aan nationale organisaties is 100% juridisch verplicht. Het betreft een bijdrage aan de LCR. Het budget wordt bij goedkeuring van het jaarplan vastgesteld.

Budgettaire gevolgen van beleid premiegefinancierd

Tabel 109 Premiegefinancierde uitgaven en ontvangsten artikel 11 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	1.845.340	1.992.315	2.225.584	2.295.554	2.387.482	2.496.223	2.610.916
Uitgaven	1.845.340	1.992.315	2.225.584	2.295.554	2.387.482	2.496.223	2.610.916
Bijdrage aan ZBO's/RWT's							
Uitvoeringskosten UWV	1.670.751	1.838.951	1.970.787	1.965.148	1.975.434	1.999.249	2.027.173
Uitvoeringskosten SVB	174.589	153.364	153.999	158.283	158.095	159.209	158.681
Uitvoeringskosten UWV nominaal	0	0	93.452	159.281	235.167	312.942	394.354
Uitvoeringskosten SVB nominaal	0	0	7.346	12.842	18.786	24.823	30.708
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Opdrachten

Handhaving smal

Het handhabingsbudget smal betreft beleidsondersteunend budget dat wordt ingezet voor de ontwikkeling van beleid met betrekking tot handhaving in de sociale zekerheid. Hieronder valt onder andere het laten uitvoeren van beleidsinhoudelijk onderzoek. Handhaving van de plichten in de materiewetten wordt bekostigd via de uitvoeringskosten aan de uitvoeringsorganisaties en wordt per materiewet verantwoord. Het handhabingsbudget smal is daarmee geen indicatie van de totale inzet die wordt gepleegd op handhaving in de sociale zekerheid.

Bekostiging

Uitvoeringskosten CN

De RCN-unit SZW is een bij de Rijksdienst Caribisch Nederland gepositieerd onderdeel van het departement dat namens de minister is belast met uitkeringsverstrekking, vergunningverlening en arbeidsinspectie in Caribisch Nederland. Het uitvoeringsbudget voor de Rijksdienst Caribisch Nederland SZW vanaf 2023 ligt hoger om de kosten te kunnen dekken voor de toegenomen taken en volumes. Vanaf 2025 worden lagere kosten voorzien, vanwege de afronding van het ICT-ontwikkelingstraject.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

De Minister van SZW stelt de financiële kaders vast voor het UWV, de SVB en het Inlichtingenbureau, waarbinnen deze organisaties hun jaarplannen dienen op te stellen. Deze financiële kaders hebben alleen betrekking op de uitvoering van SZW-taken door genoemde ZBO's. In de jaarplannen nemen het UWV en de SVB een verdeling van de uitvoeringskosten naar wet en/of fonds op. De Minister stuurt in eerste aanleg op het totaalbudget per organisatie. Uitgangspunt daarbij is dat de organisaties zelfstandig de uitvoering organiseren en over de realisatie via het jaarverslag verantwoording afleggen aan de Minister van SZW.

Budgettaire ontwikkelingen

De uitvoeringskosten van UWV en de SVB wijzigen gedurende de jaren als gevolg van beleidswijzigingen en volumeontwikkelingen in de onderscheiden wetten en regelingen.

Per saldo stijgen de uitvoeringskosten (begrotings- en premiegefinancierd) van UWV in 2023 met circa € 84 miljoen. Deze toename is grotendeels het gevolg van de bijgestelde volumeontwikkelingen op de WW, ZW en WIA (WGA en IVA). Daarnaast wordt de dienstverlening versterkt in het kader van Werk aan Uitvoering en de parlementaire ondervragingscommissie naar de kinderopvangtoeslag.

Per saldo stijgen de uitvoeringskosten (begrotings- en premiegefinancierd) van de SVB in 2023 met circa € 8 miljoen ten opzichte van 2022. De stijging vloeit grotendeels voort uit het versterken van de dienstverlening in het kader van Werk aan Uitvoering en de parlementaire ondervragingscommissie naar de kinderopvangtoeslag.

In de tabellen 110 en 111 zijn de uitvoeringskosten van UWV en de SVB toegedeeld aan de onderscheiden wetten en regelingen. Dit is een ex-ante raming op basis waarvan de bekostiging van ZBO's plaatsvindt. De toedeling is extracomptabel. Hier is de loon- en prijsbijstelling nog niet aan toebedeeld.

Tabel 110 Extracomptabel overzicht begrotingsgefinancierde en premiegefinancierde uitvoeringskosten UWV (bedragen x € 1.000)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
UWV (incl. BKWI)	2.157.924	2.337.117	2.421.044	2.375.603	2.380.641	2.401.762	2.428.951
<i>Begrotingsgefinancierd</i>	<i>487.173</i>	<i>498.166</i>	<i>450.257</i>	<i>410.455</i>	<i>405.207</i>	<i>402.513</i>	<i>401.778</i>
IOW	2.580	2.576	2.312	2.196	2.229	1.354	884
Wajong	189.080	199.558	161.430	157.429	152.530	150.715	150.469
Re-integratie Wajong ¹	95.777	102.652	103.145	103.660	103.890	103.905	103.923
Basisdienstverlening	91.932	88.157	93.946	87.656	87.711	87.722	87.714
Beoordeling gemeentelijke doelgroep	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Wsw indicatiestelling	1.329	1.385	1.106	1.072	1.037	1.007	978
Scholingsbudget WW	5.500	900	900	900	900	900	900
NOW 1	20.600	7.700	5.000	0	0	0	0
NOW 2	10.000	3.900	5.000	0	0	0	0
NOW 3	16.000	19.400	5.000	0	0	0	0
NOW 4	4.000	1.400	5.000	0	0	0	0
NOW 5	0	5.700	5.000	0	0	0	0
NOW 6	0	2.000	3.900	0	0	0	0
TOFA	2.591	100	0	0	0	0	0
MCKW	337	291	209	132	0	0	0
Uitvoering kassierstaak	3.300	3.300	1.400	500	0	0	0
Centrale uitvoering landelijke ondersteuning	3.000	3.100	0	0	0	0	0
Skills en mogelijkheden	1.498	938	0	0	0	0	0
Inzet doelgroep banenafpraak	3.100	4.000	0	0	0	0	0
STAP	0	15.700	21.500	21.500	21.500	21.500	21.500
BKWI	16.550	15.410	15.410	15.410	15.410	15.410	15.410
<i>Premiegefinancierd</i>	<i>1.670.751</i>	<i>1.838.951</i>	<i>1.970.787</i>	<i>1.965.148</i>	<i>1.975.434</i>	<i>1.999.249</i>	<i>2.027.173</i>
WW	622.234	816.830	825.893	840.845	860.070	873.710	890.751
ZW	391.344	352.215	383.148	370.149	373.677	375.916	378.401
WAZO	12.874	8.147	8.147	8.147	8.147	8.147	8.147
WAO	72.036	55.609	53.628	51.962	49.483	47.662	45.587
Re-integratie WAZ/WAO/WIA/ZW ¹	131.981	134.372	137.847	141.164	144.210	146.680	148.733
WGA	382.235	390.820	436.453	424.099	410.790	415.710	421.945
IVA	75.563	78.201	123.129	126.389	126.818	129.316	131.612
WAZ	2.944	2.756	2.541	2.392	2.239	2.108	1.998
Toevoeging aan bestemmingsfonds/ egalisereserve	– 20.460						

¹ Dit zijn uitvoeringskosten. Re-integratie in de vorm van voorzieningen en/of trajecten staan weergegeven op beleidsartikel 3. De uitvoeringskosten re-integratie hebben betrekking op de werkzaamheden die UWV verricht ten behoeve van de inkoop van externe re-integratiediensten en de re-integratiedienstverlening voor werkzoekenden in de WIA, WAO en Wajong die UWV zelf aanbiedt.

Bron: SZW-administratie.

Tabel 111 Extracomptabel overzicht begrotingsgefinancierde en premiegefinancierde uitvoeringskosten SVB (bedragen x € 1.000)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
SVB	323.705	325.874	333.874	345.309	341.510	344.100	344.676
<i>Begrotingsgefinancierd</i>	<i>149.116</i>	<i>172.510</i>	<i>179.875</i>	<i>187.026</i>	<i>183.415</i>	<i>184.891</i>	<i>185.995</i>
AKW	101.565	119.888	123.344	133.274	128.752	129.002	128.760
TAS	2.349	1.635	1.562	1.535	1.533	1.533	1.533
TSB ¹		3.015	7.872	4.000	4.000	4.000	4.000
KOT/WKB	9.081	7.347	10.034	10.034	10.034	10.034	10.034
AIO	33.600	38.625	35.079	36.215	37.146	38.398	39.853
Bijstand buitenland	224	224	224	223	224	223	223
OBR	489	0	0	0	0	0	
Remigratiewet	1.808	1.776	1.760	1.745	1.726	1.701	1.592
<i>Premiegefinancierd</i>	<i>174.589</i>	<i>153.364</i>	<i>153.999</i>	<i>158.283</i>	<i>158.095</i>	<i>159.209</i>	<i>158.681</i>
AOW	165.055	144.579	143.396	147.574	147.452	148.713	148.261
Anw	9.534	8.785	10.603	10.709	10.643	10.496	10.420

¹ incl. middelen ISBG

Bron: SZW-administratie.

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

De Landelijke Cliëntenraad (LCR) is een overlegorgaan ingesteld bij Wet SUWI, waarin landelijke cliëntenorganisaties, vertegenwoordigers van gemeentelijke cliëntenraden en vertegenwoordigers van de centrale cliëntenraden van de SVB en UWV zitting hebben. De LCR heeft tot taak periodiek te overleggen met UWV, de SVB, de gemeenten en de Minister van SZW over onderwerpen op het terrein van werk en inkomen. De Minister van SZW stelt de financiële kaders vast voor de LCR, waarbinnen de LCR een jaarplan dient op te stellen.

3.12 Artikel 12 Rijksbijdragen

A. Algemene doelstelling

De overheid borgt voldoende dekking in sociale fondsen.

De financiering van de sociale fondsen loopt hoofdzakelijk via premie-inning. In een aantal gevallen acht de overheid premieheffing niet wenselijk, bijvoorbeeld om te voorkomen dat premiepercentages blijvend toenemen en daarmee een evenwichtige koopkrachtontwikkeling in de weg staan. In andere gevallen acht de overheid financiering van een regeling via de algemene middelen passender, maar wordt wel gekozen voor uitvoering via de sociale fondsen. De sociale fondsen worden in dat geval via rijksbijdragen voorzien van voldoende financiering.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister **financiert** de sociale fondsen uit de rijksbegroting, al dan niet in aanvulling op premieheffing. Zij is in deze rol verantwoordelijk voor:

- de vaststelling van de hoogte van de rijksbijdragen aan de desbetreffende sociale fondsen;
- het betalen van de rijksbijdragen aan de sociale fondsen.

C. Beleidswijzigingen

In 2023 zijn er geen beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 112 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 12 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	23.151.182	20.293.478	24.100.898	24.528.194	25.230.366	26.204.589	27.197.575
Uitgaven	23.173.152	20.293.478	24.100.898	24.528.194	25.230.366	26.204.589	27.197.575
Bijdrage aan sociale fondsen							
Kosten heffingskortingen AOW	2.337.200	2.420.700	2.836.500	2.992.700	3.052.200	3.147.000	3.245.000
Vermogenstekort Ouderdomsfonds	20.561.200	17.612.000	20.995.800	21.258.000	21.895.200	22.771.700	23.671.200
Tegemoetkoming arbeidsongeschikten	160.349	165.895	171.141	174.991	176.874	177.876	172.521
Zwangere zelfstandigen	92.433	94.883	97.457	102.503	106.092	108.013	108.854
Transitievergoeding	21.970	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	2.085	823	0	0	0	0	0
Ontvangsten							
Algemeen	2.085	823	0	0	0	0	0

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 113 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 12 (%)	
	2023
juridisch verplicht	100
bestuurlijk gebonden	0
beleidsmatig gereserveerd	0
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0

De uitgaven op artikel 12 Rijksbijdragen zijn voor 100% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Per financieel instrument wordt dit onderstaand toegelicht.

Bijdrage aan sociale fondsen

De bijdragen aan sociale fondsen zijn 100% juridisch verplicht. De rijksbijdrage in de kosten van heffingskortingen AOW en het vermogenstekort Ouderdomsfonds zijn juridisch verplicht volgens de Wet financiering sociale verzekeringen. De rijksbijdrage tegemoetkoming arbeidsongeschikten is juridisch verplicht volgens de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) en de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO). De rijksbijdrage zwangere zelfstandigen is juridisch verplicht volgens de Wet arbeid en zorg. Hoofdstuk 5.1 [Sociale fondsen SZW](#), gaat nader in op de financiering van de sociale fondsen.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Bijdrage aan sociale fondsen

Rijksbijdrage in de kosten van heffingskortingen AOW

Deze rijksbijdrage compenseert de gewijzigde premieopbrengst die het gevolg is van de invoering van de Wet inkomstenbelasting 2001. De hoogte van deze rijksbijdrage wordt jaarlijks aangepast aan de geraamde kosten van de heffingskortingen en eventuele wijzigingen van de belasting- en premietarieven in de eerste schijf.

Budgettaire ontwikkelingen

De uitgaven aan de BIKK AOW nemen in 2023 toe. Dat komt doordat de omvang van de heffingskortingen in de inkomstenbelasting stijgt, bijvoorbeeld vanwege indexatie of omdat heffingskortingen worden verhoogd. De rijksbijdrage in de kosten van heffingskortingen stijgt dan mee.

Rijksbijdrage vermogenstekort Ouderdomsfonds

De uitgaven uit het Ouderdomsfonds worden grotendeels gedekt door de premie-inkomsten. De hoogte van de AOW-premie is echter wettelijk gemaximeerd om te voorkomen dat de groeiende AOW-uitgaven leiden tot een alsmaar stijgende AOW-premie en een onevenwichtige koopkrachtontwikkeling. Dit leidt tot een jaarlijks exploitatietekort in het Ouderdomsfonds. De rijksbijdrage Ouderdomsfonds is bedoeld om het exploitatietekort in het Ouderdomsfonds aan te vullen zodat dat fonds gemiddeld genomen een neutrale vermogenspositie heeft.

Budgettaire ontwikkelingen

De rijksbijdrage aan het Ouderdomsfonds neemt in 2023 toe. Dat komt enerzijds doordat de bijdrage in 2022 lager is omdat in dat jaar het exploitatie-overschot van 2021 wordt verrekend. Anderzijds nemen de uitkeringslasten in 2023 toe vanwege de koppeling van de AOW aan de stijging van het minimumloon. Hierdoor is een hogere rijksbijdrage nodig om het verwachte tekort van het fonds aan te vullen.

Rijksbijdrage tegemoetkoming arbeidsongeschikten

De tegemoetkoming voor arbeidsongeschikten is onderdeel van de WIA, de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong), de WAZ en WAO. De tegemoetkomingen voor de categorieën WAO, WAZ,

IVA en WGA worden gefinancierd uit een rijksbijdrage die in het Toeslagenfonds wordt gestort. Daarnaast financiert deze rijksbijdrage de uitvoeringskosten van UWV aan de tegemoetkoming. De tegemoetkomingen voor arbeidsongeschikten worden verantwoord op de beleidsartikelen 3 en 4.

Budgettaire ontwikkelingen

De rijksbijdrage stijgt mee met het aantal ontvangers van de betreffende uitkeringen. Daarnaast stijgt de rijksbijdrage vanwege de jaarlijkse indexatie.

Rijksbijdrage zwangere zelfstandigen

De regeling Zelfstandig en Zwanger (ZEZ) voorziet in een uitkering aan zelfstandigen voorafgaand aan en volgend op de bevalling (zie ook beleidsartikel 6). Deze regeling wordt gefinancierd via een rijksbijdrage aan het Arbeidsongeschiktheidsfonds. Ook de uitkeringen voor zwangere alfarhulpen worden via deze rijksbijdrage gefinancierd. In deze rijksbijdrage zijn daarnaast de uitvoeringskosten van UWV opgenomen.

Budgettaire ontwikkelingen

De rijksbijdrage ZEZ stijgt licht omdat de uitgaven aan de regeling ZEZ in 2023 licht hoger worden geraamd.

3.13 Artikel 13 Integratie en maatschappelijke samenhang

A. Algemene doelstelling

De overheid bevordert de maatschappelijke samenhang en sociale stabiliteit door participatie en inburgering van iedereen met een migratieachtergrond. Daarnaast bevordert de overheid de acceptatie van culturele diversiteit in de samenleving.

In het integratiebeleid ligt de nadruk op het creëren van sociale stabiliteit in een samenleving die in cultureel opzicht steeds meer divers wordt. Een sociaal stabiele samenleving houdt in dat:

- mensen zelfredzaam zijn en zonder belemmeringen kunnen meedoen;
- zij in al hun verscheidenheid met elkaar samenleven;
- iedereen zich thuisvoelt ongeacht herkomst, religie of levensovertuiging.

Dit wordt gerealiseerd door:

- het bevorderen van samenhang en het voorkomen van maatschappelijke spanningen;
- het werken aan een evenredige positie en participatie in de Nederlandse samenleving en aan een evenredig bereik en effectiviteit van voorzieningen voor alle burgers in Nederland;
- het faciliteren dat nieuwkomers snel de Nederlandse taal machtig zijn en kennis hebben van de Nederlandse samenleving.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister **stimuleert** met behulp van onder andere financiële instrumenten de zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving van migranten, en het samenleven met elkaar in de diverse samenleving. De samenlevingsvraagstukken verschillen per gemeente of regio. De rol van de Minister bij het oplossen hiervan is een faciliterende. Zij **financiert** gemeenten voor het invullen van de regierol bij inburgering voor asielstatushouders, het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) voor het programma Voorbereiding op de Inburgering, een leenstelsel voor inburgeringsplichtige gezins- en overige migranten en een uitkeringsregeling aan remigranten op grond van de Remigratiewet alsmede de hiermee samenhangende uitvoeringskosten. Zij is in deze rollen verantwoordelijk voor:

- de vormgeving, het onderhoud en de werking van het inburgeringsstelsel;
- de visie en samenhang van het integratiebeleid en de daarvoor benodigde kennis;
- het aanspreken van de vakdepartementen op hun verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat reguliere voorzieningen toegankelijk en effectief zijn voor alle burgers;
- de uitvoering van de Remigratiewet, de Wet inburgering en de Wet inburgering buitenland.

Voor personen die vóór 1 januari 2022 inburgeringsplichtig werden (Wet inburgering 2013), ligt de uitvoering van het inburgeringsstelsel (onder meer examens en leenstelsel) bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) en de uitvoering van de voorinburgering bij het COA. Voor personen die vanaf 1 januari 2022 inburgeringsplichtig zijn geworden (Wi 2021) krijgen gemeenten de regierol over de uitvoering van inburgering. DUO blijft ook in het nieuwe stelsel een belangrijke ketenpartner en is verantwoordelijk voor onder andere het vaststellen van de inburgeringsplicht, het vaststellen

van de inburgeringstermijnen, de verlenging daarvan, het laten afnemen van examens en de handhaving van de inburgeringsplicht aan het einde van het inburgeringstraject. Het COA biedt voorinburgering aan in nauw contact met gemeenten. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is eigenaar van DUO en de Minister van Justitie en Veiligheid is eigenaar van COA. Vanuit deze rol zijn laatstgenoemde ministers verantwoordelijk voor de kwaliteit en continuïteit van de uitvoering en daaronder valt de dienstverlening van DUO respectievelijk COA aan het Ministerie van SZW. Gemeenten krijgen middelen voor uitvoeringskosten via het Gemeentefonds en middelen voor inburgeringsvoorzieningen via een specifieke uitkering.

C. Beleidswijzigingen

In 2021 is er een verkenning uitgevoerd naar verbetermogelijkheden binnen de Wi 2013, waarbij ook is gekeken naar het wegnemen van een aantal hardheden in wet- en regelgeving. Een deel van de aanpassingen voortkomend uit het verbeterplan Wi 2013 zal naar verwachting op 1 januari 2023 in werking treden. Het gaat daarbij onder meer om een versoepeling van de ontheffingsmogelijkheden voor moeilijk lerende jongeren. De extra kosten voor DUO worden gefinancierd vanuit de reeds beschikbare middelen voor het verbeterplan Wi 2013.

Voor de onderwijsroute worden opties verkend voor een structurele inbedding binnen het inburgeringsstelsel. Tot en met 2025 wordt aan gemeenten gevraagd conform de huidige regelgeving de onderwijsroute aan te bieden. Hiervoor wordt vanaf 2023 tot en met 2025 cumulatief € 35 miljoen extra beschikbaar gesteld.

In het kader van de Verkenning bevolking 2050 is een Staatscommissie Demografie ingesteld. De commissie heeft als taak advies uit te brengen over handelingsperspectieven van de regering in relatie tot de maatschappelijke gevolgen van de demografische ontwikkelingen tegen de achtergrond van de brede welvaartsbenadering. De Staatscommissie Demografie wordt ingesteld voor de (beoogde) duur van een jaar.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 114 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 13 (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	203.252	378.454	387.946	351.774	322.165	300.264	297.333
Uitgaven	190.131	378.454	389.946	352.774	323.165	301.264	298.333
Inkomensoverdrachten							
Remigratiewet	40.492	39.741	38.924	37.978	36.866	35.775	34.254
Subsidies (regelingen)							
Opbouw kennisfunctie integratie	2.882	2.936	2.367	2.367	2.367	2.367	2.367
Vluchtelingenwerk Nederland	1.070	1.151	1.086	1.086	1.086	1.086	1.086
Overige subsidies algemeen	10.531	6.138	3.993	1.987	1.500	1.500	1.500
Vroege Integratie en Participatie	3.484	3.955	2.655	2.655	2.655	2.655	2.655
Opdrachten							
Inburgering en Integratie	7.221	11.557	12.065	12.862	11.123	11.863	11.163
Remigratie	1.537	1.600	1.700	1.700	1.700	1.700	1.700
Bijdrage aan ZBO's/RWT's							
COA	26.231	47.571	30.923	30.283	30.283	30.283	30.283
Bijdrage aan agentschappen							
Agentschap DUO	26.321	29.268	23.930	22.161	22.160	22.160	22.575
Bijdrage aan medeoverheden							
Gemeenten maatschappelijke begeleiding	0	658	6.662	0	0	0	0
Gemeenten inburgeringsvoorzieningen	0	118.906	184.122	194.457	185.060	181.036	180.636
Specifieke uitkering onderwijsroute	0	15.000	15.000	15.000	14.000	0	0
Leningen							
DUO	70.362	99.973	66.519	30.238	14.365	10.839	10.114
Ontvangsten	4.956	1.383	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Ontvangsten							
Algemeen	740	383	0	0	0	0	0
Leningen	4.216	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 115 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 13 (%)	
	2023
juridisch verplicht	98
bestuurlijk gebonden	2
beleidsmatig gereserveerd	0
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0

De uitgaven op artikel 13 Integratie en maatschappelijke samenhang zijn voor 98% juridisch verplicht voor het jaar 2023. Hieronder volgt een toelichting per financieel instrument.

Inkomensoverdrachten

De Inkomensoverdrachten volgen uit wet- en regelgeving op het terrein van de Remigratiewet en zijn daarmee voor 100% juridisch verplicht.

Subsidies

De subsidies zijn voor 42% juridisch verplicht. Daarnaast zijn de subsidies voor opbouw kennisfunctie integratie, Vroege Integratie en Participatie (VrIP) en Vluchtelingenwerk Nederland bestuurlijk gebonden vanwege meerjarige afspraken met de ontvangende organisaties. Iedere vijf jaar wordt opnieuw gezien of de subsidies worden voortgezet. De post overige subsidies is voor 40% verplicht en is bestemd voor de afrekening van lopende verplichtingen en geplande subsidies voor inburgering in 2023.

Opdrachten

De opdrachtenbudgetten zijn voor 50% verplicht. De middelen voor opdrachten zijn voor het onderdeel Remigratie geheel juridisch verplicht. De overige middelen zijn voor een groot deel benodigd om noodzakelijke uitgaven te doen in het kader van de inburgeringsexamens, het beheer van het examen- en leenstelsel en de informatievoorziening inburgering.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

De bijdrage aan ZBO's is bedoeld voor de uitvoering van de voorinburgering door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en is daarmee 100% juridisch verplicht.

Bijdrage aan agentschappen

De bijdrage aan de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) ten behoeve van het beheer van het examenstelsel en de uitvoering van het leenstelsel is gebaseerd op gemaakte afspraken en daarmee 100% juridisch verplicht.

Bijdrage aan medeoverheden

De taken en verantwoordelijkheden door gemeenten zijn vastgelegd in de inburgeringswet. De specifieke uitkering aan gemeenten ten behoeve van inburgeringsvoorzieningen in het nieuwe stelsel is onderdeel van de nieuwe Wet inburgering. Daarmee zijn deze uitgaven 100% juridisch verplicht.

Leningen

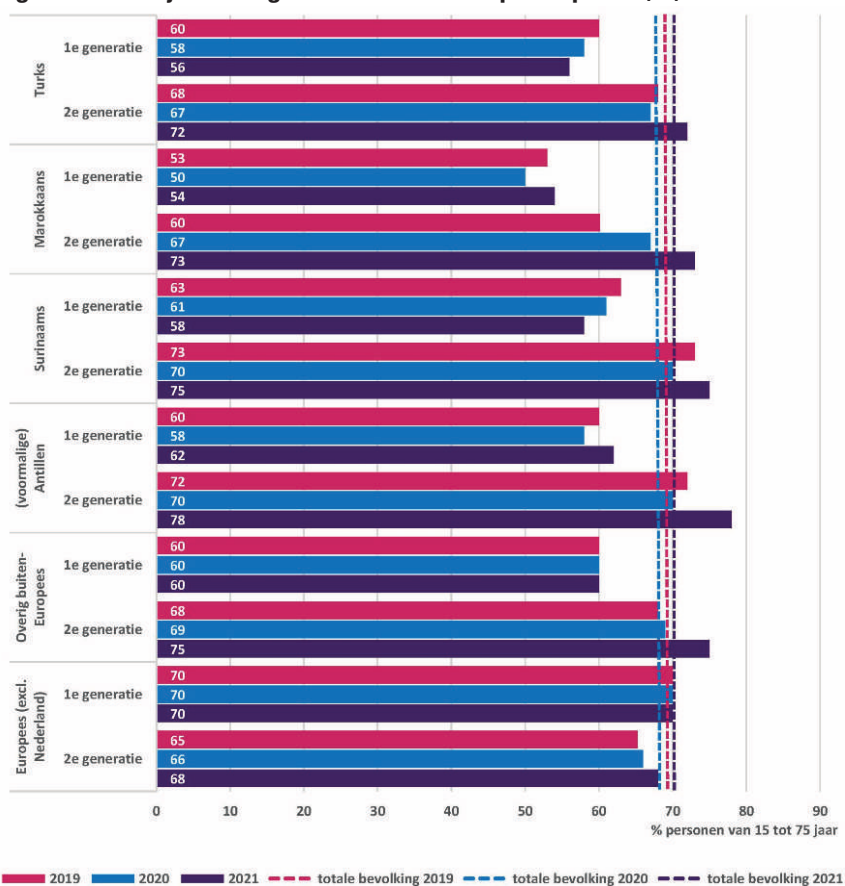
Dit budget vloeit voort uit de Wet inburgering 2013 en is daarmee 100% juridisch verplicht.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Het integratiebeleid bevordert de maatschappelijke samenhang en sociale stabiliteit en heeft als einddoel dat groepen met een migratieachtergrond dezelfde maatschappelijke positie innemen als groepen zonder migratieachtergrond. Dit doel komt dichterbij als de verschillen tussen de groepen afnemen. Drie belangrijke indicatoren hiervoor zijn de arbeidsparticipatie, de werkloosheid en het aandeel leerlingen dat in het voortgezet onderwijs de hogere vormen (havo en vwo) volgt.

De figuren 5, 6 en 7 presenteren de ontwikkeling in deze indicatoren: de aandelen van de bevolking met betaald werk, het werkloosheidspercentage en het aandeel leerlingen in de derde klas van het voortgezet onderwijs dat havo of vwo volgt naar achtergrond, generatie en (school-) jaar. De figuren laten verschillen zien zowel tussen de uiteenlopende herkomstgroepen als tussen de generaties binnen dezelfde herkomstgroep.

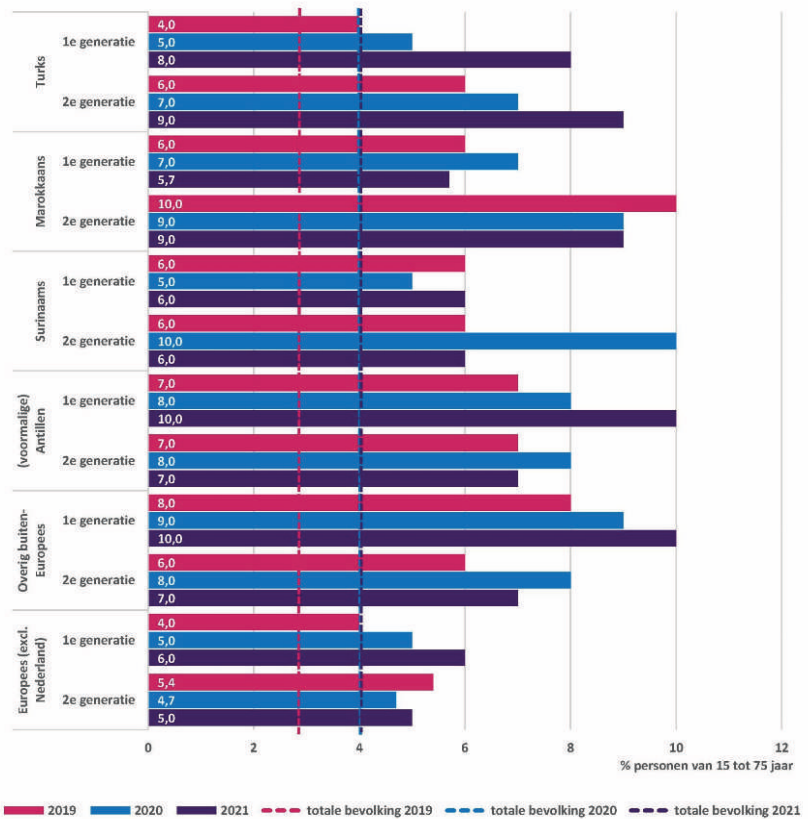
Figuur 5 Kerncijfers integratie: netto arbeidsparticipatie⁴ (%)

Bron: CBS, Kernindicatoren integratie.

⁴ Het aandeel van de bevolking van 15 tot 75 jaar met betaald werk voor ten minste een uur per week.

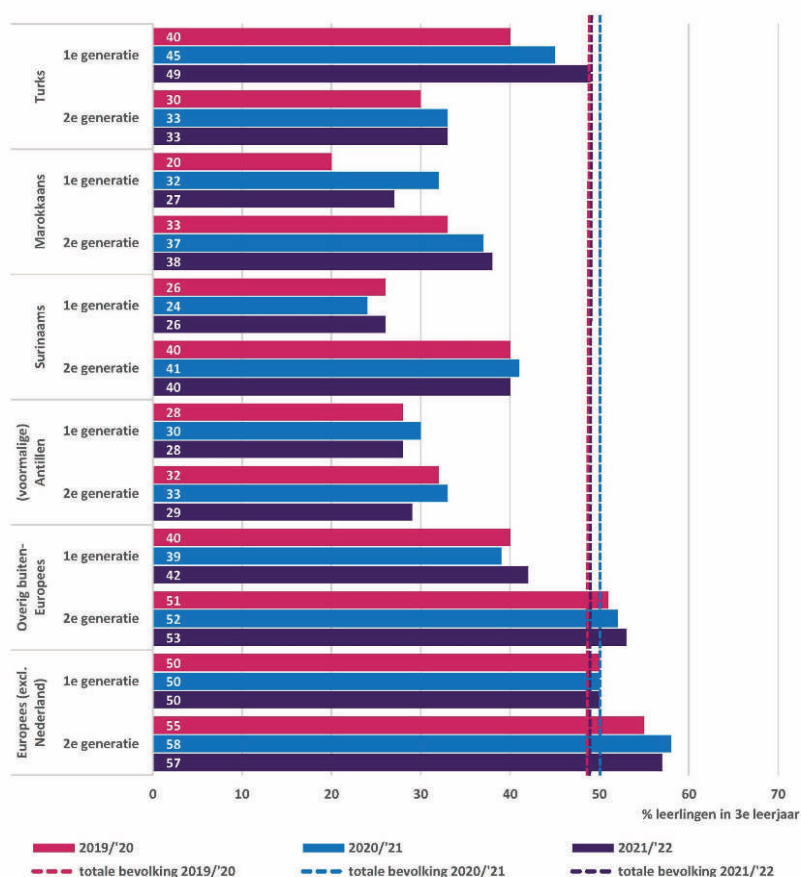
Figuur 6 Kerncijfers integratie: werkloze beroepsbevolking⁵ (%)

Bron: CBS, Kernindicatoren Integratie.

⁵ Het aandeel van de bevolking van 15 tot 75 jaar zonder betaald werk, die recent naar werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn. Bij betaald werk gaat het om werkzaamheden ongeacht de arbeidsduur.

Figuur 7 Kerncijfers integratie: Aandeel havo/vwo-leerlingen in het 3e leerjaar van het voortgezet onderwijs (%)

Bron: CBS, Kernindicatoren Integratie.

Inkomensoverdrachten

Een remigratievoorziening is een maandelijkse uitkering op grond van de Remigratiewet met eventueel een tegemoetkoming in de kosten van een ziektekostenverzekering. Deze uitkering geldt voor personen die naar Nederland kwamen voor arbeid en vestiging, maar nu een dringende wens tot terugkeer hebben omdat zij in een uitzichtloze en afhankelijke situatie (uitkering) verkeren en zelf hun remigratie niet kunnen bekostigen. Om voor een dergelijke uitkering in aanmerking te komen gelden criteria zoals leeftijd, verblijfsduur in Nederland, doelgroep en herkomstland. Met de wijziging van de Remigratiewet per 1 juli 2014 zijn de criteria om in aanmerking te komen voor een remigratievoorziening aangescherpt. Per 1 januari 2025 vervalt de mogelijkheid om een beroep te doen op een remigratievoorziening.

Budgettaire ontwikkelingen

De budgettaire ontwikkeling is gebaseerd op ramingen van de Sociale Verzekeringsbank.

Tabel 116 Kerncijfers Remigratie

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
Aantal remigranten met een periodieke uitkering (x 1.000 personen, ultimo) ²	13	13	13

1 Bron: SVB, jaarverslag.

2 Inclusief nihil-uitkeringen: de remigrant heeft recht op een remigratie-uitkering, maar na verrekening van andere, exporteerbare uitkeringsgelden wordt het bedrag op nihil vastgesteld.

Subsidies

De post subsidies bestaat uit de jaarlijkse subsidies voor het Kennisplatform Integratie en Samenleving, de steunfunctie helpdesk Vluchtelingenwerk en activiteiten in het kader van de vroege integratie en participatie van statushouders en kansrijke asielzoekers. In 2023 is de post «Overige subsidies algemeen» lager dan in 2022. Dit houdt verband met een aantal incidentele subsidies dat in 2022 is toegekend in verband met de implementatie van het nieuwe inburgeringsstelsel.

Opdrachten

Uit het reguliere budget worden aanbestedingen bekostigd op het terrein van inburgering en integratie. Voorbeelden zijn ontwikkeling, onderhoud en vernieuwing van inburgeringsexamens, onderzoek en methodiekontwikkeling in het kader van de werkagenda Verdere Integratie Arbeidsmarkt (VIA). Daarnaast training en voorlichting op het terrein van integratieonderwerpen (zoals weerbare samenleving en sociale stabiliteit, tegengaan van sociale spanningen binnen een sociaal diverse samenleving).

Tabel 117 Kerncijfers inburgering (x 1.000 personen, ultimo)

	Realisatie 2021	Raming 2022	Raming 2023
Inburgeringsplichtige nieuwkomers die een kennisgeving van DUO ontvangen	26 ¹	26	35
- Wi2013	26	2 ²	0
- Wi2021	nvt	24	35
Asielgerechtigde nieuwkomers die deelnemen aan de voorbereiding op inburgering in de opvang van COA	8 ³	14	10
Inburgeraars die een inburgeringsdiploma of inburgeringscertificaat behalen ⁴	24 ⁵	14	18
Afgesloten Plannen Inburgering en Participatie (PIP) ⁶	nvt	10 ⁷	35
Asielgerechtigde nieuwkomers die deelnemen aan de maatschappelijke begeleiding door gemeenten	15 ¹	2	1

1 Bron: DUO, informatiesysteem Inburgering.

2 Deze raming is gebaseerd op de maandelijkse beleidsinformatie van DUO t/m juni 2022.

3 Bron: COA, voortgangsrapportages.

4 Dit kan zowel op A2 niveau zijn als op niveau Staatsexamen B1 of B2. Realisatie 2021 is inclusief vrijwillige inburgeraars. Ramingen 2022 en 2023 zijn exclusief vrijwillige inburgeraars. Onder de Wi2021 kan aan de inburgeringsplicht voldaan worden door het behalen van het inburgeringsexamen, maar ook door het behalen van een inburgeringscertificaat na afronding van de Z-route.

5 Bron: DUO, informatiesysteem Inburgering. Het gaat hier alleen om diploma's.

6 Dit gaat alleen over de Wi2021.

7 Deze raming is gebaseerd op het aantal inburgeringsplichtige nieuwkomers die een kennisgeving van DUO ontvangen, rekening houdend met termijn tussen ingaan inburgeringsplicht en vestiging in de gemeente.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Het Ministerie van SZW verstrekt het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) jaarlijks een bijdrage voor de voorinburgering van asielmigranten in de AZC's. De budgettaire reeks is gebaseerd op de Meerjarige Productieprognose van het Ministerie van J&V.

Bijdrage aan agentschappen

De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) voert het examen- en leenstelsel inburgering uit. Ook vervult dit agentschap taken op het vlak van de handhaving inburgeringsplicht. DUO voert deze taken uit op grond van de Wi 2013 als ook op grond van de Wi 2021. DUO ontvangt hiervoor een bijdrage van het Ministerie van SZW. Op basis van de uitvoeringstoets van DUO zijn voor bovengenoemde taken extra middelen toegekend voor het jaar 2022. Dat verklaart het lagere budget in 2023.

Om meer maatwerk mogelijk te maken in de dienstverlening van DUO is in 2023 circa € 2 miljoen aan het budget toegevoegd vanuit de middelen Werk aan Uitvoering.

Bijdrage aan medeoverheden

Het Ministerie van SZW verstrekt gemeenten via een Decentralisatie Uitkering (DU) financiële middelen voor het verlenen van maatschappelijke begeleiding aan inburgeringsplichtige vergunninghouders die zich in een gemeente vestigen. Voor vergunninghouders die na inwerkingtreding van de nieuwe Wet inburgering de inburgeringsplicht krijgen opgelegd, is de financiële bijdrage voor maatschappelijke begeleiding onderdeel van de specifieke uitkering (SPUK) voor inburgeringsvoorzieningen. Op basis van de huidige inzichten wordt voor 2023 voor maatschappelijke begeleiding een benodigd budget van € 6,7 miljoen voorzien.

De SPUK voor inburgeringsvoorzieningen wordt aan gemeenten verstrekt ter financiering van voorzieningen die bijdragen aan het behalen van de inburgeringsplicht. De raming van dit budget is gebaseerd op de Meerjaren Productie Prognose van het Ministerie van J&V en een inschatting van het aantal gezins- en overige migranten op basis van realisaties.

De SPUK onderwijsroute is bedoeld als tijdelijke aanvulling op de reguliere SPUK voor inburgeringsvoorzieningen. Hiermee kunnen gemeenten de komende jaren de onderwijsroute aanbieden, terwijl parallel wordt gewerkt aan een structureel voorstel. In 2023 gaat het om € 15 miljoen.

Leningen

Het Ministerie van SZW verleent op grond van de Wet inburgering 2021 via DUO leningen aan gezins- en overige migranten met inburgeringsplicht. Deze leenmogelijkheid geldt voor overige migranten indien zij of hun partner niet over voldoende financiële middelen beschikken. Daarnaast is de leenfaciliteit beschikbaar voor asielstatushouders die vallen onder de Wet inburgering 2013. Asielstatushouders die met succes en tijdig hun inburgering afronden hoeven de lening niet terug te betalen.

Het leenstelsel hanteert het draagkrachtbeginsel. Terugbetaling vindt in beginsel plaats in termijnen voor de duur van 10 jaar. Ook inburgeraars die eerst gealfabetiseerd moeten worden, kunnen van het leenstelsel gebruik maken. Vanwege het uitfasen van het huidige inburgeringsstelsel is de budgettaire reeks voor leningen aflopend en resteren structureel enkel de leningen aan gezins- en overige migranten.

Tabel 118 Kerncijfers leningen

	Realisatie 2021 ¹	Raming 2022	Raming 2023
<i>Toegekende leningen</i>			
Aantal aan inburgeraars toegekende leningen (x 1.000 personen, ultimo)	17	14	8
<i>Terugbetaalde leningen</i>			
Aantal terugbetalende inburgeraars die in het betreffende jaar een terugbetaling op hun lening doen (x 1.000 personen, ultimo)	10	11	12
<i>Kwijtgescholden leningen</i>			
Aantal inburgeraars met kwijtgescholden lening (x 1.000 personen, ultimo)	12	10	9
Totaalbedrag kwijtgescholden leningen inclusief rente (x € 1 mln)	91	75	70

1 Bron: DUO, informatiesysteem Inburgering.

Ontvangsten

De ontvangsten op dit artikel bestaan uit terugbetalingen van leningen naar aanleiding van Wi 2013 en Wi 2021. Op de leningen die terugbetaald moeten worden is het draagkrachtbeginsel van toepassing. De verwachting is daarom dat de ontvangsten beperkt zijn.

4. Niet-beleidsartikelen

4.1 Artikel 96 Apparaat Kerndepartement

A. Budgettaire gevolgen

Tabel 119 Budgettaire gevolgen artikel 96 Apparaat Kerndepartement (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	452.010	504.206	498.365	489.411	481.487	477.800	476.804
Uitgaven	423.274	508.290	501.604	495.405	482.122	478.077	476.563
Personele uitgaven							
eigen personeel	318.847	385.571	403.449	397.035	385.760	380.735	378.037
externe inhuur	21.768	19.026	4.822	4.618	4.569	4.569	4.569
overige personele uitgaven	1.348	1.920	2.135	2.585	2.685	2.685	2.685
Materiële uitgaven							
overige materiële uitgaven	13.381	21.179	15.795	15.578	16.111	16.161	16.395
ICT	16.430	23.180	21.709	24.374	21.903	22.607	23.680
bijdrage aan SSO's	51.500	57.414	53.694	51.215	51.094	51.320	51.197
Ontvangsten	64.920	75.649	83.567	84.216	84.916	83.716	83.916
Ontvangsten							
Algemeen	64.920	75.649	83.567	84.216	84.916	83.716	83.916

B. Toelichting op de financiële instrumenten

Personele en materiële uitgaven

De totale begrote apparaatsuitgaven voor het kerndepartement bedragen in 2023 € 501,6 miljoen. Hiervan heeft € 410,4 miljoen betrekking op personele uitgaven en € 91,2 miljoen op materiële uitgaven.

Vanaf 2023 zijn er middelen beschikbaar gekomen voor de uitwerking van het coalitieakkoord.

In het verloop van de uitgaven voor eigen personeel zijn de uitvoeringskosten van SZW zichtbaar voor de subsidieregelingen. In de loop van de jaren nemen deze werkzaamheden af.

Het verloop van het budget externe inhuur wordt verklaard door uitgaven ten behoeve van het noodpakket in 2021 en 2022.

Ontvangsten

De ontvangsten hebben voor het grootste deel betrekking op de facturering door Rijksschoonmaakorganisatie (RSO) van schoonmaakkosten aan de afnemers. Daarnaast zijn er ontvangsten ten behoeve van werkzaamheden van de directie Uitvoering Van Beleid voor de uitvoering van subsidieregelingen.

Rijksschoonmaakorganisatie

De RSO is in 2016 gestart met het uitvoeren van de schoonmaakactiviteiten. Vanaf 2021 zijn alle beoogde departementen aangesloten. De schoonmakers zijn in dienst van het Rijk en zijn per 2022 ondergebracht in de CAO Rijk.

De ontvangsten van de RSO zijn gebaseerd op de meerjarige dienstverleningsafspraken met opdrachtgevers. Met ingang van 2022 wordt de vergoeding voor locatie- en contractmanagement via facturering verrekend in plaats van budgetoverheveling.

De nieuwe CAO per 1 april 2022 leidt voor de RSO met veel medewerkers in de lage lonen tot een stijging van de loonkosten. Deze stijging zal zeer waarschijnlijk leiden tot een stijging van het tarief waardoor de ontvangsten ook zullen stijgen en in overeenstemming zullen zijn met de uitgaven.

Tabel 120 geeft een splitsing van de totale apparaatsbedragen in RSO en kerndeptement exclusief RSO.

Tabel 120 Apparaatsuitgaven en -ontvangsten kerndeptement (bedragen x € 1.000)							
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Kerndeptement exclusief RSO							
Uitgaven	364.375	436.444	425.204	417.805	404.522	400.477	398.963
Ontvangsten	4.513	7.778	7.167	6.616	7.316	6.116	6.316
Rijksschoonmaakorganisatie							
Uitgaven	58.899	71.846	76.400	77.600	77.600	77.600	77.600
Ontvangsten	60.407	67.871	76.400	77.600	77.600	77.600	77.600

Naar aanleiding van een toezegging in het wetgevingsoverleg over het jaarverslag 2018 is een indicator opgenomen met betrekking tot de medewerkerstevredenheid van de schoonmakers in dienst van de RSO. Dit onderzoek wordt tweejaarlijks gehouden.

Tabel 121 Medewerkerstevredenheid RSO			
	Realisatie 2017	Realisatie 2019	Realisatie 2021
Tevredenheid medewerkers RSO	8,5	8,6	9,0

C. Totaaloverzicht apparaatsuitgaven/kosten

Tabel 122 Totaaloverzicht apparaatsuitgaven/kosten inclusief zbo's/rwt's (bedragen x € 1.000)							
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totaal apparaatsuitgaven ministerie	423.274	508.290	501.604	495.405	482.122	478.077	476.563
Totaal apparaatskosten ZBO's/RWT's¹	2.411.149	2.595.956	2.869.371	2.906.690	2.989.759	3.097.282	3.212.344
UWV (inclusief BKWI)	2.110.758	2.292.126	2.514.496	2.534.884	2.615.808	2.714.704	2.823.305
SVB	283.868	288.993	341.220	358.151	360.296	368.923	375.384
IB	16.523	14.837	13.655	13.655	13.655	13.655	13.655

¹ Dit betreft apparaatskosten samenhangend met zowel begrotingsgefinancierde als premiegefinancierde artikelen binnen de SZW-begroting. De ontvangsten zijn in mindering gebracht op de uitgaven.

In onderstaande tabel zijn de apparaatsuitgaven van het departement onderverdeeld naar de verschillende organisatieonderdelen. De uitgaven voor de SSO's (onder andere huisvesting en ICT van het gehele kerndeptement) vallen onder de plaatsvervangend SG (pSG).

Tabel 123 Apparaatsuitgaven kerndepartement 2023 naar organisatieonderdeel (bedragen x € 1.000)

SG	43.494
pSG	139.838
RSO	76.400
SZI	38.287
Werk	34.528
Nederlandse Arbeidsinspectie	169.057
Totaal	501.604

4.2 Artikel 98 Algemeen

A. Budgettaire gevolgen

Met ingang van de begroting van 2022 zijn de uitgaven van artikel 98 toebedeeld aan afzonderlijke beleidsartikelen. Hierdoor kunnen de uitgaven nauwkeuriger verantwoord worden en is dit artikel opgeheven.

Tabel 124 Budgettaire gevolgen artikel 98 Algemeen (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	18.403	0	0	0	0	0	0
Uitgaven	20.633	0	0	0	0	0	0
Subsidies (regelingen)							
Overige subsidies algemeen	2.764	0	0	0	0	0	0
Opdrachten							
Handhaving	922	0	0	0	0	0	0
Opdrachten overig	9.199	0	0	0	0	0	0
Bekostiging							
Uitvoeringskosten Caribisch Nederland	7.056	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Ministerie van Financiën	692	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	305	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten							
Algemeen	305	0	0	0	0	0	0

4.3 Artikel 99 Nog onverdeeld

A. Budgettaire gevolgen

Tabel 125 Budgettaire gevolgen artikel 99 Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)							
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verplichtingen	0	48.920	252.795	240.789	160.278	201.351	189.749
Uitgaven	0	46.401	252.795	240.789	160.278	201.351	189.749
waarvan apparaat	0	14.616	13.108	14.756	8.145	8.049	8.047
waarvan programma	0	31.785	239.687	226.033	152.133	193.302	181.702
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

B. Toelichting op de financiële instrumenten

Op dit artikel staan diverse nog niet verdeelde reserveringen. De grondslag van dit artikel ligt in de Comptabiliteitswet, waarin de mogelijkheid bestaat een artikel voor onvoorziene uitgaven op te nemen. Op dit artikel staan middelen gereserveerd die op een later moment nog uitgedeeld moeten worden als de precieze invulling en voorwaarden bekend zijn. Dit betreft onder andere middelen voor ondersteuning van huishoudens die extra ondersteuning nodig hebben (flankerend beleid bij het koopkrachtpakket), coalitieakkoordmiddelen voor aanvullend beleid op het gebied van armoede en schulden, middelen voor Werken aan Uitvoering (WaU) en middelen voor het uitvoeren van de aanbevelingen uit het rapport van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten (zie. Roemer).

5. Departementspecifieke informatie

5.1 Sociale fondsen SZW

Deze paragraaf beschrijft de financiering van de premie-uitgaven onder het uitgavenplafond Sociale Zekerheid. Onderdeel daarvan zijn de door de Minister van SZW vast te stellen premiepercentages voor de volks- en werknemersverzekeringen. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de exploitatiesaldi en vermogensposities van de sociale fondsen van UWV en SVB.

5.1.1 Premiepercentages 2023

Premievaststelling

De voorgenomen premiepercentages voor 2023 zijn opgenomen in tabel 126. Deze premiestelling heeft het kabinet beoordeeld binnen het lastenkader voor huishoudens en bedrijven en de koopkrachtontwikkeling. Het saldo van de premie-inkomsten en de premiegefinancierde uitgaven (het exploitatiesaldo van de fondsen) is onderdeel van het EMU-saldo van de overheid als geheel.

AOW

Het premiepercentage voor de Algemene ouderdomswet (AOW) wordt op hetzelfde niveau vastgesteld als in 2022. Bij het Ouderdomsfonds zijn de premieopbrengsten niet voldoende om de uitgaven te dekken. De inkomsten van het Ouderdomsfonds worden daarom aangevuld door middel van rijksbijdragen (zie ook artikel 12). De AOW-premie wordt gecombineerd geheven met de loon- en inkomstenbelasting. Uit het Ouderdomsfonds worden de uitgaven op grond van de AOW betaald. Die uitgaven bestaan zowel uit het ouderdomspensioen (de AOW-uitkering) als de inkomensondersteuning in aanvulling op het ouderdomspensioen (de IOAOW).

Anw

Het premiepercentage voor de Algemene Nabestaandenwet (Anw) wordt op hetzelfde niveau vastgesteld als in 2022.

AWf

Het Algemeen Werkloosheidsfonds (AWf) financiert de WW-uitkeringen van marktwerkgevers. Als gevolg van de Wet arbeidsmarkt in balans (Wab) zijn er vanaf 2020 twee premietarieven binnen het AWf: een laag tarief voor vaste dienstverbanden en een hoog tarief voor flexibele dienstverbanden. Het lage tarief wordt voor 2023 geraamd op 2,64 procent en het hoge tarief op 7,64 procent. Het (gewogen) gemiddelde van de AWf-werkgeverspremie bedraagt dan 3,89 procent.

Ufo

Alleen overheidswerkgevers betalen de Ufo-premie. De Ufo-premie wordt voor 2023 gelijk gehouden op 0,68 procent.

Uniforme opslag kinderopvang

De premieopslag kinderopvang voor 2023 blijft met 0,5 procent gelijk aan die in 2022. De premieopslag kinderopvang wordt door werkgevers betaald door middel van een opslag op de Aof-premie.

Aof

De Aof-premie bedraagt gemiddeld 6,80 procent. Vanaf 2022 kent de Aof-premie twee verschillende tarieven: een tarief voor kleine werkgevers (tot 25 maal de gemiddelde premieplichtige loonsom) en een tarief voor grotere werkgevers. In 2023 betalen kleine werkgevers een premie van 5,46 procent en grote werkgevers een premie van 7,11 procent.

Whk

De gemiddelde premie voor de Werkhervattingskas (Whk), waaruit de uitkeringen voor gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA) en uitkeringen op grond van de Ziektewet worden betaald, is door UWV voor 2023 vastgesteld op 1,53 procent.

Tabel 126 Premiepercentages sociale verzekeringen (%)

Premie	Fonds	Uitgaven	Betaald door	2022	2023
AOW	Ouderdomsfonds	AOW	Werknemer	17,90	17,90
Anw	Nabestaandenfonds	Anw	Werknemer	0,10	0,10
Awf-laag	Algemeen Werkloosheidsfonds	WW, ZW	Werkgever	2,70	2,64
Awf-hoog	Algemeen Werkloosheidsfonds	WW, ZW	Werkgever	7,70	7,64
Ufo	Uitvoeringsfonds voor de overheid	WW, ZW, WGA overheid	Werkgever	0,68	0,68
Aof-laag	Arbeidsongeschiktheidsfonds	WGA, IVA, WAO, WAZ, WAZO, ZW	Werkgever	5,49	5,46
Aof-hoog	Arbeidsongeschiktheidsfonds	WGA, IVA, WAO, WAZ, WAZO, ZW	Werkgever	7,05	7,11
Aof	Uniforme opslag kinderopvang	Kinderopvang	Werkgever	0,50	0,50
Whk	Werkhervattingskas (rekenpremie)	WGA, ZW	Werkgever	1,52	1,53

5.1.2 Sociale fondsen

Exploitatiesaldi

De premiegefinancierde uitgaven worden uit de sociale fondsen betaald. Op basis van de eerdergenoemde premiepercentages voor 2022 en 2023, de verwachte ontwikkeling van de premiegrondslagen en de uitkeringslasten zijn de uitgaven en ontvangsten van de sociale fondsen geraamd in tabel 127 en 128. Hierbij is rekening gehouden met de bijdragen aan de fondsen vanuit het Rijk en de onderlinge betalingen van de fondsen. Het saldo tussen betaalde en ontvangen onderlinge betalingen is voor de sociale verzekeringen negatief, omdat uit enkele van deze fondsen ook premies voor de zorgverzekering worden betaald. Tegenover deze negatieve saldi staan dus positieve saldi bij de zorgfondsen.

In de onderstaande tabellen worden de arbeidsongeschiktheidsfondsen (het Aof en de Whk) samen weergegeven.

Het exploitatiesaldo van de fondsen is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven. Voor 2023 bedraagt dit saldo naar verwachting bijna € 8 miljard voor alle fondsen samen. Het positieve saldo wordt met name veroorzaakt door de arbeidsongeschiktheidsfondsen en het werkloosheidsfonds. Het exploitatiesaldo van de fondsen maakt onderdeel uit van het totale EMU-saldo.

Het exploitatiesaldo van het Anw-fonds is negatief doordat de rijksbijdrage op nul is vastgesteld. Hierdoor wordt het vermogensoverschot in het Anw-fonds langzaam teruggebracht (zie ook tabel 129).

Tabel 127 Overzicht sociale verzekeringen 2022 (bedragen x € 1 mln)

	AOW	Anw	AO	WW	Totaal
Premies	24.358	165	20.727	8.784	54.035
Bijdragen van het Rijk	20.033	0	256	99	20.388
Ontvangen onderlinge betalingen	0	0	1.344	423	1.767
Saldo Interest	- 26	- 2	53	27	52
Totaal Ontvangsten	44.365	163	22.380	9.333	76.242
Uitkeringen/ Verstrekingen	44.118	302	14.125	3.372	61.917
Uitvoeringskosten	148	9	870	547	1.573
Betaalde onderlinge betalingen	552	18	2.280	839	3.690
Totaal Uitgaven	44.818	329	17.275	4.758	67.180
Exploitatiesaldo	- 453	- 166	5.105	4.575	9.062

Bron: SZW en CPB (MEV 2023).

Tabel 128 Overzicht sociale verzekeringen 2023 (bedragen x € 1 mln)

	AOW	Anw	AO	WW	Totaal
Premies	25.162	171	22.211	9.175	56.718
Bijdragen van het Rijk	23.832	0	261	83	24.176
Ontvangen onderlinge betalingen	0	0	1.596	488	2.084
Saldo Interest	- 40	- 4	97	70	124
Totaal Ontvangsten	48.954	167	24.164	9.816	83.102
Uitkeringen/ Verstrekingen	48.201	326	16.626	4.075	69.228
Uitvoeringskosten	150	11	918	686	1.765
Betaalde onderlinge betalingen	603	21	2.666	891	4.182
Totaal Uitgaven	48.954	358	20.210	5.653	75.175
Exploitatiesaldo	0	- 191	3.954	4.164	7.927

Bron: SZW en CPB (MEV 2023).

In tabel 129 wordt voor de jaren 2022 en 2023 de verwachte vermogenspositie van de verschillende fondsen weergegeven. De vermogens van de fondsen worden vergeleken met de normen. Een vermogen gelijk aan de norm geeft aan dat het fonds gemiddeld genomen over het jaar over voldoende liquiditeiten beschikt om de uitkeringen te financieren. De middelen van de fondsen worden aangehouden op een rekening-courant bij het Rijk. Indien er sprake is van een vermogenstekort zal het Rijk niet alleen tijdelijk gedurende het jaar maar ook langduriger deze tekorten moeten aanvullen via de rekening-courant.

Het vermogensoverschot van de fondsen stijgt naar verwachting in 2023 naar bijna € 32 miljard. Dat opgebouwde vermogen komt vooral door de exploitatieoverschotten in de arbeidsongeschiktheidsfondsen. Bij het werkloosheidsfonds is voor het eerst sinds 2010 weer sprake van een vermogensoverschot, de tekorten uit het verleden zijn dan weer ingelopen. Zoals hierboven beschreven daalt het vermogen in het Anw-fonds doordat de rijksbijdrage op nul is gesteld. Dankzij de jaarlijkse rijksbijdrage aan het tekort van het Ouderdomsfonds blijft de vermogenspositie van het Ouderdomsfonds door de jaren heen neutraal, al kunnen er in individuele jaren relatief beperkte tekorten of overschotten zijn.

Tabel 129 Vermogenspositie sociale fondsen (bedagen x € 1 mln)

	ultimo 2022			ultimo 2023		
	Feitelijk vermogen	Normvermogen	Vermogens-overschot	Feitelijk vermogen	Normvermogen	Vermogens-overschot
Ouderdomsfonds	1.171	1.171	– 0	1.171	1.277	– 106
Anw-fonds	2.798	42	2.755	2.607	47	2.560
Arbeidsongeschiktheidsfondsen	24.994	724	24.270	28.948	827	28.121
WW-fondsen	– 1.666	1.879	– 3.545	2.498	1.879	619
Totaal sociale fondsen	27.297	3.816	23.481	35.224	4.031	31.193

Bron: CPB (MEV 2023).

5.2 Koopkracht en specifieke inkomensaspecten

5.2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de koopkracht zich naar verwachting ontwikkelt in 2023 en welke beleidsmatige veranderingen daarop van invloed zijn.

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid maakt koopkrachtramingen om de effecten van voorgenomen beleid in beeld te brengen (met inbegrip van de algemene economische ontwikkeling, zoals lonen, prijzen, et cetera). Koopkracht geeft in algemene zin aan hoe het besteedbaar inkomen van huishoudens zich ontwikkelt. Dat is het inkomen dat huishoudens nog kunnen uitgeven na het betalen van belastingen en premies en het ontvangen van toeslagen. De plaatjes zeggen iets over de verandering van de koopkracht ten opzichte van vorig jaar, gecorrigeerd voor verandering in het prijsniveau. Als de koopkracht gedurende een jaar niet verandert, betekent het dat een huishouden in staat is het bestedingspatroon van het voorgaande jaar te handhaven.

De ramingen geven uitsluitend een beeld van de koopkracht wanneer er niets verandert in de persoonlijke omstandigheden van huishoudens (ook wel statische koopkracht genoemd). Hierdoor worden de verdelingseffecten van beleid zichtbaar. Statische koopkrachtplaatjes zijn dan ook primair bedoeld om de effecten van overheidsbeleid op het inkomen van verschillende groepen in beeld te brengen, bij een gegeven macro-economische ontwikkeling. Koopkrachtplaatjes zijn minder geschikt om de daadwerkelijke veranderingen in de portemonnee van individuele huishoudens te voorspellen. Ze onderschatten de verschillen tussen huishoudens flink, omdat veranderingen in het persoonlijk leven niet worden meegenomen. In werkelijkheid kan iemand echter werkloos worden of meer geld gaan verdienen, gaan samenwonen of scheiden of ineens voor een eenmalige uitgave staan: allemaal factoren die voor een huishouden vaak een stuk meer invloed hebben op het feitelijke niveau van het besteedbaar inkomen dan het beleid van het kabinet.

Door de uitzonderlijk hoge prijsstijgingen - vooral op de energiemarkt - waar we op dit moment mee te maken hebben, is een breder blikveld nodig om de voorgenomen koopkrachtmaatregelen voor 2023 op waarde te kunnen schatten. Ten eerste moet het koopkrachtbeeld voor 2023 in samenhang worden gezien met het beeld van 2022. Een bescheiden koopkrachtplus in 2023 is immers niet genoeg om het historische verlies van 2022 goed te maken. Ook is er door de gestegen energierekening sprake van inflatieongelijkheid. Huishoudens met een lager inkomen besteden een relatief groot aandeel van hun inkomen aan energie, waardoor stijgende energieprijzen deze groep relatief hard raken. De inflatie verschilt daardoor aanzienlijk tussen huishoudens en inkomensgroepen, terwijl dit verschil in normale omstandigheden beperkt is⁶. Het inflatiecijfer wordt voor lagere inkomensgroepen onderschat en voor hogere inkomensgroepen overschat.⁷ Dit betekent dat de koopkrachtontwikkeling voor lagere inkomensgroepen wordt overschat en voor hogere inkomensgroepen onderschat in de reguliere koopkrachtplaatjes. Het koopkrachtplaatje toont daarom een sterkere positieve koopkrachtontwikkeling voor lagere inkomensgroepen. Een analyse waarin de inflatieongelijkheid van de

⁶ Schulenberg, R. (2021) Inflatie verschilt weinig tussen inkomensgroepen. *ESB Kort*, 3 november.

⁷ CPB (2022) Centraal Economisch Plan, p. 13.

hogere energieprijzen wordt meegenomen via inkomenseffecten laat een gelijkmatige verdeling over inkomensgroepen zien. Deze analyse komt terug in de brief over koopkracht. Naast de inflatie-ongelijkheid door de hogere energieprijzen is ook de Stresstest kosten van levensonderhoud van het CPB en het effect op de armoedeontwikkeling inzichtelijk gemaakt.

In dit hoofdstuk wordt de verwachte koopkrachtontwikkeling voor 2023 toegelicht. De externe factoren die het koopkrachtbeeld beïnvloeden (conjunctuur) worden beschreven in paragraaf 5.2.2. Vervolgens wordt in paragraaf 5.2.3 ingegaan op de belangrijkste beleidswijzigingen die het koopkrachtbeeld beïnvloeden. In paragraaf 5.2.4 worden de koopkrachtontwikkelingen voor 2023 weergegeven voor verschillende uitsplitsingen van huishoudens (naar inkomen, inkomensbron, huishoudtype en gezinssamenstelling). In paragraaf 5.2.5 wordt de koopkrachtontwikkeling van oudsher ook weergegeven voor een aantal gestileerde voorbeeldhuishoudens.

Verder presenteert paragraaf 5.2.6 de armoedecijfers en wordt in paragraaf 5.2.7 ingegaan op de ontwikkeling van financiële prikkels bij werkaanvaarding. Ook wordt er stilgestaan bij de veranderingen in marginale en gemiddelde druk als gevolg van kabinetsmaatregelen.

Een uitgebreidere lijst met maatregelen die de koopkracht van verschillende huishoudens raken en een nadere toelichting, is te vinden in paragraaf 5.2.8. De hier gepresenteerde effecten en maatregelen hebben alleen betrekking op Europees Nederland. Paragraaf 5.2.9 bevat een overzicht van de maatregelen die de inkomens op Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (Caribisch Nederland) raken.

5.2.2 Externe factoren die het koopkrachtbeeld beïnvloeden

De belangrijke algemene ontwikkelingen die leiden tot het koopkrachtbeeld in 2023 zijn:

- Een gemiddelde contractloonstijging van 3,7% in de markt;
- Per 1 januari 2023 wordt een bijzondere verhoging van het bruto wettelijk minimumloon met 8,05% doorgevoerd. Inclusief de reguliere indexatie voor de gemiddelde cao-loonstijging neemt het minimumloon tussen juli 2022 en januari 2023 toe met 10,15%. Over het hele jaar 2023 is de verwachte stijging van het brutominimumloon 12,1% ten opzichte van 2022. Door de koppeling werkt dit ook door naar uitkeringen;
- Stijging van de consumentenprijzen met 2,6%;
- Een tabelcorrectiefactor van 6,3%;
- De stijgende gemiddelde pensioenpremie voor werknemers van 7,6% naar 7,9%;
- De aanvullende pensioenen worden gemiddeld genomen met 2,5% geïndexeerd;
- Een toename van de gemiddelde nominale zorgpremie van € 1.514 naar € 1.649⁸.

5.2.3 Belangrijkste beleidsmatige mutaties

De torenhoge inflatie vraagt om stevige maatregelen. Het kabinet heeft daarom bovenop de aangekondigde maatregelen uit de Voorjaarsnota een historisch groot pakket samengesteld. Het pakket bevat een incidenteel

⁸ In de begroting is gerekend met de raming van de nominale zorgpremie van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Deze raming valt in 2023 € 79 hoger uit dan de raming van het CPB. Een onderbouwing van de raming van het Ministerie van VWS is opgenomen in de begroting van het Ministerie van VWS.

deel waarmee in 2023 de kwetsbare groepen worden beschermd en de middengroep perspectief wordt geboden. Het structurele deel van het pakket heeft als uitgangspunt dat werken moet lonen. Het pakket bevat niet alleen maatregelen die het inkomen raken, maar ook maatregelen die direct aangrijpen op de kosten van energieverbruik. Naast de externe factoren en los van reguliere indexaties zijn de belangrijkste beleidsmatige wijzigingen die het totale koopkrachtbeeld van 2023 beïnvloeden:

Incidenteel pakket 2023

- De verlaging van de energielasting uit 2022 wordt in 2023 doorgezet en geïntensiveerd. De energielasting op gas daalt met 6,31 cent/m³ en op elektriciteit met 7,06 cent/kWh. De vermindering energielasting stijgt met € 284,39 tot € 777,66;
- Een energietoeslag van € 1.300 voor huishoudens tot 120% van het sociaal minimum;
- De maximale zorgtoeslag wordt in 2023 verhoogd met € 432 voor alleenstaanden en € 463 voor paren tot respectievelijk € 1.850 en € 3.165;
- Het vervroegen van de inkomensafhankelijke huurverlaging naar 1 juli 2023. Dit verlaagt de huren voor de huurders met een inkomen onder 120% van het sociaal minimum wonend in een sociale huurwoning die wordt verhuurd door een woningcorporatie. Gemiddeld wordt hun huur verlaagd met € 57 per maand;
- Het verlengen van de verlaging van de accijns op brandstof. De verlaging bedraagt per liter voor ongelode benzine 22,46 cent, diesel 15,48 cent en voor LPG 5,31 cent en geldt in de periode januari tot en met juni 2023. In de tweede helft van het jaar wordt de verlaging van de accijnzen afgebouwd.

Structureel pakket

- Per 1 januari 2023 wordt een bijzondere verhoging van het bruto wettelijk minimumloon met 8,05% doorgevoerd. Inclusief de reguliere indexatie voor de gemiddelde cao-loonstijging neemt het minimumloon tussen juli 2022 en januari 2023 toe met 10,15%. De koppeling met de AOW blijft behouden en de afbouw van de IOAOW wordt versneld. De IOAOW wordt per 1 januari 2023 verlaagd naar € 5 bruto per maand en per 1 januari 2025 afgeschaft. Net als in het coalitieakkoord wordt de doorwerking op de grenzen van de arbeidskorting teruggedraaid;
- Een structurele verhoging van de huurtoeslag met € 16,94 per maand;
- Het maximale bedrag dat ouders ontvangen aan kindgebonden budget (WKB) voor hun eerste kind, tweede kind en het extra bedrag voor alleenstaande ouders (alleenstaande ouderkop) worden in 2023 verhoogd met € 356. Het maximale WKB bedrag dat ouders ontvangen voor een derde kind of verder wordt verhoogd met € 468. Hiermee wordt dit bedrag gelijk aan het bedrag voor een tweede kind. Deze verhogingen worden na 2023 afgebouwd, totdat een verhoging van € 39 (eerste kind, tweede kind en alleenstaande ouderkop) en € 151 (vanaf het derde kind) resteert vanaf 2028;
- In het coalitieakkoord is besloten om de arbeidskorting met € 384 op knikpunten 1 en 2, en met € 434 op knikpunt 3 te verhogen. Aanvullend op de verhogingen uit het coalitieakkoord worden het tweede en derde knikpunt verhoogd met € 89. De maximale arbeidskorting bedraagt in 2023 € 5.052. Het afbouwpercentage wordt verhoogd naar 6,51%;
- In 2023 wordt het tarief in de eerste schijf met 0,14%-punt verlaagd naar 36,93%. De eerste schijf loopt door tot een inkomen van € 73.034 in 2023. Omdat AOW-gerechtigden geen AOW-premie betalen komt het te betalen tarief uit op 19,03% tot een inkomen van € 37.149;

- In 2023 wordt de zelfstandigenaftrek in totaal met € 1.280 verlaagd van € 6.310 naar € 5.030.

5.2.4 Algemeen koopkrachtbeeld (boxplottabel en puntenwolk)

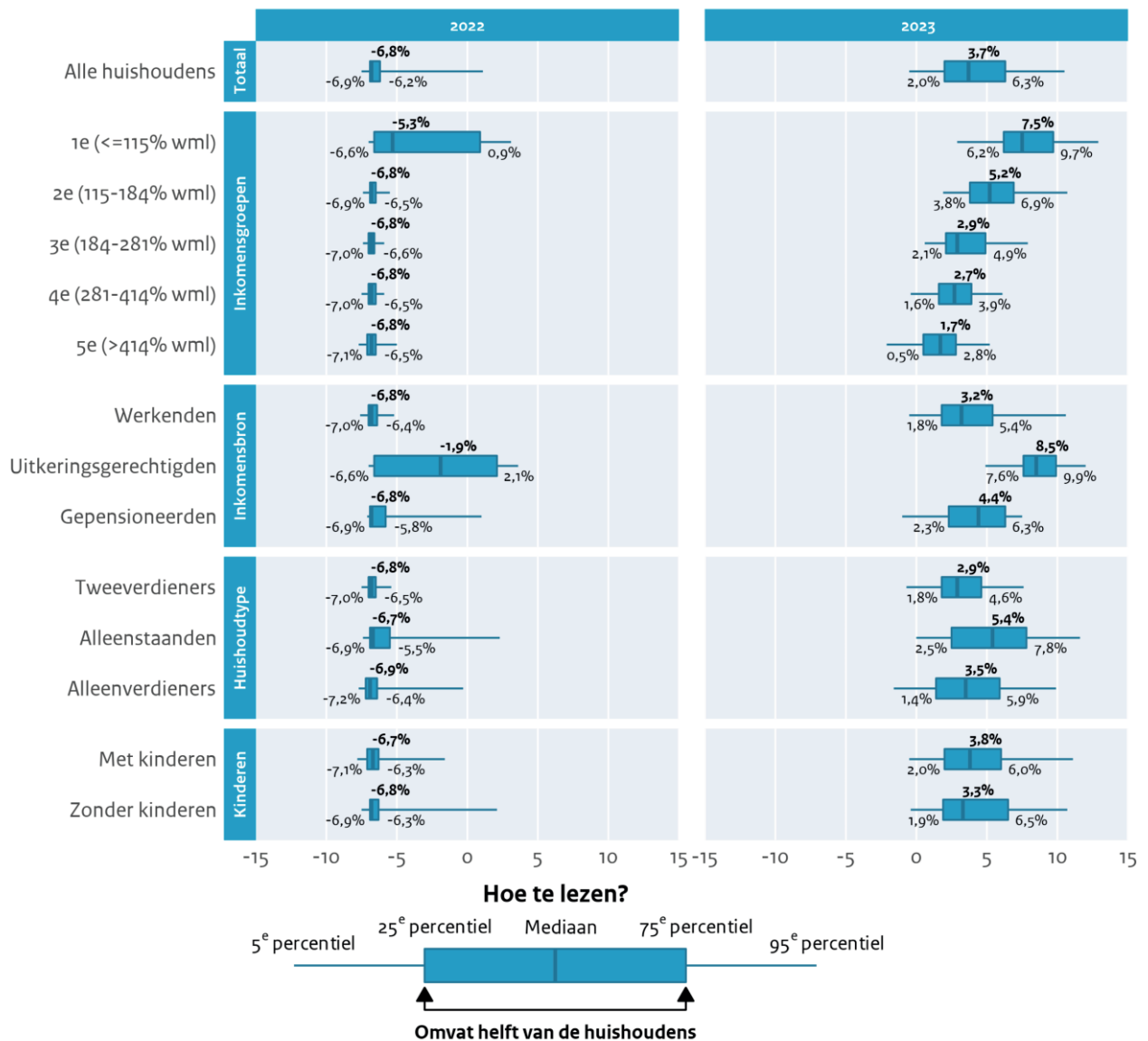
Voor de toetsing van koopkrachtmaatregelen voor 2023 is gebruik gemaakt aan een breed scala van instrumenten. Uitgezonderd de voorbeeldhuishoudens is bij alle instrumenten gerekend met een microsimulatiemodel op basis van een representatieve steekproef van ongeveer 100.000 huishoudens. Samen vormen zij een betrouwbare afspiegeling van alle huishoudens in Nederland. In de berekeningen worden alle verschillende componenten van het inkomen (uit arbeid, onderneming, uitkeringen, toeslagen, pensioen, inkomen uit vermogen en eigen woning, aanmerkelijk belang en eventueel ontvangen alimentatie) meegenomen⁹.

Door verschillen tussen huishoudens vallen de effecten van conjunctuur en beleid niet voor alle huishoudens hetzelfde uit. Een deel van deze verschillen is zichtbaar in de boxplottabel (figuur 8) en de puntenwolk (figuur 9). In deze figuren en in de armoedecijfers (5.2.6) wordt uitgegaan van een gemiddeld inflatiecijfer, waardoor de inflatie-ongelijkheid als gevolg van de hoge energieprijzen hierin geen rol speelt. In de brief over koopkracht wordt het brede scala aan instrumenten toegelicht.

Anders dan andere jaren moet het koopkrachtbeeld voor 2023 in samenhang worden gezien met 2022. Een bescheiden koopkrachtplus in 2023 is immers niet genoeg om het historische verlies van 2022 goed te maken. Daarbij komt dat de inflatiecijfers van 2022 vooruitlopen op wat huishoudens daadwerkelijk ervaren. Dat komt doordat de inflatiecijfers energieprijzen bevatten die het CBS waarneemt op de markt voor overstappers. In werkelijkheid ervaart een deel van de huishoudens die tarieven (nog) niet, omdat hun contract nog niet is afgelopen of omdat energieleveranciers een lager tarief rekenen aan zittende klanten met een variabel tarief dan aan overstappers met een variabel tarief. Een deel van de inflatie die het CBS rapporteert voor 2022 zullen huishoudens dus pas in 2023 ervaren, waardoor het resulterende koopkrachtverlies zich zal manifesteren in 2023. Uitsluitend het koopkrachtbeeld van 2023 bevat dus onvoldoende informatie om de situatie van huishoudens goed te beoordelen.

⁹ Het model berekent uit dit bruto inkomen vervolgens het netto inkomen (het bruto inkomen min de sociale premies en belastingen, rekening houdend met de specifieke aftrekposten van het huishouden). Door het netto inkomen te verrekenen met de zorgkosten, eventuele toeslagen, kinderbijslag en de netto kosten van kinderopvang, wordt het besteedbaar inkomen bepaald. Ten slotte kan de procentuele verandering van het besteedbaar inkomen tussen jaar t en $t+1$ worden berekend, gecorrigeerd voor inflatie. Dat is de koopkrachtmutatie die wordt gerapporteerd.

Figuur 8 Boxplot verwachte koopkrachtontwikkeling 2023

De hoogste en laagste waarde zijn afgekapt op respectievelijke 5e en 95e percentiel, omdat de raming van minimum en maximum onnauwkeurig is.

De boxplottabel¹⁰ toont onder meer de mediane statische koopkrachtontwikkeling voor de verschillende huishoudgroepen. De mediaan laat het middelste huishouden zien in een naar koopkrachtontwikkeling gerangschikte verdeling. Dat wil zeggen dat de helft van de huishoudens een lagere koopkrachtontwikkeling heeft en de helft een hogere. De boxplottabel laat doorgaans duidelijk de spreiding van de koopkrachtontwikkeling zien

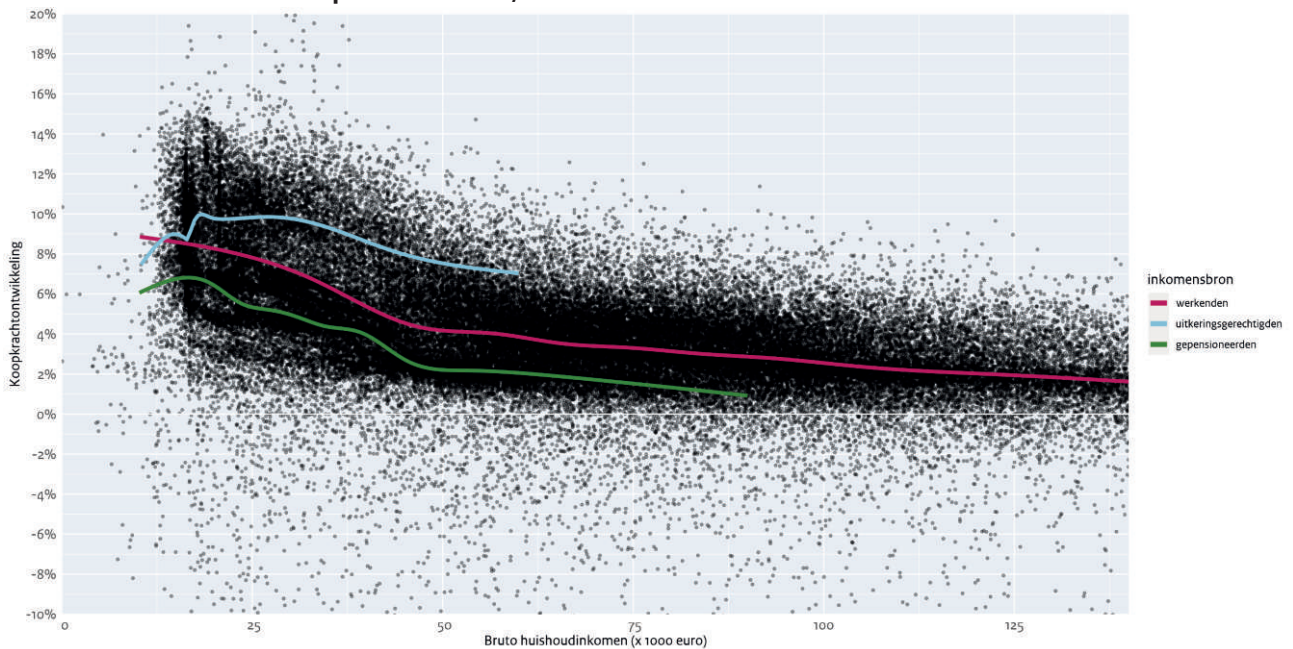
¹⁰ De cijfers in de hier gepresenteerde boxplot wijken op enkele punten licht af (maximaal +0,2%-punt) van de koopkrachtcijfers die het CPB presenteert door gebruik van raming van de nominale zorgpremie en inkomensafhankelijke bijdrage Zvw van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en door opwaartse bijstelling van de intensivering van de bedragen kindgebonden budget per kind vanaf het derde kind ten opzichte van MEV-raming CPB.

binnen de verschillende groepen: het dikke blauwe balkje om elke mediaan heen omvat de koopkrachtontwikkeling voor de helft van de huishoudens. De andere helft van de huishoudens heeft een koopkrachtontwikkeling die hierbuiten valt. Dit zijn de twee staarten van de boxplot. Het uiteinde van de staarten laten de laagste en de hoogste koopkrachtontwikkeling zien voor elke groep. Ten slotte wordt de verwachte koopkrachtontwikkeling van het eerste en derde kwart (de 50% rond de mediaan) weergegeven om hiermee de spreiding van de verwachte koopkrachtontwikkeling beter inzichtelijk te maken. De mediane koopkrachtontwikkeling voor 2022 komt uit op – 6,8% en voor 2023 op 3,7%.

De mediane koopkrachtontwikkeling oogt in 2023 sterk nivellerend, hier past een stevige kanttekening bij. De onderliggende spreiding als gevolg van de grote stijging van de energieprijzen wordt onvoldoende in deze figuur geïllustreerd. Daarbij gaat het allereerst om spreiding *tussen* verschillende inkomensgroepen. Deze tekortkoming wordt veroorzaakt door de manier waarop inflatie in de koopkrachtberekeningen wordt verwerkt: een belangrijke aanname is dat alle huishoudens hetzelfde bestedingspatroon hebben, en dus een vergelijkbaar aandeel van hun inkomen besteden aan verschillende productcategorieën. In werkelijkheid is er door de hogere energieprijzen sprake van *inflatieongelijkheid*: huishoudens met een lager inkomen besteden een relatief groot aandeel van hun inkomen aan energie, waardoor stijgende energieprijzen deze groep relatief hard raken. Nu de inflatie voor een belangrijk deel wordt veroorzaakt door stijgende energieprijzen, wordt de koopkrachtontwikkeling van lagere inkomens overschat. Lagere inkomens zijn daarom gemiddeld genomen slechter af dan de mediane koopkrachtontwikkeling (van bijvoorbeeld +7,5% voor de laagste inkomensgroep en +8,5% voor uitkeringsgerechtigden) doet vermoeden. Daarnaast is er ook sprake van forse spreiding *binnen* inkomensgroepen die niet tot uiting komt in reguliere koopkrachtberekeningen. De mate waarin de energierekening stijgt, verschilt van huishouden tot huishouden. Deze beperkingen van koopkrachtplaatjes zijn ook in andere jaren van toepassing, maar door de hoge inflatie zijn de verschillen vele malen groter dan in andere jaren. In de koopkrachtbrief wordt daarom nader toegelicht hoe de stijging van de energierekening inzichtelijk is gemaakt.

De puntenwolk (figuur 9) laat zien waar de concentratie van koopkrachtfecten zit en geeft een beeld van de statische spreiding. Ieder punt betreft een huishouden uit de steekproef. Ook in de puntenwolk kan geen rekening gehouden worden met inflatie-ongelijkheid als gevolg van de hogere energieprijzen.

Figuur 9 Puntenwolk koopkrachtontwikkeling 2023 (statische koopkrachteffecten huishoudens naar bruto huishoudinkomen inclusief speciale effecten)

5.2.5 Koopkrachtontwikkeling voorbeeldhuishoudens

We berekenen in Nederland al 50 jaar koopkrachtplaatjes. De eerste jaren werd één voorbeeldhuishouden doorgerekend: Jan Modaal. In de loop der tijd is deze set uitgebreid. De voorbeeldhuishoudens zijn versimpelde voorbeelden van herkenbare huishoudtypen die eenvoudig te interpreteren en makkelijker na te rekenen zijn. Weinig huishoudens voldoen precies aan de definitie, maar het gaat erom dat de voorbeeldhuishoudens representatief zijn voor veel soortgelijke huishoudens met een vergelijkbare koopkrachtontwikkeling.

Om die reden worden ook alleen generieke (inkomens)regelingen meegenomen waarop in principe alle vergelijkbare huishoudens aanspraak kunnen maken, zoals de zorgtoeslag en het kindgebondenbudget. Specifieke inkomensbestanddelen, zoals de huurtoeslag, de kinderopvang toeslag, fiscale aftrekposten zoals de hypotheekrenteaftrek, en vermogen blijven in de voorbeeldhuishoudens buiten beeld.

Daarmee doen de voorbeeldhuishoudens minder recht aan de complexe realiteit, zoals de steekproef van echt bestaande huishoudens dat doet. Anderzijds maakt juist de versimpeling dat de voorbeeldberekeningen makkelijk verifieerbaar zijn en daarom voor de meeste mensen goed toe te passen. Daarnaast geeft de eerder gepresenteerde boxplottabel (figuur 8) geen zicht op specifieke groepen zoals mensen in de bijstand, minimum-loonverdieners, AOW'ers zonder aanvullend pensioen of alleenstaande ouders. Die groepen maken weliswaar een klein aandeel uit van de totale bevolking, maar beleidsmatig zijn ze wel relevant. SZW presenteert daarom naast de koopkrachtontwikkeling op basis van een representatieve steekproef, ook de koopkrachtontwikkeling voor twintig voorbeeldhuishoudens. Deze wordt weergegeven in onderstaande tabel. Voor huishoudens met kinderen wordt in de berekeningen uitgegaan van twee kinderen tussen 6 en 11 jaar oud

Tabel 130 Koopkrachtontwikkeling voorbeeldhuishoudens 2022 en 2023 in %

	Raming 2022	Raming 2023
Actieven:		
Alleenverdiener met kinderen		
modaal	- 7,1%	7,3%
2 x modaal	- 7,0%	3,5%
Tweeverdieners		
modaal + ½ x modaal met kinderen	- 6,5%	4,2%
2 x modaal + ½ x modaal met kinderen	- 6,6%	1,6%
2½ x modaal + modaal met kinderen	- 7,1%	2,1%
modaal + modaal zonder kinderen	- 6,9%	3,2%
2 x modaal + modaal zonder kinderen	- 6,8%	2,3%
Alleenstaande		
minimumloon	- 6,8%	12,2%
modaal	- 6,9%	3,6%
2 x modaal	- 6,8%	1,8%
Alleenstaande ouder		
minimumloon	- 6,2%	12,7%
modaal	- 7,5%	7,1%
	0,0%	0,0%
<i>Inactieven:</i>		
Sociale minima		
paar met kinderen	- 1,3%	10,4%
alleenstaande	2,2%	8,7%
alleenstaande ouder	- 0,8%	11,8%
AOW (alleenstaand)		
(alleen) AOW	1,0%	7,4%
AOW +10000	- 6,9%	6,2%
AOW (paar)		
(alleen) AOW	- 1,0%	6,8%
AOW +10000	- 6,9%	5,7%
AOW +30000	- 7,1%	2,8%

5.2.6 Armoede

Naar aanleiding van de aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden wordt de ontwikkeling van het aantal personen en kinderen in armoede in beeld gebracht. In deze berekeningen (zie tabel 131) wordt het aantal personen en kinderen onder de armoedegrens in beeld gebracht op basis van het niet-veel-maar-toereikendbudget van het SCP. Het aantal personen en kinderen onder de armoedegrens neemt in de raming af in 2023 ten opzichte van 2022, en ook ten opzichte van 2021. Dit is het gevolg van het beleidspakket dat erop gericht is de positie van lagere (midden-)inkomens en kwetsbare huishoudens met kinderen in 2023 zo veel mogelijk te stutten.

Tabel 131 Personen en kinderen in armoede (niet-veel-maar-toereikend budget)

	2021	2022	2023
Personen in armoede (in %)	5,7	6,7	5,1
Kinderen in armoede (in %)	7,2	9,3	6,9

5.2.7 Financiële prikkels voor werkaanvaarding

Naast een evenwichtig inkomensbeeld streeft het kabinet een activerend arbeidsmarktbeleid na. Dat houdt onder andere in dat (meer) werken loont en niet leidt tot een armoedeval (verlies aan inkomen). Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar verschillende drempels die mensen kunnen ervaren bij het aanvaarden van (meer) werk. De verschuivingen in onderstaande tabel komen met name voort uit de minimumloonsverhoging (waardoor het inkomen op of gerelateerd aan het minimumloon in 2023 hoger ligt dan in 2022) en het voorkomen van de doorwerking op de inkomensgrenzen van de arbeidskorting. Hierdoor komt een minimumloon-verdiener in 2023 in een ander opbouwtraject van de arbeidskorting dan in 2022 (en heeft deze een hogere arbeidskorting).

De *werkloosheidsval* laat de inkomensvooruitgang zien bij het aanvaarden van werk vanuit een bijstandsuitkering. Een hoger percentage betekent dat werken meer lonend is geworden. Uit onderstaande tabel blijkt dat het voor alleenstaanden (met of zonder kinderen) in 2023 meer loont om vanuit de bijstand te gaan werken dan in 2022. Dit hangt met name samen met de bijzondere minimumloonsverhoging en de verhoging van de arbeidskorting in 2023.

De *doorgroeival* brengt in beeld welk deel van het extra inkomen een huishouden inlevert aan belastingen, minder toeslagen of kosten kinderopvang wanneer er een loonsverhoging of promotie plaatsvindt. Dit wordt de marginale druk genoemd. Hoe lager de marginale druk, hoe groter de prikkel om meer te gaan werken of verdienen. Op het inkomenstraject tussen 100% en 150% van het minimumloon (van circa € 25.500 naar circa € 35.000) worden veel heffingskortingen en toeslagen afgebouwd, wat in sommige voorbeelden leidt tot een hoge marginale druk.

De *herintredersval* toont de marginale druk wanneer de niet-werkende partner uit een kostwinnersgezin (weer) drie dagen aan het werk gaat.

De *deeltijdval* brengt in beeld hoeveel een huishouden inlevert als een in deeltijd werkende partner een dag meer gaat werken. Ook de deeltijdval wordt gemeten in termen van marginale druk.

Tabel 132 Arbeidsmarktprikkels

	2022	2023	Vershil
Werkloosheidsval (inkomensvoortgang bij aanvaarden werk vanuit een bijstandsuitkering)			
Alleenverdiener met kinderen	3%	5%	2%
Alleenstaande	30%	34%	4%
Alleenstaande ouder (gaat 4 dagen werken)	11%	13%	2%
Doorgroeival (marginale druk bij hogere beloning werk (van 100% WML naar 150% WML))			
Alleenverdiener met kinderen	79%	77%	– 2%
Alleenstaande	68%	69%	1%
Alleenstaande ouder (werkt 4 dagen)	41%	42%	1%
Herintredersval (marginale druk bij aanvaarden werk niet-werkende partner)			
Hoofd minimumloon, partner 3 dagen werk (0,6 x WML)	50%	46%	– 4%
Hoofd modaal partner 3 dagen werk (0,5x modaal)	26%	31%	5%
Hoofd 2x modaal partner 3 dagen werk (0,5x modaal)	23%	26%	3%
Deeltijdval minstverdienende partner (marginale druk bij dag extra werk)			
Hoofd minimumloon, partner van 3 naar 4 dagen werk (0,8x WML)	46%	47%	2%
Hoofd modaal partner van 3 naar 4 dagen werk (2/3x modaal)	29%	24%	– 5%
Hoofd 2x modaal partner van 3 naar 4 dagen werk (2/3x modaal)	35%	30%	– 5%

Naast het monitoren van de verschillende armoedevallen in specifieke voorbeeldsituaties is het ook relevant om te kijken naar de gemiddelde marginale druk, die werknemers over het algemeen hebben. Voor de berekening hiervan is gebruik gemaakt van de eerdergenoemde steekproef. In tabel 133 is de ontwikkeling van de gemiddelde marginale druk voor werknemers weergegeven voor een brutoloonstijging van 3,0%. Dit verschilt van de situatie in tabel 132 waar het gaat om meer uren werken (behalve bij de doorgroeival). De marginale druk geeft hier aan hoeveel procent van de brutoloonstijging niet resulteert in een hoger besteedbaar inkomen. Hierbij wordt rekening gehouden met alle fiscale en inkomensafhankelijke regelingen waar een huishouden mee te maken heeft.

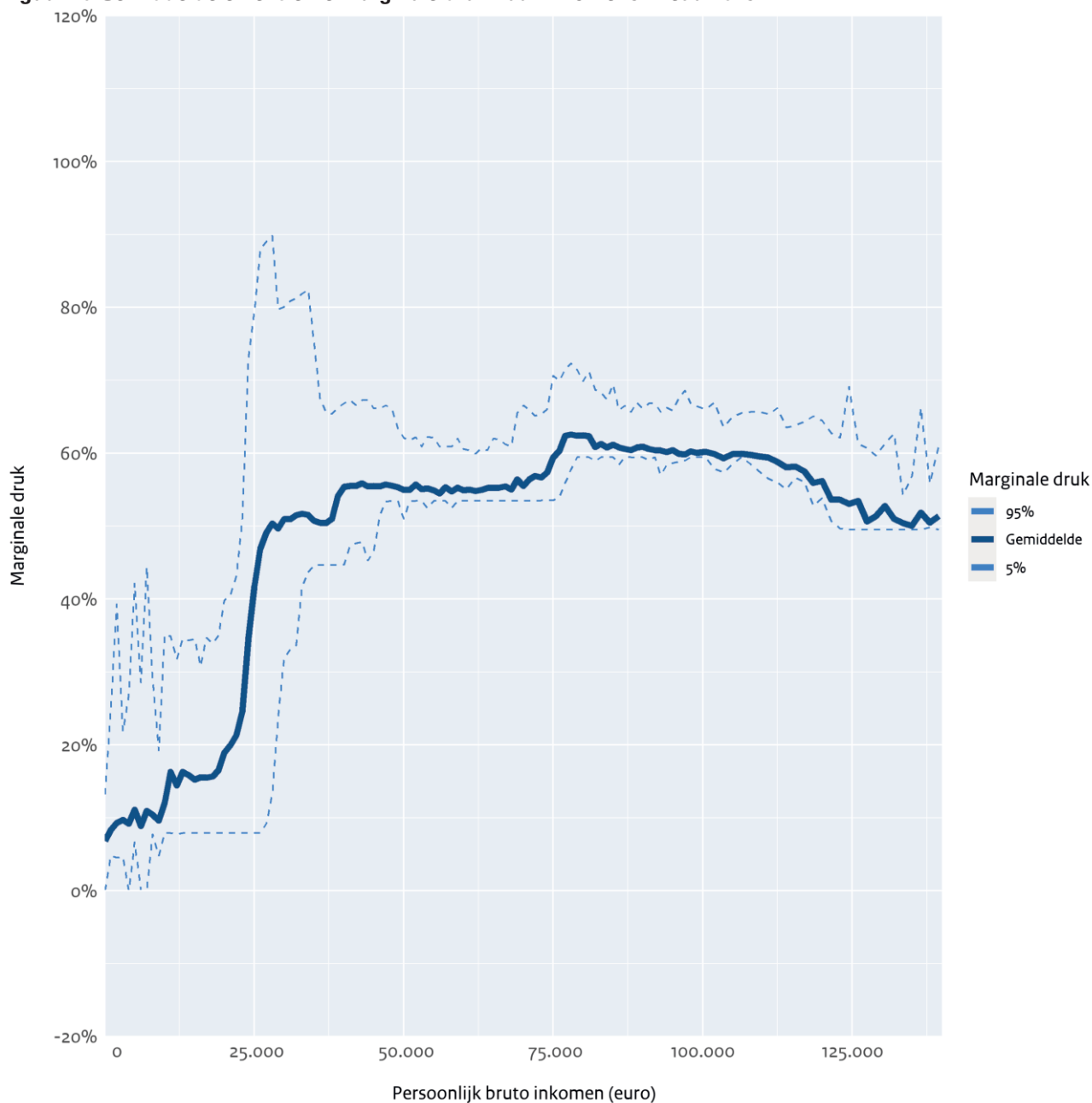
Tabel 133 Gemiddelde marginale druk naar inkomenscategorie voor werknemers

Bruto inkomen	2020	2021	2022	2023	Omvang (2022, in %)
< WML	18,20%	18,00%	18,60%	18,60%	18%
1x – 1,5x WML	48,90%	47,70%	49,00%	49,90%	23%
1,5x – 2x WML	51,50%	51,30%	51,40%	54,90%	21%
2x – 3x WML	53,70%	54,00%	54,00%	55,40%	23%
>3x WML	54,90%	56,80%	57,70%	59,20%	16%

In 2023 ligt de gemiddelde marginale druk vooral voor de inkomens tussen 1,5x en 2x WML hoger dan in 2022. Dit komt doordat het afbouwpunt van toeslagen verschuift door de verhoging van het minimumloon. Daarnaast zorgt de (incidentele) verhoging van de toeslagen er ook voor dat het recht op de toeslag tot een hoger inkomen doorloopt. Hierdoor ontstaat een nieuwe groep toeslagontvangers, die door de afbouw daarvan een hogere marginale druk krijgt.

Figuur 10 geeft de gemiddelde marginale druk weer, evenals de extremen (5- en 95-procentpercentielen). Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie van het lid Ester (Kamerstukken I 2017/18, [34 775, nr. O](#)). In Nederland maakt de inkomstenbelasting het grootste deel van de marginale druk uit. Ook de uitgebreide inkomensondersteuning in de vorm van toeslagen met een inkomensafhankelijke afbouw, zoals de zorgtoeslag, verhoogt de marginale druk. Een hoger inkomen betekent dan immers extra afbouw van deze toeslag. Zeker voor groepen met een huishoudinkomen tussen het minimumloon en modaal speelt dit een belangrijke rol.

Figuur 10 Gemiddelde en extreme marginale druk naar inkomensniveau 2023

In de paragraaf is tot nu toe met name aandacht besteed aan de marginale druk. De marginale druk geeft aan welk deel van extra verdiend inkomen, bijvoorbeeld door extra uren werk, niet resulteert in een hoger besteedbaar inkomen. In het vervolg van deze paragraaf wordt ingegaan op de gemiddelde druk. De gemiddelde druk laat zien welk deel van het totale bruto inkomen niet in het besteedbaar inkomen terecht komt.

In figuur 11 wordt, naar aanleiding van de motie van de leden Bruins en Omtzigt (Kamerstukken II 2017/18, [34 785, nr. 59](#)), de gemiddelde belastingdruk op huishoudniveau voor alleenstaanden, alleenverdieners en tweeverdieners in 2023 weergegeven.

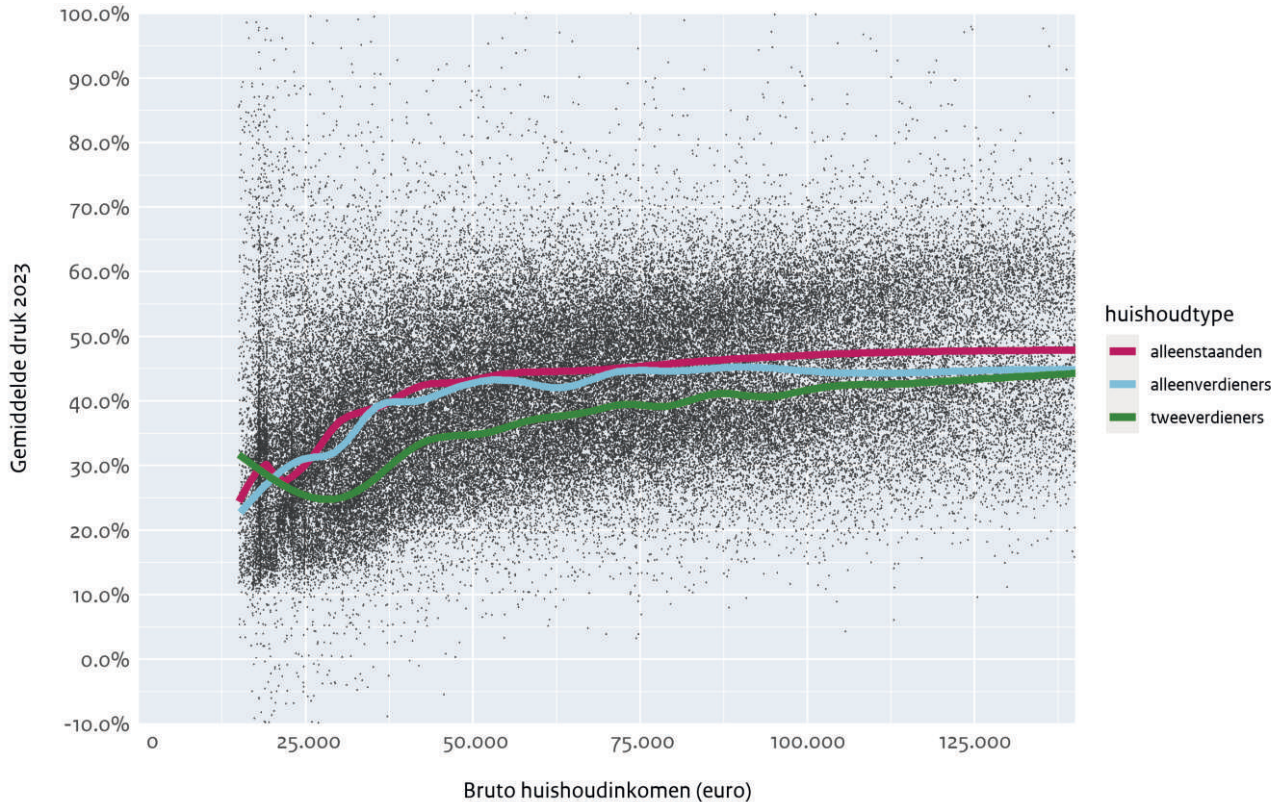
Net als in de Begroting van vorig jaar is voor deze vraag aangesloten bij het advies van de werkgroep Koopkracht¹¹ om voor alle toeslagen en kinderbijslag zowel de toeslag als de bijbehorende kosten mee te nemen in de berekening¹². De bijbehorende kosten moeten immers gemaakt worden om voor de toeslag in aanmerking te komen. Door zowel de toeslag als de kosten (huur en kosten van kinderen) mee te nemen zijn de gemiddelde drukcijfers tussen de verschillende huishoudtypes beter vergelijkbaar. Het meenemen van deze kosten verhoogt de gemiddelde druk vooral voor de huishoudens met een laag inkomen en voor huishoudens met kinderen.

De gemiddelde belastingdruk zoals weergegeven in figuur 11 ligt in 2023 iets lager dan in 2022. Dat komt vooral door de hogere toeslagen, maar ook de hogere arbeidskorting en de verlaging van tarief eerste schijf. Het verschil is het grootst voor de lage inkomens, ca – 3%-punt, maar ook voor de hogere inkomens daalt de gemiddelde druk met circa 1%-punt. Figuur 11 geeft inzicht in de gemiddelde belastingdruk van zowel alleenverdieners als tweeverdieners waar in de motie Stoffer en Van der Staaij/Omtzigt (Kamerstukken II 2021/22, [35 925 XV, nr. 103](#) en Kamerstukken II 2021/22, [35 925, nr. 48](#) (79)) om wordt gevraagd. De gemiddelde druk van tweeverdieners ligt ruim onder die van alleenverdieners. Dit verschil heeft de aandacht van het kabinet. Vanwege de huidige extreme situatie van een zeer hoge inflatie en krapte op de arbeidsmarkt, heeft het kabinet ervoor gekozen om de onderkant te ondersteunen en tegelijkertijd werken lonend te houden. Dat betekent echter dat er dit jaar nog geen ruimte is om het verschil in belastingdruk tussen alleen- en tweeverdieners te verkleinen.

¹¹ De werkgroep Koopkracht bestaat uit vertegenwoordigers van CPB, CBS, Nibud, de wetenschap, SZW en FIN, en is in juli 2021 bijeenkomen.

¹² Hiermee wordt voor de gemiddelde druk berekening aangesloten bij de door de commissie Draagkracht geïntroduceerde maatstaf bestedingsindex: in de nieuwe invulling van de gemiddelde druk is deze gelijk aan 1 minus de bestedingsindex. In het rapport van de commissie Draagkracht (zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/03/22/rapport-commissie-draagkracht>) is te lezen hoe de huren en kosten van kinderen daarin worden meegenomen en ook welke aanpassingen hierbij nodig zijn voor huishoudens met een koopwoning.

Figuur 11 Gemiddelde belastingdruk naar huishoudtype 2023

5.2.8 Maatregelen inkomensbeeld

In deze paragraaf wordt een nadere toelichting gegeven op de maatregelen die de koopkracht van verschillende huishoudens raken. In de tabel staan de maatregelen die voor 2023 van belang zijn. Hierbij is ook aangegeven in hoeverre deze maatregelen al dan niet in de puntenwolk en in de boxplot tabel in paragraaf 5.2.4 zijn opgenomen. In alle voorstellen voor wetgeving en beleidsmaatregelen waarbij koopkrachteffecten voor specifieke groepen aan de orde zijn, worden deze betreffende effecten ook vermeld.

Tabel 134 Overzicht van beleidsmaatregelen met inkomenseffecten in 2023

Thema	Beleidsmaatregel	Inkomenseffect	In puntenwolk zichtbaar
1. Fiscaal generiek	Verhogen arbeidskorting en afbouwpercentage	+	Ja
	Verlagen tarief eerste schijf box 1	+	Ja
	Versobering uitbetaling heffingskortingen aan de minstverdienende partner	–	Ja
	Versnelde afbouw zelfstandigenaftrek	–	Ja
	Verhogen tarief box 3 naar 32% en verhogen heffingsvrij vermogen tot circa € 57000	+/-	Ja
	Fiscale maatregelen met een effect op de inflatie	+/-	Ja (via inflatie)
2. Energie en brandstof	Verlaging energiebelasting	+	Ja (via inflatie)
	Reservering voor gerichte verlaging energierekening	+	Nee
	Energietoeslag	+	Ja
	Fonds voorkomen afsluitingen		Nee
	Verlenging van verlaging brandstofaccijns	+	Ja (via inflatie)
	Uitstellen schuif energiebelasting op elektriciteit naar gas uit CA naar 2024	+/-	Ja (via inflatie)
3. Kinderen	Verhoging kindgebonden budget	+	Ja
	Loslaten koppeling gewerkte uren bij de kinderopvangtoeslag	+	Nee
4. Zorg	Verhoging zorgtoeslag	+	Ja
	Bevriezing van het eigen risico in de zorgverzekering	+	Ja
	Aanpassing GVS	–	Nee
5. Wonen	Beperking hypotheekrenteaftrek	–	Ja
	Geleidelijk afschaffen aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld	–	Ja
	Huurverlaging	+	Ja (via inflatie)
	Verhogen huurtoeslag	+	Ja
6. Sociale zekerheid	Verhoging wettelijk minimumloon (WML) met doorwerking op aan het WML gekoppelde regelingen behoudens de arbeidskorting	+	Ja
	Enveloppe flankerend beleid SZW	+	Nee
	Afbouw dubbele algemene heffingskorting in de sociale zekerheid	–	Ja
	Aanpassing AOW-gerechtigde leeftijd	+/-	Nee
	Tijdelijke vrijlatingsregeling (breed offensief)	+	Nee
	Verlaging IOAOW	–	Ja
	Wijziging kostendelersnorm	+	Nee
7. Onderwijs	Verhogen beurs uitwonende studenten	+	Nee

De maatregelen uit de bovenstaande tabel worden hieronder verder toegelicht:

1. Fiscaal generiek

Verhogen arbeidskorting

Werkenden met een inkomen uit arbeid hebben recht op arbeidskorting. In het coalitieakkoord is besloten om de arbeidskorting met € 384 op knikpunten 1 en 2, en met € 434 op knikpunt 3 te verhogen. Aanvullend op de verhogingen uit het coalitieakkoord worden het tweede en derde knikpunt verhoogd met € 89. De arbeidskorting loopt daarmee in het eerste

knikpunt (€ 10.742) op tot € 884, in het tweede knikpunt (€ 23.203) tot € 4.605 en in het derde knikpunt (€ 37.697) tot € 5.052. Bij een arbeidsinkomen boven € 37.697 wordt de arbeidskorting geleidelijk afgebouwd. Dit afbouwpercentage wordt verhoogd van 5,86% in 2022 naar 6,51% in 2023. Het inkomenseffect van deze maatregel is voor werkenden in doorsnee 1,4% met 1,1% voor de hoogste inkomensgroep tot 1,9% voor de laagste inkomensgroep.

Verlaging tarief eerste schijf box 1

In 2023 wordt het tarief in de eerste schijf met 0,14%-punt verlaagd naar 36,93%. De eerste schijf loopt door tot een inkomen van € 73.034 in 2023. Omdat AOW-gerechtigden geen AOW-premie betalen komt het te betalen tarief tot een inkomen van € 37.149 voor hen uit op 19,03%. Voor inkomen tussen € 37.150 en € 73.074 is het belastingtarief voor personen vanaf de AOW-leeftijd ook 36,93%. Alle belastingplichtigen betalen belasting in de eerste schijf. Het mediane inkomenseffect voor alle huishoudens van deze maatregel is +0,1%.

Versobering uitbetaling heffingskortingen aan de minstverdienende partner

De minstverdienende partner die niet genoeg belastbaar inkomen heeft om heffingskortingen te verzilveren, krijgt deze toch uitbetaald als de partner genoeg belasting betaalt. Om de arbeidsparticipatie te bevorderen wordt sinds 2009 stapsgewijs over een periode van vijftien jaar de uitbetaling van de algemene heffingskorting aan de minstverdienende partner afgebouwd. Het gevolg hiervan is dat de minstverdienende partner een grotere prikkel ervaart om (meer) te gaan werken. De minstverdienende partner geboren vóór 1 januari 1963 is uitgezonderd van de maatregel. Sinds 2019 wordt ook de overdraagbaarheid van de arbeidskorting en de inkomensafhankelijke combinatiekorting afgebouwd, waarbij is aangesloten bij het afbouwpad van de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting. Er zijn ongeveer 340.000 huishoudens die te maken hebben met de afbouw van de overdraagbaarheid van heffingskortingen. In 2023 is de afbouw van de overdraagbaarheid volledig en is er geen uitbetaling aan de minstverdienende partner meer mogelijk. De betreffende alleenverdienershuishoudens ondervinden een mediaan inkomenseffect van – 0,4%.

Versnelde afbouw zelfstandigenaftrek

Sinds 2020 wordt de zelfstandigenaftrek in stappen verlaagd. In 2023 wordt de zelfstandigenaftrek in totaal met € 1.280 verlaagd van € 6.310 naar € 5.030. De zelfstandigenaftrek wordt verder verlaagd tot deze in 2027 €900 bedraagt. Dit betekent een mediaan inkomenseffect van – 0,3% voor huishoudens met een zelfstandige.

Verhogen tarief box 3 naar 32% en verhogen heffingsvrij vermogen tot circa € 57.000

Het tarief in box 3 van de Inkomstenbelasting wordt vanaf 2023 jaarlijks met 1%-punt per jaar verhoogd naar 34% in 2025. Hierdoor komt het box 3-tarief in 2023 uit op 32%. Daarnaast wordt het heffingsvrij vermogen in 2023 verhoogd tot € 57.000. De aanpassingen in box 3 per 2023 (tarief naar 32% en heffingsvrij vermogen naar € 57.000) hebben een beperkt inkomenseffect dat kleiner is dan – 0,1%.

Fiscale maatregelen met een effect op de inflatie

Vanaf 1 januari 2023 gelden er een aantal nieuwe fiscale maatregelen die effecten hebben op de prijzen die de consument betaalt. Zo wordt het btw-tarief op de levering en installatie van zonnepanelen doorgezet. Daarnaast wordt de vliegbelasting, de verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken en de tabaksaccijns verhoogd.

2. Energie en brandstof

Verlaging energielasting

De verlaging van de energielasting uit 2022 wordt doorgezet en geïntensifieerd. De energielasting op gas daalt met 6,31 cent/m³¹³ en op elektriciteit met 7,06 cent/kWh¹⁴ en de vermindering energielasting stijgt met € 284,39 tot € 777,66. In de energielasting worden huishoudens tegemoetgekomen via de belastingvermindering en lagere tarieven. De btw-verlaging uit 2022 wordt niet doorgezet, maar een deel van deze middelen wordt ingezet om de lasten op energie verder te verlagen, en daarmee het dempende effect van het pakket uit 2022 voort te zetten.

Reservering voor gerichte verlaging energierekening

Een deel van het budget voor het verlagen van de energierekening (ruim € 700 miljoen) wordt gereserveerd voor gerichte steun via de energierekening. Er wordt op dit moment onder andere een tariefplafond verkend waarbij de steun via de energierekening wordt gericht op huishoudens die door het regulier instrumentarium te weinig worden bereikt. De afbakening van de doelgroep wordt onderzocht waarbij onder andere wordt gekeken naar WOZ-waarde als proxy voor draagkracht en energielabel als proxy voor noodzakelijk energieverbruik. Als deze verkenning niet tot resultaat leidt valt het budget terug aan verlichting via de belastingvermindering in de energielasting.

Energietoeslag

Aan gemeenten worden opnieuw middelen beschikbaar gesteld om een energietoeslag van € 1.300 uit te keren aan huishoudens met een laag inkomen. Gemeentes hebben beleidsvrijheid om zelf het uit te keren bedrag en de doelgroep die voor de energietoeslag in aanmerking komt te definiëren. Het inkomenseffect voor de huishoudens die deze toeslag ontvangen is in doorsnee 6,6%.

Fonds voorkomen van afsluitingen

Er wordt € 50 miljoen op de Aanvullende Post gereserveerd om een fonds op te richten dat gericht is op het voorkomen van afsluitingen als gevolg van betalingsachterstanden.

Verlenging van verlaging brandstofaccijns

De verlaging van de brandstofaccijns in 2022 wordt verlengd. De verlaging bedraagt per liter voor ongelode benzine 22,46 cent, diesel 15,48 cent en voor LPG 5,31 cent en geldt in de periode januari tot en met juni 2023. In de tweede helft van het jaar wordt de verlaging van de accijnzen afgebouwd naar respectievelijk 8,65 cent, 5,55 cent en 2,04 cent.

¹³ Bij een verbruik van 0 – 170.000 m³.

¹⁴ Bij een verbruik van 0 – 10.000 kWh.

Uitstellen schuif energielasting op elektriciteit naar gas uit coalitieakkoord naar 2024

De geplande schuif in de energielasting tussen elektriciteit en gas uit het coalitieakkoord wordt in 2023 vervangen door hiervoor genoemde maatregelen om de energielasting te verlagen. Vanaf 2024 wordt de schuif doorgevoerd volgens het in het coalitieakkoord opgenomen pad (dus met de waarden van de schuif zoals ze voor 2024 zijn opgenomen).

3. Kinderen

Verhoging kindgebonden budget

Om de koopkracht voor gezinnen te verstevigen wordt per 2023 het kindgebonden budget geïntensiveerd. Het maximale bedrag dat ouders ontvangen voor een eerste kind, tweede kind en het extra bedrag voor alleenstaande ouders (alleenstaande ouder-kop) worden in 2023 verhoogd met € 356. Het maximale bedrag dat ouders ontvangen voor een derde kind of verder wordt verhoogd met € 468. Hiermee wordt dit bedrag gelijk aan het bedrag voor een tweede kind. In de jaren 2024 t/m 2028 worden alle verhoogde bedragen stapsgewijs verlaagd met in totaal € 317. Structureel resteert vanaf 2028 daardoor een verhoging van respectievelijk € 39 en € 151. Het mediane inkomenseffect voor de groep ouders die hierdoor meer kindgebonden budget krijgt is 1,3%.

Loslaten koppeling gewerkte uren in de kinderopvangtoeslag

De koppeling gewerkte uren (KGU) wordt per 2023 losgelaten. Indien een ouder en diens eventuele partner werken, is er recht op kinderopvangtoeslag, onafhankelijk van hoeveel uren er per maand gewerkt wordt. Voor ouders die vanwege de KGU momenteel niet voor alle afgenomen opvanguren kinderopvangtoeslag ontvangen, heeft deze maatregel een positief inkomenseffect.

4. Zorg

Verhoging zorgtoeslag

Via de zorgtoeslag wordt een inkomensafhankelijke tegemoetkoming verstrekt die het voor huishoudens met lage en middeninkomens mogelijk moet maken de nominale zorgpremie en het verplicht eigen risico voor de zorgverzekering te betalen. De zorgtoeslag wordt in 2023 incidenteel verhoogd met € 432 voor alleenstaanden en € 463 voor paren om huishoudens met lage en lagere middeninkomens tegemoet te komen in de hoge energieprijzen. Huishoudens waarvan het inkomen net boven de oude maximum inkomensgrens was, ontvangen een deel van dit bedrag. De verhoging leidt tot een positief mediaan inkomenseffect van 1,5% voor huishoudens met zorgtoeslag.

Bevriezing van het eigen risico in de zorgverzekering

Het verplicht eigen risico van de zorgverzekering blijft in 2023 bevroren op € 385 per jaar per volwassen verzekerde. De bevriezing van het eigen risico en het effect daarvan op de zorguitgaven leidt tot een hogere nominale premie, inkomensafhankelijke bijdrage en zorgtoeslag. De combinatie hiervan kan positief of negatief uitpakken voor huishoudens, afhankelijk van de vraag of zij het eigen risico in 2022 volledig betaalden.

Aanpassingen GVS

De vergoedingslimieten voor GVS-geneesmiddelen worden herberekend. De bijbetalingen voor GVS worden wederom gemaximeerd op € 250. Dit betreft (een groot deel van de) extramurale geneesmiddelen

(Apotheekzorg). Door de GVS-modernisering worden de vergoedingslimieten van clusters op populatieniveau onderling vervangbare geneesmiddelen geactualiseerd (herberekend). Hierdoor zal het GVS weer functioneren zoals het bedoeld is, namelijk als instrument voor kostenbeheersing van de farmaceutische zorg. Een herberekening zorgt er immers voor dat voor het overgrote deel van de geneesmiddelen de vergoedingslimiet daalt. Dit kan bijbetalingen voor patiënten betekenen. Een fabrikant kan voorkomen dat patiënten overstappen naar een vergelijkbaar geneesmiddel zonder bijbetaling door de prijs van het geneesmiddel op of onder de vergoedingslimiet te brengen.

5. Wonen

Beperking hypotheekrenteaftrek en andere fiscale aftrekposten

De hypotheekrenteaftrek wordt aangepast voor bestaande en nieuwe hypotheeklen. In 2014 is begonnen het maximale aftrektarief in de vierde schijf stapsgewijs te verlagen. Dit gebeurde in stappen van ½%-punt per jaar. Vanaf 1 januari 2020 is er sprake van een versneld afbouwpad van 3,0%-punt per jaar om vanaf 2023 gelijk te zijn aan het tarief in de eerste schijf van box 1. Voor alle hypotheeklen wordt in 2023 de aftrek inkomstenbelasting daardoor mogelijk tegen maximaal het tarief van de eerste schijf. Voor andere aftrekposten wordt sinds 2020 het maximale tarief ook beperkt en daarbij is het afbouwpad van de hypotheekrente aangehouden. Huishoudens met een inkomen in het toptarief en een hypotheek en/of andere aftrekposten (1,1 miljoen huishoudens) ondervinden hiervan in doorsnee een inkomenseffect van – 0,3%.

Geleidelijk afschaffen aftrek wegens geen of geringe eigenwoningsschuld

Met ingang van 2019 wordt de aftrek wegens geen of geringe eigenwoningsschuld (regeling Hillen) in gelijke stappen in dertig jaren uitgefaseerd. Dit betekent dat per 2023 nog 83,33% van het verschil tussen het eigenwoningsschuldforfait en de daarop drukkende aftrekbare kosten in aanmerking worden genomen. Het inkomenseffect van deze maatregel is beperkt en kleiner dan –0,1%.

Huurverlaging

Huurverlaging 2023, voor lagere inkomens die huren van woningcorporaties.

- Voorzien wordt in een specifieke huurverlaging in 2023 voor de groep huurders met een inkomen niet hoger dan 120% van het voor het huishouden toepasselijke minimuminkomenspunt als bedoeld in artikel 17 van de Wet op de huurtoeslag, en een maandhuur voor hun sociale huurwoning van een woningcorporatie boven € 562,65 (prijsspeil 2022). De huur van deze groep huurders wordt verlaagd naar € 562,65 (prijsspeil 2022). De huurverlaging gaat per 1 juli in. Het bedrag van € 562,65 (prijsspeil 2022) is het geïndexeerde bedrag van € 550 (prijsspeil 2020) zoals dat in de prestatieafspraken is overeengekomen en wordt jaarlijks conform de indexering van de aftoppingsgrenzen van de huurtoeslag geïndexeerd. Ruim 510.000 huishoudens komen naar verwachting in aanmerking voor een huurverlaging van gemiddeld € 57 per maand. Circa 90% van de huishoudens die in aanmerking komen voor de beoogde huurverlaging ontvangen huurtoeslag. Een huurverlaging leidt tot een verlaging van de huurtoeslag. Het ingeschatte effect op de netto maandlasten voor huurders is naar verwachting gemiddeld € 20 tot € 25 per maand. De huurverlaging heeft een permanente doorwerking op de huurhoogte: na de huurverlaging in 2023 tot het voorziene huurbedrag kan de woningcorporatie de betreffende

woningen vanaf 2024 weer in haar reguliere huurverhogingsregime meenemen. De woningcorporatie is daarbij gehouden aan de maximale huurprijsverhogingsruimte zoals door de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening wordt vastgelegd. Doel van de huurverlaging is het gericht verbeteren van de betaalbaarheid van deze groep huurders. De huurverlaging was voorzien voor 2024, in de augustusbesluitvorming is besloten deze een jaar te vervroegen.

Generieke huurmatiging in het gehele gereguleerde huursegment

- Naast de bovengenoemde specifieke huurverlaging voor huurders met lage inkomens die in een corporatiewoning wonen, geldt er een generiek systeem van huurmatiging voor alle huurders in het gereguleerde huursegment (woningcorporaties en particuliere verhuur). De maximaal toegestane huurverhoging wordt jaarlijks vastgelegd door de minister van VRO in een ministeriële regeling. Voorheen was deze huurverhoging inflatievolgend, de koppeling met inflatie is losgelaten. In de jaren 2023, 2024 en 2025 wordt de maximaal toegestane huurverhoging voor gereguleerde huurwoningen gekoppeld aan de loonontwikkeling (CAO-loonindexcijfers van de maanden november t-2 tot en met oktober t-1). De huurverhoging gaat dan ook per 1 juli 2023 in. Omdat de huren minder hard stijgen dan de lonen, verbetert de huurquote; het deel van het besteedbaar inkomen dat mensen aan huur kwijt zijn.

Generieke huurmatiging in het vrije segment (aanpassing van de wet Nijboer).

- De toegestane huurverhoging in het vrije segment is in het derde lid van artikel 10 Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte (wet Nijboer), tijdelijk tot 1 mei 2024 gereguleerd en gemaximeerd tot 'inflatie + 1%'. Omdat de inflatie erg hoog is, heeft de Minister VRO een wetwijziging in voorbereiding. Deze wordt naar verwachting in september aan de Kamer aangeboden.

Verhogen huurtoeslag

- De huurtoeslag wordt verhoogd door verlaging van de opslag op de eigen bijdrage (van € 16,94 naar € 0). Met deze maatregel gaan vrijwel alle huurtoeslagontvangers € 16,94 extra huurtoeslag per maand ontvangen, € 203 per jaar. Dit is een structurele verhoging van de huurtoeslag (niet alleen in 2023). Huishoudens met huurtoeslag hebben hiervan in doorsnee een inkomenseffect van 0,8%.

6. Sociale zekerheid

Verhoging wettelijk minimumloon

Het bruto wettelijk minimumloon wordt per 1 januari 2023 bijzonder verhoogd met 8,05%. Hiermee wordt de volledige verhoging van 7,5% in drie stappen, zoals bij de Voorjaarsnota besloten, naar voren gehaald en wordt het bruto wettelijk minimumloon verder verhoogd met 0,55%. Inclusief de reguliere indexatie stijgt het minimumloon tussen 1 juli 2022 en 1 januari 2023 met 10,15%. De minimumloonsverhoging werkt door in alle aan het minimumloon gekoppelde regelingen, waaronder de bijstand, de AOW en lopende loongerelateerde uitkeringen zoals de WIA en de WW. Doordat de afbouwpunten in de huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget meeschuiven blijven huishoudens met het maximale toeslagbedrag hierop recht hebben. Doorwerking op de inkomensgrenzen in de arbeidskorting wordt voorkomen, dit zou er anders toe leiden dat de

hoogte van de arbeidskorting zou schuiven bij werknemers die geen direct effect van de minimumloonsverhoging ondervinden. In 2023 is het inkomenseffect in doorsnee 1,0%.

Afbouw dubbele algemene heffingskorting in de sociale zekerheid

Sinds januari 2012 wordt de dubbele algemene heffingskorting (AHK) in de sociale zekerheid (exclusief AOW) afgebouwd. In de structurele situatie hebben uitkeringsgerechtigden, evenals alleenverdieners in de fiscaliteit, recht op eenmaal de algemene heffingskorting. In 2023 wordt de dubbele AHK in de sociale zekerheid afgebouwd volgens het basispad, met 5%-punt naar 1,6 maal AHK per 1 januari 2023 en 1,575 maal AHK per 1 juli 2023. Per saldo resulteert nog steeds een negatief mediaan inkomenseffect van gemiddeld -0,3% voor bijstandsgerechtigden.

Aanpassing AOW-gerechtigde leeftijd

In 2013 is gestart met het stapsgewijs verhogen van de AOW-gerechtigde leeftijd. In 2019, 2020 en 2021 was de AOW-gerechtigde leeftijd 66 jaar en 4 maanden. In 2022 is de stapsgewijze verhoging hervat, de AOW-leeftijd in 2022 was 66 en 7 maanden. In 2023 wordt de AOW-leeftijd verhoogd met 3 naar 67 jaar en 10 maanden. Hierdoor krijgen burgers op latere leeftijd een AOW-uitkering. Of dit een positief of negatief inkomenseffect te weeg brengt is afhankelijk van de individuele situatie.

Tijdelijke vrijlatingsregeling (breed offensief)

Het kabinet wil bevorderen dat werken voor mensen met beperkingen loont. In het conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Participatiewet is daarom voorzien in een tijdelijke vrijlatingsregeling voor de duur van één jaar met de mogelijkheid van verlenging van die termijn. Het gaat hier om een vrijlatingsregeling die specifiek van toepassing is op inkomsten uit werkzaamheden die met toepassing van loonkostensubsidie worden verricht. Mensen die werken met loonkostensubsidie én zijn aangewezen op een aanvullende algemene bijstandsuitkering omdat zij in deeltijd werken, gaan er hierdoor in inkomen op vooruit.

Verlagen IOAOW

Gelijktijdig met de bijzondere minimumloonsverhoging die doorwerkt in de hoogte van de AOW-uitkering, wordt de Inkomensondersteuning AOW (IOAOW, extra kop op de AOW voor alle AOW-gerechtigden) verlaagd en afgeschaft. De IOAOW wordt per 1 januari 2023 verlaagd naar € 5 bruto per maand en per 1 januari 2025 afgeschaft. Gepensioneerden hebben hiervan in doorsnee een inkomenseffect van - 0,8%.

Wijziging kostendelersnorm

De leeftijdsgrens van de kostendelersnorm wordt verhoogd naar 27 jaar vanaf 1 januari 2023. Dit zorgt ervoor dat jongvolwassenen van 21 tot 27 jaar (bijvoorbeeld kinderen van de bijstandsgerechtigde) niet langer meetellen als kostendeler voor de bijstandsuitkering van huisgenoten. De regering wil met deze wetswijziging ervoor zorgen dat ouders met een bijstandsuitkering geen inkomensonzekerheid ervaren zodra inwonende kinderen 21 jaar worden en wil zo bijdragen aan het voorkomen van dak- en thuisloosheid onder jongeren.

7. Onderwijs

Verhogen beurs uitwonende studenten

In het hoger onderwijs wordt per september 2023/2024 de basisbeurs opnieuw ingevoerd. De basisbeurs in het hoger onderwijs bedraagt € 274,90 voor uitwonenden en € 110,30 voor thuiswonenden. Als onderdeel van dit traject wordt de aanvullende beurs in het hoger onderwijs verlaagd tot € 401,34, eveneens per september 2023/2024. In aanvulling wordt de basisbeurs voor uitwonende studenten gedurende het collegejaar 2023/2024 verhoogd met ongeveer € 165. Dit om tegemoet te komen aan de koopkrachtproblematiek van uitwonende studenten, en voor zowel uitwonende ho- als mbo-studenten.

5.2.9 Maatregelen Caribisch Nederland

Voor Caribisch Nederland beschikt SZW niet, zoals voor Europees Nederland, over betrouwbare ramingen van de contractloonontwikkeling, de indexatie van de pensioenen en de inflatie. Hierdoor is het niet mogelijk om de koopkrachtontwikkeling kwantitatief te visualiseren, zoals dat voor de Europees-Nederlandse situatie wordt gedaan.

De volgende beleidsmaatregelen zijn relevant voor het inkomen van inwoners van Caribisch Nederland in 2023:

Verhoging WML, AOV, onderstand en AWW

Om toe te werken naar het sociaal minimum op Caribisch Nederland moeten de inkomens worden verhoogd en de kosten van levensonderhoud worden verlaagd. Het kabinet zet in 2023 een volgende stap door onder andere de plaatselijke niveaus van het wettelijk minimumloon en de minimumuitkeringen (onderstand, AOV, AWW) in Caribisch Nederland te verhogen. De precieze verhoging is nog niet bekend en wordt voor het eind van 2022 bekend gemaakt. De AOV wordt per 2023 verhoogd tot het ijkpunt sociaal minimum. De exacte verhoging van de onderstand en de AWW is mede afhankelijk van de beleidsmatige stijging van het minimumloon. Dit is nog onderwerp van gesprek met de openbare lichamen en de sociale partners op de eilanden.

Verhoging kinderbijslag met \$ 20 per maand

Om toe te werken naar bestaanszekerheid op Caribisch Nederland moeten de inkomens worden verhoogd en de kosten van levensonderhoud worden verlaagd. Het kabinet zet in 2023 een volgende stap door onder andere de kinderbijslagvoorziening BES te verhogen met \$ 10 per kind per maand. Daarnaast wordt de kinderbijslag met nog eens \$ 10 per maand verhoogd om de koopkracht voor gezinnen te verstevigen als gevolg van de hoge inflatie. Hiermee wordt het bedrag aan kinderbijslag per 2023 \$ 119 per maand.

Invoering dubbele kinderbijslag intensieve zorg

Het kabinet is voornemens om ouders op Caribisch Nederland met een kind dat intensieve zorg behoeft per 1 juli 2023 recht te geven op dubbele kinderbijslag intensieve zorg. Hiermee wordt het bedrag dat deze ouders ontvangen voor de kinderbijslagvoorziening BES verdubbeld. Dit is navolging van Europees Nederland waar deze verdubbeling al langer geldt.

Verlaging eigen bijdrage kinderopvang

Om de koopkracht voor gezinnen te verstevigen als gevolg van de hoge inflatie wordt de eigen bijdrage voor de kinderopvang verlaagd met \$ 25 per maand voor de dagopvang en \$ 10 per maand voor de buitenschoolse opvang.

Energietoelage 2023

In 2023 wordt aan huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum, net als in 2022, een energietoelage van ca \$ 1.300 uitgekeerd.

5.3 Horizontale overzichtconstructie integratiebeleid etnische minderheden

Tabel 135 Overzichtconstructie Integratiebeleid etnische minderheden				
Nr. hoofdstuk	Ministerie	Artikel	Onderdeel	Doelstelling
Inburgering				
XV	SZW	13	-	Faciliteren dat inburgeringsplichtigen hun inburgeringsexamen halen.
Arbeid en werkgelegenheid				
VI	J&V	31	31.2	Om de legitimiteit van het politiewerk te waarborgen, specifieke veiligheids-problemen in de wijk aan te kunnen pakken en om in contact te blijven met verschillende gemeenschappen en daarmee het politiewerk te verbeteren wordt de diversiteit bij de politie verder vergroot. Het diversiteitsbeleid van de politie is gericht op een betere verbinding met de samenleving; een meer inclusieve werkcultuur; meer divers samengestelde teams; en een beter werkproces voor de aanpak van discriminatie.
VII	BZK	7	7.1	Het Ministerie van BZK draagt bij aan een overheid die de maatschappelijke opgaven gezamenlijk adresseert en aanpakt door in haar werkwijze grenzeloos samenwerken centraal te zetten. Dit vergt ook investeringen in het menselijk kapitaal van de overheid en de Rijksdienst in het bijzonder. Daarom wordt er verder vormgegeven aan het Strategisch Personeelsbeleid Rijk 2025, waarin het accent onder andere ligt op aantrekkelijk werkgeverschap, inclusiviteit en permanent ontwikkelen van medewerkers.
Jeugd (en veiligheid)				
XV	SZW	13	-	Het versterken van maatschappelijke en economische zelfredzaamheid, zodat de maatschappelijke samenhang toeneemt en tegenstellingen worden tegengegaan.
Emancipatie				
VIII	OCW	25	-	Het versterken van maatschappelijke zelfredzaamheid van bi-culturele LHBTI's en bijdragen aan de sociale acceptatie op grond van seksuele oriëntatie en/of gender-identiteit in bi-culturele kringen.
Participatie				
VII	BZK	3	3.1	Een vrij toegankelijke, vraaggerichte woningmarkt met steun voor degenen die dat nodig hebben.
VII	BZK	7	7.2	Uitvoeren van pensioenregelingen voor (voormalige) Nederlandse ambtenaren uit de voormalig overzeese gebiedsdelen en hun nagelaten betrekkingen.
XV	SZW	13	-	Het versterken van maatschappelijke en economische zelfredzaamheid, zodat de maatschappelijke samenhang toeneemt en tegenstellingen worden tegengegaan.

Toelichting

In het interdepartementaal overzicht integratiebeleid etnische minderheden zijn doelstellingen opgenomen uit de departementale begrotingen met specifieke maatregelen en algemene maatregelen, waarbij expliciete beleidsdoelstellingen op het terrein van het integratiebeleid etnische minderheden zijn geformuleerd in de begroting, in beleidsnota's of in de integratiemonitor. Het overzicht is ingedeeld naar een aantal beleids-terreinen om de samenhang tussen de beleidsmaatregelen van de verschillende ministeries inzichtelijker te maken: Inburgering, Arbeid en werkgelegenheid, Jeugd (en veiligheid), Emancipatie en Participatie. Voor elk beleidsterrein is weergegeven waar de specifieke en algemene maatregelen in de Rijksbegroting zijn te vinden. De maatregelen op andere begrotingshoofdstukken dan die van SZW worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de bewindslieden van de genoemde ministeries.

6. Bijlagen

Bijlage 1: Rechtspersonen met een wettelijke taak en zelfstandige bestuursorganen

Deze bijlage bevat in tabel 136 een overzicht van de rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT) en zelfstandige bestuursorganen (ZBO) die onder de verantwoordelijkheid van het moederdepartement vallen. In tabel 137 zijn de bijdragen aan de RWT's en ZBO's opgenomen die onder de verantwoordelijkheid van een ander ministerie vallen. De opgenomen bedragen zijn de in de beleidsartikelen verantwoorde uitgaven van de begrotings- en de premiegefinancierde regelingen in de budgettaire tabellen onder de instrumenten «Inkomensoverdrachten», «Bijdragen aan ZBO's/RWT's» en «Subsidies».

Tabel 136 Overzicht Rechtspersonen met een Wettelijke Taak en Zelfstandige Bestuursorganen (vallend onder ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid)						
Naam organisatie	RWT/ZBO	Begrotingsartikel	Begrotingsramingen (x € 1 mln)	Uitgevoerde evaluatie	ZBO onder Kaderwet	Volgende evaluatie ZBO
Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)	ZBO en RWT	1,2,3,4,5,6,11	28.653,1		evaluatie	2026
inclusief						
Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen (BKWI)						
Sociale Verzekeringsbank (SVB)	ZBO en RWT	2,6,8,9,10,11,13	53.421,6		evaluatie	2026
Inlichtingenbureau (IB)	RWT	11	13,7		evaluatie	2026

Tabel 137 Overzicht Rechtspersonen met een Wettelijke Taak en Zelfstandige Bestuursorganen (vallend onder andere ministeries)				
Naam organisatie	Ministerie	RWT/ZBO	Begrotingsartikel	Begrotingsramingen (x € 1 mln)
ZonMw	VWS	ZBO en RWT	2	0,2
Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)	J&V	ZBO en RWT	13	30,9

Bijlage 2: Specifieke uitkeringen

Als het Rijk bijdragen onder voorwaarden ten behoeve van een bepaald openbaar belang aan provincies en gemeenten verstrekt, is op basis van [artikel 15a lid 1 Financiële-verhoudingswet](#) sprake van een specifieke uitkering. In deze bijlage is voor het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) aangegeven welke specifieke uitkeringen voor 2022 t/m 2027 uitgekeerd worden en welke voornemens er zijn voor specifieke uitkeringen. De voornemens worden aangeduid met een «V» onder het kopje SiSa nummer (Single information Single audit). Indien nodig wordt er onder de tabel een toelichting gegeven.

Tabel 138 Overzicht specifieke uitkeringen (SPUK's) (bedragen x € 1 mln.)								
SiSa nr.	Onderdeel	Toelichting	2022	2023	2024	2025	2026	2027
G2	Naam	SPUK Participatiewet	6.021,6	6.014,9	6.250,6	6.382,6	6.536,5	6.694,3
	Korte duiding	Ter beschikking stellen van middelen aan gemeenten voor de inkomensvoorziening en de loonkostensubsidies vanuit de Participatiewet, waarin begrepen zijn de IOAW, IOAZ en algemene bijstand voor zelfstandigen.						
	Juridische grondslag	Artikel 69 Participatiewet en artikel 48 Bbz						
	Maatschappelijke effecten	Zie toelichting onder artikel 2						
	Ontvangende partijen	Gemeenten						
	Artikel	2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet						
SiSa nr.	Onderdeel	Toelichting	2022	2023	2024	2025	2026	2027
G3	Naam	SPUK Bbz	– 3,1	– 6,2	– 5,1	– 4,1	– 3,0	– 2,3
	Korte duiding	Ter beschikking stellen van middelen aan gemeenten voor de kapitaalverstrekkingen aan zelfstandigen op grond van het Besluit bijstand zelfstandigen.						
	Juridische grondslag	Artikel 49 en 50 Bbz						
	Maatschappelijke effecten	Zie toelichting onder artikel 2						
	Ontvangende partijen	Gemeenten						
	Artikel	2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet						
SiSa nr.	Onderdeel	Toelichting	2022	2023	2024	2025	2026	2027
G4	Naam	SPUK Tozo	77,7	–	– 24,0	– 47,8	– 47,8	– 47,8
	Korte duiding	Ter beschikking stellen van middelen aan gemeenten voor de algemene bijstand en kapitaalverstrekkingen aan zelfstandigen op grond van de Tozo.						
	Juridische grondslag	Artikel 19 Tozo						
	Maatschappelijke effecten	Zie toelichting onder artikel 2						
	Ontvangende partijen	Gemeenten						
	Artikel	2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet						
SiSa nr.	Onderdeel	Toelichting	2022	2023	2024	2025	2026	2027
G10	Naam	SPUK Wet inburgering 2021	118,9	184,1	194,5	185,1	181,0	180,6
	Korte duiding	Ter beschikking stellen van middelen aan gemeenten voor de financiering van inburgeringsvoorzieningen.						
	Juridische grondslag	Wet inburgering artikel 40						
	Maatschappelijke effecten	Zie toelichting onder artikel 13						
	Ontvangende partijen	Gemeenten						
	Artikel	13 Integratie en maatschappelijke samenhang						

SiSa nr.	Onderdeel	Toelichting	2022	2023	2024	2025	2026	2027
SiSa nr.	Onderdeel	Toelichting	2022	2023	2024	2025	2026	2027
G11	Naam	SPUK Onzichtbare Jongeren in Beeld	0,0	0,0	–	0,0	0,0	0,0
	Korte duiding	Om jongeren in kwetsbare wijken een alternatief te bieden voor criminaliteit en anderzijds jongeren die buiten beeld zijn in beeld te krijgen, is met een specifieke uitkering samen met de gemeente Amsterdam het project 'Van onzichtbaar naar perspectief. Onzichtbare jongeren in beeld' opgestart om beide groepen te begeleiden naar werk, opleiding of een combinatie daarvan.						
	Juridische grondslag	Beschikking						
	Maatschappelijke effecten	Het kabinet zet in op het bieden van een alternatief aan jongeren voor criminaliteit met het doel ondermijning tegen te gaan						
	Ontvangende partijen	Gemeente Amsterdam						
	Artikel	2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet						
SiSa nr.	Onderdeel	Toelichting	2022	2023	2024	2025	2026	2027
G12	Naam	SPUK Kwijtschelden schulden	0,0	24,0	14,0	8,5	4,3	0,0
	Korte duiding	Compensatie van gemeenten voor het kwijtschelden van publieke schulden in het kader van de hersteloperatie Kinderopvangtoeslag.						
	Juridische grondslag	Artikel 7.3 Wet hersteloperatie toeslagen						
	Maatschappelijke effecten	Het kabinet zet zich in om gedupeerde ouders van de toeslagenaffaire en hun kinderen te helpen en te voorkomen dat zo iets ooit nog kan gebeuren. Om gedupeerden en ex-partners met een schone lei te laten starten, is onder andere besloten tot het kwijtschelden van openstaande gemeentelijke schulden.						
	Ontvangende partijen	Gemeenten						
	Artikel	7 Kinderopvang						
SiSa nr.	Onderdeel	Toelichting	2022	2023	2024	2025	2026	2027
V	Naam	SPUK onderwijsroute	15,0	15,0	15,0	14,0	0,0	0,0
	Korte duiding	Tijdelijke aanvulling op de SPUK Wet inburgering 2021 waarmee gemeenten t/m 2025 de onderwijsroute kunnen aanbieden.						
	Juridische grondslag	PM (nog niet gepubliceerd)						
	Maatschappelijke effecten	Zie toelichting onder artikel 13						
	Ontvangende partijen	Gemeenten						
	Artikel	13 Integratie en maatschappelijke samenhang						
Totaal			6.230	6.232	6.445	6.538	6.671	6.825

Bijlage 3: Verdiepingshoofdstuk

Dit onderdeel bevat het verdiepingshoofdstuk van de SZW-begroting. In deze paragraaf wordt voor alle artikelen op de SZW-begroting de mutatie van uitgaven en ontvangsten tussen de ontwerpbegroting 2022 en de huidige ontwerpbegroting 2023 gedetailleerd toegelicht. Dit gebeurt zowel voor de begrotingsgefinancierde als voor de premiegefinancierde regelingen.

De opbouw van deze tabellen is gelijk aan elkaar. Bij de begrotingsgefinancierde en bij de premiegefinancierde regelingen worden, conform de RBV, de mutaties in de nota van wijziging, in de amendementen, de twee incidentele suppletoire begrotingen, de eerste suppletoire begroting (Voorjaarsnota) en de nieuwe mutaties (Miljoenennota) vermeld.

1. Arbeidsmarkt

Tabel 139 Uitgaven beleidsartikel 1 (bedragen x € 1.000)						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	4.546.625	1.771.792	1.132.752	995.862	1.006.439	
Mutaties Nota van Wijziging begroting 2022	- 697.703	- 436.830	0	0	0	
Mutaties 1e Incidentele suppletoire begroting	1.809.000	0	0	0	0	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	243.574	- 295.307	- 27.645	101.425	- 240.032	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	11.100	3.083	3.123	5.747	4.440	
2. Overboekingen met andere departementen	- 4.201	0	0	0	0	
3. Budgettair neutrale herschikkingen	- 3.384	785	- 1.632	- 1.122	- 947	
4. Kasschuiven	- 71.908	- 67.636	- 12.298	- 50.998	121.849	
5. Afrekening UWV 2021	7	0	0	0	0	
6. Bijstelling NOW 3	- 2.900.896	0	0	0	0	
7. Bijstelling NOW 4	- 281.740	133.227	0	0	0	
8. Bijstelling NOW 5	0	125.888	0	0	0	
9. Bijstelling NOW 6	- 581.001	145.630	0	0	0	
10. CA permanente scholing via leerrechten	0	125.000	125.000	125.000	125.000	
11. LKV verlaging	0	0	0	0	- 28.757	
12. Subsidie SLIM	0	0	0	- 10.200	- 10.200	
13. LIV en Jeugd-LIV WML verhogen	0	0	124.000	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	2.069.473	1.505.632	1.343.300	1.165.714	977.792	714.350

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. Er zijn 8 overboekingen met andere departementen. De grootste mutatie is de overboeking naar het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voor het subsidieprogramma mentale vitaliteit (- € 3,0 miljoen).
3. Er is sprake van diverse budgettair neutrale herschikkingen binnen de SZW-begroting.
4. Om beter aan te sluiten bij het kasritme worden middelen voor de subsidieregelingen leren en ontwikkelen in het MKB (SLIM) (- € 6 miljoen) en voor Nederland leert door (- € 26,3 miljoen) doorgeschoven van 2022 naar 2023. Voor de Maatwerkregeling duurzame inzetbaarheid en eerder uittreden (MDIEU) worden er middelen doorgeschoven van 2022 (- € 39,6 miljoen) tot en met 2025 naar 2026 en 2027.

5. In 2021 is de Tijdelijke Overbruggingsregeling voor Flexibele Arbeidskrachten (TOFA) bevoorschot aan UWV, dit blijkt € 7 duizend te laag te zijn geweest. Dit is in 2022 nabetaald.
6. Op basis van informatie uit het vaststellingentrajec blijkt dat de meeste bedrijven een hoger voorschot hebben aangevraagd voor de NOW 3 dan waar zij achteraf recht op hebben. Op basis van deze signalen is de raming neerwaarts bijgesteld met € 2.900,9 miljoen in 2022.
7. In 2022 heeft SZW de raming verlaagd met € 281,7 miljoen, omdat het minder uitbetalingen verwacht voor de NOW 4. Echter in 2023 verwacht SZW nog een aanvullend bedrag te verstrekken aan UWV van € 133,2 miljoen, waarvoor de raming opwaarts wordt bijgesteld.
8. Op basis van het aantal ontvangen aanvragen voor de NOW 5 wordt nog een nabetaling van € 125,9 miljoen verwacht in 2023, bovenop het bedrag dat reeds in eerdere jaren beschikbaar is gesteld aan UWV.
9. In 2022 heeft SZW de raming verlaagd met € 581,0 miljoen, omdat het minder uitbetalingen verwacht voor de NOW 6. Echter in 2023 verwacht SZW nog een aanvullend bedrag te verstrekken aan UWV van € 145,6 miljoen, waarvoor de raming opwaarts wordt bijgesteld.
10. In het coalitieakkoord is 4 x € 125 miljoen uitgetrokken voor permanente scholing via leerrechten. Deze middelen worden ingezet voor een compartiment binnen STAP voor praktisch geschoolden (t/m mbo4) en een programma leercultuur (€ 1,25 miljoen). De uitvoeringskosten voor het extra compartiment zitten (nu nog) in deze reeks en worden geschat op € 12,5 miljoen.
11. Per 2025 wordt de hoogte van het LKV Ouderen, LKV Arbeidsgehandicapten en LKV Herplaatsen Arbeidsgehandicapten verlaagd. Deze maatregel wordt genomen ter dekking van een per saldo tegenvaller bij uitkeringsregelingen die ontstond na verwerking van uitvoeringsinformatie en de meest recente raming van het CPB. In het voorjaar wordt de precieze invulling bekeken. Omdat het budgettair effect neerslaat in jaar t+1, wordt het budget vanaf 2026 met – € 28,2 miljoen verlaagd.
12. Vanaf 2025 wordt het budget voor stimulering LLO in het MKB met circa € 10 miljoen verlaagd.
13. Door de verhoging van het WML in 2023 nemen de uitgaven aan het LIV en J-LIV in 2024 (budgettair effect in jaar t + 1) naar verwachting toe met € 124,0 miljoen.

Tabel 140 Ontvangsten beleidsartikel 1 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	988.799	504.868	100.238	62.155	25.683	
Mutaties Nota van Wijziging begroting 2022	– 974.989	– 102.694	– 40.207	40.673	38.347	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	1.687.818	– 388.294	– 46.151	– 88.948	– 50.150	
Nieuwe mutaties:						
1. Terugontvangsten	3.055	0	0	0	0	
2. Bijstelling ontvangsten NOW 1	1.010.972	69.000	0	0	0	
3. Bijstelling ontvangsten NOW 2	916.571	72.243	0	0	0	
4. Bijstelling ontvangsten NOW 3	88.114	51.382	0	0	0	
5. Bijstelling ontvangsten NOW 5	242.886	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	3.963.226	206.505	13.880	13.880	13.880	13.880

1. Er zijn diverse terugontvangsten bij artikel 1, onder andere van de subsidie Nederland leert door is er een terugontvangst van toegekende subsidies (€ 3,0 miljoen).

2. Op basis van de ontvangen informatie van UWV is de raming van de terugontvangsten NOW 1 opwaarts bijgesteld. Dit leidt tot € 1.011,0 miljoen meer ontvangsten in 2022.
3. Op basis van de ontvangen informatie van UWV is de raming van de terugontvangsten NOW 2 opwaarts bijgesteld. Dit leidt tot € 916,6 miljoen meer ontvangsten in 2022.
4. Op basis van de ontvangen informatie van UWV is de raming van de terugontvangsten NOW 3 opwaarts bijgesteld. Dit leidt tot € 88,1 miljoen meer ontvangsten in 2022.
5. Op basis van de ontvangen informatie van UWV is de raming van de terugontvangsten NOW 5 opwaarts bijgesteld. Dit leidt tot € 242,9 miljoen meer ontvangsten in 2022.

Tabel 141 Uitgaven premiegefinancierd artikel 1 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022 reëel	448.429	454.181	460.013	465.926	471.923	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	- 43.367	- 65.818	- 72.920	- 80.098	- 87.237	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	11.441	10.970	10.934	10.898	10.863	
2. Ramingsbijstelling TV na 2 jaar ziekte	- 5.575	- 3.554	- 3.542	- 3.529	- 3.516	
3. Ramingsbijstelling TV MKB	- 9.327	- 9.655	- 9.655	- 9.655	- 9.655	
4. Latere start TV MKB bij ziekte	0	- 12.338	0	0	0	
5. WML verhoging TV na 2 jr ziekte	0	4.000	6.000	6.000	6.000	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 reëel</i>	<i>401.601</i>	<i>377.786</i>	<i>390.830</i>	<i>389.542</i>	<i>388.378</i>	
Stand ontwerpbegroting 2022 nominaal	8.677	17.545	27.320	38.073	49.420	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	2.764	7.290	27.779	48.406	52.712	
Nieuwe mutaties:						
6. Bijstellingen grondslag en indexatiepercentages	0	429	- 14.730	- 31.657	- 32.875	
7. Overheveling loon- en prijsbijstelling 2022	- 11.441	- 10.970	- 10.934	- 10.898	- 10.863	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 nominaal</i>	<i>0</i>	<i>14.294</i>	<i>29.435</i>	<i>43.924</i>	<i>58.394</i>	
Stand ontwerpbegroting 2023 nominaal	401.601	392.080	420.265	433.466	446.772	460.109

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. Op basis van uitvoeringsinformatie zijn de uitgaven zeer beperkt neerwaarts bijgesteld. Het volume compensatie met terugwerkende kracht komt naar verwachting wat lager uit door een hoger afwijzingspercentage. Het volume compensatie op basis van nieuwe gevallen komt licht hoger omdat er sprake is van iets meer aanvragen op maandbasis. De gemiddelde hoogte van de compensatie voor nieuwe gevallen is beperkt neerwaarts bijgesteld.
3. De uitgavenraming is op basis van uitvoeringsinformatie relatief fors neerwaarts bijgesteld. De regeling is pas kort in werking (sinds 1-1-2021; het onderdeel bedrijfseinde wegens ziekte is nog niet in werking getreden) en kent een lange ingroeiperiode (tenminste 18 maanden). De realisaties over het eerste tertiaal van 2022 laten op maandbasis een terugval zien, waardoor uitgaven veel lager uitkomen dan verwacht op basis van de eerdere ingroei in 2021. De gemiddelde prijs voor de inwerkinggetreden onderdelen is marginaal opwaarts bijgesteld op basis van de realisaties. Op basis van 16 maanden aan realisaties lijkt het volume dan ook op een lager niveau uit te gaan komen nadat de ingroeiperiode geheel is doorlopen. Dit betekent een bijstelling van ruim

- € 9 miljoen voor 2022 en bijna – € 10 miljoen voor 2023 en verder. Deze bijstelling komt neer op ongeveer 50% van de eerder geraamde totale uitgaven aan de inwerkinggetreden onderdelen bedrijfseinde wegens pensionering of overlijden.
4. Het onderdeel bedrijfseinde wegens ziekte werkgever treedt pas op zijn vroegst op 1 januari 2024 in werking. De uitgaven in 2023 komen daarom lager uit dan eerder geraamd (- € 12,3 miljoen).
 5. De verhoging van het minimumloon per 1 januari 2023 leidt vanaf die datum tot hogere transitievergoeding, omdat deze wordt berekend op basis van het geldende loon per datum einde dienstverband. Hierdoor vallen de uitgaven van de compensatieregeling transitievergoeding hoger uit.
 6. Nominale ontwikkeling als gevolg van bovenstaande mutaties van de uitkeringen (grondslag) en als gevolg van aanpassing van de indexcijfers.
 7. Zie bij mutatie nummer 1.

2. Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet

Tabel 142 Uitgaven beleidsartikel 2 (bedragen x € 1.000)						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	7.388.951	7.458.109	7.700.806	7.891.360	8.019.305	
Mutaties Nota van Wijziging begroting 2022	333	0	0	0	0	
Mutaties amendement 2022	270	280	290	290	300	
Mutaties 1e Incidentele suppletoire begroting 2022	15.674	0	0	0	0	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	- 140.656	- 490.984	- 517.893	- 588.817	- 574.687	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	110.675	110.830	114.326	116.128	118.156	
2. Macromutaties	- 137.025	- 191.375	- 148.874	- 118.434	- 85.711	
3. Overboekingen met andere departementen	- 5.011	- 5.705	- 5.670	- 5.671	- 3.171	
4. Budgettair neutrale herschikkingen	7.609	2.357	2.740	250	250	
5. Kasschuiven	- 2.433	1.953	120	120	120	
6. Ramingsbijstelling	- 8.350	- 12.060	- 12.682	- 15.031	- 14.893	
7. CA plan armoede en schulden	0	47.500	39.500	33.000	15.000	
8. CA plan arbeidsmarktinfrastuctuur	0	1.563	600	1.300	1.300	
9. Energietoelage CN	2.600	7.000	0	0	0	
10. Bijstelling Bbz	- 3.323	357	170	170	170	
11. Raming TW verhoging WML	0	- 74.170	- 58.911	- 48.183	- 42.383	
Stand ontwerpbegroting 2023	7.229.314	6.855.655	7.114.522	7.266.482	7.433.756	7.630.851

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. De raming van het macrobudget Participatiewetuitkeringen is aangepast op basis van de laatste ontwikkelingen in de werkloosheid. Het CPB heeft zijn beeld over de werkloze beroepsbevolking positief bijgesteld. Hierdoor dalen de uitgaven aan bijstandsuitkeringen.
3. Er zijn 13 overboekingen met andere departementen. De grootste mutatie is de overboeking naar het Ministerie van Justitie en Veiligheid voor doorontwikkeling clustering rijksincasso (- € 4,5 miljoen).
4. Er is sprake van diverse budgettair neutrale herschikkingen binnen de SZW-begroting, waaronder een subsidie voor de programmaraad Divosa 2022-2023 (€ 1,3 miljoen), een bijdrage aan de subsidie hoofdzaak (€ 1,4 miljoen) en de energietoelage voor inwoners van Caribisch Nederland (€ 0,4 miljoen).

5. Om beter aan te sluiten bij het kasritme worden middelen van subsidies en opdrachten doorgeschoven van 2022 (- € 2,4 miljoen) naar 2023 en verder.
6. De mutatie betreft een samenstelling van doorwerkingen van uitvoeringsgegevens op het terrein van onder andere de Bijstand Zelfstandigen en de Toeslagenwet. Ook is de raming van de aanpassing van de kostendelersnorm vanaf 2023 minimaal bijgesteld naar aanleiding van uitvoeringsgegevens. Dit leidt samen tot een meevaller van € 8,4 miljoen in 2022.
7. Van de in het coalitieakkoord opgenomen middelen voor arbeidsmarkt, armoede en schulden wordt in 2023 € 47,5 miljoen aan programma-gelden voor preventie, armoede en schulden beschikbaar gesteld, aflopend naar € 15,0 miljoen vanaf 2026 structureel.
8. Van de in het coalitieakkoord opgenomen middelen voor arbeidsmarkt-infrastructuur wordt in 2023 € 1,6 miljoen beschikbaar gesteld, aflopend naar € 1,3 miljoen vanaf 2025 structureel.
9. Naar analogie van Europees Nederland is voor Caribisch Nederland de energietoeslag in 2022 verhoogd met € 500 tot € 1.300 voor huishoudens met een laag inkomen (€ 2,6 miljoen). In 2023 wordt eveneens een energietoeslag van € 1.300 uitgekeerd aan lage inkomens (€ 7,0 miljoen).
10. De gerealiseerde uitgaven Bijstand zelfstandigen vallen dit jaar lager uit dan geraamd. De uitgaven vanaf 2023 zijn licht opwaarts bijgesteld omdat het aantal uitgegeven kapitaalverstrekkingen in 2021 iets hoger was dan eerder verwacht.
11. De vervroeging van de wettelijk minimumloon (WML) stijging zorgt ook voor een besparing op de TW, omdat de uitkeringen bij de moeder-wetten stijgen en er hierdoor minder TW-aanvullingen nodig zijn. Dit leidt tot lagere lasten van – € 74,2 miljoen in 2023 aflopend tot – € 42,4 miljoen in 2026.

Tabel 143 Ontvangsten beleidsartikel 2 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	18.215	18.232	75.540	75.137	74.415	
Mutaties Nota van Wijziging begroting 2022	0	0	- 32.600	- 6.950	- 6.850	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	216.755	- 298	- 2.447	- 4.945	- 5.443	
Nieuwe mutaties:						
1. Afrekening UWV 2021	27.621	0	0	0	0	
2. Afrekening SVB 2021	568	0	0	0	0	
3. Bijstelling Bbz	452	298	- 77	- 27	26	
Stand ontwerpbegroting 2023	263.611	18.232	40.416	63.215	62.148	61.807

1. Over 2021 zijn er diverse afrekeningen van regelingen die bevoorschot zijn aan UWV, op sommige ontvangt SZW geld terug. De grootste afrekening is van de Toeslagenwet (€ 27,3 miljoen).
2. Over 2021 zijn er diverse afrekeningen van regelingen die bevoorschot zijn aan de SVB, op sommige ontvangt SZW geld terug. De grootste betreft de afrekening van de Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen (AIO) (€ 0,5 miljoen).
3. De gerealiseerde ontvangsten Bijstand zelfstandigen vallen dit jaar hoger uit dan geraamd. De ontvangsten vanaf 2023 zijn licht bijgesteld op basis van de realisatiecijfers over 2021.

3. Arbeidsongeschiktheid

Tabel 144 Uitgaven beleidsartikel 3 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	17.714	3.286	784	796	804	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	- 3.840	- 2.539	- 13	- 13	- 12	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	29	30	31	32	32	
2. Budgettair neutrale herschikkingen	- 1.500	- 21	- 21	- 21	- 21	
3. Kasschuif	- 5.375	- 1.613	5.375	1.613	0	
4. Overboekingen met andere departementen	0	10.750	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	7.028	9.893	6.156	2.407	803	808

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. Er is sprake van diverse budgettair neutrale herschikkingen binnen de SZW-begroting.
3. Om beter aan te sluiten bij het kasritme worden middelen van Individuele plaatsing en steun doorgeschoven van 2022 (- € 5,4 miljoen) naar 2023 tot en met 2025. Deze kasschuiven zijn nodig omdat er gewerkt wordt met 3 betaalmomenten.
4. Er is een overboeking van het Gemeentefonds voor de Regeling vergoeding Individuele plaatsing en steun (€ 10,8 miljoen in 2023).

Tabel 145 Uitgaven premiegefinancierd artikel 3 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022 reëel	10.923.991	11.201.288	11.421.149	11.574.587	11.677.160	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	18.165	71.493	115.492	122.350	130.974	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	310.429	319.818	327.346	331.886	335.106	
2. Ramingsbijstelling	44.873	51.288	40.650	- 22.573	- 44.948	
3. Korte termijnmaatregelen SMB	1.400	39.500	53.400	61.200	63.900	
4. Dekking SMB en uitvoeringstegenval	- 6.000	0	0	0	0	
5. Verhoging WML	0	3.401	10.337	14.754	17.821	
<i>Stand ontwerpbegroting 2022 reëel</i>	<i>11.292.858</i>	<i>11.686.788</i>	<i>11.968.374</i>	<i>12.082.204</i>	<i>12.180.013</i>	
Stand ontwerpbegroting 2022 nominaal	266.567	530.693	824.492	1.134.097	1.451.492	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	43.862	536.155	737.946	933.182	1.079.251	
Nieuwe mutaties:						
6. Bijstellingen grondslag en indexatiepercentages	0	730.583	675.018	604.325	580.326	
7. Overheveling loon- en prijsbijstelling 2022	- 310.429	- 319.818	- 327.346	- 331.886	- 335.106	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 nominaal</i>	<i>0</i>	<i>1.477.613</i>	<i>1.910.110</i>	<i>2.339.718</i>	<i>2.775.963</i>	
Stand ontwerpbegroting 2023	11.292.858	13.164.401	13.878.484	14.421.922	14.955.976	15.484.399

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. Op basis van de uitvoeringsinformatie van UWV zijn de geraamde uitgaven aan de arbeidsongeschiktheidsregelingen bijgesteld. De IVA-uitgaven zijn meerjarig naar beneden bijgesteld. Dit komt voornamelijk

door een lager aantal uitkeringen. De WGA-uitgaven zijn meerjarig naar boven bijgesteld. Dit komt voornamelijk door een hoger aantal uitkeringen. De WAO-uitgaven zijn meerjarig naar beneden bijgesteld. Dit komt voornamelijk door een lager aantal uitkeringen. De WAZ is slechts beperkt bijgesteld.

3. Het kabinet neemt op korte termijn drie tijdelijke maatregelen om urgente problematiek te verminderen ten aanzien van de mismatch tussen vraag naar en het aanbod van sociaal-medische beoordelingen bij UWV. Door deze maatregelen komen de uitgaven aan uitkeringslasten cumulatief € 135 miljoen hoger uit. Deze maatregelen worden gedekt binnen de uitvoeringskosten van UWV op de SZW-begroting.
4. Overgebleven middelen uit het re-integratiebudget UWV worden ingezet als één van de dekkingsbronnen voor de hierboven genoemde maatregelen en de uitvoeringstegenvaller van het ministerie.
5. Per 1 januari 2023 wordt het wettelijk minimumloon (WML) beleidsmatig met 8,05% verhoogd. Dit zorgt ervoor dat het maximum dagloon voor WIA instromers vanaf 2023 toeneemt en dat mensen vanaf 2026 gemiddeld met een hoger loon de WIA instromen. Hierdoor stijgen de WIA uitkeringslasten.
6. Nominale ontwikkeling als gevolg van bovenstaande mutaties van de uitkeringen (grondslag) en als gevolg van aanpassing van de indexcijfers.
7. Zie bij mutatie nummer 1.

4. Jonggehandicapten

Tabel 146 Uitgaven beleidsartikel 4 (bedragen x € 1.000)						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	3.553.766	3.570.977	3.590.379	3.650.346	3.665.168	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	147.839	153.406	173.085	176.311	186.820	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	104.770	105.130	106.309	107.245	108.009	
2. Ramingsbijstelling Wajong	- 74.050	- 66.052	- 70.462	- 74.395	- 72.060	
3. Afrekening Wajong 2021	8.593	0	0	0	0	
4. Re-integratie Wajong	- 6.000	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	3.734.918	3.763.461	3.799.311	3.859.507	3.887.937	3.918.221

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. Op basis van de realisatiegegevens van UWV is de raming van de uitkeringslasten Wajong voor 2022 naar beneden bijgesteld. Dit naar aanleiding van een modelaanpassing en door een hogere stijging in de uitstroom ten opzichte van de instroom bij de oude Wajongregelingen. Bij de oude Wajongregelingen neemt de prijs toe door een lager percentage personen met arbeidsvermogen. Hierdoor zijn er relatief meer personen met een volledige Wajong-uitkering.
3. In 2021 is de Wajong bevoorschot aan UWV, dit blijkt € 8,6 miljoen te laag te zijn geweest.
4. Dit betreft vrijvallende middelen bij re-integratie Wajong.

Tabel 147 Ontvangsten beleidsartikel 4 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	0	0	0	0	0	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	0	0	0	0	0	
1. Afrekening UWV 2021	4.900	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	4.900	0	0	0	0	0

1. In 2021 is de Wajong re-integratie bevoorschot aan UWV, dit blijkt € 4,9 miljoen te hoog te zijn geweest.

5. Werkloosheid

Tabel 148 Uitgaven beleidsartikel 5 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	282.534	143.424	142.147	143.215	110.838	
Mutaties Nota van Wijziging begroting 2022	– 11.121	10.050	4.850	0	0	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	– 9.594	5.686	– 9.167	– 13.089	– 10.280	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	3.416	3.734	3.737	3.677	2.841	
2. Ramingsbijstelling	– 8.218	– 10.316	– 14.046	– 17.636	– 12.614	
3. Budgettaire neutrale herschikking	– 345	0	0	0	0	
4. CA plan arbeidsmarktinfrastructuur	0	71.900	0	0	0	
5. CA plan scholing WW	0	13.100	13.100	13.100	13.100	
6. Afrekening UWV 2021	1.052	0	0	0	0	
7. IOW besparing vereenv. claimbeoordeling 60+	0	0	– 300	– 6.200	– 9.800	
Stand ontwerpbegroting 2023	257.724	237.578	140.321	123.067	94.085	62.059

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. Op basis van uitvoeringsinformatie van UWV is de IOW voor 2022 en verder neerwaarts bijgesteld, voornamelijk op basis van nieuwe werkloosheidsvoorspellingen van het CPB.
3. Er is sprake van een budgettaire neutrale herschikking binnen de SZW-begroting.
4. Van de in het coalitieakkoord opgenomen middelen voor arbeidsmarktinfrastructuur wordt in 2023 € 71,9 miljoen beschikbaar gesteld.
5. Van de in het coalitieakkoord opgenomen middelen voor scholing WW wordt vanaf 2023 € 13,1 miljoen structureel beschikbaar gesteld.
6. In 2021 is de kassiersfunctie crisisdienstverlening bevoorschot door UWV, dit blijkt € 1,1 miljoen te laag te zijn geweest.
7. Door de vereenvoudigde claimbeoordeling van 60-plussers komen er naar verwachting minder 60-plussers in de WW. Hierdoor is er een besparing vanaf 2022 op de WW. De besparing op de WW leidt vertraagd tot een besparing op de IOW.

Tabel 149 Ontvangsten beleidsartikel 5 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	0	0	0	0	0	
Nieuwe mutaties:						
1. Afrekening UWV 2021	10.425	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	10.425	0	0	0	0	0

- Over 2021 zijn er diverse afrekeningen van regelingen die bevoorschot zijn aan UWV, de grootste afrekening is van de IOW (€ 5,5 miljoen).

Tabel 150 Uitgaven premiegefinancierd artikel 5 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022 reëel	4.229.344	4.368.755	4.672.366	4.905.973	4.963.576	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	– 1.059.538	– 997.193	– 923.926	– 997.239	– 957.134	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	93.649	99.602	111.566	116.213	119.045	
2. Ramingsbijstelling	– 483.062	– 385.847	– 337.674	– 253.508	– 172.814	
3. WW besparing vereenv. claimbeoordeling 60+	– 1.200	– 29.000	– 45.700	– 18.200	0	
4. WML verhoging	0	16.797	51.362	67.043	64.898	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 reëel</i>	<i>2.779.193</i>	<i>3.073.114</i>	<i>3.527.994</i>	<i>3.820.282</i>	<i>4.017.571</i>	
Stand ontwerpbegroting 2022 nominaal	105.136	219.827	361.943	516.651	664.334	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	– 11.487	54.386	61.142	79.566	116.132	
Nieuwe mutaties:						
5. Bijstellingen grondslag en indexatiepercentages	0	91.284	18.416	6.285	15.829	
6. Overheveling loon- en prijsbijstelling 2022	– 93.649	– 99.602	– 111.566	– 116.213	– 119.045	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 nominaal</i>	<i>0</i>	<i>265.895</i>	<i>329.935</i>	<i>486.289</i>	<i>677.250</i>	
Stand ontwerpbegroting 2023	2.779.193	3.339.009	3.857.929	4.306.571	4.694.821	5.076.582

- De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
- Op basis van uitvoeringsinformatie van UWV en nieuwe werkloosheidsvoorspellingen van het CPB verwachten we minder WW-uitkeringen de komende jaren. Dit heeft geleid tot een neerwaartse ramingsbijstelling.
- Door vereenvoudigde claimbeoordeling van 60-plussers komen er naar verwachting minder 60-plussers in de WW. Hierdoor is er een besparing vanaf 2022.
- Per 1 januari 2023 wordt het wettelijk minimumloon (WML) beleidsmatig met 8,05% verhoogd. Dit zorgt ervoor dat het maximum dagloon voor WW instromers vanaf 2023 toeneemt. Hierdoor stijgen de WW uitkeringen (grondslag) en als gevolg van aanpassing van de indexcijfers.
- Nominale ontwikkeling als gevolg van bovenstaande mutaties van de uitkeringen (grondslag) en als gevolg van aanpassing van de indexcijfers.
- Zie bij mutatie nummer 1.

Tabel 151 Ontvangsten premiegefinancierd artikel 5 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022 reëel	234.300	236.106	236.106	236.106	230.868	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	- 16.000	- 16.000	- 16.000	- 16.000	- 16.000	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	6.328	6.381	6.381	6.381	6.229	
2. Ramingsbijstelling	- 19.117	- 3.117	- 3.117	- 3.117	- 3.117	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 reëel</i>	<i>205.511</i>	<i>223.370</i>	<i>223.370</i>	<i>223.370</i>	<i>217.980</i>	
Stand ontwerpbegroting 2022 nominaal	5.856	11.940	18.378	24.985	31.059	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	472	3.037	5.882	8.678	10.958	
Nieuwe mutaties:						
3. Bijstellingen grondslag en indexatiepercentages	0	1.699	1.517	1.329	1.220	
4. Overheveling loon- en prijsbijstelling 2022	- 6.328	- 6.381	- 6.381	- 6.381	- 6.229	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 nominaal</i>	<i>0</i>	<i>10.295</i>	<i>19.396</i>	<i>28.611</i>	<i>37.008</i>	
Stand ontwerpbegroting 2023	205.511	233.665	242.766	251.981	254.988	255.296

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de ontvangsten op prijspeil 2022 te brengen.
2. Overheidswerkgevers zijn eigenrisicodragers voor de WW. De WW-uitgaven worden door UWV verhaald op deze werkgevers. De raming van de ontvangsten uit verhaal is op basis van uitvoeringsinformatie voor alle jaren naar beneden bijgesteld.
3. Nominale ontwikkeling als gevolg van bovenstaande mutaties van de uitkeringen (grondslag) en als gevolg van aanpassing van de indexcijfers.
4. Zie bij mutatie nummer 1.

6. Ziekte en verlofregelingen

Tabel 152 Uitgaven beleidsartikel 6 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	36.626	63.469	63.207	63.047	62.882	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	1.006	388	416	388	370	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	654	915	904	900	895	
2. Budgettair neutrale herschikkingen	- 515	- 7.166	- 294	- 294	- 294	
3. Uitstel TSB regeling	- 27.136	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	10.635	57.606	64.233	64.041	63.853	63.754

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. Er is sprake van diverse budgettair neutrale herschikkingen binnen de SZW-begroting.
3. De ingangsdatum van de regeling Tegemoetkoming Stoffengerelateerde Beroepsziekten (TSB) is uitgesteld van 1 juli 2022 naar 1 januari 2023. De middelen die voor 2022 gereserveerd waren, worden daarom ingezet als dekking voor de uitvoeringstegenvaller van het ministerie.

Tabel 153 Ontvangsten beleidsartikel 6 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	0	0	0	0	0	
1. Afrekening SVB 2021	1.080	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	1.080	0	0	0	0	0

- Over 2021 zijn er diverse afrekeningen van regelingen die bevoorschot zijn aan de SVB, de grootste afrekening is van de regeling CSE (€ 0,7 miljoen).

Tabel 154 Uitgaven premiegefinancierd artikel 6 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022 reëel	3.636.657	3.921.108	3.992.696	4.054.721	4.111.473	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	167.134	277.576	295.229	305.211	318.062	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	110.240	121.757	124.349	126.442	128.465	
2. Ramingsbijstelling	21.922	91.383	90.207	90.124	84.513	
3. WML verhoging	0	55.025	68.830	74.730	75.506	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 reëel</i>	<i>3.935.953</i>	<i>4.466.849</i>	<i>4.571.311</i>	<i>4.651.228</i>	<i>4.718.019</i>	
Stand ontwerpbegroting 2022 nominaal	90.136	193.949	303.884	419.864	541.473	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	20.104	119.941	176.611	249.870	327.924	
Nieuwe mutaties:						
4. Bijstellingen grondslag en indexatiepercentages	0	102.664	61.527	55.279	62.912	
5. Overheveling loon- en prijsbijstelling 2022	- 110.240	- 121.757	- 124.349	- 126.442	- 128.465	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 nominaal</i>	<i>0</i>	<i>294.797</i>	<i>417.673</i>	<i>598.571</i>	<i>803.844</i>	
Stand ontwerpbegroting 2023 nominaal	3.935.953	4.761.646	4.988.984	5.249.799	5.521.863	5.733.332

- De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
- Afgezien van de loon- en prijsbijstellingen, dalen de ZW uitgaven voor het lopende jaar als gevolg van een lager aantal uitkeringsjaren. Dit komt voornamelijk door een afname van de uitkeringsjaren bij de vangnetten einddienstverbanders en zieke werklozen. Vanaf 2023 is er sprake van een stijging van de ZW uitgaven als gevolg van een groter aantal werkenden. De WAZO uitgaven nemen meerjarig toe als gevolg van een verwachte toename van het aantal geboorten en de stijging van het wettelijk minimumloon. Daarnaast nemen de uitgaven toe omdat, op basis van de prognose van het UWV, de verwachte jaaruitkering voor de Wet betaald ouderschapsverlof (WBO) naar boven is bijgesteld.
- Per 1 januari 2023 wordt het wettelijk minimumloon (WML) beleidsmatig met 8,05% verhoogd. Dit zorgt ervoor dat het gemiddelde loon in Nederland toeneemt en dat het maximum dagloon voor de ZW, WAZO, WIEG en WBO stijgt. Hierdoor stijgen de uitkeringslasten van deze regelingen.
- Nominale ontwikkeling als gevolg van bovenstaande mutaties van de uitkeringen (grondslag) en als gevolg van aanpassing van de indexcijfers.
- Zie bij mutatie nummer 1.

7. Kinderopvang

Tabel 155 Uitgaven beleidsartikel 7 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	3.857.977	3.844.465	3.847.070	3.888.754	3.947.795	
Mutaties 1e Incidentele suppletoire begroting 2022	78.000	0	0	0	0	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	172.831	239.195	285.920	283.229	263.018	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	21.439	21.181	22.119	30.246	32.070	
2. Ramingsbijstelling KOT	136.647	166.508	164.208	255.815	228.332	
3. Kasschuif	- 3.000	0	3.000	0	0	
4. Budgettair neutrale herschikkingen	3.687	1.841	3.000	3.000	3.000	
5. Overboekingen met andere departementen	- 2.670	- 800	7.000	6.600	6.600	
6. Afrekening SVB 2021	122	0	0	0	0	
7. CA verhoging KOT in 2025	0	0	132.202	1.662.202	1.978.202	
8. CA verhoging KOT in 2025 CN	0	0	805	805	805	
9. KOT stelselwijziging	0	10.000	0	0	0	
10. KOT herstel box 3	967	967	967	0	0	
11. Aanpassing raming KOT uitgaven en ontvangsten	0	0	0	- 41.000	- 133.000	
12. KOT uitgaven ivm Oekraïense ontheemden	0	33.200	0	0	0	
13. Kwijtschelden gem. schulden ex-partners	0	0	0	8.500	4.250	
14. Verhoging KOT vergoeding	0	0	6.282	80.070	102.313	
15. Verhoging KOT vergoeding CN	0	600	600	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	4.266.000	4.317.157	4.473.173	6.178.221	6.433.385	6.603.981

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. Op basis van uitvoeringsinformatie zijn de uitgaven Kinderopvang-toeslag naar boven bijgesteld. Zowel het aantal kinderen dat naar de kinderopvang gaat als het gemiddelde aantal uren per kind zijn hoger uitgekomen dan verwacht. Dit werkt meerjarig door in een hoger gebruik en daarmee ook hogere uitgaven kinderopvangtoeslag.
3. Om beter aan te sluiten bij het kasritme worden middelen voor huisvesting kinderopvang BES doorgeschoven van 2022 naar 2024. In 2022 worden verplichtingen aangegaan tegenover de eilanden voor verbetering huisvesting kinderopvang op CN. De bijbehorende uitgaven vinden echter pas in latere jaren plaats.
4. Er is sprake van diverse budgettair neutrale herschikkingen binnen de SZW-begroting. Onder meer betreft het herschikking van budget naar de juiste instrumenten voor het programma Best 4 Kids ter ondersteuning van kinderopvang BES.
5. Er zijn 5 overboekingen met andere departementen. De grootste mutatie is de overboeking van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor kinderopvang CN (vanaf 2024 € 6,6 miljoen structureel per jaar). Daarnaast zijn middelen overgeboekt naar het Ministerie van Financiën voor de uitvoeringskosten van de Tijdelijke tegemoetkommingsregeling KO (€ 2,4 miljoen in 2022 en € 1,0 miljoen in 2023).
6. Er is een nabetaling aan de SVB. De SVB heeft in 2021 € 0,1 miljoen meer aan kinderopvangtoeslag buitenland uitgegeven dan was bevoorschot. Het verschil is achteraf aan de SVB nabetaald.
7. Van de in het coalitieakkoord opgenomen middelen voor vergoeding van de kinderopvang naar 95% wordt vanaf 2024 € 132,0 miljoen oplopend naar € 1.978,0 miljoen in 2026 beschikbaar gesteld. De

- kinderopvangtoeslag wordt in 2025 verhoogd, waardoor alle werkende ouders aanspraak maken op 95% vergoeding van de opvangkosten tot aan de maximum uurprijs. Omdat de KOT in de maand vooraf aan de ouders wordt uitgekeerd, zijn er in (december) 2024 ook meeruitgaven.
8. Van de in het coalitieakkoord opgenomen middelen voor de vergoeding van de kinderopvang naar 95% wordt ook voor CN vanaf 2024 € 0,8 miljoen structureel beschikbaar gesteld.
 9. Vanuit de in het coalitieakkoord opgenomen middelen voor kosten die samenhangen met de bredere stelselwijziging in de kinderopvangtoeslag wordt voor 2023 € 10,0 miljoen beschikbaar gesteld. Het betreft implementatiekosten en transitiekosten in aanloop naar een stelsel van directe financiering.
 10. Met de herstelactie Box 3 wordt een deel van de verzamelinkomens van de groep bezwaarmakers naar beneden bijgesteld. Een lager verzamelinkomen kan een hoger recht op toeslagen met zich meebrengen. Deze mutatie betreft het verwachte effect van de herstelactie Box 3 op de uitgaven KOT (€ 1,0 miljoen van 2022 tot en met 2024).
 11. In het coalitieakkoord is afgesproken om vanaf 2025 de kinderopvangtoeslag voor alle werkende ouders op 95% te zetten en om directe financiering in te voeren. Met directe financiering kan beter worden aangesloten op de actuele opvangsituatie van ouders, zoals het aantal uren gebruik van kinderopvang. Dit leidt tot minder nabetalings (er zijn ook minder terugvorderingen, zie hiervoor mutatie 2 bij de ontvangsten).
 12. Deze uitgaven komen voort uit de toestroom van Oekraïense ontheemden. De ontheemden maken, indien zij werken, aanspraak op kinderopvangtoeslag. De uitgaven zijn voor de eerste twee kwartalen van 2023.
 13. De gemeentelijke schulden van ex-partners van gedupeerden worden bij de hersteloperatie toeslagen kwijtgescholden. Gemeenten worden met een vertraging gecompenseerd voor de kwijtscheldingen (€ 8,5 miljoen in 2025 en € 4,3 miljoen 2026).
 14. Het vergoedingspercentage in de kinderopvangtoeslag wordt per 2025 verhoogd van 95% naar 96%. Dit leidt tot hogere uitgaven.
 15. Om de koopkracht te versterken op Caribisch Nederland wordt de eigen bijdrage voor kinderopvang verlaagd in 2023 en 2024.

Tabel 156 Ontvangsten beleidsartikel 7 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	1.584.673	1.598.163	1.609.436	1.625.109	1.638.950	
Mutaties Nota van Wijziging begroting 2022	- 1.487	- 744	0	0	0	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	- 18.371	21.625	6.523	- 4.708	- 2.854	
Nieuwe mutaties:						
1. Ramingsbijstelling KOT	1.611	4.640	8.386	5.136	5.392	
2. Aanpassing raming KOT uitgaven en ontvangsten	0	0	0	- 41.000	- 133.000	
3. Kwijtschelden schulden ex-partners	0	- 1.600	- 1.600	0	0	
4. Werkgeversbijdrage	114.485	143.682	138.194	134.460	134.460	
Stand ontwerpbegroting 2023	1.680.911	1.765.766	1.760.939	1.718.997	1.642.948	1.568.937

1. De ontvangsten Kinderopvangtoeslag zijn meerjarig naar boven bijgesteld. Dit hangt samen met de opwaartse bijstelling van de uitgaven Kinderopvangtoeslag op basis van uitvoeringsinformatie. Als gevolg van de hogere uitgaven nemen, met vertraging, ook de terugontvangsten toe.

2. In het coalitieakkoord is afgesproken om vanaf 2025 de kinderopvang-toeslag voor alle werkende ouders op 95% te zetten en om directe financiering in te voeren. Met directe financiering kan beter worden aangesloten op de actuele opvangsituatie van ouders, zoals het aantal uren gebruik van kinderopvang. Dit leidt tot minder terugvorderingen en daarmee ook lagere ontvangsten (er zijn ook minder nabetalingen, zie hiervoor mutatie 11 bij de uitgaven).
3. De schulden van ex-partners van gedupeerden worden bij de hersteloperatie toeslagen kwijtgescholden. Hierdoor treedt een derving op ontvangsten KOT. De ontvangsten KOT zijn hierop bijgesteld (- € 1,6 miljoen in 2023 en 2024).
4. De werkgeversbijdrage kinderopvang is een vast percentage van de totale loonsom. De loonsom is naar boven bijgesteld, mede door de verhoging van het wettelijk minimumloon. Dit leidt tot hogere ontvangsten werkgeversbijdrage.

8. Oudedagsvoorziening

Tabel 157 Uitgaven beleidsartikel 8 (bedragen x € 1.000)						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	25.274	26.213	27.376	28.806	30.544	
Mutaties amendement 2022	260	1.520	1.610	1.700	1.800	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	1.582	3.229	6.403	8.963	9.560	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	1.098	1.273	1.464	1.637	1.741	
2. Budgettair neutrale herschikking	- 250	0	0	0	0	
3. Verhoging AOV CN	0	4.600	2.000	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	27.964	36.835	38.853	41.106	43.645	46.256

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. Er is sprake van een budgettair neutrale herschikking binnen de SZW-begroting.
3. Om de koopkracht te versterken op Caribisch Nederland wordt de AOV in 2023 versneld verhoogd tot het ijkpunt sociaal minimum.

Tabel 158 Ontvangsten beleidsartikel 8 (bedragen x € 1.000)						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	0	0	0	0	0	
1. Afrekening SVB 2021	165	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	165	0	0	0	0	0

1. In 2021 heeft de SVB voor de overbruggingsregeling AOW een te hoge bevoorschotting ontvangen van € 0,2 miljoen ten opzichte van de gereaaliseerde uitkeringslasten.

Tabel 159 Uitgaven premiegefinancierd artikel 8 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022 reëel	43.435.922	43.717.862	44.224.639	45.219.799	46.276.232	
Mutaties amendement 2022	0	– 2.377	– 2.404	– 2.458	– 2.515	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	– 171.115	– 489.906	– 841.279	– 1.210.624	– 1.231.528	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	889.970	891.564	897.270	912.846	934.233	
2. Kasschuif	– 36.882	36.882	0	0	0	
3. IOAOW WML verhoging	0	– 496.464	– 151.381	0	0	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 reëel</i>	<i>44.117.895</i>	<i>43.657.561</i>	<i>44.126.845</i>	<i>44.919.563</i>	<i>45.976.422</i>	
Stand ontwerpbegroting 2022 nominaal	724.893	1.715.583	2.775.957	3.967.072	5.225.385	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	165.077	1.805.363	3.295.000	4.571.328	5.220.986	
Nieuwe mutaties:						
4. Bijstellingen grondslag en indexatiepercentages	0	1.913.782	1.251.374	549.905	572.942	
5. Overheveling loon- en prijsbijstelling 2022	– 889.970	– 891.564	– 897.270	– 912.846	– 934.233	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 nominaal</i>	<i>0</i>	<i>4.543.164</i>	<i>6.425.061</i>	<i>8.175.459</i>	<i>10.085.080</i>	
Stand ontwerpbegroting 2023	44.117.895	48.200.725	50.551.906	53.095.022	56.061.502	59.139.199

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. De SVB is voornemens in het najaar van 2022 te starten met de implementatie van het data-initiatief AOW. De hoogte van de AOW-uitkeringen die onjuist is vastgesteld, wordt hierbij hersteld. Om beter aan te sluiten bij het verwachte kasritme van de uitgaven aan de implementatie wordt een deel van de geraamde middelen voor de implementatie van 2022 naar 2023 doorgeschoven.
3. In plaats van de stapgewijze afschaffing van de IOAOW kiest het kabinet ervoor de IOAOW per 2023 te verlagen naar € 5 per maand. Per 2025 wordt de IOAOW geheel afgeschaft. Deze maatregel maakt onderdeel uit van het pakket aan koopkrachtmaatregelen. Onderdeel van het pakket is dat de AOW-uitkering meestijgt met de bijzondere verhoging van het minimumloon.
4. Nominale ontwikkeling als gevolg van bovenstaande mutaties van de uitkeringen (grondslag) en als gevolg van aanpassing van de indexcijfers.
5. Zie mutatie nummer 1.

9. Nabestaanden

Tabel 160 Uitgaven beleidsartikel 9 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	1.152	1.181	1.214	1.229	1.242	
Mutaties amendement 2022	80	90	90	90	90	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	215	367	522	622	627	
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	68	76	84	89	89	
Stand ontwerpbegroting 2023	1.515	1.714	1.910	2.030	2.048	2.059

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitkeringslasten op prijspeil 2022 te brengen.

Tabel 161 Uitgaven premiegefinancierd artikel 9 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022 reëel	304.890	297.390	291.422	282.063	273.644	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	- 8.552	- 6.939	- 9.406	- 11.335	- 12.316	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	5.533	5.423	5.267	5.055	4.880	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 reëel</i>	<i>301.871</i>	<i>295.874</i>	<i>287.283</i>	<i>275.783</i>	<i>266.208</i>	
Stand ontwerpbegroting 2022 nominaal	4.949	8.613	12.394	16.074	19.515	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	584	11.979	20.010	25.838	27.542	
Nieuwe mutaties:						
2. Bijstellingen grondslag en indexatiepercentages	0	15.340	9.253	3.097	3.062	
3. Overheveling loon- en prijsbijstelling 2022	- 5.533	- 5.423	- 5.267	- 5.055	- 4.880	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 nominaal</i>	<i>0</i>	<i>30.509</i>	<i>36.390</i>	<i>39.954</i>	<i>45.239</i>	
Stand ontwerpbegroting 2023	301.871	326.383	323.673	315.737	311.447	309.710

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. Nominale ontwikkeling als gevolg van bovenstaande mutaties van de uitkeringen (grondslag) en als gevolg van aanpassing van de indexcijfers.
3. Zie mutatie nummer 1.

10. Tegemoetkoming ouders

Tabel 162 Uitgaven beleidsartikel 10 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	6.479.308	6.421.035	6.413.812	6.389.566	6.386.298	
Mutaties Nota van Wijziging begroting 2022	0	300	670	810	830	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	- 2.661	43.698	66.057	69.496	63.361	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	293.214	443.509	443.481	443.531	444.061	
2. Ramingsbijstelling WKB	- 42.665	- 37.445	- 9.683	3.714	- 1.715	
3. Budgettair neutrale herschikking	150	0	0	0	0	
4. Overboeking met ander departement	0	1.000	2.000	2.000	2.000	
5. Afrekening SVB 2021	7.407	0	0	0	0	
6. WKB herstel box 3	567	567	567	0	0	
7. WKB uitgaven ivm Oekraïense ontheemden	7.777	9.333	0	0	0	
8. AKW uitgaven ivm Oekraïense ontheemden	6.918	8.301	0	0	0	
9. WKB verhoging WML	3.119	39.627	23.722	7.786	7.902	
10. WKB intensivering	64.529	731.754	484.608	247.970	133.796	
11. Verhoging AKW CN	0	600	600	600	600	
Stand ontwerpbegroting 2023	6.817.663	7.662.279	7.425.834	7.165.473	7.037.133	7.024.456

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.

2. De verwerking van de meest recente raming van het CPB leidt tot een meevaller op de WKB, die zich concentreert in de jaren 2022 en 2023. Deze meevaller is het gevolg van de verdere daling van de werkloosheid en stijging van de huishoudinkomens. Deze factoren zorgen voor een lager recht op toeslagen.
3. Er is sprake van een budgettaire neutrale herschikking binnen de SZW-begroting.
4. Er is een overboeking van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voor de extra uitgaven WKB ten behoeve van mensen die vanwege huiselijk geweld in de noodopvang verblijven en een zelfstandige aanspraak op toeslagen krijgen (€ 1,0 miljoen in 2023 en vanaf 2024 € 2,0 miljoen).
5. In 2021 is de AKW bevoorschot door de SVB, dit is € 7,4 miljoen te laag geweest.
6. Met de herstelactie Box 3 wordt (een deel) van de verzamelinkomens van de groep bezwaarmakers naar beneden bijgesteld. Een lager verzameleninkomen kan een hoger recht op toeslagen met zich meebrengen. Deze mutatie betreft het verwachte effect van de herstelactie Box 3 op de uitgaven WKB (€ 0,6 miljoen 2022 t/m 2024).
7. Deze uitgaven komen voort uit de toestroom van Oekraïense ontheemden. De ontheemden maken, indien zij werken, aanspraak op kindgebonden budget. De uitgaven zijn t/m tweede kwartaal 2023.
8. Deze uitgaven komen voort uit de toestroom van Oekraïense ontheemden. De ontheemden maken, indien zij werken, aanspraak op kinderbijslag. De uitgaven zijn t/m tweede kwartaal 2023.
9. De inkomensafbouw grenzen in de WKB zijn gekoppeld aan het wettelijk minimumloon (WML). Zodoende zorgt de stijging van het WML in 2023 voor het opschuiven van de inkomensafbouw grenzen in de WKB, waarmee ook de uitgaven aan de WKB toenemen (€ 3,1 miljoen in 2022).
10. Om de koopkracht van gezinnen te verstevigen wordt de WKB in 2023 geïntensiveerd. Dit leidt tot meer uitgaven vanaf 2022 (voorschotten voor januari 2023 worden verstrekt in december 2022).
11. Om de koopkracht te versterken op Caribisch Nederland wordt de kinderbijslag met 10 dollar extra verhoogd per 2023. Dit leidt tot meer uitgaven vanaf 2023.

Tabel 163 Ontvangsten beleidsartikel 10 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	188.276	183.997	180.941	179.854	179.111	
Mutaties 2e Incidentele suppletoire begroting	- 744	- 372	0	0	0	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	17.675	35.573	23.640	14.205	13.868	
Nieuwe mutaties:						
1. Ramingsbijstelling WKB	- 47	7.795	6.165	5.597	3.132	
2. Afrekening SVB 2021	820	0	0	0	0	
3. Kwijtschelden schulden ex-partners	0	- 1.250	- 1.250	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	205.980	225.743	209.496	199.656	196.111	195.416

1. De bijstelling op de ontvangsten heeft verschillende oorzaken. Enerzijds zorgt de loon- en prijsbijstelling 2022 tot hogere ontvangsten. Tegelijkertijd leidt de verwerking van de meest recente raming van het CPB tot lagere ontvangsten. Tot slot is de verwachting dat de hogere huishoudinkomens in 2022 tijdelijk kunnen leiden tot hogere ontvangsten in 2023-2025, omdat bij een deel van de huishoudens pas bij het definitief

toekennen van de toeslagen zal blijken dat zij meer toeslag hebben ontvangen dan waar zij recht op hadden. Per saldo resteert een opwaartse mutatie van de ontvangsten.

2. In 2021 is de WKB buitenland bevoorschot door de SVB, dit is € 0,8 miljoen te hoog geweest.
3. De schulden van ex-partners van gedupeerden worden bij de hersteloperatie toeslagen kwijtgescholden. Hierdoor treedt een derving op ontvangsten WKB. De ontvangsten WKB zijn hierop bijgesteld (- € 1,3 miljoen in 2023 en 2024).

11. Uitvoering

Tabel 164 Uitgaven beleidsartikel 11 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	661.821	586.126	593.747	587.350	586.805	
Mutaties Nota van Wijziging begroting 2022	4.000	- 300	- 670	- 810	- 830	
Mutaties 1e Incidentele suppletoire begroting 2022	5.000	0	0	0	0	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	- 30.066	26.988	- 3.126	- 3.260	- 4.535	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	17.767	21.264	21.576	21.361	21.341	
2. Ramingsbijstelling UWV	0	- 1.152	- 1.165	- 720	- 499	
3. Kasschuiven	- 3.999	3.409	1.490	- 900	0	
4. Overboekingen met andere departementen	2.909	4.492	4.503	2.499	- 21	
5. Budgettair neutrale herschikkingen	3.228	4.422	550	550	550	
6. Afrekening UWV 2021	43.727	0	0	0	0	
7. CA plan arbeidsmarktinfrastructuur	0	10.520	4.000	5.120	5.120	
8. CA plan scholing WW	0	900	900	900	900	
9. Middelen WAU	0	2.550	4.743	4.743	4.743	
10. Overboekingen tussen premie en begroting	- 450	- 1.000	- 1.000	- 1.000	- 1.000	
11. Uitvoeringskosten STAP	- 6.200	0	0	0	0	
12. Ramingsbijstelling SVB	0	- 468	- 468	- 468	- 468	
Stand ontwerpbegroting 2023	697.737	657.751	625.080	615.365	612.106	612.825

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. De uitvoeringskosten voor UWV zijn bijgesteld naar aanleiding van wijzigingen in de ramingen van onder andere de Wajong en IOW. Het uitvoeringsbudget daalt hierdoor licht vanaf 2023.
3. Om beter aan te sluiten bij het kasritme worden middelen van het Nationaal Groeifonds doorgeschoven van 2022 (- € 1,2 miljoen) naar 2023 en verder. Verder worden middelen van Stroomlijning Ketenbeslag Derdenbeslag doorgeschoven van 2022 (- € 3,0 miljoen) naar 2023.
4. Er zijn 4 overboekingen met andere departementen. De grootste mutatie is de overboeking van het Nationaal Groeifonds voor Skills (uit te voeren door UWV) (€ 3,9 miljoen).
5. Er is sprake van diverse budgettair neutrale herschikkingen binnen de SZW-begroting.
6. Over 2021 zijn er diverse afrekeningen van uitvoeringskosten van regelingen die UWV uitvoert en die bevoorschot zijn aan UWV, de grootste afrekening zijn de uitvoeringskosten van de Wajong, deze was te laag bevoorschot (€ 37,6 miljoen).
7. Van de in het coalitieakkoord opgenomen middelen voor arbeidsmarktinfrastructuur wordt in 2023 € 10,5 miljoen beschikbaar gesteld, aflopend naar € 5,1 miljoen in 2026.

8. Van de in het coalitieakkoord opgenomen middelen voor scholing WW wordt vanaf 2023 € 0,9 miljoen structureel beschikbaar gesteld.
9. Voor Werk Aan Uitvoering wordt aan de SVB in 2023 € 2,6 miljoen beschikbaar gesteld, oplopend naar € 4,7 miljoen structureel vanaf 2024.
10. Er zijn diverse budgettair neutrale herschikkingen op artikel 11 tussen premie- en begrotingsgefinancierde budgetten.
11. In 2022 zijn de kosten voor uitvoering STAP lager dan geraamd, het budget wordt met circa € 6 miljoen verlaagd.
12. De uitvoeringskosten voor SVB zijn bijgesteld naar aanleiding van wijzigingen in de raming van bijdrage Basis Registratie Personen (BRP). Het uitvoeringsbudget daalt hierdoor licht vanaf 2023.

Tabel 165 Ontvangsten beleidsartikel 11 (bedragen x 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	0	0	0	0	0	
Nieuwe mutaties:						
1. Terugontvangst 2021 UWV	44.991	0	0	0	0	
2. Terugontvangsten 2021 SVB	36.881	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	81.872	0	0	0	0	0

1. Over 2021 zijn er diverse afrekeningen van de uitvoeringskosten van regelingen die UWV uitvoert en die bevoorschot zijn aan UWV, de grootste afrekening zijn de uitvoeringskosten crisisdienstverlening, deze was te hoog bevoorschot (€ 17,8 miljoen).
2. Over 2021 zijn er diverse afrekeningen van de uitvoeringskosten van regelingen die de SVB uitvoert en die bevoorschot zijn aan de SVB, deze waren in totaal te hoog bevoorschot (€ 36,9 miljoen).

Tabel 166 Uitgaven premiegefinancierd artikel 11 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022 reëel	2.017.799	2.052.368	2.086.140	2.109.761	2.117.403	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	- 29.672	- 6.493	- 47.858	- 65.112	- 55.733	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	69.267	74.732	74.455	74.689	75.310	
2. Overboekingen met ander departementen	- 1.369	- 19.820	- 19.820	- 19.820	- 19.820	
3. Kasschuif	- 1.710	1.710	0	0	0	
4. Ramingsbijstelling	0	25.911	14.729	26.226	34.713	
5. WAU middelen	0	25.450	37.557	39.557	39.557	
6. Overboeking tussen premie en begroting	700	1.000	1.000	1.000	1.000	
7. Vrijval uitvoeringskosten	0	- 22.472	- 15.172	- 15.172	- 15.172	
8. Dekking SMB	- 62.700	- 7.600	- 7.600	- 17.600	- 18.800	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 reëel</i>	<i>1.992.315</i>	<i>2.124.786</i>	<i>2.123.431</i>	<i>2.133.529</i>	<i>2.158.458</i>	
Stand ontwerpbegroting 2022 nominaal	52.127	104.704	160.650	218.587	275.604	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	20.500	43.324	66.707	89.299	114.234	
Nieuwe mutaties:						
9. Bijstellingen grondslag en indexatiepercentages	0	27.502	19.221	20.756	23.237	
10. Overheveling loon- en prijsbijstelling 2022	- 72.627	- 74.732	- 74.455	- 74.689	- 75.310	
<i>Stand ontwerpbegroting 2023 nominaal</i>	<i>0</i>	<i>100.798</i>	<i>172.123</i>	<i>253.953</i>	<i>337.765</i>	
Stand ontwerpbegroting 2023	1.992.315	2.225.584	2.295.554	2.387.482	2.496.223	2.610.916

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
2. Er zijn 6 overboekingen met andere departementen. De grootste overboeking is naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor de bijdrage centrale financiering van Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) (- € 19,3 miljoen vanaf 2023 structureel).
3. Om beter aan te sluiten bij het kasritme worden middelen voor Stroomlijning Ketenbeslag Derden doorgeschoven van 2022 (- € 1,7 miljoen) naar 2023. De uitgaven worden pas in 2023 gedaan.
4. De uitvoeringskosten voor UWV zijn bijgesteld naar aanleiding van wijzigingen in de ramingen door volumeontwikkelingen van onder andere de WW en de ZW. Het uitvoeringsbudget stijgt hierdoor vanaf 2023.
5. Voor Werk Aan Uitvoering wordt in 2023 € 25,5 miljoen beschikbaar gesteld, oplopend naar € 39,6 miljoen structureel vanaf 2025.
6. Er zijn diverse budgettaire neutrale herschikkingen op artikel 11 tussen premie- en begrotingsgefinancierde budgetten, ook is er een herschikking tussen artikel 11 premiegefinancierd en artikel 99 begrotingsgefinancierd.
7. De uitvoeringskosten voor UWV zijn bijgesteld naar aanleiding van wijzigingen in de raming van bijdrage Basis Registratie Personen (BRP), Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) en Wettelijke Minimum Loon (WML). Het uitvoeringsbudget daalt hierdoor in 2023 met - € 22,5 miljoen.
8. Betreft de dekking uit het budget van de uitvoeringskosten UWV van incidenteel € 135,0 miljoen, voor de tijdelijke maatregelen Sociaal Medisch Beoordelen (SMB) bij het UWV.
9. Nominale ontwikkeling als gevolg van bovenstaande mutaties van de uitkeringen (grondslag) en als gevolg van aanpassing van de indexcijfers.
10. Zie mutatie nummer 1.

12. Rijksbijdragen

Tabel 167 Uitgaven beleidsartikel 12 (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2022	22.837.601	23.067.420	23.515.402	24.455.463	25.455.914	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	- 2.567.500	- 1.021.800	- 1.178.800	- 1.334.800	- 1.489.600	
Nieuwe mutaties:						
1. Macromutaties	20.365	2.055.278	2.191.592	2.109.703	2.238.275	
2. Afrekening UWV 2021	3.012	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	20.293.478	24.100.898	24.528.194	25.230.366	26.204.589	27.197.575

1. De ramingen van de rijksbijdragen zijn op basis van uitvoeringsgegevens en van macro-economische gegevens van het CPB bijgesteld.
2. Over 2021 zijn er diverse afrekeningen van regelingen die bevoorschot zijn door UWV, de grootste afrekening is van de programmakosten Zelfstandig en Zwanger (ZEZ) regeling (€ 1,8 miljoen).

Tabel 168 Ontvangsten beleidsartikel 12 (bedragen x € 1.000)						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	0	0	0	0	0	
Nieuwe mutaties:						
1. Terugontvangsten UWV 2021	823	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	823	0	0	0	0	0

- Over 2021 zijn er diverse afrekeningen van regelingen die bevoorschot zijn door UWV, de grootste afrekening is van de uitvoeringskosten Zelfstandig en Zwanger (ZEZ) regeling (€ 0,7 miljoen).

13. Integratie en maatschappelijke samenhang

Tabel 169 Uitgaven beleidsartikel 13 (bedragen x € 1.000)						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	373.769	320.793	284.441	261.600	257.358	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	46.154	51.292	41.392	36.731	33.235	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	5.900	10.675	9.315	8.989	8.826	
2. Overboekingen met ander departementen	– 36.634	1.186	2.626	1.845	1.845	
3. Budgettair neutrale herschikkingen	525	0	0	0	0	
4. Kasschuif	– 2.260	0	0	0	0	
5. Middelen onderwijsroute	0	6.000	15.000	14.000	0	
6. Bijstelling opdrachten	– 9.000	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	378.454	389.946	352.774	323.165	301.264	298.333

- De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld om de uitgaven op prijspeil 2022 te brengen.
- Er zijn 11 overboekingen met andere departementen. De grootste mutatie is de overboeking van het Gemeentefonds voor de decentralisatie-uitkering maatschappelijke begeleiding (€ 35,0 miljoen).
- Er is sprake van diverse budgettair neutrale herschikkingen binnen de SZW-begroting.
- Om beter aan te sluiten bij het kasritme worden middelen van Werk aan Uitvoering (WAU) voor DUO doorgeschoven van 2022 (- € 2,3 miljoen) naar 2027.
- Er wordt aanvullend budget beschikbaar gesteld voor de onderwijsroute om de periode te overbruggen tot de onderwijsroute structureel is uitgewerkt.
- Het bedrag van € 9,0 miljoen komt dit jaar niet tot besteding. Daarom wordt dit ingeleverd.

Tabel 170 Ontvangsten beleidsartikel 13 (bedragen x € 1.000)						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	
Nieuwe mutaties:						
1. Afrekening SVB 2021	383	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	1.383	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000

1. Deze mutatie volgt uit de afrekening met de SVB over 2021 betreffende de Remigratiewet (€ 0,4 miljoen).

96. Apparaat kerndepartement

Tabel 171 Uitgaven niet-beleidsartikel 96 (bedragen x € 1.000)						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	473.679	458.227	452.386	447.761	444.002	
Mutaties Nota van Wijziging begroting 2022	3.300	0	0	0	0	
Mutaties 1e Incidentele suppletoire begroting 2022	3.300	0	0	0	0	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	6.011	15.059	15.405	7.745	6.126	
Nieuwe mutaties:						
1. Loon- en prijsbijstelling 2022	13.006	12.526	12.382	12.173	12.088	
2. Overboekingen met andere departementen	669	- 3.567	- 3.567	- 3.819	- 3.973	
3. Budgettair neutrale herschikkingen	10.327	2.215	1.632	1.122	947	
4. Dienstverlening RSO	- 1.302	0	0	0	0	
5. Middelen WAU	3.000	8.948	7.508	7.508	7.508	
6. Middelen apparaat	0	5.000	5.000	4.973	4.520	
7. Bestedingsplan	0	1.017	380	380	380	
8. Herijking meerjarenbegroting uitvoering subsidies	- 3.700	- 900	0	0	2.200	
9. Verwerking CAO RSO	0	3.079	4.279	4.279	4.279	
Stand ontwerpbegroting 2023	508.290	501.604	495.405	482.122	478.077	476.563

1. De loon- en prijsbijstelling 2022 is overgeheveld als compensatie voor het gestegen prijsniveau in 2022.
2. Er zijn 14 overboekingen met andere departementen. De grootste mutatie is de overboeking naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor de bijdrage in de centrale financiering van Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) (- € 4,0 miljoen vanaf 2023 structureel).
3. Er is sprake van diverse budgettair neutrale herschikkingen binnen de SZW-begroting.
4. De RSO verwacht in 2022 lagere uitgaven, die aan de opdrachtgevers worden teruggegeven door aanpassing van de declaraties. Zie bij de ontvangsten mutatie nummer 1.
5. Voor Werk Aan Uitvoering wordt in 2022 € 3,0 miljoen beschikbaar gesteld, oplopend naar € 7,5 miljoen structureel vanaf 2024.
6. Voor apparaat kerndepartement wordt in 2023 € 5,0 miljoen beschikbaar gesteld voor werkzaamheden gerelateerd aan het coalitieakkoord, aflopend naar € 4,5 miljoen structureel vanaf 2026.
7. Voor het bestedingsplan arbeidsmarktinfrastuctuur wordt in 2023 € 1,0 miljoen beschikbaar gesteld, aflopend naar € 0,4 miljoen structureel vanaf 2024.
8. De meerjarenbegroting uitvoering subsidies van de directie UVB is herijkt. Dit leidt tot een verlaging van de uitgaven en ontvangsten in 2022 en 2023 en een verhoging van de uitgaven en ontvangsten in 2026 en 2027, zie ook bij ontvangsten mutatie nummer 3.
9. De nieuwe CAO per 1 april 2022 leidt voor de RSO met veel medewerkers in de lage lonen tot een stijging van de loonkosten. Deze stijging zal zeer waarschijnlijk leiden tot een stijging van het tarief waardoor de ontvangsten ook zullen stijgen en in overeenstemming zullen zijn met de uitgaven, zie ook bij ontvangsten mutatie nummer 4.

Tabel 172 Ontvangsten niet-beleidsartikel 96 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	79.893	79.910	78.459	79.159	75.759	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	1.358	1.358	1.358	1.358	1.358	
Nieuwe mutaties:						
1. Dienstverlening RSO	- 1.302	0	0	0	0	
2. Herijking ontvangsten uitvoering subsidies	- 600	120	120	120	120	
3. Herijking meerjarenbegroting uitvoering subsidies	- 3.700	- 900	0	0	2.200	
4. Verwerking CAO RSO	0	3.079	4.279	4.279	4.279	
Stand ontwerpbegroting 2023	75.649	83.567	84.216	84.916	83.716	83.916

1. De RSO verwacht in 2022 lagere uitgaven, die aan de opdrachtgevers worden teruggegeven door aanpassing van de declaraties. Dit leidt tot een verlaging van de uitgaven en ontvangsten, zie bij de uitgaven mutatie nummer 5.
2. De meerjarenbegroting uitvoering subsidies van de directie UVB is herijkt. Dit leidt tot minder ontvangsten (- € 0,6 miljoen) in 2022 en meer ontvangsten in de jaren 2023 t/m 2027.
3. De meerjarenbegroting uitvoering subsidies van de directie UVB is herijkt. Dit leidt tot een verlaging van de uitgaven en ontvangsten in 2022 en 2023 en een verhoging van de uitgaven en ontvangsten in 2026 en 2027, zie ook bij uitgaven mutatie nummer 9.
4. De nieuwe CAO per 1 april 2022 leidt voor de RSO met veel medewerkers in de lage lonen tot een stijging van de loonkosten. Deze stijging zal zeer waarschijnlijk leiden tot een stijging van het tarief waardoor de ontvangsten ook zullen stijgen en in overeenstemming zullen zijn met de uitgaven, zie ook bij uitgaven mutatie nummer 9.

99. Nog onverdeeld

Tabel 173 Uitgaven niet-beleidsartikel 99 (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand ontwerpbegroting 2022	101.443	91.834	72.242	69.636	74.698	
Mutaties Nota van Wijziging begroting 2022	40.000	0	0	0	0	
Mutaties 1e Incidentele suppletoire begroting 2022	200.000	0	0	0	0	
Mutaties 2e Incidentele suppletoire begroting 2022	- 195.600	0	0	0	0	
Mutaties 1e suppletoire begroting 2022	15.344	76.138	105.124	101.404	122.108	
Nieuwe mutaties:						
1. Verdeling loon- en prijsbijstelling 2022	- 52.332	- 54.523	- 53.118	- 55.049	- 54.175	
2. Budgettair neutrale herschikkingen	- 19.532	- 4.433	- 5.975	- 3.485	- 3.485	
3. Diverse reserveringen/vrijval	- 25.140	154.102	133.916	60.572	75.905	
4. Overboekingen met andere departementen	- 17.532	- 10.323	- 11.400	- 12.800	- 13.700	
5. Overboeking tussen premie en begroting	- 250	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2023	46.401	252.795	240.789	160.278	201.351	189.749

1. Toedeling van de loon- en prijsbijstelling 2022 naar de begrotingsartikelen om de budgetten op prijspeil 2022 te brengen.
2. Er is sprake van diverse budgettair neutrale herschikkingen binnen de SZW-begroting.

3. Er is sprake van diverse reserveringen die later overgeboekt worden naar het desbetreffende artikel, de grootste reservering is voor het gemeentelijke deel van de aanpak van armoede en schulden uit het coalitieakkoord.
4. Er zijn 8 overboekingen met andere departementen. De grootste mutatie betreft een overboeking naar het Gemeentefonds voor de decentrale uitkering dichterbij dan je denkt (- € 16,7 miljoen).
5. Er is een budgettaire neutrale herschikking tussen artikel 99 en artikel 11 tussen premie- en begrotingsgefinancierde budgetten.

Bijlage 4: Moties en toezeggingen

Afgehandelde moties

Tabel 174 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde moties, vergaderjaar 2014-2015

ID ¹	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
754	Motie-Vermey/Van Ojik over de toegankelijkheid van de kinderopvang voor zzp'ers	Kamerstukken II, 2014-2015, 34 000 XV, nr. 25	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 08-07-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 31 066, nr. 871)

¹ Dit is een identificatienummer voor de administratie binnen het Ministerie van SZW.

Tabel 175 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde moties, vergaderjaar 2016-2017

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1026	Motie-Gijs van Dijk/Jasper van Dijk over komen tot een socialere incasso	Kamerstukken II, 2016-2017, 24 515, nr. 393	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)

Tabel 176 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde moties, vergaderjaar 2018-2019

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1143	Motie-Wiersma c.s. over het monitoren van het gebruik van geboorteverlof met aandacht voor inkomensgroepen, lastendruk en belemmeringen	Kamerstukken II, 2018-2019, 34 967, nr. 17	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 11-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 34 967, nr. 20)
1188	Motie-Van Weyenberg/Van Brenk over bevorderen van re-integratie van mensen met de diagnose kanker	Kamerstukken II, 2018-2019, 35 000 XV, nr. 60	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 23-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1083)
1269	Gewijzigde motie-Slootweg over een advies over een adequate dekking in het nieuwe stelsel	Kamerstukken II, 2018-2019, 34 996, nr. 7	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)

Tabel 177 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde moties, vergaderjaar 2019-2020

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1304	Motie-Palland over terugvordering van onterecht verstrekte uitkeringen	Kamerstukken II, 2019-2020, 17 050, nr. 584	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-08-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 26 448, nr. 652)
1305	Motie-Wiersma over verbetervoorstellen voor het aan het licht brengen van ten onrechte verstrekte uitkeringen	Kamerstukken II, 2019-2020, 17 050, nr. 585	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-08-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 26 448, nr. 652)
1307	Motie-Van Meenen/De Pater-Postma over een arbeidsmarktvisie voor de kinderopvang	Kamerstukken II, 2019-2020, 31 322, nr. 400	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 29-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 31 322, nr. 400)
1312	Motie-Omtzigt/Bruins inzake dat de regering ook voornemens is nabetalingen in het buitenland te verrichten	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 010, nr. 21	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 13-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 010, nr. 26)
1359	Gewijzigde-motie Peters/ Jasper van Dijk over onderzoek naar de invoering van een uitzonderingsjaar	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 300 XV, nr. 52	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 13-09-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 610)
1429	Motie-Ester (ChristenUnie) c.s. over het voorkomen van negatieve gevolgen van de voorgenomen harmonisering	Kamerstukken I, 2019-2020, 35 213, nr. K	Afgehandeld met brief aan de Eerste Kamer d.d. 10-12-2021 (Kamerstukken I, 2021-2022, 35 213, nr. W)
1437	Motie-Van Weyenberg en Gijs van Dijk over de Europese wet- en regelgeving over tewerkstellingsvergunningen voor werknemers van buiten de EU	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 359, nr. 12	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 22-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 75)
1444	Motie-Van Brenk over beleid gericht op het begeleiden van werk naar werk en verkrijgen van werk	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 420, nr. 54	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 06-07-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 26 448, nr. 652)
1448	Motie-Özütok inzake verzoek regering te faciliteren dat het in Nederland toegepaste flankerend beleid op het tegengaan van armoede ook op Bonaire, Sint Eustatius en Saba wordt toegepast	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 300 IV, nr. 59	Zoals eerder gemeld, wordt de motie telkens betrokken bij nieuw beleid. Dit gebeurt mede langs de lijn van de inzet van de middelen voor CN die op grond van het Coalitieakkoord beschikbaar zijn gesteld, conform kabinetsbesluitvorming d.d. 20 mei 2022. Hiermee is de motie afgedaan

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1457	Motie-Van Meenen/Becker over betere controle op de kwaliteit van inburgeringscursussen	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 483, nr. 45	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 18-10-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 824, nr. 349)
1458	Motie-Van Meenen/Paternotte over inzetten van het ELIP-budget voor inburgeraars in de "ondertussen"-groep	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 483, nr. 46	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 17-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 824, nr. 351)
1461	Motie-Wörsdörfer over het ontwikkelen van kansrijke beleidsinterventies ter preventie van schulden	Kamerstukken II, 2019-2020, 24 515, nr. 534	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1472	Gewijzigde motie-Gijs van Dijk/Van Weyenberg over afspraken over sectorale minimumtarieven voor zzp'ers	Kamerstukken II, 2019-2020, 31 311, nr. 224	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 08-07-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544, nr. 1071)
1479	Motie-Smeulders/Gijs van Dijk over de aanbeveling over een pensioenkompas onderdeel maken van het periodiek bestuurlijk overleg	Kamerstukken II, 2019-2020, 32 043, nr. 533	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
1481	Motie-Van Weyenberg over de uitgebreide wettelijke partnerdefinitie zo snel mogelijk wettelijk verankeren	Kamerstukken II, 2019-2020, 32 043, nr. 537	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
1488	Motie-Gijs van Dijk over onderzoek naar de mate waarin sancties in verhouding staan tot de verwijtbaarheid	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 374, nr. 15	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 23-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 17 050, nr. 601)

Tabel 178 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde moties, vergaderjaar 2020-2021

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1493	Motie-lid Segers (CU) c.s. over een waarborgfonds dat garant staat voor saneringskredieten	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570, nr. 24	Afgedaan met bijeenkomst d.d. 8 december 2021. Op 8 december 2021 was de startbijeenkomst van het Waarborgfonds, in aanwezigheid van de NVVK, Schuldhulpmaatje, het Jongeren Perspectief Fonds, een aantal kredietbanken en onze staatssecretaris. Met het Waarborgfonds wordt het financieel risico dat gemeenten lopen bij het verstrekken van saneringskredieten gedekt. Op die manier wordt de inzet van saneringskredieten gestimuleerd.
1498	Gewijzigde motie-Van Brenk over voorkomen van coronabesmettingen in de werksituatie	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 114	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 24-09-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 25 883, nr. 419)
1502	Gewijzigde motie-Bruins/ Palland over monitoren of de gereserveerde middelen voor sw-bedrijven zich verhouden tot de instroom	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 124	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 11-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 644, nr. 14)
1505	Motie-Palland/Tielen over voorbereiden van deeltijd-WW of een variant hiervan	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 130	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 23-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 422)
1506	Motie-Palland c.s. over de situatie van grensondernemers monitoren	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 132	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 14-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 462)
1508	Motie-Van Weyenberg c.s. over het instellen van een commissie van wijzen die nogmaals nagaat of er een juridische grondslag gevonden kan worden	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 389, nr. 103	Op 1 juli 2021 is het rapport van de adviescommissie verstuurd naar de Tweede Kamer (Kamerstukken II, 2020-2021, 20 361, nr. 197). Op 29 oktober 2021 is de voorlichting van de Raad van State over de oplossingen in het rapport naar de Tweede Kamer verstuurd (Kamerstukken II, 2021-2022, 20 361, nr. 201)
1509	Motie-Kuzu c.s. over een actieve rol in het informeren van alle ouders over de AOW en AIO-rechten	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 389, nr. 104	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 11-12-2020 (Kamerstukken II, 2020-2021, 26 448, nr. 641)
1510	Motie-Van Gerven/Van Kent over het laten bestaan van de koppeling tussen het minimumloon en de AOW-uitkering	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 389, nr. 106	Afgedaan tijdens coalitieakkoord d.d. 15-12-2021
1516	Motie Smeulders/Gijs van Dijk over faciliteren van experimenten met pensioenopbouw door zelfstandigen	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 555, nr. 12	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
1517	Motie Gijs van Dijk/Smeulders over een inventarisatie of mensen met een zwaar beroep daadwerkelijk eerder kunnen stoppen met werken	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 555, nr. 13	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 14-07-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544, nr. 1072)

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1518	Motie-Gijs van Dijk/Smeulders over de mogelijkheid voor werkgevers om gespaarde verlofdagen onder te brengen bij een derde partij	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 555, nr. 14	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 15-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 555, nr. 21)
1519	Motie-Nijkerken-de Haan over goede ondersteuning voor ouders bij wie sprake is van een tijdelijke Wlz-indicatie	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 598, nr. 14	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 02-07-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 31 322, nr. 434)
1528	Motie-Nijkerken-de Haan c.s. over financiering van loonkostensubsidie op basis van realisatie	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 32	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 18-10-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 30 545, nr. 197)
1530	Motie-Nijkerken-de Haan c.s. over inzicht in knelpunten bij de inhuur van zzp'ers	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 34	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 20-09-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 31 311, nr. 240)
1534	Motie-Renkema over de inzet van ervaringswerkers als het gaat om armoede	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 38	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 04-12-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 574)
1535	Motie-Palland/Peters over de eerste effecten van de coronacrisis voor jongeren in kaart brengen	Kamerstukken II, 2020-2021, 46 570 XV, nr. 40	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 05-07-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 35 883, nr. 1)
1537	Motie-Palland over de definitie van «zelfstandige» actualiseren en verduidelijken	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 42	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 20-09-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 31 311, nr. 240)
1538	Motie-Palland/Peters over de toereikendheid van het sociaal minimum onderzoeken	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 43	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 22-03-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 32 140 nr. 86)
1542	Motie-Peters/Jasper van Dijk over het monitoren van de financiële situatie van sw-bedrijven	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570, nr. 47	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 11-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 644, nr. 14)
1544	Motie-Van Weyenberg/Jasper van Dijk over extra ondersteuning voor stichting C-support	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 55	Motie was al deels afgedaan met Kamerbrief van 25-06-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 25 883, nr. 416). Op 20 september 2021 is ook de handreiking Long Covid in de brief van VWS (mede namens de Staatssecretaris SZW) afgedaan. De motie wordt daarmee als afgedaan beschouwd. (Kamerstukken II, 2021-2022, 25 295, nr. 1453)
1547	Motie-Van Beukering-Huijbregts c.s. over maatschappelijk verantwoorde incasso en deurwaardersactiviteiten	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 58	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 10-05-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 612)
1548	Motie-Van Beukering-Huijbregts c.s. over een handreiking voor gemeenten over beschikbare instrumenten voor het bestrijden van kinderarmoede	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 59	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1551	Gewijzigde motie-Gijs van Dijk c.s. over het starten van de werkgarantie per 1 december	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 79	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 20-09-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 363)
1552	Motie-Gijs van Dijk/Bruins over uitbreiding van de noodstopprocedure voor boetes	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 63	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1553	Motie-Bruins/Peters over uitbreiding van de no-riskpolis naar mensen met een langdurige bijstandsuitkering	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 65	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1069)
1556	Motie-Stoffer/Smeulders over een landelijk expertisecentrum voor rouwverwerking	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 68	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 31-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 25 883, nr. 434)
1557	Motie-Kuzu c.s. over het informeren van mensen over inkomensondersteunende regelingen	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 70	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1574	Motie-Van Kent over financiële afhankelijkheid van productiewerk in re-integratietrajecten	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 644, nr. 5	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 03-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 644, nr. 5)
1575	Motie-Slootweg/Van Kent over middelen om de tekorten bij sw-bedrijven eenmalig aan te vullen	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 644, nr. 6	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 11-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 644, nr. 14)
1576	Motie-Bruins over opties uitwerken voor een begeleidingsbonus	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 664, nr. 8	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 644, nr. 12)
1578	Gewijzigde motie-Gijs van Dijk/Palland over steun voor grensondernemers	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 669, nr. 7	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 14-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420 nr. 462)
1581	Motie-Van Kent c.s. over vastgestelde termijnen voor re-integratietrajecten waar nodig verlengen	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 669, nr. 13	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 13-04-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 254)
1588	Motie-Palland over onderzoek naar de toepassing van werkerscoöperaties	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 240, nr. 8	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 20-09-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 31 311, nr. 240)

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1602	Motie-Tielen over een routekaart met tijdplanning naar de Kamer sturen	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 861, nr. 65	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 17-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 77)
1603	Motie-Tielen over bezien hoe verloning onderdeel kan zijn van certificeringscriteria	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 861, nr. 66	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 05-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 92)
1605	Motie-Jasper van Dijk c.s. over een landelijke vrijstelling van giften voor mensen in de bijstand	Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 580	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 21-06-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 54)
1607	Motie-Jasper van Dijk over het aanvullen van de jongerenuitkering tot een volwaardige uitkering	Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 583	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 21-06-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 54)
1610	Motie-Renkema over een hervorming van de Participatiewet waarbij vertrouwen de basis is	Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 588	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 21-06-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 54)
1611	Motie-Van Brenk/Peters over in gesprek gaan met de werkgroep bestaanszekerheid van KBO Brabant	Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 589	Gesprek tussen KBO-Brabant en ambtelijke delegatie BZK, SZW en VWS heeft plaatsgevonden op 8-6-2021. Er wordt verder geen actie ondernomen
1612	Motie-Peters/Bruins over het aanpassen van de Nadere regels kwietschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen	Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 590	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 21-06-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 605)
1614	Motie-Van Beukering-Huijbregts over het samenvoegen van het minnelijk traject en de Wsnp	Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 594	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 14-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 615)
1616	Motie-Wörsdörfer over mogelijkheden en belemmeringen in kaart brengen voor werkgevers van mensen met schulden	Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 596	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1617	Motie-Wörsdörfer over scenario's voor kleine ondernemers die schuldeiser zijn	Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 597	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 14-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 615)
1620	Gewijzigde motie-lid Asscher c.s. over bezien of nieuwe en gerichte steunmaatregelen nodig zijn SZW	Kamerstukken II, 2020-2021, 25 295, nr. 592	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 13-10-2020 (Kamerstukken II, 2020-2021, 25 295, nr. 596)
1622	Motie-Azarkan c.s. over onderzoek naar oversterfte onder mensen met een migratieachtergrond	Kamerstukken II, 2019-2020, 25 295, nr. 367	Motie is overdragen naar VWS
1626	Motie-Segers over waarborgen dat alle uitvoeringsorganisaties voldoende ruimte krijgen voor maatwerk en de menselijke maat	Kamerstukken II, 2020-2021, 28 362, nr. 52	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 04-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 362, nr. 308)
1628	Motie-Van Baarle/Den Haan over geen verlaging van de capaciteitsinzet van het team arbeidsdiscriminatie bij de Inspectie SZW	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544, nr. 1048	Afgehandeld met de beantwoording van Kamervragen d.d. 01-06-2021 die door BZK naar de Tweede Kamer zijn gestuurd (Aanhangsel Handelingen 2020-2021, nr. 2987)
1629	Motie-Van Baarle/Den Haan over zwaardere straffen en hogere boetes bij het bestrijden van discriminatie en racisme	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544, nr. 1050	Afgehandeld met brief van BZK aan de Tweede Kamer d.d. 14-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 30 950, nr. 282)
1630	Motie-Van Baarle/Den Haan over hulpmiddelen voor een inclusieve werving en selectie door werkgevers	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544, nr. 1051	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 14-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1119)
1633	Motie-Tielen over onderzoek naar de ervaringen met regionale mobiliteitsteams	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544, nr. 1056	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 20-09-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 363)
1634	Motie-Den Haan c.s. over arbeidsmarktbeleid op kwetsbare groepen richten	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544, nr. 1058	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 13-07-2021 (Kamerstukken II, 29 544, nr. 1070)
1636	Motie-Van Kent over het opvoeren van het aantal inspecties bij maaltijdbezorgers	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544, nr. 1060	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 02-05-2022 (Kamerstukken II, 25 883 en 29 544, nr. 431)
1638	Motie-Gijs van Dijk c.s. over het niet verrekenen van de min-uren van werknemers	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 281	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 26-10-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 413)
1639	Motie-Amhaouch/Palland over maatwerk voor zelfstandige ondernemers in de grensstreek	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 295	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 14-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 462)
1640	Motie-Amhaouch/Palland over verdere vermindering van de administratieve lasten van de NOW	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 296	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 01-07-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420 nr. 344)

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1641	Motie-Van Baarle/Simons over tijdelijk beleid tegen ongelijkheid op de arbeidsmarkt tussen Nederlanders met een migratieachtergrond en Nederlanders zonder migratieachtergrond	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 300	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 17-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1081)
1642	Gewijzigde motie-Maatoug c.s. over gebruik maken van uitzonderingsmogelijkheden om de kostendelersnorm niet van toepassing te laten zijn in knellende gevallen	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 297	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 28-09-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 2021Z16541)
1646	Motie-Wiersma over het tegengaan van misbruik van werkvergunningen en referentschap door statelijke actoren	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 680, nr. 17	Motie is overgedragen aan J&V
1647	Motie-Palland over een tussenstap naar een deeltijd-VWW-regeling	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 830 XV, nr. 9	Conform de motie is de Tweede Kamer voor de begrotingsbehandeling SZW 2022 geïnformeerd over de verschillende varianten voor een structureel crisisinstrument. Daarmee is deze motie uitgevoerd
1649	Motie-Wuite c.s. over voorbereidingen om het minimumloon en uitkeringen in Caribisch Nederland te verhogen	Kamerstukken II 2020-2021, 35 420, nr. 330	Ten behoeve van politieke besluitvorming zijn relevante stakeholders in Caribisch Nederland geconsulteerd over de mogelijkheid en wenselijkheid om het wettelijk minimumloon (en daarmee impliciet de uitkeringen) per 1 januari 2022 te verhogen. Het ministerie heeft daarnaast ramingen opgesteld voor verschillende scenario's. Deze motie is met de uitvoering van motie 1689 afgedaan
1651	Motie-Grinwis/Leijten over een telefoonnummer van een ter zake kundige medewerker op alle relevante brieven van overheidsinstanties	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 510, nr. 73	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 04-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 362, nr. 308)
1652	De gewijzigde motie-Van Baarle over een effectievere en zichtbaardere naming-and-shaming van onherroepelijk veroordeelde bedrijven	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544, nr. 1049	Afgehandeld met brief van BZK aan de Tweede Kamer d.d. 14-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 30 950, nr. 282)
1653	Motie-Stoffer/Eerdmans over onderzoek naar een migratiequotum	Kamerstukken II, 2020-2021, 32 824, nr. 330	Motie is overgedragen aan BZ
1654	Motie-Pieter Heerma over lokale initiatieven voor maatschappelijke diensttijd	Kamerstukken II, 2020-2021, 32 824, nr. 331	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 22-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 824, nr. 52)
1655	Motie-Belhaj over jongvolwassenen in het praktijkonderwijs hun leertraject laten afronden	Kamerstukken II, 2020-2021, 32 824, nr. 336	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 17-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 824, nr. 351)
1657	Gewijzigde motie van het lid Van den Hil c.s. over de problemen in de financiële ondersteuning van ggz-patiënten na een dwangopname in kaart brengen (t.v.v. 35667-28)	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 667, nr. 42	Bij de beantwoording van Kamervragen van de leden De Kort en Van den Hil (Kamerstukken II, 2020-2021, 2021D27161) heeft de minister aangegeven dat met de inwerkingtreding van het amendement Kwint (Kamerstukken II, 2020-2021, 35 667, nr. 37) waardoor personen bij gedwongen opname net als personen bij vrijwillige opname recht op algemene bijstand behouden, de problematiek zoals geschetst in de motie Van den Hil c.s. is verholpen. De wijziging van de Participatiewet is per 1 januari 2022 in werking getreden. Daarmee is het onderliggende probleem welke ten grondslag ligt aan de motie verholpen.

Tabel 179 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde moties, vergaderjaar 2021-2022

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1659	Motie-Marijnissen/Segers over in Europees verband in gesprek gaan over regulering van arbeidsmigratie	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925, nr. 21	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 27-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 75)
1662	Motie Dassen c.s. over plannen voor de 5,8 miljard euro uit het coronaherstelfonds voorbereiden	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925, nr. 41	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 01-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 21501-07, nr. 1790)
1663	Motie-Den Haan c.s. over een methode ontwikkelen om periodiek inzicht te kunnen geven in demografische ontwikkelingen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925, nr. 55	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 07-01-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925, nr. 142)
1664	Motie-Van der Staaij/Eerdmans over een analyse naar de gevolgen van de voorstellen van de Europese Commissie voor huishoudens, MKB-bedrijven en overheidsuitgaven	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925, nr. 49	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer door EZK d.d. 26 oktober 2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 813, nr. 905)

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1665	Motie-Tielen/Ceder over het organiseren van een jaarlijkse Dag van de Uitvoering	Kamerstukken II, 2021-2022, 26 448, nr. 657	Eerste editie van de Dag van de Publieke Dienstverlening heeft plaatsgevonden op 23 juni 2022. Deze wordt geëvalueerd waarna voorbereidingen worden gestart voor de organisatie van de dag in 2023. Motie is daarmee afgedaan
1669	Motie-Den Haan over seniorenorganisaties nauwer betrekken bij de uitwerking van het pensioenakkoord	Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043, nr. 564	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
1670	Gewijzigde motie-Gijs van Dijk/Maatoug over het toegankelijker maken van de regeling om eerder te stoppen met werken	Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043, nr. 565	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 20-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 25 883, nr. 433)
1671	Motie-Van Kent c.s. over de aanbevelingen van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten uitvoeren	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 71	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 17-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 77)
1673	Motie-Simons/Maatoug over het verbreden van de juridische definitie van «arbeidsuitbuiting»	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 73	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer van J&V d.d. 17-11-2021 Voortgangsbrief programma Samen tegen mensenhandel (Kamerstukken II, 2021-2022, 28 638, nr. 205)
1674	Motie-Maatoug (GL)/Grinwis (CU) over opties uitwerken voor een verbeterd vangnet voor zzp'ers	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 378	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 31 311, nr. 242)
1675	Motie-Grinwis (CU), de Jong (D66), Palland (CDA), Maatoug (GL), Aartsen (VVD), van Dijk (PvdA), van Kent (SP), Azarkan (DENK), van der Plas (BBB), Eerdmans (Ja21) over het gericht benaderen van kleine ondernemers over de eindafrekening van de loonsteun	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 392	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 01-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 417)
1676	Motie-Van Aartsen c.s. over een actieplan probleemschulden	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 382	Afgehandeld met brief van Financiën aan de Tweede Kamer d.d. 11-10-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 412)
1682	Motie-Van Gurp (GroenLinks) inzake hoger doorbetalingspercentage bij verlof	Kamerstukken I, 2021-2022, 35 613, nr. G	Afgehandeld met brief aan de Eerste Kamer d.d. 08-03-2022 (Kamerstukken I, 2021-2022, 35 613, nr. H)
1683	Motie-Kuzu dat bedrijven vaccinatieplicht niet kunnen opleggen als voorwaarde voor hun werknemers	Kamerstukken II, 2021-2022, 25 295, nr. 1441	Dit punt wordt betrokken bij de verdere behandeling van het CTB wetsvoorstel in een op dat moment daarvoor geschikte Kamerbrief. Uitgangspunt daarbij is dat vaccinatie altijd een vrijwillige persoonlijke keuze is. Deze motie hoeft verder niet behandeld te worden. Afgehandeld
1685	Motie-Kwint over de overheid zelf melding bij de SVB laten doen van de uithuisplaatsing van kinderen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 845, nr. 13	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 13-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 161)
1688	Motie-Omtzigt c.s. over een commissie instellen die de normen voor het bestaansminimum vastlegt	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 845, nr. 1687	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1689	Motie-van het lid J. Wuite c.s. ter vervanging van die gedrukt onder nr. 12	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925, nr. 26	Deze motie is gestand gedaan met publicatie in de Staatscourant d.d. 13-12-2021 (Stcrt. 2021, nr. 47536) van Ministeriële Regeling van 16-11-2021, tot wijziging van bedragen en vaststelling van percentages en bedragen ten gevolge van de consumentenprijsindexcijfers voor 2022 voor Caribisch Nederland en tot vaststelling van de premiepercentages voor de werknemersverzekeringen en volksverzekeringen BES
1690	Motie-Gijs van Dijk c.s. over het indexeren van pensioenfondsen met een beleidsdekkingsgraad van 105%	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 987, nr. 27	Afgehandeld met publicatie van AMvB in het Staatsblad (Stb. 2022, 211). Inwerkingtreding AMvB is per 1 juli 2022
1692	Gewijzigde motie-Belhaj c.s. over nieuwkomers die in het oude inburgeringsstelsel instromen maximaal laten profiteren van de voordelen van de Wet inburgering 2021	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 19	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 14-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 824, nr. 365) in paragraaf 12 (ondersteuning inburgeraars Wi2013)
1694	Motie-Gijs van Dijk over verbetering van de arbeidsvoorwaarden voor NT2-docenten	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 18	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 04-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 824, nr. 365)
1696	Motie-Kuiken c.s. over risicogericht toezicht op informeel onderwijs	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 228, nr. 24	Motie is overgedragen aan OCW
1697	Motie-Van Toorenburg over signalen van kindermishandeling in het informele onderwijs oppakken	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 228, nr. 28	Motie is overgedragen aan OCW

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1699	Motie-Tielen/Palland over het inzichtelijk maken van de verschillen in de wig voor verschillende inkomensgroepen en contractvormen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 42	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 24-06-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1111)
1705	Motie-Kat c.s. over in het Landelijk Platformoverleg Schuldenbewind bezien of de gestelde eisen aan bewindvoerders voldoende zijn	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 50	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1706	Motie-Kat c.s. over de inzet van het adviesrecht door gemeentes bevorderen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 51	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1713	Motie-Ceder/Palland over een grotere rol voor sociaal ontwikkelbedrijven bij het aan het werk helpen van mensen die langs de kant staan	Kamerstukken II, 2021-2022, 25 925 XV, nr. 63	De motie is conform het dictum uitgevoerd. De motie is afgedaan met brief (SZW) d.d. 03-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 644, nr. 15)
1714	Motie-Ceder c.s. over een landelijk schuldendashboard	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 64	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1715	Motie-Ceder c.s. over het borgen van de kennis, expertise en infrastructuur van de Ambachtsacademie	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 65	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 13-04-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 30 012, nr. 143)
1717	Motie-Van Baarle over acties uit het Actieplan arbeidsmarktdiscriminatie doorzetten	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 66	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 01-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 673, nr. 8)
1719	Motie-Den Haan c.s. over belemmeringen voor mensen met een WW-uitkering wegnemen zodat zij vrijwilligerswerk in de zorg kunnen doen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 70	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-04-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 31 765, 25 295, nr. 637)
1721	Motie-Marijnissen over maatregelen uitwerken die de vermogensongelijkheid verkleinen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 788, nr. 122	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 15-07-2022 met verzending van het IBO Vermogensverdeling door Financiën aan de Kamer (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 IX, nr. 38)
1722	Motie-Marijnissen over voorstellen om koopkrachtvooruitgang voor gepensioneerden te realiseren	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 788, nr. 124	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 17-06-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1109)
1723	Motie-Paternotte en Pieter Heerma over een aanpak tegen arbeidsmarkttekorten voor de sectoren wonen, zorg, onderwijs, klimaat, (internationale) veiligheid en kinderopvang	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 788, nr. 128	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 11-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1116)
1724	Motie-Pieter Heerma c.s. over voorstellen om de koopkracht voor groepen die erop achteruit dreigen te gaan te verbeteren	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 788, nr. 133	Is afgedaan in de Voorjaarsnota die door Financiën naar de Kamer is gestuurd (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 120, nr. 1)
1726	Motie-Den Haan c.s. over een inventarisatie hoe wordt gezorgd dat ook gepensioneerden er in koopkracht niet op achteruit gaan	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 788, nr. 150	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 17-06-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1109)
1728	Motie-Tielen c.s. over de doelstellingen van het coronabeleid zo verbreden dat het beleid gericht blijft op de samenleving in haar geheel	Kamerstukken II, 2021-2022, 25 295, nr. 1719	Afgehandeld met de VWS/SZW-brief aan de Tweede Kamer d.d. 01-04-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 25 295, nr. 1827)
1729	Motie-Bikker c.s. over een gesprek met gemeenten, sociale partners en het maatschappelijk middenveld over perspectief voor de lange termijn	Kamerstukken II, 2021-2022, 25 295, nr. 1728	Afgehandeld met de VWS/SZW-brief aan de Tweede Kamer d.d. 01-04-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 25 295, nr. 1827)
1731	Motie-Faber-Van de Klakhorst c.s. de AOW-uitkering niet te ontkoppelen van het minimumloon, zodat bij de verhoging van het minimumloon óók de AOW uitkering in gelijke mate verhoogd wordt	Kamerstukken I, 2021-2022, 35 788, nr. D	Is afgedaan in de Voorjaarsnota die door Financiën naar de Kamer is verstuurd (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 120, nr. 1)
1732	Motie-Van Rooijen c.s. constaterende dat de koppeling tussen het minimumloon en de AOW in het coalitieakkoord wordt losgelaten; verzoekt de regering om de AOW te blijven koppelen aan de voorgenomen extra stijging van het minimumloon	Kamerstukken I, 2021-2022, 35 788, nr. E	Antwoord is meegenomen in de Voorjaarsnota die verzonden is door Financiën (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 120, nr. 1)
1733	Motie-Van der Linden c.s. verzoekt de regering de AOW evenveel te laten meestijgen met het minimumloon en de bijstand	Kamerstukken I, 2021-2022, 35 788, nr. G	Is meegenomen in de Voorjaarsnota die is verstuurd door Financiën (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 120, nr. 1)

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1734	Motie-Schalk c.s. verzoekt de regering het wetsvoorstel 35845 over het Niet-indexeren basiskinderbijslagbedrag over de jaren 2022, 2023 en deel over 2024 of totdat de beoogde dekking is gerealiseerd, in te trekken	Kamerstukken I, 2021-2022, 35 788, nr. P	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 845, nr. F)
1737	Motie-Nijboer/Maatoug over de energievergoeding voor 1 april uitkeren	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 95	Het wetsvoorstel dat de uitkering mogelijk maakt is 15 maart ingediend bij de Tweede Kamer. De minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen staat gemeenten toe al uit te keren. Afgehandeld met brief (SZW) d.d. 15-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 057, nr. 5)
1738	Motie-Nijboer over een nationaal actieplan om mensen aan duurzaam en fatsoenlijk betaald werk te helpen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 96	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 11-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1116)
1740	Nader gewijzigde motie-Den Haan over burgers en deelnemers laagdrempelige informatie verstrekken over de nieuwe Pensioenwet	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 99	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
1742	Motie-Van Beukering-Huijbregts over voor 1 juli duidelijkheid over de mogelijkheid om voltijdsbonussen in cao's op te nemen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 1105	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 11-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1116)
1750	Nader gewijzigde motie-Kathmann/Maatoug over met plannen komen om voldoende banen voor mensen met een arbeidsbeperking te realiseren	Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 237	De Tweede Kamer is op 07-07-2022 geïnformeerd over de uitkomst van de gesprekken met BZK en OCW (Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 255)
1751	Motie-Podt/Maatoug over het betrekken van lessen van de lopende pilots bij de verkenning van de Participatiewet	Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 238	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 21-06-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 54)
1757	Motie-Tony van Dijk over nieuw overleg met de VNG om te voorkomen dat de uitvoering van de eenmalige energietoeslag in het gedrang komt	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 1223	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 19-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, 36 057, nr. 8)
1758	Motie-Grinwis/Van Weyenberg over overleg met gemeenten om knelpunten te inventariseren bij de uitkering van de eenmalige tegemoetkoming	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 123	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 28-04-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 151)
1759	Motie-Van Weyenberg/Grinwis over het op korte termijn verruimen van de subsidievoorwaarden	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 124	Motie is overgedragen aan BZK
1761	Motie-Azarkan over de ACM laten monitoren of energie- en benzineprijzen in de toekomst weer dalen naar het eerdere niveau	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 126	Motie is overgedragen aan EZK
1762	Motie-Azarkan over monitoren hoe het verschil in brandstofprijzen zich ontwikkelt	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 127	Motie is overgedragen aan Financiën
1763	Motie-Inge van Dijk/Grinwis over zo snel mogelijk via diverse landelijke mediakanalen communiceren van een overzicht van de bestaande ondersteunende regelingen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 131	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1764	Gewijzigde motie-Heinen/Inge van Dijk over bij het belastingplan 2023 bezien of de onbelaste reiskostenvergoeding eerder kan worden verhoogd	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 133	Motie is overgedragen aan Financiën
1765	Gewijzigde motie-Van Raan c.s. over een gesprek met energieleveranciers over hoe kan worden omgegaan met energieschulden	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 135	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1766	Motie-Den Haan c.s. over zo veel mogelijk huishoudens die aanvullende maatregelen nodig hebben proactief benaderen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 137	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1772	Gewijzigde motie-Léon de Jong over geen negatieve financiële gevolgen door het ontvangen van energietoeslag	Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 623	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 19-05-2022 (Kamerstukken II, 24 515, 36 057, nr. 8)
1773	Motie-Kathmann over gemeenten oproepen om het Kwaliteitskader schuldhelpverlening voortvarend en breed toe te passen	Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 625	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1774	Motie-Kat/Ceder over het faciliteren en stimuleren dat alle gemeenten zich aansluiten bij de nationale schuldhulproute en werken met saneringskredieten	Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 628	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1775	Motie-Kat/Ceder over jongvolwassenen informeren over de financiële verantwoordelijkheden die horen bij volwassenheid	Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 629	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1776	Motie-Palland c.s. over onderzoek naar landelijke invoering van de schuldpauszeknop	Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 631	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1777	Motie-Ceder/Kat over een gecombineerde aanpak armoede en gezondheid bij schuldenproblematiek	Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 637	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
1779	Motie-Den Haan over pensioenfondsen vragen te indexeren waar dat kan	Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043, nr. 578	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 16-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043, nr. 586)
1791	Motie-Palland over zorgen dat ouderparticipatiecrèches in het nieuwe stelsel kunnen voortbestaan	Kamerstukken II, 2021-2022, 31 322, nr. 453	Opc's zullen in het nieuwe stelsel mogelijk blijven. Daarvoor is geen aparte wijziging in wet- of regelgeving nodig. Hierop hoeft dus geen verdere actie te worden ondernomen
1798	Motie-Van Esch over gezondheidsbescherming en -bevordering opnemen in de adviezen van het MIT	Kamerstukken II, 2021-2022, 25 295, nr. 1912	Motie is afgedaan met mail aan Jolande Sap (kwartiermaker Maatschappelijk Impact Team) op 8 juli 2022

Lopende moties

Tabel 180 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen moties, vergaderjaar 2014-2015

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
771	Motie-Van Ojik/Kerstens over het eventueel verhogen van de heffing	Kamerstukken II, 2014-2015, 33 981, nr. 40	Deze motie vraagt de heffing te verhogen als werkgevers ervoor kiezen de heffing te betalen in plaats van meer mensen met een beperking in dienst te nemen. Het wetsvoorstel Vereenvoudiging Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperking is in voorbereiding. Door de plannen om het systeem van de banenafpraak te vereenvoudigen is deze motie naar alle waarschijnlijkheid niet opportuun. Als de uitwerking van het nieuwe systeem in wetgeving is opgenomen, wordt de afhandeling van deze motie nader overwogen. Planning: 4e kwartaal 2024
785	Motie-Elzinga (SP) c.s. inzake evaluatie van de wet twee jaar na de inwerkingtreding van quotumheffing	Kamerstukken I, 2014-2015, 33 981, nr. F	De quotumregeling is vanaf 1 januari 2018 voor de overheidswerkgevers geactiveerd. 2018 is een overgangsjaar, omdat het kabinet heeft besloten om over de eventuele quotumtekorten over 2018 geen heffing op te leggen aan de werkgevers die niet de afgesproken aantallen hebben gehaald. Vanwege de plannen om het systeem van de banenafpraak te vereenvoudigen, is op 1 januari 2020 de wetswijziging voor deactivering en uitsstel quotumheffing in werking getreden. De quotumheffing wordt daarin opgeschort tot 1 januari 2022. Als de uitwerking van het nieuwe systeem duidelijk is en in wetgeving is opgenomen, de afhandeling van de motie nader overwogen. Planning: 4e kwartaal 2024

Tabel 181 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen moties, vergaderjaar 2015-2016

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
869	Motie-Nijkerken-de Haan/ Kerstens om de resterende financiële middelen mobiliteitsbonus vanaf 2021 specifiek aan te wenden voor de doelgroep in de vorm van een bonus/korting voor de werkgever	Kamerstukken II, 2015-2016, 34 194, nr. 17	Bij Koninklijk Besluit van 13 oktober 2020 (Stb. 2020, 377) is de einddatum van 1 januari 2021 geschrapt waardoor het LKV banenafpraak na die datum blijft doorlopen. De Tweede Kamer is hierover geïnformeerd bij brief van 2 juli 2020 over de resultaten wet banenafpraak 2019 (Kamerstukken II, 2019-2020, 34 352, nr. 196). In het wetsvoorstel Breed Offensief wordt de grondslag van de horizonbepaling geschrapt. Dit wetsvoorstel is aangenomen door de Tweede Kamer. Zie ook toezegging 3413. De planning van het schrappen van de horizonbepaling is afhankelijk van de behandeling van het wetsvoorstel Breed Offensief in de Eerste Kamer in de tweede helft van 2022

Tabel 182 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen moties, vergaderjaar 2017-2018

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1040	Motie-Wiersma c.s. over een woonlandbeginsel voor de gezinsbijslagen	Kamerstukken II, 2017-2018, 21 501-31, nr. 469	De EPSCO Raad van 21 juni 2018 is een algemene oriëntatie over de herziening van Verordening 883/2004 overeengekomen. Indexatie van gezinsbijslagen of alternatieven daarvoor vormden geen onderdeel van deze algemene oriëntatie vanwege grote bezwaren hiertegen van de huidige Europese Commissie en een meerderheid van de lidstaten. Nederland heeft tegen de algemene oriëntatie gestemd. Nederland heeft samen met Denemarken, Duitsland, Oostenrijk en Ierland een brief over het belang van indexatie van gezinsbijslagen gezonden aan het voorzitterschap, de Europese Commissie en aan alle lidstaten. Op dit moment (30-06-2021) is de herziening van Verordening 883/2004 in de triloof fase. Indexatie van gezinsbijslagen vormt geen onderdeel van de besprekingen
1063	Motie-Strik overwegende, dat het kabinet zegt in te zetten op een inclusieve samenleving en dat onder meer vertaalt in maatregelen om de arbeidsparticipatie te verbeteren van mensen met een beperking, arbeidsongeschikten en Wajongers	Kamerstukken I, 2017-2018, 34 775, nr. G	De motie vraagt om een evaluatie (te houden binnen maximaal drie jaar) naar de inkomenseffecten en arbeidsparticipatie van vier maatregelen uit het regeerakkoord van 2017. De eerste twee maatregelen zijn geschrapt (Kamerstukken I, 2018-2019, 34 775, AK ; Kamerstukken II, 2018-2019, 32 716, nr. 37). De vierde maatregel ging 2018 inwerking en de derde op 1 januari 2020. Binnen drie jaar na inwerkingtreding van de laatste maatregel betekent in dit geval dat we de evaluatie in 2022 houden. SZW is met UWV in gesprek over het evalueren van maatregel 3 en maatregel 4 en over de mogelijkheden van onderzoeken. De verwachting is de Kamer hier eind 2022 of begin 2023 over te informeren

Tabel 183 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen moties, vergaderjaar 2018-2019

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1148	Motie-Nijkerken-de Haan c.s. over opheffen van het onderscheid tussen markt en overheid	Kamerstukken II, 2018-2019, 34 352, nr. 126	Op 1 januari 2020 is de wetswijziging voor deactivering en uitstel quotumheffing in werking getreden. De quotumheffing wordt daarin opgeschort tot 1 januari 2022. In de Kamerbrief van juli 2022 is opgenomen dat de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen met betrokkenen in gesprek is gegaan over de toekomst banenafpraak. In deze brief is ook opgenomen dat er een besluit zal worden genomen over het wetsvoorstel vereenvoudigde banenafpraak wanneer de uitvoeringstoetsen geactualiseerd zijn. Het opheffen van het onderscheid tussen markt en overheid is onderdeel van dit wetsvoorstel. Planning: eind 2022
1159	Motie-Ziengs/Stoffer over een eenvoudiger certificering voor bedrijven	Kamerstukken II, 2018-2019, 34 675, nr. 19	Stand van zaken is aan de Kamer meegedeeld in brief van I&W van 1 februari 2021; wanneer de wijzigingen van de Arboregelgeving zijn gepubliceerd, zal worden vastgesteld in hoeverre een toegespitst certificaat kan bijdragen aan de asbestdakenopgave. Motie is daarmee nog niet afgedaan omdat regelgeving op dit vlak nog moet worden aangepast; dit vindt naar verwachting eerst in de loop van 2023 plaats
1217	Motie-Kuzu over de uitwerking van de maatregel voor uitbreiding van de ketenregeling	Kamerstukken II, 2018-2019, 35 074, nr. 48	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
1220	Motie-Bruins/Pieter Heerma over overleg met sociale partners over één laagdrempelige calamiteitenregeling	Kamerstukken II, 2018-2019, 35 074, nr. 52	In het coalitieakkoord is een deeltijd-WW regeling opgenomen. Deze regeling kent naar verwachting samenloop met de calamiteitenregeling qua doelstelling en doelgroep. We bezien wat dit betekent voor de implementatie van de calamiteitenregeling
1233	Motie-Gijs van Dijk over omlaag krijgen van het aantal afwijkende medische oordelen	Kamerstukken II, 2018-2019, 29 544, nr. 889	Het wetsvoorstel waarbij het medisch advies van de bedrijfsarts over de belastbaarheid van de zieke werknemer leidend wordt bij de RIV-toets door UWV is begin oktober 2020 naar de Tweede Kamer gestuurd. De Kamer heeft het wetsvoorstel op 2 februari 2021 controversieel verklaard
1245	Gewijzigde motie-Renkema/Van Weyenberg over een externe evaluatie	Kamerstukken II, 2018-2019, 25 834, nr. 159	De minister heeft in het Commissiedebat van 24 juni 2021 aangegeven de externe evaluatie van het asbeststelsel een half jaar na ingang van de regelgeving, naar verwachting in 2023, te willen uitvoeren

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1262	Motie-Wiersma/Heerema over de Handreiking Taakdelegatie UWV herzien	Kamerstukken II, 2018-2019, 29 544, nr. 905	In de Kamerbrief van 9 april 2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 26 448, nr. 645) is aangegeven dat de NVVG het voortouw neemt in de ontwikkeling van een 'Handreiking Taakdelegatie in het publieke domein'. Waar nodig zal UWV het eigen professioneel en juridisch kader voor het werken met taakdelegatie hierna herzien, verduidelijken en uitbreiden, waarmee uitvoering wordt gegeven aan de motie. In de WIA-brief inzake Sociaal medische beoordelen/hardheden die in de zomer 2022 wordt verstuurd, wordt de Kamer geïnformeerd over de voortgang. Planning brief Tweede Kamer: 3e kwartaal 2022 vóór Prinsjesdag
1288	Motie-Van Hul inzake een doelstelling voor een leven lang ontwikkelen voor mensen met flexcontracten	Kamerstukken II, 2018-2019, 30 012, nr. 114	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022

Tabel 184 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen moties, vergaderjaar 2019-2020

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1349	Motie-Tielen over opdrachtgevers rechtszekerheid bieden bij het inhuren van een zelfstandige opdrachtnemer	Kamerstukken II, 2019-2020, 25 300 XV, nr. 48	Op 20-09-2021 is er voortgang gemeld over deze motie in de Zevende Voortgangsbrief werken als zelfstandige (Kamerstukken II, 2021-2022, 31 311, nr. 240). De motie is daarmee gedeeltelijk afgedaan. Planning: wordt meegenomen in de volgende Voortgangsbrief werken als zelfstandige, eind van het jaar 2022 naar de Tweede Kamer
1350	Motie-Tielen over vernieuwende initiatieven in de bestaande ondersteuning voor een leven lang leren	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 300 XV, nr. 39	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
1371	Motie-Van Brenk/Van Kooten-Arissen over jobcoaching en re-integratiedienstverlening beter op elkaar afstemmen	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 300 XV, nr. 69	Een onderzoek naar de rol van jobcoaching bij dreigende baanbeëindiging is nagenoeg afgerond. In de eerste helft van 2022 heeft UWV het onderzoek naar bijdrage van jobcoaching bij dreigende baanbeëindiging afgerond. UWV ontwikkelt op basis van de opgedane inzichten een structurele en integrale verbeteraanpak voor externe jobcoaching. De Tweede Kamer is bij de Stand van de uitvoering (Kamerstukken II, 2021-2022, 26 448, nr. 682) hierover geïnformeerd
1386	Motie-Palland/Smeulders over de toepassing van de WAS uitbreiden naar de sector personenvervoer	Kamerstukken II, 2019-2020, 29 544, nr. 971	Planning: brief naar de Tweede Kamer in oktober 2022
1387	Motie-Smeulders/Palland over verbetering van de mogelijkheden voor werknemersorganisaties in het kader van de WAS	Kamerstukken II, 2019-2020, 29 544, nr. 972	Planning: brief naar de Tweede Kamer in oktober 2022
1392	Motie-Van Weyenberg c.s. over varianten om de wendbaarheid van het contract voor onbepaalde tijd te vergroten	Kamerstukken II, 2019-2020, 29 544, nr. 986	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor het einde van het jaar 2022
1406	Motie-Van Beukering-Huijbrechts c.s. over borging van privacy betrekken bij de evaluatie	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 316, nr. 12	De wijziging van de wet gemeentelijke schuld hulpverlening in verband met vroeg signalering wordt na 4 jaar geëvalueerd. De borging van de privacy wordt daarbij betrokken. De Tweede Kamer wordt voor eind 2025 geïnformeerd. Planning: eind december 2025
1423	Motie-Palland over de wet monitoren, er jaarlijks over rapporteren en na drie jaar evalueren	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 358, nr. 16	Planning: Eerste rapportage naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
1432	Motie-Gijs van Dijk/Smeulders over het aan banden leggen van premieshoppen in Europees verband	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 359, nr. 14	Motie wordt gezien als ondersteuning voor bestaand beleid. In de Kamerbrief d.d. 07-06-2020 met het onderwerp: «Update brief betreffende premieshoppen en A1-verklaringen» is aangegeven hoe dit beleid eruit ziet. Planning: eind 2024
1449	Motie-Özütok en Diertens inzake verzoek de regering samen met de autoriteiten van Bonaire, Sint Eustatius en Saba te onderzoeken hoe de economische zelfstandigheid van vrouwen kan worden versterkt en de Kamer hierover te informeren	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 300 IV, nr. 60	Stand van zaken wordt betrokken bij voortgangsrapportage ijkpunt bestaanszekerheid die na het zomerreces 2022 wordt verzonden

ID	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1450	Motie-Özütok inzake verzoek regering om Bonaire, Sint Eustatius en Saba in staat te stellen de kosten voor dag- en buitenschoolse kinderopvang in voorkomende gevallen te compenseren	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 300 IV, nr. 61	In februari heeft de Raad van State zijn advies opgeleverd op het wetsvoorstel KO BES. Dit advies wordt momenteel verwerkt in het Nader Rapport. Daarnaast zijn er gesprekken gaande over de doorvertaling van de inkomensafhankelijke kinderopvangvergoeding uit het coalitieakkoord voor CN. De verwachting is dat het wetsvoorstel na de zomer naar de Tweede Kamer wordt verstuurd. De Tweede Kamer is op 18 november 2021 geïnformeerd over de voortgang van het programma BES(t) 4 kids daarin staat dat het wetsvoorstel KO BES in de loop van 2022 aan de Tweede Kamer zal worden aangeboden
1459	Motie-Gijs van Dijk/Jasper van Dijk over het aantal beschikbaar gestelde stage- en werkervaringsplekken vanaf 2021	Kamerstukken II, 2019-2020, 35 483, nr. 47	De Kamer zal naar verwachting voor het kerstreces 2022 worden geïnformeerd
1467	Motie-Peters/Van Brenk over tegengaan van het niet-gebruik van de AIO	Kamerstukken II, 2019-2020, 24 515, nr. 545	UWV en SZW werken uit hoe gegevensuitwisseling op een proportionele manier toegepast kan worden teneinde een gerichte benadering van de doelgroep met potentieel recht op AIO gericht te benaderen. Hiervoor bereidt SZW regelgeving voor op grond waarvan dit in een pilot wordt uitgetest. In de stand van de uitvoering Sociale Zekerheid is op 22 juni 2022 verslag gedaan over de voortgang (Kamerstukken II, 2021-2022, 26 448, nr. 682)
1475	Motie-Tielen c.s. over een aan werkgevers en werknemers gelijkwaardige positie voor zelfstandigen	Kamerstukken II, 2019-2020, 31 311, nr. 231	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
1480	Motie-Smeulders/Gijs van Dijk over de Stichting van de Arbeid vragen de witte vlek te blijven monitoren	Kamerstukken II, 2019-2020, 32 043, nr. 534	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor de zomer van 2024
1489	Motie-Jasper van Dijk/ Tielen over intensivering van de controle op uitbetaling van uitkeringen in het buitenland	Kamerstukken II, 2019-2020, 26 448, nr. 635	In de brief Stand van de Uitvoering van juli 2021 is aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan deze motie. In het kader van de doorlichting van de socialezekerheidswetten op misbruikrisico's en het opstellen van een afwegingskader voor de WW, ZW, WIA, worden de misbruikrisico's geïnventariseerd en geprioriteerd. In de gesprekken over beheersmaatregelen op basis van dat afwegingskader zal deze motie worden meegenomen. Planning: naar verwachting is dit voor beide wetten in de tweede helft van 2022 afgerond

Tabel 185 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen moties, vergaderjaar 2020-2021

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
1504	Motie-Bruins/Rog over onderzoeken of de maatschappelijke diensttijd bijdraagt aan vermindering van de jeugdwerkloosheid	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 126	Motie is overgedragen naar VWS
1527	Motie-Nijkerken-de Haan/Tielen over startbanen voor jonge mensen die aan hun loopbaan willen beginnen	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 31	De motie wordt afgedaan met de brief aan de Tweede Kamer in het najaar met een toelichting op de plannen om de overgang van school naar werk te verbeteren
1529	Motie-Nijkerken-de Haan c.s. over gebruik van de subsidieregeling voor het MIP voor vernieuwende opleidingsinitiatieven	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 33	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
1540	Motie-Peters c.s. over het onderzoeken van de effecten van de zoektermijn voor ex-gedetineerden	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 45	Divosa heeft met subsidie van SZW een handreiking Maatwerk Participatiewet bij verblijf in en uitstroom uit instellingen gemaakt. Deze staat sinds december 2021 online. Meenemen in eerstvolgende voortgangsbrief Armoede- en schulden. Planning: in najaar 2022
1541	Motie-Peters c.s. over een inkomen en een woning voor voormalige ggz-patiënten	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 46	Divosa heeft met subsidie van SZW een handreiking Maatwerk Participatiewet bij verblijf in en uitstroom uit instellingen gemaakt. Deze staat sinds december 2021 online. Meenemen in eerstvolgende voortgangsbrief Armoede- en schulden. Planning: in najaar 2022
1543	Motie-Van Weyenberg/Smeulders over aandacht voor mentale gezondheid bij het thuiswerken	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 570 XV, nr. 54	In de brieven van 21 december 2021 en 21 maart 2022 over thuiswerken/hybride werken is de Kamer nader geïnformeerd over de stand van zaken van de besteding van deze middelen. In de brief van 20 juni 2022 over hybride werken is opgenomen dat er een subsidieregeling is opgesteld, met onder andere middelen die vanuit deze

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
			motie zijn vrijgemaakt. In najaar 2022 wordt de Kamer nader geïnformeerd over de stand van zaken/afhandeling van deze motie
1560	Motie-Stoffer over uitspreken dat de EU geen richtlijnen dient uit te vaardigen op terreinen waar de EU niet bevoegd is	Kamerstukken II, 2020-2021, 21 501-31, nr. 588	Het kabinet bewaakt bij ieder EU-richtlijnvoorstel dat het richtlijnvoorstel niet ziet op terreinen waar de EU niet bevoegd is. Het kabinet staat hierbij stil in het BNC-fiche waarin de kabinetsappreciatie over het voorstel uiteen wordt gezet
1568	Motie-Omtzigt c.s. over een voorstel voor doorlichting van wetten en regelingen door een externe partij	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 510, nr. 13	Onderzoek is in de afrondende fase. In de zomer van 2022 ontvangt de Kamer het eindrapport
1569	Motie-Ploumen/Jetten over een inventarisatie van wetgeving die hardvochtig uitpakt	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 510, nr. 24	Inventarisatie naar hardvochtige effecten in SZW-wetgeving loopt. BZK heeft in februari een loket geopend waar burgers hun voorbeelden van hardvochtige effecten kunnen aandragen. De Tweede Kamer wordt in de zomer van 2022 geïnformeerd over voortgang
1571	Motie-Van Brenk over als regel in wetgeving een hardheidsclausule opnemen	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 510, nr. 37	Deze loopt mee in inventarisatie naar hardvochtige effecten, zie 1569
1577	Motie-Gijs van Dijk over alle kwetsbare jongeren in de bijstand een leer-werk aanbod aanbieden	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 669, nr. 5	Is als afspraak opgenomen in de Werkagenda Aanpak Jeugdwerkloosheid, ondertekend op 6 juli 2021 door onder andere sociale partners, VNG, onderwijskoepels, Divosa, SBB OCW en SZW. Er is ook gekeken met WBJA of het juridisch haalbaar is om banen specifiek open te stellen voor starters. Dit is geen reële optie in verband met leeftijdsdiscriminatie
1586	Motie-Renkema over het stimuleren van inhoudelijke affiniteit en ervaring binnen de raad van toezicht	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 240, nr. 5	Planning: brief naar de Kamer voor het eind van het jaar 2022
1587	Motie-Palland c.s. over het delen van aanvullende vormen van medezeggenschap	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 240, nr. 7	Planning: brief naar de Kamer voor het eind van het jaar 2022
1590	Motie-Belhaj c.s. over hulp bij verzoeken tot afstand van de Marokkaanse nationaliteit	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 475, nr. 6	De Kamer is op 9 mei 2022 per brief geïnformeerd over de voortgang van deze motie. Enkele vervolgstappen ten aanzien van de uitvoering volgen na de zomer. De verwachting is dat de Kamer hierover in Q1 2023 wordt geïnformeerd
1597	Motie-Gijs van Dijk over het maximumaantal opvolgende uitzendcontracten in de wet beperken	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 861, nr. 60	Planning: begin 2025 indiening wetsvoorstel bij de Tweede Kamer
1598	Motie-Gijs van Dijk/Jasper van Dijk over een landelijke pilot van de Bouwplaats-ID mogelijk maken	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 861, nr. 61	Planning: brief naar de Tweede Kamer eind september 2022
1604	Motie-Becker over reflecteren op de uitvoeringsketen inburgering	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 483, nr. 69	In het commissiedebat van 30 mei jl. heeft de minister toegezegd om de Kamer na de zomer te informeren. De bedoeling is om de Kamer in september 2022 te informeren
1618	Motie-Wörsdörfer/Kuzu over consumentenbescherming bij telemarketing op basis van algoritmen	Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 598	Motie wordt opgepakt samen met EZK en Financiën. Planning: 4e kwartaal 2022
1623	Motie-Tielen over een toegankelijkheidstoets op verlofregelingen	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 613, nr. 17	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
1624	Motie Palland/Van Weyenberg over het monitoren van effecten van het wetsvoorstel	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 613, nr. 18	Wordt afgedaan met de Monitor Arbeid, zorg en kinderopvang, planning april 2024 naar de Tweede Kamer
1627	Motie-Oomen-Ruijten c.s. uitvoering van het keuzerecht op een eenmalige uitkering tot verschillende complexe situaties kan leiden, zoals bijvoorbeeld ten aanzien van de samenloop met fiscale regelingen en huur- en zorgtoeslagen	Kamerstukken I, 2020-2021, 35 555, nr. H	Stand van zaken is gemeld in een brief aan de Eerste Kamer d.d. 12-10-2021 (Kamerstukken I, 2021-2022, 35 555, nr. 20). Het wetsvoorstel bedrag ineens, RVU en verlofsparen is op 30-06-2022 aangeboden aan de Tweede Kamer. Bericht aan de Eerste Kamer volgt na het zomerreces 2022
1635	Motie-Pieter Heerma/Van Weyenberg over het gebruik van open hiring uitbreiden	Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544, nr. 1059	In de brief over het actieplan Dichterbij dan je denkt is aangegeven hoe we het gebruik van open hiring willen uitbreiden, zie Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1094. Bij de uitwerking van het actieplan zullen we specifiek aandacht besteden voor de rol van de overheid als werkgever. Kamer wordt met de evaluatie van het actieplan geïnformeerd over de uitvoering van de motie. Planning: 1e kwartaal 2023

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
1637	Motie-Azarkan over moslimhaat of moslimdiscriminatie erkennen als specifieke vorm van discriminatie en racisme	Kamerstukken II, 2020-2021, 30 950, nr. 242	De uitvoering van deze motie ligt bij BZK. Beoogd wordt de Kamer na de zomer 2022, in Q4 te informeren
1643	Motie-Van Weyenberg/ Maatoug over een brede adviescommissie om vast te stellen in welke sectoren en beroepen arbeidsmigranten nodig zijn	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 680, nr. 10	Planning: brief naar de Tweede Kamer in oktober 2022
1644	Gewijzigde motie-Van Baarle over een evaluatie van de wetwijziging binnen drie jaar na inwerkingtreding	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 680, nr. 16	Planning: evaluatie begin 2025 naar de Tweede Kamer
1645	Motie-Van Baarle over een specificering dan wel aanscherping van de huisvestingsvoorwaarde in de Wav	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 680, nr. 13	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor het einde van het jaar 2022
1648	Motie-Gijs van Dijk/Ceder over een oplossing voor de nadelige gevolgen van een loonloze periode	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 830 XV, nr. 10	In het najaar 2022 volgt een Kamerbrief over daglonen waarin deze motie ook wordt betrokken
1650	Motie-Van den Berg c.s. over een werkloosheidsvoorziening in Caribisch Nederland	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 334	Minister APP heeft tijdens werkbezoek CN toegezegd dat er deze kabinetsperiode een werkloosheidsvoorziening zal worden ingevoerd. Minister APP is akkoord met de contourennotitie WW-voorziening CN. In de tweede helft van 2022 zal een inhoudelijk voorstel voor consultatie aan betrokken partijen in CN worden voorgelegd.
1656	Motie-Ceder over praktische belemmeringen voor nieuwkomers bij het aangaan van werk	Kamerstukken II, 2020-2021, 32 824, nr. 341	De Kamer zal naar verwachting na de zomer van 2022, in Q4 worden geïnformeerd

Tabel 186 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen moties, vergaderjaar 2021-2022

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
1658	Motie-Azarkan Constatende dat discriminatie jegens Aziatische Nederlanders enorm is toegenomen	Kamerstukken II, 2021-2022, 30 950, nr. 236	Motie is in uitvoering, het onderzoek is gestart in januari 2022 en wordt december 2022 afgerond. Daarna zal de Kamer worden geïnformeerd
1661	Motie-Eerdmans over een wettelijke regeling voor zelfstandig ondernemerschap die de rechtspositie van zzp'ers in alle relevante aspecten vastlegt	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925, nr. 47	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
1666	Motie-Gijs van Dijk/Maatoug over het principe «niet terugvorderen, tenzij»	Kamerstukken II, 2021-2021, 26 448, nr. 658	Wordt betrokken bij de herziening van het handhavingsbeleid zoals aangekondigd in de Kamerbrief van 23 november 2021. Planning: derde kwartaal 2023
1667	Motie-Van Kent/Palland over verlaging van de arbeidsongeschiktheidsdrempel naar 15%	Kamerstukken II, 2021-2022, 26 448, nr. 659	Deze motie wordt betrokken in de uitwerking van het coalitieakkoord (hardheden in de WIA wegnemen). Het plan van aanpak wordt opgenomen in de brief over Sociaal medisch beoordelen/hardheden WIA die in de zomer van 2022 zal worden verstuurd. In die brief wordt ook ingegaan op het vraagstuk rond verlaging van de drempel en de manier waarop dat wordt meegenomen. Planning brief Tweede Kamer: 3e kwartaal 2022 vóór Prinsjesdag.
1668	Motie-Van Kent over democratische controle uitoefenen op het Inlichtingenbureau	Kamerstukken II, 2021-2022, 26 448, nr. 660	De motie loopt mee in het onderzoek naar de herijking van de governance IB/BKWI die op dit moment plaatsvindt. De uitkomsten van het onderzoek worden in 2022 verwacht en aangeboden aan de Kamer
1677	Gewijzigde motie Van der Staaij/Omtzigt over uitspreken dat een volgend kabinet concrete maatregelen moet nemen om de belastingkloof tussen een- en tweeverdieners te verkleinen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925, nr. 48 (79)	Wordt meegenomen in Begroting 2023
1678	Motie-Leijten/Peters over meer gedupeerden van verhoging van de AOW-leeftijd in kaart brengen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 666, nr. 4	Bij aanvang van de regeling zijn de mogelijke doelgroepen onderzocht. Ook liggen er reeds een aantal onderzoeken die in de afgelopen 10 jaar zijn uitgevoerd met betrekking tot de OBR en het AOW-hiaat. De SVB heeft in 2016 een onderzoek aan de Kamer gepresenteerd over het niet-gebruik. En specifiek over ZZP'ers met een private arbeidsongeschiktheidsverzekering ligt er een onderzoek van SEO van eind 2019. Er zijn geen nieuwe groepen naar voren gekomen noch bij de start, noch bij de evaluatiemomenten

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
1679	Motie-Peters/Leijten over een compensatieregeling voor zelfstandigen die al ziek waren voor de verhoging van de AOW-leeftijd en geen toegang hebben tot de overbruggingsregeling	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 666, nr. 5	Het is de bedoeling op korte termijn, nog in het najaar, hierover een brief aan de TK te zenden
1681	Motie-Maatoug/Gijs van Dijk over het inzetten van de webmodule in één sector, bijvoorbeeld de gezondheidszorg, inzet webmodule in nabije toekomst	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1078	Planning: wordt meegenomen in de volgende Voortgangsbrief werken als zelfstandige, eind van het jaar 2022 naar de Tweede Kamer
1684	Motie-Kwint over fors verlagen van de standaardboete bij de SVB	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 845, nr. 12	Wordt meegenomen in de herijking van het handhavinginstrumentarium. Planning: derde kwartaal 2023
1686	Motie-Van Baarle over het effect op kinderarmoede en lage inkomens monitoren	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 845, nr. 15	Planning: september 2022
1691	Motie-Palland c.s. over zo spoedig mogelijk zekerheid bieden over borging, kwaliteit en continuïteit van de onderwijsroute	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 20	Op 29 juni jl. is de Tweede Kamer per brief geïnformeerd over de stand van zaken van de onderwijsroute (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 824, nr. 364). In deze brief is aangegeven dat de besluitvorming over de inrichting en toekomst van de onderwijsroute uiterlijk in Q2 van 2023 moet zijn afgerond. Voor de periode t/m 2025 zijn aanvullende middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten
1693	Motie-Becker over het monitoren van de invulling van de module Arbeidsmarkt en Participatie door gemeenten	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 17	De Kamer wordt naar verwachting in Q1 2023 hierover geïnformeerd
1695	Motie-Becker over een heldere juridische definitie van «problematisch gedrag»	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 228, nr. 8	De Kamer zal in Q4 geïnformeerd worden over deze motie. Het advies van de LA dat door OCW is aangevraagd wordt hierbij betrokken
1698	Motie van het lid Bisschop over de bevoegdheden uitbreiden van de Taskforce Problematisch gedrag en ongewenste buitenlandse financiering	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 228, nr. 25	Inzet is om de Kamer hier, conform de toezegging in de planningsbrief SZW, na de zomer van 2022 over te informeren
1700	Motie-Tielen over inzichtelijk maken hoe de STAP-regeling en de O&O-fondsen elkaar versterken	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 43	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
1701	Motie-Tielen over de ontwikkeling van door betrokken partijen goed met elkaar afgestemde skillspaspoorten	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 44	Voorstel is eind mei ingediend bij NGF-commissie na akkoord van M SZW, M APP, M OCW, M PVO. Informeren van de Tweede Kamer over opvolging via de Kamerbrief Actieplan LLO. Planning: medio september 2022 brief naar Tweede Kamer, waarmee de motie wordt afgedaan
1702	Motie-Tielen over een brede publiekscampagne die bijdraagt aan een gelijkwaardiger positie van vrouwen op de arbeidsmarkt	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 45	Planning: brief naar de Tweede Kamer november 2022
1703	Gewijzigde motie-De Kort over gemeenten oproepen meer bijstandsgerechtigden zonder startkwalificatie naar praktijkopleidingen toe te leiden	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV nr. 46	Er wordt bezien de motie af te kunnen doen met een brief over Dichterbij dan je denkt, waar praktijkleren een van de vier routes is om mensen aan de slag te helpen, dan wel in reactie op de motie De Kort hoe mensen te helpen die langdurig in de bijstand zitten (als praktijkleren een initiatief is die uit het onderzoek naar voren komt), dan wel meenemen in de verdere uitwerking van de nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur waar praktijkleren ook onderdeel van is. Planning: 4 ^{de} kwartaal 2022
1704	Motie-De Kort c.s. over het organiseren van meer transparantie in de kaartenbak van bijstandsgerechtigden	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV nr 47	De werking van de arbeidsmarkt wordt verbeterd door de matching tussen werkzoekenden en werkgevers te verbeteren. Om hier invulling aan te geven zijn VNG, UWV en SZW het Programma Verbeteren Uitwisseling Matchingsgegevens (VUM) gestart. Transparantie in de kaartenbakken van werkzoekenden wordt gerealiseerd door landelijke standaardisatie van 1) matchingsgegevens (onder andere werkzoekendenprofielen) en 2) gegevensuitwisseling. Naast uitwisseling tussen UWV en gemeenten onderling wordt ook uitwisseling met private partijen voorzien. Het programma heeft inmiddels geresulteerd in eerste versies de standaarden en is gestart met de pilotfase. Het wetgevingsproces is in voorbereiding
1707	Motie-Kat c.s. over voortzetting van het Informatiepunt Wajong voor 2022	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV nr. 52	SZW heeft conform de aangenomen motie Kat c.s. de subsidie aan leder(in) met een jaar verlengd, teneinde het informatiepunt Wajong in 2022 voort te zetten

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
1708	Motie-Van Beukering-Huijbregts c.s. over het ondersteunen van de wervingscampagne voor personeel en verminderen van de regeldruk in de kinderopvang	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 54	Ondersteunen wervingscampagne: subsidie voor deze campagne is inmiddels toegekend door SZW. Verminderen regeldruk: de evaluatie van de Wet IKK waarin onbedoelde effecten van de kwaliteitseisen van IKK, zoals regeldruk, worden meegenomen, is onlangs afgerond. Het eindrapport wordt uiterlijk eind 2022 naar beide Kamers verzonden. Daarnaast geldt voor de kwaliteitseisen dat toezichtspartijen rekening kunnen houden met verzachtende omstandigheden vanwege personeelstekort
1709	Motie-Van Beukering-Huijbregts/Gijs van Dijk over het aanpassen van het concurrentiebeding	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 56	Tussenstand uitvoering motie in brief aan de Tweede Kamer d.d. 25-02-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1089). Planning vervolg uitvoering motie medio oktober 2022 naar de Kamer
1710	Motie-Palland/Ceder over onderzoeken ten behoeve van een nieuwe nota Gezinsbeleid	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 59	In intern overleg. De Kamer zal naar verwachting na het zomerreces 2022 worden geïnformeerd
1711	Motie-Maatoug c.s. over de krapte op de arbeidsmarkt aanpakken met hulp van regionale mobiliteitsteams	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 61	De uitbreiding van de doelgroep van de RMT's treedt 1 juni in werking. De Kamer wordt hier bij de eerste gelegenheid over geïnformeerd. Planning: september 2022
1712	Motie-Maatoug/Simons over een bevoegdheid voor de Inspectie SZW tot bestuursrechtelijke stillegging bij een vermoeden van ernstige benadeling	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 62	De inzet is om de Tweede Kamer te informeren over de uitvoering van de motie in oktober 2022
1716	Motie-Van Baarle/Peters over maatwerkafspraken met de VNG over de kostendelersnorm voor schuldenproblematiek en schuldhulpverlening: met jongeren	Kamerstukken II, 2021-2021, 35 925 XV, nr. 77	Maatwerkmogelijkheden zijn reeds besproken met gemeenten, VNG en Divosa bij Bestuurlijk Overleg VNG SZW in November 2021. In Coalitieakkoord is voorts afgesproken dat de kostendelersnorm wordt gewijzigd zodat jongvolwassenen tot 27 jaar niet meetellen als kostendelers voor hun huisgenoten. Planning: begin 2023
1718	Motie-Den Haan c.s. over een convenant om arbeidsparticipatie van 45-plussers te bevorderen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 69	Kan worden geïnterpreteerd als staand beleid. In de intentieverklaring over de Regionale Mobiliteitsteams (RMT's) zijn afspraken gemaakt over aanvullende dienstverlening om de arbeidsparticipatie van een aantal doelgroepen te bevorderen, waaronder de doelgroep oudere werknemers en werkzoekenden. De Kamer wordt bij de evaluatie geïnformeerd over de inzet van de RMT's voor de doelgroep 45-plussers
1720	Motie-Grinwis/Maatoug over verlenging van de verruimde regels voor de Bbz	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 447	Op 12 november 2021 is een brief aan de Kamer gestuurd met een eerste inventarisatie van de lessen uit de invoering van de Tozo en de tijdelijke Bbz voor een verbeterd vangnet voor zzp'ers. Daarin is tevens aangekondigd dat in 2022 samen met gemeenten en ondernemers verder invulling gegeven zal worden aan deze motie. Daar wordt de komende maanden aan gewerkt, met als streven de Kamer voor eind 2022 te informeren
1725	Motie-Segers c.s. over onderzoek door een breed samengestelde commissie naar de ontwikkeling van radicalisering en politieke polarisatie	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 788, nr. 136	De adviescommissie 'versterken weerbaarheid democratische rechtsorde' is op 15-7 jl. ingesteld inclusief voorzitter. De Kamer is hierover op 15-7 geïnformeerd via een Kamerbrief. De overige leden worden na de zomer benoemd. De Kamer zal naar verwachting in maart 2023 geïnformeerd worden over de voortgang
1727	Motie-Den Haan en Hermans over bij uitvoeringstoetsen ook duidelijk het burgerperspectief voor ogen houden	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 788, nr. 151	Vanuit het programma Werk aan Uitvoering is met de departementen besproken dat op basis van de eerder aangenomen motie Den Haan/Hermans er een goed werkende doenvermogenstoets wordt uitgewerkt op basis van de toets en begrippenkader van de WRR. Alle departementen gaan nu afzonderlijk hiervoor zorgdragen bij hun uitvoeringstoetsen, en het programma Werk aan Uitvoering zal dit gaan monitoren. Daarnaast is de doenvermogenstoets onderdeel van het Integraal Afwegingskader (IAK) en moet dus 'verplicht' worden langgelopen
1730	Motie-Azarkan inzake een plan te ontwikkelen om moslimhaat te bestrijden	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 788, nr. 92	De Kamer wordt hier na de zomer 2022, in Q4 over geïnformeerd. Deze motie zal worden meegenomen in het Nationaal Programma van de NCDR
1735	Motie-Van Kent over een voorstel waardoor uitkeringsgerechtigden alleen de netto-uitkering terugbetalen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 91	Werkgroep van SZW/UWV en FIN/BD onderzoekt mogelijke oplossingsrichtingen. Geen voorstel voor de zomer (gevraagd in motie), maar een update van de voortgang in de stand van de uitvoering juni 2022. Nog geen verdere planning bekend.

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
1736	Motie-Van Baarle over interdepartementale samenhang in de aanpak om tot kansengelijkheid te komen	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 94	Het Ministerie van BZK organiseert de interdepartementale samenhang om tot kansengelijkheid te komen bij het Rijk. Hiervoor worden onder andere cursussen, trainingen en kennissessies georganiseerd. Daarnaast heeft elk ministerie een ambassadeursnetwerk Diversiteit en Inclusie (D&I). De ambassadeurs zetten zich meer specifiek in voor hun ministerie en/of departement. Ook hierbij staat het delen van kennis en kunde centraal om tot kansengelijkheid te komen bij het Rijk
1739	Motie-Den Haan over acties om bewustwording van de waarde van oudere werknemers aan de werkgeverskant te stimuleren	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 98	De minister van SZW heeft in het commissiedebat Arbeidsmarktbeleid van 13 april 2022 toegezegd, onder andere naar aanleiding van deze motie, dat in de uitvoering van het actieplan «Dichterbij dan je denkt» ook aandacht zal zijn voor het aan het werk helpen van oudere werkzoekenden in de praktijk. Dat gebeurt op twee manieren: via de communicatiestrategie en via het stimuleren van de arbeidsmarktregio's om in hun regionale invulling van het actieplan ook aandacht te hebben voor senioren werkzoekenden. In de seniorenkansenvisie die na de zomer naar de Kamer wordt gestuurd zal ook aandacht zijn voor acties die bewustwording aan de kant van de werkgevers stimuleren van de waarde van senioren werknemers. Planning brief aan Tweede Kamer: 3e kwartaal 2022 na Prinsjesdag
1741	Motie-Stoffer c.s. over het verkleinen van de kloof in belastingdruk tussen een- en tweeverdieners	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 103	Wordt meegenomen in de SZW-begroting 2023
1743	Motie-Van Baarle over standaard een doenvermogenstoets bij wetsvoorstellen en beleidsvoornemens die uitvoeringsorganisaties of dienstverlening raken	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 387, nr. 8	Vanuit het programma Werk aan Uitvoering is met de departementen besproken dat er een goed werkende doenvermogenstoets wordt uitgewerkt op basis van de toets en begrippenkader van de WRR. Alle departementen gaan nu afzonderlijk hiervoor zorgdragen bij hun uitvoeringstoetsen, en het programma Werk aan Uitvoering zal dit gaan monitoren. Daarnaast is de doenvermogenstoets onderdeel van het Integraal Afwegingskader (IAK) en moet dus 'verplicht' worden langsgelopen
1744	Motie-Inge van Dijk/Van der Graaf over een doenvermogenstoets bij voorstellen voor nieuwe wet- en regelgeving	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 387, nr. 10	Vanuit het programma Werk aan Uitvoering is met de departementen besproken dat er een goed werkende doenvermogenstoets wordt uitgewerkt op basis van de toets en begrippenkader van de WRR. Alle departementen gaan nu afzonderlijk hiervoor zorgdragen bij hun uitvoeringstoetsen, en het programma Werk aan Uitvoering zal dit gaan monitoren. Daarnaast is de doenvermogenstoets onderdeel van het Integraal Afwegingskader (IAK) en moet dus 'verplicht' worden langsgelopen
1745	Motie-Inge van Dijk c.s. over ten minste drie pilots bij uitvoeringsorganisaties om de ruimte voor professionals in de uitvoering te vergroten	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 387, nr. 11	Bij de uitvoering van de motie van Dijk zullen initiatieven worden betrokken die op verschillende elementen zijn gericht: ontwikkeling van de kennis van de mogelijkheden die de Awb biedt, meer praktische initiatieven die gericht zijn op het maatwerk toepassen in de praktijk, en tot slot het cultuurelement: welke omstandigheden zijn nodig om de ruimte voor de professional maximaal te maken
1746	Motie-Inge van Dijk/Van der Graaf over bij uitvoeringsorganisaties aandringen op het in het jaarverslag opnemen van een top drie van gesignaleerde problemen in de uitvoering en de aanpak daarvan	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 387, nr. 12	Via individuele standen van de uitvoering of brieven/ rapportage met knelpunten wordt per uitvoeringsorganisatie, toezichthouder of domein inzicht gegeven in de relevante ontwikkelingen - wat goed gaat, wat extra aandacht behoeft en waar burgers en ondernemers in de knel komen door knellende wet- en regelgeving of de dienstverlening. Met inachtneming van de aangenomen motie Van Dijk/ Van der Graaf kan worden gekozen voor een aparte rapportage of worden aangesloten bij de bestaande producten zoals het jaarverslag
1747	Gewijzigde motie-Strolenberg/Van der Graaf over een jaarlijkse stand-van-zakenbrief omtrent de aanbevelingen van de commissie-Bosman	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 387, nr. 13	Er is toegezegd de Kamer jaarlijks per brief op de hoogte houden over de voortgang van het programma WaU en de Werkagenda van de publieke dienstverlening. De TCU is hier onderdeel van en zal daarbinnen worden meegenomen
1748	Nader-gewijzigde motie-Van Kent/Palland over het optrekken van de vermogensgrenzen voor kwijtschelding van lokale belastingen	Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 234	BZK voorziet na de zomer de nieuwe regeling kwijtschelding lokale belastingen te publiceren. Hierin is gevolg gegeven aan de motie en zal de mogelijkheid tot verhoging van de vermogensgrenzen (binnen grenzen) worden geïntroduceerd

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
1749	Motie-Kathmann c.s. over de onderbesteding van de nader gewijzigde motie-Kathmann/Maatoug over met plannen komen om voldoende banen voor mensen met een arbeidsbeperking te realiseren RMT's ook inzetten voor de doelgroep uit het breed offensief	Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 235	Kan worden geïnterpreteerd als voorgenomen beleid in relatie tot het verbreden van de doelgroep (motie 1711). Kamer zal bij gelegenheid worden geïnformeerd. Planning: september 2022
1752	Motie-Podt over het uitvoeren van maatschappelijke kosten-batenanalyses in het sociaal domein	Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 239	Op dit moment lopen meerdere onderzoeken naar potentiële brede baten bij activering. Zo kijkt het CPB op basis van de experimenten Participatiewet naar mogelijke brede baten op het terrein van onder andere gezondheid en schulden. Naar verwachting verschijnen dit najaar de resultaten van dit onderzoek. Daarnaast start in 2022, in opdracht van meerdere departementen, ook een onderzoek naar financieringsconstructies in het sociaal domein
1753	Motie-Léon de Jong over bestaande sociale werkvoorzieningen inzetten voor het realiseren van (beschut) werk	Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 241	Motie wordt uitgevoerd (doorlopende activiteit). Bij een eerstvolgende Kamerbrief over beschut werk volgt een terugkoppeling
1754	Gewijzigde motie-De Kort over in gesprek gaan met partijen in de arbeidsmarktregio's om langdurig bijstandsgerechtigden naar werk te begeleiden	Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 244	Aan extern bureau is opdracht gegeven voor een quick scan onder de arbeidsmarktregio's naar initiatieven om langdurig bijstandsgerechtigden aan werk te helpen. In september 2022 volgt oplevering rapport op basis waarvan regio-gesprekken zullen plaatsvinden al dan niet in samenwerking met VNG/Divosa. Daarnaast vinden separaat gesprekken plaats met kraptesectoren over sectorale initiatieven. Eind derde kwartaal wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over stand van zaken
1755	Motie-Palland/Ceder over onderzoek naar een verdere vereenvoudiging van loonwaardemeting	Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 243	Aan het College van deskundigen Uniforme loonwaardebepaling is gevraagd te adviseren over verdere vereenvoudiging loonwaardebepaling. Advies volgt najaar 2022. Voor de begrotingsbehandeling 2023 wordt de Tweede Kamer geïnformeerd
1756	Motie-Ceder over onderzoeken welke maatregelen nodig zijn voor toekomstbestendige sociale ontwikkelbedrijven	Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 245	Motie wordt uitgevoerd. In Kamerstuk 34 352, nr. 255 is aan de Kamer toegelicht hoe dit gebeurt. Ook is met de Kamer gecommuniceerd dat het gevraagde onderzoek naar inschatting in het voorjaar van 2023 afgerond zal zijn. Aan de Kamer is toegezegd in het tweede of derde kwartaal van volgend jaar de Kamer te informeren over de handelingsperspectieven die de Minister voorstaat en welke randvoorwaarden daarbij horen. Planning: 01-10-2023
1760	Motie-Van Weyenberg c.s. over met bewindvoerders, schuldhulpverleners en schuldeisers bespreken of termijnbedragen tijdelijk aangepast kunnen worden	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 125	Reactie op motie wordt meegenomen in Kamerbrief over de aanpak energiearmoede. Planning: september 2022
1767	Gewijzigde motie-Kathmann/Maatoug over onderzoeken of en hoe een onafhankelijk medische oordeel (financieel) toegankelijker kan worden voor zieke werknemers	Kamerstukken II, 2021-2022, 26 448, nr. 670	Er wordt nagedacht over de invulling/plan van aanpak
1768	Motie-Van Baarle over het aanpakken van situaties waarin uitkeringsgerechtigden er vanwege TARGET2 financieel op achteruit zijn gegaan	Kamerstukken II, 2021-2022, 26 448, nr. 671	UWV is in voorbereiding om de klant via drie kanalen van extra voorlichting te voorzien. Implementatie van de wijzigingen staat gepland voor eind juli. Voor het afronden van de motie moet dit nog gemeld worden aan de Kamer. Planning is om dit mee te geven in Stand van de Uitvoering van december.
1769	Motie-Van Kent over een protocol waarbij moeilijk objectificeerbare ziektes door het UWV bij keuringen worden erkend en serieus genomen	Kamerstukken II, 2021-2022, 26 448, nr. 674	Gesprekken over een mogelijk protocol worden op dit moment gevoerd met onder andere UWV en NVVG. Naar verwachting kunnen we na de zomer de Kamer informeren over het plan van aanpak
1770	Motie-Omtzigt over het verlies van de sterk gestegen arbeidskorting voor mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering meenemen in studies	Kamerstukken II, 2021-2022, 26 448, nr. 676	Wordt meegenomen in de SZW-begroting 2023
1771	Motie-Maatoug/Kathmann over de informatievoorziening over de loonheffingskorting bij twee banen verbeteren	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 962, nr. 12	Planning: brief naar de Tweede Kamer december 2022

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
1778	Motie-Den Haan over vroegtijdig inzetten op duurzame inzetbaarheid, leven lang leren en scholing voor ouderen	Kamerstukken II, 2021-2022, 31 042, nr. 577	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
1780	Gewijzigde motie-Nijboer/Maatoug over met pensioenfondsen in gesprek gaan vanwege het uitkeren van torenhoge bonussen	Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043, nr. 582	Een stand van zaken is gemeld in brief aan de Tweede Kamer d.d. 15-07-2022. Planning: brief naar de Tweede Kamer in oktober 2022
1781	Motie-Smals c.s. over de positie van zelfstandigen breder in de polder versterken	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1096	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor de zomer van 2023
1782	Motie-Kathmann over een minimumsalaris van €14 per uur als voorwaarde bij gemeentelijke aanbestedingen	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1097	Via de VNG is middelgrote gemeente Venray bereid gevonden te bezien wat de effecten zijn. Begin september is er een eerste bijeenkomst gepland om te starten en te bespreken hoe dit aan te pakken. Op dat moment is meer duidelijk over het verdere tijdspad, dat is namelijk afhankelijk van de capaciteit bij de gemeente Venray
1783	Motie-Léon de Jong over werken laten lonen en inkomensbelemmeringen wegnemen	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1102	In de augustusbesluitvorming wordt invulling gegeven aan deze motie
1784	Motie-Van Baarle over de mogelijkheid voor opdrachtgevers om overeenkomsten te ontbinden wanneer opdrachtnemers zich schuldig hebben gemaakt aan discriminatie	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1103	Wordt meegenomen in de Voortgangsrapportage Actieplan Arbeidsmarktdiscriminatie. Planning: voor de zomer van 2023 naar de Tweede Kamer
1785	Motie-Van Beukering-Huijbregts c.s. over een betere bescherming voor werknemers met slechts gedeeltelijk onvoorspelbare werktijden	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1104	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor het einde van het jaar 2022
1786	Nader gewijzigde motie-Ceder/Kat over onderzoeken welke (financiële) effecten het afschaffen van de opslag uit de Regeling wanbetalers heeft	Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 635	Het voortouw voor de uitvoering van deze motie ligt bij VWS. De minister van VWS zal de Tweede Kamer in oktober informeren over de uitkomsten
1787	Gewijzigde motie-Kathmann/Nijboer over een overleg met Schiphol en KLM over een loonsverhoging voor medewerkers	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1098	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
1788	Motie-Van Kent over onderzoeken welke begrippen toegevoegd, gewijzigd of verhelderd moeten worden voor helderheid	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 335, nr. 19	Planning: brief naar de Tweede Kamer september 2023
1789	Gewijzigde motie-Kathmann/Maatoug over rechten voor ouders bij een fusie of overname van een kinderopvangorganisatie	Kamerstukken II, 2021-2022, 31 322, nr. 451	De vraag of en hoe ouders betere rechten kunnen krijgen bij een fusie of overname in de kinderopvang zal betrokken worden bij een breder onderzoek naar financieringswijzen in de kinderopvang dat deze zomer wordt gestart
1790	Motie-Van den Hil/Ceder over het betrekken van alle veldpartijen bij de hervorming van de kinderopvangsector	Kamerstukken II, 2021-2022, 31 322, nr. 452	Er worden gesprekken gevoerd met de veldpartijen over de hervorming van de kinderopvangsector
1792	Gewijzigde motie-Sahla/Maatoug over oplossingen voor geïdentificeerde knelpunten bij samenwerking tussen de kinderopvang en het onderwijs	Kamerstukken II, 2021-2022, 31 322, nr. 454	We gaan binnenkort in gesprek met OCW om een planning en opzet voor de verzochte lijst met knelpunten en oplossingen vast te stellen
1793	Motie-Léon de Jong over zorgen dat personeelstekorten binnen de kinderopvang niet resulteren in het afwijken van geldende kwaliteits- en veiligheidsnormen	Kamerstukken II, 2021-2022, 31 322, nr. 455	Nu de evaluatie van de kwaliteitseisen van de Wet IKK (Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang) is afgerond, start in de zomer een vervolgtraject om te onderzoeken of er en zo ja, welke aanpassingen in de kwaliteitseisen mogelijk zijn. In het najaar van 2022 wordt de Kamer geïnformeerd over de voortgang en kaders van het vervolgtraject
1794	Motie-Kathmann/Maatoug over een verbod op flitsbezorging door jongeren onder de 16 jaar	Kamerstukken II, 2021-2022, 25 883, nr. 437	Bij de eerder toegezegde kabinetsreactie op het onderzoek naar modernisering van de kinderarbeid die de Tweede Kamer na de zomer ontvangt, betreft Minister SZW ook een verbod op de flitsbezorging door jongeren onder de 16 jaar
1795	Gewijzigde motie-Van Kent/Kathmann over een onderzoek naar de bouwplaats-ID	Kamerstukken II, 2021-2022, 25 883, nr. 441	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor het einde van het jaar 2022
1796	Gewijzigde motie-Kathmann/Maatoug over punten om te betrekken in het actieplan verhoging dekkingsgraad cao's	Kamerstukken II, 2021-2022, 21 501-31, nr. 673	Het actieplan vindt zijn grondslag in de Europese Richtlijn toereikende minimumlonen. De Richtlijn moet formeel worden aangenomen. Daarna nog 2 jaar om te implementeren. Pas daarna komt het actieplan aan bod. Planning: oktober 2025 naar de Tweede Kamer

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
1797	Motie-Van den Hil/Tielen over de aard en omvang in beeld brengen van de groep die niet meer van werk naar werk begeleid kan worden	Kamerstukken II, 2021-2022, 25 295, nr. 1889	Wordt uitgewerkt en het loopt mee in de uitwerking van het brede post-COVID vraagstuk. Er is daarbij ook overleg met VWS en er komt na de zomer (medio september) een gezamenlijke Kamerbrief en de bedoeling is dat daarin de uitwerking van de motie komt
1799	Motie-El Yassini c.s. over niet meewerken aan het plan van de Europese Commissie om arbeidsmigratie uit Marokko, Tunesië en Egypte te bevorderen	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 82	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor de zomer van 2023
1800	Motie-Piri c.s. over het aanpakken van malafide uitzendbureaus hoog op de agenda zetten in de EU	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 85	Tijdens een hoogambtelijk bezoek van de ELA op 7 juli jl. heeft Nederland de aanpak van malafide uitzendbureaus aangedragen om in Europees verband tussen de lidstaten op te pakken en de onderlinge samenwerking op dit thema te bevorderen. De ELA heeft gezegd terug te komen met de mogelijkheden om het thema in ELA-verband te bespreken, bijvoorbeeld tijdens één van de bestaande werkgroepen of een themabijeenkomst
1801	Motie-Maatoug c.s. over voldoende publieke waarborgen in het toezicht op de certificerende instelling	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 86	Planning: indiening wetgeving verplichte certificering voorjaar 2023
1802	Motie-Maatoug c.s. over in kaart brengen in hoeverre in cao's afspraken worden gemaakt over toegang tot de werkvloer voor vakbonden	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 87	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor de begrotingsbehandeling van SZW eind november 2022
1803	Motie-Palland/Ceder over criteria ontwikkelen om de bredewelvaartsbenadering te concretiseren in het arbeidsmigratiebeleid	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 89	Planning: brief naar de Tweede Kamer in oktober 2022
1804	Gewijzigde motie-Ceder/El-Yassini over het herhaaldelijk starten van een uitzendbureau na grove overtredingen niet zonder meer mogelijk doen zijn	Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 90	Planning: indiening wetgeving verplichte certificering voorjaar 2023
1805	Motie-Van Baarle c.s. over een uitputtend overzicht van de gemeentelijke eisen aan de energietoelage	Kamerstukken II, 2021-2022, 36 064, nr. 6	Het gevraagde overzicht zal worden meegezonden met de brief over de voortgang van de energietoelag in het derde kwartaal van 2022, die de minister op 30 juni jl. aan de TK heeft toegezegd.
1806	Motie-Stoffer/Maatoug over het monitoren van de armoede- en schuldenproblematiek als gevolg van de energieprijzen	Kamerstukken II, 2021-2022, 36 064, nr. 8	Het CBS zal naar verwachting in november de monitor energiearmoede uitbrengen. De minister van EZK heeft toegezegd, dat deze met appreciatie van het kabinet aan de Kamer aangeboden zal worden. In september start TNO een kennis- en ondersteuningsprogramma energiearmoede in opdracht van EZK, BZK, SZW en een aantal provincies. De Tweede Kamer wordt hier in het 4de kwartaal over geïnformeerd
1807	Motie-Eerdmans/Omtzigt over een breed onderzoek naar de financiële risico's van inflatie voor middeninkomens	Kamerstukken II, 2021-2022, 36 064, nr. 9	In afstemming met ASEA aan ASEA overgedragen
1808	Nader gewijzigde motie-Podt over voorkomen dat studenten altijd maximaal moeten lenen voordat zij in aanmerking komen voor individuele bijzondere bijstand	Kamerstukken II, 2021-2022, 36 064, nr. 10	De minister zal ambtelijk worden geadviseerd om de motie niet uit te voeren, omdat deze oproept tot een contra-legem wetsuitvoering. De Tweede Kamer zal hiervan na het zomerreces in kennis moeten worden gesteld
1809	Motie-Maatoug/Kathmann over onderzoeken in hoeverre het geheel van de sociale zekerheid en de instrumenten tegen een volgende crisis opgewassen zijn	Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925, nr. 55	Aanvang beantwoording start in september 2022. Doel aparte brief met als planning verzending in 1e kwartaal 2023

Afgehandelde toezeggingen

Tabel 187 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde toezeggingen, vergaderjaar 2012-2013

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
2831	De Minister zegt op verzoek van D66 toe na een te jaar kijken naar het aantal verleende twv's en in hoeverre deze repeterend worden toegekend	17-4-2013 Plenaire behandeling van de Herziening van de Wet arbeid Vreemdelingen (33 475)	Afgehandeld met de wijziging van de Wet arbeid vreemdelingen, inwerkingtreding 01-01-2022 (Stb. 2021, nr. 505)

Tabel 188 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde toezeggingen, vergaderjaar 2015-2016

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3413	Na drie jaar vindt een evaluatie naar de werking van de no-riskpolis plaats. Op basis daarvan zal worden gezien of er aanleiding is voor wetgeving met het oog op de situatie na 2020. Wanneer de tussentijdse evaluatie aanleiding geeft tot continuering van de uniforme no-riskpolis zal daarvoor een nieuwe wettelijke basis moeten worden getroffen. Voorts is met sociale partners en VNG afgesproken dat na drie jaar de stand van zaken wat betreft de premiekorting doelgroep banenafpraak zal worden gezien en dat na vijf jaar de mobiliteitsbonus verdwijnt voor de doelgroep van de banenafpraak. De dan resterende financiële middelen kunnen dan voor andere arbeidsmarktinstrumenten in de belasting- en premiesfeer worden ingezet	28-9-2015 Stemmingen naar aanleiding van ingediende amendementen, moties en wetsvoorstel plenaire behandeling wijziging Participatiewet, de Ziektewet, de Wet werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen en de Wet financiering sociale verzekeringen in verband met harmonisatie van instrumenten ter bevordering van arbeidsdeelname van arbeidsbeperkten (34 194)	Bij Koninklijk Besluit van 13 oktober 2020 (Stb. 2020, 377) is de einddatum van 1 januari 2021 geschrapt waardoor het LKV (Loonkostenvoordeel) banenafpraak na die datum blijft doorlopen. De Tweede Kamer is hierover geïnformeerd bij brief van 2 juli 2020 over de resultaten wet banenafpraak 2019. In het wetsvoorstel Breed Offensief wordt de grondslag van de horizonbepaling geschrapt. De wetsbehandeling van Breed Offensief heeft op 27 juni 2022 plaatsgevonden, waarna het wetsvoorstel is aangenomen. Daarmee is deze toezegging afgedaan

Tabel 189 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde toezeggingen, vergaderjaar 2016-2017

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3525	De SER zal de eerdere adviesaanvraag over loondoorbetaling bij ziekte en langdurige werkloosheid uitbreiden naar een breder advies over de arbeidsmarkt	21-9-2016 Algemene Politieke Beschouwingen Tweede Kamer	Deze toezegging is afgedaan met de oplevering van het rapport van de Commissie van Regulering van Werk en de kabinetsreactie daarop

Tabel 190 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde toezeggingen, vergaderjaar 2017-2018

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3765	Ik ben voornemens om de gesprekken met GGD GHOR Nederland en de VNG over de aangescherpte eisen toezicht en handhaving voort te zetten en ga hier actief mee aan de slag. Begin 2019 informeer ik uw Kamer over de resultaten hiervan	Uitgaande brief 13-07-2018 – Stand van zaken maatregelen aanbevelingen Commissie Gunning	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 15-04-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 31 322, nr. 443)

Tabel 191 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde toezeggingen, vergaderjaar 2018-2019

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3781	Rechtshandelingen door tussenpersonen. In het kader van de registratie van tussenpersonen zal worden gekeken naar het al dan niet kunnen doen van rechtshandelingen door tussenpersonen op grond van een machtiging	11-10-2018 Verzoek van het lid Jasper van Dijk (SP) tijdens de RvW van 2 oktober 2018 om een debat naar aanleiding van bericht fraude bij arbeidsmigranten	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 22-06-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 26 448, nr. 682)
3858	Minister gaat in overleg met collega's van het kabinet over de balans tussen dienstverlening, handhaving en efficiency en hoe hierop gereflecteerd kan worden. Daarbij wordt ook de relatie met beleid, sturing, politieke verantwoordelijkheid en toezicht gelegd	Brief stand van de uitvoering	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 05-03-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 29 362, nr. 290).
3864	De Staatssecretaris zegt toe dat er aandacht zal worden gegeven aan de Harrie Helpt – training. Ook bij de praktijkdagen wordt dit onder de aandacht gebracht	10-4-2019 30-leden debat over het sluiten van Sociale werkplaatsen afbraak van de Sociale Werkvoorziening voor mensen met een beperking	De wetsbehandeling van Breed Offensief heeft op 27 juni 2022 plaatsgevonden, waarna het wetsvoorstel is aangenomen. Door de verwijzing in de memorie van toelichting naar de Harrie-Helpt trainingen is deze toezegging afgedaan.
3876	De Minister heeft op verzoek van de Commissie toegezegd samen met de Pensioenfederatie, het Verbond en DNB informatie na te zenden over de verdeling van regelingen met kapitaalopbouw en regelingen op risicobasis	27-5-2019 Notaoverleg naar aanleiding van Initiatiefnota van de leden Omtzigt en Bruins over het nabestaandenpensioen 13 juli 2018 (34 996)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 23-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 9)

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3890	Bij de uitwerking van het nieuwe contract komt bijzondere aandacht voor de wijze waarop het reeds opgebouwde nabestaandenpensioen kan worden overgedragen	19-6-2019 Debat Pensioenen	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
3917	De minister heeft toegezegd het CPB en SCP te vragen het werkgelegenheidseffect van een verhoging van het WML te onderzoeken (in Kansrijk Arbeidsmarktbeleid) en de Kamer hierover later te informeren	1-7-2019 Notaoverleg inzake het Initiatiefwetsvoorstel van Jasper van Dijk (SP) Eerlijker loon	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 11-11-2020 (Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544, nr. 1036)

Tabel 192 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde toezeggingen, vergaderjaar 2019-2020

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3923	De staatssecretaris voert overleg met de GGD GHOR en de VNG over de informatie-uitwisseling tussen de GGD regio's en de gemeenten. Er wordt bekeken of dit goed gaat, of er meer nodig is, en zo ja wat er dan nodig is	4-9-2019 VAO Kinderopvang	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 02-07-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 31 322, nr. 434)
3924	De staatssecretaris gaat met de toezichtpartijen en de brancheorganisaties in gesprek over een meer flexibele inzet van de toezichthouder, en houdt de Kamer op de hoogte van de ontwikkelingen	Uitgaande brief 03-09-2019 - Toezicht kinderopvang	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 16-12-2021 verzamelbrief kinderopvang (Kamerstukken II, 2021-2022, 31 322, nr. 439)
3954	Verkenning naar de verrijking van meldingen van vermoedens van niet-naleving cao met extra informatie	2-10-2019 Evaluatie Wet aanpak schijnconstructies (Kamerstukken II, 2019-2020, 34 108, nr. 32)	Afgehandeld met publicatie van de AMvB in het Staatsblad (Stb. 2021, 258)
3959	Informeren Kamer vormgeving adviesgesprekken	11-11-2019 Stimuleren leren en ontwikkelen bij individuen en bedrijven (Kamerstukken II, 2019-2020, 30 012, nr. 123)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 25-02-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 30 012, nr. 142)
3969	De minister zegt toe om in gesprek te gaan met de voorzitter van VNO NCW over het gebruik van zorgverlof (D66)	28-11-2019 Voorzetting Begrotingsbehandeling SZW	Het gesprek tussen de toenmalige minister SZW en de toenmalige voorzitter VNONCW heeft geen doorgang kunnen vinden. In maart 2020 kregen we te maken met COVID, waardoor er geen aandacht en tijd was voor een gesprek over arbeid en zorg. Zo'n gesprek zou dan ook overschaduwd worden door de specifieke corona-situatie en niet gericht kunnen worden op het gebruik van zorgverlof in 'normale omstandigheden
3970	De minister zegt toe om te onderzoeken wat de omvang is van het probleem ten aanzien van het concurrentiebeding en of er meer voorwaarden kunnen worden gesteld aan gebruik van het concurrentiebeding (D66, PvdA en VVD)	28-11-2019 Voorzetting Begrotingsbehandeling SZW	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 25-06-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544, nr. 1064)
3992	De minister zal de Tweede Kamer informeren over de uitwerking van de scenario's voor de crisis en de toepassing van deeltijd-WW of werktijdverkortung	15-1-2020 AO Arbeidsmarktbeleid	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 23-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 422).
4012	De staatssecretaris zegt toe dat bij de uitvoering van experimenten (uitbreiding van het aantal signalen voor vroegsignalering) de Kamer wordt geïnformeerd. Daarbij zal altijd een toets van de Autoriteit Persoonsgegevens plaatsvinden	5-3-2020 TK Behandeling Wijziging wet Gemeentelijke Schuldhelpverlening ten behoeve van uitwisseling persoonsgegevens	Afgedaan. De Kamer is op 18 mei 2021 geïnformeerd over de experimenten (Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 601). De Autoriteit Persoonsgegevens heeft op 22 juli 2021 advies gegeven. De Tijdelijke regeling signaal betalingsachterstanden is op 9 november 2021 gepubliceerd (Stcrt. 2022, 45719). Twee experimenten vroegsignalering schulden zijn gestart op 1 januari 2022. De Kamer is geïnformeerd bij de begrotingsbehandeling 2022 d.d. 26-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 925 XV, nr. 24)
4020	De minister heeft toegezegd aan het eind van het jaar de Kamer verder te informeren over de verkenning van bestuursrechtelijke bestuursverboden in de uitzendbranche	25-5-2020 TK de Initiatiefnota van de leden Segers en Marijnissen over een Actieplan arbeidsmigratie, de brief Aanpak misstanden	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 17-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 77)

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
		arbeidsmigranten en de brief Integrale aanpak misstanden arbeidsmigranten	
4021	De staatssecretaris zegt toe diverse regelingen op het gebied van werk, zoals de korting op sociale verzekeringen en de no-riskregeling, meer bekendheid te geven bij werkgevers en bij mensen met een beperking	19-12-2019 TK Plenair debat over voortgang van de implementatie van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap	In de nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel Breed Offensief is ingegaan op de diverse regelingen op het gebied van werk. Behandeling van het wetsvoorstel heeft plaatsgevonden op 27 juni 2022, waarna het wetsvoorstel door de Tweede Kamer is aangenomen. Daarmee is deze toezegging afgedaan
4187	De staatssecretaris van SZW zegt, naar aanleiding van opmerkingen van het lid Kox (SP, mede namens CDA, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, PvdD, SGP en OSF), bereid te zijn een kwantitatief streefcijfer in het kader van de reductie van kinderarmoede vast te stellen en zegt toe de tweejaarlijkse rapportages hierover naar de Kamer te sturen. (T02973)	26-5-2020 Plenaire behandeling motie Kox 'Reductie Kinderarmoede'	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 08-07-2021 (Kamerstuk I, 2020-2021, 35 570 XV / 35 570 IV, nr. I)
4026	De staatssecretaris zegt toe met staatssecretaris Blokhuys (VWS) contact op te nemen om in gesprek te gaan met de gemeenten over signalen dat sekswerkers geen toegang hebben tot regelingen, zoals de Participatiewet	18-6-2020 AO Armoede en Schuldenbeleid	Afgehandeld met brief van VWS aan de Tweede Kamer d.d. 06-07-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 35 715, nr. 5)
4035	De minister zegt toe bereid te zijn om een verkenning te laten uitvoeren naar de rol die een overheidsinspectie kan spelen bij het toezicht in het nieuwe stelsel. Deze wordt voor de inwerkingtreding van de wet naar de Kamer gestuurd	29-6-2020 WGO Inburgering	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 18-10-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 824, nr. 349)
4044	De staatssecretaris zegt toe de door mw. Van der Graaf (ChristenUnie) aangedragen problematiek rondom sekswerkers en benodigde (financiële) hulp te bespreken met de staatssecretaris van VWS (Blokhuys)	24-6-2020 Voortzetting AO Armoede- en Schuldenbeleid	Afgehandeld met brief van VWS aan de Tweede Kamer d.d. 06-07-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 35 715, nr. 5)
4046	De staatssecretaris zegt toe om bij de minister van BZK onder de aandacht te brengen dat vanuit de Tweede Kamer is gevraagd om een eerdere reactie op de motie over kwijtschelding gemeentelijke lasten en de vermogensnorm dan pas in het najaar	24-6-2020 Voortzetting AO Armoede- en Schuldenbeleid	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer (BZK) d.d. 21-06-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 605)
4047	De staatssecretaris zegt toe na te vragen of kwijtschelding van gemeentelijke lasten voor mensen op bijstandsniveau niet mogelijk is als je bent ingeschreven bij de Kamer van Koophandel	24-6-2020 Voortzetting AO Armoede- en Schuldenbeleid	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer (BZK) d.d. 21-06-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 24 515, nr. 605)
4061	Wetstraject uitwerking pensioenakkoord wordt opgestart. De beoogde inwerkingtredingsdatum is 1 januari 2022	6-7-2020 Uitgaande brief Uitwerking pensioenakkoord	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
4062	Over de witte vlek, ik neem de aanbeveling van de Stichting van de Arbeid over om de uitzonderingsbepaling voor het uitzendwezen in de Pensioenwet op te heffen en in lijn te brengen met hetgeen wettelijk is bepaald voor de andere sectoren, en zal de Pensioenwet in die richting aanpassen	6-7-2020 Uitgaande brief Uitwerking pensioenakkoord	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
4063	De vier situaties genoemd in de brief van 6 juli 2020 zullen wettelijk worden vastgelegd als zijnde partnerrelaties in de Pensioenwet (uniformering partnerbegrip)	6-7-2020 Uitgaande brief Uitwerking pensioenakkoord	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
4064	Ik kan mij vinden in het advies van de Stichting over het nabestaandenpensioen en ben dan ook voornemens om het advies over te nemen. De wijzigingen van wet- en regelgeving die hierna worden benoemd, worden meegenomen in het wetstraject ter verbetering van het twee pijlerpensioenstelsel	6-7-2020 Uitgaande brief Uitwerking pensioenakkoord	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4065	Bij indiening van het wetsvoorstel vernieuwing pensioenstelsel zal in gesprek met relevante partijen een ingroeipad naar het nieuwe stelsel worden vastgelegd	6-7-2020 Uitgaande brief Uitwerking pensioenakkoord	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
4073	Minister bevestigt dat voor pensioenfondsen in het nieuwe stelsel het ook mogelijk blijft om in WVP-regelingen een vaste uitkering aan te bieden	14-7-2020 Plenair debat inzake pensioenen	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
4075	De minister zegt toe om ten behoeve van het wetgevingstraject extra onderzoek te doen naar de arbeidsmarkteffecten en eventuele schrijnende gevallen van het plan om huidige werknemers in bestaande DC-staffels te laten vallen	14-7-2020 Plenair debat inzake pensioenen	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
4079	Minister zegt toe om twee elementen mee te nemen in de uitwerking van het nabestaandenpensioen (mensen die ZZP'er worden en zieke uittrekkers)	14-7-2020 Plenair debat inzake pensioenen	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
4080	Minister zegt toe om de partnerdefinitie te bespreken met de pensioensector om ongewenste effecten van de partnerdefinitie (waarbij samenwonende onterecht als partner worden gezien) te voorkomen	14-7-2020 Plenair debat inzake pensioenen	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)

Tabel 193 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde toezeggingen, vergaderjaar 2020-2021

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4094	De staatssecretaris zegt de Kamer toe een brief te sturen over fraude in de sociale zekerheid	3-9-2020 TK Plenaire behandeling Wijziging van de Participatiewet in verband met het uitsluiten van fraudevorderingen bij de vermogenstoets	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-11-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 17 050, nr. 596)
4093	De minister zegt toe te bezien of het opportuun is om de termijn voor een betalingsregeling te verlengen	Uitgaande brief 29-09-2020 Kamervragen van het lid Tielen (VVD) over terugvordering door UWV	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 23-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 17 050, nr. 601)
4097	Minister zegt toe specifieke aandacht te besteden aan de kleine werkgevers in de uitwerking van het aanvalsplan witte vlek	Uitgaande brief 12-11-2020 Verzamelbrief pensioenonderwerpen (Kamerstukken II, 2020-2021, 32 043, nr. 550)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 08-02-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043, nr. 573)
4101	De staatssecretaris zegt toe dat de Tweede Kamer per brief wordt geïnformeerd over de clustering Rijksincasso en de deelname daaraan door de Belastingdienst.	10-12-2020 AO Armoede en Schuldenbeleid	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 12-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 24 515, nr. 643)
4120	Opstarten breed maatschappelijk gesprek en de Kamer informeren over de uitkomsten	Uitgaande brief 16-11-2020 Zesde voortgangsbrief werken als zelfstandige (Kamerstukken II, 2020-2021, 31 311, nr. 236)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 20-09-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 31 311, nr. 240)
4122	Toezegging om de uitkomsten van de pilot webmodule te bespreken met de Tweede Kamer alvorens de evaluatiecriteria eventueel worden aangepast	17-11-2020 TK Begrotingsbehandeling SZW 1e termijn Kamer 17 november	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 20-09-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 31 311, nr. 240)
4126	De minister zal in gesprek gaan met online vacatureplatforms	Uitgaande brief 21-01-2021 Verkenning Onderzoek discriminatiemogelijkheden online platforms	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 14-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1119)
4130	De minister heeft toegezegd om de stukken die in het kader van het Besluit op een Wob-verzoek over de totstandkoming van de NOW-regeling van de NOS zijn overlegd, aan de Tweede Kamer te verzenden, evenals een verwijzing naar de regeling Tweede tijdelijke Noodmaatregel overbrugging voor werkgelegenheid	17-11-2020 TK Begrotingsbehandeling SZW 1e termijn Kamer 17 november	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 19-11-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 190).

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4131	De minister heeft toegezegd om binnen de crisisdienstverlening zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bestaande opleidingstrajecten in sectoren zoals de techniek en bouw	17-11-2020 TK Begrotingsbehandeling SZW 1e termijn Kamer 17 november	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 20-09-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420 , nr. 363)
4132	De minister heeft toegezegd om de Tweede Kamer in de komende weken te informeren over de kickstart van de crisisdienstverlening middels een brief	17-11-2020 TK Begrotingsbehandeling SZW 1e termijn Kamer 17 november	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 25-02-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352 , nr. 231)
4145	(EK) Eerste Kamer ontvangt te zijner tijd ter kennisname de taakopdracht voor het technische advies over de scenariosets voor het nieuwe stelsel	9-3-2021 EK mondeling overleg over toekomst Pensioenstelsel	Afgehandeld met brief aan de Eerste Kamer d.d. 16-02-2022 (Kamerstukken I, 2021-2022, 32 043, nr. AZ)
4146	(EK) Delen van informatie over internationale benchmark beleggingskosten	9-3-2021 EK mondeling overleg over toekomst Pensioenstelsel	Afgehandeld met brief aan de Eerste Kamer d.d. 14-07-2021 (Kamerstukken I, 2020-2021, 32 043, nr. AR)
4147	(EK) In de nadere uitwerking meenemen wat het nieuwe pensioenstelsel betekent voor pensioenopbouw van DGA's	9-3-2021 EK mondeling overleg over toekomst Pensioenstelsel	Afgehandeld met brief aan de Eerste Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken I, 2021-2022, 32 043, nr. BB)
4150	De minister heeft toegezegd schriftelijk antwoord te geven op de vraag van DENK en CDA hoe vaak bedrijven onherroepelijk veroordeeld zijn voor discriminatie en hoe dit zichtbaar wordt gemaakt	20-5-2021 VAO Arbeidsmarktbeleid (naar aanleiding van AO 7/12)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 17-06-2021 (Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544 , nr. 1062)
4153	De Kamer wordt geïnformeerd over de manier waarop na corona de verruimingen om recht te doen aan de nieuwe praktijk van thuiswerken in de fiscale afspraken met buurlanden wordt vormgegeven (bijvoorbeeld worden bepaalde verruimingen permanent gemaakt)	9-6-2021 Commissiedebat Raad WSB (Raad 14/6)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 17-12-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 26 834 , nr. 54)
4155	De minister stuurt op verzoek van de VVD de Kamer na het reces een overzicht van al het sociaal beleid dat in zijn ambtstermijn is gemaakt op EU-niveau	9-6-2021 Commissiedebat Raad WSB (Raad 14/6)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 29-09-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 21 501-31 , nr. 627)
4156	Ik informeer uw Kamer later dit voorjaar over de stand van zaken en het vervolg van het verbetertraject	Uitgaande brief 08-04-2021 Verplichting gegevenslevering door kinderopvangorganisaties en eerder signaleren	Deze toezegging is afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 08-07-2021 voortgang verbetertraject kinderopvangtoeslag (Kamerstukken II, 2021-2022, 31 066 , nr. 871)
4158	Ook zie ik na de implementatie van bovengenoemde verbetermaatregelen nog verdere potentie voor verbeteringen in de dienstverlening richting ouders en in het reduceren van het aantal (hoge) terugvorderingen binnen de kinderopvangtoeslag. Daarom zal ik, samen met de staatssecretaris van Toeslagen en Douane, in 2021 vervolg geven aan het verbetertraject kinderopvangtoeslag. Ik ben voornemens uw Kamer hier in het voorjaar van 2021 nader over te informeren	Uitgaande brief 18-12-2020 Verzamelbrief Kinderopvang december 2020	Deze toezegging is afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 08-07-2021 voortgang verbetertraject kinderopvangtoeslag (Kamerstukken II, 2021-2022, 31 066 , nr. 871)
4162	De minister heeft toegezegd de Kamer te informeren over gesprekken met het UWV over mogelijke oplossingen in het kader van de dagloonsystematiek	17-6-2021 WGO Jaarverslagen	Afgehandeld met brief (SZW) aan de Tweede Kamer d.d. 10-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 34 351 , nr. 34)
4165	Toezegging om beleidsopties tot hervorming van het concurrentiebeding te gaan uitwerken, en dat deze uiterlijk eind 2021 naar de Kamer worden verzonden	25-6-2021 Uitgaande brief Concurrentiebeding	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 25-02-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544 , nr. 1089)
4166	De landsadvocaat gaat onderzoeken of de beperking van het aantal weken dat een asielzoekers in procedure mag werken in Nederland (24 weken per jaar) in strijd is met de Opvangrichtlijn	16-6-2021 Plenaire behandeling Wijziging wet arbeid vreemdelingen in verband met het toekomstbestendig maken van de wetgeving op het terrein van arbeidsmigratie (35 680)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 10-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 680 , nr. 21)

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4168	De Tweede Kamer zal in het najaar in een brief worden geïnformeerd over wat er in Europa gebeurt ten aanzien van doordetachering van derdelanders	16-6-2021 Plenaire behandeling Wijziging wet arbeid vreemdelingen in verband met het toekomstbestendig maken van de wetgeving op het terrein van arbeidsmigratie (35 680)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 22-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 75)
4170	Naar aanleiding van het eerste gesprek met AclCT brengt UWV nu in kaart welke mogelijkheden er zijn om op korte termijn een beperkt deel van de voor STAP beschikbare middelen te reserveren voor groepen die minder makkelijk zelf de weg naar het STAP-budget weten te vinden. Hier zal ook het definitieve advies van AclCT bij betrokken worden en uw Kamer wordt hier nader over geïnformeerd	29-6-2021 Uitgaande brief Schriftelijk overleg voortgang subsidieregeling STAP-budget	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 15-10-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 30 012, nr. 141)
4171	Het definitieve advies van AclCT zal, voorzien van een uitgebreide reactie, naar verwachting na het zomerreces aan uw Kamer gestuurd kunnen worden. In de reactie zal ook ingegaan worden op de maatregelen die naar aanleiding van het advies van AclCT verder nog worden genomen worden en het tijdspad dat daarbij hoort	Uitgaande brief 29-06-2021 Schriftelijk overleg voortgang subsidieregeling STAP-budget	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 15-10-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 30 012, nr. 141)
4174	Om te beginnen zal ik uw Kamer dit najaar per brief informeren over de uitkomst van het eerste aanvraagtijdstip dat van 1 juni 2021 tot en met 30 juli 2021 is opengesteld voor activiteitenplannen voor duurzame inzetbaarheid en eerder uittreden. Ook zal ik in die brief aangeven wanneer komende jaren de voortgangsrapportages aan uw Kamer verstuurd zullen worden	Uitgaande brief 01-07-2021 Beantwoording vragen schriftelijk overleg inzake brief over de stand van zaken uitwerking pensioenakkoord	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 17-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 25 883, nr. 422)
4176	De Minister heeft toegezegd om samen met zijn collega van JenV te bekijken hoe het gat tussen de strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aanpak van arbeidsuitbuiting verkleind kan worden	7-7-2021 Commissiedebat Arbeidsmigratie	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer van J&V d.d. 17-11-2021 Voortgangsbrief programma Samen tegen mensenhandel (Kamerstukken II, 2021-2022, 28 638, nr. 205)
4178	De minister zegt de Eerste Kamer toe in een brief nader in te gaan op de vraag of het mogelijk is dat pensioenfondsen een RVU-uitkering uitvoeren	12-1-2022 Plenaire behandeling wetsvoorstel 35555 (Wet bedrag ineens RVU sparen)	Afgehandeld met brief aan de Eerste Kamer d.d. 14-07-2021 (Kamerstukken I, 2020-2021, 35 555, nr. K)
4179	Bij indiening van het wetsvoorstel vernieuwing pensioenstelsel zullen ook nadere adviezen en onderzoeken, zo die nog mochten worden uitgevoerd, worden meegestuurd. Dit geldt ook voor eventuele algemeen juridische beleidsadviezen van de Landsadvocaat. Daarnaast zullen in lijn met de nieuwe afspraken bij indiening van het wetsvoorstel ook de beslisnota's die zijn gebruikt ten behoeve van de besluitvorming openbaar worden gemaakt	1-7-2021 Uitgaande brief Beantwoording schriftelijk overleg inzake brief over de stand van zaken uitwerking pensioenakkoord	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-03-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 36 067, nr. 5)
4182	(EK T3185) Toezegging Kamer te informeren over uitkomsten snelle inventarisatie Cao-afspraken over de mogelijkheid tot RVU	12-1-2021 Plenaire behandeling wetsvoorstel 35555 (Wet bedrag ineens RVU sparen)	Afgehandeld met brief aan de Eerste Kamer d.d. 14-07-2021 (Kamerstukken I, 2020-2021, 35 555, nr. K)
4186	De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Stienen (D66), toe de Kamer rond het Kerstreces te informeren welke partij de leerbaarheidstoets zal gaan afnemen. (35.483) (T03100)	2-12-2020 Plenaire behandeling wet 35484 Wet Inburgering	Afgehandeld met brief aan de Eerste Kamer d.d. 17-12-2021 (Kamerstukken I, 2021-2022, 35 4834, nr. J)
4188	De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid	10-11-2020 Plenaire behandeling 4e suppletoire Begroting	Afgehandeld met brief aan de Eerste Kamer (OCW) d.d. 19-10-2021 (Kamerstukken I, 2021-2022, 35 542, nr. L)

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
	Moonen (D66), toe de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te verzoeken het servicedocument, met hernieuwde afspraken voor extra mogelijkheden voor het vinden van stageplaatsen of het op een andere wijze invulling geven aan de beroepspraktijkvorming, ook naar de Eerste Kamer te zenden (T03067)		

Tabel 194 Overzicht van door de bewindspersonen afgehandelde toezeggingen, vergaderjaar 2021-2022

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4191	Onderzoek van Kantar over het nabestaandenpensioen en keuzes in het uitkeringsritme aan de Kamer zenden	15-9-2021 Tweeminutendebat Pensioenen	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 29-09-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043, nr. 571)
4196	In november ontvangt u van mij een brief met de bevindingen van het eerste aanvraagtijdvak MDIEU	15-11-2021 Uitgaande brief Beantwoording inbreng Schriftelijk overleg onderzoek naar CAO-afspraken RVU (29 544 nr. 1072)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 17-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 25 883, nr. 422)
4198	Herhalen cao-onderzoek naar RVU-afspraken, zodat kan worden gerapporteerd over de resultaten na een jaar RVU-vrijstelling.	15-11-2021 Uitgaande brief Beantwoording inbreng Schriftelijk overleg onderzoek naar CAO-afspraken RVU (29 544 nr. 1072)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 20-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 25 883, nr. 433)
4199	Naar aanleiding van de motie Gijs van Dijk en Maatoug zal ik laten onderzoeken bij enkele sectoren die RVU al toepassen, wat de beweegredenen zijn voor werknemers die wel aanspraak kunnen doen op een RVU-regeling, maar ervoor kiezen om dit niet te doen. In dit onderzoek zal ik de genoemde knelpunten laten meenemen	17-11-2021 Uitgaande brief Voortgang Maatwerkregeling Duurzame inzetbaarheid en eerder uittreden (MDIEU)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 20-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 25 883, nr. 433)
4203	SZW, EZK en FIN sturen de monitoringsrapportages gelijktijdig naar de Kamer in het eerste kwartaal van 2022	9-12-2021 Corona-debat	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 14-03-2022 (Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 474)
4204	De staatssecretaris heeft toegezegd te zorgen dat alles voorbereid wordt in de uitvoering bij gemeenten om meer steun te bieden (TOZO/TONK) als dit nodig blijkt.	8-12-2021 Vervolgdebat over nieuwe steunpakketten Corona	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer (EZK) d.d. 21-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 466)
4205	De staatssecretaris heeft toegezegd om gemeenten te wijzen op de mogelijkheid om coulant te zijn in het bieden van betalingsregelingen en na te gaan of dit ook daadwerkelijk gebeurt	8-12-2021 Vervolgdebat over nieuwe steunpakketten Corona	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer (EZK) d.d. 21-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 420, nr. 466)
4206	De staatssecretaris heeft toegezegd om aan de brief over krapte (verzending gepland januari 2022) toe te voegen wat de Rijksoverheid en het kabinet zelf kunnen doen	8-12-2021 Vervolgdebat over nieuwe steunpakketten Corona	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 17-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1086)
4207	Bij EZK nagaan wat de uitkomsten zijn van het onderzoek van de ACM naar mogelijke prijsafspraken tussen Supermarkten ten aanzien van het loon (en de Kamer daarover informeren). Bevindingen bespreken met sociale partners en de Tweede Kamer daarover informeren	30-11-2021 Begrotingsbehandeling SZW 30 november t/m 1 december 2021	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 04-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1113)
4209	Waar we dat kunnen moedigen we diversiteit in (pensioen)besturen aan. Thema komt op veel plekken terecht, waar wij dit kunnen aanmoedigen doen wij dat. Ik zeg toe om te kijken of dit punt voldoende in de monitor zit	30-11-2021 Begrotingsbehandeling SZW 30 november t/m 1 december 2021	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 15-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043, nr. 592)

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4213	De staatssecretaris zegt brief toe voor de stemmingen over zijn opvatting motie Van Baarle om het wetsvoorstel dat voorziet in een meldplicht van discriminerende verzoeken voor uitzendbureaus zo spoedig mogelijk naar de Kamer te sturen	30-11-2021 Begrotingsbehandeling SZW 30 november t/m 1 december 2021	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 06-12-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1089)
4219	De minister zegt toe aan Léon de Jong (PVV) dat zij met gemeenten, sociale partners en Sw-bedrijven in gesprek gaat over de sw-infrastructuur. Zij informeert de Kamer hierover vóór de zomer	23-2-2022 Commissiedebat Participatiewet/Breed offensief	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 03-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 644, nr. 15)
4223	De minister betreft de jongerenuitkeringen en de vierweken zoektermijn voor jongeren bij de uitwerking van de hardheden van de Participatiewet. De Minister vult aan dat zij de uitbreiding van de experimenteerruimte betreft bij het beleidsplan 'Hardheden van de Participatiewet'	23-2-2022 Commissiedebat Participatiewet/Breed offensief	Afgehandeld met brief naar de Tweede Kamer d.d. 21-06-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 34 352, nr. 54)
4225	De minister zegt toe om een visiebrief op het begrip integratie, samen met betrokken ministers, vóór het commissiedebat integratie d.d. 30 maart 2022, aan de Tweede Kamer te sturen	17-2-2022 Hoofdlijnendebat Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 05-04-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 824, nr. 357)
4228	Ik verwacht een nieuw Actieplan Arbeidsmarktdiscriminatie voor het zomerreces aan u aan te kunnen bieden	1-3-2022 Uitgaande brief Behandeling wetsvoorstel toezicht gelijke kansen bij werving en selectie en onderzoek en anoniem + bijlage (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 673, nr. 8)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 14-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1119)
4229	Toezegging om de Kamer op een later moment te informeren over de proportionaliteit van de maatregel verplichte gegevensdeling kinderopvangorganisaties. Dit gebeurt op een later moment omdat de maatregel pas op een later moment wordt ingevoerd, in verband met het regelen van een wettelijke grondslag, zoals door de Kamer is verzocht. Daarnaast moet het proces momenteel nader uitgewerkt en neergezet worden. Ook zal gekeken moeten worden of het proces na de inwerkingtreding mogelijk ook nog aanpassingen behoeft in de praktijk	Kamerstukken II, 2020-2021, 35 574, nr. 10	Afgehandeld met memorie van toelichting Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Overige fiscale maatregelen 2022). Kamerstuknummer 35 928, nr. 3 . (pagina 8-16)
4231	De minister heeft toegezegd om in de brief over de toekomst van de arbeidsmarkt ook terug te komen op het waarborgen van werknemersrechten en de verplichte AOV voor zelfstandigen	13-4-2022 Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 05-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861 nr. 92)
4238	De Minister zegt toe voor de zomer de Kamer te informeren over de verdere uitwerking van de toezicht op de inburgering	20-4-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 04-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 824, nr. 365) in paragraaf 17 (Uitkomsten van de verkenning naar publiek toezicht)
4239	De minister zegt toe in de zomer te rapporteren over de arbeidsvoorwaarden van NT2 docenten bij de voortgangsbrief Uitvoering en Inburgering. Dit naar aanleiding van een opmerking van mevrouw Kathmann	20-4-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 04-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 824, nr. 365) in paragraaf 2 (arbeidsvoorwaarden docenten Nt2)
4240	De minister zegt toe na de zomer terug te komen op de juridische houdbaarheid van de oplossingsrichting bij de uitvoeringskwestie Wet Inburgering 2021. Dat is naar aanleiding van een vraag van mevrouw Becker	20-4-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 09-06-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 824 nr. 363)
4247	De minister zegt toe dat zij bij de schriftelijke voorbereiding van de Wtp terugkomt op hoe het advies van de Commissie Parameters, waar de scenario's voor invaren onderdeel	31-3-2022 Commissiedebat Pensioenonderwerpen	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 16-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043, nr. 586)

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
	van zijn, zich verhoudt tot de behandeling van de Wet toekomst pensioenen in de Kamer		
4248	De minister zegt toe om navraag te doen bij de minister van BZK over de stand van zaken rond de Berichtenbox en DigiD, de Kamer wordt daarover voor de zomer geïnformeerd	31-3-2022 Commissiedebat Pensioenonderwerpen	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 15-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043, nr. 592)
4249	De minister zegt toe dat zij voor het moment van schriftelijke inbreng de Kamer een overzicht stuurt met daarin de pensioenmogelijkheden voor zzp'ers en mogelijke verbeteringen	31-3-2022 Commissiedebat Pensioenonderwerpen	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 16-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043, nr. 586)
4250	De minister zegt toe om in gesprek te gaan met sociale partners over hoe om te gaan met het hoofdzakelijkheidsbeginsel en informeert de Kamer daarover voor de zomer	31-3-2022 Commissiedebat Pensioenonderwerpen	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 15-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043, nr. 592)
4262	De minister neemt in de brief over de aanpak van de krapte op de arbeidsmarkt het makkelijker switchen tussen banen/sectoren voor werknemers mee	21-4-2022 Commissiedebat Kinderopvang	In de Kamerbrief aanpak arbeidsmarktkrapte die 24 juni jl. aan de Kamer is gestuurd wordt onder meer ingegaan op de plannen van het kabinet voor het verbeteren van de match en leven lang ontwikkelen. Met deze twee actielijnen wordt het makkelijker om te wisselen van baan en sector
4265	Naar aanleiding van het commissiedebat Arbeidsmarktbeleid van 13 april 2022 heb ik toegezegd uw Kamer blijvend te informeren over de resultaten van de aanvraagtijdvakken STAP-budget	13-4-2022 Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 20-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 30 012, nr. 146)
4266	Aan SGP en GL is toegezegd dat in het reeds aangekondigde onderzoek naar rouwverlof aandacht zal worden besteed aan het verlof naar aanleiding van een miskraam of doodgeboren kind in Nieuw-Zeeland.	12-4-2022 WGO Wet betaald ouderschapsverlof	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 31-05-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 25 883, nr. 434)
4268	Voor de zomer laat de minister aan de Kamer weten wanneer de tegemoetkomingsregeling beroepsziekten in werking kan treden	12-5-2022 Commissiedebat Gezond en Veilig werken	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 27-06-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 25 883, nr. 442)
4270	Voor de zomer stuurt het kabinet een brief aan de Kamer over de contouren van het actieplan grensoverschrijdend gedrag	12-5-2022 Commissiedebat Gezond en Veilig werken	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 27-06-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 34 843, nr. 58)
4278	De minister SZW stuurt voor de zomer/voor het tweeminutendebat een overzicht aan de Kamer met mogelijke maatregelen om misstanden tegen te gaan in aanloop naar het certificeringsstelsel per 1 januari 2025	1-6-2022 Commissiedebat Arbeidsmigratie (voortzetting)	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 30-06-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861, nr. 81)
4297	In aanvulling daarop ga ik graag in gesprek met de Stichting van de Arbeid en de Pensioenfederatie, om te bezien of er ook een soortgelijk stappenplan gemaakt kan worden om het aantal jongeren in verantwoordingsorganen en belanghebbendenorganen te vergroten	21-11-2021 Uitgaande brief Beantwoording Kamervragen van het lid Beukering-Huijbregts (D66) over het stappenplan 'OR zoekt jonge collega's'	Afgehandeld met brief aan de Tweede Kamer d.d. 15-07-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043, nr. 592)

Lopende toezeggingen

Tabel 195 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen toezeggingen, vergaderjaar 1996-1997

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3	Kabinetstandpunt over bekrachtiging van protocol bij ILO-verdrag nr. 81 (Arbeidsinspectie)	Uitgaande brief 29-10-1996 kabinetstandpunt over bekrachtiging van protocol bij ILO-verdrag nr. 81 (Arbeidsinspectie) Kamerstukken II, 1996-1997, 25 478, nr. 4	De eerder geformuleerde tekst is nog steeds actueel. Inmiddels is de klacht van de FNV met betrekking tot onder meer ILO-Conventie 81 door de ILO afgehandeld. De ILO heeft geoordeeld dat Nederland voldoet aan het desbetreffende verdrag. In haar rapport heeft de ILO een aantal aanbevelingen gedaan. Reactie van het kabinet op het ILO-rapport is aan de Tweede Kamer gezonden (Kamerstukken II, 29 427, nr. 103). Er zal dus conform wat eerder is gemeld een kabinetstandpunt worden voorbereid over goedkeuring van het Protocol nr. 81 bij dit Verdrag Nr. 81

Tabel 196 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen toezeggingen, vergaderjaar 2010-2011

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
2382	De Tweede Kamer ontvangt een brief over de beleidsregels UWV inzake de nieuwe weigerings-/intrekingsgrond, binnen een half jaar nadat het wetsvoorstel door beide Kamers is aanvaard	6-10-2010 Plenaire behandeling Wetsvoorstel Aanpassing Wet arbeid vreemdelingen; introductie van de referent in de Vreemdelingenwet 2000 en verkorting van de wachttermijn voor seizoenwerkers	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor het einde van het jaar 2022

Tabel 197 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen toezeggingen, vergaderjaar 2011-2012

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3145	De mobiliteitsbonussen voor oudere werklozen en arbeidsgehandicapten dient te worden geëvalueerd. Deze toezegging is ook opgenomen in de evaluatie agenda	19-06-2012 Plenaire behandeling wetsvoorstel Wijziging van de Wet financiering sociale verzekeringen in verband met bonussen voor werkgevers voor het in dienstnemen en in dienst houden van oudere werknemers en arbeidsgehandicapte werknemers (33 284) Evaluatie mobiliteitsbonussen	De evaluatie van het LIV is naar de Tweede Kamer gestuurd met de brief d.d. 22 november 2019 (Kamerstukken II, 2019-2020, 32 043 , nr. 505). De evaluatie van de loonkostenvoordelen met de kabinetsreactie zal in de zomer van 2022 naar de Tweede Kamer worden gestuurd

Tabel 198 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen toezeggingen, vergaderjaar 2013-2014

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
2935	De minister zal de Tweede Kamer informeren over verplichte inschrijving door werkzoekenden bij een uitzendbureau en de mogelijkheid van een uitzendbureau om inschrijving te weigeren	20-3-2014 AO SUWI-onderwerpen	De Tweede Kamer wordt in de brief Stand van de Uitvoering van december 2022 geïnformeerd
3249	Jaarlijkse rapportage aan het parlement over de premieontwikkeling bij de pensioenfondsen (33.610/33.847)	20-5-2014 Plenaire behandeling Novelle Wet verlaging maximumopbouw- en premie-percentages pensioen en maximering pensioengevend inkomen en het Belastingplan 2014 (33.847) (EK)	Op 24-05-2022 is de jaarlijkse rapportage aan de Eerste Kamer verstuurd (Kamerstukken I, 2021-2022, 33 610, nr. T). Planning: volgende rapportage naar de Eerste Kamer voor de zomer van 2023

Tabel 199 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen toezeggingen, vergaderjaar 2014-2015

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3295	De staatssecretaris zegt toe haar best te doen om ervoor te zorgen dat de resultaten van het onderzoek naar de prestatieladder sociaal ondernemen meelopen in de evaluatie van de Wet.	24-3-2015 (EK) Plenaire behandeling Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten (33 981)	Gelet op de aard van het evaluatieonderzoek Wet Banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten kon deze toezegging niet ingepast worden in het evaluatieonderzoek. SZW neemt dit mee in een ander traject. Planning: 4 ^e kwartaal 2022
3296	De staatssecretaris zegt toe om als dit aan de orde is te kijken of er, mede in het licht van de noodzaak de effectieve inzet van middelen steeds inzichtelijk te maken, mogelijk extra middelen beschikbaar gesteld kunnen worden voor re-integratie en scholing voor de doelgroep	24-3-2015 (EK) Plenaire behandeling Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten (33 981)	De quotumregeling is vanaf 1 januari 2018 voor de overheidswerkgevers geactiveerd. 2018 is een overgangsjaar, omdat het kabinet heeft besloten om over de eventuele quotumtekorten over 2018 geen heffing op te leggen aan de werkgevers die niet de afgesproken aantallen hebben gehaald. Dat betekent dat eind 2020 twee jaren met quotumheffing zijn verstreken. Maar door de plannen om het systeem van de banenafpraak te vereenvoudigen, is deze toezegging naar alle waarschijnlijkheid niet meer opportuun. Als de uitwerking van het nieuwe systeem duidelijk is en in wetgeving is opgenomen, zal de afhandeling van de toezegging nader worden overwogen.

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
			Dit moet ook worden gezien in relatie tot de envelop voor armoede, schulden en de arbeidsmarkt uit het coalitieakkoord. Planning: eind 2022

Tabel 200 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen toezeggingen, vergaderjaar 2015-2016

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3404	De staatssecretaris wil een duurzame oplossing vinden voor de beroepspensioenregelingen. Daarom wil de staatssecretaris in overleg met de pensioensector en sociale partners kijken naar de wijze van verplichtstelling van beroepspensioenfonds, in het bijzonder in relatie tot beroepsgenoten in loondienst en zelfstandigen, en mede in relatie tot de voorgenomen wijziging van de vormgeving van verplichtstelling van bedrijfstak-pensioenfonds	Uitgaande brief 10-12-2015 Beantwoording van de Kamervragen van het lid Vermeij over de representativiteit van beroepspensioenfonds	Planning: brief naar de Tweede Kamer in december 2022

Tabel 201 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen toezeggingen, vergaderjaar 2016-2017

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3561	Het kabinet zal nader bestuderen of er aanpassingen nodig zijn om in de mogelijkheid van maatwerk in de governance van het algemeen pensioenfonds voor buitenlandse regelingen tot wasdom te laten komen en, zo ja, wat de effecten daarvan zijn	Uitgaande brief 21-12-2016 Grensoverschrijdende pensioenregelingen	Planning: wordt meegenomen in de evaluatie van het APF (Algemeen Pensioen Fonds), die in september 2022 naar de Kamer wordt gestuurd (voor Prinsjesdag)

Tabel 202 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen toezeggingen, vergaderjaar 2017-2018

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3665	De Minister van Algemene Zaken zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Strik (Groen Links), toe het dictum van de gewijzigde motie Strik c.s. over te nemen en maximaal drie jaar na invoering een evaluatie te houden van de effecten van de maatregelen om de arbeidsparticipatie te verbeteren van mensen met een beperking, arbeidsongeschikten en Wajongers op de feitelijke inkomenspositie en de arbeidsparticipatie van deze groepen	Parlementaire agenda 04-12-2017 Algemene Politieke Beschouwingen EK	De motie vraagt om een evaluatie (te houden binnen maximaal drie jaar) naar de inkomenseffecten en arbeidsparticipatie van vier maatregelen uit het regeerakkoord van 2017. De eerste twee maatregelen zijn geschrapt (Kamerstukken I, 2018-2019, 34 775, nr. AK; Kamerstukken II, 2018-2019, 32 716, nr. 37). De vierde maatregel ging 2018 inwerking en de derde op 1 januari 2020. Binnen drie jaar na inwerkingtreding van de laatste maatregel betekent in dit geval dat we de evaluatie in 2022 houden
3671	Bij de voorziene evaluatie van het wetsvoorstel waardeoverdracht klein pensioen wordt aandacht besteed aan de ervaringen en de zorgen van de deelnemers	7-11-2017 Tweede Kamer Plenaire behandeling Wet overdracht Klein Pensioen	Die evaluatie moet klaar zijn over vier jaar. De Tweede Kamer wordt eind 2022 geïnformeerd over de evaluatie
3799	De staatssecretaris beziet bij de evaluatie van de Wet IKK welke stappen op basis van de evaluatie moeten worden gezet. Dan ook bezien of en zo ja op welke kwaliteitseisen de Pilots IKK gewenst zijn	Uitgaande brief 08-03-2018 Verzamelbrief Kinderopvang	De evaluatie van de Wet IKK is afgerond. SEO Economisch Onderzoek heeft de evaluatie uitgevoerd. Het komende half jaar wordt gebruikt om de vervolgstappen samen met de sector in beeld te brengen en de Kamers hierover te informeren. Hierbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheid van pilots en voor welke kwaliteitseisen deze wenselijk zouden zijn

Tabel 203 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen toezeggingen, vergaderjaar 2018-2019

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3737	Experimenten individuele leerrekening	20-12-2018 Begrotingsdebat	De experimenten zijn samen met James vormgegeven. Het onderzoek is aanbesteed en wordt inmiddels uitgevoerd door Ecorys
3753	Het kabinet zal een formeel standpunt innemen over de initiatiefwet Wet gelijke beloning vrouwen en mannen van Ploumen (PvdA), Özütok (Groen Links), Jasper van Dijk (SP) en Van Brenk (50Plus)	19-9-2018 Algemeen Politieke Beschouwingen woensdag 19 september en vrijdag 21 september 2018	De behandeling van het wetsvoorstel was op 2 februari 2021 (1 ^e termijn). Afhankelijk van de voortzetting van verdere behandeling komt het kabinet (bewindspersoon SZW) aan het woord

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3762	De Minister zegt toe deze wet tot implementatie van de IORP-II richtlijn te evalueren, maar pas in 2022, omdat deze wet pas in 2019 in werking treedt	17-10-2018 Voortzetting Plenaire behandeling Wijziging van de Pensioenwet, de Wet verplichte beroepspensioenregeling en de Wet op het financieel toezicht in verband met de implementatie van Richtlijn 2016/2341/EU van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV's) (PbEU 2016, L 354)) (34 934)	Over drie jaar wordt de wet tot implementatie van de IORP-II-richtlijn geëvalueerd en wordt de Kamer daarover geïnformeerd
3780	Breed extern onderzoek misbruikrisico's bij UWV. De minister heeft tijdens het debat aangekondigd dat SZW en UWV samen hebben besloten een breed extern onderzoek te laten doen naar misbruikrisico's bij het UWV	11-10-2018 Verzoek van het lid Jasper van Dijk (SP) tijdens de RvW van 2 oktober 2018 om een debat naar aanleiding van bericht fraude bij arbeidsmigranten	Algemene resultaten van het 1 ^o onderzoek (misbruikrisico's WW) zijn in de brief Stand van de Uitvoering van 19 december 2019 (Kamerstukken II, 2019-2020, 26 448, nr. 630) met de Kamer gedeeld. In een technische briefing is de Kamer op 5 maart 2020 uitgebreid geïnformeerd over dit onderzoek en het toepassen van het afwegingskader. In 2020 heeft de doorlichting van de Ziektewet en de Wet WIA plaatsgevonden. De Tweede Kamer is in Stand van de Uitvoering juli 2021 geïnformeerd over huidige stand: dit jaar WAO en TW, 2022 WAZO en Wajong, 2023 IOW. In 2021 vinden gesprekken over eventuele aanvullende beheersmaatregelen plaats voor WW, ZW en naar verwachting WIA. Planning: juni 2023
3785	Capaciteit en herprioritering Handhaving UWV. De minister zal de Tweede Kamer informeren als uit het brede externe onderzoek naar misbruikrisico's blijkt dat er meer capaciteit dan wel een herprioritering van middelen nodig is bij UWV	11-10-2018 Verzoek van het lid Jasper van Dijk (SP) tijdens de RvW van 2 oktober 2018 om een debat naar aanleiding van bericht fraude bij arbeidsmigranten	Afronding van de gezamenlijke besluitvorming UWV/SZW over beheersmaatregelen WW bevindt zich in een eindstadium. De voorstellen voor de ZW en WIA worden in de tweede helft van 2022 van UWV verwacht
3817	De staatssecretaris zegt toe om in contact te treden met FNV Vrouw in verband met de jonge moeders met een afstand tot de arbeidsmarkt ten behoeve van een passend werkbezoek	4-12-2018 Stemmingen naar aanleiding van de Begrotingsbehandeling SZW	Toezegging is gedaan tijdens begrotingsbehandeling november 2018. Initiatief lag bij 50PLUS. Afspraak was aanvankelijk ingepland maar verviel met van kracht worden coronamaatregelen. Er zal contact worden opgenomen met 50PLUS voor inplannen nieuwe afspraak. Planning: vierde kwartaal 2022
3837	De staatssecretaris zegt toe dat op alle mogelijke niveaus en op alle mogelijke manieren er bij de Marokkaanse autoriteiten op aan wordt gedrongen dat zij hun medewerking hervatten. Zodra daar meer over gezegd kan worden, wordt dit met de Kamer gedeeld	6-2-2019 Verzoek van lid De Jong (PVV) tijdens de RvW van 6 maart 2018 om een debat naar aanleiding van bericht «vrij spel voor Turkse fraudeurs' (Telegraaf van 23 februari 2018) gecombineerd met het verzoek van het lid Brenk tijdens de RvW van 4 september 2018 om een debat inzake het bericht «Turkije gaat weekend-scholen financieren in Nederland»	Na overleg met BZ is besloten dat deze toezegging bij SZW ligt. Dus SZW zal de Kamer informeren over de stand van zaken met betrekking tot de medewerking van Marokko aan de uitvoering van vermogensonderzoeken in het buitenland
3875	Toezegging om de effecten van het wetsvoorstel voor seizoensgebonden sectoren, waaronder de agrarische sector, onderdeel te laten zijn van de wetsevaluatie. De effecten van de wijzigingen in de berekening van de transitievergoeding op de ontslagkosten van werkgevers zullen ook onderdeel uitmaken van de evaluatie van de WAB	20-5-2019 EK Plenaire behandeling Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB)	In de parlementaire WAB-stukken is aangegeven dat de wet 5 jaar na inwerkingtreding wordt geëvalueerd, dus in 2025. Deze elementen worden meegenomen bij de evaluatie
4189	De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zegt de Kamer toe de voortgangsrapportages over de uitvoering van het pakket maatregelen inzake het	16-10-2018 Mondeling overleg EK over bestaansrecht Caribisch Nederland	De voortgangsrapportage ijkpunt 2022 wordt kort na het zomerreces aan beide Kamers verzonden

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
	ijkpunt voor de bestaanszekerheid voor Caribisch Nederland, die aan de Tweede Kamer zijn toegezegd, ook aan de Eerste Kamer toe te zenden, om te beginnen voor de zomer van 2019. (T02659)		

Tabel 204 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen toezeggingen, vergaderjaar 2019-2020

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
3949	We streven ernaar uw Kamer in de loop van 2020 te informeren over het tijdstip en de wijze waarop met de openbaarmaking van de inspectieresultaten van Arbo en Atw kan worden gestart	2-10-2019 Evaluatie Wet aanpak schijnconstructies (Kamerstukken II, 2019-2020, 34 108, nr. 32)	Planning: brief naar de Tweede Kamer in oktober 2022
3950	Er zal verkend worden in hoeverre het aangewezen is de regelgeving aan te passen zodat een vakbond gegevens kan vorderen over een of meerdere schakels in een keten, zonder dat er sprake is van een machtiging van een werknemers	2-10-2019 Evaluatie Wet aanpak schijnconstructies (Kamerstukken II, 2019-2020, 34 108, nr. 32)	Planning: brief naar de Tweede Kamer in oktober 2022
3953	Verkenning naar de mogelijkheid persoonsgegevens te verwerken met het oog op niet-verwijtbaarheid	2-10-2019 Evaluatie Wet aanpak schijnconstructies (Kamerstukken II, 2019-2020, 34 108, nr. 32)	Planning: brief naar de Tweede Kamer in oktober 2022
3960	Tussenevaluatie en eindevaluatie ten behoeve van SLIM-regeling (Stimuleringsregeling leren en ontwikkelen in mkb-ondernemingen en specifiek voor de grootbedrijven in de landbouw-, horeca- en recreatiesector) worden gedeeld met de Kamer	11-11-2019 Stimuleren leren en ontwikkelen bij individuen en bedrijven (Kamerstukken II, 2019-2020, 30 012, nr. 123)	Planning: er komt een tussenevaluatie in 2023, de eindevaluatie volgt in 2025
3974	De staatssecretaris zegt toe in gesprek te gaan met de schuldeiserscoalitie over het bevorderen van het maatschappelijk verantwoord gedrag van webshops. Deze schuldeiserscoalitie wordt uitgenodigd om de deelnemers aan de brede schuldenaanpak hun aanpak toe te lichten. Daarnaast gaat de staatssecretaris een gesprek organiseren via de aanspreekpunten voor webwinkels over gedragscodes	28-11-2019 Voorzetting Begrotingsbehandeling SZW	Verwachting: najaar 2022
3993	De minister gaat in overleg met sociale partners de opties verkennen of het verlagen van werkgeverslasten mensen zou kunnen helpen aan het werk te komen en informeert de Kamer hierover voor de zomer	15-1-2020 AO Arbeidsmarktbeleid	Wordt meegenomen in de uitwerking van een 'seniorenkansenbeleidsvisie', die de minister aan de Tweede Kamer heeft toegezegd in het tweeminutendebat van 22 februari jl. Planning: september 2022
4033	De minister zegt toe dat in de eindevaluatie na vijf jaar per route de arbeidsparticipatie van de deelnemers in kaart zal worden gebracht	29-6-2020 WGO Inburgering	De Kamer wordt hierover naar verwachting in 2026 geïnformeerd
4034	De minister zegt toe dat in de evaluatie na drie jaar zal worden gekeken naar het aantal afschalingen of lage inschalingen om te kijken of de prestatiebekostiging een perverse prikkel heeft	29-6-2020 WGO Inburgering	Deze toezegging wordt meegenomen als onderdeel van de evaluatie naar de betaalbaarheid. De evaluatie naar de betaalbaarheid zal drie jaar na inwerkingtreding van het stelsel worden opgeleverd. Daarna zal de Kamer worden geïnformeerd (2024)
4037	De minister zegt toe dat het besluit inburgering en de regeling inburgering, zodra deze gereed zijn, met de Kamer gedeeld worden met de toezegging dat deze gewijzigd kunnen worden als de Kamer dat wil. Als er grote wijzigingen zijn in het stelsel naar aanleiding van de evaluatie na vijf jaar, zal de lagere regelgeving opnieuw aan uw Kamer worden gestuurd	29-6-2020 WGO Inburgering	Het eerste deel van deze toezegging is afgehandeld met brief verzonden d.d. 21 december 2020 (concept-besluit en concept-regeling, Kamerstukken II, 2020-2021, 35 483, nr. 66), brief d.d. 1 februari 2021 (naar aanleiding van Tweede Kamer schriftelijke vragen), kenmerk Kamerstukken II, 2020-2021, 35 483, nr. 67 , d.d. 3 februari 2021 tijdens een mondelinge behandeling (AO). Het tweede deel van de toezegging is een toezegging op de lange termijn (na evaluatie van nieuwe inburgeringsstelsel). Streefdatum afhandeling eind 2026

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4040	De minister zegt toe dat in de evaluatie na drie jaar ook de vraag wordt meegenomen hoe de financiële verdeling uitpakt voor plattelandsgemeenten	29-6-2020 WGO Inburgering	Deze toezegging wordt meegenomen als onderdeel van de evaluatie naar de betaalbaarheid. De evaluatie naar de betaalbaarheid zal drie jaar na inwerkingtreding van het stelsel worden opgeleverd. Daarna zal de Kamer worden geïnformeerd (2024)
4052	Minister heeft toegezegd met Mariette Hamer in gesprek te gaan over het creëren van een positie voor ZZP'ers bij de SER en representatie ZZP in brede zin	17-6-2020 AO ZZP	Deze toezegging is de uitleg van de motie Tielen (over een aan werkgevers en werknemers gelijkwaardige positie voor zelfstandigen). Gesprekken op ambtelijk niveau in het kader van uitvoering motie lopen, Kamer is daar d.d. 11-11-2021 (Kamerstukken II, 2021-2022, 35 891, nr. 6) over geïnformeerd. Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4068	In de kabinetsreactie op het advies 'Prikken voor elkaar' van de Commissie Vermeij is ten aanzien van de maatregel 'Voorwaardelijke toegang tot de kinderopvang' aangegeven dat het kabinet deze maatregel en de bijbehorende vraagstukken verder zal uitwerken. Het streven is om uw Kamer in het najaar van 2020 te informeren over de stand van zaken	1-7-2020 Uitgaande brief Verzamelbrief Kinderopvang	Tijdens het Eerste Kamer debat over het initiatiefvoorstel-Raemakers en Van Meenen (19 april jl.) heeft de minister toegezegd het advies van de Commissie Vermeij weer op te pakken en samen met de staatssecretaris van VWS te kijken naar het vervolg van dit traject. Beide Kamers worden hier vlak na de zomer over geïnformeerd. Tevens heeft de minister toegezegd om samen met de staatssecretaris van VWS te gaan kijken welke rol kinderopvangorganisaties kunnen spelen in de communicatie richting ouders over vaccineren, waarbij specifiek aandacht is voor wijken waar ouders met een lage SES wonen. De minister gaat hierover in gesprek met de brancheorganisaties voor de kinderopvang. Bij het aan de slag gaan met de communicatie wordt ook gekeken naar de mogelijkheid tot het opstellen van een handreiking over de juridische mogelijkheden voor kinderopvangorganisaties om een weigeringsbeleid te voeren
4086	De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zegt de Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Van der Linden (FVD), toe bij de eindevaluatie van de NOW-regeling mee te nemen hoeveel geld er is uitgekeerd aan bedrijven die reeds failliet waren verklaard en aan bedrijven die na de uitkering failliet zijn verklaard	6-7-2020 EK Plenaire behandeling 3e incidentele suppletore begroting SZW 2020 inzake noodpakket banen en economie 2.0 (35 473)	Deze toezegging wordt meegenomen in de evaluatie over de NOW die in 2023 wordt opgeleverd

Tabel 205 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen toezeggingen, vergaderjaar 2020-2021

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4088	De staatssecretaris heeft toegezegd om de vraag over wat de stand van zaken is met betrekking tot de medewerking van Marokko aan de uitvoering van vermogensonderzoeken in het buitenland, door te geleiden naar de minister van BZ	3-9-2020 TK Plenaire behandeling Wijziging van de Participatiewet in verband met het uitsluiten van fraudevorderingen bij de vermogenstoets	Na overleg met BZ is besloten dat deze toezegging bij SZW ligt. Dus SZW zal de Kamer informeren over de stand van zaken met betrekking tot de medewerking van Marokko aan de uitvoering van vermogensonderzoeken in het buitenland
4092	De Kamer informeren of en wanneer het onderdeel «compensatie bij bedrijfsbeëindiging wegens ziekte van de werkgever» in werking kan treden	Uitgaande brief 16-10-2020 Regelingen compensatie transitievergoeding (Kamerstukken II, 2020-2021, 34 699, nr. 9)	Planning: brief naar de Tweede Kamer januari 2023
4113	De staatssecretaris gaat met de minister van Financiën in gesprek over de oplopende betalingsachterstanden bij webwinkels en betreft daarbij het gebruik van algoritmes	10-12-2020 AO Armoede en Schuldenbeleid	Verwachting: najaar 2022
4115	Om te zien of het bieden van een kosteloos ontwikkeladvies doelmatig en effectief is, wordt een evaluatie opgestart. De verwachting is dat in 2021 de eerste resultaten beschikbaar zijn en het eindrapport in 2022 wordt opgeleverd. De uitkomsten van de evaluatie zullen met uw Kamer gedeeld worden	Uitgaande brief 16-11-2020 Aanbiedingsbrief rapport ontwikkeladvies	Planning: eindrapport gaat in de loop van 2022 naar de Kamer
4117	Streven is het wetsvoorstel verplichte meldcode in mei 2021 in te dienen bij de Tweede Kamer	Uitgaande brief 03-12-2020 Arbeidsmarktdiscriminatie (Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544, nr. 1033)	Planning: brief naar de Tweede Kamer oktober 2022 (na Prinsjesdag)

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4119	Concreet betekent dit dat de Kamer uiterlijk in 2022 op basis van onderzoek inzicht krijgt in hoeverre het genoemde hoofddoel 'ontwikkeling kind' van het kinderopvangbeleid is gerealiseerd, met hoeveel inzet van middelen dit gepaard is gegaan en welke verbeteringen en besparingen mogelijk zijn	Uitgaande brief 14-09-2020 Evaluatie- en onderzoeksplanning Kinderopvang	Een van de deelonderzoeken die van belang is voor de periodieke evaluatie (wetsevaluatie Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang) heeft door covid vertraging opgelopen. De Kamer is hierover in augustus 2021 geïnformeerd. Het syntheseonderzoek zal in 2023 gereed zijn
4121	Evaluatie pilot webmodule en besluitvorming over invoering webmodule	Uitgaande brief 16-11-2020 Zesde voortgangsbrief werken als zelfstandige (Kamerstukken II, 2020-2021, 31 311, nr. 236)	De toezegging wordt pas afgedaan bij besluitvorming over de webmodule. Planning: wordt meegenomen in de volgende Voortgangsbrieven werken als zelfstandige, eind van het jaar 2022 naar de Tweede Kamer
4125	De minister zal de Kamer per brief informeren over de evaluatie rondom het onderwerp medezeggenschap. In deze brief zal de minister tevens ingaan op de vraag waar het nog niet goed gaat in de medezeggenschap, waarbij hij het thema veiligheid in brede zin zal meenemen	9-2-2021 TK Stemmingen naar aanleiding van de ingediende moties bij het Nota-overleg Smeulders over Samen de baas: een pleidooi voor meer zeggenschap in de zorg, in het onderwijs en bij de politie	Planning: brief naar de Kamer na het zomerreces 2022
4129	Met BZK in gesprek over AVG-problematiek bij delen persoonsgegevens werknemers van pensioenfondsen met O&O-fondsen, met het oog op scholing en VWNW en de Kamer hierover schriftelijk te informeren	28-1-2021 TK Plenaire debat inzake steunpakketten	Planning: brief naar de Tweede Kamer najaar 2022 (na Prinsjesdag)
4138	De staatssecretaris heeft toegezegd om de Eerste Kamer te informeren over de aanvullende vragen over de «vrijheid van vestiging» in relatie tot de Europese Commissie en haar oordeel over de TOZO en de coördinatieverordening	17-11-2020 TK Begrotingsbehandeling SZW 1e termijn Kamer 17 november	De toezegging loopt tot nader order zolang er discussie over is in de Tweede Kamer. De Cie heeft daarbij gevraagd op de hoogte te blijven van toekomstige ontwikkelingen. In dit verband is de Eerste Kamer ook geïnformeerd over de Kamervragen over de Uitspraak van de Rb Limburg over de Tozo en grensondernemers en de brief aan de Tweede Kamer d.d. 24-5-2022 met de antwoorden op deze vragen
4151	Er zal worden bezien welke verdere maatregelen nodig zijn om de misstanden in de Aziatische horecasector aan te pakken en of de regeling in aangescherpte vorm zou kunnen herleven voor nieuwe aanvragen of definitief komt te vervallen	Uitgaande brief 04-06-2021 Aanpassing van de regeling voor de Aziatische horecasector	Planning: brief naar de Tweede Kamer in oktober 2022
4154	De minister doet navraag naar de ontwikkelingen bij Schiphol rondom het aanvragen van het Europees Globaliseringsfonds en de rol van gemeenten daarbij en informeert de Kamer daarover	9-6-2021 Commissiedebat Raad WSB (Raad 14/6)	De gesprekken met Schiphol en gemeente Haarlemmermeer hebben plaatsgevonden. Planning brief aan Tweede Kamer: eind 3e kwartaal 2022
4159	De minister van Sociale Zaken zegt toe samen met de gemeenten te bezien hoe meer beschutte werkplekken kunnen worden gecreëerd	17-6-2021 WGO Jaarverslagen	Met gemeenten, VNG, Cedris, Divosa en sociaal ontwikkelbedrijven is gesproken over hoe de huidige ambities voor beschut werk kunnen worden gerealiseerd. Een beter verdeelmodel voor de begeleidingsmiddelen voor beschut werk en een hoger begeleidingsbudget werden als belangrijkste randvoorwaarden genoemd. Om gemeenten en sociaal ontwikkelbedrijven tegemoet te komen wordt een onderzoek gestart naar de financiering van beschut werk. Dit kan helpen om preciezer zicht te krijgen op of vanuit het Rijk extra (financiële) maatregelen nodig zijn om beschut werk verder te stimuleren. Daarnaast heeft Significant APE onderzoek gedaan naar een beter verdeelmodel voor beschut werk. Hierover volgt op korte termijn besluitvorming. Ter uitwerking van de ambitie uit het coalitieakkoord is met gemeenten, VNG, Cedris, Divosa en sociaal ontwikkelbedrijven gesproken over welke randvoorwaarden er nodig zijn om in de beoogde uitbreiding te voorzien. Deze gesprekken worden de komende tijd verder gevoerd. Planning vierde kwartaal 2022
4163	De minister heeft toegezegd eind 2021 de tussenrapportage effectmeting WGA-dienstverlening aan de Kamer te sturen	17-6-2021 WGO Jaarverslagen	De tussenrapportage effectmeting maakt onderdeel uit van de bredere midterm review op de effectiviteit van de WGA-dienstverlening. De midterm review en bijbehorende tussenrapportage wordt na het zomerreces van 2022 aan de Kamer aangeboden.

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4164	De minister of zijn opvolger hebben toegezegd overheidsinstellingen die achterblijven bij de banenafpraak te laten onderzoeken en gaat met collega's in gesprek	17-6-2021 WGO Jaarverslagen	De onderzoeksopzet is met BZK en OCW uitgewerkt. Vervolgens is het onderzoek aanbesteed en is het onderzoek in april 2022 gestart. Planning informeren van Kamer: eind 2022
4167	Toezegging dat Tweede Kamer in een brief of rapport wordt geïnformeerd over hoe het gaat met het stimuleren van taal door werkgevers bij arbeidsmigranten	16-6-2021 Plenaire behandeling Wijziging wet arbeid vreemdelingen in verband met het toekomstbestendig maken van de wetgeving op het terrein van arbeidsmigratie (35 680)	Planning: wordt meegenomen in de Jaarrapportage arbeidsmigratie die in december 2022 naar de Tweede Kamer gaat
4169	De minister heeft toegezegd dat de wet na 3 jaar zal worden geëvalueerd, dat hierbij ook zal worden gekeken naar de maximale duur van een tvw en dat hierbij een onafhankelijke commissie zal worden ingeschakeld	16-6-2021 Plenaire behandeling Wijziging wet arbeid vreemdelingen in verband met het toekomstbestendig maken van de wetgeving op het terrein van arbeidsmigratie (35 680)	Planning: brief naar Tweede Kamer begin 2025
4172	Zodra de doorontwikkelagenda voor de Subsidieregeling STAP-budget en de planning daarvan gereed is, wordt deze met uw Kamer gedeeld	29-6-2021 Uitgaande brief Schriftelijk overleg voortgang subsidieregeling STAP-budget	Stand van zaken is gedaan in brief aan de Tweede Kamer d.d. 25-02-2022 (Kamerstukken II, 2021-2022, 30 012, nr. 142). Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4175	Er zal een (beschouwende) brief naar de Kamer worden gestuurd over de relatie tussen arbeidsmigratie en de verschraving van arbeidsvoorwaarden	7-7-2021 Commissiedebat Arbeidsmigratie	Het vraagstuk zal aan sociale partners voor advies worden voorgelegd. Vervolgens zal de Tweede Kamer worden geïnformeerd. Planning: brief naar de Kamer in september 2022
4177	Bij de uitwerking van het certificeringsstelsel zal ook worden gekeken naar (de door ABU voorgestelde) 'uitbestedingsverklaring', waarbij een inlenende partij een verklaring bij de jaarrekening moet voegen waarin vermeld wordt met welke uitzenders er samengewerkt wordt, en rol voor de medezeggenschap. De Kamer wordt bij de jaarrapportage Arbeidsmigratie eind 2021 geïnformeerd over dit onderwerp	7-7-2021 Commissiedebat Arbeidsmigratie	Wordt meegenomen bij nadere uitwerking verplichte certificering voor uitzendbureaus. Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4180	Ik zal de komende periode in gesprek gaan met de vertrouwensinspecteurs en alle relevante gremia om na te gaan wat nodig is voor een duurzame en goede implementatie van de meld-, overleg- en aangifteplicht. Het doel is om hernieuwd aandacht geven aan de bewustwording en het kennen van de meld-, en overleg- en aangifteplicht en eventuele handelingsverlegenheid die kan optreden om in contact te treden met de vertrouwensinspecteurs, weg te nemen	2-7-2021 Uitgaande brief Verzamelbrief Kinderopvang	De vragen voor de uitvraag zijn vastgesteld door IvHO en worden uitgezet onder de toezichthouders. Zodra de antwoorden verzameld en geanalyseerd zijn, kan een beeld worden gevormd over de kennis van de meld- overleg en aangifteplicht bij houders en medewerkers in de kinderopvang. Dit zal worden gebruikt om kennis te vergroten onder houders en medewerkers
4183	De komende tijd wil ik, samen met VWS en in overleg met OCW, benutten om nader inzicht te krijgen in de ontwikkelingen en de goede voorbeelden op dit gebied	14-9-2020 Uitgaande brief kamervragen leden Westerveld (GL) en Kwint (SP) over «Private equity in de kinderopvang»	De gesprekken met OCW, VWS en het veld (onder andere kinderopvangorganisaties, brancheorganisaties, gemeenten) hebben tot meer inzicht in de praktijk van plusopvang en mooie voorbeelden opgeleverd. Een vervolgstap is een uitgebreider onderzoek naar plusopvang in Nederland. Het gaat hierbij om kinderdagverblijven, peuteropvang, gastouderopvang en buitenschoolse opvang waar extra zorg en ondersteuning wordt aangeboden aan kinderen bijvoorbeeld vanwege een verstandelijke of fysieke handicap, ontwikkelachterstand of gedragsproblemen. Doel van het onderzoek is meer inzicht te verkrijgen in de mate waarin plusopvang in Nederland voorkomt en hoe dit wordt georganiseerd en gefinancierd. De resultaten worden in de zomer van 2022 verwacht en zullen met de Tweede Kamer worden gedeeld
4216	De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen van het lid Van	1-12-2020 EK Plenaire behandeling Wet Inburgering	Het eerste rapport (over 2022) zal eind 2023 worden gepubliceerd. Daarna zal de Kamer worden geïnformeerd

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
	Gurp (GroenLinks), toe de Kamer jaarlijks schriftelijk te informeren over de monitoring van de Wet Inburgering 20.. (T03101)		

Tabel 206 Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen toezeggingen, vergaderjaar 2021-2022

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4192	Voor wat betreft het onderwerp meer duidelijkheid over de afbakening tussen arbeidsrelaties, zal op korte termijn nog een onderzoek van SEO aan uw Kamer worden aangeboden waarin meer inzicht wordt gegeven in potentiële criteria (en de samenhang daartussen) voor het beoordelen van de gezagsverhouding tussen werkverschaffer en werkende	20-9-2021 Uitgaande brief Zevende voortgangsbrief 'werken als zelfstandige'	Planning: brief en rapport naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4193	Ten aanzien van (semi-)publieke sectoren zal daarom worden verkend of in deze sectoren op basis van goed opdrachtgeverschap (verdere) afspraken over het werken met en als zelfstandige(n) behulpzaam zijn	20-9-2021 Uitgaande brief Zevende voortgangsbrief 'werken als zelfstandige'	Planning: wordt meegenomen in de volgende Voortgangsbrief werken als zelfstandige, eind van het jaar 2022 naar de Tweede Kamer
4194	In het kader van het breed maatschappelijk gesprek afgesproken om verder door te spreken over de mogelijkheid van een webmodule voor tussenkomst omdat een webmodule voor tussenkomst waardevol zou kunnen zijn	20-9-2021 Uitgaande brief Zevende voortgangsbrief 'werken als zelfstandige'	Planning: wordt meegenomen in de volgende Voortgangsbrief werken als zelfstandige, eind van het jaar 2022 naar de Tweede Kamer
4195	(EK T3288) Het meenemen van diverse onderwerpen in de evaluatie van de Wet Betaald ouderschapsverlof (35.613)	5-10-2021 EK Plenaire behandeling wijziging van de wet arbeid en zorg, de wet flexibel werken en andere wetten in verband met implementatie van Richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad (PbEU 2019, L 188) (Wet betaald ouderschapsverlof)	Planning: wordt opgepakt bij inwerkingtreding wet op 02-08-2022
4197	In het tweede kwartaal van 2022 wordt de eerste voortgangsrapportage van het evaluatieonderzoek van de MDIEU opgeleverd	15-11-2021 Uitgaande brief Beantwoording inbreng Schriftelijk overleg onderzoek naar CAO-afspraken RVU (29 544, nr. 1072)	De Tweede Kamer wordt na de zomer van 2022 over de voortgangsrapportage geïnformeerd
4200	Ik zal uw Kamer voor de zomer informeren over de stand van zaken van het tweede aanvraagtijdvak voor activiteitenplannen van de MDIEU-regeling	17-11-2021 Uitgaande brief Voortgang Maatwerkregeling Duurzame inzetbaarheid en eerder uittreden (MDIEU)	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4201	De Tweede Kamer wordt geïnformeerd over de uitkomsten van de uitvoeringstoets van UWV over de reservering van budget voor het aanvragen van STAP via de Werkpleinen ter ondersteuning van minder digitaal vaardige aanvragers	15-10-2021 Uitgaande brief Kabinetsreactie Advies Adviescollege ICT-toetsing programma STAP-budget	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4202	De Staatssecretaris zegt toe een adviesaanvraag te doen aan de Landsadvocaat waarin hij het vraagstuk voorlegt van de definitie van problematisch gedrag, gekoppeld aan het vraagstuk van toezicht op informele scholing	19-11-2021 Uitgaande brief verzoek afdoening moties	Toezegging wordt overgedragen aan OCW

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4208	De staatssecretaris zegt toe in gesprek te gaan over goed werkgeverschap, en welke instrumenten en/of handvatten daarbij horen. Hierbij worden ook de opvolging van commissie Borstlap en sociale partners betrokken	30-11-2021 Begrotingsbehandeling SZW 30 november t/m 1 december 2021	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor de begrotingsbehandeling van SZW eind november 2022
4210	Toezegging van Van Ark aan de Eerste Kamer om te komen tot een kwantitatief streefcijfer om kinderarmoede te reduceren (SO EK 09-04-2020, 35 300 IV, nr. G)	13-10-2021 Debat tijdens Begrotingsbehandeling Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H)	Voor CN gold tot voor kort dat er niet voldoende harde data waren over het aantal kinderen dat opgroeit in armoede. Die statistieken heeft het CBS thans inzichtelijk gemaakt. Vervolgactie is om met de openbare lichamen in gesprek te gaan over het vaststellen van een indicatieve streefwaarde. Planning: eind 2022
4211	Staatssecretaris Knops heeft namens de staatssecretaris van SZW toegezegd om in de verkenning voor de invoering van de dubbele kinderbijslag intensieve zorg in CN ook de mogelijkheid van indicatiestelling door een lokale kinderarts te bezien (schriftelijke antwoorden op Begrotingsdebat KR d.d. 14-10-2021)	13-10-2021 Debat tijdens Begrotingsbehandeling Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H)	Deze toezegging wordt afgedaan met de voortgangsrapportage ijkpunt bestaanszekerheid die kort na het zomerreces 2022 verzonden wordt aan de Eerste en Tweede Kamer
4212	Staatssecretaris Knops heeft namens de staatssecretaris van SZW, de staatssecretaris van EZK en de minister van IenW toegezegd dat de Kamer voor april 2022 een overzicht van het kabinet ontvangt van de verschillende uitkeringen en de huidige financiering van de sociale zekerheid (SZW) en nutsvoorzieningen (EZK en IenW). (schriftelijke antwoorden op Begrotingsdebat KR d.d. 14-10-2021)	13-10-2021 Debat tijdens Begrotingsbehandeling Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H)	Met de voortgangsrapportage ijkpunt ontvangen de Eerste en Tweede Kamer kort na het zomerreces 2022 het gevraagde overzicht
4214	Het bestuursrechtelijk bestuursverbod komt aan bod in het traject van de verplichte certificering van uitzendbureaus. Het streven is om de uitwerking daarvan medio 2022 gereed te hebben	17-12-2021 Uitgaande brief Jaarrapportage arbeidsmigranten 2021	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4220	De minister zegt toe aan Hilde Palland (CDA) dat zij de commissie, na afstemming met BZK, in het tweede kwartaal informeert over de voorgenomen verdeling van de begeleidingsmiddelen voor de mensen die vallen onder de banenafpraak via het Gemeentefonds. Het CDA had de vraag gesteld of deze middelen niet op basis van realisaties loonkostensubsidie kunnen worden verdeeld	23-2-2022 Commissiedebat Participatiewet/Breed offensief	Werk in uitvoering. Planning: najaar 2022
4221	De minister zegt toe aan Daan de Kort (VVD) dat zij met de Minister van BZK het gesprek gaat voeren over het achterblijven van de overheid bij het realiseren van banen in het kader van de banenafpraak, en het belang van ICT hierbij. In een reguliere voortgangsbrief besteedt de Minister aandacht aan de uitkomsten van dit gesprek	23-2-2022 Commissiedebat Participatiewet/Breed offensief	Gesprek met BZK over het uitvoeren van de toezegging loopt. De Tweede Kamer wordt eind 2022, in de brief met de resultaten van de banenafpraak over 2021, hierover geïnformeerd
4224	De minister wil doorspreken met SP en CDA over de toekomst van de Sw-infrastructuur, aan de hand van de initiatiefnota van die twee partijen over deze thematiek ('Aan de slag met sociale ontwikkelbedrijven'). Er wordt gezocht naar een datum voor dit overleg	23-2-2022 Commissiedebat Participatiewet/Breed offensief	Het initiatief voor het overleg ligt bij de leden Palland en Van Kent. Het vinden van een moment in de agenda van de minister is een aangelegenheid van het secretariaat. Volgens de laatste stand van zaken is er nog geen afspraak gepland. Wel is met het secretariaat contact opgenomen met het verzoek om contact op te nemen met de leden Palland en Van Kent zodat de afspraak tot stand kan komen
4226	Toegezegd aan de Kamer om het CBS te vragen de witte vlek te onderzoeken voor werknemers met een migratieachtergrond (verdieping op huidig onderzoek)	8-2-2022 Uitgaande brief Witte vlek op pensioenbeleid (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043 nr. 573)	Planning: brief naar de Tweede Kamer eind september 2022 (na Prinsjesdag)
4227	Het kabinet zal uw Kamer op de hoogte houden van de voortgang van de opzet van de pilot ontwikkeladviezen in het kader van het Nationaal Groeifonds	25-2-2022 Uitgaande brief Voortgang STAP en diversen (Kamerstukken II, 2021-2022, 30 212, nr. 142)	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4230	Aan PvdA is nog toegezegd dat de ontwikkeling van de jurisprudentie betreffende het belemmeringsverbod nevenarbeid gemonitord wordt en na twee jaar geëvalueerd wordt, waarna de Kamer geïnformeerd wordt	12-4-2022 Plenaire behandeling Implementatie Wet EU-richtlijn 2019/1152 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden (35 962)	Planning: brief naar de Kamer mei 2024
4232	De minister van SZW zegt aan lid Den Haan toe dat zij in de aanpak in de praktijk van het actieplan 'Dichterbij dan je denkt' de kansen voor oudere werknemers meeneemt	13-4-2022 Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid	Werk in uitvoering – loopt mee in implementatie actieplan Dichterbij dan je denkt. Planning: eind 2022
4233	De minister van SZW heeft toegezegd de Tweede Kamer na de zomer te informeren of er een toename is in eigen risicodragerschap en welke bedrijven dat doen	13-4-2022 Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid	Wij hebben aan UWV gevraagd om een analyse te maken. In de analyse wordt bekeken of er een toename is geweest van het eigenrisicodragerschap in de afgelopen vijf jaar. Daarbij hebben wij aan UWV gevraagd of zij in hun analyse een onderscheid kunnen maken tussen kleine, middelgrote en grote bedrijven. De analyse zal uiterlijk in augustus 2023 door UWV naar ons worden verstuurd. Wij zullen vervolgens bekijken in welke Kamerbrief deze analyse kan worden meegenomen
4234	Voor de zomer informeert het kabinet uw Kamer over de uitkomsten van de verkenning over de invulling van deze extra middelen (uit het coalitieakkoord)	8-4-2022 Uitgaande brief Verloop openstelling eerste aanvraagtdvak STAP-budget	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4235	Voor de zomer ontvangt uw Kamer een brief die ingaat op het actieplan leren en ontwikkelen van dit kabinet	8-4-2022 Uitgaande brief Verloop openstelling eerste aanvraagtdvak STAP-budget	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4236	De Minister SZW zegt toe voor de zomer de Kamer te informeren over het financieel waarborgen van de onderwijsroute	20-4-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	De Tweede Kamer is op 29 juni jl. geïnformeerd over de stand van zaken van de onderwijsroute en de financiering voor de periode t/m 2023 (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 824, nr. 364)
4237	De Minister zegt toe na de zomer de Kamer te informeren over het onderzoek naar de uitvoeringsketen. Dat is naar aanleiding van een vraag van mevrouw Becker	20-4-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Beoogd wordt de Kamer in september 2022 te informeren
4241	De minister zegt toe na de zomer de Kamer te informeren over de herbezinning op de terminologie rondom integratie. Dat is naar aanleiding van een opmerking van meneer van Baarle	20-4-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Beoogd wordt de Kamer voor 1 oktober 2022 hierover te informeren
4242	De minister zegt toe de Kamer in het najaar 2022 een rapportage te sturen met eerste inzichten van meetbare resultaten van de Werkagenda VIA. Dat is naar aanleiding van een vraag van mevrouw Becker	20-4-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	De Kamer zal in Q4 2022 worden geïnformeerd
4243	De minister zegt toe in 2022 met een voorstel aan de Kamer te komen hoe om te gaan met de 24-weeken eis inclusief effect op sociale premies en uitkeringen. Het eerste deel is naar aanleiding van een vraag van mevrouw Podt en het tweede deel van mevrouw Becker	20-4-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor het einde van het jaar 2022
4244	De minister zegt toe na de zomer de Kamer te informeren over inburgering na de AOW-leeftijd. Dat is naar aanleiding van een vraag van mevrouw Podt	20-4-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Beoogd wordt de Kamer uiterlijk 1 oktober 2022 te informeren
4245	Na de zomer komt de minister met een wetsvoorstel verhoging WML. (Groenlinks)	13-4-2022 Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid	De Tweede Kamer wordt in het najaar van 2022 geïnformeerd
4246	De minister informeert de Tweede Kamer vlak na de zomer over een onderzoek bij één middelgrote gemeente naar of er verschillen zijn in de betaling tussen mensen die worden ingehuurd en eigen werknemers. (PVV)	13-4-2022 Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid	De Tweede Kamer wordt in het najaar van 2022 geïnformeerd
4251	Minister komt na de zomer met een schriftelijke reactie op misstanden in de pakketbranche	13-4-2022 Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022 (na Prinsjesdag)

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4252	Minister informeert de Kamer voor de zomer over de uitkomst van gesprekken met de VNG over het signaal van FNV dat bijstandsgerechtigden toestemming moeten vragen voor aanspraak op STAP-budget	13-4-2022 Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor de begrotingsbehandeling van SZW eind november 2022
4253	In de evaluatie van het STAP-budget over twee jaar neemt minister het effect op duurzaam werk mee	13-4-2022 Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid	Planning: brief naar de Tweede Kamer voorjaar 2024
4254	In de reactie op het ARK-rapport van de Algemene Rekenkamer over handhaving schijnzelfstandigheid gaat minister ook in op de webmodule onder andere in culturele sector	13-4-2022 Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid	Planning: wordt meegenomen in de volgende Voortgangsbrieven werken als zelfstandige, eind van het jaar 2022 naar de Tweede Kamer
4255	Minister informeert de Tweede Kamer in het voorjaar van 2024 over de resultaten van de pilot waarin wordt bijgehouden hoe we in onze aanbestedingen omgaan met overtreders van arbeidswetten, als het gaat om arbeidsmarktdiscriminatie	13-4-2022 Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid	Planning: brief naar de Tweede Kamer in voorjaar 2024
4256	Binnen enkele weken komt de minister met een reactie op het SER-advies over vertegenwoordiging van zelfstandigen in de SER naar de Kamer	13-4-2022 Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4257	De minister zegt toe (aan D66) om al snel de eerste ervaringen met het nieuwe stelsel op te halen bij gemeenten	20-4-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Beoogd wordt om in het najaar (om en nabij oktober) een eerste inzicht in te kunnen geven. Een en ander is wat later dan in het WGO voorzien, door de complicatie met de nieuwe wet waardoor pas in april gemeenten daadwerkelijk konden beginnen met het uitvoeren van hun taken
4258	Daarom wil ik de rol van de verschillende financieringsvormen in de kinderopvang gaan onderzoeken. Daarbij wil ik ook onderzoek doen naar de mogelijke effecten en de voor- en nadelen van bijvoorbeeld een beperking op de financieringsvormen, een winstnormering of regulering van de uurprijs die kinderopvangaanbieders mogen vragen aan ouders. Ik zal dit binnenkort in gang zetten en uw Kamer informeren over de uitkomsten wanneer deze bekend zijn	19-4-2022 Uitgaande brief Kamervragen over private equity in de kinderopvang	Het onderzoek wordt momenteel voorbereid en uitgezet
4259	De minister neemt koopkrachtplaatjes mee in de brief over de stelselherziening	21-4-2022 Commissiedebat Kinderopvang	De Tweede Kamer zal in een volgende brief over stelselherziening geïnformeerd worden
4260	Het onderzoek over de financieringsvormen en –stromen komt naar de Kamer en kan worden besproken in het eerste kwartaal van 2023	21-4-2022 Commissiedebat Kinderopvang	We zijn bezig met de voorbereidingen om de offerte voor het onderzoek uit te zetten
4261	De minister kijkt bij de monitoring van kwaliteitseisen extra goed naar de gevolgen van de maatregelen die zijn afgekondigd naar aanleiding van de personeelstekorten en de minister brengt deze kwaliteitseisen in kaart	21-4-2022 Commissiedebat Kinderopvang	Met de Landelijke Kwaliteitsmonitor (LKK) worden verschillende factoren gemeten en worden voorspellers voor kwaliteit benoemd. In overleg met de onderzoekers zal worden gekeken in hoeverre zij in hun metingen ook de effecten van (maatregelen tegen) personeelstekort kunnen meenemen
4263	De minister gaat de mogelijkheid en wenselijkheid van een screeningstraject voor een VOG in de kinderopvang en het basisonderwijs onderzoeken	21-4-2022 Commissiedebat Kinderopvang	Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met OCW. Dit zal zo snel mogelijk een gevolg krijgen
4264	De minister gaat samen met de ministers van OCW en VWS in gesprek over de 'plusopvang' (kinderen met een beperking) en informeert de Kamer hierover	21-4-2022 Commissiedebat Kinderopvang	Het College voor de Rechten van de Mens wil ook graag met de nieuwe bewindspersonen van VWS, OCW en SZW in gesprek over hun concrete aanbevelingen op hun notitie «Naar een inclusievere kinderopvang». Voordat de bewindspersonen met het College spreken, vindt er een Bewindslidenoverleg plaats, waarin de resultaten van een verkenning naar plusopvang worden besproken
4267	De minister heeft toegezegd na de zomer een hoofdlijnenvisie gezond en veilig werken aan de Kamer te sturen	12-5-2022 Commissiedebat Gezond en Veilig werken	De Tweede Kamer wordt eind 2022 geïnformeerd

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4269	De minister informeert de Kamer deze zomer over de herziening van artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht	12-5-2022 Commissiedebat Gezond en Veilig werken	De Tweede Kamer wordt hierover in september 2022 na Prinsjesdag geïnformeerd
4271	Bij de kabinetsreactie op het onderzoek naar modernisering van de regels over kinderarbeid gaat de minister in op flitsbezorging door 16-minners	12-5-2022 Commissiedebat Gezond en Veilig werken	De Tweede Kamer wordt hierover in september 2022 na Prinsjesdag geïnformeerd
4272	Na de zomer informeert de minister de Kamer over de uitwerking van de motie-Van Kent over long covid	12-5-2022 Commissiedebat Gezond en Veilig werken	Planning: eind december 2022 reactie naar Tweede Kamer
4273	Minister SZW komt in de volgende monitoringsbrief terug op de (wijzigingen in aantallen personen in het bbz (light)	12-5-2022 Commissiedebat Coronasteunpakketten	Zie ook toezegging 4274. Het proces van het schrijven van de brief start half augustus
4274	Minister SZW stuurt een integrale voortgangsrapportage in Q3 samen met Financiën en EZK (impliciet: volgende voortgangsrapportages zijn gebundeld). In het tweede kwartaal sturen Financiën en EZK samen een brief	12-5-2022 Commissiedebat Coronasteunpakketten	Het proces van het schrijven van de brief start half augustus
4275	Na de zomer informeert minister SZW de Kamer over de uitwerking van de motie-Van Weyenberg/Maatoug over een adviescommissie inclusief brede welvaartsbenadering	1-6-2022 Commissiedebat Arbeidsmigratie (voortzetting)	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor het einde van het jaar 2022
4276	Na de zomer informeert minister SZW de Kamer over de uitwerking van het coalitieakkoord als het gaat om circulaire arbeidsmigratie	1-6-2022 Commissiedebat Arbeidsmigratie (voortzetting)	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor het einde van het jaar 2022
4277	Na de zomer informeert minister SZW de Kamer over A1-constructies: welke fiscale constructies bestaan er om arbeidsmigranten goedkoper in te zetten dan Nederlandse werknemers, wat is het beeld daarvan	1-6-2022 Commissiedebat Arbeidsmigratie (voortzetting)	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor het einde van het jaar 2022
4279	De minister zegt aan het lid Omtzigt toe dat zij met pensioenuitvoerders in gesprek gaat om aandacht te vragen voor de communicatie rond afkoop en de consequenties daarvan voor deelnemers	1-6-2022 Plenaire behandeling Wijziging van de Pensioenwet, de Wet inkomstenbelasting 2001 en enige andere wetten in verband met aanpassing van de regeling voor waardeoverdracht en afkoop klein pensioen en invoering van afkoop klein nettopensioen en nettolijfrente (36 004)	Planning: brief naar de Tweede Kamer in het najaar 2022
4280	De minister zegt aan het lid Maatoug toe om bij de Belastingdienst na te gaan in hoeverre hun dienstverlening voldoende is voorbereid op dit wetsvoorstel	1-6-2022 Plenaire behandeling Wijziging van de Pensioenwet, de Wet inkomstenbelasting 2001 en enige andere wetten in verband met aanpassing van de regeling voor waardeoverdracht en afkoop klein pensioen en invoering van afkoop klein nettopensioen en nettolijfrente (36 004)	Planning: brief naar de Tweede Kamer in het najaar 2022
4281	De minister zegt aan het lid Smals en aan het lid Goudzwaard toe om bij de evaluatie van de 'Wet waardeoverdracht klein pensioen' mee te nemen in hoeverre afkoop van pensioen na de pensioeningangsdatum ook mogelijk zou moeten zijn	1-6-2022 Plenaire behandeling Wijziging van de Pensioenwet, de Wet inkomstenbelasting 2001 en enige andere wetten in verband met aanpassing van de regeling voor waardeoverdracht en afkoop klein pensioen en invoering van afkoop klein nettopensioen en nettolijfrente (36 004)	Planning: eerste evaluatie uitvoeren en daarna brief naar de Tweede Kamer voor de zomer van 2023

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4282	Minister heeft op 12 februari 2021 toegezegd meer bekendheid te zullen geven aan de Wet flexibel werken als de situatie na corona weer is genormaliseerd	10-2-2021 Uitgaande brief aanbiedingsbrief met reactie, evaluatie Wet flexibel werken (Kamerstukken II, 2020-2021, 29 544 , nr. 1041)	Minister Van Gennip heeft deze toezegging herhaald op 28 juni 2022 bij debat over de Wet Werken waar je wilt (WWJW) en de toezegging gekoppeld aan de inwerkingtreding van de WWJW. Planning: brief naar de Tweede Kamer voorjaar 2023
4283	Minister Van Gennip heeft toegezegd bij de evaluatie van de Wet werken waar je wilt (WJW) aandacht te zullen besteden aan de effecten op de verkeersdrukte	28-6-2022 Plenaire behandeling Voorstel van wet van de leden Van Weyenberg en Maatoug tot wijziging van de Wet flexibel werken in verband met het bevorderen van flexibel werken naar arbeidsplaats (Wet werken waar je wilt) (35 714)	Planning: wordt meegenomen bij de evaluatie van de wet. Brief naar de Tweede Kamer januari 2026
4284	Er worden aanvullende berekeningen aan DNB gevraagd Commissie Parameters	30-6-2022 Uitgaande brief Commissie Parameters en aanvullende berekeningen (Kamerstukken II, 2021-2022, 32 043 , nr. 590)	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4285	Daarbij wordt altijd gekeken of een verhoging van boetes daadwerkelijk tot minder overtredingen zou leiden. Na de zomer zal ik u over dit onderwerp nader informeren	30-6-2022 Uitgaande brief Tweeminutendebat arbeidsmigratie (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 861 , nr. 81)	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4286	Het verbod huisuitzetting bij einde werkcontract voor de gehele uitzendsector doen gelden	5-7-2022 Tweeminutendebat Arbeidsmigratie	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4287	De minister van SZW heeft toegezegd in het eerste kwartaal van 2023 de Kamer te informeren bij het monitoren van de Onderwijsroute over het gebruik en de aantallen	6-7-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Staat voor 1 ^e kwartaal 2023 gepland
4288	De minister heeft toegezegd de mogelijkheden te bekijken voor een onderzoek naar weerbaarheid van jongvolwassen tegen ongewenste beïnvloeding en neemt daarbij het onderwerp visitatielessen op Turkse weekendscholen mee	6-7-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	De uitwerking van dit onderzoek loopt mee in de agenda Veerkracht en Weerbaarheid. De agenda wordt in Q4 aan de Kamer aangeboden
4289	De minister heeft toegezegd terug te komen op vrijstellingen bij Wi2021 voor ISK en vmbo-basis en -kader bij de voortgangsbrief Inburgering	6-7-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Deze brief zal naar verwachting nog voor het WGO in de eerste week van september a.s. aan de Tweede Kamer worden verzonden (zie toezegging 4295)
4290	De minister heeft toegezegd terug te komen bij de voortgangsbrief Inburgering op de positie van vrouwelijke na-reizigers - als het gaat om arbeidsparticipatie	6-7-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Er wordt nog gezien of dit een plek gaat krijgen in de volgende uitvoeringsbrief in december 2022 of dat dit in een andere brief (najaar) zal worden meegenomen
4291	De minister zegt toe om na de zomer samen met minister APP de reactie te sturen op het rapport van de Ombudsman over onder andere financieel ontzorgen van statushouders en landelijke afspraken met nutsbedrijven	6-7-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Naar verwachting zal dit in Q4, november plaats vinden
4292	De minister heeft toegezegd de Kamer te informeren bij de voortgangsbrief Inburgering over de uitkomst van het overleg met DUO en Blik op Werk over het taalaanbod voor Wi2013	6-7-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	De reactie is voorzien in eerstvolgende voortgangsbrief Inburgering aan de Tweede Kamer. Het staat nu eind 2022 ingepland
4293	De minister zegt toe dat er een overzicht van best practices uit andere landen gemaakt zal worden, waaronder het Franse voorbeeld omscholing naar techniek, en zal de Kamer voor de begrotingsbehandeling, middels de Voortgangsbrief VIA, hierover informeren	6-7-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	De Kamer zal voor de begrotingsbehandeling, middels de Voortgangsbrief VIA, hierover worden geïnformeerd, naar verwachting in november 2022

ID	Omschrijving	Datum/Vindplaats	Stand van zaken
4294	De minister zegt toe te zullen onderzoeken in hoeverre de niveaus van statushouders ook doorwerken in het soort werk dat zij vinden	6-7-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Deze toezegging zal worden meegenomen bij de monitoring van de wet
4295	De minister zegt toe met een Kort briefje te komen voor de behandeling wetsvoorstel ISK (in de week van 6 september)	6-7-2022 Commissiedebat Inburgering en Integratie	Deze brief zal naar verwachting nog voor het WGO in de eerste week van september a.s. aan de Tweede Kamer worden verzonden (zie toezegging 4289)
4296	Naar aanleiding van de opmerking van Kamerlid Palland over hoe te voorkomen dat we te generiek zijn in de maatregelen en hoe we ervoor kunnen zorgen dat het STAP-budget ook benut wordt voor doelgroepen, gericht op de kraptesectoren, zodat het zo kansrijk mogelijk is, zegt de minister toe te kijken hoe we bij het STAP-budget wat meer kunnen focussen op de groepen die het het meeste nodig hebben/al wat langer aan de kant staan	21-6-2022 Mondelinge vraag van het lid Palland (CDA) aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het bericht 'Jongere razendsnel aan de bak, 'stigma voor wie al meer dan halfjaar zoekt' (Telegraaf.nl, 17 juni 2022)	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022
4298	We werken aan een convenant voor de aanpak van arbeidsmarktdiscriminatie uit, gericht op het maken van afspraken met brancheorganisaties, sectoren, individuele organisaties, maatschappelijke partijen en belangengroepen. Streven is uw Kamer over de voortgang hiervan voor de behandeling van de SZW-begroting te informeren	14-7-2022 Uitgaande brief Actieplan Arbeidsdiscriminatie (Kamerstukken II, 2021-2022, 29 544, nr. 1119)	Planning: brief naar de Tweede Kamer voor de begrotingsbehandeling van SZW eind november 2022
4299	Eind deze zomer komt er een sectorbrief krapte arbeidsmarkt kinderopvang	29-6-2022 WGO Jaarverantwoording 2021/ Jaarverslag en Slotwet	Planning: eind van de zomer brief naar de Tweede Kamer
4300	Toevoegen van mensen met een arbeidsbeperking aan het emancipatiebeleid. Naar aanleiding van de oproep van Kamerlid Palland om samen met de coördinerend minister op emancipatiebeleid van gedachten te wisselen over het toevoegen van mensen met een arbeidsbeperking aan het emancipatiebeleid, zegt de minister toe dat zij samen met minister Schouten dit bespreekt met minister Dijkgraaf en dat het ook in de kansenbrief voor senioren terugkomt	21-6-2022 Mondelinge vraag van het lid Palland (CDA) aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het bericht 'Jongere razendsnel aan de bak, 'stigma voor wie al meer dan halfjaar zoekt' (Telegraaf.nl, 17 juni 2022)	Brief aan Tweede Kamer: eind vierde kwartaal 2022
4301	Actieplan Leven Lang Ontwikkelen wordt nu opgezet. Dit wordt na de zomer met de Kamer gedeeld en dan wordt ook ingegaan op de intersectorale inzet	29-6-2022 WGO Jaarverantwoording 2021/ Jaarverslag en Slotwet	Planning: brief naar de Tweede Kamer na de zomer van 2022

Bijlage 5: Subsidieoverzicht

Tabel 207 Subsidies uit hoofde van subsidieregelingen (bedragen x 1.000 euro)

Artikel	Naam subsidie (regeling)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Laatste evaluatie (jaar)	Volgende evaluatie (jaar)	Einddatum subsidie
1	Eerlijk, gezond en veilig werk	93	0	0	0	0	0	0	2023	2025	2028
1	Actieprogramma DILLO	0	6.141	5.435	10.750	13.161	27.219	10.409	2023	2025	2028
1	Stimuleringsregeling LLO in het MKB	2.514	23.535	57.165	51.211	140.932	75.985	52.045	2023	2023	2024
1	STAP	0	178.168	305.601	306.051	305.775	320.700	195.700	2024	2024	2026
1	STAP ontwikkeladvies	0	6.550	0	0	0	0	0	2024	2024	2022
1	NOW	9.669.471	1.208.260	404.746	0	0	0	0	2023	2023	2021
1	Loonkosten Caribisch Nederland	15.580	0	0	0	0	0	0	2023	2023	2021
1	NL leert door	95.335	34.284	38.261	0	0	0	0	2024	2024	2021
1	TOFA	0	7	0	0	0	0	0	2023	2023	2020
1	MDI&EU	27.270	50.572	127.386	228.803	155.006	251.208	149.095	2022	2022	2025
2	Armoedeschulden	1.044	618	0	0	0	0	0	2020	–	2019
2	Europees fonds meestbehoefigen	98	63	0	0	0	0	0	2021	2022 ¹	2028
2	Regionale kansen kinderen	83	36	0	0	0	0	0	2018	2022	2022
4	Scholing jonggehandicapten ²	13.291	13.300	13.300	13.300	13.300	13.300	0	2018	2022	2024
5	Praktijkleren in de derde leerweg	0	12.000	16.500	4.500	0	0	0	n.t.b.	n.t.b.	2023
TOTAAL		9.824.779	1.533.534	968.394	614.615	628.174	688.412	407.249			

¹ Jaarlijks wordt de 'Annual Implementation Report' met de Europese Commissie gedeeld.

² De volledige naam: Subsidieregeling voor scholing en re-integratie van personen met arbeidsbeperkingen en ernstige scholingsbelemmeringen (ESB-regeling). In mei 2020 is besloten om de regeling te verlengen tot 2024.

Tabel 208 Incidentele subsidies (bedragen x 1.000 euro)

Artikel	Naam subsidie	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Laatste evaluatie (jaartal)	Volgende evaluatie (jaartal)	Einddatum subsidie
1	Arbeidsmarkt	2.473	3.234	3.301	3.232	2.795	2.795	2.795	2020	2027	
2	Bijstand, Participatiewet en Toelagenwet	41.391	46.603	27.505	19.943	17.922	14.970	14.970	2020	2027	
	Subsidies algemeen: alle kinderen doen mee	9.694	12.725	12.070	10.000	10.000	10.000	10.000			
	Overige subsidies algemeen	22.622	30.693	12.315	6.764	4.808	1.856	1.856			
	SBCM	2.800	2.800	2.800	2.800	2.800	2.800	2.800			
	NIBUD	275	385	320	379	314	314	314			
	Waarborgfonds	6.000	0	0	0	0	0	0			
5	Werkloosheid	7.319	7.271	8.694	600	0	0	0	2016	2023	
	Algemeen	754	785	505	600	0	0	0			
	Coördinatie crisisdienstverlening	6.565	6.486	8.189	0	0	0	0			
7	Kinderopvang	6.632	10.252	11.897	14.391	14.716	15.345	15.445	2015	2023	
	Algemeen	1.411	1.300	1.300	2.050	2.050	2.050	2.050			
	Caribisch Nederland	5.221	8.952	10.597	12.341	12.666	13.295	13.395			
13	Integratie en maatschappelijke samenhang	17.967	14.180	10.101	8.095	7.608	7.608	7.608	2017	2023	
	Kennisinfrastructuur	2.882	2.936	2.367	2.367	2.367	2.367	2.367			
	Vluchtelingenwerk	1.070	1.151	1.086	1.086	1.086	1.086	1.086			
	Overig	10.531	6.138	3.993	1.987	1.500	1.500	1.500			
	Integratie en participatie	3.484	3.955	2.655	2.655	2.655	2.655	2.655			
98	Algemeen	2.764	0	0	0	0	0	0			
	TOTAAL	78.546	81.540	61.498	46.261	43.041	40.718	40.818			

Bijlage 6: Uitwerking Strategische Evaluatie Agenda

Thema 1: Gezonde en veilige arbeidsomstandigheden			
Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Periodieke rapportage gezonde en veilige arbeidsomstandigheden</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	2028	1
De periodieke rapportage naar Gezond en veilig werken is een synthese-onderzoek waarmee de werking van het beleid op dit thema wordt geëvalueerd. In aanloop naar de periodieke rapportage zal worden nagegaan welke evaluaties ter voorbereiding uitgevoerd dienen te worden, ook op basis van de inzichtbehoeften. Op basis van de inzichtbehoeften wordt bepaald wanneer deze periodieke rapportage plaatsvindt.			
<i>Evaluatie programma preventie beroepsziekten</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	2022-2023	1
Met de evaluatie worden de resultaten van het programma Preventie beroepsziekten in kaart gebracht: wat heeft het programma opgeleverd bij externe partijen die hebben deelgenomen aan het programma of op een andere wijze betrokken zijn geweest. Tevens wordt onderzocht wat het bereik is geweest van de communicatie-uitingen naar sectoren en bedrijfsgrootte.			
<i>Evaluatie beleidsmaatregel asbeststelsel</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	2024	1
Het betreft een evaluatie van enkele beleidsmaatregelen betreffende het Asbeststelsel. Het onderzoek richt zich op de vordering/uitvoering van enkele in de Kamerbrief van september 2018 aangekondigde beleidsmaatregelen rondom asbest. De evaluatie vindt naar verwachting een half jaar na inwerkingtreding plaats.			
<i>Toekomstverkenning arbeid & gezondheid</i>	<i>Ex-ante evaluatie</i>	2024	1
Heeft als doel om inzicht te verkrijgen in welke ontwikkelingen in de komende 10-20 jaar naar alle waarschijnlijkheid de gezondheid en veiligheid van werkenden in Nederland zullen beïnvloeden. Dit zal helpen bij het (nader) invullen van onze meerjarige onderzoeksprogrammering, en biedt input voor de beleidsontwikkeling op het terrein van gezond en veilig werken.			
<i>Arbobalans</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	2024	1
De Arbobalans geeft een breed overzicht van de kwaliteit van de arbeid in Nederland en van de ontwikkelingen hierin. Aan de hand van recente monitors en onderzoeken schetst de Arbobalans een beeld van de omvang en de gevolgen van blootstelling aan arbeidsrisico's, van de betrokken risicoberoepen -sectoren, en van maatregelen die in bedrijven op dit gebied worden getroffen. In de Arbobalans worden ziekteverzuim, arbeidsongevallen en beroepsziekten belicht. De Arbobalans presenteert de meest recente landelijke cijfers op het terrein van gezond & veilig werken, grotendeels gebaseerd op de landelijke enquêtes NEA, WEA en ZEA in de afgelopen jaren.			
Thema 2: Leven lang ontwikkelen			
Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Periodieke rapportage leven lang ontwikkelen</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	2027	1
De rapportage onderzoekt de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid op het thema leven lang ontwikkelen. Daarbij is in het bijzonder aandacht voor het bereik van de regelingen onder verschillende groepen werkenden (waaronder flexwerkers en praktisch opgeleiden) en voor de mate waarin de regelingen stimuleren tot intersectorale mobiliteit.			
<i>Evaluatie NL leert door</i>	<i>Ex-durante en ex-post evaluatie</i>	2022-2024	1
Met de evaluatie worden de doeltreffendheid en effecten van de drie subsidieregelingen die onder NL Leert Door vallen onderzocht. Op deze manier wordt duidelijk of de regelingen bijgedragen hebben aan het doel van NL Leert Door, namelijk het behoud van werk en expertise. De inzichten die de evaluatie oplevert, kunnen daarnaast benut worden voor toekomstig beleid en nieuwe subsidieregelingen op het terrein van scholing en leven lang ontwikkelen.			
<i>Evaluatie expeditie-regeling</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	2024-2025	1
De Expeditie-regeling is onderdeel van het meerjarig investeringsprogramma Duurzame inzetbaarheid & Leven lang ontwikkelen (DI&LLO). De regeling is begin mei 2022 gepubliceerd. De eerste trajecten starten eind 2022. Het gaat om trajecten van 1-4 jaar. In 2024 is een tweede aanvraagtijsdvak gepland. De evaluatie van de regeling is voorzien voor 2023-2025. De evaluatie moet zicht geven op het proces en de doeltreffendheid van de regeling. Tussentijdse resultaten worden gebruikt in de voorbereiding op het volgende tijsdvak. De evaluatie als geheel wordt gebruikt bij de keuze om de regeling voort te zetten.			
<i>Evaluatie SLIM-regeling</i>	<i>Ex-ante, ex-durante en ex-post onderzoek</i>	2021-2025	1
De SLIM-regeling beoogt dat mkb-bedrijven meer investeren in een leerrijke omgeving en een cultuur waarin het «up-to-date» houden van vakkennis en vaardigheden vanzelfsprekend is. De nulmeting en procesevaluatie hebben in 2021 plaatsgevonden. Met de nulmeting is de huidige stand van zaken van de leercultuur en deelname aan scholing en ontwikkeling bij de aanvragers in beeld gebracht. Een procesevaluatie is uitgevoerd naar het aanvraag- en beoordelingsproces om te leren van de ervaringen van het eerste jaar van de uitvoering om zo nodig de regeling tussentijds aan te kunnen passen. Bij de tussen- (2023) en eindevaluatie (2025) wordt gekeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de regeling.			

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Evaluatie subsidieregeling STAP-budget</i>	<i>Ex-ante, ex durante en ex-post onderzoek</i>	<i>2024-2027</i>	<i>1</i>

Twee jaar na implementatie vindt er een evaluatie plaats naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van de subsidieregeling Stimulering ArbeidsmarktPositie (STAP-budget) en na vijf jaar wordt een uitgebreide evaluatie uitgevoerd. In de evaluatie wordt aandacht besteed aan het gebruik van het STAP-budget (verdeeld naar leeftijd, opleidingsniveau en arbeidsmarktpositie) en de invloed ervan op de arbeidsmarktpositie. Ook wordt gekeken naar de verdeling ervan over type scholingsactiviteiten en of het scholingsaanbod voldoende aansluit op de behoefte van de arbeidsmarkt. Daarnaast worden ook financieringsaspecten geëvalueerd. Voor de jaren 2024 t/m 2026 zal na evaluatie worden gezien of en hoe de middelen voor STAP nog verder kunnen worden gericht op doelgroepen en/of doelen.

Thema 3: Arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Periodieke rapportage arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2027</i>	<i>1</i>

De rapportage onderzoekt de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid op het thema arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden. Thema-specifieke inzichtbehoefte worden komend jaar bepaald.

<i>Nulmeting compensatie transitievergoeding bij bedrijfsbeëindiging</i>	<i>Ex-ante evaluatie</i>	<i>2022</i>	<i>1</i>
--	--------------------------	-------------	----------

De Compensatieregeling bij bedrijfsbeëindiging regelt dat werkgevers verstrekte transitievergoedingen (onder voorwaarden) gecompenseerd krijgen vanuit UWV, met het doel te voorkomen dat werkgevers (of erfgenamen) die als gevolg van pensionering of overlijden de onderneming moeten beëindigen en de werknemers moeten ontslaan of het privévermogen moeten aanspreken. Met de nulmeting wordt inzichtelijk wat de vermogenspositie van ondernemers is voor de inwerkingtreding van de Compensatieregeling. De verzamelde gegevens voor de nulmeting kunnen vervolgens worden gebruikt bij de evaluatie in 2025 van de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB).

<i>Evaluatie meldingsplicht Wet arbeidsvoorwaarden gedetacheerde werknemers in de Europese Unie (WagwEU)</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2021-2022</i>	<i>1</i>
--	--------------------------	------------------	----------

De meldingsplicht voor ondernemingen uit de Europese Economische Ruimte en Zwitserland die werknemers naar Nederland detacheren en zelfstandigen die in Nederland werkzaamheden verrichten in bepaalde sectoren op grond van de Wet arbeidsvoorwaarden gedetacheerde werknemers in de Europese Unie (WagwEU) is op 1 maart 2020 in werking getreden. Op grond van artikel 19 van de WagwEU moet binnen twee jaar na inwerkingtreding van de meldingsplicht een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de meldingsplicht in de praktijk aan de Tweede Kamer worden gestuurd.

<i>Inventariseren onderliggende problemen bij niet effectueren arbeidsrechten door werknemers</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022</i>	<i>1</i>
---	-------------------------	-------------	----------

In verschillende adviezen (Commissie Borstlap, WRR-rapport: het betere werk, Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten, Brede Maatschappelijke Heroerverwegingen) wordt gesignaleerd dat een gedeelte van de werkenden niet in een positie is om de naleving van hun rechten op te eisen. Betere gegevens over omvang en de aard van dit probleem zijn noodzakelijk voor de inrichting van mogelijke maatregelen en het beoordelen van de effectiviteit en efficiëntie van beleid. Het onderzoek moet hier inzicht in bieden.

<i>Monitoring en evaluatie Implementatiewet herziene detachingsrichtlijn</i>	<i>Ex-durante monitoring en evaluatie</i>	<i>2021-2023</i>	<i>1</i>
--	---	------------------	----------

Op 30 juli 2020 is de Implementatiewet herziene detachingsrichtlijn in werking getreden. De wet implementeert de herziene detachingsrichtlijn die een betere bescherming van gedetacheerde werknemers beoogt te bewerkstelligen. Bij motie heeft de Tweede Kamer verzocht om de wet jaarlijks te monitoren en daarbij in het bijzonder aandacht te besteden aan gebruik van detachering in sectoren waar geen algemeen verbindend verklaarde cao geldt. Daarnaast verzoekt de motie de regering om de wet na drie jaar te evalueren.

<i>Evaluatie Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag (WML)</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2023</i>	<i>1</i>
--	--------------------------	-------------	----------

In de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag (WML) is opgenomen dat de Minister van SZW elke vier jaar beziet of er omstandigheden zijn die een bijzondere aanpassing aan de hoogte van het wettelijk minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen wenselijk maken. De evaluatie staat gepland voor 2023, waarbij de periode 2019 tot en met 2022 wordt geëvalueerd.

<i>Ex-ante onderzoek EU-richtlijn platformwerk</i>	<i>Ex-ante evaluatie</i>	<i>2022-2023</i>	<i>1</i>
--	--------------------------	------------------	----------

De Europese richtlijn betreffende de verbetering van de arbeidsvoorwaarden bij platformwerk bevat een weerlegbaar rechtsvermoeden van werknemerschap. Indien dit van toepassing is betekent dit dat de platformwerker recht heeft op dezelfde arbeidsvoorwaarden als werknemers. Middels dit onderzoek wordt inzicht verkregen in de gevolgen van de implementatie van het richtlijnvoorstel voor platformwerkers. Daarbij is aandacht voor de wensen van platformmedewerkers en de risico's die zij signaleren.

<i>Nulmeting regulering uitzendsector</i>	<i>Ex-ante evaluatie</i>	<i>2022-2023</i>	<i>1</i>
---	--------------------------	------------------	----------

De nulmeting is bedoeld om de huidige situatie in de uitzendsector (inclusief naleving en werking vrijwillige certificaat) in kaart te brengen voor de evaluatie van het wetsvoorstel verplichte certificering bij ter beschikking stellen van arbeid na inwerkingtreding.

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Onderzoek belemmering toegang tot de arbeidsmarkt asielzoekers</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022-2023</i>	<i>1</i>
De 24-weeken-eis bepaalt dat vreemdelingen die een verblijfsvergunning hebben aangevraagd en van wie de aanvraag ten minste zes maanden in behandeling is, binnen een tijdsbestek van 52 weken maximaal 24 weken mogen werken. De 24-weeken-eis dient te voorkomen dat arbeid de terugkeer van vreemdelingen naar hun land van herkomst belemmert of gevolgen heeft voor de verblijfsrechtelijke positie van de vreemdeling. Het onderzoek geeft inzicht in de belemmeringen (waaronder de 24-weeken-eis) die er zijn voor asielzoekers bij het toetreden tot de arbeidsmarkt en het relatieve belang van de verschillende belemmeringen. Daarnaast geeft het onderzoek inzicht in de effectiviteit van de 24-weeken-eis.			
<i>Positie van kinderen van arbeidsmigranten</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022-2023</i>	<i>1</i>
Op 11 februari 2021 is de motie Smeulders/Bruins aangenomen, die de regering verzoekt nader onderzoek en aanbevelingen te doen inzake de positie van kinderen van arbeidsmigranten. Kinderen van arbeidsmigranten zitten, net als hun ouders, in een kwetsbare situatie. Er zijn verschillende signalen dat het opvoeden en opgroeien van deze kinderen niet altijd goed gaat, bijvoorbeeld vanwege (taal) achterstanden, slechte huisvesting en het regelmatig moeten verhuizen. Deze problematiek is nog onvoldoende in beeld. Onderzoek moet inzicht geven in deze problematiek en aanbevelingen opleveren inzake de positie van kinderen van arbeidsmigranten.			
<i>Quicksan naar instrumenten en methodieken voor de waardebeoordeling</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022-2023</i>	<i>1</i>
In het kader van het Europees richtlijnvoorstel over loontransparantie (waarover op dit moment de EU onderhandelingen lopen) heeft dit onderzoek als doel in beeld te brengen welke systemen en methodieken werkgevers gebruiken om hun beloningen en promoties vast te stellen, hoe dergelijke systemen op een objectieve en genderneutrale manier kunnen worden toegepast en op welke manieren werkgevers ondersteund kunnen worden bij het implementeren en toepassen van neutrale en gendergelijke systemen om de waarde van werk te bepalen.			
<i>Nulmeting evaluatie Wet toezicht gelijke kansen bij werving en selectie</i>	<i>Ex-ante evaluatie</i>	<i>2023-2024</i>	<i>1</i>
Doel van de Wet toezicht gelijke kansen bij werving en selectie is om werkgevers bewuster te maken van arbeidsmarktdiscriminatie. Het wetsvoorstel verplicht werkgevers en intermediairs om een werkwijze te hebben die gericht is op het voorkomen van discriminatie bij werving en selectie van werknemers. Werkgevers met 25 of meer werknemers moeten deze werkwijze schriftelijk vastleggen. Met de nulmeting wordt inzichtelijk gemaakt wat de stand van zaken is voor de inwerkingtreding van de wet. De verzamelde gegevens kunnen gebruikt worden bij de evaluatie van de wet, vijf jaar na inwerkingtreding.			
<i>Evaluatie Wet arbeid vreemdelingen</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2025</i>	<i>1</i>
Op 1 januari 2022 is een wijziging van de Wet arbeid vreemdelingen (WAV) in werking getreden. De wijziging heeft tot doel om de regelgeving flexibel en toekomstbestendig te maken en om de positie van de werknemer te versteken en oneerlijke concurrentie tegen te gaan. De Kamer heeft in een motie verzocht om binnen drie jaar na inwerkingtreding van de wijziging van de WAV een evaluatie van het wijzigingsvoorstel te doen toekomen aan de Tweede Kamer.			
<i>Evaluatie Wet arbeidsmarkt in balans (WAB)</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2023-2025</i>	<i>1</i>
Op 1 januari 2020 is (een groot gedeelte van) de Wet arbeidsmarkt in balans in werking getreden, waarmee het kabinet streeft naar een nieuwe balans op de arbeidsmarkt. De regering wil de kloof tussen vaste contracten en flexibele contracten kleiner maken. De wet wordt uiterlijk in 2025 geëvalueerd.			

Thema 4: Arbeid, zorg en de ontwikkeling van het kind

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
Kinderopvang			
<i>Periodieke rapportage kinderopvang</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2020-2023</i>	<i>7</i>
Met de periodieke rapportage wordt de doelmatigheid en doeltreffendheid van het kinderopvangbeleid onderzocht en richt zich op het doel 'bevorderen ontwikkeling kind'. De periodieke rapportage bestrijkt de periode 2015-2022 en wordt in 2023 opgeleverd.			
<i>Effectonderzoek toezicht en handhaving kinderopvang</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2021-2022</i>	<i>7</i>
Onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van toezicht en handhaving in de kinderopvang, waarbij ook inzicht wordt verkregen in factoren die hierbij een rol spelen. Het onderzoek richt zich op het eerstelijnstoezicht.			
<i>Evaluatie Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang (IKK)</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2020-2023</i>	<i>7</i>
Dit onderzoek betreft de evaluatie van de Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang die per 1 januari 2018 van kracht is. De evaluatie is gebaseerd op bestaand onderzoek en heeft de volgende onderdelen: beleidstheorie, inventarisatie evaluaties, interviews en een synthese en conclusies.			
<i>Tegemoetkomingsregelingen kinderopvang</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2023</i>	<i>7</i>
De Tijdelijke tegemoetkomingsregeling kinderopvang en de Tijdelijke tegemoetkomingsregeling kinderopvang zonder overheidsvergoeding zorgden voor een tegemoetkoming aan ouders in de eigen bijdrage die ouders hebben doorbetaald gedurende de sluiting van de kinderopvang vanwege covid. De tweede genoemde regeling is bedoeld voor ouders die de kinderopvang zelf betalen en geen overheidsvergoeding ontvangen. De regelingen hadden tot doel dat kinderopvangorganisaties gefinancierd bleven en ouders hun plek behielden voor het moment dat de kinderopvang weer regulier open kon gaan.			

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Landelijke kwaliteitsmonitor kinderopvang</i>	<i>Ex-durante evaluatie</i>	<i>2021-2025</i>	<i>7</i>

In het kader van de Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang worden jaarlijks metingen verricht bij kinderopvangorganisaties en gastouders om inzicht te krijgen in de kwaliteit van de kinderopvang in Nederland. Voor het rapport van 2022 worden de metingen van 2021 en 2022 samengenomen om, ondanks de belemmeringen vanwege de nasleep van covid, een continue dataverzameling te garanderen.

Tegemoetkoming ouders

<i>Periodieke rapportage tegemoetkoming ouders</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2022-2025</i>	<i>10</i>
--	--------------------------	------------------	-----------

In de periodieke rapportage wordt onderzocht in hoeverre de financiële tegemoetkoming aan ouders of verzorgers voor de kosten van kinderen doeltreffend en doelmatig is. In de aanloop naar de start zal worden nagegaan in hoeverre de aanbevelingen uit de beleidsdoorlichting van 2018 zijn opgevolgd. Aan de hand daarvan zal de aanpak van de periodieke rapportage worden vastgesteld om te komen tot een afbakening die de meest relevante inzichten oplevert.

<i>Onderzoek alleenstaande ouders</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022-2023</i>	<i>10</i>
---------------------------------------	-------------------------	------------------	-----------

Het doel van dit onderzoek is om de knelpunten van de huidige inkomensondersteuning aan alleenstaande ouders in kaart te brengen. Deze knelpunten en de mogelijke oplossingen kunnen bijdragen aan het formuleren van een alternatief voor de invulling van inkomensondersteuning aan alleenstaande ouders.

<i>Onderzoek nieuwe regeling voor kinderen</i>	<i>Ex-ante evaluatie</i>	<i>2023-2024</i>	<i>10</i>
--	--------------------------	------------------	-----------

Het doel van het onderzoek is om verschillende mogelijkheden ten aanzien van een (mogelijk) alternatief voor het kindgebondenbudget in kaart te brengen.

<i>Potentiële nieuwe kindregeling en de uitvoerder</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2023-2024</i>	<i>10</i>
--	--------------------------	------------------	-----------

Na onderzoeken naar inkomensondersteuning en alternatieven voor kindgebonden budget kan vervolgonderzoek inzicht geven naar een mogelijke uitvoerder bij een nieuw stelsel kindregelingen.

Arbeid en zorg

<i>Periodieke rapportage verlofregelingen</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2024</i>	<i>6</i>
---	--------------------------	-------------	----------

De periodieke rapportage staat gepland voor 2024. De rapportage onderzoekt de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid op het onderwerp Arbeid en zorg. Onderwerp en thema specifieke inzichtbehoefte worden komend jaar bepaald. De wet betaald ouderschapsverlof wordt ingevoerd in 2022. Gezien de planning kan de evaluatie van de wet betaald ouderschapsverlof niet in zijn totaliteit meegenomen worden in de periodieke rapportage. Hier wordt voor zover mogelijk rekening mee gehouden in de planning van de periodieke rapportage.

<i>Verdiepend onderzoek niet-gebruik geboorteverlof</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2023</i>	<i>6</i>
---	-------------------------	-------------	----------

Uit de evaluatie van de Wet invoering extra geboorteverlof (WIEG) is gebleken dat lage inkomensgroepen om financiële redenen geen of minder verlof opnemen. Dit aanvullende onderzoek geeft inzicht in de samenstelling van de groep en de achterliggende beweegredenen om geen of minder verlof op te nemen.

<i>Evaluatie Wet betaald ouderschapsverlof</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2027</i>	<i>6</i>
--	--------------------------	-------------	----------

De Wet betaald ouderschapsverlof (Wazo Wbo) geeft werknemers vanaf 2 augustus 2022 recht op een uitkering gedurende 9 weken bij opname van ouderschapsverlof. Deze beleidswijziging dient ter implementatie van Richtlijn (EU) 2019/1158. Hiermee wordt beoogd het evenwicht tussen werk en privéleven en de gelijke behandeling van vrouwen en mannen te helpen verwezenlijken, door de arbeidsparticipatie van vrouwen te bevorderen en het verschil tussen vrouwen en mannen met betrekking tot inkomsten en loon weg te nemen. De wet wordt binnen vijf jaar na inwerkingtreding geëvalueerd, waarbij oog is voor doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.

Thema 5: Pensioen en ouderdag

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
Oudedagsvoorziening			
<i>Periodieke rapportage oudedagsvoorziening</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2028/2029</i>	<i>8</i>

De rapportage onderzoekt de doeltreffendheid en doelmatigheid van alle aspecten van het beleid op het thema oudedagsvoorziening. De scope en afbakening van deze rapportage zullen vooraf met de Kamer worden gedeeld.

<i>Witte vlekken op pensioengebied</i>	<i>Ex-durante evaluatie</i>	<i>2023</i>	<i>8</i>
--	-----------------------------	-------------	----------

Dit tweejaarlijks onderzoek naar de witte vlek op pensioengebied levert op welk deel van de werknemers in Nederland geen pensioenregeling via de werkgever heeft. Uit het onderzoek blijkt ook welke sectoren of andere kenmerken relevant zijn bij de aanpak van de witte vlek.

<i>Onderzoek niet-gebruik AIO</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2023</i>	<i>8</i>
-----------------------------------	-------------------------	-------------	----------

Met dit onderzoek wordt beoogd meer inzicht te krijgen in het niet-gebruik van de aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO). Door gegevensuitwisseling tussen het UWV en SVB kan de groep potentieel AIO-gerechtigden die geen gebruik maken van de AIO worden onderzocht.

<i>Onderzoek life event AOW-leeftijd</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2023</i>	<i>8</i>
--	-------------------------	-------------	----------

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
Met dit project wordt beoogd het life-event «met AOW gaan» verder te onderzoeken en daarbij speciaal te kijken naar de gevolgen op het terrein van sociale zekerheid en fiscaliteit.			
<i>Evaluatieonderzoek automatische waardeoverdracht kleine pensioenen</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	2023	8
De doelstelling van de Wet waardeoverdracht klein pensioen was tweeledig: het behoud van de pensioenbestemming van kleine ouderdomspensioenen en het beperken van de uitvoeringskosten voor pensioenuitvoerders. Hoe meer kleine pensioenen overgedragen kunnen worden, des te beter aan deze doelstellingen tegemoet gekomen kan worden. De evaluatie richt zich op de vraag of het systeem van automatische waardeoverdracht werkt zoals verwacht.			
<i>Experimenten pensioenopbouw onder zelfstandigen</i>	<i>Ex-durante monitoring en evaluatie</i>	2023-2027	8
Op basis van experimenteerwetgeving wordt proefondervindelijk bekeken of en op welke wijze bredere toegankelijkheid in de tweede pijler kan worden gecreëerd voor zelfstandigen om tot een betere pensioenopbouw te komen. Deze experimenteerfase is onderdeel van de Wet toekomst pensioen en wordt gemonitord en geëvalueerd.			
<i>Evaluatie Wet bedrag ineens</i>	<i>Ex-durante en ex-post evaluatie</i>	2028	8
De Wet bedrag ineens wordt op grond van de wet twee keer geëvalueerd; de eerste keer twee jaar na inwerkingtreding, de tweede keer drie jaar later. Ervan uitgaande dat inwerkingtreding januari 2023 plaatsvindt, vindt de evaluatie plaats in 2025 en 2028.			
Gezond naar pensioen			
<i>Periodieke rapportage gezond naar pensioen</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	2026	1 en 8
De rapportage onderzoekt de doeltreffendheid en doelmatigheid van alle aspecten van het beleid op het thema gezond naar pensioen. De scope en afbakening van deze rapportage zullen vooraf met de Kamer worden gedeeld.			
<i>Monitoring Regeling vervroegd uittreden (RVU)</i>	<i>Ex-durante evaluatie</i>	2021-2025	8
Sinds 1 januari 2021 is het mogelijk voor bepaalde groepen werknemers om vanaf 3 jaar voor de AOW-leeftijd vervroegd uit te treden met een regeling vervroegd uittreden (RVU) zonder dat hierover RVU-heffing afgedragen moet worden door de werkgever. Hiertoe is een tijdelijke drempelvrijstelling in de RVU gerealiseerd. Werknemers die gebruik maken van de RVU zouden ook een WW-uitkering kunnen aanvragen. De monitor RVU is bedoeld om te bepalen hoe het gebruik van de WW binnen de RVU-groep zich verhoudt tot de geraamde effecten. Daarnaast zal in de monitor ook een globaal beeld gegeven worden onder welke cao de werknemers die naast de RVU een WW-uitkering ontvangen vielen en welke afspraken over RVU's in de cao's worden gemaakt (onder andere afbakening doelgroep en duur/hoogte RVU).			
<i>Monitoring en evaluatie maatwerkregeling duurzame inzetbaarheid en eerder uittreden</i>	<i>Ex-durante en ex-post evaluatie</i>	2026	1
De tijdelijke subsidieregeling voor duurzame inzetbaarheid en eerder uittreden wordt gedurende de looptijd gemonitord. De onderzoeksvragen hierbij gaan over het bereik van de regeling, de effectiviteit van de vormgeving en de efficiëntie van de uitvoering. Het eindrapport na de looptijd biedt inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid van de regeling.			
<i>Monitor voortgang transitieproces Wet toekomst pensioenen</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	2023-2027	8
Het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen leidt tot een ingrijpende vernieuwing van het arbeidsvoorwaardelijke pensioen. De regering vindt het belangrijk dat de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel zorgvuldig verloopt. Gedurende de transitiefase wordt de voortgang van de transitie gemonitord en worden beide Kamers periodiek (ten minste jaarlijks) over de voortgang geïnformeerd.			
<i>Monitoring en evaluatie van de Wet toekomst pensioenen</i>	<i>Ex-durante en ex-post evaluatie</i>	2023-2038	8
Het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen kent een driedelige doelstelling: 1. eerder perspectief op een koopkrachtig pensioen; 2. een transparanter en meer persoonlijk pensioenstelsel, en 3. betere aansluiting bij ontwikkelingen in de samenleving en op de arbeidsmarkt. De wet treedt in werking op 1 januari 2023 en wordt geëvalueerd in drie etappes waarbij gerapporteerd wordt over de doeltreffendheid en de effecten van de wet in de praktijk. Binnen vijf jaar na inwerkingtreding volgt het eerste verslag, binnen vier jaar na het einde van de transitieperiode volgt het tweede verslag en in het jaar 2038 volgt het derde verslag.			
<i>Monitor AOW-leeftijdshoging</i>	<i>Ex-durante evaluatie</i>	Jaarlijks	8
Monitor naar het effect van het verhogen van de AOW-leeftijd op de arbeidsparticipatie, gebruik van uitkeringen, gezondheid en duurzame inzetbaarheid.			

Thema 6: Armoede en schulden

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Periodieke rapportage armoede en schulden</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	2026	2

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
De periodieke rapportage naar armoede en schulden is een synthese-onderzoek waarmee de werking van het beleid op dit thema wordt geëvalueerd. In aanloop naar de periodieke rapportage zal worden nagegaan welke evaluaties ter voorbereiding uitgevoerd dienen te worden, ook op basis van de inzichtbehoefte.			
<i>Evaluatie besluit breed moratorium Wet gemeentelijke schuldhulpverlening</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2021-2022</i>	<i>2</i>
Het Besluit breed moratorium is in 2017 ingevoerd, maar wordt weinig ingezet. Dit zou kunnen liggen aan onbekendheid en onervarenheid of aan het ontbreken van urgentie, omdat schuldeisers goed meewerken, maar afgaande op signalen uit de praktijk lijkt ook de uitvoerbaarheid onvoldoende. Het breed moratorium heeft voorwaarden en ook een aantal informatievereisten. Deze zijn deels afgeleid van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). Nu de toegankelijkheid van de Wsnp wordt verbeterd, ligt het voor de hand de voorwaarden voor het breed moratorium ook opnieuw te bekijken. De evaluatie heeft als doel voorwaarden en informatieverplichtingen van het breed moratorium te beoordelen om de regeling als geheel waar mogelijk te vereenvoudigen en ook toegankelijker maken.			
<i>Evaluatie intensivering armoede- en schuldenaanpak</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2022</i>	<i>2</i>
Regioplan voert op dit moment een monitorings- en evaluatieonderzoek uit naar de intensiveringsaanpak van de armoede- en schuldenaanpak als gevolg van corona. Het doel van de monitor is om zicht te houden op de voortgang van de initiatieven die in dit kader zijn gestart. Met de evaluatie moet inzicht worden ingebracht in de doeltreffendheid van de versnelling- en intensiveringsaanpak.			
<i>Schuldenproblematiek in beeld</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>2024</i>	<i>2</i>
Dit onderzoek betreft een vervolgonderzoek naar geregistreerde problematische schulden van huishoudens en is een vervolg op het in de zomer van 2020 gepubliceerde onderzoek naar de geregistreerde problematische schulden van huishoudens in de jaren 2015-2018. In het bijzonder geeft het onderzoek inzicht in de ontwikkeling van problemschulden sinds corona.			
Thema 7: Bijstand en participatie			
Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Periodieke rapportage bijstand en participatie</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2026/2027</i>	<i>2</i>
De periodieke rapportage naar bijstand en participatie is een synthese-onderzoek waarmee de werking van het beleid op dit thema wordt geëvalueerd. In aanloop naar de periodieke rapportage zal worden nagegaan welke evaluaties ter voorbereiding uitgevoerd dienen te worden, ook op basis van de inzichtbehoefte. Op basis van de inzichtbehoefte wordt bepaald wanneer deze periodieke rapportage plaatsvindt.			
<i>Brede baten-onderzoek van re-integratie</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2021-2022</i>	<i>2</i>
Om brede baten van toeleiding naar werk te onderzoeken en de effectiviteit van de investering in re-integratie te bepalen is bij voorkeur een gestructureerd onderzoeksprogramma nodig, gericht op de gehele doelgroep bijstandsgerechtigden. Op dit moment wordt met CPB gewerkt aan een onderzoeksvoorstel om de data afkomstig uit de experimenten Participatiewet te verrijken.			
<i>Meerjarig tekorten en overschotten gebundelde uitkering (BUIG)</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2021-2022</i>	<i>2 en 13</i>
Onderzoek naar de mogelijke oorzaken van meerjarige tekorten en overschotten op het bijstandsbudget. Aanleiding is het signaleren van de onwenselijke situatie (door zowel Rijk als gemeenten) dat er gemeenten zijn die meerjarig in een tekortsituatie zitten en de vraag van de toetsingscommissie vangnet of er bij het bepalen van de hoogte van het vangnet rekening kan worden gehouden met het deel van het tekort dat niet door beleid en uitvoering te beïnvloeden is.			
<i>Verdiepend onderzoek naar de financiering van beschut werk</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022</i>	<i>2</i>
Toezegging naar aanleiding van de evaluatie van beschut werk (2019). Het onderzoek ziet toe op het verkrijgen van inzicht in de kosten voor beschut werk in het algemeen en één beschutte werkplek in het bijzonder en hoe deze kosten zich ontwikkelen. Dit zodat op basis daarvan kan worden beoordeeld of het huidige budget voor beschut werk toereikend is.			
<i>Prestaties overheidswerkgevers en inkoop van diensten</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022</i>	<i>2</i>
Onderzoek naar de prestaties op het gebied van de banenafpraak binnen de verschillende overheidssectoren en de impact van inkoop van diensten daarop.			
<i>Verdiepend onderzoek niet-gebruik bijstand</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022-2023</i>	<i>2</i>
Vervolgonderzoek in samenwerking met de gemeenten naar de oorzaken van niet-gebruik van de bijstand.			
<i>Monitoring actieplan dichterbij dan je denkt</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>2022-2023</i>	<i>2</i>
Monitoring van het actieplan «Dichterbij dan je denkt» welke op korte termijn de krapte op de arbeidsmarkt wil benutten om meer mensen uit het onbenut arbeidspotentieel aan het werk te helpen. De monitor zal voornamelijk kwalitatief van aard zijn en zal gericht zijn op enerzijds rapporteren over de inzet en resultaten en anderzijds op de geleerde lessen.			
<i>Evaluatie REACT-EU</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2022-2024</i>	<i>meerdere</i>

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
Met de evaluatie wordt onderzocht in hoeverre de middelen van REACT-EU (ESF programma 2014-2020, Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe) bijdragen aan het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van kwetsbare werkenden en werkzoekenden. De evaluatie bestaat uit een effect- en procesevaluatie en heeft een doorlooptijd van 2 jaar (2022-2024).			

<i>Monitor uitvoering uniforme loonwaardebepaling</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>Jaarlijks</i>	<i>2</i>
De manier waarop de loonwaarde van een werknemer wordt vastgesteld, de loonwaardebepaling, kan momenteel per arbeidsmarktregio verschillen en dat is onwenselijk. De Uniforme Loonwaarde Methodiek komt mogelijk in plaats van de huidige methodieken. Wetgeving is nog niet aangekomen door de Kamer. Na invoering zal in 2021/2022 een monitor starten van stichting Blik op Werk (Toezichthouder) in samenwerking met de Nederlandse Arbeidsinspectie over de uitvoering uniforme loonwaardebepaling.			

Thema 8: Jonggehandicapten

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Periodieke rapportage jonggehandicapten</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2024-2025</i>	<i>4</i>

In deze periodieke rapportage wordt onderzocht in hoeverre de inkomensondersteuning en de dienstverlening ten behoeve van de arbeidsparticipatie en arbeidsondersteuning van de Wajongers doelmatig en doeltreffend is. In de aanloop naar de periodieke rapportage van 2024-2025 zal worden nagegaan in hoeverre de aanbevelingen uit de vorige beleidsdoorlichting (2017) zijn opgevolgd. Aan de hand van de opvolging van die eerdere aanbevelingen zal de aanpak van de periodieke rapportage ingevuld worden.

<i>Effectevaluatie Wajong-dienstverlening</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2020-2023</i>	<i>4 en 11</i>
In het kader van de effectevaluatie Wajong dienstverlening zijn als onderdeel van het gezamenlijke UWV-SZW-kennisprogramma 'Onbeperkt aan het werk' diverse onderzoeken uitgevoerd. Eind 2022/begin 2023 verschijnt de eindrapportage waarin alle resultaten, waaronder de resultaten van de bruto-effectmeting en diverse kwalitatieve evaluaties, worden samengebracht.			

<i>Willen, kunnen en doen. Gedrag en gedragsbeïnvloeding van mensen met een AG-uitkering</i>	<i>Ex-durante evaluatie</i>	<i>2021-2023</i>	<i>3, 4 en 6</i>
Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van inzicht in het perspectief van de klant (willen, kunnen en doen) bij re-integratie en de factoren die hierop van invloed zijn. In het bijzonder kijkt het onderzoek naar de invloed van wet- en regelgeving (inclusief prikkels) en de dienstverlening op het willen, kunnen en doen. Op basis van dit inzicht moet het onderzoek bijdragen aan handelingsperspectieven (beïnvloedingsmogelijkheden) voor UWV met als doel om de effectiviteit van de dienstverlening te vergroten.			

<i>Kwalitatief onderzoek vereenvoudiging Wajong</i>	<i>Ex-durante evaluatie</i>	<i>2022-2023</i>	<i>4</i>
De wijzigingen in de Wajong hadden onder andere tot doel de Wajong te vereenvoudigen. Met dit onderzoek zoomen we in op de beleving van mensen in de Wajong en in hoeverre zij de wijzigingen ook als een vereenvoudiging ervaren.			

<i>Monitor effect wetsvoorstel Wajong maatregelen</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>2021-2024</i>	<i>4</i>
Vanaf 2021 wordt er jaarlijks gemonitord hoe het met Wajongers gaat na het ingaan van de Wet vereenvoudiging Wajong. Hierbij wordt gekeken naar de arbeidsparticipatie, de inkomens van Wajongers en indien mogelijk naar de studiedeelname.			

<i>Evaluatie Wet vereenvoudiging Wajong</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2024-2025</i>	<i>4</i>
In 2025 staat de evaluatie van de Wet vereenvoudiging Wajong gepland. Met deze evaluatie onderzoeken we in hoeverre de doelen van deze wet zijn gerealiseerd.			

<i>Evaluatie pilot generieke werkgeversvoorziening</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2022-2026</i>	<i>3 en 4</i>
De evaluatie van het experiment generieke werkgeversvoorziening is door SZW en UWV bij een extern onderzoeksbureau belegd. De inzet daarbij is de resultaten in termen van inclusieve participatie en innovatie op de werkvloer, samen met de ervaringen van werkgevers en werknemers, zo goed mogelijk in kaart te brengen. Gelet op de looptijd van het experiment van drie jaar worden de resultaten van de eindevaluatie uiterlijk op 1 juli 2026 aan de Tweede Kamer aangeboden. In 2022 zal er een tussentijdse evaluatie plaatsvinden ten behoeve van besluitvorming over het verlengen van het experiment na 2022.			

Thema 9: Werkloosheid werknemers

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Periodieke rapportage werkloosheid werknemers</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2021-2023</i>	<i>5</i>

De publicatie van deze periodieke rapportage was in de begroting 2022 aangekondigd voor 2022. Het onderzoek is echter vertraagd en wordt naar verwachting begin 2023 aangeboden aan uw Kamer. In dit onderzoek zal de wisselwerking tussen beleid en uitvoering een centrale rol spelen en wordt er gekeken naar de activerende dienstverlening van het UWV. Het plan van aanpak is opgenomen in een Kamerbrief (Kamerstukken II 2020/21, [31 865](#), nr. 193).

<i>Effectiviteit WW-dienstverlening</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2022</i>	<i>5 en 11</i>
De herinvoering van persoonlijke dienstverlening aan WW-gerechtigden in 2017 was een belangrijke stap en doet recht aan de behoefte vanuit de maatschappij aan meer persoonlijk contact tussen de overheid en de burger. Echter, naast wenselijkheid dient beleid altijd zoveel mogelijk gebaseerd te zijn op wetenschappelijke inzichten in wat effectief is. Door nauwkeurig de effecten van de dienstverlening in kaart te brengen kan beter worden			

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
bepaald wat werkt voor wie en wanneer. Dit biedt niet alleen de juiste en volledige verantwoording van de investering in persoonlijke dienstverlening naar de Kamer, maar ook nuttige aanknopingspunten voor de doorontwikkeling van de dienstverlening in de toekomst. Het eindrapport zal ingaan op de lange termijneffecten van de dienstverlening alsmede de vraag in hoeverre de dienstverlening kosteneffectief is.			

Analyse vereenvoudiging WW vanuit perspectieven burgers, uitvoering en werkgevers

Ex-durante evaluatie

2022-2023

5

De mogelijkheid van vereenvoudiging van de WW wordt onderzocht en als eerste stap binnen dit traject wordt onderzoek verricht naar de knelpunten die op het gebied van de WW worden ervaren door zowel werknemers en werkgevers als door UWV. De onderzoeksopzet is aan de Kamer aangeboden (Kamerstukken II 2021/22, [26 448, nr. 667](#)) en de resultaten worden in het eerste kwartaal van 2023 verwacht.

Onderzoek sollicitatieplicht

Ex-post evaluatie

2023-2026

5

Effectiviteitsonderzoek naar de werking van de sollicitatieverplichting in de praktijk. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de opzet voor het onderzoek.

Thema 10: Ziekte en arbeidsongeschiktheid werknemers

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Periodieke rapportage ziekte en arbeidsongeschiktheid voor werknemers</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	2025	3 en 6

In deze periodieke rapportage wordt onderzocht in hoeverre de inkomensondersteuning en de dienstverlening ten behoeve van de arbeidsparticipatie en arbeidsondersteuning van mensen in de Ziektewet (ZW) en de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) doelmatig en doeltreffend is. De onderzoeken in deze SEA bieden input voor deze periodieke rapportage.

Willen, kunnen en doen. Gedragsbeïnvloeding van mensen met een AG-uitkering

Overig onderzoek

2021-2023

3, 4 en 6

Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van inzicht in het perspectief van de klant (willen, kunnen en doen) bij re-integratie en de factoren die hierop van invloed zijn. In het bijzonder kijkt het onderzoek naar de invloed van wet- en regelgeving (inclusief prikkels) en de dienstverlening op het willen, kunnen en doen. Op basis van dit inzicht moet het onderzoek bijdragen aan handelingsperspectieven (beïnvloedingsmogelijkheden) voor UWV met als doel om de effectiviteit van de dienstverlening te vergroten.

Toekomstgericht onderzoek hardheden in stelsel ziekte en arbeidsongeschiktheid

Overig onderzoek

2023

3

Onderdeel van de aanpak waarmee invulling wordt gegeven aan één van de ambities uit het coalitieakkoord, namelijk het wegnemen van 'hardheden' uit de WIA, is het aankondigen van een commissie die de opdracht krijgt om integraal te bezien of, en zo ja welke, fundamentele hervormingen er nodig zijn om het stelsel van ziekte en arbeidsongeschiktheid op de lange termijn menselijk, eerlijk, uitvoerbaar en betaalbaar te houden. De commissie en de opdracht die zij krijgt moet nog vorm krijgen.

ZW/WIA 35-min: de doelgroep in beeld

Overig onderzoek

2023

3

Over de doelgroepen ZW/WIA 35-min is weinig bekend. We weten echter wel dat de arbeidsparticipatie van deze groepen achterblijft. Dit onderzoek, dat als doel heeft om ten eerste meer (cijfermatig) inzicht in deze doelgroepen te krijgen, is bovendien een eerste stap om te komen tot effectiever beleid voor deze doelgroepen. Daarbij willen we in dit onderzoek de omvang en kenmerken van de doelgroepen vaststellen, hoe ze zich verhouden tot andere groepen (bijvoorbeeld WGA-gerechtigden) en hoe hun arbeidsmarkt- en uitkeringspatronen eruit zien.

Onderzoek effectiviteit hybride markt werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA)

Ex-post evaluatie

2022-2023

3

Het idee achter het hybride stelsel is dat de verschillende partijen in dat stelsel (UWV, eigenrisicodragers zonder/met een private verzekeraar en/of een private uitvoerder) elkaar scherp houden en gestimuleerd worden om effectieve middelen in te zetten voor re-integratie en activering voor de ZW- en WGA-doelgroepen. In dit onderzoek houden we de dienstverlening van (ex-)werknemers door de verschillende partijen die actief zijn op de hybride markt tegen het licht. Hoe ziet die dienstverlening eruit, met welk doel wordt die dienstverlening ingezet en wat kunnen we zeggen over de effecten van die dienstverlening? Daarbij worden ook de ervaringen van werknemers meegenomen ten aanzien van de re-integratie naar duurzame werkhervatting.

Onderzoek effectiviteit hybride markt Ziektewet

Ex-post evaluatie

2024

6

In 2003 is voor werkgevers de mogelijkheid geïntroduceerd om het Ziektewet-risico voor eigen rekening te nemen voor hun zieke ex-werknemers. Doel hiervan was het sociale zekerheidsstelsel meer activerend te maken. Na de evaluatie in 2005/2006 is er geen onderzoek meer gedaan naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het ZW-eigenrisicodragerschap. In het kennisonderzoek willen wij daarom de werking van eigenrisicodragen (ERD) ZW gaan onderzoeken en – als daar aanleiding toe is – de mogelijke verbeteringen van de vormgeving van ERD ZW bezien.

Effectiviteit werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA)-dienstverlening

Ex-durante en ex-post evaluatie

2019-2025

3 en 11

Het Programma Doorontwikkeling WGA-dienstverlening bestaat uit diverse initiatieven met als doel het verbeteren van de dienstverlening aan mensen met een WGA-uitkering teneinde de kans op werkhervatting te vergroten. De initiatieven moeten meer zicht bieden op de effectiviteit van WGA-dienstverlening ('welke interventies hebben welk effect'). De effectevaluatie onderzoekt de effectiviteit van de initiatieven. Eind 2021 is een eerste tussenrapportage gereedgekomen. In 2022 is daarnaast een midterm review effectiviteit WGA-dienstverlening gereedgekomen. Deze midterm review

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
bevat een overzicht van de inzichten ten aanzien van de ontwikkelingen in de WGA-populatie, de effectiviteit van de re-integratie WGA-ers en eerste resultaten van de effectevaluatie. Op basis van deze midterm review worden in het kader van het gezamenlijke kennisprogramma «onbeperkt aan het werk» vervolgonderzoeken geïnitieerd. De effectevaluatie loopt door tot 2024 en resulteert in 2025 tot een eindrapport.			

<i>Evaluatie scholingsexperiment</i>	<i>Ex-ante evaluatie</i>	<i>2024-2025</i>	<i>3</i>
SZW en UWV willen de dienstverlening aan personen met een uitkering op basis van de Werkhervattingsregeling gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA) die publiek verzekerd zijn, intensiveren en verbeteren. Een van de initiatieven is om scholing als ondersteunende dienstverlening (op weg) naar werk (beter) aan te laten sluiten op de kenmerken van de WGA-populatie. UWV wil samen met SZW tijdens het 'experiment scholing WGA' in de periode 2020 tot en met 2024 onderzoeken of en hoe een leerwerkpakket de arbeidsmarktpositie van de WGA'er kan versterken. Daarbij wordt gekeken of deze dienstverlening resulteert in (meer) werkherlevingen dan wel het verbeteren van de positie van de WGA'er op de participatieladder als werk nog niet in beeld is. In het voorjaar van 2022 zijn in vier regio's pilots gestart, die worden geflankeerd door onderzoek.			

Thema 11: Inkomensondersteuning nabestaanden en wezen

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Periodieke rapportage nabestaanden en wezen</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2026/2028</i>	<i>9</i>
De periodieke rapportage naar nabestaanden en wezen is een synthese-onderzoek waarmee de werking van het beleid op dit thema wordt geëvalueerd. In aanloop naar de periodieke rapportage zal worden nagegaan welke evaluaties ter voorbereiding uitgevoerd dienen te worden, ook op basis van de inzichtbehoefte. Op basis van de inzichtbehoefte wordt bepaald wanneer deze periodieke rapportage plaatsvindt.			

<i>Onderzoek naar mogelijk niet-gebruik van de wezenuitkering</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022-2024</i>	<i>9</i>
Als vervolg op de beleidsdoorlichting 2019 is er onderzoek gedaan naar de wezenuitkering waarbij is gesignaleerd dat er mogelijk niet-gebruik is van de wezenuitkering. Aanvullend onderzoek is er op gericht informatie te verkrijgen op de dienstverlening rondom deze wezenuitkering.			

<i>Onderzoek van de kostenbehoefte van wezen</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022-2024</i>	<i>9</i>
Uit onderzoek in 2021 lijkt dat de hoogte van het bedrag van de wezenuitkering niet voldoende samen hangt met de kostenbehoefte van de wezen naar leeftijd. Wanneer deze kosten in kaart zijn gebracht, kan de hoogte van de wezenuitkering worden heroverwogen. Als de wezenuitkering goed past bij de dagelijkse kosten van een wees, wordt bestaanszekerheid in ieder geval gerealiseerd en is de doelmatigheid van de wezenuitkering optimaal.			

<i>Onderzoek naar de situatie van oudere wezen</i>	<i>Ex-ante evaluatie</i>	<i>2022-2024</i>	<i>9</i>
Bij vormgeving van wetgeving en beleid is nog onvoldoende bekend over de specifieke groep oudere wezen die vallen binnen het beleid rondom wezen. Dit onderzoek heeft als doel meer inzicht in deze doelgroep en achtergronden hiervan te verzamelen.			

<i>Onderzoek naar het verkennen van de afbakening van de doelgroep</i>	<i>Ex-ante evaluatie</i>	<i>2022-2024</i>	<i>9</i>
Er zijn kinderen die na het overlijden van hun moeder geen wees zijn, omdat zij wel een tweede ouder hebben die hen erkend heeft. Deze tweede ouder is echter volledig en vaak al jarenlang uit beeld. Deze wezen hebben geen verzorger en dus ook geen financieel vangnet. Dit onderzoek beoogt in kaart te brengen of mogelijke aanvullende criteria geformuleerd kunnen worden waardoor het criterium erkenning niet meer doorslaggevend is voor het toekennen van de wezenuitkering, én waarbij tegelijkertijd de uitvoering niet complexer zal worden.			

Thema 12: Integratie en maatschappelijke samenhang

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Periodieke rapportage integratie</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2023</i>	<i>13</i>
Via deze studie wordt op basis van reeds beschikbare inzichten een beeld geschetst van het gevoerde integratiebeleid en de mate van doelbereik, doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid, of van delen daarvan.			

<i>Synthese monitoringsrapporten en evaluatie VIA</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2025</i>	<i>13</i>
Op basis van verschillende rapporten van de monitoring wordt getracht een overkoepelend inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van arbeidsmarktkansen en posities van mensen met een migratieachtergrond. Dit wordt gecombineerd met een ex-post evaluatie van het uitgevoerde beleid.			

<i>Longitudinaal onderzoek cohort statushouders</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>2020-2022</i>	<i>13</i>
Via dit onderzoek wordt gemonitord wat (de ontwikkeling in) de positie is van statushouders die sinds 2014 een verblijfsstatus asiel hebben verkregen.			

<i>Ontwikkelingen in evenredigheid</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>2022</i>	<i>13</i>
Met het evenredigheidsonderzoek wordt gekeken naar de stand en ontwikkeling van de integratie van migranten en hun kinderen en hoe de ontwikkeling in evenredigheid eruit ziet voor wat betreft de structurele integratie.			

<i>Evaluatie projecten vergroten sociaal netwerk gesloten gemeenschappen</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2021-2022</i>	<i>13</i>
--	--------------------------	------------------	-----------

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
Impactmeting van project gericht op het vergroten van het sociaal netwerk van vrouwen en LHBTI+’ers uit gesloten gemeenschappen, waarbij deze doelgroep onder meer voorlichting krijgt over het aanbod van vrijwilligerswerk en cursussen.			
<i>Evaluatie project rond ondersteuning geloofsverlaters</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2021-2022</i>	<i>13</i>
Impactmeting van project gericht op opvang en ondersteuning van geloofsverlaters. In diverse regio’s en steden worden gespreksgroepen en cursussen georganiseerd en wordt een platform geboden aan geloofsverlaters.			
<i>Evaluatie voorlichting recht op zelfbeschikking</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2021-2022</i>	<i>13</i>
Impactmeting van project gericht op voorlichting aan inburgeringsplichtige vrouwen en LHBTI+’ers uit nieuwkomersgroepen over praktijken die het recht op zelfbeschikking beperken zoals onder meer huwelijksdwang en eengerelateerd geweld.			
<i>Evaluatie decentrale uitkeringen 7 Roma pilots</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2022</i>	<i>13</i>
Zeven gemeenten participeren in een pilot gericht op verbetering van de onderwijsparticipatie en toeleiding naar de arbeidsmarkt van Roma- en Sinti jongeren. Met de evaluatie wordt gekeken naar de effecten van de pilots met als doel om onderwijs en arbeidsmarktparticipatie van Roma- en Sinti jongeren te bevorderen.			
<i>Evaluatie fondsen op naam en ondersteuningsfunctie</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2022</i>	<i>13</i>
Evaluatie van het effect en de werkzame elementen van de projecten die tot stand zijn gekomen uit de Fondsen op Naam Nederlandse invulling van de VN decade tegen racisme.			
<i>Monitoring actieplan ons voetbal is van iedereen</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>2020-2023</i>	<i>13</i>
Het actieplan «Ons voetbal is van iedereen» is gericht op een effectieve aanpak van racisme en discriminatie in het gehele voetbal langs drie lijnen: voorkomen, signaleren en sanctioneren. Door middel van monitoring en evaluatie worden de vorderingen van het aanvalsplan periodiek gevolgd en wordt bekeken of de geleverde inspanningen het gewenste effect hebben en welke lessen we daaruit kunnen trekken.			
<i>Evaluatie vervolgtraject preventieve aanpak anti-zwart racisme</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2023</i>	<i>13</i>
Evaluatie van de werkzame elementen in de aanpak die (anti-zwart) racisme binnen de eigen bubbel bespreekbaar moet maken.			
<i>Derde evaluatie kennisplatform integratie & samenleving (KIS)</i>	<i>Ex-ante evaluatie</i>	<i>2025</i>	<i>13</i>
In deze evaluatie zal onderzocht worden in hoeverre en op welke wijze het kennisplatform integratie en samenleving (KIS) aan de doelstellingen heeft voldaan. Daarnaast wordt er om advies gevraagd over mogelijke doorontwikkeling van KIS.			
<i>Evaluatie United Nations (UN) decade for people of African descent</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2023-2025</i>	<i>13</i>
Impactmeting van de gezamenlijke Nederlandse invulling van de VN decade (het door de VN uitgeroepen VN decennium voor mensen van Afrikaanse afkomst).			
<i>Monitoring VIA</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>2022-2025</i>	<i>13</i>
Doorontwikkeling en update van het in 2021 ontwikkelde monitorinstrument. Er wordt gekeken naar zowel outcomevariabelen op de arbeidsmarkt als de activiteiten van de relevante stakeholders (inclusief de Werkagenda).			
<i>Monitor integratie en samenleven</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>2022-2026</i>	<i>13</i>
De jaarrapporten bevatten een beschrijving van de positie en ontwikkelingen van bevolkingsgroepen met verschillende achtergronden, plus aantal verdiepende en verklarende hoofdstukken die per jaar kunnen verschillen.			
<i>Monitor marktwerking Wet inburgering 2021</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>2022-2027</i>	<i>13</i>
Onderzoek naar ontwikkelingen en werking van de markt van inburgeringsaanbod.			
<i>Monitoring en evaluatie Wet inburgering 2021</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>2024-2027</i>	<i>13</i>
Diverse deelonderzoeken naar de werking van onderdelen en aspecten van de Wet inburgering 2021 uitmondend in een tussenevaluatie in 2025 en een wetsevaluatie in 2027 gericht op het vaststellen van doeltreffendheid en doelmatigheid van het stelsel.			
<i>Onderzoek perspectief inburgeraar</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2023-2028</i>	<i>13</i>
Onderzoek naar de ervaringen van inburgeraars met de Wet inburgering 2021. Er worden 3 metingen voorzien waarvan de eerste in 2023; deze fungeert ook als invoeringstoets.			
<i>Jaarlijkse monitor Wet inburgering 2021</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>2023-2028</i>	<i>13</i>

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
Kwantitatief onderzoek op basis van de Statistiek Wet inburgering, kwalitatieve duiding en kwalitatief onderzoek op actuele deelonderwerpen.			
Thema 13: Uitvoering SUWI-stelsel			
Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Periodieke rapportage uitvoering SUWI-stelsel</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2025-2026</i>	<i>11</i>
De periodieke rapportage naar de uitvoering van het SUWI-stelsel is een synthese-onderzoek die wordt gecombineerd met de evaluatie van de Wet SUWI en de beoordeling van de doelmatigheid en doeltreffendheid van de zbo's UWV en SVB conform artikel 39 van de Kaderwet zbo's.			
<i>Synthese-onderzoek niet-gebruik</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2022-2023</i>	<i>11</i>
Er bestaan diverse onderzoeken naar niet-gebruik bij sociale regelingen. Mogelijk zijn er overeenkomsten en specifieke verschillen in factoren die niet-gebruik bepalen. Daarnaast is het mogelijk dat er onderzoeksmethodes zijn ingezet waarmee niet-gebruik achterhaald kan worden. Het syntheseonderzoek heeft als doel om de rode draad te vinden in alle onderzoeken die al zijn uitgevoerd naar niet-gebruik bij sociale regelingen.			
<i>Effectiviteit WW-dienstverlening</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2022</i>	<i>5 en 11</i>
De herinvoering van persoonlijke dienstverlening aan WW-gerechtigden in 2017 was een belangrijke stap en doet recht aan de behoefte vanuit de maatschappij aan meer persoonlijk contact tussen de overheid en de burger. Echter, naast wenselijkheid dient beleid altijd zoveel mogelijk gebaseerd te zijn op wetenschappelijke inzichten in wat effectief is. Door nauwkeurig de effecten van de dienstverlening in kaart te brengen kan beter worden bepaald wat werkt voor wie en wanneer. Dit biedt niet alleen de juiste en volledige verantwoording van de investering in persoonlijke dienstverlening naar de Kamer, maar ook nuttige aanknopingspunten voor de doorontwikkeling van de dienstverlening in de toekomst. Het eindrapport zal ingaan op de lange termijn-effecten van de dienstverlening alsmede de vraag in hoeverre de dienstverlening kosteneffectief is.			
<i>Effectevaluatie Wajong-dienstverlening</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2020-2023</i>	<i>4 en 11</i>
In het kader van de effectevaluatie Wajong dienstverlening zijn als onderdeel van het gezamenlijke UWV-SZW-kennisprogramma 'Onbeperkt aan het werk' diverse onderzoeken uitgevoerd. Eind 2022/begin 2023 verschijnt de eindrapportage waarin alle resultaten, waaronder de resultaten van de bruto-effectmeting en diverse kwalitatieve evaluaties, worden samengebracht.			
<i>Internationale verkenning handhavings- en sanctiebeleid</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022-2023</i>	<i>meerdere</i>
Het doel van het voorgenomen onderzoek is om inzicht te verkrijgen in hoe het handhavingsbeleid van de sociale zekerheid eruitziet in een aantal voor Nederland relevante landen en wat de voor- en nadelen van dit specifieke beleid (kunnen) zijn. Dit inzicht kan van meerwaarde zijn voor de gedachtevorming over het Nederlandse handhavingsinstrumentarium; voorbeelden uit andere landen kunnen inspiratie bieden of juist een onderbouwing zijn voor de gekozen richting.			
<i>Governance BKWI en IB</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022</i>	<i>11</i>
Doel van het onderzoek is om te onderzoeken of de governance van het BKWI en IB nog past bij de (toekomstige) functie en rollen van de organisaties die gegevensuitwisseling binnen SUWI tot stand brengen.			
<i>Evaluatie regionale mobiliteitsteams</i>	<i>Ex-durante monitoring en evaluatie</i>	<i>2021-2023</i>	<i>5 en 11</i>
Met een lerende evaluatie wordt gekeken naar wat werkt bij de tijdelijke crisisdienstverlening via regionale mobiliteitsteams, waarom dit werkt en wat beter zou kunnen. De essentie van een lerende evaluatie is dat gedurende de looptijd van de evaluatie de aanpak bijgestuurd kan worden als bevindingen daartoe aanleiding geven in plaats van achteraf. Aanvullend hierop is er ook sprake van periodieke monitoring van het gebruik van de crisisdienstverlening.			
<i>Cliëntenparticipatie domein SZI</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022-2023</i>	<i>11</i>
Doel van deze verkenning is inzicht krijgen in de beelden en verwachtingen van verscheidene belanghebbenden ten aanzien van (1) de functie en het doel van cliëntenparticipatie binnen het SZI domein en (2) de wijze waarop SZW en overige stakeholders kunnen bijdragen aan de ontwikkeling hiervan. Hiermee wordt opvolging gegeven aan de aanbeveling uit de beleidsdoorlichting afgerond in 2021 om onderzoek te doen naar het doel van cliëntenparticipatie binnen het SUWI-stelsel.			
<i>Monitoring actieplan dichterbij dan je denkt</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>2022-2023</i>	<i>2</i>
Monitoring van het actieplan «Dichterbij dan je denkt» welke op korte termijn de krapte op de arbeidsmarkt wil benutten om meer mensen uit het onbenut arbeidspotentieel aan het werk te helpen. De monitor zal voornamelijk kwalitatief van aard zijn en gericht zijn op enerzijds rapporteren over de inzet en resultaten en anderzijds op de geleerde lessen.			
<i>Effectiviteit werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA)-dienstverlening</i>	<i>Ex-durante en ex-post evaluatie</i>	<i>2019-2025</i>	<i>3 en 11</i>
Het Programma Doorontwikkeling WGA-dienstverlening bestaat uit diverse initiatieven met als doel het verbeteren van de dienstverlening aan mensen met een WGA-uitkering teneinde de kans op werkhervatting te vergroten. De initiatieven moeten meer zicht bieden op de effectiviteit van WGA-dienstverlening ('welke interventies hebben welk effect'). De effectevaluatie onderzoekt de effectiviteit van de initiatieven. Eind 2021 is een eerste tussenrapportage gereedgekomen. In 2022 is daarnaast een midterm review effectiviteit WGA-dienstverlening gereedgekomen. Deze midterm review			

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
bevat een overzicht van de inzichten ten aanzien van de ontwikkelingen in de WGA-populatie, de effectiviteit van de re-integratie WGA-ers en eerste resultaten van de effectevaluatie. Op basis van deze midterm review worden in het kader van het gezamenlijke kennisprogramma «onbeperkt aan het werk» vervolgonderzoeken geïnitieerd. De effectevaluatie loopt door tot 2024 en resulteert in 2025 tot een eindrapport.			

Thema 14: Corona

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
<i>Evaluatie intensivering armoede- en schuldenaanpak</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2022-2023</i>	<i>2</i>
Regioplan voert op dit moment een monitorings- en evaluatieonderzoek uit naar de intensiveringsaanpak van de armoede- en schuldenaanpak als gevolg van corona. Het doel van de monitor is om zicht te houden op de voortgang van de initiatieven die in dit kader zijn gestart. Met de evaluatie moet inzicht worden ingebracht in de doeltreffendheid van de versnelling- en intensiveringsaanpak.			
<i>Economische analyses steunpakketten en corona door het CPB</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2022</i>	<i>meerdere</i>
Het CPB heeft in 2021 onderzoek gedaan naar de macro-economische effecten van de opeenvolgende steunpakketten in 2020 die door het kabinet tijdens de coronacrisis zijn ingezet. In 2022 vindt er verdieping plaats. Het doel is om te identificeren welke bedrijven relatief succesvol waren in 2020 en waarom. Hiervoor brengt het CPB de verschillen tussen veerkracht van bedrijven in 2020 in kaart worden en welke factoren daarin een rol speelden. Daarbij ligt de focus op verschillende ICT die mogelijk hebben bijgedragen aan bedrijfsprestaties tijdens 2020.			
<i>Tegemoetkomingsregelingen kinderopvang</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2023</i>	<i>7</i>
De Tijdelijke tegemoetkomingsregeling kinderopvang en de Tijdelijke tegemoetkomingsregeling kinderopvang zonder overheidsvergoeding zorgden voor een tegemoetkoming aan ouders in de eigen bijdrage die ouders hebben doorbetaald gedurende de sluiting van de kinderopvang vanwege covid. De tweede genoemde regeling is bedoeld voor ouders die de kinderopvang zelf betalen en geen overheidsvergoeding ontvangen. De regelingen hadden tot doel dat kinderopvangorganisaties gefinancierd bleven en ouders hun plek behielden voor het moment dat de kinderopvang weer regulier open kon gaan.			
<i>Evaluatie van de tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies Caribisch Nederland</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2023</i>	<i>2</i>
Het steunpakket voor Caribisch Nederland zal integraal geëvalueerd worden. De tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies maakt onderdeel uit van de evaluatie. Het doel van de evaluatie is om zicht te krijgen op het functioneren van het steunpakket voor Caribisch Nederland en daarvan te leren.			
<i>Evaluatie regionale mobiliteitsteams</i>	<i>Ex-durante monitoring en evaluatie</i>	<i>2021-2023</i>	<i>5 en 11</i>
Met een lerende evaluatie wordt gekeken naar wat werkt bij de tijdelijke crisisdienstverlening via regionale mobiliteitsteams, waarom dit werkt en wat beter zou kunnen. De essentie van een lerende evaluatie is dat gedurende de looptijd van de evaluatie de aanpak bijgestuurd kan worden als bevindingen daartoe aanleiding geven in plaats van achteraf. Aanvullend hierop is er ook sprake van periodieke monitoring van het gebruik van de crisisdienstverlening.			
<i>Evaluatie van de NOW op doeltreffendheid en doelmatigheid</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2023</i>	<i>1</i>
De eindevaluatie van de Noodmaatregel overbrugging werkgelegenheid (NOW) op doeltreffendheid en doelmatigheid is voorzien in 2023. Het Ministerie van SZW stelt samen met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) een evaluatieplan op. In deze evaluatie zal mogelijk de verbinding worden gelegd tussen onderzoeken naar de NOW die momenteel lopen of zijn afgerond.			
<i>Evaluatie van de Tozo op doeltreffendheid en doelmatigheid</i>	<i>Ex-post evaluatie</i>	<i>2022-2023</i>	<i>2</i>
Een samenhangend geheel van de evaluaties is gericht op inzicht in de werking, het doelbereik, de doeltreffendheid en doelmatigheid van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) en, waar mogelijk, de Tijdelijke ondersteuning voor noodzakelijke kosten (TONK). Belangrijke onderdelen zijn een procesevaluatie naar de Tozo (2021), een effectmeting van het CPB naar de Tozo (2022), onderzoek van de Inspectie naar de ervaringen van Tozo-gerechtigden (2022) en een onderzoek in gemeenten naar de ervaringen met de Tozo en TONK (2023). Het eindrapport van de Tozo op doeltreffendheid en doelmatigheid is voorzien in 2023.			
<i>Procesevaluatie van het aanvullend sociaal pakket</i>	<i>Ex-durante evaluatie</i>	<i>2021-2023</i>	<i>meerdere</i>
Betreft een integrale procesevaluatie naar de totstandkoming van het aanvullend sociaal pakket (ASP). Doel van de evaluatie is om inzicht te geven in wat goed en beter kan gaan tijdens de totstandkoming van het ASP, zodat hier richting de toekomst van geleerd kan worden. Daarnaast moet dit onderzoek duidelijk maken of een effectevaluatie van het ASP als geheel haalbaar is. De verschillende maatregelen in het ASP worden/zijn afzonderlijk geëvalueerd. Dit zijn de crisisdienstverlening naar werk (RMT's), intensivering re-integratiedienstverlening gemeenten, aanpak jeugdwerkloosheid, aanpak van armoede en problematische schulden, scholingsbudget WW en werkgeversdienstverlening, en het NL leert door programma.			
<i>Kennistraject sociale impact corona</i>	<i>Ex-durante evaluatie</i>	<i>2021-n.t.b.</i>	<i>2 en 13</i>
Als reactie op het rapport van de commissie Halsema zijn de VNG en de ministeries SZW, VWS, OCW, BZK en J&V, samen met tal van partners, zoals ZonMw en het Verwey-Jonker Instituut, een kennistraject gestart om de sociaaleconomische en maatschappelijke impact van corona te volgen en te duiden. Eerste concrete resultaten zijn het Landelijk dashboard sociale impact corona (Landelijk Dashboard Sociale Impact Corona - Nederland (waarstaatsgemeente.nl)), het CBS Dashboard Stapeling en (multi)problematiek tijdens de coronacrisis (Stapeling en (multi)problematiek tijdens			

Thema	Type onderzoek	Looptijd	Begrotingsartikel
de coronapandemie) en de TNO systeemanalyse sociale impact van de coronacrisis. Ambitie is om gezamenlijk het traject voort te zetten door de verschillende monitors te blijven actualiseren en verdiepend onderzoek uit te voeren, bijvoorbeeld door de kwetsbare groepen die zijn geïdentificeerd beter in beeld te hebben en intensiteit van problemen te achterhalen.			
<i>Praktijkgericht onderzoek naar aanpak jeugdwerkloosheid</i>	<i>Overig onderzoek</i>	<i>2022-2023</i>	<i>2</i>
Het betreft een lerend onderzoek naar de praktijkervaringen in de regio's met de maatregelen uit de aanpak jeugdwerkloosheid, specifiek gericht op schoolverlaters met een grotere kans op werkloosheid. Daarnaast wordt gekeken naar relevante en recent wetenschappelijke inzichten over de meest effectieve interventies in het voorkomen en bestrijden van werkloosheid onder kwetsbare jongeren.			
<i>Evaluatie NL leert door</i>	<i>Ex-durante en ex-post evaluatie</i>	<i>2022-2024</i>	<i>1</i>
Met de evaluatie worden de doeltreffendheid en effecten van de drie subsidieregelingen die onder NL Leert Door vallen onderzocht. Op deze manier wordt duidelijk of de regelingen bijgedragen hebben aan het doel van NL Leert Door, namelijk het behoud van werk en expertise. De inzichten die de evaluatie oplevert, kunnen daarnaast benut worden voor toekomstig beleid en nieuwe subsidieregelingen op het terrein van scholing en leven lang ontwikkelen.			
<i>Schuldenproblematiek in beeld</i>	<i>Ex-durante monitoring</i>	<i>2024</i>	<i>2</i>
Dit onderzoek betreft een vervolgonderzoek naar geregistreerde problematische schulden van huishoudens en is een vervolg op het in de zomer van 2020 gepubliceerde onderzoek naar de geregistreerde problematische schulden van huishoudens in de jaren 2015-2018. In het bijzonder geeft het onderzoek inzicht in de ontwikkeling van probleemschulden sinds corona.			

Bijlage 7: Rijksuitgaven Caribisch Nederland

Op verzoek van de motie Hachchi c.s. (Kamerstukken II 2011/12, [33 000 IV, nr. 28](#)) wordt jaarlijks een overzicht van alle rijksuitgaven aan Caribisch Nederland (met uitzondering van de vrije uitkering ofwel het BES-fonds) toegevoegd aan de begroting van Koninkrijksrelaties (IV).

Naar aanleiding van de voorlichting van de Afdeling Advisering van de Raad van State en het Interdepartementale Beleidsonderzoek Koninkrijksrelaties (IBO) volgt het kabinet de aanbeveling op om het overzicht Rijksuitgaven aan Caribisch Nederland aanzienlijk uit te breiden (Kamerstukken II 2019/20, [35 300 IV, nr. 11](#)). Doel hiervan is om de rol van het Ministerie van BZK te verstevigen en een meer integrale afweging van de Rijksuitgaven aan Caribisch Nederland te bevorderen.

In de begroting Koninkrijksrelaties (IV) is het totale overzicht van de Rijksuitgaven Caribisch Nederland te vinden. Hieronder is de uitsplitsing van de Rijksuitgaven aan Caribisch Nederland voor de departementale begroting Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) weergegeven. De in tabel 209 opgenomen bedragen zijn een opsomming van de in de verschillende beleidsartikelen verantwoorde uitgaven. In onderstaand overzicht en de bijbehorende toelichtingen wordt aangegeven of het uitgaven zijn ten behoeve van eilandelijke taken of rijkstaken, of er sprake is van incidentele of structurele bekostiging en wordt een toelichting gegeven op de wijze van financiering welke gekoppeld is aan de beoogde beleidsdoelen. Een toelichting op de budgettaire ontwikkeling en de beleidsrelevante kerncijfers is te vinden in het desbetreffende beleidsartikel.

Tabel 209 Departementaal overzicht Rijksuitgaven Caribisch Nederland (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak ¹	Bijdrage ²	realisatie		ontwerpbegroting t+1				
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totaal uitgaven			68.484	76.708	96.518	94.040	89.194	89.643	92.471
Artikel 1 Arbeidsmarkt			15.580	0	0	0	0	0	0
Subsidies (regelingen)	R	I	15.580	0	0	0	0	0	0
Artikel 2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet			4.347	12.536	14.532	8.507	9.153	9.254	9.298
Inkomensoverdrachten	R	S	4.347	12.536	14.532	8.507	9.153	9.254	9.298
Artikel 3 Arbeidsongeschiktheid			668	753	756	781	794	803	808
Inkomensoverdrachten	R	S	668	753	756	781	794	803	808
Artikel 5 Werkloosheid			294	111	111	109	109	110	111
Inkomensoverdrachten	R	S	294	111	111	109	109	110	111
Artikel 6 Ziekte en verlofregelingen			4.958	4.331	3.098	3.079	3.123	3.162	3.186
Inkomensoverdrachten	R	S	4.958	4.331	3.098	3.079	3.123	3.162	3.186
Artikel 7 Kinderopvang			7.930	15.978	23.503	24.262	16.900	16.800	16.900
Subsidies (regelingen)	E	S	5.221	8.952	10.597	12.341	12.666	13.295	13.395
Opdrachten	E	S	73	1.548	4.406	4.921	1.234	2.505	2.505
Bijdrage aan medeoverheden	E	I	2.636	5.478	8.500	7.000	3.000	1.000	1.000
Artikel 8 Oudedagsvoorziening			22.009	26.962	36.077	38.399	40.745	43.298	45.909
Inkomensoverdrachten	R	S	22.009	26.962	36.077	38.399	40.745	43.298	45.909
Artikel 9 Nabestaanden			1.209	1.515	1.714	1.910	2.030	2.048	2.059
Inkomensoverdrachten	R	S	1.209	1.515	1.714	1.910	2.030	2.048	2.059
Artikel 10 Tegemoetkoming ouders			4.433	5.290	6.709	6.856	6.903	6.931	6.963
Inkomensoverdrachten	R	S	4.433	5.290	6.709	6.856	6.903	6.931	6.963
Artikel 11 Uitvoering			0	9.232	10.018	10.137	9.437	7.237	7.237
Bekostiging	R	S	0	9.232	10.018	10.137	9.437	7.237	7.237
Artikel 98 Algemeen			7.056	0	0	0	0	0	0
Bekostiging	R	S	7.056	0	0	0	0	0	0

1 R = Rijk, E = eilandelijk.

2 S = structureel, I = incidenteel.

Toelichting

Artikel 1 Arbeidsmarkt

Subsidies (regelingen)

Dit betreft een rijkstaak: incidentele subsidieregeling compensatie loonkosten in verband met de Covid-19 crisis.

De tijdelijke subsidieregeling loonkosten en inkomensverlies Caribisch Nederland voorzag in een subsidie voor loonkosten en inkomensverlies in verband met buitengewone omstandigheden samenhangend met het coronavirus. De subsidie was van toepassing tot en met 12 oktober 2021. Hierdoor zijn er geen middelen gereserveerd vanaf 2022.

Artikel 2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: inkomensregeling Onderstand.

De rijksoverheid biedt aan inwoners van Caribisch Nederland inkomensondersteuning in de vorm van Onderstand. Het betreft zowel algemene als bijzondere onderstand. Laatstgenoemde component heeft betrekking op uit bijzondere omstandigheden voortvloeiende noodzakelijke kosten die de

belanghebbende zelf niet kan voldoen. In 2022 en 2023 zijn de uitgaven voor de onderstand hoger omdat op dit artikel ook de incidentele energietoeslag wordt verantwoord.

Artikel 3 Arbeidsongeschiktheid

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkszaak: inkomensregeling Ongevallenverzekering.

Werknemers in de private sector van Caribisch Nederland die door een bedrijfsongeval geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn geraakt, krijgen op basis van de Ongevallenverzekering een uitkering (ongeval-lengeld). De uitkering is gekoppeld aan het laatstverdiende loon van de werknemer.

Artikel 5 Werkloosheid

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkszaak: inkomensregeling, eenmalige uitkering op basis van de Cessantiawet BES.

Werknemers in Caribisch Nederland die werkzaam zijn in de private sector ontvangen bij beëindiging van de dienstbetrekking anders dan door de schuld van de werknemer op grond van de Cessantiawet een eenmalige uitkering, te betalen door de werkgever. Als de werkgever wegens faillissement of surseance van betaling niet in staat is om de uitkering (tijdig) te betalen, neemt SZW deze verplichting over.

Artikel 6 Ziekte en verlofregelingen

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkszaak: inkomensregeling Ziekteverzekering.

Werknemers in de private sector van Caribisch Nederland die door ziekte of zwangerschap met loonderving geconfronteerd worden, ontvangen een uitkering (ziekengeld) op grond van de Ziekteverzekering. De uitkering is gerelateerd aan het laatstverdiende loon van de werknemer.

Artikel 7 Kinderopvang

Subsidies (regelingen)

Dit betreft een eilandelijke taak: structurele subsidie voor het bevorderen van de kwaliteit kinderopvang.

Daarnaast is er de Tijdelijke subsidieregeling kinderopvang Caribisch Nederland die vanuit het Rijk aan kinderopvangorganisaties in Caribisch Nederland ter beschikking worden gesteld om financiële toegankelijkheid van de kinderopvang en buitenschoolse opvang te verbeteren en tegelijkertijd de kwaliteit van de opvang te verbeteren. Deze regeling eindigt op zijn vroegst per 1 januari 2024, nadat de nieuwe wet Kinderopvang Caribisch Nederland gefaseerd in werking is getreden.

Opdrachten

Dit betreft een eilandelijke taak: structurele opdrachten ten behoeve van kinderopvang.

Het gaat onder andere om middelen voor onderzoek, centrale uitvoeringskosten en het programmabureau BES(t)4 Kids.

Bijdragen aan medeoverheden

Dit betreft een eilandelijke taak: kinderopvang.

Dit betreft middelen voor de bijzondere uitkering aan de eilanden voor de versterking van kinderopvang en voor- en naschoolse opvang in Caribisch Nederland in het kader van het programma BES(t) 4 kids.

Artikel 8 Oudedagsvoorziening

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: Inkomensregeling algemene oudedagsvoorziening.

Personen die in Caribisch Nederland verzekerde jaren hebben opgebouwd voor de AOV en die de AOV-gerechtigde leeftijd hebben bereikt, ontvangen een aan de verzekerde jaren gerelateerd ouderdomspensioen op grond van de AOV. Naast het ouderdomspensioen wordt op Sint Eustatius en Saba een tegemoetkoming verstrekt die recht doet aan de prijsverschillen tussen de eilanden. Tevens kent de AOV een partnertoeslag.

Artikel 9 Nabestaanden

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: Inkomensregeling algemene weduwen en wezenverzekering.

Inwoners van Caribisch Nederland die geconfronteerd zijn met het overlijden van hun partner of ouder(s), hebben op grond van de AWW recht op een uitkering. De hoogte van de uitkering is leeftijdgerelateerd.

Artikel 10 Tegemoetkoming ouders

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: algemene kinderbijslagvoorziening.

De kinderbijslagvoorziening BES biedt ouders of verzorgers die op Bonaire, Sint Eustatius en Saba wonen een tegemoetkoming voor de kosten van opvoeding en verzorging van kinderen die nog geen 18 jaar zijn.

Artikel 11 Uitvoering

Bekostiging

Dit betreft een structurele rijkstaak: kosten voor de unit Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW).

De RCN-unit SZW is een bij de Rijksdienst Caribisch Nederland gepositieerd onderdeel van het departement dat namens de minister is belast met uitkeringsverstrekking, vergunningverlening en arbeidsinspectie in Caribisch Nederland. Tot de begroting 2022 zijn deze uitgaven opgenomen op artikel 98 Algemeen.

Artikel 98 Algemeen

Bekostiging

Dit betreft een structurele rijkstaak: kosten voor de unit Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW).

De RCN-unit SZW is een bij de Rijksdienst Caribisch Nederland gepositieerd onderdeel van het departement dat namens de minister is belast met uitkeringsverstrekking, vergunningverlening en arbeidsinspectie in Caribisch Nederland. Met ingang van de begroting van 2022 zijn deze uitgaven toebedeeld aan artikel 11 Uitvoering.

Bijlage 8: NGF-bijlage

De NGF-bijlage bevat het project Skills waarvan de bijdrage vanuit het Nationaal Groeifonds is overgeboekt naar SZW.

Tabel 210 Nationaal Groeifonds (NGF) projecten SZW (bedragen x € 1.000)							
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totaal uitgaven NGF-Projecten	0	2.920	5.840	5.840	1.620	0	0
<i>Subtotaal uitgaven project Skills</i>							
uitgaven beleidsartikel 11	0	2.920	5.840	5.840	1.620	0	0

Toelichting

Project Skills

Het kabinet heeft in juli 2022 de voorwaardelijke toekenning voor het Nationaal Groeifonds investeringsvoorstel Leeroverzicht en Skills (voorheen NPLO en Skills) omgezet in een definitieve toekenning.

Dit voorstel bestaat uit twee programma's. OCW is trekker van het programma Leeroverzicht. SZW is trekker van het Skills deel, met het programma Vaardig met Vaardigheden van OCW, SZW, UWV, SBB, CBS en TNO.

Resultaat is de ontwikkeling en het open beschikbaar stellen van een gemeenschappelijke skillstaal met de naam CompetentNL. CompetentNL kan door publieke en private afnemers worden gebruikt om fijnmaziger te beschrijven wat iemand al kan, wat iemand nodig heeft bij het uitvoeren van een baan en wat iemand met een bepaalde scholingsinterventie (te beginnen met het middelbaar beroepsonderwijs, mbo) kan leren.

Voor Vaardig met Vaardigheden (Skills) is een budget van in totaal € 25 miljoen beschikbaar uit het NGF. Hiervan is € 16,2 miljoen toegekend aan SZW en het resterende deel aan OCW.

SZW zorgt voor het beschikbaar stellen van de financiële middelen aan UWV, CBS en TNO. Financiering van SBB verloopt via het Ministerie van OCW.

Bijlage 9: Lijst van afkortingen

Lijst van afkortingen	
ABU	Algemene Bond Uitzendondernemingen
AcICT	Adviescollege ICT-toetsing
ACM	Autoriteit Consument & Markt
AFM	Autoriteit Financiële Markten
AG-uitkering	Arbeidsongeschiktheidsuitkering
AIO	Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen
AKW	Algemene Kinderbijslagwet
AMvB	Algemene maatregel van bestuur
Anw	Algemene Nabestaandenwet / Nabestaandenfonds
AO	Arbeidsongeschiktheid, of Algemeen Overleg
Aof	Arbeidsongeschiktheidsfonds
AOV	Algemene Ouderdomsverzekering Caribisch Nederland, of Arbeidsongeschiktheidsverzekering
AOW	Algemene Ouderdomswet / Ouderdomsfonds
APF	Algemeen Pensioenfonds
API	Application Programming Interface
APP	Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen
Arbo	Arbeidsomstandigheden
ASP	Aanvullend sociaal pakket
ATW	Arbeidstijdenwet
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
avv	Algemeen verbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWf	Algemeen Werkloosheidsfonds
Awir	Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen
AWW	Algemene Weduwen- en Wezenverzekering Caribisch Nederland, of Algemene Weduwen en Wezenwet
AZC	Asielzoekerscentrum
Bbz	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
BD	Belastingdienst
BES	Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (samen Caribisch Nederland)
BIKK	Bijdrage in kosten kortingen
BKWI	Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen
BmGS	Bedrijven met Gevaarlijke Stoffen
BMS	Brede Maatschappelijke Samenwerking burn-outklachten
BNC	Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen
Brzo	Besluit risico's zware ongevallen
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BZ	(Ministerie van) Buitenlandse Zaken
BZK	(Ministerie van) Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CA	Coalitieakkoord
cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CASS	Administratief Centrum voor de sociale zekerheid van de Rijnvarenden
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CIO	Chief Information Office
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau
CMD	Common Mental Disorders
CN	Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius, Saba)
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
CPB	Centraal Planbureau
CSE	Chronic solvent-induced encephalopathy, een aandoening van het centrale zenuwstelsel als gevolg van de langdurige blootstelling aan oplosmiddelen
CTB	Coronatoegangsbewijs

CTE	Chronische Toxische Encephalopathie
Ctgb	College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden
D&I	Diversiteit en Inclusie
DC	Defined Contribution
DGA	Directeur-grootaandeelhouder
DI	Duurzame inzetbaarheid
Divosa	Vereniging van directeuren van gemeentelijke sociale diensten
DKIZ	Dubbele kinderbijslag voor thuiswonende kinderen met intensieve zorg
DMS	Document Management Systeem
DNB	De Nederlandsche Bank
DU	Decentralisatieuitkering
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EBB	Enquête Beroepsbevolking
EER	Europese Economische Ruimte
EK	Eerste Kamer
ELA	European Labour Authority
ELIP	Einde lening inburgeringsplichtig
EMU	Economische en Monetaire Unie
EPA	Ernstige psychische aandoeningen
EPSCO	Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken
ERD ZW	Eigenrisicodragen Ziektewet
ESB-regeling	Subsidieregeling scholing en re-integratie van personen met arbeidsbeperkingen en Ernstige Scholingsbelemmeringen
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EZK	(Ministerie van) Economische Zaken en Klimaat
FIN	(Ministerie van) Financiën
G&VW	Gezond en Veilig Werken
GDI	Generieke Digitale Infrastructuur
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
Ggz	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisaties in de Regio
havo	Hoger algemeen voortgezet onderwijs
I&W	(Ministerie) van Infrastructuur en Waterstaat
IAK	Integraal afwegingskader
IB	Inlichtingenbureau
IBO	Interdepartementaal Beleidsonderzoek
IBPV	Instelling voor bedrijfspensioenvoorziening
ICF	Inspectie Control Framework
IHH	Informatiehuishouding
IKK	Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang
ILO	International Labour Organization
IOAOW	Inkomensondersteuning AOW-gerechtigden
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
IORP	Europese Pensioenfondsrichtlijn
IOW	Inkomensvoorziening Oudere Werklozen
IPS	Individuele Plaatsing en Steun
IUSD	Integratie-uitkering sociaal domein
IVA	Inkomensvoorziening voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikten
J&V	(Ministerie van) Justitie en Veiligheid
Jeugd-LIV	Tegemoetkoming verhoging minimumjeugdloon, of Minimumjeugdloonvoordeel
KBO	Katholieke Bond van Ouderen

KBV	Kinderbijslagvoorziening
KGU	Koppeling gewerkte uren
KIS	Kennisplatform Integratie en Samenleving
KO	Kinderopvang
KOOP	Kennis- en exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties
KOT	Kinderopvangtoeslag
KPI	Kritieke prestatie indicatoren
KWIV	Kwaliteitsraamwerk Informatievoorziening
LCR	Landelijke Cliëntenraad
LHBTI+ers	Lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, intersekse en andere (non-binnaire) seksuele en genderidentiteiten
LIV	Lage-inkomensvoordeel
LKK	Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang
LKS	Loonkostensubsidie
LKV	Loonkostenvoordeel
LLO	Leven Lang Ontwikkelen
LRK	Landelijk Register Kinderopvang en peuterspeelzalen
mbo	middelbaar beroepsonderwijs
MCKW	Mobiliteitscentrum Kolenketen Westhaven
MDIEU	Maatwerkregeling duurzame inzetbaarheid en eerder uittreden
MEV	Macro-economische Verkenning
MIP	Meerjarig investeringsprogramma
MIT	Maatschappelijk Impact Team
Mkb	Midden- en kleinbedrijf
NCDR	Nationaal Coördinator Discriminatie en Racisme
NEA	Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden
NGF	Nationaal Groeifonds
Nibud	Nationaal instituut voor budgetvoorlichting
NL	Nederland
NLA	Nederlandse Arbeidsinspectie
NOW	Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid
NT2	Nederlands als tweede taal
NVVG	Nederlandse Vereniging voor Verzekeringsgeneeskunde
NVVK	Branchevereniging voor schuldhulpverlening, sociaal bankieren en bewindvoering
O&O-fonds	Opleidings- en Ontwikkelingsfonds
OBR	Overbruggingsregeling AOW
OCW	(Ministerie van) Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OPS	Organo Psycho Syndroom
OV	Ongevallenverzekering Caribisch Nederland
Pgb	Persoonsgebonden budget
PGV	Stichting Projectenbureau Publieke Gezondheid van de Vereniging van Publieke Gezondheid en Veiligheid Nederland
PIP	Plan Inburgering en Participatie
PLOOI	Platform Open Overheidsinformatie
POC KOT, of POK	Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag
PRK	Personenregister Kinderopvang
pSG	Plaatsvervangend secretaris-generaal
PVO	Primair en voortgezet onderwijs
PWRI	Pensioenfonds Werk en (Re-)Integratie
RBK	Register Buitenlandse Kinderopvang
RBV	Rijksbegrotingsvoorschriften
RCN	Rijksdienst Caribisch Nederland (unit Sociale Zaken en Werkgelegenheid)
REACT-EU	Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe
RI&E	Risico Inventarisatie & Evaluatie
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RIV-toets	Toets op het re-integratieverslag

RMT	Regionaal mobiliteitsteam
RSO	Rijks schoonmaakorganisatie
RVO	Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland
RVU	Regelingen voor vervroegde uittreding
RvW	Regeling van Werkzaamheden
RWT	Rechtspersoon met een Wettelijke Taak
SBB	Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven
SBCM	Stichting Beheer Collectieve Middelen
SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
SDG	Duurzame ontwikkelingsdoelstelling (Sustainable Development Goals)
SEA	Strategische Evaluatie Agenda
SER	Sociaal-economische Raad
SES	Sociaal-economische status
SG	Secretaris-generaal
SiSa	Single information Single audit
SLIM	Stimuleringsregeling leren en ontwikkelen in mkb-ondernemingen
SPUK	Specifieke Uitkering
Sr	Wetboek van Strafrecht
SSO	Shared Service Organisatie
STAP	Stimulering Arbeidsmarktpositie
STAP OA	Stimulering Arbeidsmarktpositie Ontwikkeladvies
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
SUWI	Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
SVB	Sociale Verzekeringsbank
Sw	Sociale werkvoorziening
SZ	Sociale Zekerheid
SZI	(Directoraat Generaal) Sociale Zekerheid en Integratie
SZW	(Ministerie van) Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TAS	Regeling Tegemoetkoming Asbestslachtoffers
TCU	Tijdelijke Commissie Uitvoeringsorganisaties
TK	Tweede Kamer
TNO	Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
Tofa	Tijdelijke Overbruggingsregeling Flexibele Arbeidskrachten
TOGS	Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19
TONK	Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
TSB	Tegemoetkoming Stoffengerelateerde Beroepsziekten
TTKO	Tijdelijke tegemoetkoming kinderopvang
TV	Transitievergoeding
TVL	Tegemoetkoming Vaste Lasten
TW	Toeslagenwet
Tww	Tewerkstellingsvergunning
Ufo	Uitvoeringsfonds voor de overheid
UN	United Nations
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VAO	Verslag van een algemeen overleg
VIA	Verdere Integratie op de Arbeidsmarkt
vmbo	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VN	Verenigde Naties
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VOG	Verklaring Omtrent het Gedrag
VOI	Veranderopgave inburgering
VrIP	Vroege Integratie en Participatie
VUM	Verbeteren Uitwisseling Matchingsgegevens
Vut	Vervroegde uittreding

VWNW	Van Werk Naar Werk
vwo	Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
VWS	(Ministerie van) Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Waadi	Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs
Wab	Wet arbeidsmarkt in balans
WagwEU	Wet arbeidsvoorwaarden gedetacheerde werknemers in de Europese Unie
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
Wamil	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen
WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
Was	Wet aanpak schijnconstructies
WaU	Werk aan Uitvoering
Wav	Wet arbeid vreemdelingen
WAZ	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen
WAZO	Wet Arbeid en Zorg
WBJA	Wetgeving, Bestuurlijke en Juridische Aangelegenheden
Wbo	Wet betaald ouderschapsverlof
WEA	Werkgevers Enquête Arbeid
WEB	Wet Educatie Beroepsonderwijs
WGA	Regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
WGO	Wetgevingsoverleg
Whk	Werkhervattingskas
Wi	Wet inburgering
WIA	Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
WIEG	Wet Invoering Extra Geboorteverlof
WKB	Wet op het Kindgebonden Budget
Wko	Wet kinderopvang
Wlz	Wet langdurige zorg
Wml	Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag / Wettelijk minimumloon
Wob	Wet openbaarheid van bestuur
WOL	Werken op locatie
Woo	Wet open overheid
WOR	Wet op de Ondernemingsraden
Wps	Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding
WRR	Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
WSB	Werkgelegenheid en Sociaal Beleid
Wsnp	Wet schuldsanering natuurlijke personen
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
Wtl	Wet tegemoetkomingen loondomein
Wtp	Wet toekomst pensioenen
WVP	Wet verbeterde premieregeling
WW	Werkloosheidswet
WWJW	Wet werken waar je wilt
ZBO	Zelfstandig Bestuursorgaan
ZEA	Zelfstandigen Enquête Arbeid
ZEZ	Regeling Zelfstandig En Zwanger
ZonMw	Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie
ZV	Ziekteverzekering Caribisch Nederland
ZW	Ziektewet
zzp	Zelfstandige zonder personeel